

श्री बुद्धिसागरसूरि ग्रन्थमाला प्रयाक १०६

कक्कावलि सुबोध.

—*—
रचयित

शास्त्रविशारदयोगनिष्ठाध्यात्मज्ञानदिवाकस्मृत
श्रीमद्बुद्धिसागरसूरीश्वर.

श्री लक्ष्मीनारायण मन्दिर, बंगलूर

उपाधी प्रसिद्ध करनार,
श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मण्डळ
हा. वकील मोहनलाल् हीमचंद-पाठरा

✱ ✱ ✱

प्रथमावृत्ति प्रत १०००

विक्रम संवत् १९८२

वीर संवत् २४५७

इस्वीगन १९२६

कीमत १-४-०

ગુરૂશ્રીના પૂર્વે પ્રસિદ્ધ થયેલા સેંકડો ગ્રંથોના માફક આ ગ્રંથ પણ સૌને આત્માની તથા જીવનની ઉન્નતિ અર્થે થાઓ એમ દેખાય છે.

આ મંડળના ગ્રંથો માટે આજમુખી ઉદારચરિત જ્ઞાનરસીક સંસ્કૃતોઓ સારી રકમો આપી કોઇ પણ જાતના સ્થાયી ફૂડ વિનાના આ મંડળને પોષ્ય છે. તેજ પ્રમાણે પોષવા વિનંતી છે.

આ ગ્રંથમાં આર્થિક મદદ આપનાર નીચેના ગુરૂલક્ષ્મી સંસ્કૃતોઓ આ સ્થળે આભાર માનવામાં આવે છે.

૨૫૦) શ્રી. જવેરી મગનલાલ નાનચંદ-વીજપુરવાળા.

૧૫૦) જવેરી લક્ષ્મીલાલ નહાનચંદ-વીજપુરવાળા.

૧૦૧) જવેરી મોતીલાલ નહાનચંદ-વીજપુરવાળા.

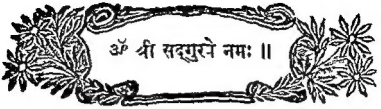
આ ગ્રંથની પડતર કીમત વધારે આવવા છતાં મંડળના હમેશાંના નિયમ મુજબ માત્ર રૂ. ૧-૪-૦ રાખવામાં આવી છે. ઇત્યલ વિસ્તરેણ—

ॐ અર્હમ્ શાંતિઃ ૩.

સં. ૧૯૮૨
વસંતપંચમી-ખાદશ.

વકીલ મોહનલાલ હીમચંદ
શ્રી અ૦ જ્ઞા૦ પ્ર૦ મંડળ તરફથી.

ૐ શ્રી સદ્ગુરુને નમઃ ॥

પ્રસ્તાવના

વિદલયતિ કુવોધ બોધયત્યાગમાર્થ,
સુગતિ કુગતિમાર્ગો પુણ્યપાપે વ્યનક્તિ
અવગમયતિ કૃત્યાઽદૃત્યભેદ ગુરુયો,
મવનલનિધિપોતસ્ત વિના નાસ્તિ કશ્ચિત્ ॥

“ સસાર સમુદ્રમા પહાણુ મમાન એવા ગુરુ મહાનાજ પ્રાણીઓના
કુમોઢો દૂર કરે છે, તેમજ સાસ્ત્રીના અર્થનો બોધ કરે છે સુગતિ કુગતિના
માર્ગરૂપ પુણ્ય અને પાપનો ભેદ સ્પષ્ટ રીતે મમળાવે છે, એટલુંજ નહિ પણ
દૃત્ય અને અદૃત્યના વિભાગનો બોધ આપે છે એના તે સૂચુર વિના અન્ય
કોઈ આ વિશ્વમા તારક છેજ નહિ ”

પ્રાત સ્મરણીય સન્ધ્યારિત્યચૂડામણિ પઠિતપ્રવર ગુરુશ્રીમદ્ બુદ્ધિમાગ
સૂરીશ્વરજીની વિશ્વોપમાગ્ક લેખીતી અને લેખા વ્યવમાયથી પ્રાય ગુર્જગતિ
દેગામા ભાગ્યેજ મોટ સરકારી જન-જૈનેનર અસાત દગે જન્મથી ઉચ્ચ
સરકારો, ધર્મભાનના, રંગાય અને ત્યાગના તિન મરકારો લઈ અવતરેલા આ
ગહન નાન, તિમ સ્વાનુભવ અને મયમ પ્રતિપાદક સમર્થ યોગીશ્વર માન
ચોવીન રપના સયમ (દિક્ષા પર્યાય) મમયમા ૧૦૮ ઉપગત સ્વ-અને લેક્ષી
પકારક મહાન્મથો ગચ્યા અરે (મુનિજન્મ, દિક્ષા)થી સ્વર્ગગમન પર્યંત-સ્વર્ગ
ગમન પહેલાના આગ દિનમ પર્યંત તેઓશ્રીની લેખીતી જગદુપમાગ્ક અથો
આભેખતીજ ગહી દત્તી જાણે વિશ્વને ૧૦૮ અથો ઉપી આધ્યાત્મ જ્ઞાન, ત્યાગ,
તપ, વૈરાગ્ય સંજોધ, મમાજ-સુધાગણા અને અષ્ટાગ યોગરૂપ દિવ્ય મુદાગથી
જ્યાજ્ય ઉભગતા પુણ્યોની મનોહર માળાના બેટ આપી જ્વરાની પોતા ॥
અભિનાયા પૂર્ણ ગ્વાજ જીવન ધારી ગજા હોય તેમ ગુરુશ્રીએ ૧૦૮ અથો પૂર્ણ
ધ્યા પહી મત્વ જ સ્વર્ગવાસ કીધો

ગુરૂદેવનો અતિમ સમયમાં લખાનો અને પર્ણ અંગેનો ગ્રંથ તે આ કક્ષા-વલ્લિગુણોધ છે. સ્વર્ગગમન પાઠેલાં ૩-૪ દિવસ સુધી તેજ ગ્રંથનાં પ્રક્રમ તેમજે તપાસ્યાં હતા અને છતાંયે તેમાં નવિન ઉમેરો કરે જતા હતા. શીર્ષીક પ્રકૃતિના કારણે તેઓશ્રીને આ પરિશ્રમ ન લેવા વિનવતી કરવામાં આવતી ત્યારે સદાસ્ય વદને જણાવતા કે જીવનની છેલ્લી પળ સુધી મહાગ આ પ્રિય સ્વભાવમાંજ હું મક્ક રહીશ. અને એમજ બન્યું. જેના વાંચનથી વિશુધ અને સામાન્ય શિક્ષિત વર્ગ સમાન રીતે પ્રકૃષ્ટ બની ઉડી મસ્તકો ડોલાવી ઉઠે છે. એવાં અનૂપમ પુસ્તકોનો સમૃદ્ધ વિશ્વને સમર્પી જનાર આ જ્ઞાનમસ્ત મહાકવિ એવં યોગવિદ્યા વિશારદ મહાન્ સાહિત્યાચાર્ય અને પ્રખર વક્રત્વશાલી પ્રતિભા-સંપન્ન ગુરૂદેવ આજે સ્વર્ગમાં ખિરાજે છે; છતાં તેમનાં અમર યોગજ્ઞાન ગાતાં પુસ્તકો બ્યાંસુધી વિશ્વમાં વિદ્યમાન છે અને વિશુધજનો તે દિવ્ય જ્ઞાન-રસામૃત પાન માટે આતુર છે ત્યાસુધી તેઓ અત્રે વિદ્યમાનજ છે, અને તેમનાં સ્વર્ગ-ગમનથીજ તેમના છેલ્લા પુસ્તકની પ્રસ્તાવના લખવાનું સૌભાગ્ય અને પ્રાપ્ત થયું છે. છતાંયે મને ભીતિ રહ્યા કરે છે કે:—

આશય સદ્ગુરૂ દેવનો, અતિ ગંભીર ઉદાર,
ખાલક ખાંહ્ય પસારીને, કહે ઉદ્ધિ વિસ્તાર;
નય નિશ્લેષ પ્રમાણુ ને, પક્ષ લાંગ મનોહાર,
અનેકાંત મર્મે ભરી, ગુરૂ વાણી નહિં પાર.
સ્વાહવાદ શૈલી રૂડી, આત્મજ્ઞાનના તાર,
વાણ્યા ગુંથ્યા ગ્રંથે ગહન, ધારે યુધ નરનાર:

તોપણ—કરું વિવેચન ભક્તિવશ કક્ષાવલિ સુખકાર,
યથાશક્તિ ગુરૂશ્રી સ્મરી, જેહુના બહુ ઉપકાર.

કક્ષાવલિ સુબોધ ગ્રંથ ગુરૂશ્રીએ છેલ્લો લખ્યો છે. તેમાં અ થી માંડી તમામ બારાખડી વારના અક્ષરથી શરૂ કરી પ્રત્યેક અક્ષરથી શરૂ થતી લીંટીઓ માં ઉચ્ચ અધ્યાત્મજ્ઞાન, યોગ, તત્ત્વજ્ઞાન, ઇતિહાસ, સેવાધર્મ, કર્મયોગ, ગ્રહસ્થ ધર્મ, બાલલગ્ન, કન્યાવિક્રય, વૃદ્ધલગ્ન નિષેધ, વીરધર્મ, ઉચ્ચપ્રેમ, મિત્રતા, પતિ-ધર્મ, પાત્નધર્મ, ભક્તિ, ઉપાસના, ત્યાગ, તપ, શાંતિ, સૌખ્ય, ઉચ્ચ ગ્રહસ્થ-ધર્મ, કસરત, આહારશુદ્ધિ, નિર્મળ ચારિત્ર, આચાર, સાચા મુધારા, આવક સાધુ વિગેરેના કર્તવ્યોં, સાચુ જીવન, જીવદયા. ચેરી, નિદા, વ્યભિચાર, કાયરતા. પરવશતા, શકતા, અશાંતિ, અદત્ત આદિ ત્યાગ, આ અને એવાજ અતિ ઉપ-યોગી વિચારવા યોગ્ય વિષયોનુ વિવેચન ધણું વિસ્તારથી સાદી અને સરળ

ભાવામા ઉપાર સુદૃઢી લખ્યું છે, એ- એ- અક્ષર પર પૃષ્ઠના પૃષ્ઠ ભર્યા છે જાણે સ મોઢની એ- ડીકસોરી યા શબ્દોપ વાચતા હોઈએ એમ લાગે છે

અતિ વાચનથી તથા બહુશ્રુતપણથી લખાયેલ આ અથ વાચતા વાગી આવે છે કે ગુરૂશ્રીએ આટલો નિશાચ અનુભવ ડ્યાથી ને ડ્યારે મેળવ્યો હતો ? જીણામા જીણી બાબત પર મર્મ અને તવસ્પર્શિ નિવેચન, મનુષ્ય જીવનમા ગ્રહસ્થાશ્રમીઓને ઉપયોગિ સદુપદેશ, સાધુ જીવનનો મચોટ ઉપદેશ, બાવડને આગાઓ, યુવાનોને શિક્ષાઓ, પતિધર્મ અને પત્નિધર્મની મર્યાદા, ફરજો અને તેના આલ્ગો, વદોને માર્ગર્થ- સૂચનાઓ, સ્ત્રીકલ્પણીની આનંદસ્યકતા, ધના ઢ્યોની ફરજો, શિક્ષકના ઉચ્ચાદર્શો, સાચા શુદ્ધ પ્રેમીઓના લક્ષણ અને કર્તવ્યો જીવન મત્રામમા જરૂરની રારીગિક શક્તિના નિઝામના અનભ્યમાર્ગો, બ્રહ્મચર્યના ફાયદા, પ્રેમ ઓ ધર્મના ગ્લણાર્થે ઇતિહાસ અને સુધારણાના અભ્યાસની જરૂરીઆત જીવનની અનુપમ રાતિ માટે ઉચ્ચ ગ્રહસ્થ જીવનની અને ઉત્કૃષ્ટ સાધુ જીવનની પ્રવૃત્તિઓ, ધર્મ દેશ પ્રેમ અને દુટ્ટબની ઉન્નતિ અને ગ્લણ માટે વ્યર્જતી સેના ભાનના, નીકરતા, સ્વાર્થત્યાગ એન મર્યાપ્તિની જરૂરીઆત અને તેની શિક્ષાથી માડીને કે- ઉચ્ચ જીવન જીવી પગેપકાર, સેના અને ત્યાગ ફાગ અનુપમ આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ ડરી સ્વાનુભવે મોક્ષ પ્રાપ્તિ ડરી લેના સુધીની માર્ગર્થ- શિક્ષાવલી આ કકકાવનિમા લીટીએ લીટીએ ઉભરાય છે

આવા પ્રકારના પુસ્તકો વીગ્ય જોવામા આવે છે, ગુરૂશ્રીએ અષ્ટાગ યોગ, દ્રવ્યાનુયોગ, ચરણુગ્જીણાનુ યોગ, અધ્યાત્મગ્જાન, તત્ત્વજ્ઞાન, ઇતિહાસ, શિનાલેજો ભગ્વનો, સ્તવનો, પૂજનો, મમાજ મેવા, સમાજ સુધારણા, કુલ્ગન, આદિ પર સે કડો અનુપમ મથો હમરો પૃષ્ઠોના ગઘ પલમા ગુજરાતી હિન્દી સસ્રૂત માગ ધી ભાવામા લખ્યા પછીથી આ છેલો અથ જાણે ભાવાના પ્રત્યે- શબ્દ ઉપર નાનડા મથો જ લખી ડાઇ પણ શબ્દ ફાગ બોધ આપવા ગ્હી ન જાય એવા આરાયથી લખી તમામ મથોની માળામા એક મેર સમાન આ અથ બનારી માળા પૂર્ણ કરી જગતપર અનન્ય ઉપકાર કર્યો છે જેમનુ સમર્પન જીવન જ જ્ઞાન-ધ્યાન-યોગ-શાતિ, સ્વાનુભન, પ્રજુભક્તિ, ત્યાગ, તપ, વેરાચ અને વિ શ્વોદ્ધારના ઉચ્ચ આલ્ગોની પૂર્તિ માટેજ હતુ, અને તેની પૂર્ણતા ડરી-પોતાનુ ઇષ્ટ સાધ્ય માધી આ વિશ્વમાર્થા નિદાય થયા તેઓના ઉપકાર તજેથી આ વિશ્વ ક્યારેય રૂણ નિનાનુ ન થયે

આ અથ ગુર્જરભાવામા છે-અગળ જતા મપૂર્ણ ભાવનાદી, કાન્યમા દોવાથી અલકાર સુખ જતા માગકપણ સમજ રોકે એવા અને માન ભાવાના અમુક અગરોની મવાદામા ગ્હેવો દોનાજતા અમવાદિત મરમોધ અને શિક્ષાઓ થી ઉભરાતો છે

ગુર્જર ભાષાની સદ્ગુરુ દેવની સેવા અને સાધના અપૂર્વ છે. ગદ્યમાં ઉચ્ચતાના આદર્શ સમા સંખ્યાબધ ગ્રંથોનાં હજારો પૃષ્ઠો તેમની ગુર્જર ગિરાની આરાધનાની સાક્ષી પુરતાં વિદ્યમાન છે, પદ્યમાં ધર્મ ભાવનાનાં, સૃષ્ટિસૌંદર્યનાં ભક્તિનાં ત્યાગ તપ વિરાગ અને સયમનાં, અષ્ટાંગ યોગ આરાધનાનાં, તથા આનંદશાંતિ તેમજ શાસ્વત સ્થાનની પ્રાપ્તિનાં મુલકિત એવાં સહસ્ત્રાવધિગ્રંથો તેમના હૃદયના ઉચ્ચાદર્શો, વિશાળતા, પાંડિત્ય, કવિત્વ શક્તિ, સ્વાનુભવ, આત્મારાધન, સરળતા, અમોઘ મત્ત્ય, આનંદ અદ્વિતીય શાંતિ, અને અદ્વિતીય પદ્ય આદિની સાક્ષી પુરે છે.

સંસ્કૃત ભાષાના તેમના સંખ્યાબધ ગ્રંથો તેમના પદ્ધર્શનના પાંડિત્યની તેમજ ગિર્વાણુગીરાના નિદિધ્યાસનના અદુલ્લપણને જણાવે છે જ્યારે હિન્દી-ભાષાનાં તેમનાં પ્રભુ પ્રેમની ખુમારી, આત્માનંદની મસ્તી, દ્રવ્યાનુયોગ. આત્મ-શક્તિ તથા ધ્યાનની વેણુ વાતા મસ્ત કાવ્યોમાં તેમણે પોતાનું સ્વાનુભવ હૃદય ઠાલવ્યું છે.

આનંદધન પદ ભાવાર્થ સંગ્રહ એ તેમના આધ્યાત્મજ્ઞાન તથા યોગ-વિદ્યાનો જીવંત ઝરો છે.

શ્રીમદ્ દેવચંદ્રના બે ભાગોની તેમની પ્રસ્તાવનાઓ શ્રીમદ્ યશોવિ-જયજી જીવન આનંદધનજી જીવન આદિમાં તેમના સ્વાનુભવ જ્ઞાનની ગંભીરતા સ્પષ્ટ થાય છે.

ભજનસંગ્રહના અગીયાર ભાગોમાંનાં હજારો કાવ્યો તેમની પ્રભુભક્તિ તથા કવિત્વશક્તિની પ્રતીતિ કરાવે છે. આમ ૧૦૭ ગ્રંથો પછીનો આ ગ્રંથ એ સર્વ ગ્રંથોના સાર સમાન અદ્વિતીય છે એમ વાંચકને વાચ્યા વિચાર્યા અનુભવ્યા પછી જણાયા શિવાય રહેશે નહીં.

લેખન શક્તિ—

શ્રીમદ્ની લેખનશક્તિ કેટલી અદ્વિતીય હતી એવો તેમને લખતાં જોનારજી જાણી શકે. તેઓશ્રીએ આટલાબધા ગ્રંથોના આલેખનમાં એકવાર લખ્યા પછીથી ફરી નક્કલ કરી યા વાચ્યું નથી. તેજ પ્રેસકોપી ગણાતી. કલમ ચાલી તે ચાલી. મોતીના દાણાં જેવા હરફોથી ભરાતા પૃષ્ઠોનાં પૃષ્ઠો જોનારને જાણે એકજ દિવસે લખ્યાં હોય તેમ લાગે છે.

ધર્મચર્યા ને પશ્ચોત્તરો કરતાં કરતાં લખવા માંડેલ વિપયં હિપર કલમ ચાલેજ જતી. અટક્યા શિવાય કાંઈ પણ જોયા વાંચ્યા વિચાર્યા શિવાય તે વિપયને એવો તો જણી નાંખે કે જોનારને અન્યથા લાગતી. આમ આ લેખન

અનમાય જીવનપર્યંત અસ્ખલીનપણે ચાલ્યો ને જગતને માહિત્યનો અમલ્ય
નાસો આપી ગયા

અનગાહન શક્તિ—

આ શક્તિ પણ તેટલીજ તિન હતી તબરો વામના ગિરિણુ ગુરુ
માગની હીન્દિ ભાષાના અથને હાથમા લીધા પડીથી માન એજ્યાર અનગાની
લઈ મુક્યા પડી તે તેમને સંપૂર્ણ અનગત થઈ જતો અને આનાડીત દામ
પ્રમાણે કોઈપણ રખતે લેખનમા નાખ તરી- તે લોક તેમની પાસે હાજર
થતો આરી અદ્ભુત અનગાહનશક્તિ રીરય છે

મુકેલી તપામણી—

આ તમામ અથોના મુકે પણ જાનેજ શ્રી ગુરુ જોના, અનેક પ્રેમોમા
હાના પુસ્તકોના મજામધ મુકે ટપાનમા આનતા- તેઓ તે તપામના એવી
જતા અને એના તપામતા કે બુદ્ધિ ગહે નહી. જ્યારે શ્રીમદે જાણ્યું કે પોતાનું
આયુષ્ય સ્વપ્ન છે ત્યારે એકમામટા મનારીય પુસ્તકો પ્રેમમા આપ્યા એટલાજ
પુસ્તકોની પ્રત્તાનનાઓ, વિગેરે વખતે તે મુકે તપામના વિગેરે હાર્ય નિયમીત
ધડીયાળની માફક તેઓ જતા, તેમની પામે જેમનાગને તેઓથી નવગ વદી પણ
જેમના ન દેતા તેઓ તગતજ આનના ના જેસનારને પુજતા કે મોનો-પૂજો-
વિચારે થા વાચો આમ ઢરવામા તેમની સાથે મુકે જોના પણ એના દુરી
આર જતી ગયા હતા કે તેમના આ હાર્યમા તેમને જાણ્યું મંડળ થતા અને
મનારીય અથોના આનેખન-પ્રત્તાનનાઓ-મુકે વિગેરે હાર્ય તેમણે માન
ચારજ મામ જેટલા હુક સમયમા ડરી નાખ્યા અને જે પણ અથ શિરાયના
તમામ અથોની પ્રત્તાનનાઓ પણ પોતેજ લખી છે

આના મનત્ સ્થાન વ્યાસગનાળા, ઉદ્ધમી, જ્ઞાની ગુરુવતી આ છે થી જ્ઞાની
છે અતિમ પ્રમાદી છે અમુન્ય વારમો છે

નિયમીતપણું—

તેઓશ્રીનો ખોરા- તદ્દન સાળો, માત્વિક, એજ્યવખત લેવાનો, અને અપ
હનો તેઓ રોજ સવારે-આજે દીર્ઘશ્રદ્ધર્થે જે ચાર માઈલ જેટલું પુણ્યામા
ચાલતા અતિ અપ નિદ્રા-જાગૃતિ ત્રીન અને આત્મજાગૃતી આપમ હતા
નિયમીતપણામા મરોટ દતા આટલું જના વિજના મદવાગમા વિશ્વમા જનના
જનાવોથી અજાન ગહેતા નહી નિયમીતપણુ એ તેમનેક ખામ આર્થ દનો
જીવન આ તમામ -સદ્વારમા એમનું નિયમીતપણુ મારો અજુ જાણીય હતું અને
તેની મરોટ જાપ આ અથમા વાજ્ય વાજો તેમણે આજેખી છે

કક્ષાવલિમાં ગુરૂશ્રીએ પ્રથમ મથાળે કક્ષાવલિ સુવોધ ગ્રંથ એમ નામ આપ્યું છે. કક્ષાવલિનો સપૂર્ણ સુબોધ-બાણપણું બાલવયમાં વિદ્યાર્થી કરે છે પણ તે અક્ષર જ્ઞાન પુરતુંજ. સાચુ કક્ષાવલિનું જ્ઞાન સદ્ગુરૂ વિના થાય જ નહિં સદ્ગુરૂજ કક્ષાવલિનું ગ્રહસ્થના આદર્શ જીવનનું તેમજ યાવત્ મુક્તિપ્રદ સત્ય-માર્ગનું સાચું કક્ષાવલિનું જ્ઞાન આપી શકે. જો કે ગુરૂદેવ તો અસંગી ત્યાગી હોય છે છતાંયે તેઓ વિશ્વોપકારાર્થે દયા દૃષ્ટિથી જગતને ઉપદેશ દેતા વિચરે છે સાધુ મુનિરાજો, આચાર્ય ભગવાન, આદિ પોતાનાં જીવન આત્મારાધન કરવા ઉપરાંત પરાપકારાર્થે વિતાવે છે.—

વિદ્વાંસઃ કતિ યોગિનઃ કતિ ગુણેર્વૈદગ્ધ્ય ભાજઃ કતિ ।

પ્રૌઢા માનકરીન્દ્રકુંભદલને વીરાઃ પ્રસિદ્ધાઃ કતિ ।

સ્વાચારા કતિ સુન્દરાઃ કતિ કતિ પ્રાજ્યપ્રતિષ્ઠાવરાઃ

કિન્ત્વેકો વિરલઃ પરોપકરણે યસ્યાઽસ્તિ શક્તિ સદા ॥

તેમ જેમનામાં પરાપકાર કરવાની શક્તિ હોય તેવા જ્ઞાની પુરૂષો તો આ વિશ્વમાં વિરલ છે કે જેમનાં અબ્યાધિત વચનામૃતનું પાન કરીને ત્રણે કાળમાં ભવ્ય પ્રાણીઓની આબાદી અક્ષતપણે દીપી રહે છે. એવા લોકોપકારી અને નિઃસ્વાર્થ વૃત્તિવાળા આચાર્યો આ વિશ્વમાં વિરલ અને અમર છે.

આ કક્ષાવલિમા આચાર્યશ્રીએ સત્ય કક્ષાવલિનું ભાન વાચકોને કરાવી તેનું નામ સાર્થક કર્યું છે.

તે પછી પ્રારંભ મગલમાં સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર વિતરાગ એવા શ્રીમન્ મહાવીર સ્વામિ દેવ તથા સદ્ગુરૂ શ્રીમદ્ સુખસાગરજી મહારાજને પ્રણામ કર્યા છે. એ સૂચવે છે કે મગલને ધચ્છનાર પ્રત્યેક મનુષ્યે પ્રારંભમાં પરમાત્માનું તથા સદ્ગુરૂનું સ્મરણ અને સ્તવના કરવાં ઇષ્ટ છે.

હવે ગુરૂશ્રીની લેખીની સુબોધની વર્ષા વર્ષાવતી ઉપદેશ ક્ષેત્રમાં આગળ વધે છે.

અ થી શરૂઆત થાય છે. અ અક્ષરના વિવેચનમાં ત્રીશ પૃષ્ઠ લખ્યાં છે.

અજ્ઞાની રહેવું નહિ આત્મ, સર્વ દુખહેતુ અજ્ઞાન;

અજ્ઞાની પશુ સરખો બાણો, અજ્ઞાને ભવ દુખની બાણ.

શરૂઆતમાંજ ગુરૂશ્રી જ્ઞાનનો કક્ષો વાચકને શિખવવા માંડે છે. આ વિશ્વ-માં જ્ઞાની શિવાય અન્યને મનુષ્ય કહેવો તે પણ તેઓશ્રી યોગ્ય વિચારતા નથી.

જ્ઞાન શિવાય વિશ્વમા દુષ્કાર લેખ અને અધના છે અનહારીક દષ્ટિએ પણ
અજ્ઞાની માનવ પણ મગ્ગો ગણાય છે તે તેમા પણ માયુ નીતિમય ઉપયોગી
અને ઉપકારક જ્ઞાન-વિદ્યા ન હોય તેના લાભના પણ નકામા ગણાય છે ગુરુશ્રી
પ્રતાપના લગ્નનોમા કહે છે તેમ,—

ઉકાળ્યુ શુ લણી વિદ્યા, ગણી વિદ્યા ઉકાળ્યુ શુ ?
હુદયની ઉચ્ચતા માથે, કરી ના સ્વોત્તતિ જ્યારે !

* * * *

ઉકાળ્યુ શુ કવિ થઈને, જની વક્તા ઉકાળ્યુ શુ ?
પ્રમાણિક વૃત્તિની સાથે, કરીના સ્વોત્તતિ જ્યારે ?

* * * *

શુભો વણુ તો ઘટાટોપે, જ્ઞીના સ્વોત્તતિ થાતી !
બુદ્ધિધ સફળી થાતા, લણ્યુ લેખે, ગણ્યુ લેખે

ભ૦ ભા૦ ૮ પૃ ૪૬૭

માટે માયુ લણ્યુતર મમાગીક દષ્ટિએ પણ લણ્યુતુ જોઈએ કે જોઈ રો
નતિ થાય અજ્ઞાનજ સર્વ દુ ખના દેતુલુત છે જ્ઞાન નિનાનો માણુમ પણ મગ
ગો ગણાય છે અને સમસ્ત લવ દુ ખની ખાણુ સગ્ગો માન અજ્ઞાનથીજ થાય
છે માટે વિશ્વમા માર પણ જ્ઞાન છે માટે જ્ઞાન લણો-જ્ઞાની થાઓ એ તેમની
શિક્ષા છે

માત્ર વ્યવહારીક જ્ઞાન કાષ્ઠ આત્માને દિતક કે લવ મનુદથી તાગવા
કામ ન આવે. જ્યાં સુધી માણુમ સાયુ આત્મજ્ઞાન ન મેળવે ત્યા સુધી તો —

જ્યા લગે આત્મતત્ત્વ ચિન્થો નહિ

ત્યા લગે માધના મર્વ જુદી

તેઓશ્રીતો આગળ ચાલતા કહે છે —

અક્ષર જ્ઞાનથી કેળવાયેલા, માનવુ તેમા મોટી ભૂલ
સફળજીને સફવર્તન જ્ઞાને, કેળવણીનુ માયુ મૂલ

આમ કહ્યા પછી માયુ આત્મજ્ઞાન થતા મનુદ્ય પોતે કોણ છે ? આત્મા
શુ છે, અને તેની શક્તિ તથા સ્વદિ શુ છે, તે જણાવે છે —

અરૂપી આત્મ તત્ત્વમસિ તુ, આત્મ આપો આપ ઉદ્ધાર
અળ ૩ અવિનાશી અજ અશય, અન તણુ પર્યાયાધાર

અક્ષર અનર અમર આતમ એક લાણતાં ગણતાં યાશે એક
અનેક એક સ્વરૂપ આતમ. આનંદ રૂપી કરે વિવેક
અનુભવ જ્ઞાન તે આત્મપ્રભુનું, નિર્વિકલ્પતે જ્ઞાન પ્રમાણ.
અંતર આતમ આનંદ રસનો, સાગર ઉલટે એવું ભાન.

આ સાચા આત્મજ્ઞાનનો અભ્યાસ એજ જ્ઞાન અને એનું જ સ્વાનુભવ-
પૂર્વક રહત નિદિધ્યાસન પરમ આવશ્યક છે એમ જણાવે છે.

પોતે જ્ઞાન માટે કેટલા તૃપ્તાનુર છે, તથા પોતાને શું અનુભવ છે તે
જણાવતા લખે છે.

અમારો જ્ઞાને દ્રઢ નિશ્ચય છે, મોહાદિકથી રહેવું દર;
અમારો નિશ્ચય બ્રહ્મનૂરમાં, મેળવવું નિજ બ્રહ્મનું નર !
અમારો નિશ્ચય જ્ઞાનસમાધિ, -યોગે પ્રભુરૂપ થાવું એહ;
અનુભવ એવો અમને આવ્યો, પ્રભુપદ વરશું બની વિદેહ.

પોતાનો આદર્શ અકારમાં ચીતરતાં.—

અમર થયા જેણે નિજ શુદ્ધિ, કરી પ્રકટાવ્યો પૂર્ણાનંદ;
અમર થયા જેણે મનને છત્યું, ટાળ્યા રાગને રોષના કંદ.
અમર થયા જેણે નિષ્કામે, તપજપ પ્રભુમાં હોમ્યા પ્રાણ;
અમર થયા જેણેજ કષાયો, ટાળી પામ્યા પદ નિર્વાણ.
અક્ષર દેહે અમર થયા તે, દાની શૂરાઓને સંત;
અક્ષર દેહે અમર થયા તે, પરમાર્થી ઉપકારી લક્ષ્મ.

આવી તો અકારની હબરો લીટીઓ આજેખાઈ છે.

અનુગામી થા જ્ઞાનીઓનો, અનુસરો શુણીઓની આલ;
અનુકરણ કર સદ્ગુણીઓનું, સાધુઓનાં શુણ સંભાર.

છેવટે આત્મજ્ઞાનના અનુભવના નીચેના ઉદ્દગારો લખી 'અ' પૂર્ણ કરે છે.—

અનુભવ આવે આતમસુખનો, ત્યારે જડરસ રૂચિ વિણસાય;
અનુભવ આત્માનંદનો નાવે, ત્યાં લગી જડસુખ વૃત્તિ રહાય.

આત્મિક સુખનો ઓર આનંદ અનુભવતાં લખે છે કે.—

અનુભવ આત્મિક સુખનો આવે, બાહ્યરસો સ્વયમેવ વિલાય;
અનુભવ આવ્યા પામ્યા વણકો, બ્રહ્મરસીલો નહિ ગણાય.

આ મિત્રાચ અડાગની મેડો પમિતોમારી થોડીક નહો —

અજપાતપ તે આ મરમણતા, અનહદ ધ્વનિ અતર ઉપયોગ,
અધ્યાત્મિક દ્રષ્ટિએ અર્થને, મમજી માધો અનુભવ યોગ

ગોગમાધનામા ઝહેન અજપાતપ તથા અનહદ ધ્વનીના આધ્યાત્મિક
દ્રષ્ટિએ માયા અર્થ બતાવતા તે સમજી અનુભવના ઉપગ્રાહ પકિતો દાખી છે

અનુભવ જ્ઞાન તે આન્મપ્રભુતુ, નિવિડત્વ છે જ્ઞાન પ્રમાણ,
અન્નર આતમ આનંદ રસનો, માગર ડલેટો એવું ભાન

x x x
અગક્ય છે નહિ મનુષ્યને ઈર્ષ, અલગ્ય નહિ ઈર્ષ જગમા જોય,
અજરામર પદ માનવ પામે, માનવ પ્રભુ-પ્રતિનીધિજ હોય

x x x
અપ્રીણ અમનથી હિન્દ ને ચીનની, પાયમાલી થઈ પડતી નાણુ
અપ્રીણ આદિ દુર્વ્યસનોથી, નાને તન ધન મન ને પ્રાણુ

x x x
અડગાઈગ નહિ આકેત આવે, આકેત મદા નહિ રહેનાર,
અધિગ થા ના ડાર્ય ડગતા, અમૃત્ય આયુ ન કોગટ હાર
અહિ સામય વિચાર કર્મે, અત્રા ઈશુ ભજે જે ગમ,
અહિત યુદ્ધ હિંમો ભજતા, પામે મુક્તિ વૈકુઠ ધામ
અમ્ન ઉદય સૂર્યાદિક પામે, જીવોનો તો ત્યા શો ભાગ,
અમ્ન ઉદય કૈસર ને ઝારનો, મમજી ધર્મ ડરો નરનાર
અમેરિકામા ઐક્યને વિદ્યા, વિજ્ઞાન પ્રતિદિન નવનવ શોધ,
અર્થ કામની ઇચ્છા ભાગે, બાહ્યોત્તતિનો શોધે બોધ
અતિથી સેવા ધગ્યાગીનુ, મૈથી મોડુ છે કર્તવ્ય,
અતિથી માટે સ્વાર્થણ કરવું, ગૃહસ્થનોએ ધર્મ છે ભવ્ય
અતિથી નેવા આર્યોની છે, મર્વ ખડમા શ્રેષ્ઠ પ્રમાણ,
અતિથિને આદર મત્કારે, આપો ભોજન ને વગી માન
અતિ ઠંડુ તીષ્ણ ખાઉ ને, ઉન્દુ લોજન ખાવું વાન,
અતિ નિદ્રા વગર પરિશ્રમને, ઈદ્રિય અતિ પશ્ચિમને વાર

અધિકારી થઈ કર નહિ જુદમો. કર નહિ પ્રાણાંતે અન્યાય;
 અધિકારી થઈ પદપાતને, ત્યાગી કર સમજીને ન્યાય.
 અન્યાયી જે અમલદાર છે, તે જીવંતા છે શયતાન;
 અન્યાયીના જુદમની સામે. રહીને જીવે તે ખળવાન.
 અધિકારી જુદમીઓ સામે, ઉભું રહેવું કરીને સંપ;
 અન્યાયીનો પક્ષ ન કરવો, અન્યાયે નહિ અંતે જંપ.
 અમલ લહી અભિમાની ન થાને, અમલદાર છે તુજ પર દેખ,
 અદ્ય શક્તિથી ક્યાં તું ભૂલે, જીવે મરે તું શાથી પેખ.
 અર્પાઈ જા પરમાર્થે તું, સુકલ્યર્થે સહુકરને આપ;
 અર્પાવું પ્રભુમાં નિજતું જે, તે સેવા ભક્તિની છાપ.
 અનુભવ પરચીશી જ રચીને, આત્માનુભવ આપ્યું જ્ઞાન;
 અનુભવ જ્ઞાન પ્રમાણ છે સાચું, અંતર નાદ તે સાચું તાન.
 અપૂર્વ નવ નવ વિદ્યા ગ્રહવી, અપૂર્વ નવ નવ લેવું જ્ઞાન;
 અપૂર્વ શોધો નવ નવ કરવી, અપૂર્વ સાંભળવું ગુણભાણ
 અશક્ત થા નહિં મન તનુ વચથી, હિંમત ખંતને ઉદમ ધાર;
 અશક્તિઓનાં મૂળ ઉખેડી, શક્તિઓ ધારો મુખકાર.
 અર્વાચીન પ્રાચીન ઇતિહાસો, સર્વ ધર્મ પ્રજ્ઞના ઉકેલ;
 અર્વાચીન પ્રાચીનમાં સાચું, હોયતે ગ્રહણો ધરીને પહેલ.
 અખળાઓપર જુદમ કરો નહિં, સંતાપો નહિં અખળા જાત;
 અખળાઓને દુખો દેતાં, દેશ કોમ પડતી સાક્ષાત.
 અગ્રેસર થા દેશ કોમનો, સંઘ પ્રજ્ઞના હિતને માટ;
 અગ્રેસર થા પુણ્ય કાર્યમાં, અગ્રેસર થા મોક્ષની વાટ;

આમ વિવિધ સદ્બોધદાયક સેંકડો પંક્તિઓ માત્ર અ કારમાં જ ભરી છે. આ પંક્તિઓમાં સર્વ પ્રકારનો સદ્બોધ તરે છે.

હવે આ રૂપી શબ્દ રેલના પાટાપર સદુપદેશરૂપી પંક્તિઓની રેલવે દોડે છે. ન્યાં દયાદષ્ટિનો જીવંત કરો ખળખળ વહેજ જાય છે ત્યાં પીપાસુઓને શી ઉણપ ? આમા અકારથીયે ચઢીજાય તેવા સિદ્ધાંતો ગુરૂદેવે ઉભરાવ્યા છે. જેને સાચો આત્માનુભવ થાય છે તેની બલીહારી છે.

આચાર્યો જે ધર્મગુરુઓ, તેઓને શ્રદ્ધાથી એવ,
આચારો પાળો શુભ સુખકર, ઓળખ ગુરુને માયા દેવ

ધર્મગુરુઓ આચાર્યો ને મુનિવરો જે માયા પાગમાર્થિક શુભ આચારોથી
પરિપૂર્ણિત હોય તેને મન વચન કાયાથી સેવના કરાવે છે માયા સાધુઓના
લક્ષણ જાણના જરૂરી છે તેમના પ્રવેશમાં સ્થળે સ્થળે માયા ગુરુના લક્ષણો
આપી તેઓ જાણાવે છે કે માણસ એ પૈમાની નાહલી લેતા નણુ ટકાગ માગી
પગમે છે છતાં ભવોલનના તાગણુહાર ગુરુને ઓળખ્યા-પિગન્યા શિવાય
ધાગણુ ક્રવા એ જૂલ છે સુગર તારે તે જગતા હુગર છુડાડે નહેવા સુગરુઓના
લક્ષણ તેઓથી આમ બતાવે છે —

આત્મજ્ઞાન વિના અને પ્રભુમય જીવન થયા વિના કોઈપણ
યોગી, મહાત્મા સાધુ, ત્યાગી ગુરુ બની શકતોજ નથી

ધર્મયોગ ૫૪ ૭૦૮

સાચા માધુના લક્ષણ —

આગાવરી.

માધુ ત્યારે તુહિ ઝહાવે, સમતા ઘટમા આવે	સાધુ
રાગ દ્વેશ વિરૂપ ન પ્રડટે દ્રેગ ન મનમા થાવે,	
મમભાવે હુનીયાને દેખે, મનમા વેર ન લાવે	સાધુ
નિંદા વિઠયા ત્યાગીને તે, પરમ પ્રભુને વ્યાવે,	
ઉદયાગત ઈર્ષ્યેને વેદે, પડતો નહિ પરભાવે	સાધુ
વૈગાગે મન ક્ષણ ક્ષણ વાળે, આત્મ ગમણુતા ચહાવ,	
આત્મપ્રભુની અમલ મોજના, મુકુણે ગાણા ગાને	સાધુ
દેખે ચાલે ખાવે પીવે, નિજને ન્યારો લાવે,	
અતરમા પગમાતમ પેખે, ઉપયોગે તે 'ચાવે	સાધુ
દર્શન જ્ઞાન ચરણને માધે, પરમાનંદ જમાવે,	
બુદ્ધિસાગર સાધુ સાચો, દશવિધ ધર્મ સુહાવે	સાધુ

ભજન ૫ મમદ ભા , ૮ ૫ ૩૪૭

ગુરુઓના લક્ષણ જાણના જાણાવે છે કે—

અમૂયા પૂજનારાઓ, ધમાધમમા રહી માગી,
કુહાડો પાદપર માગી, ડંગે ધર્મોન્નતિ ક્યાની ?

પરસ્પર ખોદનારાઓ, પરસ્પર નિન્દનારાઓ;
 કુસંધી બીજ વાવીને, કરો
 કરો ભળભળ જરા માટે, સહાનું અન્યનું ના કાંઈ;
 ધમાથી દૂર સો ગાઉ, કરો
 કરીને સર્વનું બુદ્ધ. સ્વયં માન્યુ કરી સાચું:
 નથી માધ્યસ્થની દૃષ્ટિ, કરો
 જરા કંઈ માન્યતા લેદે. કરો ભડકો કષાયોનો:
 થઈ સામા લડો દેગે. કરો
 લઠાવી મારતા ભક્તો. કહી સાચું કંઈ બુદ્ધ:
 ભલુકી કાન કાચા થઈ, કરો
 હૃદય ઔદાર્ય ના કિંચિત્, મળીને કામ ના કરતા:
 ગુણાનુરાગ ના કિંચિત, કરો
 વધે તેના પગો આલી, કરો છો પાડવા ચત્નો:
 ગમે તે આળને દેઈ. કરો
 કરો જે સ્વોન્નતિ પુરી, તદા ધર્મોન્નતિ કરશે.
 બુદ્ધબિંધ સદ્ગુણો પામી, કરો ધર્મોન્નતિ સંપે.

ભ. ભા. ૮ પૃ. ૫૬

કંવાલી.

ધમાધમમાં રહી વૃત્તિ, ગુણોવેળું વેશ આચારો,
 અભિમાની થયા વેશે, વળ્યું શું વેશ પહેર્યાથી ?
 રહી જે કામની ઇચ્છા, પરિગ્રહની રહી ઇચ્છા,
 અસત્ય ખોલવું સહેજે. વળ્યું
 રહી જે માનની ઇચ્છા, કરાવ્યો કલેશ લોકોમાં,
 રહી જે ભીખ લોગોની. વળ્યું
 કપટના નાટ્ય ભજવાતાં, કષાયોની થતી વૃદ્ધિ.
 ત્યજ્યું તેને ગ્રહ્યું પાછું. વળ્યું
 ત્યજીને એક બહુ કીધા. ત્યજી જેમ કાંચળી સર્પે
 રહ્યો જે મોહ મન માહે. વળ્યું

હરાયા ઢારની પેઠે, રહે ત્યાગી નહિ જગમા,
બુધ્ધિધિ સદ્ગુણો મેવે, મુનિનો વેશ છે હોએ

ભ ભા ૮ ૩૭૦

આમ સદ્ગુરુ દેવના માયા વક્ષણ જાણી જોવાથી સદ્ગુરુ ધારના જોઇએ
ગુરુવિનાનો મનુષ્ય નગુરો ગણાય છે તેના ભાનનો પાગ આવે કેમ ? અને પૂર્ણ
ભાગ્ય યોગે જ સાચા ગુરુ મળી શકે છે તેમને જોળખાના નેત્રો માયા જીતા-
સુને જ હોય છે પૂર્ણ આતુરતા વિના તેઓ મળના નથી અને મળે છે તેમને
ધન્ય છે એવા સદ્ગુરુઓને જોળખી-પામી પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી સેવના તેથી જ ભન
જળનો પાર પામી શકશે સાચા ગુરુને જોળવા માટે ધર્મશાસ્ત્ર-મિહાતોડ
શ્રવણ-મનન ઇષ્ટ છે, માટે તેના અભ્યાસની પણ પૂર્ણ જરૂર છે

સાચા સાધુની તો બનીહારી છે જીવન જોનાપર કુરબાન કરી પગમ પ
વસ્તુ છે એવા પગમ સદ્ગુરુ દેવને માટે મનુષ્યે અવશ્ય પ્રાણપણુ કરવુ ધટે છે
કોઈ પણ મહાપુરુષ-ત્યાગી મદ્ગુરુ મિનન સિવાય ઇષ્ટ પ્રાપ્તિ કરી શક્યા નથી
તારણહાર ગુરુજ છે

આશ્રવ ત્યાગો સવર ધારો, આસા ગુરુની પાળો ભેશ,
આશા તૃષ્ણા વાસના વારો, આત્મસમાયત્તાળો કલેશ
આનંદધન મુનિવરની પેઠે, આતમનો આદર્શ જમાવ,
આત્મારામની પેઠે પડિન, કર્મયોગિ થઇ ધર્મ જણાવ

ગુરુશ્રીને શ્રીમદ્ આનંદધનજી પર અપૂર્ણ ગુણાનુગમ અને ભક્તિભાવ
હતા તેઓશ્રીએ તેમની ભક્તિપ્રત્યર્થ તેમના ૧૦૮ પો પગ લખાણથી ભા
વાર્થ-અનુભવાર્થ લખ્યો છે તેના હિપોદ્ધાત અને શ્રામદના જીવન ચરિત્ર
આલેખનમા જ અઢીમો પૃષ્ઠ લખ્યા છે અને પંદોપગના રિવેચનમા સાડા પાચસો
પૃષ્ઠ લખ્યા છે એમનો આદર્શ શ્રી આનંદધનજી જ હતા આનાદ તેઓનામા
શ્રી આનંદધનજીની જ જ્ઞાનમગ્તી આનંદ અધ્યાત્મજ્ઞાનની રૂચિ, અનુભવાયા છે
અને સદાયે પ્રપ્રુલ્લ અને જ્ઞાનનિમગ્ન ગુરુશ્રીને જોતા જ શ્રીમદ્ આનંદધનજી
ખડા થતા તેઓએ શ્રી આનંદધનજી માટે સ્તુતિ કરતા લખ્યુ છે કે—

(અનુષ્ટુપ)

સર્વે દર્શન વિજ્ઞાતો, વિશ્વવન્ધો મુનીન્દ્ર ॥

જ્ઞાની ધ્યાની પ્રમોર્મક્તો, વિરાગાળા શિરોમણિ ॥ ૧ ॥

શુદ્ધ ધર્મોપદેષ્ટા ચ, જૈન શાસનઘોતકઃ ॥

ધ્યાનિનામગ્રણીર્માન્યો, ભાવચારિત્ર્ય સાધકઃ ॥ ૨ ॥

અધ્યાત્મોદ્ધારકઃ પૂજ્યઃ, સમતાનન્દભાક્ ચ યઃ ॥

આનન્દઘન યોગી સ જીયાદ્ધારત મળડલે ॥ ૩ ॥

તેજ પ્રમાણે શ્રી આત્મારામજી મહારાજ માટે પણ તેઓશ્રીને બહુમાન અને તેમના ગુણાનુરાગ દ્રષ્ટ્રયા ધણે સ્થળે પ્રશસા સ્તુતિ કર્યા છે. અને તેમના આદર્શો નજર સામે રાખી તેવા બનવા વાંચકને તેઓ જણાવે છે.

આફ્રિકામાં આળસ, અજ્ઞાન, કુસંપ શ્રદ્ધાને તોડાન.

આસ્ટ્રેલીયામાં વિદ્યોદ્ધમ, અનુશીલન ગુણશીલે માન.

આર્યોની પ્રગતિનું કારણ, બળકળ વિદ્યા બુદ્ધિ જ્ઞાન.

આત્મોન્નતિ કરતાં તે આર્યો, સાત્વિકગુણ કર્મેજ પ્રધાન.

આરોગ્ય પુષ્ટિકારક ભોજન, પાણી વાપરશો કરી જ્ઞાન.

આયુષ્ય લાંબુ છાશને ફળથી, ડાક્ટરવૈદ્યો ભાષે જાણ

વિદેશોનાં દૃષ્ટાંતો એ ગુરૂશ્રીની સર્વ દેશોની સ્થિતિનું જાણપણું સૂચવે છે. તેઓશ્રીને હિન્દ ઉપરાંત તમામ અન્યદેશોની ધણા પ્રકારની માહિતી રહેતી ને તેમનાં ગ્રહણ કરવા યોગ્ય બાબતો પ્રસંગોપાત જણાવતા હતા.

છાશ ને ફળ માટે ગુરૂશ્રીએ સ્થળે સ્થળે ઉદ્દેશ્ય દર્શો છે. સાત્વિક પુષ્ટિકારક ખોરાક, છાશ ને ફળનો આહાર, અને—

આયુ જો શતવર્ષનું ઇચ્છો, પ્રહ્લયર્થ વડો આરોગ્ય કાય;

આહાર પાન વિહાર યોગ્યકર, ભય ચિન્તા તજ શાંતિ લાય.

પ્રહ્લયર્થ પ્રતિપાદન, તથા ભય ચિન્તા ત્યજ શાંતિ ધારવી એ મનુષ્યતા સંપૂર્ણ આરોગ્ય. એવં શતાયુ થવાના મુળ મંત્રો તેઓશ્રી ગણતા ને કહેતા હતા. આમાં પણ એમજ પ્રતિજોધે છે.

આત્મજ્ઞાનનું આનંદી મુખ, વર્ષે ચહેરા ઉપર નૂર;

આત્મજ્ઞાનીના અંતર માંહિ, આત્મ પ્રભુજી હજારા હજુર.

આ સત્ય તો લેખકે અનુભવ્યુ છે અને એવા આત્મજ્ઞાનીનાં દેહારનાં દર્શન સા ક્રોધ અનુભવી શકે છે.

આર્થિક જાગૃતી ગૃહસ્થ શોભે, ધાર્મિક જાગૃતી શોભે સત,
આત્મ્યાત્મી દાતારો શોભે, મનની મોટાઇએ મહત

આમા ગૃહસ્થ, સત, દાતાર અને મહત આ ચારેની વ્યાખ્યા હુ કાણુમા
પણ કેટલી સુદર આપી છે ? ગૃહસ્થ ઘરનો-ગૃહસ્થાશ્રમનો ભાગ વહન કરનાર
તે તો આર્થિક જાગૃતીજ શોભે જોતોની પૂર્વની જાહોજાલીના રમણીયી
વર્તમાન જોન મમાજની આર્થિક અધોગતિ જો- ઉપજારે છે

પાટણુમા શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યજી મહાગજના માર્મયામા સેટકો હજારો
કાટ્યાધિપતિઓ હાજર હતા કેટલાયે જોન ગજઓ યજ ગયા તે એજ લક્ષ્મિ
પુત્ર જોવી ગણાતી જોન મમની વર્તમાન દના જોઇ શ્રીમદ્ વારવાર જોતો તો
શ્રીમત-પરિન-પ્રમાણી- નાતિવાન અને દાનાર હોય એવા ઉદ્ધારો કાઢતા
અને કર્મચોગી બની તેના જનવા દરેકને કહેતા તેઓશ્રીએ “ જોતોની
પ્રાચીન અર્નાચીન રિથિતિ ” નામના પુસ્તકમા આ જામત ધણ જ ઉત્તમ
દર્શન કરારી એ રિથિતિપર ધણુ અજવાણુ પાડયુ છે

આશિર્વાદો સૌના લેશો, લેશો નહિ કોઇનો શ્રાપ,
આપત્તિ સપત્તિ માહી, યથાર્થજિત કઈ શુભ આપ

x

x

x

ગુરૂશ્રીના જીવનમા તેમના પર અનેક વિંટ પ્રસંગો આવતા તેવા અપ
કારીપર પણ દમા લાવી તેમને સમા આપતા કોઇને પણ કંદુ વચન કહી
નિન્દતા નહી, તેમજ મોને ગુણાનુરાગી થવી કહેતા અર્થાચીન ધણા પ્રકારના
ઝગડાઓમા પણ તેઓ તો સર્વથા નિર્જેખ રહ્યા છે આત્મસાનીઓ એના
પરભાવમા પડતા જ નથી એ તેમણે પોતાના જ જીવનમા આચરી બતા યુ છે

અમા નામે જનુની મહારી, જન્મદાત્રી દેવી ગુણુ ખાણુ,
અમા માતા દેવી પ્રણુમુ, સમરૂ તેના કરૂ યશ ગુણુગાન
અમા માતા તુજ ઉપગારો, નભ કરતા તે અનંત મમાન,
અમા પ્રતિજાલો શો વાણુ, શતશિક્ષક સમ માતા જાણુ
અમા માતા તુજ સ્વમ સઘણી, નારી જાતિ માની મે સત્ય,
અમારૂં સહુ સ્ત્રી વર્ગની, સેવાના જનો સુજ સૌ કૃત્ય

માતૃ ભક્તિની પરાકાષ્ટા ગુરૂદેવુ હૃદય બતાવે છે

માતાના રનેહ માટે ગુરૂશ્રીએ ઉપરોક્ત પક્તિઓ લખી માતૃપ્રેમની
મહત્તા દર્શાવી છે શ્રી મહારીજ પ્રભુએ મહર્માજ માતા પિતા જીવતા દિક્ષા

નદી લેવાની કચેલી પ્રતિજ્ઞા એ એમના માતૃભક્તિનો પરાકાષ્ટા હતી. અને તેજ પ્રમાણે ગુરૂશ્રીએ પણ એવાજ પ્રદારના અપૂર્વ માતૃ વાંસસ્થના દર્શનથી એવીજ પ્રતિજ્ઞા કરી હતી અને તેઓશ્રીએ પણ માતાપિતાના સ્વર્ગગમન પછીથીજ દિક્ષા અંગીકાર કરેલી. માતા પિતાની ભક્તિ માટે ગુરૂદેવે ધણું લખ્યું છે ને એ શિક્ષાઓ આપણા યુવાન વર્ગને માટે સુવર્ણસૂત્રો છે. પાશ્ચાત્ય વિદ્યાલંકૃત દેશના તથા ધર્મના યુવાન વર્ગને શ્રી મહાવીર પ્રભુએ તેમજ ગુરૂશ્રીએ માતૃભક્તિનું અપૂર્વ દર્શન કરાવ્યું છે. તેઓ અન્યત્ર માતૃ ભક્તિપર લખતાં જણાવે છે કે:—

સુહાતી સ્વર્ગથી મોટી, સદા સંતાન સંભાળે;
કદી ના વર્ણવ્યો જતો, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
કરી સર્વાંગિયોની શાહી, કરી લેખણુ ગિરીન્દ્રોની;
કરીને પત્ર પૃથ્વીનો, લખું જો સ્નેહનું વર્ણન.
તથાપિ પૂર્ણના થાવે, જગત્માં ક્યાંય ના માવે;
અહો એવો અલૌકિક છે, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
પ્રભુ મહાવીર જાંઘાયા, અપૂર્વ સ્નેહ તંતુએ;
પ્રતિજ્ઞા ગર્ભમાં કીધી, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
કરે સ્વાર્ધણુ દઇ પ્રાણો, કરે ઉપકારની કેટિ;
જની તન્મય રહે ખુશી, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
સદા જે ભક્ત માતાનો, સદા ભક્ત સ્વભૂમિનો,
અહો તે જીવતો જગમાં, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
કરે જે માતૃની ભક્તિ, કરે તે સદ્ગુરૂ ભક્તિ,
કરે તે દેવની ભક્તિ, અપૂર્વ સ્નેહ માતાનો.
જનીને માતૃના ભક્ત જ, કરો ભક્તિ સ્વમાતાની.
બુદ્ધ્યંગિ ભાવજનનીની, કરી સેવા જનો મોટા.

આગળ ઉપર શ્રીમદ્ ગુરૂદેવ અંબા માતા સમી સૌ નારીઓને જીએ છે એ તેમનો અખિલ સ્ત્રીજાતિ પ્રતિનો પૂજ્યભાવ દર્શાવે છે. તેઓ બાલપ્રહારી હતા ને અખંડ પ્રહારી જીવન પર્યન્ત રહ્યા હતા.

આવા આવા ઉત્તમ સિદ્ધાંતોના આ માટે અદાર પૃષ્ઠો ભર્યા છે.

હવે ‘ધ’ ઉપરની પંક્તિઓ તરફ દૃષ્ટિ ફેરવીએ—

ધંડા નામિમામો જો આવે, મહિજ્ય તત્વતો મુખને શાતિ,
હજાન ધાઓ કાલ ન ખાગે ઇશ્વરને નહિ ઇચ્છા વાતિ

યોગમાર્ગમા દડ યોગના અનેક પ્રકારનો અભ્યાસ યોગીઓ માટે આવ
સ્થક છે—તેમજ મહસ્થીઓ પણ આધાર પ્રમાણે શુદ્ધિ પૂર્વક યોગમાર્ગમાં
પ્રવૃત્ત થઈ શકે છે પૂરક રેચક કુલ આદિ તમામ પ્રકારની ક્રિયાઓ હયોગની
છે આ મર્ફ ક્રિયાઓથી શુદ્ધી વિભૂષીત હતા અને આ માર્ગનું વિસ્તૃત જ્ઞાન
શુદ્ધીઓ પોતાના ધણા પુસ્તકોમાં સિતાવથી આપ્યું છે

ઇન્દ્રની પદવી લીટ મગ્ની, માને આત્મજ્ઞાની મત,
ઈશ્વર અવતારી તે મતો, આત્મ મુખ ને પાગ્યા મત્ય,
ઈન્દ્રાઓ મેળવવા માટે, તને ખુશામત પાપના કર્મ,
ઈનામ-ઈશ્વરપદ મેળવવું, તે માત્ર મમજો ધરી ધર્મ
ઈન્દ્રામીઓ ઇશ્વર અલ્લા, નિરાકાર માને છે જોકે,
ઈમાન અલ્લાનું ધાગે મન, કુરાન માને એવી ટેક,

શુદ્ધેવને સાચા આત્મજ્ઞાનના સુખપાસે ઇન્દ્રપદ છુટ જણાય છે
ઈશ્વર ન જેને આત્મપ્રભુનો, તેવણ ખીજો ઇશ્વર છે ફેક
ઈશ્વર તે ઇશ્વર પ્રીતિ લગની, તેવણ ઇશ્વર તે રણની પોક

ઈશ્વર એટલે ગુણનો પ્રેમ જો અમલ્ય આગે પ્રયાગ પામ્યું છે પણ સાચો
ઈશ્વર તે આત્મ પ્રભુનો જ હોઈ શકે તે વિનાનો ઇશ્વર તે બરામજુનો હેતુ છે,
પ્રભુની પ્રીતિ લગની ગટના એજ માયો ઇશ્વર છે શુદ્ધી કથે છે

ઈતિહાસો શુ જગના વાચે, નિજ જીવન ઇતિહાસ તપાસ,
ઈતિહાસો જીવ કર્મના લખતા, નવામા પણ નહિ માવે ખાસ
ઈશ્વર આત્મ ચિદાનંદમય, અનંત શક્તિમય નિર્ધાર,
ઈશ્વર લક્ષણ જુદા જુદા, અર્થ જોકે છે સૌનો સાગ

આમ હ' પૂર્ણ કરી શુદ્ધી 'ઉ' ચન્દ ઉપર ક્ષમ મતાવે છે—

ઉદયમ ધ ધામા નહિ લાગે, ચોગી જારીથી લાગે ભવ્ય,
ઉદયમી જન તો ઉદય ન ધાર, ઉદયમથી કરગો કર્તવ્ય.

ઉદયમુદયો પોતાને બંધિતજવા મોગે જે સાધે તે શરમ વચર કરવો
જોઈએ તેમા પોત્રીજન કે આજન જાવ એવો જ નગમો છે મનુષ્યે સ્વાધિમારે
સર્વ, કર્મ કર્યા જ જોઈએ મમાગમા નિર્વિપત્તીએ પોતાની કરને બાળવણી

શ્રદ્ધા રાખી શકતો ન હોય સૌ દેવ સરખા ગણી સમ્યક્ત્વને ગુમાવે છે, પણ ગુરૂદેવ તો એકજ દેવગુરૂના શ્રદ્ધા રાખવા ફરમાવે છે:—

એક દેવને એક ગુરૂથી એક પતિ પત્નિથી સુખ;
એકથી બે જ્યાં પડ્યા મતોત્યાં, ફાટકુટને પ્રકટે દુઃખ.

માત્ર એકજ પતિ અને એકજ પત્નિની આવશ્યકતા સાંમારિક દષ્ટિએ અતિ આવશ્યક હોય સુખ જેવી વસ્તુ માટે અનેક પત્નિઓ, છુટાછેડા—પુનર્જન આદિ બાબતોનો સખ્ત નિષેધ ગુરૂદેવ જણાવે છે અને સત્યજ છે કે સસારમાં સાચો પ્રેમ—સાચું સુખ માત્ર એકજ પતિ—એકજ પત્નિના સબંધમાં સભવે છે.

એવં ભૂત ન્યાપેક્ષાએ, સર્વ કર્મના નાશે મુક્તિ;
એવી રીતે નૈગમ આદિ, નયોથી જાણો મુક્તિ મુક્તિ.

સાત નયમાં છેલ્લો એવં ભૂત—નિશ્ચય નય સર્વ શ્રેષ્ઠ છે. જૈનદર્શન સાત નયની અપેક્ષાઓમાં—ન્યાયમાં—શ્રેષ્ઠતા ભોગવે છે. એ નયની અપેક્ષાએ સર્વ કર્મના નાશ વિના મુક્તિ હોયજ નહીં એમ કહે છે, છતાં કેટલાંય દર્શનો અમુક રીતે મુક્તિ માને છે, તે દૈગમાદિ નયોની અપેક્ષાએ છે છતાં તેમની માનેલી મુક્તિ કેટલી અપૂર્ણ છે તે સર્વ નયોને અપેક્ષાએ જાણે છે તે સમજે છે. જૈનદર્શનની બિહારી છે કે નયના પ્રબંધમાં વિશ્વના તમામ પ્રબંધો કરી સત્ય પ્રકટ કરી આપ્યું છે.

x

x

x

ગુરૂશ્રી સંપ માટે—ઘણું કહેતા—સંપ એજ બળ છે. સંપ એજ સંરક્ષણ છે. અને માત્ર હિન્દુઓમાંજ નહિં પણ મુસલમાનો તથા અન્ય પ્રજાઓના સંપની આવશ્યકતા જણાવતા એ માટેના તેમના ઉદ્દગારો જોઈએ.

એક્ય વિના આર્યો જગ હાર્યા, એકતા વિણ જૈનોનો ધાસ;
એક્ય વિના મુસ્લીમો હાર્યા, હિન્દીઓનો થતો વિનાશ.
એક્યથી ખ્રિષ્ટીશો જય પામ્યા, હિન્દુસ્થાનનું પામ્યા રાજ્ય;
એક્યથી ખ્રિષ્ટીશ ક્રૅસે હાલમાં, પોતાનું રક્ષ્યું સામ્રાજ્ય.
એક્યથી જાપાનીસો જીત્યા, ચીનાઓ પામે છે હાર;
એક્યને આવશ્યક તે કરવું, ઉપાયો કરીનેજ હજાર.
એક્ય થશે જળ હિન્દીઓનું, તળ હિન્દીઓનું સામ્રાજ્ય;
એક્યને આત્મ સમર્પણ શક્તિ, એ ત્રણથી જગ રહેતી લાજ.

સ્વોત્તત્તિ, દેશોદ્ધાર અને સ્વરાજ પ્રાપ્તિ માટે ઉપદ્રા મત્રો ગુરૂશ્રી દેશ—

ધર્મ-કામ-ક્રુદ્ધ અને મિત્ર-પતિ-પત્નિ આગ્નિ માટે કુ કે છે માત્ર થોડી પત્નિઓમાજ મહાન સૂતો તેઓથી 'ઐ' મા આવે છે

જોનો માટે યુગ્મીને ધર્મીજ સામણી હતી તેઓથી જોનો કાચ-કુમ્ભી-કુમ્ભી-લેશી-પગત્ર-પામગ-પ્રિદી દેખતા કે તુર્તજ તેમને ઉપેક્ષા આપી ઉત્તરિને માર્ગે દોડી જતા અને તેમના ઉપેક્ષથી ધણા જોનો ઉત્તર દશો પામેલા દિ-દમા છે —

ઓ જોનો કરી એકતા જાગો, સુદ્ર લેદમા જની ઉદાર,
ઓ જોનો કરી એકથ પ્રવર્તો, અંકથ જાળે છે હયાતી ધાર

માત્ર આ બેજ પત્નિઓમા જોનો માત્રી યુગ્મીની ઉજ્જની લાગી ગયા નથી એ જોનો મમની દયાની એકથ ઉપજ નિર્ભર છે તુદ્ર મતમેમા જની જોનો વતમાન કાગમા આનરકનેશમા મન્ન રક્ષા છે અને પોતાના ધર્મનો ઉત્તર સિમ્બા છે તે માટે આ સન્માટ સન્બોધ માત્ર દુકાણમા તેઓથી મનાવ છે અને તે તમામ જોનોને સિરોસાર્થ કરવા ચોખ્ખ છે

ઔપધઆશ્રમ, રૂઢો, અને ઔપધસાસ્ત્રની પરમ આવશ્યતા વિશ્વને છે અને રહેશેજ ભાગતર્ષમા આ નણેની આરશ્યકના ગદરાની છેજ તે માટે તેઓ જાણે છે કે —

ઔપધસાજાઓ જાધાવો, પ્રકટારો ગુભ વૈદ અનેક
ઔપધીઓના શાસ્ત્ર રચાવો, વૈદકશાસ્ત્રનો કરો વિવેક,

આમ જાગખડીના માત્ર જાગજ શબ્દોમા હમમે મુન્દર ભાવનાની ઉપ દેશક પક્તિઓ ગુરૂને સખી છે

વિચારના પુષ્પોને શબ્દોપી દોગમા ગુપ્તી મુન્દર માળા મનાવવી તેનું નામ દવિતા—ને દવિતા એ ધણાજ દુકાણમા બદોળા વિચારને પ્રકટ કરવાનું એક માત્ર માધન છે, જે પૂર્ણ કુશળતાથી યુગ્મીએ સારણ ક્યુ છે

યુગ્મી જાગખડીમા વ્યવહાર નિમ્મય જન્મે પ્રમગ્ના અર્દામિક સાને ભરી દળરો પક્તિ ગ્મી દવે કક્ષાવથી તરફ આવે છે

'ક' પર ચાલીસ પૃટ ભાગ છે ત્યાં નાનગમાનો પ્રવાહ અજખરિતપણે વહેતો દોષ, રવાનુમવ ની સેંગે હટતી દોષ પગપમગ્ને દ્યાના ગોત્ર ચાલના દાન, અને આ માનદના મગે ઉજ્જના દાન ત્યાં પગપમગમે સખાજો તખતા કક્ષમ પૂરેમમા દોરે

આ દક્ષાવલિ સુગ્રાધ ગ્રંથમાં એમજ કાગે છે કે જાણે ગુરૂદેવ એક, એક શબ્દને વેબ્સ્ટર ડીક્ષનેરી યા ‘વૃદ્ધ શબ્દકોષ’ની માફક છણી નાંખવા માંગતા હોય તેમ અક્ષરોના શબ્દો ને વાક્યો છોડતાજ નામ છે. મગજમાં, હૃદયમાં અને શ્લેશ્મમાં કેવી દિવ્ય શક્તિ હશે કે આમ પંક્તિઓની પંક્તિઓ તાબેદાર દાસની માફક સ્મરતાંજ દોડી આવતી હશે ?

‘દક્ષાવલિ’માં ગુરૂદેવની આજેખેલી પંક્તિઓ એટલી બધી હિતમ છે કે અત્રે કઇ ટાંકવી ને કઈ રાખવી તે સમજાવતું નથી. સ્થળ સંક્રાંચનો ડર પણ રહે છે. છતાંયે દુઃકાણુમાંજ હવે આપણે કે ને લઈશું.

કર્મને છતતાં કક્ષો ભણીઓ, સમજો એવું ચિત્ત મોઝાર.

કક્ષા કર્મ વિપાકો લોગવ, સમભાવે મુક્તિ નિર્ધાર,

શરૂઆતમાં જણાવ્યા પ્રમાણે સાચા કક્ષો વિદ્યાગુરૂ ભણાવે છે તે નહિ, પણ ધર્મગુરૂ ભણાવે છે તેજ હોઈ શકે. જે કક્ષો ભણતાં જન્મ મરણ ટળે, આત્માનું ભાન થાય અને તે ભણ્યા પછી કાંઈ ભણવાનુંજ ન રહે તેનુંજ નામ કક્ષો ! આ કક્ષો ભણનારને ખાતરીથી કહી શકાય કે ખીલું ભણવાનું નજ રહે.

કર્મને છતવાં એ મહા મુશ્કેલ છે. કર્મને છતવાની કળા આવડે પછી તેને શું ખાતરી રહે ? ગુરૂશ્રી કહે છે કે “ કર્મને છતતાં કક્ષો ભણીઓ ” કર્મને છતાંય ત્યારેજ કક્ષો ભણાયો ગણાય. આ કક્ષો ગુરૂ સિવાય કોણે ભણાવે ? ત્રાગ દ્વંપનો ત્યાગ-આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ, હૈય જેવ ઉપાદેયની વિવેક બુદ્ધિ પુરૂષાર્થ અને આત્માની ઓળખ ને વહેંચણું, નયનિલ્લપાપક્ષ પ્રમાણુ, સમભંગી આદિનું સ્વા-નુભવ પૂર્વક પિજાન થયા સિવાય કર્મને છતતાં ન આવડે. એ આવડેથી કક્ષો ભણ્યા ગણાય. આવા કક્ષો એટલે મુક્તિ પ્રાપ્તિનું સાધન ! આ કક્ષો ભણવા ગુરૂશ્રીએ દક્ષાવલી લખી ! તેઓશ્રીનો કેટલો ઉપદાર ! આવી દક્ષાવલી હમને સ્મરણુ નથી કે કોઈએ લખી હોય. સંસારીઓને માટે સાંસારિક વ્યવહારિક જ્ઞાન આત્મજ્ઞાનીઓ માટે ‘ઉચ્ચ પ્રકારનું’ આધ્યાત્મિક-જ્ઞાન, સાધુઓ માટે તેમના આચાર તથા કર્તવ્યનું જ્ઞાન, યોગિઓ માટે યોગસાધનાનાં મુવર્ણુ સૂત્રો, રાજા પ્રજાના ધર્મ, પાશ્વત્ય દેશોની પણ સ્થિતિના દિગ્દર્શન તથા આ પ્રજા સાથે તૂલના, ઇતિહાસનાં આલેખન, અધિકારીઓ, માતાપિતા, પતિ પત્નિ, પુત્ર પુત્રિઓ, રાજાઓ, ધર્મગુરૂઓ આદિ તમામના ધર્મનું સવિસ્તર જ્ઞાન આટલી સાદી જતાં ગંભીર ભાવવાહી ભાષામાં-કાવ્યમાં-આપી દઈ જાણે ગુરૂશ્રી વાંચકને ઉપદેશામૃતને ! ઇલાજલ ભરેલો ખાલો પાઇ દે છે-વિશ્વને અમોલી ભેટ આપે છે, ઝાહો ઉપદારી પુરૂષોની દયાદષ્ટિ-નમન ! વંદન !

ડકાવતિના વાચક આમાથી પોતાની પાત્રતા, ગ્નિ, અભ્યાસ પ્રમાણે જે જેટલે તે મેળવી શકે છે, જાનના સાગર ભર્યો પશો છે જોઈએ તો રડો-નારો-પાનો ભરીનો-વા બેગજ પીઓ પાતા પ્રમાણે મેળવવો જતા એ જ્ઞાન સાગરના કિનારે ઉભા ગઈ ધણાથે પિપાસુઓ આગમ યા પ્રમા વગ ડાહપણ પામ્યા પીધા નિના પાવ કરે તો તેનો દોષ તેમનાપર રહે

આ ત્રય સાઘત નાચનાર અનોકિડ આનંદને જ્ઞાન જગર મેળવશે એ નિશચય છે

આ ત્રયના ખાસ ખૂબી એ છે કે તે ઉચ્ચ કોટિનાં માક્ષર કવિ પડિત વાચી પ્રમોદ પામી-પડુ જાણે રીએ તેટલાજ જોછા અભ્યાસવાળા તેને વાચી સમજી શકે તેમજ શાળામાં લણુતા વિદ્યાર્થીઓ 'પણુ મમજી શકે' અરે ! સ્ત્રીઓ બાળકો પણ તે મમજી શકે અને નિર્દુરો વૃદ્ધો-વૃદ્ધાઓ પણ વચારી રહેલાઈથી સમજી શકે એના પ્રમાણુ અપેક્ષાઓપુમ્ત ભારભર્યું સુ-૨ પદ વખાણુ આમા છે

વધુ ખૂબી તો એ છે કે 'ડ' થી માડી 'ઠ' સુધીના અક્ષરોમાં પણ બારા ખડી આખી તે, તે શબ્દના ગુથી છે એટલે પ્રાય ગુજગતી ભાષાનો ડાહ્યાણુ શબ્દ તેમણે છોડ્યો નથી તમે ગમે તે શબ્દ શોધો આ મહા શબ્દ ત્રયમાંથી ઉપરેશની પડિતઓમાં તમને તરતજ જડવાનો

આ પુસ્તક જેમ રીટાયર થયેલાઓને તેમજ યુવાનોને ગમે, તેમજ ગમે ત્યારે એક મરજો ઉપરેશ આપના ગુરૂઓના જેટનો ઉપદારી થઈ શકે તેવો છે, માત્ર વાચવો-વચાવો જોઈએ,

'કુ' શબ્દ ઉપર સખ્યાનક પૃષ્ઠોમાં સદુપરેશ અને આત્મધર્મ તેમજ વ્યવહાર ધમના શુદ્ધ મિદ્ધાતો સમજની હવે શ્રીમદ્ બ્ધ તરફ વળે છે 'ખ' ઉપર પણ ચૌદ પૃષ્ઠોમાં ૪૦૦ લાઈની આજેખી છે

ખખખા ક્ષમા ધરો ધરમાહિ, મધળી ખામી કરશે દૂર,
ખાર ન રાખો વૈરી ઉપર, આત્મ ખુમારી રહો મશગુલ

+

+

+

ખુમારી પ્રકટે અમાધિયોગે, પરમાનંદ પ્રકટ વેદાય,
ખુમારી આવે તે નહિ છાની, ચહેરા દિલપર ઝંટ ઉલસાય

સાચી આત્માનંદની ખુમારી પ્રકટાવવામાં સમાધિ યોગના પ્રત્યક્ષપૂર આત્માના અસખ્ય પ્રેશમાં વહેવા જોઈએ, અને તેમ થતા પગમ આનંદ જે

કદીએ મોગ્યો નથી એવો સાક્ષાત્-પ્રકટ અનુભવી શકાય છે, અને તેની ખુમારી આવે ને તો જગજાહેર જ હોય, અને તેનો ભોક્તા પણ આત્મા જ તેને વેદી શકે, જેની છાપ ચહેરા પર તેમજ દિલ પર પ્રકટ દ્રષ્ટિગોચર થાય જ, આમાં માત્ર એજ લીટીઓમાં શ્રીમદે સમાધિ યોગના સિદ્ધાંતોને ઉભરાવ્યા છે.

ખેચરી મુદ્રા હઠ યોગીઓ, પામે છે અભ્યાસે તેહ;

ખેચરી શક્તિ પામે વળે શું, બન્યો ન આતમ્ જો શુભ ગેહ.

હઠયોગના અનેક પ્રકારો હઠયોગીઓ, આત્મજ્ઞાનના-સ્વાનુભવનાં દર્શન કર્યા વિના સાધે છે. અને અભ્યાસે હઠયોગની ખેચરી આદિ મુદ્રાઓ ભક્ષ કરી શકે છે. પણ તેથી શું લાભ ?

જ્યાં લગે આત્મતત્ત્વ ચિન્યો નહિં,

ત્યાં લગે સાધના સર્વ જુઠી.

તેજ પ્રમાણે જ્યાંસુધી સાચો, સ્વાનુભવસિદ્ધ આત્મા-જે અનંત શુભના ધામ સમો નથી પીછાન્યો ત્યાં સુધી હઠયોગ શો ઉપયોગી છે ? આટલામાં જ શ્રીમદે ઘણું ઘટાવી દીધું છે.

‘ગ’ શબ્દ પરનાં પૃથ્વો ઉપર નજર નાંખતાં ઉપદેશ રતનાકર ઉછળે છે.
ગૃહસ્થત્વં ઘર સ્વર્ગ સમું જ્યાં, દયા દાન ને સ્વાર્પણ ત્યાગ;
ગુણદ્રષ્ટિ ને ઐક્ય પ્રેમતા, ઉત્સાહ ઉદ્યોગ ને વૈરાગ્ય.

માત્ર એજ લીટીઓમાં ગૃહસ્થધર્મ ગૃહસ્થના ઘરનાં લક્ષણો ને ગૃહસ્થ જીવનનાં સૂત્રો ગુથી દીધાં છે.

દયા, દાન, સ્વાર્પણ, લાગ, ગુણદ્રષ્ટિ, સંપ, પ્રેમ, ઉત્સાહ, ઉદ્યોગ અને વૈરાગ્ય આટલા વાનાંથી વિભૂષિત હોય તેજ ગૃહસ્થ ને તેજ ગૃહસ્થ ગૃહ. આ આદર્શ ફટલો બધો ઉચ્ચ છે ને તેમાં શુ શું જોઈએ તે અતિ દુઃકાળમાં શ્રીમદે બતાવી દીધું છે.

‘ઘ’

ઘોરને પૂજે મર્યા પછી જે, જીવંતા તો દે નહિ માન;

ઘોરપૂજકો શુભ ગ્રહણ વીણ, જગમાં જીવંતાં તાદાન.

મહાન પુરૂષોને, સત્પુરૂષોને, ઉપકારકોને, તારકોને, ઉદ્ધારકોને તેમના જમાનામાં-જીવતાં વીરલા જ પિછાની શકે છે, બાકી તો ઉલટા વિશ્વના ગાડ-

મીઆ પ્રવાહથી અનંત એવા મહાન પુષેને તો મમાજે પીડ્યા જ છે તે પછિ
ખામ તેમના જવા પછી તેમના ગુણગાન કરાવેન મહાઆઓને મારેતા
પત્યગે પૂનઃ છે આને ધોગપૂજા કહેવાય તેઓ જીવતાં જતાં તેને શ્રીમદ્
નાદાન જાણે છે તે ગુણદ્રષ્ટિ ખીલવા કુમારે છે

‘અ’ ના ૫૬૭ જૂદા ૪૩૦ લીંટીઓમા ઉત્કૃષ્ટ અને અદ્ભુત ઉપદેશામૃત
વગમાનુ છે

એન પડે જો આનમધ્યાને, મમાધિમા તો મુદ્ધિ થાય,
એન ત્યામનકુ ઠરતુ નક્કી, સફગુણ થેન ધરો હિત લાય
ચોરી દર્શનજ્ઞાન ચરણતપ, આતમકરીને પન્નો મુકત,
આતીને કરી ચોરી એવી, મુકિત વધુ પગલી લે સુકિત

+ + +

ગીગીઆગી જ્યા હુ ખીઓળી, પડે ત્યા સતો હોડી જાય,

+ + +

શીમ પડે ત્યા વહાટે જાણુ, આન્માર્ષણ કરી કચ્વી સ્હાય.

+ + +

છાક કહે શુ જો હનિહાને, ત્હાગ જેવા ગયા અમ્મખ્ય,
છાક ન છ જ્યો કેસર આગે, સમને તો તુજ મમ નહિ રક

+ + +

હવતી બાઘાતર મળી, શક્તિઓને બટ પ્રકટાવ,
હન થવાને જન્મ છે ત્હાગે, ધ્યેયાદર્શ એ ત્હાડ ધ્યાય

+ + +

હર્ષને ત્યાગે નવીન ધારે, પહેન્નારો નહિ બહસાય,
જાણી એણુ મૃત્યુકાલે, જ્ઞાની સીતિ શોક ન પાય

માયા જ્ઞાની મૃત્યુમાળે એજ વિચારે છે કે જીવ રમ જન્મી નવુ પડેશુ
હે તેમા હાં માંક માંક આ રચો શ્રીમદ્ પોનાના મૃત્યુમાળ અમરે અમર
મિદ્ કરી બનાવ્યા છે

‘જ’ ઉપર દબંગે પશ્ચિમી રખી તેમા જલતજ્જાન સદષ્ટય ત્યેગિ
અમદારી છે

‘૩’

ઝીલો આનંદજ્ઞાનને પ્રેમે, પ્રભુભક્તિમાં યુક્તવું શ્રેષ્ઠ;
ઝીલવું સારા માંગે સાહે, શીખ ઝીલે તે પડે ન હેઠ.

+

+

+

ઝરો અનુભવ જ્ઞાનનો પ્રકટે, તો તે કદીય ન થાય વિનાશ;
ઝરણું શમતા રસનાં પ્રકટયાં, આનંદ આપે કરે પ્રકાશ.
ઝલક જે અંતરમાંહિ પ્રકટી, જ્યાં ત્યાં પ્રગટે થાય પ્રકાશ;
ઝવેરી તે જે આત્મપ્રભુરૂપ, ઝીલો પરખે સત્ય તે ખાસ.

+

+

+

આ પંક્તિઓ જેથી આત્માનુભવની કસકતી ચળક ચમકાવતી સંકટો પંક્તિઓ ‘૪’ પર આજેખાઈ છે.

‘૪’

ટટ્ટા જડ પુફ્ફલના સુખમાં, ટળવળવું તે દુઃખની ખાણ;
ટાળો દુઃખકર કામ વિકારો, આતમમાં સુખ નહીં જાણ.

+

+

+

‘૫’

ઠોકો પ્રભુનાં દારો પ્રેમે, ઉઘડે તેથી પ્રભુનાં દાર;
ઠોકો નહિં અન્યાયે કેને, ઠોકાવું નહીં સાહે લગાર.

+

+

+

‘૬’

દુહ્કર શ્રદ્ધાત્મિક દષ્ટિએ, અતિ વિષયની કામના ટેવ;
દુહ્કર તે વ્યભિચારી મનહું, દુર્ગુણની થાતી જે સેવ.

+

+

+

‘૭’

પાંગો છે જે દર્શન જ્ઞાનને, તેથી શિવપુર પ્રતિ જવાય;
પાંગળો આતમ, ચારિત્રવણ છે, પાંગળો ચારિત્ર વણ કહેવાય.

+

+

+

‘મ’

મરણ શિષો ધર્મકાર્યમા, મરતા અમર જીવો થઈ જાય,
મરીને અન્ય જગ્યાવો જીવો, મારણ વૃત્તિ વેગે હઠાવ

+

+

+

હે ! પ્રભુ તારા માટે જીવણ, તુજ વણ મુજને ગમે ન ક્યાય,
હે ! પ્રભુ દીન દયાળુ પાલક, જાપ હું ચહું કે તારી છાત્ર

+

+

+

‘શ’

શય નથી ધર્મ પ્રવૃત્તિનો કદી, ધર્મ કર્યું નિષ્કળ નહિ જાય,
શય ક્યારે નહિ આત્મપ્રભુનો, નિ ય અખંડ છે આત્મમરાય

+

+

+

‘જ્ઞ’

જ્ઞાન ક્રિયાથી મુઠિત નક્કી, સૌથી મોટું આત્મ જ્ઞાન
જ્ઞાની શ્વાસોશ્વાસમા મુઠિત, પામે છે એ નડકી માન

આમ ઠ થી જા સુનીના તમામ શબ્દોપર સેકડો અદ્વિતીય પદ્ધતિઓમાં
શ્રીમદે ઉચ્ચ આત્મજ્ઞાન, તપ, ત્યાગ, વૈરાગ્ય, સાતિ, વ્યવહારને નિશ્ચય જોઈ રીતે
ઓતપ્રેન દરી મદુપેશના આગર રેલા-ચા છે કેટલું હખીએ ? કેટલું વિવચન
કરીએ ?

જોની પદ્ધતિએ પદ્ધતિએ શબ્દો ગમે નિવેચનના પૂરો ભરીએ તોરે
ધામદનો આશય સપૂણતયા સ્પષ્ટ કરી વ્યક્ત કરી ન શકાય

શ્રીમદે તો એક એક અક્ષર પર હજારો પદ્ધતિઓ ગચ્છી પણ તે પ્રતિ
પદ્ધતિના અર્થ કરી તેના અપેક્ષાર્થ, લાભાર્થ ને અનુભવાર્થ કરા જતા અથો
ભરાય તેમ છે આ સ્વાનુભવી જ્ઞાનમા મરત જની આત્માનદની ખુમારીમાજ
ઝીનતા ‘ગીમ’ પોતાના સ્વાનુભાસમૃતનો અસ્ત્રા વાચ્યોને પટલો ઉતારનાથી
આખો કે તે તો તેના આહવાજ સમજી શકે

પોતાનું આયુષ્ય અત્પ દોનાનું પ્રયમથીજ જાણીતિ શ્રીમદે અને સ મોખ
મામગ્રીથી ભરેલો આ અથ પ્રથમ અ થી અ અને ક વી જા સુધીના તમામ
અક્ષરોથી શરૂ કરી હજારો પદ્ધતિનમધ રચનામા ગચ્છી નાખ્યા હતા કે તે અ

પૂર્ણ રહી ન જાય, અને તે પછી છપાવવાના આવતા કામે તેમાં દમ્બેશાં પ્રસંગા-
નુસાર ઉમેરો કરે જતા હતા. પોતે એવી કવિત્વની પ્રતિભા સંકલિતવાળા હતા કે
પ્રુદ્ધ તપાસતાં તપાસતાં જે તેમાં સેકંડા પંક્તિઓ નવીન રચી ઉમેરી દેતા હતા.
આમ ગ્રંથના પૂર્ણાહુત બે કે ત્રૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ના રોજ થઈ હતી. છતાંયે તેમાં
ઉમેરો ચાલ્યા કરતો હતો. અને શ્રીમદ્વતું સ્વર્ગગમન જેઠ વદા ૩ ના રોજ થયું
છતાં તેમાં આગલા શુકરવાર સુધી તો આ ગ્રંથમાં નવીન લાદતો ઉમેરતા જતા
હતા ને પ્રુદ્ધસપણુ પોતે જોયા કરતા હતા. નિયમિત રીતે આયુષ્યની છેલ્લી ક્ષણ
સુધી પણ સ્વકરજ બળવ્યા જવાના, જ્ઞાન ભાદત કરવાની અને ઉપકારક
દૃષ્ટિએ ઉચ્ચ અધ્યાત્મજ્ઞાનનો વારસો આપી જવાની પ્રયત્ન ધગશ શ્રમદમાં
રહી હતી ને તે તેમણે પૂર્ણતયાઃસકલ કરી છે.

સં. ૧૯૮૧ ના વર્ષમાં પોતાના સારી તખ્તીયન હોવા છતાં મૃત્યુ સમય
નિકટ જાણી પરવારી લેતા હોય તેમ ગ્રંથમાળાના ૧૦૮ મણકામાં દુટ્ટના
બાવીશ ગ્રંથો એક સામટા શ્રીમદે તૈયાર કરવા માંડ્યા હતા અને જ્ઞાન જ્ઞાન
પ્રેસ રોડી ગ્રંથો છપાવવાનું કાર્ય શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળે ઉપાધ્યુ
હતું. અમદાવાદ, ભાવનગર, વડોદરા આદિ સ્થળોમાં આ પુસ્તકો માટે મંડળે
રોકેલા પ્રેસોના માલીકોએ પણ પૂર્ણ ભક્તિભાવે આ કાર્ય ઉપાડી લીધું હતું.
શ્રીમદ્ પોતે નિયમિતપણે લખવાનું, પ્રુદ્ધ તપાસવાનું, પ્રસ્તાવનાઓ લખવાનું
વિગેરે કાર્યો ઝડપથી કરે જતા હતા. આ કાર્ય શ્રીમદના અવસાન પર્યંત નિય-
મિત ચાલ્યું હતું અને તમામ ગ્રંથો પણ થઈ રહ્યા પછી શ્રીમદે સ્વર્ગગમન
કર્યું હતું. જ્ઞાન લેખન, જ્ઞાનપ્રચાર, જ્ઞાનસંકલિત માટે આવું અનુપમ કાર્ય અવ-
સાન પર્યંત આટલી ચીવટથી છતાં અતિ ઉદ્ધાનથી આટલું ઝડપથી નવિન
રચના કરવા સાથે કોઈએ ક્યારેય જાણમાં નથી.

શ્રીમદે આ ગ્રંથ રચવાની શરૂઆત મધુપુરિ-મહુડીમાં પોસ વદી ૧
રવિવારે કરી હતી. આ ગ્રંથ લખવા માટે એક નોટ વાપરવામાં આવી છે. તેમાં
૫ અક્ષર સુધી તો સંતત્ર થતાં સુધી શ્રીમદે લખ્યાં કર્યું જણાય છે. પછી ૬ થી
૧૧ સુધી લખતા ગયા છે અને દરેક અક્ષર ઉપરના લખાણની પુર્ણાહુતી ન કરતાં
જા સુધી પહોંચી ગયા છે. ત્રૈત્ર માસ પછી પૂર્ણ સ્વસ્થતાથી કદાચ ગ્રંથ લખવો
ફાવશે નહીં ને શરીરની અસ્વસ્થતામાં વધારો થશે એમ ધારી દરેક અક્ષર પર
લખી ચુક્યા જણાય છે ને પ્રસંગોપાત વચ્ચે વચ્ચે પેનસીય તથા શાહીની
લીટીઓ ઉમેરાઈ છે. આમ ૧૧ અક્ષર પૂર્ણ કર્યો છે અને પ્રશસ્તીની ગાથા ૯
તથા ૧૬ માં તેની પૂર્ણાહુતિ જણાવી છે. છતાંયે લખાણ તો ચાલ્યાજ કર્યું
અને ઉમેરો થતોજ રહ્યો. ને જેઠ શુદ્ધ ૧૩ સુધી ચાલ્યો.

પ્રગરિત

પોષ વહી એકમ રવિવારે, મહુડી વાદ્યા પદ્ય જીલુદ,
ગવિવારે રચના ગર કીધી, સર્વ જીવોને છે સુખકદ

આ પત્રી મહુડીથી મહા શુદ્ધ બીજે નિદાર જરી પ્રાતીજ શ્રીમ-
પાર્યા હતા

મહુડી માહી રચના કીધી, ત્યાથી પ્રાતીજપુર વિહાર,
માધ ગુદી બીજે કીધો ગુણ, પ્રતિદિન ત્યા ગચના હની સાગ

ત્યાથી માધ વહી માનમે શ્રીમદ્ પુન મધુપુરિ આન્યા છે અને ગચનો
ગર રાખી હતી

માન વહી માતમે પ્રાતીજથી, મધુપુરિમા હર્યો વિહાર
મધુપુરીમા પ્રતિદિન રચના, કીધી લાવી હર્ષ અપાર
મધુપુરીમા ધ્યાન મમાધિ, ઉપયોગે આનદ રમ લીધ,
નિર્જન સ્થાનો કોતરે માહિ, આત્મસ્વરૂપ વિચારણા કીધ

શ્રીમદ્ને કોતરે અને નિર્જન સ્થાનોમા ધ્યાન મમાધિ અને આત્મગુર
અપની વિચારણાનો કવો અદ્ભુત આનદ ભર્યો ઉનામ પ્રાપ્તિનો ગોખ હતો તે
ઉપરોક્ત પત્રિજો સ્પષ્ટ રૂ છે અને આના આત્મમસ્તીના અનસર આ અથ
નખાનો આપ્યો

અદિથી શ્રીમદ્ કોતરુન ગુર શીજના પ્રાત કાળે નિદાર જરી નિજપુર
ગયા હતા અને ચૈત્ર શુભ પાત્રમે શ્રી વૃદ્ધિમાગજી સ્વર્ગનામી થયા હતા
પ્રજાકૃતિ માટે શ્રીમદ્ જણાવે છે —

ચૈત્ર પૂર્ણિમા શુક્રવાર દિને, પૂર્ણ હર્યો ઝંઝાવસિ અથ,
સાહે ગણેને લાવે માંભજે, પામે તે ગિવપુરનો પથ (૯)

તથા —

વિનપુર વિદ્યાશાળામા અથની ગચના પૂર્ણ પ્રસિદ્ધ,
વિનપુર વિદ્યાશાળામા, આત્મોત્તતિના બીજે સિદ્ધ (૧૬)

આમ આ અથ પૂજી થવા પત્રી શ્રીમદ્ પોતાનાં લખતા જતાનતા તથા
અમગાની મપજુતા અશુદ્ધિ માટે દામા વાગના જણાવે છે —

નથી લેખકને નથી કવિ હું, નથી જ્ઞાની વા નથી વિદ્વાન;
ખાલક ચાલે પ્રેમે લખ્યું મ્હેં, સત્ય જણાય તે લેશે જ્ઞાન.

કેવી લઘુતા ? કેટલું નિરભિમાનપણું ?

કક્કાવલિ સુખોદમાં જે જે, ભૂલચૂક ને થયો જે દોષ,
સર્વ સંઘની આગળ તેની, માફી માગું બહુ ગુણ પોષ.

:

:

:

અને છેવટે ઉપસહાર કરતાં મ ગલ સ્વરૂપ સદ્ગુરુદેવતાઓને સ્મરી લે છે—

ગુરુ રવિસાગર સુખસાગર ગુરુ, પામી તેનો પૂર્ણ પસાય;
બુદ્ધિસાગર મંગલમાલા, ગ્રંથ રચી પામ્યો સુખદાય.

આમ આ મહાન કક્કાવલિ કાવ્ય ગ્રંથ સર્વ રસોવડે પૂર્ણ-પરિપુરિત થયો છે.

અત્યારે શ્રીમદ્દના જીવત જીવનની ન્યક્તંત ન્યોતસમા ૧૦૮ મહાગ્રંથો શ્રીમદ્દની એક મહાવિદ્વાન, મહાપણિત, મહાકવિ, ઉત્કૃષ્ટ લેખક, શ્રેષ્ઠ સ્વાતુભાવી સમર્થ યોગીરાજ, ઉચ્ચકોટિના અધ્યાત્મી, તિવ્ર તપસ્યાગ, વિભૂષિત મહાન પુરૂષ તરીકેની ખ્યાતી કરતા વિશ્વમાં વિદ્યમાન છે.

આવા કક્કાવલિના જોડાના તથા તેવી શૈલીના ક્યા ક્યા ને કેટલા ગ્રંથો ગુર્જર ભાષામાં છે તેનો તપાસ આ લેખકે કર્યો છે. છતાં ભારતવર્ષના ગુર્જર ભાષા લેખકોએ આવા પ્રકારનો તથા આવી અદ્ભુત ઉચ્ચકોટિની રસસામગ્રીવાળો કોઈ ગ્રંથ વિદ્યમાન હોવાનું જણાઈ શક્યું નથી.

આ ગ્રંથની વિશિષ્ટતામાં તેમાં અનેક પ્રકારનો સર્વોપયોગી સદ્બોધ હોવા ઉપરાંત તે જૈન સાધુનો આળેખેલો હોવા છતાં પણ તે વિશ્વના તમામ ધર્મના, તમામ કોમના, તમામ વયનાં, તમામ રસજોના, આખાળ વૃદ્ધ સ્ત્રીપુરૂષોને એક સરખો ઉપયોગી, સમજી શકાય તેવો બન્યો છે.

આમાં પાશ્ચાત્ય દેશોના દાખલા તથા ત્યાંની પરિસ્થિતિનાં પણ ખ્યાલ આપી દીધો છે અને સ્વદેશ (ખાલ) તથા આંતર સ્વદેશ તથા સ્વરાજ્ય (મુક્તિ) તેમજ આદર્શ ગ્રહસ્થાશ્રમ-તથા આર્યોનાં કર્તવ્યોનું ભાન, રાજ-ગ્રજની ફર-

ને, નવનીપ જ્ઞાન, શાગીગિ જ્ઞાન આનિ અને- આમનોના ઉચ્ચનમ મનાનુભવ
ના યોગ્ય નાન લર્થુ ને

અમને તો આના છે કે આવા વિગત ગ્રથો વિશ્વને અને વિશ્વનાગીઓને
ધણેજ લાભ પહોચાડેજ

વાચકોને અમારી નમ વિનતી છે કે અતિ પગિશ્રમે તૈયાર ટંગેલો આ
૧૫ માન વાગીનેજ નહિ પણ વર્તમાન મુદીને તેનો વાલ લેવો, અને આત્માનુ
ભવન કરવું એજ શ્રીમદના પગિશ્રમો સકળ જનાનના માટે બમ છે

છેવટે એટલુજ જણાવીને સિમાવું કે —

પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ આત્મ સુખના અર્થી ખરા જે હતા,
મોઘા શારદનંદ જે વિલમતા જ્ઞાને મહા મર્વદા,
આળેખ્યા અફુલત અથ ગરવા, ઉપદેશ-તત્ત્વે ભર્યા,
નિશ્ચયને વ્યવહાર માર સરખા, જીવન સિદ્ધાંતો નર્થા
જેની દ્રષ્ટિ અમિ ભરી વિલમતી, વિશ્વોપકાંઠે મદા,
જેની એક ક્ષણેય ના ગઈ હતી, આજમ પ્રમાદે ઢા,
જેણે જીવન અત જ્ઞાન રસની ચેત્વી મગીના અહા
યોગીગજ નમુ સુજાની શુદ્ધી ત્રી જુલિસાગર મહા

પાદરા
નનગરી
વમતપઅમી
મ ૧૯૮૭

ૐ જયગુરુ શાંતિ
તત્પાદરેણ
મણિલાલ મોહનલાલ પાદરાકર.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળ તરફથી

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસુગિજી ગ્રન્થમાળામા પ્રગટ થયેલા ગ્રન્થો.

	ગ્રન્થાક	પૃષ્ઠ	કિ મત.
૧	૧ અધ્યાત્મ વ્યાખ્યાનમાળા	૨૦૬	૦-૬-૦
૨	૨ ભજનમ ગ્રંથ ભાગ ૨ ભો	૩૩૬	૦-૮-૦
૩	૩ ભજનમ ગ્રંથ ભાગ ૩ ભો	૨૦૫	૦-૮-૦
૪	૪ મમાધિગતકમ્	૬૧૦	૦-૮-૦
૫	૫ અનુભવપ્રવિચારી	૨૪૮	૦-૮-૦
૬	૬ આત્મપ્રદીપ	૩૧૫	૦-૮-૦
૭	૭ ભજનમ ગ્રંથ ભાગ ૪ થો	૩૦૪	૦-૮-૦
૮	૮ પરમાત્મદર્શન	૪૦૦	૦ ૧૦ ૦
૯	૯ પન્માત્મન્યોનિ	૫૦૦	૦ ૧૦ ૦
૧૦	૧૦ તત્ત્વણિદ	૨૩૦	૦-૪-૦
૧૧	૧૧ ગુણાનુરાગ (આવૃત્તિ બીજી)	૨૪	૦ ૧-૦
૧૨-૧૩	૧૨-૧૩ ભજનમ ગ્રંથ ભાગ ૫ મો તથા જ્ઞાનનીપિઠા	૧૦૦	૦-૬-૦
૧૪	૧૪ તીર્થયાત્રાનુ વિમાન (આ બીજી)	૬૪	૦-૨-૦
૧૫	૧૫ અધ્યાત્મભજનમ ગ્રંથ	૧૬૦	૦-૬-૦
૧૬	૧૬ ગુરુગોષ્ઠિ આ ૨	૨૬૦	૦-૮-૦
૧૭	૧૭ તત્ત્વનાનનીપિ ૧	૧૦૪	૦-૬-૦
૧૮	૧૮ ગાદ્ લીમ ગ્રંથ ભા ૧	૧૧૦	૦-૩-૦
૧૯-૨૦	૧૯-૨૦ પ્રાવકધર્મનિવૃત્તિ ભાગ ૧-૨	૪૦-૪૦	૦-૧-૦
૨૧	૨૧ ભજનપદ્ય ગ્રંથ ભાગ ૧ કો	૨૦૮	૦ ૧૦ ૦
૨૨	૨૨ વચનામૃત	૮૩૦	૦ ૧૪ ૦
૨૩	૨૩ યોગનીપદ	૩૦૮	૦ ૧૪ ૦

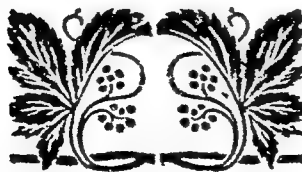
૨૪	જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા.	૩૦૮	૧-૦-૦
* ૨૫	આનન્દવનપદ (૧૦૮) સંગ્રહ.	૮૦૮	૨-૦-૦
* ૨૬	અધ્યાત્મશાન્તિ (આવૃત્તિ ખીણ)	૧૩૨	૦-૩-૦
૨૭	કાવ્યસંગ્રહ ભાગ ૭ મો.	૧૬૬	૦-૮-૦
* ૨૮	જૈનધર્મની પ્રાચીન અને અર્વાચીનસ્થિતિ.	૯૬	૦-૨-૦
* ૨૯	કુમારપાળ (હિંદી)	૨૮૭	૦-૬-૦
* ૩૦	શ્રી ૩૪ સુખસાગર ગુરૂગીતા.	૩૦૦	૦-૪-૦
* ૩૫	પદ્મવ્યવિચાર.	૨૪૦	૦-૪-૦
* ૩૬	વિજયપુરવૃત્તાંત.	૯૦	૦-૪-૦
x ૩૭	સામરમતી ગુણશિક્ષણ કાવ્ય.	૧૬૨	૦-૬-૦
	૩૮ પ્રતિજ્ઞાપાલન.	૧૧૦	૦-૫-૦
* ૩૯-૪૦-૪૧	જૈનગચ્છમતપ્રબંધ.		
	સંઘપ્રગતિ, જૈનગીતા.	૩૦૪	૧-૦-૦
૪૨	જૈનધાતુપ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભા. ૧		૧-૦-૦
૪૩	મિત્રમૈત્રી.	૧૭૦	૦-૮-૦
* ૪૪	શિષ્યોપનિષદ.	૪૮	૦-૨-૦
૪૫	જૈનોપનિષદ.	૪૮	૦-૨-૦
૪૬-૪૭	ધાર્મિક ગદ્યસંગ્રહ તથા ગદ્યપદ્ધતિ		
	ભાગ ૧ લો.	૯૭૬	૩-૦-૦
	૪૮ લાજનસંગ્રહ ભા. ૮	૯૭૬	૩-૦-૦
* ૪૯	શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૧	૧૦૨૮	૨-૦-૦
x ૫૦	કર્મયોગ.	૧૦૧૨	૩-૦-૦
* ૫૧	આત્મતત્ત્વદર્શન.	૧૧૨	૦-૧૦-૦
÷ ૫૨	ભારતસહકારશિક્ષણ કાવ્ય.	૧૬૮	૦-૧૦-૦
÷ ૫૩	શ્રીમદ્ દેવચંદ્ર ભા. ૨	૧૨૦૦	૩-૮-૦
૫૪	ગહુલી સંગ્રહ ભા. ૨	૧૩૦	૦-૪-૦
* ૫૫	કર્મપ્રકૃતિટીકાભાષાંતર.	૮૦૦	૩-૦-૦
૫૬	ગુરૂગીત ગહુલીસંગ્રહ.	૧૬૦	૦-૧૨-૦
૫૭-૫૮	આગમસાર અને અધ્યાત્મગીતા.	૪૭૦	૦-૬-૦
૫૯	દેવવંદન સ્તુતિ સ્તવન સંગ્રહ.	૧૭૬	૦-૪-૦

૬૦ પૂજનન ગ્રંથ લા ૧ લો	૪૧૬	૧-૦-૦
૬૧ લજનપદમ ગ્રંથ લા ૯	૫૮૦	૧-૮-૦
૬૨ લજનપદસ ગ્રંથ લા ૧૦	૨૦૦	૧-૦-૦
૬૩ પત્રમુદ્રપદેશ લા ૨	૫૭૬	૧-૮-૦
૬૪ ધાતુપ્રતિભાલેખ સ ગ્રંથ લાગ ૨	૧૮૦	૧-૦-૦
૬૫ જ્ઞેનદ્રષ્ટિએ ઇગાવાચ્યોપનિષદ લાવાર્થ વિવેચન	૩૬૦	૧-૦-૦
૬૬ પૂજનમ ગ્રંથ લાગ ૧-૨	૪૧૫	૨-૦-૦
૬૭ મનાત્રપૂજા		૦-૨-૦
૬૮ શ્રીમદ્ દેવચ દ્રશ્ય અને તેમનું જીવનચરિત્ર		૦-૪-૦
૬૯-૭૨ શુદ્ધોપયોગ વિ મન્વૃત ગ્રંથ ૪	૧૮૦	૦ ૧૨ ૦
૭૩ ૭૭ સઘકર્તવ્ય વિ મન્વૃત ગ્રંથ ૫	૧૬૮	૦ ૧૨ ૦
૭૮ લાલા લજપતરાય અને જ્ઞેનધર્મ	૧૦૦	૦-૧-૦
૭૯ ચિન્તામણિ	૧૨૦	૦-૪-૦
૮૦-૮૧ જ્ઞેનધર્મ અને ચિન્તા ધર્મનો મુકાબલો તથા જ્ઞેનચિન્તિત મવાદ	૨૨૦	૧-૦-૦
૮૨ મત્યન્વરૂપ	૨૦૦	૦-૬-૦
૮૩ ધ્યાનવિચાર	૮૫	૦-૮-૦
૮૪ આત્મગતિ પ્રકાશ,	૧૪૦	૦-૪-૦
૮૫ સાવન્સરિઠ ક્ષમાપમા	૮૦	૦-૩-૦
૮૬ આત્મદર્શન (મણીચ દ્રશ્યવૃત મજ્જાથે નું વિવેચન	૧૫૦	૦-૬-૦
૮૭ જ્ઞેનધાર્મિક શકામમાધાન	૫૫	૦-૨-૦
૮૮ કન્યાવિકચનિષેધ	૨૦૦	૦-૬-૦
૮૯ આત્મશિક્ષા લાવના પ્રકાશ	૧૧૫	૦-૭-૦
૯૦ આત્મપ્રકાશ	૫૬૫	૧-૮-૦
૯૧ શોક વિનાશક ગ્રંથ	૮૦	૦-૧-૦
૯૨ તત્ત્વવિચાર	૧૨૫	૦-૬-૦
૯૩-૯૭ અધ્યાત્મગીતા વિ મન્વૃત ગ્રંથ	૨૦૫	૧-૦-૦
૯૮ જ્ઞેનસૂત્રમા મૂર્તિપૂજા	૬૬	૦-૩-૦

૯૯ શ્રી યશોવિજયજી નિર્ગંધ.	૨૧૦	૦-૧-૦
૧૦૦ ભગ્નપદસંગ્રહ ભાગ ૧૧	૨૨૦	૦-૧૨-૦
૧૦૧ ભાગ ૧ આ. ૪ થી	૨૦૦	૦-૮-૦
૧૦૨ ગુજરાત ગૃહ દિગ્વિજય વૃત્તાંત	૨૭૮	૧-૪-૦
૧૦૩-૪ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી વિસ્તૃતજીવન ચરિત્ર તથા દેવવિલાસ.	૨૩૦	૦-૧૨-૦
૧૦૪ સુદ્રિત શ્રે. ગ્રંથગામ્		
૧૦૬ કલ્યાણ-સુખોદ.	૪૬૦	૧-૪-૦
૧૦૭ સ્તવન સંગ્રહ (દેવચંદ્રન સંપાદિત)	૨૭૫	૦-૧૦-૦
૧૦૮ પત્ર સહપદેશ ભાગ ૩		

ગ્રંથો મળવાનાં કેકાણાં.

- ૧ વઢીલ મોહનલાલ હીમચંદ-પાદરા (ગુજરાત)
 - ૨ શા. આત્મારામ ખેમચંદ-સાણંદ.
 - ૩ શા. નગીનદાસ રાયચંદ ભાંખરીયા-મહેસાણા.
 - ૪ શા. ચંદુલાલ ગોકળભાઈ-વિજયપુર.
 - ૫ શા. રતીલાલ કેશવલાલ-પ્રાંતિજ.
 - ૬ ભુદિધસાગરસૂર જૈનસમાજ-પેથાપુર.
 - ૭ શા. મોહનલાલ નગીનદાસ ભાંખરીયા
- ૧૯૨-૯૪ બાજર ગેટ, કોટ, મુળધ.

* આ નિશાનીવાળા ગ્રંથો શિલકમાં નથી.

x આ ગ્રંથો બ્રીટીશ કેળવણી ખાતાએ મંજૂર કરેલા છે.

÷ આ ગ્રંથો શ્રીમત ગાયકવાડ સરકારના કેળવણીખાતાએ મંજૂર કરેલા છે.

શ્રીમદ્જ્ઞાનાચાર્ય શુદ્ધિસાગરસૂરિ રચિત.

કક્કાવલિસુત્રોદયગ્રન્થ.

❀(○○○○)❀

પ્રણમ્ય શ્રી મહાવીર, સર્વજ્ઞ પરમેશ્વરમ્

જિનેન્દ્ર વીતરાગ ચ, સદ્ગુરુ સુલસાગરમ્ ॥ ૧ ॥

કક્કાવલિ સુત્રોદય, ગ્રન્થ કરોમિ પ્રાકૃતમ્

બાલાના સત્યવોધાર્થ, સર્વશિક્ષામય શુભમ્ ॥ ૨ ॥

અ આ અરિહંત દેવને ધ્યાયો, અહ અહ જપયો ભપ,
અરિહંતને સમજી જ્ઞાને, જપતા સત્યા નાસે પાપ ॥ ૧ ॥

અજ્ઞાની રહેતુ નહીં આતમ ! !, સર્વદુ ખ હેતુ અજ્ઞાન,
અજ્ઞાની-પશુ સરખો જાણો, અજ્ઞાને ભવદુ ખની ખાણુ ॥ ૨ ॥

અરૂપી આતમ તત્ત્વમસિ તુ, આતમ ! ! આપોઆપ ઉદાર,
અખંડ અવિનાશી અજ અક્ષય, અનંત શુભ પર્યાયાધાર ॥ ૩ ॥

અક્ષર અજર અમર આતમ એક, બાણુતાં ગણુના યારો એક,
અનેક એક સ્વરૂપે આતમ, આનંદરૂપી કરો પિવેક ॥ ૪ ॥

અન્ધા આગળ આરસી ધરવી, બહેરા આગળ જેવુ જ્ઞાન,
અજ્ઞાની આગળ તમ જ્ઞાની, અજ્ઞાનીને હોય ન સાન ॥ ૫ ॥

અન્ધકાર સરખુ અજ્ઞાનજ, અજવાળા સમ જાણો જ્ઞાન,
અનંતરૂ આતમસ્વરૂપે રહેતા, પરમાતમ પ્રગટે નિર્વાણુ ॥ ૬ ॥

અજપાખપ તે આતમસ્મરણુતા, અનહદધ્વનિ, - અતરૂ ઉપયોગ,
આધ્યાત્મિક દ્રષ્ટિએ અર્થને, સમજી સાધો અનુભવયોગ. ॥ ૭ ॥

અનુભવ જ્ઞાન તે આતમપ્રભુતુ, નિર્વિકલ્પ છે જ્ઞાન પ્રમાણુ,
અનંતરૂ આતમ આનંદ રસનો, સાગર ઉલટે એવુ જ્ઞાન. ॥ ૮ ॥

અનુભવ પચ્ચીશીજ રચીને, આમાનુભવ આપ્યુ જ્ઞાન,
અનુભવ જ્ઞાન પ્રમાણુ છે સાચુ, અતરૂનંદ તે સાચુ જ્ઞાન ॥ ૯ ॥

અનેક એક સ્વરૂપી આતમ, પર્યાય દ્રવ્ય નયે છે બેથ,
અસત્ય નહીં વદવુ ને કરવુ, અસત્યમા છે દુ ખો કલેથ ॥ ૧૦ ॥

અનીતિનું વર્તન નહીં ધરવું, અનીતિથી અંતે છે નાશ;
 અવળા પન્થે ડગલું ન ધરવું, અન્તરમાં ધર સુખ વિશ્વાસ. ॥ ૧૧ ॥
 અછલ્લ બડી પણ લેંસ ન મોટી, અછલ્લની કિંમત નહીં થાય;
 અજ્ઞાનીના પ્રભુ થતાં હુઃખ, જ્ઞાની દાસ થતાં સુખ સ્હાય. ॥ ૧૨ ॥
 અશક્ય છે નહીં મેનુષ્યને કંઈ, અલ્પ્ય નહીં કંઈ જગમાં જોય;
 અજરંમર પદ માનવ પામે, માનવ-પ્રભુ પ્રતિનિધિજ હોય. ॥ ૧૩ ॥
 અમર અજર આતમ નિજ જાણે, દેહ પ્રાણનું મરણું જાણુ;
 અકળ કળા-આતમપ્રભુનો છે, અખંડ અવિનાશી તું માન. ॥ ૧૪ ॥
 અજિતનાથ બીજ તીર્થંકર, અજીત બને જીતી મન કર્મ;
 અચરિત નહીં જ્ઞાને જગમાંહી, આતમ!! કંથો નહીં અધર્મ. ॥ ૧૫ ॥
 અચંકારીભટ્ટાપેઠે, ક્ષમા અને સમતાને ધાર;
 અતિસુકતક મુનિવરની પેઠે, પ્રતિક્રમણુ કર્યો નરનાર. ॥ ૧૬ ॥
 અરણિક મુનિ પેઠે નિર્મોહી, દેહોત્સર્ગ કરીને થાવ! !;
 અવશુણુ છાંડી શુણુને ધારો, અનંત જીવનને પ્રગટાવ! !. ॥ ૧૭ ॥
 અરજી કરવી ચોચ ન્યાયીને, અસ્થિર મનને નહીં વિશ્વાસ,
 અયોગ્ય સાથે કરો ન સંબંધ, અજ્ઞાની છે જગમાં દાસ. ॥ ૧૮ ॥
 અહંકારથી અનંત હુઃખો, રાવણુ દુર્યોધનની પેર,
 અન્તરમાં જો! ! અવશુણુ તારા, શાથી વર્તે છે અંધેર. ॥ ૧૯ ॥
 અક્ષર જ્ઞાનથી કેળવાયેલા, માનવું તેમાં મોટી ભૂલ;
 સદ્ગુણને સદ્વર્તન જ્ઞાને, કેળવણીનું સાચું મૂલ્ય. ॥ ૨૦ ॥
 અહ્મા કહેતાં મળે ન અહ્મા, મનમાંથી ટળતાં શયતાન,
 અહ્મા આતમ પોતે થાવે, મોહિ ભૂલ કરે ઇન્સાન. ॥ ૨૧ ॥
 અન્તરનાદ-અવાજ તે જાણુ, અંતર પ્રગટે સાચું જ્ઞાન;
 અન્તરનાદમાં ભૂલ ન પ્રગટે, સમજે નહીં તેને અજ્ઞાન. ॥ ૨૨ ॥
 અજગર સરખું ધરો ન આળસ, આળસથી જીવંતાં નાશ;
 અનુધમી વાતોડુ જાણુ, આદ્યમાં ઉદય સુખવાસ. ॥ ૨૩ ॥
 અપ્રીણ વ્યસનથી હિંદને ચીનની, પાપમાલી થઈ પડતી જાણુ;
 અપ્રીણ આદિ દુવ્યંસનોથી, નાસે તન ધન મનને પ્રાણુ. ॥ ૨૪ ॥

અન્ન વાયુથી જીવે જીવે, અન્નાદિકતુ દેશે ॥૨૫૧॥
 અહા કરો નિજ કર્મને જ્ઞાને, અતિથિને દેવુ સન્માન ॥૨૫૨॥
 અન તનાથ ને અર જે જિનવર, ધ્યાવો તેવા યાવો બળ્ય,
 અન ત જીવન માટે જીવવુ, આતમ ! ! તારૂં એ કર્તવ્ય ॥૨૫૩॥
 અઠયણ આપત્ત સોને આવે, સહાય કરે તેમા ધન ધન્ય,
 અતિ પરિશ્રમ તનુ મન ઇન્દ્રિય, યાવે તેથી રાગી તન ॥૨૫૪॥
 અતિ વર્જવુ વર્જવા લાયક, આહારાદિક તેમ વિહાર,
 અવસર યોગ્ય જે દેવુ લેવુ, કરવુ તે કર્તવ્ય વિચાર ॥૨૫૫॥
 અવસર જેનો તેની કિ મત, અવસરે સહુની કિ મન યાપ,
 અવસરે આળ્યો મેધ મજાનો, અવસર મણુ તે માન ન પાપ ॥૨૫૬॥
 અવસર આવે ચોલે સર્જે, અવસર દેખી કરશે કૃત્ય,
 અમૂલ્ય કિ મત-અવસર જાણે, તે જગમાહી દેખે સત્ય ॥૨૫૭॥
 અમણુ આગળ કિ મત સી નિજ, વાનર આગળ રત્નની પેર,
 અવસર આવે અર્થી જાણુની, -આગળ કિ મત કીર્તિ ટહેર ॥૨૫૮॥
 અવમર આળ્યો જવા નહીં ઘો ! ! અવસર વીત્યે જન પસ્તાય,
 અર્થીને છે અર્થની કિ મન, માનવ, હીરાને શુ ખાપ ॥૨૫૯॥
 અર્થ કામની, -પ્રાપ્તિ મર્મે, અનર્થ કાર્યો કરો ન બળ્ય,
 અર્થી ઉમર ઉઘમા જાતી, એતીને કર શુભ કર્તવ્ય ॥૨૬૦॥
 અનાર્થ-ન લોકો કહેવાતા, દેવશુરને ધર્મ અમણુ,
 અનાચાર હિ સાદિક પાપે, તનુ અથે જે ધારે પ્રાણ ॥૨૬૧॥
 અનાર્થ જીવન પાપમયી છે, આર્થ જીવન છે ધર્માચાર,
 અનાર્થ, જીવે મિથ્યાધર્મે, સમ્યગ્ ધર્મે આર્થ વિચાર ॥૨૬૨॥
 અકળાર્થશ નહિ આકૃત આવે, આકૃત સઘા નહીં રહેનાર,
 અધીર યા ના કાર્ય કરતા, અમૂલ્ય આયુ ન ફોગટ હાર ॥૨૬૩॥
 અતિ પરિચયે થાય અવજ્ઞા, અતિ સઘણુ કરવુ પરિહાર,
 અન્ધો યા ના ! ! છતી આખે તુ, સત્યાસત્યનો કર નિર્ધાર ॥૨૬૪॥
 અન્ધો દિવસમાહી ધૂક છે, રાત્રે અન્ધો કાક છે બાણુ,
 રાત્રી દિવસ આખેએ અન્ધો, કામી નર બ્યભિચારી માન ॥૨૬૫॥

અતિકામી બાલિયારી અન્ધા, બુદ્ધિ છતાં પણ બુઝાયે જાણ;
 અન્ધ ક મે દાસ ગુણમો, જગમ હી જૂઠા નાદાન. ॥૩૯॥
 અહિંસા છે સર્વ ધર્મમાં, શ્રેષ્ઠધર્મ જગમાંહી સત્ય;
 અહિંસામાં ધર્મ છે સાચો, દયાનાં કર !! આતમ !! શુભ કૃત્ય. ॥૪૦॥
 અહિંસા છે પરમાત્મ રૂપ, અહિંસા ત્યાં પ્રગટ્યા દેવ;
 અહિંસા ત્યાં આર્યપણું છે, દયાવિના નહીં દેવની સેવ. ॥૪૧॥
 અહિંસામય જેની વૃત્તિ; જેનાં આહારાદિક સહુ કૃત્ય;
 અહિંસા પ્રગટ પ્રભુ તે પોને, તે, જાણે સહુ જગનાં સત્ય. ॥૪૨॥
 અહિંસાની પૂર્ણવૃત્તિથી, સિંહો પણ મિત્રો સમ થાય;
 અરિ રહે નહીં જગમાં કોઈ, વૈકુંઠ જીવંતાં તે પાય. ॥૪૩॥
 અહિંસક જન પરમ આર્ય છે. અનાર્યતા, હિંસાથી ગણાય;
 અધર્મ હિંસા સમ નહીં બીજો, હિંસાથી કર્મો બંધાય. ॥૪૪॥
 અહિંસામય વિચાર કર્મે, અહિંસા ઇશુને ભજે જે રામ;
 અહિંસા બુદ્ધ હરિ સહુ ભજતાં, પામે મુક્તિ વૈકુંઠ ધામ. ॥૪૫॥
 અહિંસાને જ્ઞાન ભક્તિ તેમ, આત્મશુદ્ધિ જે અંશે થાય;
 આત્મપ્રભુ પામે તે અંશે, તેના દિલમાં સત્ય જણાય. ॥૪૬॥
 અર્થો જે જે ધર્મશાસ્ત્રના, -લિખ્ત લિખ્ત શાસ્ત્રે છે જેહ;
 અર્થો સાચા તેમાંના તે, શુદ્ધદયાએ જાણે તેહ. ॥૪૭॥
 અનેક મત પંથ ધર્મી લોકો !! ધર્મના લેદે કરો ન દેષ;
 અન્તરૂમાં સમતા પ્રગટ્યાથી, સર્વલોકની મુક્તિ બેશ. ॥૪૮॥
 અમૂલ્ય આયુ તન મન વાણી, વાપર !! મુક્તિ માટે જીવ !!;
 અવસર આવ્યો થા ન પ્રમાદી, થાવે આત્મ નિશ્ચય શિવ. ॥૪૯॥
 અજપાળપ તે અંતરૂમાંહી, ક્ષણ ક્ષણ આત્મપ્રભુ ઉપયોગ;
 આધ્યાત્મિક દ્રષ્ટિએ એવા, અજપાળપનો અર્થ પ્રયોગ. ॥૫૦॥
 અનહદ નાદ તે આત્મજ્ઞાનની, -દ્રષ્ટિએ પ્રભુનો ઉપયોગ;
 અનહદનાદ તે કેવલજ્ઞાનને, -પૂર્ણનિવૃત્તિનો પૂરો લોગ. ॥૫૧॥
 અનહદનાદ તે ભક્તિદ્રષ્ટે, પ્રભુની લગની અબંધ તાન;
 અંતરૂમાંહી પરાભક્તિની, -ધૂને જે પ્રગટે તે જ્ઞાન. ॥૫૨॥

અન્તર્નાદ તે આત્મજ્ઞાનના, - અનુભવે પ્રગટે જે જ્ઞાન,
 અન્તર્ આત્મ અવાજ એ છે, સત્યનુ પ્રગટે સાચુ જ્ઞાન ॥૫૩॥
 અનુભવજ્ઞાન તે શગ દ્રેષ વણ, સત્યનુ સત્ય તરીકે જ ન;
 અનુભવજ્ઞાને સમ્યગ્ દ્રષ્ટિ, - યોગે અન્તર્ પ્રગટ્યુ બલ્ય ॥૫૪॥
 અમર થયો જાણો તે આત્મ, કર્માદિકના ટાળ્યા બધ,
 અમર થયો તે સદ્ગુણીજગમા શુદ્ધાત્માનિ સગ અબધ ॥૫૫॥
 અપૂર્વ અવસર, માનવ ભવનો, - પામી આત્મ ત્યાગ ॥ પ્રમાદ,
 અલ્પ અરૂપી અજ અવિનાશી, અખંડ આત્મને કર યાદ ॥૫૬॥
 અજ્ઞાની અમૃત પાવે ને, જ્ઞાની વિષને કદાપિ પાય,
 અજ્ઞાનીનુ અમૃત પીવુ છડી, વિષ પીવુ અતે મુખદાય ॥૫૭॥
 અજ્ઞાની મિથ્યામતિ લોકો, સમ્યગ્ દ્રષ્ટિ વિહીન જેઠ,
 અનત ભવનો પાર ન પામે, નય સાપેક્ષકજ્ઞાની ન તેઠ ॥૫૮॥
 અયોગ્ય જનને જ્ઞાન ન આપો, અયોગ્યને નહી જ્ઞાન દેગત,
 અજ્ઞાની પશુ સરખો આત્મ, સત્તા ધનથી કશુ ન વળત. ॥૫૯॥
 અનર્થ સઘળા મૂળનો હેતુ, અર્થ છે જાણો નરનેનાર,
 અર્થને માટે મારામારી, અર્થચક્રી ચાલે સ સાર ॥ ૬૦ ॥
 અર્થાર્થીને આર્ત તથા વગી, આત્માર્થી પ્રભુને ભજનાર,
 અનુભવે નિજને જેઠ અલ્પ રૂપ, જીવતો પ્રભુ રૂપ તેધાર ॥ ૬૧ ॥
 અનત શુભપર્યાય સ્વરૂપી, આત્મ જ્ઞાનાનન્દસ્વરૂપ,
 અખંડ અક્ષર અજ અવિનાશી, સાપેક્ષાએ રૂપારૂપ ॥ ૬૨ ॥
 અધ્યાત્મશાંતિ પામવા, અધ્યાત્મશાંતિ અન્ય;
 સ્વયો વિવેકે ભવ્યને, દેખાવ્યો શિવપન્થ. ॥ ૬૩ ॥
 અરહંત ઘટિકા યત્રની પેઠે, કર્મે જીવો ઉચ્ચ ને નીચ;
 મુખ દુ ખ પામે કર્મ ચક્રની, - ધારાએ મનમા ધર શીખ ॥ ૬૪ ॥
 અસ્ત ઉદય સૂર્યાદિક પામે, જીવોનો તો ત્યા ચો બાર;
 અસ્ત ઉદય કૈસર ને જારનો, સમજી ધર્મ કરે નરનાર ॥ ૬૫ ॥
 અસ્નોદય તો કર્મ ચક્રથી, સર્વ જીવો લહે મુખને દુ ખ;
 અરે આત્મા કર્યા મુઝે મોઢે, સ્વપ્ન લાડુથી ટળે ન જૂખ. ॥ ૬૬ ॥

અજિત જિનેશ્વર અશ્વિન દન પ્રભુ, અર પ્રભુ પરમાત્મ દેવ,
 અહુ એવા ભાવો ધ્યાવો, વીતરાગની કરીએ સેવ ॥ ૮૧ ॥

અકળાર્થશ નહીં સ કટ આવે, સ કટ આવી ચા-ચા બાવ,
 અશક્ય નહીં કંઈ અગમ્યનહીં છે, આનમને એમ નિશ્ચય લાગ્ય ॥ ૮૨ ॥

અયોગ્ય કર નહીં અયોગ્ય વડ નહિ, મનમા કર નહિ દુષ્ટ વિચાર,
 અયોગ્યને શુ ચોગ્ય જ તેના, જ્ઞાનીથી કરજે નિર્ધાર ॥ ૮૩ ॥

અતેવામી તે ઠહેવાતા, ગુરૂના અતરૂમા રહેનાર,
 અતરૂમા પરમેશ્વર રાખી, છવે અનવાસી ધાર. ॥ ૮૪ ॥

અતેવ સી શિષ્યો સાચા, ગુરૂનુ પામે પૂર્ણ જે જ્ઞાન,
 અતેવામી ગુરૂ પાસે રહી, ગુરૂના સઘળા આશય બાંધુ ॥ ૮૫ ॥

અપત્ય સરખા શિષ્યો ગુરૂના, ગુરૂમા અર્પણ રહેનાર,
 અપત્યથી પણ અતેવાસી, શિષ્યો-ગુરુદ્વયઉપ સાર ॥ ૮૬ ॥

અજવાળુ જેટલું ઉપયોગી, અધારૂ પણ તેટલું જાણુ,
 અહરૂ રાત્રી જે છે ઉપયોગી, કુદ્રતની લીલા છે પ્રમાણુ ॥ ૮૭ ॥

અજવાળુ ઉદ્યમનામાટે, વિશ્રામ થે તમ પ્રમાણુ,
 અકળા કળા કુદત્ ઉપયોગી, કૃત્રિમતાથી કુ ખ છે જાણુ ॥ ૮૮ ॥

અતિ પરિચયે હોય અવજ્ઞા, અનિગોલે બહુશક્તિ વિનાશ,
 અતિ સર્વે છે વર્જ્ય જગત્મા, યોગ્ય પરિચયે સુખની આશ ॥ ૮૯ ॥

અકલ કલા છે આત્મપ્રભુની, અકલ કલા છે કર્મની જાણુ,
 અકલકલા, કુદ્રતની જાણી, યોગી બોલે અલેખ વાણુ ॥ ૯૦ ॥

અતિ ઠકુ તીખુ ખાડૂ ને, ઉનુ લોજન ખાણુ વાર !!;
 અતિ નિદ્રા જાગરણુ પરિશ્રમને, ઈન્દ્રિય અતિ પરિશ્રમ પરિહાર ॥ ૯૧ ॥

અતિ હલ કઠાશહી નહિ થાણુ, અતિ જોણુ અતિ બોલણુ વાર !!;
 અતિ લખણુ અતિ જાણુ ગણુકુ, અતિ કાર્યોને કરવા વાર ॥ ૯૨ ॥

અતિ મીઠા કડવા તીખા ને, અતિ ખારાનો કર પરિહાર,
 અતિ અજાણ ન કર અતિ લોભે, વર્જ્ય-અતિ તેને ઝટવાર ॥ ૯૩ ॥

અનેક મત દર્શન ને પન્થો, અનેક ધર્મો જગમા જોધ-
 અનેક ધર્મના લોકો જગમા, અનેક મત લેદો જગ દોષ ॥ ૯૪ ॥

અનેકાન્તનય દર્શનજ્ઞાને, અનેક ધર્મમાં જે છે સત્ય;
 અનેકાંતદૃષ્ટિથી જાણી, કરવાં સાપેક્ષાએ કૃત્ય. ॥ ૬૫ ॥
 અનેકાન્તદર્શનનયજ્ઞાને, અનેક દૃષ્ટિ પંથનું જ્ઞાન;
 અનેકરીતે સાપેક્ષાએ, જાણી આતમ પામે જ્ઞાન. ॥ ૬૬ ॥
 અમૃત તે નિર્વિધયાનન્દ છે, અમૃત તે નિજ જ્ઞાનાનન્દ;
 અમૃત તે પ્રભુ સાથે એકતા, પામે અમૃત નાસે કન્દ. ॥ ૬૭ ॥
 અમૃત, મીઠી વાણી જલને, અન્નને સ્વાર્થ વિનાનો ખ્યાર;
 અમૃત, નિર્દોષી નિજજીવન, સાર્વિક આચારોને વિચાર. ॥ ૬૮ ॥
 અન્યોનો અપરાધ કરતાં, અન્યોની તું માણી માગ;
 અપરાધોને ભૂલની માણી, માગે ધારે સત્યનો રાગ ॥ ૬૯ ॥
 અન્યની ભૂલો કાઢતાં પૂર્વે, પોતાની ભૂલો તું દેખ;
 અન્ય જનોની આગળ નિજની, ભૂલ વધ તે નહીં ઉવેખા ॥ ૧૦૦ ॥
 અજ્ઞાની ગુરુઓ નહીં સારા, અજ્ઞાની નહીં સારો વૃદ્ધ;
 અજ્ઞાની જે માત પિતાદિક, કરે નહીં સંતાન સમૃદ્ધ ॥ ૧૦૧ ॥
 અજ્ઞાની જ્યાં આગેવાનો, ત્યાં તે ઉજ્જડ ખાખ મશાલુ;
 અજ્ઞાની રાજા અ.ચાર્યો, દેશ સંઘના કરતા હાન. ॥ ૧૦૨ ॥
 અજ્ઞાની ઠાકોરો ખૂરા, અજ્ઞાનીઓ દોરવનાર;
 અથડાતા અંધારે કોકો, પૂરી પડતીના કરનાર. ॥ ૧૦૩ ॥
 અજ્ઞાની જ્યાં ધર્મગુરુઓ, કરતા ધર્મની મારામાર;
 અન્ધાને દોરે જ્યાં અંધા, અજ્ઞાનીઓ તેવા ધાર ॥ ૧૦૪ ॥
 અજ્ઞાની રાજાને રૈયત, દેશ રાજ્યમાં અંધાધુંધ;
 અજ્ઞાનીઓ ભાષા લિપિ, -જ્ઞાતા, પણ જે થયા ન બુદ્ધ ॥ ૧૦૫ ॥
 અજ્ઞાનીઓ પશુ સરખા છે, ખાતા પીતા લોગવે લોગ;
 અજ્ઞાનીનો પ્રેમ નકામો, અબોધ સરખો કે નહીં રોગ ॥ ૧૦૬ ॥
 અજ્ઞાનીઓ દેવગુરુને, કરે ન ધર્મનું સમ્યગ્જ્ઞાન;
 આંધળા સરખી શ્રદ્ધા ધારે, સમજે નહીં ભક્તિ ભગવાન ॥ ૧૦૭ ॥
 અજ્ઞાની કુગુરુની સંગત, -કરવાથી ભવનો નહીં પાર;
 સત્ય જૂઠનો ભેદ ન જાણે, અજ્ઞાની માનવ નિર્ધાર. ॥ ૧૦૮ ॥

અથડાતા અજ્ઞાની જ્યા ત્યા, અજ્ઞાને અથડાવું થાય;
 અ ધાથી અજ્ઞાની જુરો, કરે વિશ્વમા બહુ અન્યાય ॥ ૧૦૯ ॥
 અજ્ઞાનીની સર્વ શક્તિઓ, અધર્મપાપોમા ખચાય,
 અજ્ઞાની જે જ્ઞાની સલાહો, ચાલે તો તે દેખેના થાય. ॥ ૧૧૦ ॥
 અ બહુ તાપસ સમ્યગ્જ્ઞાની, પ્રભુ વીરનો મોટો ભક્ત,
 અજવાળું અતરૂમા લીધું, ત્યાગ્યું મિથ્યામતિનું રક્ત ॥ ૧૧૧ ॥
 અયોગ્યને જે કહેવું દેવું, તે તો ઉલટા અર્થે થાય,
 અયોગ્યને વિદ્યા દેવાથી, હરૂપયોગ તેના થઈ જાય ॥ ૧૧૨ ॥
 અયોગ્ય-યોગ્યની કરી પરીક્ષા, યોગ્યને યોગ્ય તે પ્રેમે આપ,
 અયોગ્યની સ ગત કરવાથી, અયોગ્ય જેવી નિજની છાપ ॥ ૧૧૩ ॥
 અભણ જનોને ભણાવવાને, કર્યો સારા સર્વ ઉપાય,
 અભણપણ નહીં દોને ખ્યાડું, ભણ્યા ખરા જે પાળે ન્યાય ॥ ૧૧૪ ॥
 અભણ રહેવું ઘટે ત્યા સ્થાને, ભણુ યવુ જ્યા ઘટે જ ત્યાય,
 અભણ થઈને નિરભિમાને, શુદ્ધી જ્ઞાન ગ્રંથો હું ખ જાય ॥ ૧૧૫ ॥
 અદ્ય દોષને પાપ અદ્ય જ્યા, બહુ લાભ ને જ્યા બહુ ધર્મ,
 અપેક્ષા સમગ્ર કાર્ય તે કરવું, દેશ કાલ સાપેક્ષિકકર્મ ॥ ૧૧૬ ॥
 અદ્ય દોષને બહુ શુભ ધર્મની, -બુદ્ધિથી કરજે કર્તવ્ય,
 અપેક્ષા વણુ અધિકાર વિના જગ, કર્મયોગી બનતો નહીં ભવ્ય ॥ ૧૧૭ ॥
 અનાર્થ, હિંસા જૂઠ ને ધારે, ચોરી મૈયુનમા આસકત,
 અસત્ય પાપી જીવન ગાળે, સત્યદેવનો બને ન ભક્ત ॥ ૧૧૮ ॥
 અનાર્થ, દેશને અધર્મ લેદે, સમજે નહીં તે સાચો ધર્મ;
 અધર્મમા નિજ જીવન ગાળે, કરે સદા પાપારભ કર્મ ॥ ૧૧૯ ॥
 અધર્મ છે જગમાહી હિંસા, જૂઠું ચોરી ને વ્યભિચાર,
 અધર્મ, મિથ્યા પરિણતિ પાપનાં, -કાર્યોના કરવો વ્યવહાર. ॥ ૧૨૦ ॥
 અધર્મ તે નિર્દયતા ચઠતા, દારૂ માંસાદિક વ્યાપાર;
 અધર્મ તે છે અધર્મ શુદ્ધા, માંસાદિક પાપી આહાર ॥ ૧૨૧ ॥
 અધર્મ તે જ્યા ધર્મ નહીં ત્યાં, ધર્મની શ્રદ્ધા અને પ્રવૃત્તિ,
 અધર્મ જે તે ધર્મના નામે, હિંસાદિકને જૂઠમ અનીતિ. ॥ ૧૨૨ ॥

અધર્મ, તે અન્યાય પ્રવૃત્તિ, જૂઠી સાર્થી જૂઠા વેળા;
 અધર્મ તે જ્યાં આત્મચર્મનું, અજ્ઞાનજ અંતરમાં પેળ. ॥૧૨૩॥
 અનીતિ જૂઝ ને મારામરી, સળગાથી નગળા ભસાય;
 અધર્મ ત્યાં જ્યાં દેવશુરને, ધર્મનું સમ્યગ્જ્ઞાન ન કયાય ॥ ૧૨૪ ॥
 અકાર્ય કરતાં ડગલું પાછું, ભરજે જૂળ વિચારી ભય;
 અકાર્ય કીધા પછી પસ્તાવો, થાય ન એવું કર કર્તવ્ય. ॥ ૧૨૫ ॥
 અકાર્ય-કાર્યને સાપેક્ષાએ, ભણી કરશે નહીં અકાજ;
 અકાર્ય કરતાં શક્તિ ટળતી, રહે ન જગમા સાચી લાજ. ॥ ૧૨૬ ॥
 અતર, સાચું સતકાર્યોને, સદ્ગુણથી જે થાતી કીર્તિ;
 અતર, સાચું ગુણ મુગંધી, -લેવાની આતમની રીતિ. ॥ ૧૨૭ ॥
 અલેદ ભાવે દેખે જ્ઞાની, અલેદ ભાવે વર્તે સન્ત;
 અલેદ ભેવું અલેદ વર્તન, એ બેમાં છે ફર્ક અનન્ત. ॥ ૧૨૮ ॥
 અટપટી વાતો મસ્તોની છે, ભૂલ જૂઠામાણી બહુ દેખાય;
 અપેક્ષા, નયવાદોની જાણે, સ્વાદાદી ત્યાં ભૂલ ન ખાય. ॥ ૧૨૯ ॥
 અંત્યજ સ્પર્શસ્પર્શ સંબંધી, હિંદુઓમાં છે બે લેદ;
 અંત્યજ લોકોની પ્રગતિમાં, કોઈ કોમને છે નહીં લેદ. ॥ ૧૩૦ ॥
 અંત્યજ કોમની ચડતી કરવી, કેળવણીથી કેળવી બેશ;
 અન્ય જનોને કેળવવાથી, તેઓના ટળતા સહુ કલેશ. ॥ ૧૩૧ ॥
 અધિકારી થઈ કરે ! ! નહીં જૂઠ્ઠો, કર નહીં પ્રાણાંતે અન્યાય;
 અધિકારી થઈ પક્ષપાતને, ત્યાગી કર સમજીને ન્યાય. ॥ ૧૩૨ ॥
 અધિકારી થઈ અભિમાનથી, મગજ ખોઈને કર નહીં પાપ;
 અધિકારી થઈ દુરૂપયોગે, શક્તિ ખર્ચતાં છે સંતાપ. ॥ ૧૩૩ ॥
 અન્યાયી જે અમલદાર છે, તે જીવંતો છે શયતાન;
 અન્યાયીના જૂઝમની સામે, રહીને જીવે તે બળવાન. ॥ ૧૩૪ ॥
 અધિકારી જૂઠ્ઠીઓ સામે, ઉભા રહેવું કરીને સંપ;
 અન્યાયીનો પક્ષ ન કરવો, અન્યાયે નહીં અંતે જંપ. ॥ ૧૩૫ ॥
 અન્યાયીને શિક્ષા દેવી, જેથી લોક તને અન્યાય;
 અન્યાયે નહીં રાજ્યની ચડતી, અન્યાયીને કરો ન રહાય ॥ ૧૩૬ ॥

અમલદારની શક્તિયો સહુ પામી કરજે શબ કિર્તિયોગ,
 અમલદારને સ્વર્ગ વા નરક છે, શુભાશુભ શક્તિસ યોગ ॥ ૧૩૭ ॥
 અમલ લહી અભિમાની ન થાજે, અમલદાર છે તુજ પર દેખ,
 અદ્ય શક્તિથી કયા તુ બૂલે, જીવે મરે તુ શાથો પેળ ॥ ૧૩૮ ॥
 અપધર્મનું કૃત્ય જે સારું, દુર્ગતિથી રક્ષણ કરનાર,
 અદ્ય અગ્નિની ઝીણગારીથી, ગળાગમો ભસ્મ થનાર ॥ ૧૩૯ ॥
 અધિકારી સાચો જે મનની, ઉપર અમલ ચલાવે સત્ય,
 અન્યાયી નહીં બનજે મોહો, છંડો હિંસા જૂઠના કૃત્ય ॥ ૧૪૦ ॥
 અનર્થ કર નહીં નબળાઓપર, કામે કોષે કર ન અનર્થ,
 અનર્થ હેતુ અર્થને કામ છે, સમજે તેને બે છે વ્યર્થ ॥ ૧૪૧ ॥
 અનર્થ જૂઠમો પાપો કર નહીં, આઘાત સરખો પ્રત્યાઘાત,
 અનર્થનું ફલ આ ભવ પરભવ, અતેડુ બધે સત્ય એવાન ॥ ૧૪૨ ॥
 અનત આનંદમય તુ આતમ, બાહિરમા મુખ છે નહીં સત્ય,
 અસંખ્ય પ્રદેશી આતમ તુ છે, શુદ્ધોપયોગે કર નિજ કૃત્ય ॥ ૧૪૩ ॥
 અર્પણ બા પરમાર્થે તુ, મુક્ત્યર્થે સહુ કર ને આપ ॥,
 અર્પણ પ્રભુમા નિજનું જે, તે સેવા ભક્તિની છાપ ॥ ૧૪૪ ॥
 અરજ કરે અન્યાયી આગળ, નિષ્કળ અરજ ચાલી લાય,
 અરજ સાથે સપ શક્તિને, તન ધન સત્તા બળથી ન્યાય ॥ ૧૪૫ ॥
 અશક્ત કે જે પત્ની ધરતુ, રક્ષણ કરે નહીં તેહ ગણાય,
 અશક્ત કે જે પદ જીવાણ્યો, જીવે ધરખારી ચર્મ હાય ॥ ૧૪૬ ॥
 અશક્ત કે જે શત્રુઓના, હુમલાથી ડરી ભગી લાય
 અથ કુટુંબ ધર પત્ની ન રક્ષે, ખાયલો ચઈ જીવીને ખાય ॥ ૧૪૭ ॥
 અશક્ત નામદોને ધરમા, વસતુ પરણતુ ઘટે ન લેય,
 અશક્તને કન્યા નહીં દેવી, અશક્ત લજ્જે ધર્મને વેષ ॥ ૧૪૮ ॥
 અશક્ત તે જે મૃત્યુથી બીવે, મરે ન અન્યના રક્ષણ કાજ,
 અશક્ત દુર્ગુણી દુર્ચમની છે, અશક્ત વર્ણનું છે નહીં રાજ ॥ ૧૪૯ ॥
 અશક્ત તે જે મનના તાજે, કામ સ્વાર્થને બને શુભામ,
 અશક્ત તે જે શુભ સત્કર્મો-પ્રાપ્ત કરે નહીં ધરે ન હામ ॥ ૧૫૦ ॥

અશક્ત, ઘરખારી નહીં શોભે, અશક્ત તે ત્યાગી નહીં સંત;
 અશક્ત, તન મન શક્તિ વિનાના, - આત્મશક્તિ વણુકો, ન મહંત ॥ ૧૫૧ ॥
 અભાગિયાને ધર્મ ન સૂઝે, સૂઝે નહીં સાઝં ને સત્ય;
 અભાગિયાની અવળી બુદ્ધિ, કોટિપતિ પણ ખૂરાં કૃત્ય ॥ ૧૫૨ ॥
 અભાગ્ય જેનું તેનું ઇચ્છ્યું, થાતું નહીં ઉલટું થઈ જાય;
 અભાગિયા પણ સુભાગીસંગે, અન્ય પ્રતાપે સુખને પાય ॥ ૧૫૩ ॥
 અવસર આગ્યો જે નહીં જાણે, અવસર સમજ્યા વણુકરે કૃત્ય;
 અવસર જાણે નહીં તે મૂરખ, અવસરે શોભે ગોલ્યું સત્ય ॥ ૧૫૪ ॥
 અન્યધર્મી પર કરો ન જૂઠ્ઠો, અન્ય ધર્મી પર કરો ન દ્રેષ,
 અન્ય ધર્મીની સાથે દ્રેષે, કરો ન ઝઘડા ટંટા કલેશ. ॥ ૧૫૫ ॥
 અન્ય ધર્મનાં શાસ્ત્રોમાંથી, - સાપેક્ષાએ લાગે સત્ય;
 અપેક્ષા રાખીને તે ગ્રહવું; અસત્યનાં કરવાં નહીં કૃત્ય. ॥ ૧૫૬ ॥
 અન્ય ધર્મીઓ જો નિજધર્મી - લોકો પર કરે બહુઅન્યાય;
 અશક્તિ તે વખતે નહીં ધરવી, ન્યાય બળે કરો સર્વોપાય. ॥ ૧૫૭ ॥
 અન્ય ધર્મીઓ પણ આત્માઓ, નિજ આતમ સમ જ્ઞાને માન;
 અજ્ઞાને મતલેદો જ્યાં ત્યાં, દ્રેષને યુદ્ધોમાં શયતાન. ॥ ૧૫૮ ॥
 અન્ય ધર્મીમાં સ્વધર્મીમાંહી, કપટે પેસીને શયતાન;
 અન્યોઅન્ય લડાવે લેદે, એક બીજના હરતો પ્રાણ. ॥ ૧૫૯ ॥
 અન્ય ધર્મ છે જૂઠો કેવળ, મારો ધર્મ છે સર્વથા સત્ય;
 અન્ય ધર્મીને જીવવા દઉં નહીં, એવું છે શયતાનનું કૃત્ય. ॥ ૧૬૦ ॥
 અન્ય ધર્મીઓ સાથે મૈત્રી, ધારી ચાલો આતમરાજ ! ! !;
 અન્યમતો પર સહિષ્ણુ લાવે, વર્તો પામે શિવ સામ્રાજ્ય. ॥ ૧૬૧ ॥
 અન્ય ધર્મીઓ સ્વધર્મીઓ સહુ, સમલાવે પામે છે સુક્તિ;
 અન્ય ધર્મીઓ સ્વધર્મીઓ સહુ, પાપે નરકમાં જાવે સુક્તિ. ॥ ૧૬૨ ॥
 અતએવ જૂદા ધર્મના ભક્તો - તેઓ પર મૈત્રીને ધાર ! !;
 અન્યધર્મ શાસ્ત્રોમાં જૂઠું, લાગે તેને નહીં સ્વીકાર. ॥ ૧૬૩ ॥
 અન્ય ધર્મીઓના બળ ભંચથી. સત્ય સ્વધર્મનો કરો ન ત્યાગ;
 અન્યોઅન્ય કરાવે હિંસા, શયતાન જ સમજીને જાગ ॥ ૧૬૪ ॥

અન્યોઅન્ય પરસ્પર ધર્મના, -લેદો ત્યાં અજ્ઞાનનો દોષ,
 અજ્ઞાને અધારામાહી, અથડાતા જીવો ધરી રોષ ॥ ૧૬૫ ॥
 અન્યોઅન્યમા લેદનું કારણ, મોહ કપાયો છે અજ્ઞાન,
 અન્ય જીવો પણ નિજ આતમ સમ, જાણી હરો નહિ અન્યના પ્રાણ ॥ ૧૬૬ ॥
 અભક્ષ્ય વસ્તુઓનું ભક્ષણ, કરવાથી નહીં હૃદયની શુદ્ધિ,
 અભક્ષ્ય ભક્ષણ અપેયપાને, પ્રગટે દિલમાં પાપની બુદ્ધિ ॥ ૧૬૭ ॥
 અશુદ્ધ તે ઘટ રાગ રોષ છે, અશુદ્ધ તે દુર્વ્યસનપ્રવૃત્તિ,
 અશુદ્ધ લોજન અશુદ્ધ પાણી, સદોષી વૃત્તિ અને અનીતિ ॥ ૧૬૮ ॥
 અશુદ્ધ તે મન વચને તનુની, -પાપ પ્રવૃત્તિ હિંસા વૈર,
 અશુદ્ધ તે અજ્ઞાને જડમા-સુખ બુદ્ધિની વર્તે દહેર ॥ ૧૬૯ ॥
 અશુદ્ધ તે દિલ જ્યાં ઇર્ષ્યા છે, જૂઠું ચોરી ને જ્યાં વ્યભિચાર,
 અશુદ્ધ તે સ્વાર્થે અન્યોનાં, ગળાં દે સવા થઈ તૈયાર ॥ ૧૭૦ ॥
 અશુદ્ધ તે અન્યાયને જૂનમો, અશુદ્ધ, દુર્ગંધના આચાર,
 અશુદ્ધ તે શુભાશુભ પરિણતિ, શુદ્ધ તે નિર્મોહી જ વિચાર ॥ ૧૭૧ ॥
 અશુદ્ધ તે પરજીવની હિંસા, કરીને ભરવું પાપી પેટ,
 અશુદ્ધ તે દુર્મતિ દિલમાહી, જેથી જવાનું નરકે ઠેક ॥ ૧૭૨ ॥
 અશુદ્ધિ તે મનમા દુર્બુદ્ધિ, અશુદ્ધિ તે તનુ વચના પાપ,
 અશુદ્ધિ તે મિથ્યાત્વની બુદ્ધિ, વૈર કપટ મોહ સતાપ ॥ ૧૭૩ ॥
 અશુદ્ધિ તે છે પાપ પ્રવૃત્તિ, મનમા થાતા પાપવિચાર,
 અશુદ્ધિ અશુદ્ધિ ટાળી આતમ !!, પવિત્ર શુદ્ધ બનો સુખકાર ॥ ૧૭૪ ॥
 અન્ય વિદેશી વિધર્મીઓના, -સ્વાર્થે કાવતરા જે થાય,
 અન્યોના સહુ હાવપેચથી, ચેતે તે મૃત્યુ નહીં પાય ॥ ૧૭૫ ॥
 અન્યવિદેશી વિધર્મીઓનો, -સ્વાર્થ વિના નહીં હોવે મેળ,
 અન્યવિજાતિ વિધર્મીઓના, -જાણી લેવા સઘળા ફેલ ॥ ૧૭૬ ॥
 અન્યવિજાતિ વિધર્મીઓથી, સાવધાન થઈ જગમા ચાલ,
 અન્યવિજાતિ વિધર્મી-મોહ છે, કામ ક્રોધથી ચેતી ચાલ ॥ ૧૭૭ ॥
 અન્ય તે કર્મની પ્રકૃતિયો સહુ, અન્ય તે જાણે રાગને રોષ,
 અન્ય તે આતમથી જે જૂઠું, આતમને દે નહીં સતોષ ॥ ૧૭૮ ॥

અન્ય તે કામ ક્રોધ ને માયા, લોભને મિથ્યાત્વાકાંક્ષા;
 અન્ય તે આતમ સાથ સદા નહીં, રહેતું તે જાણે નિર્ધાર ॥ ૧૭૬ ॥
 અન્યવિધમીં કુતર્કીઓપર, સમજ્યા વણુ ધર નહીં વિશ્વાસ;
 અધમીંઓની સંગત કરતાં, નાસ્તિકતા પ્રગટે છે ખાસ. ॥ ૧૮૦ ॥
 અન્યવિધમીં કુતર્કીઓના, કુતર્કનો કર નહીં વિશ્વાસ;
 અન્ય ધર્મશાસ્ત્રોની પહેલાં, નિજ શાસ્ત્રોને વાંચો ખાસ. ॥ ૧૮૧ ॥
 અન્ય ધર્મની ઠરો ન હાંસી, અન્ય ધર્મીપર કરો ન દ્રેષ;
 અન્ય ધર્મનાં શાસ્ત્રોમાંહી, સાચું તે ગ્રહજે નિર્દેષ. ॥ ૧૮૨ ॥
 અહંવૃત્તિ મમતાથી જગમાં, સાચું જૂઠું નહીં પરખાય,
 અહં તીર્થંકર સર્વજ્ઞે, નિર્મોહે ભાખ્યું સુખદાય, ॥ ૧૮૩ ॥
 અહં ન પ્રભુ વીતરાગ જિનેશ્વર, સર્વજ્ઞે સહુ ભાખ્યું સત્ય;
 અહં ન પરમેશ્વર શ્રી મહાવીર, આજ્ઞાઓથી કર શુભ કૃત્ય ॥ ૧૮૪ ॥
 અરિહંત ચોવીશ તીર્થંકર છે, રાગ રોષ હણે તે અરિહંત;
 અરિહંત પદ પરમેશ્વર રૂપી, વિરલા જ્ઞાની સમજે સંત. ॥ ૧૮૫ ॥
 અરિ તે રાગ ને દ્રેષ છે ખૂરા, આતમશુભના ઢાંકણહાર;
 અરિ તે ક્રોધ કપટ માયાને, લોભ કામ મિથ્યાત્વ વિચાર. ॥ ૧૮૬ ॥
 અરિ અંતરમાં મોહ શત્રુ છે, જગમાં તે શયતાન ગણાય;
 અરિ એવા અંતરના હણતાં, આતમશુદ્ધ અરિહંત થાય ॥ ૧૮૭ ॥
 અરિ તે અજ્ઞાન જ છે મોટું, દોષ અઢાર હણે અરિહંત;
 અરિહંત પદવી પામ્યા પછીથી, પ્રત્યક્ષ લોકાલોક છે સત્ય. ॥ ૧૮૮ ॥
 અરિહંત આત્મદશા થાવાથી, સત્યધર્મનો થાય પ્રકાશ;
 અસત્ય ધર્મ નહીં કહેવાતો, જૈનધર્મ સાચો છે ખાસ. ॥ ૧૮૯ ॥
 અહં ન દેવને રાગ ન રીસ છે, કેવલજ્ઞાને જાણે સત્ય;
 અહં ન ભાષિત જૈનધર્મના, આરાધનથી સુક્તિ કૃત્ય. ॥ ૧૯૦ ॥
 અપૂર્વ નવનવ વિદ્યા ગ્રહવી, અપૂર્વ નવનવું લેવું જ્ઞાન;
 અપૂર્વ શોધો નવનવી કરવી, અપૂર્વ સાંભળવું શુભ જાણ ॥ ૧૯૧ ॥
 અખુટ ખજાનો જ્ઞાનનો ભારી, દાન કરે તેમ વધનો જાય;
 અપરિચિત્ત જે અજાણ્યો તેના, વિશ્વાસે સંકટ દુઃખ થાય. ॥ ૧૯૨ ॥

અતિશયી થાવુ વિગ્રાજ્ઞાનથી, તપશક્તિથી વિશ્વ મહત્ત,
 અન્દીલ શુદ્ધો વદો ન ક્યારે, અધર્મીઓ કહેવાય ન સત ॥૧૬૩॥
 અણુમમ પરના શુણ્ણને પર્વત, સરખો માને સજ્જન સત્ય,
 અણુમમ પરના દોષને-પર્વત, સરખો કહેતો દુર્જન કૃત્ય ॥૧૬૪॥
 અવસ્થા તારી હાલ છે કેવી, પૂર્વે કેવી હતી વિચાર,
 અવનતિ વા સ્વેનતિ શુભ કેરી ? કર તેનો અત નિર્ધાર ॥૧૬૫॥
 અવસ્થા, -મન વચ તનુની ઠેવી, કબ્બી સુખ શાંતિ કરનાર,
 અવસ્થ તેનો નિશ્ચય કરીને, આતમ આપને આપ ઉદાર ॥ ૧૬૬॥
 અનંત શક્તિમય તુ આતમ ! થા નહીં જડના મોહે દીન,
 અસખ્યોગે સુકિત થાતી, જાણે છે શ્રી મહાવીર જિન ॥૧૬૭॥
 અનંત શક્તિયોનો સ્વામી, નહીં નિજ છે આતમશમ,
 અજ્ઞાને જૂલીને દુ ખી, દીન ગને છે જૂલી હામ ॥ ૧૬૮ ॥
 અભક ઠસ્તન પેઠે નિષ્કલ, અજ્ઞાનીતુ આયુષ્ય લાય,
 અનાથયે કેા અદે ન ઉચે, આશ્રય ઉચે ઉચ્ચ યવાય ॥ ૧૬૯ ॥
 અભયદાન સમ દાન ન કોઇ, મરતા જીવને રક્ષવો જાણુ,
 અભયદાન છે દ્રવ્યને ભાવે, દ્રવ્ય તે જીવના રાખવા પ્રાણુ ॥ ૨૦૦ ॥
 અભયદાન તે ભાવથી જાણુને, નિજ પરને સમકિતતુ દાન,
 અજ્ઞાન મોહાદિકને હણવા, મોટે દેવુ આતમજ્ઞાન ॥ ૨૦૧ ॥
 અભયદાન તે સેવા ભક્તિ, જ્ઞાન ધર્મનો છે ઉપદેશ,
 અભયદાન તે મોહને મારી, રક્ષવો આતમધર્મનો પ્રાણુ ॥૨૦૨॥
 અભયદાન દે યથાશક્તિથી, સુપાત્રદાન દે આણી હર્ષ,
 અભયદાનથી નિર્ભય થાવુ, અન્ય જીવોપર ધર ન અમર્ષ ॥૨૦૩॥
 અભયધુમારની જુદી પેઠે, જુદીએ કર આત્મોત્કર્ષ,
 અભયધુમારના જેવો થાવા, અહર ઉત્માહે મન તર્ષ ॥ ૨૦૪ ॥
 અસાર આ સ સારમા જઠ સદુ, અસાર જૂઠા વિષયના લોભ,
 અસાર માહી સાર છે સેવા, ભક્તિ જ્ઞાન ક્રિયા શુભયોગ ॥ ૨૦૫ ॥
 અસારમાથી શુણ્ણ કષ્ટિએ, સાર યજ્ઞ સમજ લેવાય,
 અસારમાથી સારમા લાવુ, એમે છે સ્વાભાવિક ન્યાય ॥ ૨૦૬ ॥

અસારયોગે સાર જણાતો, અસારથી સમજાતો સાર;
 અસારનું આલંબન પામી, પછીથી સારનો લાગે પ્યાર. ॥ ૨૦૭ ॥
 અસાર તે જડ ભોગ પ્રવૃત્તિ, અસાર છેવટ દેહ છે જાણુ;
 અસાર તન ધન કુટુંબ કળીલો, ગાડી વાડી લાડી માન. ॥ ૨૦૮ ॥
 અસાર તે સહુ મૂકી મરણું, મરતાં સાથે જે નહીં થાય;
 અસાર તે જડ સુખની ઈચ્છા, કામ ક્રોધ માયા અન્યાય. ॥ ૨૦૯ ॥
 અસાર લોભ ને માન ને પદવી, પુદ્ગલ જેલો સહુ અસાર;
 અસારમાંહી સાર છે આતમ, દર્શન જ્ઞાન ચરણુ આધાર. ॥ ૨૧૦ ॥
 અસાર સહુ જડ વસ્તુઓથી, જ્ઞાને પ્રગટાતો ઘટ સાર;
 અસાર સાર બે સાપેક્ષાએ, સમજીને આતમ ઉદ્ધાર. ॥ ૨૧૧ ॥
 અસાર તે પણ સાપેક્ષાએ, સાર અને છે સાર, અસાર;
 અનેકનય સાપેક્ષા જાણે, તે જાણે છે અસાર, સાર. ॥ ૨૧૨ ॥
 અસત્ય, સત્ય છે સાપેક્ષાએ, અસત્ય તે પણ સત્ય ગણાય.
 અસત્યમાંથી સત્યમાં જાણું, અસત્ય યોગે સત્ય ગ્રહાય. ॥ ૨૧૩ ॥
 અસત્ય તે પણ સત્ય છે જાણે, સત્ય તે સાપેક્ષાએ અસત્ય;
 અસત્ય, સત્યને સાતનયોથી, જાણે તે સમજે છે સત્ય. ॥ ૨૧૪ ॥
 અસત્ય, સત્ય છે અસંખ્ય લેહે; સાપેક્ષાએ સઘળું જાણુ;
 અસત્ય, સત્ય બે સાથે પાસે, અસત્ય ત્યાગી સત્યને જાણુ. ॥ ૨૧૫ ॥
 અભ્યુદય છે ધર્મ વિચારે, સદ્ગુણ શક્તિએ નિર્ધાર;
 અભ્યુદય છે જ્ઞાને ત્હારો, સદ્વર્તનરૂપ આણુને ધાર ॥ ૨૧૬ ॥
 અભ્યુદય જે તમોરજેશુણી, છેવટ તેનો આવે અંત;
 અભ્યુદય સાર્વિક ગુણુયોગે, પરંપરાએ સદા વધંત ॥ ૨૧૭ ॥
 અભ્યુદયનું મંગળ ચિહ્ન છે, ઉમંગ શ્રદ્ધા ઉદય અંત,
 અભ્યુદયનું ચિહ્ન છે ધીરજ, બળ બુદ્ધિ કળ શક્તિ તંત્ર ॥ ૨૧૮ ॥
 અભ્યાસીને અભ્યુદયની, નિશાનીઓ વેગે પરખાય;
 અપ્રીણ આદી વ્યસનો ખૂરાં, તેનો સંગ ન ક્યારે થાય ॥ ૨૧૯ ॥
 અપ્રીણ આદિ દુર્વ્યસનોથી, રાષ્ટ્ર પ્રજાને સંઘ વિનાશ;
 અગણિત પહતી વ્યસનોથી છે અદ્ય વ્યસન પણ છે દુઃખકાર. ॥ ૨૨૦ ॥

અખાધને તે ખાય ન ક્યારે, અપેયનુ તે કરે ન પાન,
 અશ્રદ્ધાલુ રહે ન ક્યારે, શત્રુના શુભનુ કરે જાન ॥ ૨૨૧ ॥
 અચ્યુદયકૃ તે છે ઉત્તમ, સાત્ત્વિક શુભકર્મોથી જેહ,
 અદ્વિલાતુન જે વિવેક પામી, નીતિરીતિ વર્તે જોહ ॥ ૨૨૨ ॥
 અકાલરૂપી આતમ માની, કાલથી કિચિત્ ભય નહીં ધાર,
 અકાલ, તુજને કાલ ન ખાતો, શત્રુઓથી કદિ ન હાર ॥ ૨૨૩ ॥
 અકૃત્તિમ સ્વાશયી થા આતમ ! અવિચારીપણ દૂર વાર,
 અથકામણુમાથી શીખ લેષ, ઉત્કાન્તિમાર્ગે પદ ધાર ॥ ૨૨૪ ॥
 અડેલટટું જેવો થા નહી, સાક્ષીભાવે ઠર ! ! કર્તવ્ય,
 અન્તરૂશકિતયો પ્રગટાવવા, અચ્યાસી થા ચેતન ભવ્ય ! ! ॥ ૨૨૫ ॥
 અવશુણીઓની નિદા કર નહીં, નિદા કર નહીં શહીને નામ,
 અવશુણીઓને ધિક્કારો નહીં, તુ પણ એવો હતો કુકામ ॥ ૨૨૬ ॥
 અવશુણુ ત્હારા જો અતરૂમા, બીજાના કયા દોષો ગાય,
 અવશુણુ વણુ જ્યારે સદ્ગુણી તુ, થામશ ત્યારે મુખનિર્માય ॥ ૨૨૭ ॥
 અપનીત ઉપનીત વચનો જાણો, જૈનાગમને વાળી ભવ્ય,
 અશક્તિયોનુ મૂળ અશ્રદ્ધા, અજ્ઞાન તણને કર ! ! કર્તવ્ય ॥ ૨૨૮ ॥
 અશક્તતા, તનુ વીર્યનુ રક્ષણુ, નહીં ડગવાથી વેગ થાય,
 અશક્તતા છે વીર્યના વ્યયથી, પ્રહાયર્થ શક્તિ શુભદાય ॥ ૨૨૯ ॥
 અશક્તતા, અતિ મોહિ કામે, અતિ પરિવ્રમે તનુમા થાય,
 અશક્તતા, અતિ ભોગે રોગે, અતિ શોકે ભયથી પ્રગટાય ॥ ૨૩૦ ॥
 અશક્તતાના હેતુઓ જે, તેઓને પહેલાથી વાર,
 અશક્તસતતિએ પડતી છે, દેશ રાજ્યને કુટુબ હાર ॥ ૨૩૧ ॥
 અશક્તિયોના જે જે બીજો, તેને જાણી દૂર નિવાર,
 અથકામણુ છે અશક્તને બહુ, અશક્ત પર નહીં જીવ્મ શુભર ॥ ૨૩૨ ॥
 અશક્તિયો, નિજ જૂલે દોષે, અજ્ઞાને પ્રગટે છે જાણુ,
 અશક્ત વા શક્ત જ જે રહેવુ, તે નિજ હાથમા જ્ઞાને માન ॥ ૨૨૩ ॥
 અશક્તિ, તે મનની નબળાઈ, તનની સાધનની નબળાઈ,
 અશક્તિ તે દુર્ગુણ વ્યમનોની, હિ મત વણુ છે નામહાઈ ॥ ૨૩૪ ॥

અશકત થા નહીં મન તનુ વચથી, હિંમત ખંતને ઉદમ ધાર;
 અશંકિતયોનાં મૂળ ઉખેડી, શક્તિયો ધારો સુખકાર. ॥ ૨૩૫ ॥
 અનાદિ કાલથી અનંત લવમાં, લભિયો ચેતન વાર અનંત;
 અનંત દુઃખને પાર્યો મોહિ, લજી લેને ભાવે અરિહંત ॥ ૨૩૬ ॥
 અનંત જ્ઞાનાનન્દમયી તું, આતમ-અનંત શક્તિ સ્વરૂપ;
 અનંત જીવનમય તું આતમ, સમરો ધ્યાવો શુદ્ધસ્વરૂપ. ॥ ૨૩૭ ॥
 અસંખ્યલોકો તારા જેવા, ચાલી ગયા તું જ્ઞાને પેખ;
 અસાવધ રહેજે નહીં ક્ષણ પણ, સુખ સદ્ગુણને જ્ઞાને દેખ. ॥ ૨૩૮ ॥
 અકસ્માત્ અણુધાર્યા આવે, ઉપસર્ગોને સંકટ ત્યાંય;
 અકસ્માત્ એવા ત્યાં પૂર્વનો, -કર્મોદય છે દુઃખ છે ત્યાંય. ॥ ૨૩૯ ॥
 અકસ્માત્ દુઃખો ત્યાં આવે, પૂર્વલવોનાં કર્મો તેહ;
 અજાયબી ત્યાં કર્મોદયની, જાણી થાશે સમતાગેહ. ॥ ૨૪૦ ॥
 અપત્ય ઉપર સ્નેહ સ્વભાવે, અપત્ય જેવા શિષ્યો ત્યાંય;
 અપત્ય પોષણ કરવું એ તો, માત પિતાની ફર્જ ગણાય. ॥ ૨૪૧ ॥
 અનાદિકાલથી એવી રીતિ, કુદ્રતીપ્રેમનો એવો ન્યાય;
 અનાદિની રીતિ છે એવી, કુદ્રતરૂપપ્રભુલીલ સુહાય. ॥ ૨૪૨ ॥
 અનુપમ આત્મપ્રભુ અંતરૂમાં, અનંત આત્મપ્રભુનાં નામ;
 અનેક ભાષામાં પ્રભુ નામો, તે તું પોતે આતમરામ. ॥ ૨૪૩ ॥
 અનંત આનંદનો તું દરિયો, ક્યાં તું શોધે જડમાં સુખ;
 અનંત આનંદરૂપી આતમ, ભોગમાં રોગ ને અંતે દુઃખ ॥ ૨૪૪ ॥
 અનંત તારો અંત ન આતમ, ! અનાદ્યનંત આતમતું એક;
 અપાર તારો પાર ન આતમ, એવો ધર તું હૃદય વિવેક. ॥ ૨૪૫ ॥
 અમર નિજાતમ મરે ન ક્યારે, દેહ ફરે પણ આતમ નિત્ય;
 અછેદ ને અખંડ્ય અલેદ્ય જ, વિશ્વમાં થા તું પૂર્ણ પવિત્ર. ॥ ૨૪૬ ॥
 અનાદિ આતમ, કર્મ એ ખેથી, જગત્ અનાદિકાલથી જાણુ;
 અનાદિની ઉત્પત્તિ ન ક્યારે, કર્તા તેનો નહીં પિછાણુ. ॥ ૨૪૭ ॥
 અનાદિકાલથી ષડ્ દ્રવ્યો છે, વર્તે તે તો કાલ અનંત;
 અનાદિ સાદિ ભંગો તેમાં, દ્રવ્યને ગુણપર્યાયે તંત્ર. ॥ ૨૪૮ ॥

અઘટિત ઘટના અકલ્પ્ય કલ્પના, અકસ્માત્ કર્મે પ્રગટાય,
 અણુ ચિત્તંચુ જે આવી પડે ત્યા, શુભાશુભ કર્મોનો ન્યાય ॥ ૨૪૯ ॥
 અશુભ કર્મો તે છે પાપો, શુભકર્મો તે પુણ્ય પ્રમાણ,
 અશુભ વિચારે પાપનો બધ જ, સારા વિચારે પુણ્ય છે માન ॥ ૨૫૦ ॥
 અશુભ પરિણતિ, - પાપ વિચારો, શુભ પરિણતિ છે પુણ્ય વિચાર,
 અશુભ કષાયે પાપનો બધ છે, શસ્ય કષાયે પુણ્ય છે ધાર ॥ ૨૫૧ ॥
 અશુભને શુભ ત્યા ન કષાયો, શુદ્ધવિચારે પ્રગટે મુક્તિ,
 અશુભ શુભની વૃત્તિ વિના તો, શુદ્ધ ઉપયોગે આતમ મુક્ત ॥ ૨૫૨ ॥
 અશુભ શુભ જો મનવૃત્તિ નહીં, જીવ-મુક્ત પ્રભુતા ત્યાય,
 અલોગી આતમ કાર્ય કરે પણ, સમભાવે વર્તે છે ત્યાય ॥ ૨૫૩ ॥
 અનુપયોગે અધર્મ બધ છે, ઉપયોગે છે આતમધર્મ,
 અનુપયોગી રહો ન આતમ ॥, ઉપયોગે આતમ છે અકર્મ ॥ ૨૫૪ ॥
 અનુભવ જ્ઞાની ગીતાર્થ શુરની, એક ઘડીની સગત થાય,
 અનંત ભવના કર્મના બધન, છૂટે સમ્યગ્દષ્ટ્યા ન્યાય ॥ ૨૫૫ ॥
 અદૈતવાદને દૈતવાદનો, સ્વાદ્વાદે જ ખુલાસો થાય,
 અદૈત દૈત એ બે વાદો પણ, અનેકાંતદષ્ટિમા સમાય ॥ ૨૫૬ ॥
 અલેહ લેહ એ બે વાદો પણ, અનેકાંતદષ્ટિમા સમાય,
 અનેકાંતદષ્ટિના જ્ઞાનમા, સર્વે દર્શન સમાઈ જાય ॥ ૨૫૭ ॥
 અનેકાંતદષ્ટિએ સમ્યગ્, - જ્ઞાની તેઓ જીન ગણાય,
 અરિ ! અતરૂગત રાગ રોષને, હણીને અહંતપદને પાય ॥ ૨૫૮ ॥
 અનેકાંત દષ્ટિથી સઘળા, મિથ્યાવાદ કદાબ્રહ્મ જાય,
 અપેક્ષા-સાતનયોની સર્વમા, સમજતા મોહાગિ હણાય ॥ ૨૫૯ ॥
 અનેક એકાદિ ઇશ્વરના, - વાદોથી જે ધાર્મિક લેહ,
 અનેકાંત દષ્ટિમા સમાતા, સાપેક્ષાએ રહે ન એહ ॥ ૨૬૦ ॥
 અક્ષય આતમઅસ ય્યપ્રદેશો, એક બીજાથી થાય ન ભિન્ન,
 અવ્યય તેમ અનાદિ અનંતજ, સમજે તે નહીં ગ્રહેતો દીન ॥ ૨૬૧ ॥
 અપવાદે ઉત્સર્ગે જેઓ, જાણે ધર્માચાર વિચાર,
 અનેકાંતનય જ્ઞાની ગીતાર્થજ, જૈનો તે યાતા નિર્ધાર ॥ ૨૬૨ ॥

અમૃદ્ય માનવભવની ક્ષણ એક, અમૃદ્ય છે આતમનું જ્ઞાન;
 અમૃદ્ય માનવભવને પામી, આતમ પ્રગટાવે ભગવાન ॥ ૨૬૩ ॥
 અસાધ્ય કશું નહીં જનને જગમાં, અશક્ત માટે શબ્દ અસાધ્ય;
 અભ્યાસે ઉત્સાહે ખાંતે, ધૈર્યજ્ઞાને સર્વ સધાય ॥ ૨૬૪ ॥
 અમારી પડહો જે વગડાવી, પશુ આદિ કરે હિંસાખંધ;
 અહિંસ પદ આદિ તે ખાંધે, સિદ્ધ જિનેશ્વર થાય અખંધ ॥ ૨૬૫ ॥
 અશાત દુઃખને ભોગવે તેઓ, જેઓ હિંસાદિ કરનાર;
 અધમદશાને તેઓ પામે, વ્યસનાદિક દોષો ધરનાર. ॥ ૨૬૬ ॥
 અધમાધમ પાપી છે તેઓ, ઋષિઆદિ હત્યા કરનાર;
 અધર્મ જૂઠું ને જૂઝમ અન્યાયે, પાપો કરી જગમાં જીવનાર ॥ ૨૬૭ ॥
 અનાથ-તે છે મિથ્યાબુદ્ધિ, -ધારક નશુરા નાસ્તિક લોક;
 અનેક પાપ પ્રવૃત્તિવાળા, દુઃખો પામી પાડે પોક. ॥ ૨૬૮ ॥
 અનાથ તેઓ જેના શિર પર, દિલમાં સત્ય નહીં ભગવાન;
 અન્નાદિક માટે જે રૂવે, અનાથજનને આપો દાન. ॥ ૨૬૯ ॥
 અન્ન ને પાણીથી સહુ જીવે, જીવંતા નજરે દેખાય;
 અન્ન ને પાણી સમું નહીં દાન કો, જેથી લોકો જીવ્યા ભગ ॥ ૨૭૦ ॥
 અન્નને આપી ભોજન કરવું, ધર્મી લોકોનું શુભ કૃત્ય;
 અહરૂ અહરૂ પ્રતિભોજન પહેલાં, અન્નદાનને દેને નિત્ય ॥ ૨૭૧ ॥
 અપમંગલ સહુ પાપોદયથી, પુણ્યોદયથી મંગલ થાય;
 અનુભવ સત્ય છે એવો જ્યાં ત્યાં, સમજી ધર્મ કરે સુખ ન્યાય ॥ ૨૭૨ ॥
 અન્નોદકથી જીવાડ ! ! જીવે, તેથી પુણ્યનો થાતો ખંધ;
 અનાશ્રયીને આપજે આશ્રય, વિષયોમાં થાજે નહીં અન્ધ ॥ ૨૭૩ ॥
 અધ્યાત્મ પર્યંત જન્મીને તહે, કર્યાં શાં ? પુણ્યને પાપનાં કૃત્ય;
 અત્યારે શું કરે છે તે જો ! ! હવેથી આદરજે ઘટ સત્ય. ॥ ૨૭૪ ॥
 અત્યારે જે કરવાનું તે, કાલ ઉપર આતમ ! ! નહીં રાખ;
 અધુના કરવાનું તે અધુના, કર ! આતમ સુખ શાંતિ આખ. ॥ ૨૭૫ ॥
 અર્થીજન નિજ પાસે આવે, એવી દુનિયા કુદ્રતરીતિ;
 અર્થ વિના જે પાસે આવે, પરમાર્થી સંતોની પ્રવૃત્તિ. ॥ ૨૭૬ ॥

અર્થ કામ જે પુણ્યે મળતા, ધર્મ કર્યાથી અર્થ પમાય,
 અર્થનું કારણ ધર્મ પુણ્ય છે, ધર્મે રાજદિપદ પાય ॥ ૨૭૭ ॥
 અવલગત કર ! ! ગુણીજનોનું, મળ્યું તેમથી ઠગ કંઈ દાન,
 અવજ્ઞા કર નહીં કોઈની ક્યારે, અપાય કરતા અપાય બાણ ॥ ૨૭૮ ॥
 અથથી ઈતિ સુધી અણિ શુદ્ધ, રહે ધન્ય તે નરને નાર,
 અર્ધજ તે છે દેવની પેઠે, પૂજતા જગમા નિર્ધાર ॥ ૨૭૯ ॥
 અધ સહુવારે અર્ચ્ય તે જગમા, અનતજીવન પામે તેહ,
 અધિકા જગમા ઉંચા થાવા, ધારો ગુણ મત્કર્મનો નેહ ॥ ૨૮૦ ॥
 અહિયા જેવું કરો વિચારો, તેવું ફક્ત પરભવમા થાય,
 અતએવ અહિયા આત્મ ગુણોને, પ્રગટાવો સહુકુ જોબાય ॥ ૨૮૧ ॥
 અનગ જીતે અગ ધરે નહીં, અબર સમ નિ રાગી થાય,
 અગમા અનગ જેને છે નહીં, તે પરમાત્મરૂપ સુહાય ॥ ૨૮૨ ॥
 અમારો જ્ઞાને દૃઢ નિશ્ચય છે, મોહાદિકથી રહેવું દૂર,
 અમારો નિશ્ચય પ્રલમ્બરમા, મેગવવું નિજ પ્રલમ્બ નૂર ॥ ૨૮૩ ॥
 અમારે સર્વ જીવોની સાથે, આત્મભાવથી મળવું સત્ય,
 અમારો નિશ્ચય સર્વ જીવોના, -હિતાર્થે કરવું ધર્મનું કૃત્ય ॥ ૨૮૪ ॥
 અમારો નિશ્ચય જ્ઞાન મમાધિ, -યોગે પ્રભુરૂપ થાવું એહ,
 અનુભવ એવો અમને આવ્યો, પ્રભુ પદ વરણ્ય બની વિદેહ ॥ ૨૮૫ ॥
 અગિલ જીવોને આત્મ ગરખા, માન્યા કરૂં ન કોપર રીમ,
 અગિલ વિશ્વમા સર્વ જીવોને, આત્મસમા હેમ જગદીય ॥ ૨૮૬ ॥
 અગિલ વિશ્વની સાથે મારો, -આત્મકૃપે પ્રભુપ્રાદુર્ભાવ,
 અનતજીવનભાવે પ્રગટ્યો, હીધા આત્મ જીવનના ઠહાવ ॥ ૨૮૭ ॥
 અપ્રીણ જેવું મોહીજીવન, ત્યાગી અમૃત જીવન ધાર,
 અટકાવો મોહની વૃત્તિયો, દિત્તમા પેસતી તત્કાલ ॥ ૨૮૮ ॥
 અવનીમા જન્મીને આત્મ, ! ! અવનવી ચોધો કરજે ભવ્ય,
 અદ્વલ ન પલ પણ બાવા દે જે, સાક્ષી થઈને ઠર ! ! કર્તવ્ય ॥ ૨૮૯ ॥
 અક્રિયાવાદી કૃષ્ણપક્ષીયો, શુકલપક્ષી ક્રિયાવાદી ભવ્ય,
 અક્રિયાવાદી અગધ અક્રિય, -જીવ માને કરે નહીં કર્તવ્ય ॥ ૨૯૦ ॥

અક્રિયવાદી મોક્ષ ન માને, સેવા ભક્તિ ક્રિયાનો ત્યાગ;
 અક્રિય માને એકાન્તે નિજ, આતમ એવો મિથ્યારાગ. ॥ ૨૯૧ ॥
 અલંકારથી દેહ ન શોભે, અલંકાર ગુણરૂપ ન હોય;
 અલંકાર સાચા સદ્ગુણ ગણુ ! ! અલંકાર નૈસર્ગિક જોય. ॥ ૨૯૨ ॥
 અવનવું પર્યાયે જગ થાતું, પર્યાયે સર્વે બદલાય;
 અવ નવ અવતારો પર્યાયો, કર્મો-પર્યાયે કહેવાય. ॥ ૨૯૩ ॥
 અવતર્યો મનુષ્યરૂપે આતમ ! !, અનીષ્ટ ઇષ્ટનો કરો વિવેક,
 અનિષ્ટ ત્યાગી ઇષ્ટને પામી, પ્રભુમય જીવનની ધર ! ! ટેક ॥ ૨૯૪ ॥
 અકલ્પ્ય આત્મસ્વરૂપ છે તારું, મન ઇન્દ્રિયો નહીં કળાય;
 અસંખ્યપ્રદેશી આતમ તું છે, નિર્વિકલ્પે આપ કળાય ॥ ૨૯૫ ॥
 અધિપતિ તું છે સર્વ શક્તિનો, કર્મનાશથી પ્રગટે શક્તિ,
 અધિપતિના સહુ અધિકારોને, વાપરવાની કરશે ભક્તિ ॥ ૨૯૬ ॥
 અચલ અચિંત્ય છે સ્વરૂપ તારું, પ્રભુથી એકમેક થઈ જાવ ! ! ;
 અસ્તિતા-પર જડ વસ્તુની, ભૂલી પ્રભુમાં ધ્યાન લગાવ ! ! ॥ ૨૯૭ ॥
 અગણિત પ્રભુનો મહિમા ભારી, પ્રભુ શક્તિ છે અનંત અપાર;
 અનંત ગુણ પર્યાયમયી તું, આતમપ્રભુ, સત્તાએ ધાર ॥ ૨૯૮ ॥
 અણુગમે હર્ણુ વ્યસનો ઉપર, ક્ષણક્ષણ આતમમાંહી ભાવ ! ! ;
 અણુગમે કર ભૂરી ટેવો પર, ગુણીઓ પર પ્રીતિને લાવ ॥ ૨૯૯ ॥
 અનિલની પેઠે સર્વ વિશ્વમાં, અપ્રતિબદ્ધપણે ફર દેખ;
 અનિલના ગુણને આતમ ! ! લેશો, હર્ણુઓને દૂર ઉવેખ ॥ ૩૦૦ ॥
 અણિશુદ્ધ અથથી ઇતિ સુધી, શુદ્ધ રહે જે નર ને નાર;
 અગણિત કીર્તિ મહિમા પામે, પ્રભુ પેઠે પૂજતાં ધાર ॥ ૩૦૧ ॥
 અણુસમ લઘુતા ધરીને વર્તો, મેરૂ સમ નિજ પ્રભુતા ધાર,
 અશુરૂ લઘુ નિજ આતમ જાણો, સ્વભાવે જ્ઞાનાનંદ અપાર ॥ ૩૦૨ ॥
 અમર થયા તે જગમાં લોકો, પરમાર્થે જીવ્યા જગમાંદ્ય;
 અમર થયા જેણે પ્રભુમાં સહુ, હોમ્યું બીજું ચહે ન કાંચ ॥ ૩૦૩ ॥
 અમર થયા જેણે નિજ શુદ્ધિ, કરી પ્રગટાવ્યો પૂર્ણાનંદ;
 અમર થયા જેણે મનને જીત્યું, ટાળ્યા રાગ ને રોષના ફંદ ॥ ૩૦૪ ॥

અમર થયા જેણે નિષ્કામે, તપ જપ, પ્રભુમા હોમ્યા પ્રાણ,
 અમર થયા જેણે જ કવાયો, ટાળી પામ્યા પદ નિર્વાણ ॥ ૩૦૫ ॥
 અલડાવુ છે રાગ રોષથી, શુદ્ધાત્મ તો નહીં અલડાય,
 અલડાતો નહીં આત્મોપયોગી, જગમા સ્પર્શ્યાસ્પર્શ્ય હિ ન્યાય ॥ ૩૦૬ ॥
 અધરા કાર્યો પણ અલ્યાસે, બળ કળથી સહેલા થઈ જાય,
 અધરા કાર્યો કોઈ ન જગમા, બુદ્ધિ કળ બળ ગ્રહે ઉપાય. ॥ ૩૦૭ ॥
 અવગણના નહીં કરશે કો'ની, - વિના પ્રયોજન કરો વિવેક,
 અર્વાચીન પ્રાચીનમાથી શુભ, સત્ય શક્તિપ્રદ ગ્રહે અનેક ॥ ૩૦૮ ॥
 અર્વાચીન પ્રાચીન ઇતિહાસો, મર્વ ધર્મ પ્રમના ઉકેલ,
 અર્વાચીન પ્રાચીનમા સાચુ, હોય તે ગ્રહશે ધરીને પહેલ ॥ ૩૦૯ ॥
 અનુકરણ કરો શુભ શક્તિનુ, પૂરૂ સમજીને નરનાર,
 અનુકરણ સમજ્યા વણ કરવુ, તેથી ખત્તા પડતી ધાર ॥ ૩૧૦ ॥
 અક્ષર દેહે થયા અમર તે, દાની શૂરાઓ ને સત,
 અક્ષર દેહે અમર થયા તે, પરમાર્થી ઉપકારી ભક્ત ॥ ૩૧૧ ॥
 અર્જુન પેઠે ચોદા યાતા, તે જગમા પામે જયકાર,
 અલખેલો પ્રભુ દિલમા ધરતા, આત્મપ્રભુ પ્રગટે નિર્ધાર ॥ ૩૧૨ ॥
 અજ્ઞાનવાદી એવુ માને, અજ્ઞાને સુખિયા નરનાર,
 અજ્ઞાને નહીં લોદ ખેદને, રાગ રોષ હુ ખો અહ ઝાર ॥ ૩૧૩ ॥
 અજ્ઞાનવાદી પાખડી છે, અક્રિયવાદી પેઠે તેહ,
 અનેકાન્તનયથી એ ખેનો, મિથ્યાભાવ ટળે છે એહ ॥ ૩૧૪ ॥
 અજ્ઞાનવાદી પેઠે જોઓ, એકાત માને જ્ઞાનનો વાદ,
 અશુદ્ધતાને કરતા રહેતા, તે પણ છે મતિનો ઉન્માદ ॥ ૩૧૫ ॥
 અજ્ઞાનવાદી પેઠે જોઓ, એકાતે ગ્રહે વિનયનો પક્ષ,
 અનેકાન્તદષ્ટિ વણ મિથ્યા, સેવાભક્તિ પણ નિરપેક્ષ ॥ ૩૧૬ ॥
 અનેકાન્તનયદષ્ટિએ છે, ક્રિયાવિનય મોક્ષાર્થે સત્ય,
 અનેકાન્તથી જ્ઞાન હિ હેતુ, અજ્ઞાને શુભ ધર્મના કૃત્ય ॥ ૩૧૭ ॥
 અલર્ક જ્ઞાનની પેઠે જગમા, અતિક્રમીની વૃત્તિ પ્રવૃત્તિ,
 અયાગ આત્મોત્સાહ ધરીને, કામ તણને ખેનો પવિત્ર ॥ ૩૧૮ ॥

અજ્ઞાની પણ અજ્ઞપણે જો, કરે જે ઉપકારી શુભ કાજ;
 અજ્ઞાની શુભ પુણ્યને ખાંધે, પામે સ્વર્ગતાણું સામ્રાજ્ય. ॥ ૩૧૯ ॥
 અજ્ઞાની પણ ગીતાર્થોની, -નિશ્ચયે તપ જપ ચારિત્ર;
 અજ્ઞપણે પણ ધર્મ કરીને, જ્ઞાની થઈ બને મુક્ત પવિત્ર. ॥ ૩૨૦ ॥
 અનુચિત અસભ્ય કહેણી રહેણી, ગુરુગમથી સમજીને ત્યાગ ! !;
 અનુચિત ને જે ઉચિત શું છે, સત્યજ્ઞાનથી સમજી જાગ ! !. ॥ ૩૨૧ ॥
 અજ્ઞાની અક્ષરને પકડે, જ્ઞાની અર્થનો આશય જાણુ;
 અજ્ઞાની ને જ્ઞાની જેનું, આંતરું નહીં પાતાળ સમાન. ॥ ૩૨૨ ॥
 અજ્ઞાનીઓ ધર્મશાસ્ત્રના, -સમજે નહીં આશય જે સત્ય;
 અજ્ઞો ગદ્ગદપુચ્છને પકડી, મૂકે નહીં નિજ પક્ષ અસત્ય. ॥ ૩૨૩ ॥
 અધિકારે કર્તવ્ય જે કાર્યો, કરજો તેઓ કરવી સર્વ;
 અધિકારે કર્તવ્યો કરવાં, તજવો કર્તૃપણાનો ગર્વ. ॥ ૩૨૪ ॥
 અધિકારે નિઃસંગાદિક શુણુ, ધારી કાર્યો કરવાં બેશ;
 અદ્ય દોષ ને મહાલાભ શુણુ, ધર્મને જાણી કરો હમેશ. ॥ ૩૨૫ ॥
 અધિકારે કાર્યોને કરતાં, સ્તવે નિંદે જગમાં નરનાર;
 અભિપ્રાયો જે સાચા ખોટા, તેમા મુંઝ ન કાર્યને ધાર. ॥ ૩૨૬ ॥
 અભિપ્રાયો દુનિયાલોકોના, લિપ્તમતિથી હોય અનેક;
 અભિપ્રાયોમાં રાગ દોષ વણુ, રહી વર્તો અધિકારે વિવેક ॥ ૩૨૭ ॥
 અભિપ્રાયો કરતાં અધિકારે, કર્તવ્યોને મોટાં માન;
 અભિપ્રાયોની વાસના ત્યાગી, અધિકારે કર !! કર્મ સુજાણુ ॥ ૩૨૮ ॥
 અદ્ય શક્તિધારકને, -કળને, દાવવેચ આશ્રય હિતકાર;
 અતિ બળિયાના સામે જગમાં, જીવવામાટે કળા વિચાર. ॥ ૩૨૯ ॥
 અદ્ય શક્તિમંતોને અતિબળ, -વાળા સાથે મૈત્રી ન ન્યાય;
 અતિ બળિયાઓના તાબામાં, રહેતાં ઉલટા અશક્ત થાય. ॥ ૩૩૦ ॥
 અક્રિય થઈને બેસી રહેવું, તમોશુણી આલસ તે જાણુ;
 અક્રિય તો અંતરથી રહીને, બાહ્યથી સક્રિય થા ! ! શુણુ ખાણુ. ॥ ૩૩૧ ॥
 અદ્ય જીવું જે ધર્મકર્મથી, જ્ઞાનધ્યાનથી તે છે સત્ય.
 અધિક જીવું જે પાપથી ખૂરું, નિજપરનાં જ્યાં ખૂરું કૃત્ય. ॥ ૩૩૨ ॥

અહા કરો નિજ કુર્જને આતમ ।।।, કુર્જ અહા કર ચણ નિષ્કામ;
 અહા કરે નહી કુર્જનેજેઓ, નિર્બલ નિર્ભય તેહ હરામ, ॥૩૩૩॥
 અહા કરો કુર્જને નહી, સ્વાધિપારે પ્રાપ્ત થએલ,
 અહા કરી કુર્જને પાછુ, ફલ ઈચ્છે નહી તે સમજેલ ॥ ૩૩૪ ॥
 અશાતારૂપી ફલ છે કડવુ, હું ખ તે પાપના ઉદયે જાણુ;
 અસાત પ્રગટે અકળાર્થશ નહી, રાખજે નિજ આતમમા ધ્યાન ॥૩૩૫॥
 અબળાઓ પર જૂઠમ કરો નહી, સતાપો નહી અબળા જાત,
 અબળાઓને હું ખો દેતા, દેશ કોમ પડતી સાક્ષાત્ ॥ ૩૩૬ ॥
 અબલજનોને સત્તા બળથી, આપો નહી હું ખો સતાપ,
 અબળોપર અન્યાયો જૂઠમો, કરતા પ્રગટે મોટુ પાપ ॥ ૩૩૭ ॥
 અવશ્ય ભાવીભાવ જે બનતુ, ત્યા ઉદ્યમનુ ભેર હણાય;
 અચરિજ ત્યા કશું માન ન આનમ । ભવિતવ્યના મુખ્ય ત્યા યાય ॥૩૩૮॥
 અત્યાચારને કરો ન ઠયારે, અત્યાચારથી પાપનો બધ,
 અત્યાચારી શાંતિ ન પામે, દેખતો પણ જાણો અન્ધ ॥ ૩૩૯ ॥
 અનાચારથી પતિતપણુ છે, અનાચારને દૂરે છડ,
 અતિચારોને દૂરે હરજે, રાખ ન કૃત્રિમ જૂઠ ધમડ ॥ ૩૪૦ ॥
 અખાડા-કુસ્તીમા ઉપયોગી, શારીરિકશક્તિને હેત;
 અખાડા ઉપયોગી છે જગમા, તનુ બલવૃદ્ધિનો સ કેત ॥ ૩૪૧ ॥
 અમદાવાદ છે શુર્જર દેશમા, જૈનકોમનુ મોટુ ધામ,
 અનેક જૈનમંદિર ઉપાશ્રય, અનેકસાધુઓનુ ઠામ ॥ ૩૪૨ ॥
 અરૂચિ કર । । નહી ધર્મકર્મમા, સતોપર રૂચિભાવ વધાર ।।,
 અપ્રિય થાવાના કૃત્યોને, જેમ બને તેમ દૂર નિવાર ॥ ૩૪૩ ॥
 અડગ રહો આતમ નિજ ધર્મે, ડગો નહી હુળોથી લેશ,
 અડગપણથી શત્રુ સામા, ઉભા રહેતા ટળતા કલેશ ॥ ૩૪૪ ॥
 અડગ રહીને પાળ ।। પ્રતિજ્ઞા, અડગ રહીને કર કર્તવ્ય,
 અડગ રહી નિજ કુર્જ અદાકર ।।, તેથી સ્વોત્તતિ છે તુજ ભવ્ય ॥૩૪૫॥
 અસ્થિર મનથી મોટા કાર્યો, થતા નહી સશયથી જાણુ;
 અસ્થિરતા તે મોહને શકા, ભીતિ લોભને કામ જો માન ॥૩૪૬॥

અસ્થિરતા તજ સ્થિરતા ધર મન, અસ્થિર કોઈ ઠરે નહિ ઠામ;
 અસ્થિરનો વિવાસ ન કરવો, અસ્થિરમાં કંઈ હોય ન હામ. ॥૩૪૭॥
 અસ્થિરજન, પાળે શુ' પ્રતિજ્ઞા, અસ્થિર, ભાગી નાશી જાય;
 અસ્થિર જનનું મન બાળક સમ, જ્યાં એસે ત્યાં તેવું થાય. ॥૩૪૮॥
 અપજશ કલંકથી નહીં જીવે, તેવો મહાપાપી વા સંત;
 અપજશથી દુનિયાદારીમાં, જશ જીવનનો આવે અંત. ॥ ૩૪૯ ॥
 અસહ્ય સંકટ આવી પડે પણ, અધર્મના પંથે નહીં ચાલ;
 અનેક સંકટ વેઠીને પણ, ધર્મન્યાય નીતિમાં હાલ. ॥ ૩૫૦ ॥
 અત્યાચારીઓના જૂઠ્ઠો, સામા રહી નિજ કરો બચાવ;
 અતિશય દુઃખ તે અલ્પકાલતક, સમજી મનમાં ધીરજ લાવ. ॥૩૫૧॥
 અધર્મ તે છે કે જેથી નિજ, અન્યજીવોને દુઃખો થાય;
 અધર્મ, હિસા જૂઠ ને ચોરી, બ્યભિચાર જૂઠ્ઠો અન્યાય. ॥૩૫૨॥
 અકડાઈ જા નહીં અભિમાને, અકડાઈથી મળે ન જ્ઞાન,
 અક્કડ થઈ જે ફક્કડ ફરતા, પામે નહિં તે સત્યની સાન. ॥ ૩૫૩ ॥
 અકસ્માત છે કર્મોદયથી, -બુદ્ધિનું જ્યાં કાર્ય ન થાય;
 અકળ કળા છે કર્મપ્રમુની, સુખ દુઃખની પ્રગટાવે છાંય. ॥ ૩૫૪ ॥
 અકળાઈ જાવું નહીં ક્યારે, મગજ જોઈને જોલ ન જોલ;
 અક્કલથી છે આગળ જાવું, ગુરૂની આગળ પડદો જોલ. ॥ ૩૫૫ ॥
 અક્ષરજ્ઞાનથી જ્ઞાનીઓના, જ્ઞાનનો મળે ખજાનો બેશ,
 અક્ષર પ્રહ્લ નિઝતમ નક્કી, પ્રગટતાં નહી રહેતા કલેશ. ॥ ૩૫૬ ॥
 અભિશુદ્ધ પ્રહ્લચારી જેઓ, ખરે ન જેતું વીર્યનો બિન્દુ;
 અતુલ બલી તે પ્રચંડ કાર્યો, કરતાં પ્રગટાવે સુખસિન્ધુ. ॥ ૩૫૭ ॥
 અખાડા કર નહીં લેઈ જોલી, અગડંબગડં કર નહીં કાજ;
 અગત્ય આવે મિત્રો સાચા, પરખાતા જે રાંખે લાજ. ॥૩૫૮॥
 અગમચેતીથી વર્તે જેઓ, અનેક દુઃખનો પામે પાર;
 અગમપંથમાં જ્ઞાની સંતો, હંસ બનીને કરે વિહાર. ॥૩૫૯॥
 અગમ વાણી છે યોગીઓની, પરાપાર પામ્યા છે જેહ;
 અગમભાખી સર્વજ્ઞો જિનવર, કેવલજ્ઞાને ભાખે તેહ. ॥૩૬૦॥

અગાધ જ્ઞાનનો,-દરિયો આતમ, પામે તેનો જ્ઞાની અત, '
 અજ્ઞાની નહી જ્ઞાનને બાણે, બાણે નહી તે સાચા સત. ॥૩૬૧॥
 અગ્રેસર થા ! ! દેશ ક્રોધને, સઘ પ્રજના હિતને માટ, '
 અગ્રેસર થા ! ! પુણ્યકાર્યમાં, અગ્રેસર થા મોક્ષની વાટ ॥૩૬૨॥
 અઘને ટાળો સત્ય વિચારે, ધર્માચારે અઘનો નાથ, '
 અઘરૂ તે પલુ સહેલુ થાતુ, અભ્યાસે ઉત્સાહે ખાસ ॥૩૬૩॥
 અધોર પથી નહીં ઉપયોગી, કરે નહી જનતા કટ્યાણુ,
 અધોરી ખાવા તમોશુણી બહુ, કરે શુણીતુ સાચુ માન ॥૩૬૪॥
 અટકાવો જગ થનાર પાપો, અટકાવો જૂઠ્ઠો જે ઘોર,
 અટકાવોને અનીતિયુદ્ધો, અટકાવોને પૂરા ચોર ॥ ૩૬૫ ॥
 અટકાવો નહીં સારા કાર્યો, પાપ વિચારોને અટકાવ ! !,
 અવળા પન્થે બનારાને, અટકાવી સત્પન્થે લાવ. ॥૩૬૬॥
 અટવી છે દોષોની અતર, તેને સાફ કરીને ચાલ,
 અઠચલુ આવે તેની સામે, થઈને આગળ પયમા હાલ. ॥૩૬૭॥
 અટપટી સેવાને ભક્તિ છે, અટપટી જ્ઞાનની વાતો બાણ,
 અપેક્ષા સમજે તેને અટપટ, ખટપટ ટળતી નિશ્ચય માન ॥૩૬૮॥
 અટકો જોઈ વિચારીને બહુ, અટકી જા નહીં કરતા ધર્મ;
 અઠગ રહીને સ્વાધિકારે, કર ! ! ઉપયોગે સુખકર કર્મ ॥ ૩૬૯ ॥
 અડુકે દડુકીયો નિર્જલ માનવ, અધિકારથી જનતો જાણ;
 અણુગમતો મુજોને થા નહીં, અનુચિત કરે તે થાતો નષ્ટ ॥૩૭૦॥
 અતિશયોક્તિ કરતા વદતા, સાચુ પલુ જૂઠામા જાય,
 અત્યાચારને થાતા વારો, અનાચારથી દુ ખો થાય ॥ ૩૭૧ ॥
 અથડાવવાનુ નકાસુ કર નહીં, અદબ ધરીને જ્યા ત્યા ચાલ;
 અધકચરૂ રહેવુ નહીં સારૂ, અધમોદ્ધાર પ્રભુ સભાર ॥ ૩૭૨ ॥
 અધીરો થા નહીં કાર્યો કરતા, કંઈ ઉતાવળ થાય ન કાજ,
 અધીર જન્યા પણ કાર્યો કરતા, પ્રગતિનું પ્રમદે સામ્રાજ્ય ॥ ૩૭૩ ॥
 અધ્યાપકની સેવાભક્તિ-કરવાથી વિદ્યાની સિદ્ધિ,
 અધ્યાપક છે જડમા સુખનો,-સાચી આતમસુખની ઝદિ ॥ ૩૭૪ ॥

અનન્યશ્રદ્ધા પ્રીતિ તે છે, શુરૂદેવની સાચી ભક્તિ;
 અનાશ્રિતોને આશ્રય આપો, અશક્ત લોકને આપો શક્તિ. ॥ ૩૭૫ ॥
 અનાડીવેડા તજ ખૂરા સહુ, કદિ રહો નહીં જગમાં અનાથ;
 અનારોગ્યતા-નિજ ભૂલોથી, અજ્ઞાને છે દુઃખનો સાથ. ॥ ૩૭૬ ॥
 અનુગામી થા ! ! જ્ઞાનીઓનો, અનુસરો ગુણીઓની ચાલ;
 અનુકરણ કર સદ્ગુણીઓનું, સાધુઓના ગુણ સંભાર ! ! ! ॥ ૩૭૭ ॥
 અનુદ્રેગકર હિત સુખકારક, પશ્ય તથ્ય વચ્ચનોને જોલ;
 અનુનયી થા મોટાઓનો, અનુપમનો થાતો નહીં તોલ. ॥ ૩૭૮ ॥
 અનુભવ સિદ્ધ તે અન્યને કહેવું, અનુભવી તે વાત છે સત્ય;
 અનુમત સન્યના સંગી થાવું, અનુભવોનાં મોટાં કૃત્ય. ॥ ૩૭૯ ॥
 અનુજ્ઞા લેવી માલીકોની, અનુપાને ઔષધ ગુણકાર;
 અનુમતિ લેઈ જ્ઞાનીઓની, કાર્ય કરે તે લહે ન હાર. ॥ ૩૮૦ ॥
 અનુમાનોથી સત્ય જ્ઞાનની-પ્રાપ્તિ કરવી ત્યાગી ભર્મ,
 અનુષ્ઠાન સુખકારક સાચાં-કરવાં જેથી ટળે દુઃકર્મ. ॥ ૩૮૧ ॥
 અનૃતવાદી નિર્બલ આતમ, અનૃતથી પાપો ખંધાય;
 અનૃતથી અન્યાયો સઘળા, પ્રગટે શાંતિ સુખ નહીં થાય. ॥ ૩૮૨ ॥
 અપકર્ષોને ઉત્કર્ષોમાં, આતમ ધારો સમતાલાવ;
 અપકીર્તિ વા કીર્તિમાંહી, સમભાવે પ્રભુમય થઈ જાવ. ॥ ૩૮૩ ॥
 અપમૃત્યુ છે પૂર્વ કર્મના-ઉદયે તેમાં પ્રભુ સંભાર ! !;
 અપરાધીઓને દેઈ માફી, પાપી જીવોને ઉદ્ધાર. ॥ ૩૮૪ ॥
 અપવાદો અન્યો પર દે નહીં, ઈર્ષ્યા વૈરથકી અકળાઈ;
 અપશબ્દોથી હિંસા થાતી, સમજે વર્તે આપવડાઈ. ॥ ૩૮૫ ॥
 અપૂર્વજ્ઞાનાદિ ગુણ ગ્રહવા, માટે રાખો અતિ ઉમંગ;
 અપૂર્વ અવસર મળ્યો ન હારો, ઉત્સાહે ચઢતો છે રંગ. ॥ ૩૮૬ ॥
 અભક્ષ્યનું ભક્ષણ નહીં કરવું, અપેયનું કરવું નહીં પાન;
 અભિનંદન ઘો ગુણીજનોને, અભિવાદન કરો દઈ સુમાન. ॥ ૩૮૭ ॥
 અભ્યાસે સહુ કાર્યો થાતાં, જ્ઞાનાદિકનો કર અભ્યાસ;
 અભ્યાસી થા સહુ વિદ્યાનો, ચત્નોત્સાહે થવા તું પાસ. ॥ ૩૮૮ ॥

અજ્યુદય, ઉદય ઉત્સાહે, બુદ્ધિપુણ્યસત્સંગે યાય,
અમરપટો નહીં દેહનો જગમા, અમૃતકૃણ તે જ્ઞાન સુહાય ॥ ૩૮૬ ॥

અમલજેરીમા બૂવો દોષો, પોતાનું ખરૂં તે વિસરાય,
અમત્રી, પ્રસંગે બૂલે સારૂં, અમલી છે પરતત્ર કથાય ॥ ૩૮૭ ॥

અમલ ચલાવો મનની ઉપર, મન ઇન્દ્રિને વશમા રાખ,
અમીની દૃષ્ટિએ જો સોને, અમીદૃષ્ટિથી અમૃત ચાખ ॥ ૩૮૮ ॥

અર્પાઈ જા પરમાર્થે તું, પ્રભુમા અર્પાઈને જીવ ॥
અર્પાઈ પ્રભુમા જે જીવે, આતમ તે યાવે છે શિવ ॥ ૩૮૯ ॥

અરસપરસ જીવોએ જગમા, સુખ દુઃખમા લેવો શુભ ભાગ,
અરસપરસના સુખના માટે, અર્પાવું તેમા તું ભાગ ॥ ૩૯૦ ॥

અર્થ છે અતિથિ ગુરુ શુભ સતો કર તેઓનું અર્ચન ગેશ,
અર્થપાદથી ઉચ્ચ વિનય છે, તેથી નાસે મનના કલેશ ॥ ૩૯૧ ॥

અર્થને સમજી આત્મોત્તત્તિ કર । । અર્થદાસ તે મહા ગુલામ,
અર્થશાસ્ત્રનું જ્ઞાન કરીને, નીતિએ રળવા શુભ દામ ॥ ૩૯૨ ॥

અલ્પાલ્પા તે મનની માયા, અદ્વૈતજ્ઞાનથી અતિશય હાન,
અવકૃપા તે પાપ વિચારો, પાપાચારોમાહી માન ॥ ૩૯૩ ॥

અવગુણ ઉપર ગુણ કરનાગ, સતો ભકતો કૈક મહત,
અવગુણ ઉપર અવગુણ કંવો, તેથી કોઈ ન થાતો સત ॥ ૩૯૪ ॥

અવદયા વા ઉચ્ચદયામા, ચોક હર્ષની લાગણી વાર,
અભિપ્રાયો નિજપર જે સાગ, ભૂગ તેમા મમતા ધાર ॥ ૩૯૫ ॥

અવધિ સમજી અવાધ ધારો, અવધિજ્ઞાનનો કરો પ્રકાશ,
અવલોકો જગને ગુરુદૃષ્ટ્યા, અવસ્ય ધર પ્રભુ ગુરુ વિશ્વાસ, ॥ ૩૯૬ ॥

અવલવાણી, જ ની સતોનો, જ્ઞાનીને સવળી સમજાય,
અવળીવાળી, આ મજ્ઞાનમય, સમજે શાસ્ત્ર રહસ્ય તે પાય ॥ ૩૯૭ ॥

અવિના ત્યા ત્યા અધાડ છે, અવિનીન અજ્ઞાની અન્ધ,
અચાત, પાપોદયથી પ્રગટે, સર્વ દુઃખ છે પાપના ધધ ॥ ૩૯૮ ॥

અસિધાનપર ચાલે જેઓ, જેઓ ઉડે છે આકાશ,
અશકત તેઓ પ્રદાયર્થ વણ, નહિ ચારિત્ર સમુ જગ ખાસ ॥ ૩૯૯ ॥

અસુરો, પાપથી છવે જગમાં, ધર્મે છવે સુર, તે જાણ;
 અહમેવ અસુરોની પ્રકૃતિ, શૂર સદા છે નિરભિમાન. ॥ ૪૦૩ ॥
 અદ્ય દોષને અદ્ય પાપ પણ, પરભવમાં દુઃખકારક થાય;
 અદ્ય અદ્ય પણ દાન દયા દમ, મોક્ષાર્થે નહીં સમજાય. ॥ ૪૦૪ ॥
 અનુક્રમે પુદ્ગલ સુખમાંથી, આત્મિક સુખ, અનુભવે પમાય;
 અનુક્રમેનો અનુભવ છે એવો, સમજી અનુક્રમે આગળ જાય ॥ ૪૦૫ ॥
 અનુક્રમે પુદ્ગલ સુખથી, આતમ-સુખનો અનુભવ આવે સત્ય;
 અનુભવ આત્માનંદનો પ્રગટે, લાગે જડ સુખ પછીથી અસત્ય. ॥ ૪૦૬ ॥
 અનુભવ આવે આતમ સુખનો, ત્યારે જડરસ રૂચિ વિણસાય,
 અનુભવ આત્માનંદનો નાવે, ત્યાં લગી જડસુખ વૃત્તિ રહાય. ॥ ૪૦૭ ॥
 અનુભવ આત્મિક સુખનો આવે, બાહ્યરસો સ્વયમેવ વિલાય;
 અનુભવ આવ્યા પામ્યા વણ કો, બ્રહ્મ રસીકો નહીં ગણાય. ॥ ૪૦૮ ॥
 અનુભવ જ્યારે આત્મિક સુખનો, આવે ત્યાં નહીં મૈથુન ચાહ;
 અનુભવ જ્યારે આત્મિક સુખનો, પ્રગટે તદા નહીં કામનો દાહ ॥ ૪૦૯ ॥

આ

આતમ, દર્શન જ્ઞાન ચરણમય, જાણે તે તું આતમ આપ;
 આતમ, આનંદરૂપી નિશ્ચય, જ્ઞાને આતમ લક્ષણ છાપ. ॥ ૪૧૦ ॥
 આતમ, કર્મ અનાદિ, કાળતું, તોયે તેનો થાતો નાશ;
 અનંત-અનાદિ અકલ અલખછે, આતમ તે તું ધર વિશ્વાસ. ॥ ૪૧૧ ॥
 આલસ કર નહીં આતમધર્મે, આતમશુદ્ધિના ધર !!! આચાર;
 આદર કર !!! નિજ આતમશુભોનો, આતમસ્વભાવે ધર્મજ ધાર. ॥ ૪૧૨ ॥
 આચાર્યો જે ધર્મશુરો, તેઓને શ્રદ્ધાએ સેવ;
 આચારો પાળો શુભ સુખકર, ઓળખ સાચા અરિહંત દેવ ॥ ૪૧૩ ॥
 આસવ ત્યાગો સંવર ધારો, આશા શુરની પાળો બેશ;
 આશા તૃણા વાસના વારો, આમ્ર સમા થઈ ટાળો કલેશ. ॥ ૪૧૪ ॥
 આતમપ્રદીપ છે દીપક સરળો, તથાત્મદર્શન અન્ય છે સાર;
 આતમતત્ત્વ દર્શન શુભનામે, ચના કીધી પર સુખકાર. ॥ ૪૧૫ ॥

આનંદધન પદસ ગ્રહ ઉપર, કીધો મે ભાવાર્થ પ્રકાશ,
 વાચે તે ગ્રન્થ તેઓ તરશે, થાશે અનુભવ જ્ઞાન પ્રકાશ ॥૪૧૬॥
 આયુષ્ય એળે ગાળ ન આતમ ! !, આડો અવળો કયા અથડાય,
 આપક જાવક વિવેક કરતા, આપત્તિ આવે ન કદાય. ॥૪૧૭॥
 આપત્કાલે આપદ્ધર્મ, રહેલુ અવગર જાણી લાલ્ય,
 આજ્ઞા-માતપિતા સદ્ગુરૂની, પાળો કરશે સત્કર્તવ્ય ॥૪૧૮॥
 આજનુ ઠરતુ કાલની ઉપર, રાખો નહી જગમા નરનાર,
 આશ્રય આપો નિરાશ્રિનેને, માર્ત્તિક કરશે શુભ આહાર ॥૪૧૯॥
 આપત્તિમા ધીરજ ધગ્ગો, છુલે ! ! ! નહી રાખી પર આશ,
 આચાર્યોની સેવા કરશે, આચારોને પાળો ખાસ ॥૪૨૦॥
 આળ ન દેશે દેવે કો પર, આળથી પરભવ આવે આળ,
 આળ ચડાવો નહીં થતુપર, આળથી પાપ ને દુ ખજ જાલ. ॥૪૨૧॥
 આમ્ન સરોખા થાવુ મીઠા, પરોપકારો કરીને સત્ય,
 આયુષ્ય પૂરૂ થાવા પહેલા, ધર્મકર્મના કરી લો કુલ્ય ॥૪૨૨॥
 આર્યદેશમા આત્મજ્ઞાનને, આધ્યાત્મિક તત્ત્વોનો પ્રકાશ,
 આવિર્ભાવે પામ્યો પૂરો, જીનને હિંદુ આર્યો ખાસ ॥૪૨૩॥
 આસ્તિક તે કહેવાતા લોકો, દેવગુરૂને માને ધર્મ,
 સ્વર્ગ નરક મુક્તિને માને, પુનર્જન્મ આતમને કર્મ ॥૪૨૪॥
 આનંદધન સુનિવરની પેઠે, આતમનો આદર્શ જગાવ ! !,
 આત્માશમની પેઠે પડિત, કર્મયોગી ચક્ર ધર્મ જણાવ ॥૪૨૫॥
 આદર્શજ છે આતમશુદ્ધિ, કરી નિજમા પ્રભુને પ્રગટાવ ! !,
 આતમ આપોઆપ પ્રભુ છે, ચિદાનંદ ચેતનને જગાવ ॥૪૨૬॥
 આતમ સાક્ષીએ મહુ કરવુ, જગ જનરજન વૃત્તિ ટાળ,
 આહારે વ્યવહારે લગ્ન-લીલિતિ આદિ દોષ નિવાર. ॥૪૨૭॥
 આશુક માશુક આતમ પોતે, પ્યારો પ્યારી આતમ જાણુ,
 આશયો જાણે આતમ સઘળા, આતમ આપો આપ પ્રમાણુ. ॥૪૨૮॥
 આવળ આકુડો આજલી આગો, પરોપકારે છુલે ઝાઝ,
 આલોચી લે અતર તારૂ, દુજથી મોટાં જોને તારૂ ॥૪૨૯॥

આંખે દેખો દિલમાં વિચારો, આલુણાલુનો કરો વિચાર;
 આવળા જીવક આશુ દુઃખને, જાણી કાર્ય કરો નરનાર. ॥૪૩૦॥
 આતમ તે નિજ ઘટમાં અક્ષા, આતમ વચ્ચે અક્ષા નહીં કોઈ;
 આશા તૃષ્ણા મોહને મારે, આપોઆપ પ્રમુદ્યો ભેડ. ॥૪૩૧॥
 આવે તેનું સ્વાગત કરવું, જાવે તેને કરો ભુદાર.
 આવવું જાવવું કર્મદશાથી, સમજીને વર્તો સંસાર. ॥૪૩૨॥
 આજે કરવાં શાં કર્તવ્યો, તેનો આતમ !! કરો વિચાર;
 આજ કથું શું સાડું જોઈ, વિવેક કરી ધર શુભ આચાર. ॥૪૩૩॥
 આજે કરવાં ધર્મનાં કાર્યો, એવો આતમ નિશ્ચય લાવ !!;
 આસવ, રાગાદિક દોષો છે, આસવ કર્મચાર વિચાર. ॥૪૩૪॥
 આદિ અંત ન જગનો ક્યારે, આતમ કર્મ અનાદિ દોષ;
 આતમ કર્મ એ જો તત્વોનું, જગત અનાદિથી અવલોચ. ॥૪૩૫॥
 આજસમાં નહીં ગાળો જીવતર, ઉદ્ધેષ્ઠી આલસ્ય ખરાખ;
 આજસુ જનનું સઘળું ઉગે, આજસ ઉપર મૂકો દાખ. ॥૪૩૬॥
 આતમશિક્ષા લાવના ઉપર-પ્રકાશો નામે રચિયો ગ્રન્થ;
 આતમને પરમાતમ કરવા, પ્રકાશ કરવા મુક્તિ પન્થ. ॥૪૩૭॥
 આગમો પિસ્તાલીશ ઉપર છે, કરવા શુદ્ધાતમપ્રકાશ;
 આગમો શુદ્ધગમે સુણો ને વાંચો, તેથી પામો મુક્તિવાસ. ॥૪૩૮॥
 આદર્શજીવન જેવું મનમાં, ધારો તેવા થાશો ભવ્ય;
 આદર્શ અરિહંત જીવન ધારો, ઉત્તમ મુક્તિનું કર્તવ્ય. ॥૪૩૯॥
 આચાર્યો જગમાં ઉપકારી, પંચમહાવ્રત પંચાચાર-;
 આચરતા તે આચાર્યો શુભ, સેવો પામો ધર્માધાર. ॥૪૪૦॥
 આતમ સાથે આઠ કર્મનો, અનાદિ કાલથી છે સંયોગ;
 આઠ કર્મનો નાશ કર્યાથી, આતમ તે પરમાત્મપ્રયોગ. ॥૪૪૧॥
 આનંદાદન કરે આતમશુણીનું, તે કર્મોનો આતમથી બંધ,
 આતમ, આપ સ્વભાવે જોડે, નાસે મોહાદિ સહુ ધંધ. ॥૪૪૨॥
 આતમજ્ઞાનને આતમસમાધિ-યોગે અનંત સુખ પ્રગટાય;
 આતમજ્ઞાન વણ કર્મ ટળે નહીં, મનના મોહે દુઃખ જણાય. ॥૪૪૩॥

આત્મજ્ઞાનથી ક્ષણમાં સુકિત, આતમ તે પરમાતમ બાણ,
 આતરઃઆતમ સુખ છે સાચુ, બાહિર્જડમા સુખ નહીં માન ॥૪૪૪ા
 આદિકામા આલસ અજ્ઞાન, કુસપ શ્રદ્ધા ને તોડાન,
 આરદ્રેલીયામા વિદોધમ, અનુશીલન શુભ શીખે માન ॥૪૪૫ા
 આર્યોની પ્રગતિનુ કારણ, બળ કળ વિદ્યા બુદ્ધિ જ્ઞાન,
 આત્મોત્તતિ કરતા તે આર્યો, સાર્વિક શુભ કર્મે જ પ્રધાન ॥૪૪૬ા
 આર્યો થાયે અનાર્ય પણ જે, સાર્વિક શુભ આચાર પ્રધાન,
 આતમજ્ઞાને સમ્યચરિત્રે, આર્યપણ જ્યાં ધર્મ ને જ્ઞાન ॥૪૪૭ા
 આરોગ્ય પુષ્ટિકારકલોજન, પાણી વાપરશે કરી જ્ઞાન,
 આયુધ્યતાબુ છાશ ને ફલથી, ડાકતર વૈદ્યો ભાખે બાણ ॥૪૪૮ા
 આયુ જે શતવર્ષનુ ઇચ્છે, પ્રદાયર્થ વડો આરોગ્ય કાય,
 આહાર પાન વિહાર યોગ્ય કરી, ભય ચિંતા તજ શાંતિ લાય ॥૪૪૯ા
 આતમપ્રભુને પરમેશ્વર, -ભાણી કરવા જે જે કૃત્ય,
 આતમપ્રભુવણ અન્ય ન ઇચ્છા, એ નિષ્કામ છે ભક્તિ સત્ય ॥૪૫૦ા
 અરિહંત શુદ્ધાતમપ્રભુ સરખો, થાવા જ્ઞાન ક્રિયા શુભ ધર્મ,
 આદરવા નિષ્કામ છે ભક્તિ, સેવા તે નિષ્કામ છે કર્મ ॥૪૫૧ા
 આતમને પરમાતમ કરવા, -માટે જીવવા જેહ ઉપાય,
 આહારાદિક સર્વ પ્રવૃત્તિ, નિષ્કામીજીવનમા ગણાય ॥૪૫૨ા
 આ ભવમા જે રોગ હું ખતા, તેનુ કારણ દોષ તપાસ,
 આભવ પરભવ કર્મોદયથી, સુખ હું ખ પ્રગટે ધર વિશ્વાસ ॥૪૫૩ા
 આજીજી કર ॥ નહિ નિર્દયને, આજીજી કર યોગ્યની પાસ,
 આત્મોત્તતિ કરવામાં તત્પર, થા ! આતમ ધારી વિશ્વાસ ॥૪૫૪ા
 આત્મોત્તતિનુ ભાષણ આપ્યુ, વડોદરા ભૂપ આગળ ખેશ,
 આત્મોત્તતિ ભાષણ છે મુંદ્રાકિત, વાચો તેથી નાશે કલેશ ॥૪૫૫ા
 આતમ ઉપર પ્રેમ કરો પણ, અન્યજીવો પર ધરો ન દ્રેષ,
 આર્યો ઉપર પ્રેમ કરો પણ, અનાર્યોને આતમ સમ પેખ ॥૪૫૬ા
 આતમપ્રીતિરક્ષાથી આગળ, સર્વ વિશ્વપર પ્રેમ લગાવ ॥
 આતમાચ્છે જ્યાં સર્વે ઐક્યત્યાં, ભક્તિમા નહીં ભેદનો ભાવ ॥૪૫૭ા

આરોગીનું તન મન સુંદર, આરોગ્યે આતમની શુદ્ધિ,
આતમ આરોગ્ય, જ્ઞાનને સમતા, નિર્વિષયાનંદશકિતવૃદ્ધિ. ॥૪૮૬॥

આર્યહિંદુની શાખાઓ ત્રણ, વૈદિક જૈન અને છે જૈન;
આર્ય હિંદુ ધર્મીઓ એ ત્રણ, સમજો ધર્મોનું ચૈતન્ય. ॥૪૮૭॥

આઝાદીથી જગમાં જીવવું, ખાવું પીવું કરવા કાજ,
આઝાદી વણ અપમાનિત થઈ, જીવ્યાથી રહેતી નહીં લાજ. ॥૪૮૮॥

આકુલવ્યાકુલ થા ॥ ના મનમાં, કટોકટીનો પડે પ્રસંગ;
આમણો હુમણો થા નહીં મનમાં, કર જ્ઞાની સંતોનો સંગ. ॥૪૮૯॥

આનંદધન મહાજ્ઞાની યોગી, વાંચો તેના કીધા ગ્રંથ,
આત્મજ્ઞાન પ્રાકટ્ય છે તેથી, દેખાશે શિવપુરનો પંથ. ॥૪૯૦॥

આસ્રવ તે નિજ આત્મની સાથે, કર્મબંધના હેતુ જેહ;
આસ્રવ તે બિથ્યાત્વ અવિરતિ, કષાયને યોગ જ છે એહ. ॥૪૯૧॥

આસ્રવ તે આઠે કર્મોનું, -જેહ હેતુથી બંધન થાય;
આસ્રવ રાગને દેષ છે ભાવે, પુણ્ય પાપ આસ્રવમાં ગણાય. ॥૪૯૨॥

આસ્રવના ખેંતાડીશ લેદો, શુભાશુભ પરિણામ તે જણુ;
આસ્રવ રે.ધે છે ઘટ સંવર, સત્તાવન લેદે ગુણુ ખાણુ. ॥૪૯૩॥

આંખિલ તપથી મન તન શુદ્ધિ, સર્વરસોની મૂર્છા ત્યાગ ॥
આડો હાથ ન દેજે બીજા-દાન કરે તેમાં મહાભાગ ॥ ॥૪૯૪॥

આર્તધ્યાનના ચાર લેહ છે, આર્તરોદ્ર બે ધ્યાન નિવાર;
આત્મશુદ્ધિમાં ધર્મશુદ્ધિ બે, ધ્યાન ઘણું ઉપયોગી ધાર. ॥૪૯૫॥

આસ્તિક તે ઇશ્વરને માને, સ્વર્ગ નરકને માને ધર્મ;
આસ્તિક તે આત્માને માને, માને પુણ્યને પાપનાં કર્મ. ॥૪૯૬॥

આસ્તિક પુનર્જન્મને માને, સમ્યગ્દ્રષ્ટિ ધારે સત્ય;
આસ્તિક તે બહુ બીવે પાપથી, કરે ધાર્મિક પરમાર્થિક કૃત્ય ॥૪૯૭॥

આસ્તિક, પ્રભુની આજ્ઞા માને, નાસ્તિક ગણે ન પુણ્યને પાપ;
આસ્તિક, હિંસા પાપથી બીવે, કરે પાપનો પશ્ચાત્તાપ. ॥૪૯૮॥

આસ્તિક નવ તત્ત્વોને માને, પૂજે સાધુ સંત કૃતીર;
આસ્તિક તે આર્યો કહેવાતા, આતમને કરતા મહાવીર. ॥૪૯૯॥

આસ્તિક જૈનો દિ દુ બૌદ્ધો, સાપેક્ષાએ જગ કહેવાય,
 અ શે સાપેક્ષાએ નયથી, સુસન્માન શ્રીસ્ત્યાદિ ગણાય ॥ ૫૦૦ ॥
 આસ્તિકો માર્ગાનુસારી, આગળ ચઢી સમકિતી થાય,
 આગળ સમ્યગ્જ્ઞાનને પામી, સ્યાદાદી જૈનો મુખ પાય. ॥ ૫૦૧ ॥
 આસ્તિક, નિર્હય કૂર ન બનતો, અધર્મયુદ્ધો કરે ન લેય;
 આસ્તિક, આત્મિક બળને પામે, ટાળે તે પશુબળનો કલેશ ॥ ૫૦૨ ॥
 આર્થિક બળથી ગૃહસ્થ, શોભે, માર્મિક બળથી શોભે સ ત,
 આધ્યાત્મી હાતારો શોભે, મનની મોટાઈએ મહત ॥ ૫૦૩ ॥
 આકુલ બાકુલ છવો તે છે, આશા તૃષ્ણાના જે હાસ,
 આતમર્મા મુખ શાંતિ ન ધારે, પુણ્યલ લોગની ધરતા ખ્યાસ ॥ ૫૦૪ ॥
 આત્માર્થે શુભ કાર્યો કરવા, આજનુ આજ કરી લે બબ્બ,
 આડી રાત ત્યા વાત થી કરવી, આજના આજ કરો કર્તવ્ય. ॥ ૫૦૫ ॥
 આચક ॥ નહીં અમથો પર ધરમા, ધર ॥ પરમેશ્વરનુ આકીન,
 આશા તૃષ્ણા કામેચ્છાઓ, વારો તેથી રહો ન હીન ॥ ૫૦૬ ॥
 આંખો વાવી કેરી ખાવી, ખસખસ વાવી લેવુ ઝેર,
 આપીશ જેવુ પામીશ તેવુ, પ્રેમનુ પ્રેમ ને વેરનુ વેર ॥ ૫૦૭ ॥
 આશીર્વાદો સૌના લેશો, લેશો નહીં કોઈનો શાપ,
 આપત્તિ સપત્તિમાહી, યથાશક્તિથી કંઈ શુભ આપ ॥ ૫૦૮ ॥
 આડા અવળા મારી ગપ્પાં, આંચો અવસર ખો નહીં બબ્બ,
 આત્મોત્તત્તિ ને આતમશુદ્ધિ, પરમાર્થિક કરને કર્તવ્ય ॥ ૫૦૯ ॥
 આંચો અવસર ચૂક ન ચેતન, આતમ ॥ અરે ક્યા કરે પ્રમાદ,
 આજ કાલ કરતા મરી બાવુ, કરી લે ક્ષણ ક્ષણ પ્રભુની યાદ ॥ ૫૧૦ ॥
 આખી ઉમ્મર હાર્યો પામર ॥, હજી પણ ચેત ચેત કંઈ ચેત,
 આડુ અવળુ ભમવુ વારો, શુદ્ધ કરો નિજ આતમક્ષેત્ર ॥ ૫૧૧ ॥
 આજ્ઞા, સાર્વિકગુણ કર્મોની, -પાળે તેઓ થાય મહાન,
 આજ્ઞાપાલક આગળ ચડતો, સારી આજ્ઞા મુખકર જણ ॥ ૫૧૨ ॥
 આજ્ઞાઓ જે સ્વપરોત્તત્તિકર, દેશસથ દિતકારક જેઠ,
 આજ્ઞાઓ જે ધર્મવૃદ્ધિકર, પાળે મુખપામે જન તેઠ ॥ ૫૧૩ ॥

આજ્ઞાઓ જે દેવ ગુરુને, ધર્મની માને તે છે ભક્ત;
 આજ્ઞા, -પુણ્ય પ્રવર્ધક માને, અંતરમાં રહે નહીં આસકત. ॥ ૫૧૪ ॥
 આજ્ઞાકારક આજ્ઞાધારક, આજ્ઞાઓને જાણે જેહ;
 આજ્ઞા, ઉત્સર્ગે અપવાદે, કરે પાળે જગ સ્વતંત્ર એહ. ॥ ૫૧૫ ॥
 આત્મશુદ્ધિ અર્થે જે કરવું, પરમાર્થજ તે કૃત્ય પિછાણ;
 આત્માના શુભ પયથિને, પ્રગટાવવા પરમાર્થ તે જાણ. ॥ ૫૧૬ ॥
 આશ્રય, આપો નિરાશ્રિતોને, આશ્રય પામી, જીવે સર્વ;
 આશ્રય આપ્યાનું ફલ આશ્રય, આશ્રય આપી કરો ન ગર્વ. ॥ ૫૧૭ ॥
 આશ્રયયોગ્ય ને આશ્રય આપો, ક્ષેત્રકાલનો કરી વિવેક;
 આશ્રય લહી ઉપકાર ન માને, ત્હોંયે ન છંડો નિજ શુભ ટેક. ॥ ૫૧૮ ॥
 આશ્રય દર્શ અભિમાન ન કરશો, આશ્રય દેવો થૈ નિષ્કામ;
 આશ્રય લહી આશ્રય હાતાનું, ખોદે તે છે મહાહરામ. ॥ ૫૧૯ ॥
 આશ્રય, સાર્વિક સહુમાં સારો, દેવો સમજો નરને નાર;
 આશ્રય, આશયને સમજીને, દેવો નિજપરસુખ કરનાર. ॥ ૫૨૦ ॥
 આપ બહાર નિજ સુખથી જે, ગાતા તેઓ છે નાદાન;
 આપ પ્રશંસા નિજ સુખથી કદિ, શોભે નહીં સમજે શુભવાન. ॥ ૫૨૧ ॥
 આપબહાર પરની નિન્દા, કરનારા જગમાં હેવાન;
 આપોઆપ સુગંધની પેઠે, શુભો થતા જગ જાહેર માન. ॥ ૫૨૨ ॥
 આત્મ સુધારે જે નહીં નિજનો, -તેનું ભાષણ ભાંડ ભવાઈ;
 આત્મ ચરિત્રને જે નહીં દેખે, તે નહીં થાતો આત્મસખાઈ. ॥ ૫૨૩ ॥
 આત્મનું આત્મને આપો, દેહનું આપો દેહને ભવ્ય;
 આત્મનો ખોરાક ચિદાનંદ, પ્રગટે એવું કર ॥ કર્તવ્ય. ॥ ૫૨૪ ॥
 આલસ તજીને ઉઠો આતમ ! કરો નિજ આતમનો ઉદ્ધાર;
 આલસ સમ શત્રુ નહીં તનમાં, આળસે સિદ્ધિ ન થાય લગાર. ॥ ૫૨૫ ॥
 આલસ ઉઘથી જીવતાં મૃત્યુ, એંદીથી જગ શું જીવાય;
 આલસ તજ કર ॥ સત્કર્તવ્યે, આતમ ॥ આળસ તજ સુખદાય. ॥ ૫૨૬ ॥
 આદર કર સદ્ગુણી લોકોનો, અતિથિ ગુરુનો કર સત્કાર;
 આદર કર ઉપકારી વર્ગનો, આદરથી સુધરે વ્યવહાર. ॥ ૫૨૭ ॥

આદર કરતાં ખાદ ન આવે, વિવેક વણુ નહીં આદર હોય,
આશ્રયના કર્તવ્યો કરજે, સ્વાધિકારે ફર્જ જ જોય. ॥ ૫૨૮ ॥

આજનું કાલ ઉપર નહીં રાખીશ, આજનું આજ કરી હો' લવ્ય' ॥
આજ કાલ કરતાં દિન વર્ષો, વહી જશે કર જટ કર્તવ્ય ॥ ૫૨૯ ॥

આર્થિક રાજકીય પ્રગતિની, નીતિયો ડે ધર્મથી સિત્તે,
આર્થિક રાજ્યની સર્વ નીતિયો, વેશ્યાવૃત્તિયેઠે નવીન. ॥ ૫૩૦ ॥

આજ લગી મેં કર્યા જે હંધૃત, નિહુ ગર્હુ ત્રિકરણ યોગ,
આજથી આગળ આત્મોપયોગે-રહી છુલુ તણુ સાવધયોગ. ॥ ૫૩૧ ॥

આકર્ષણ, પ્રભુ ભક્તિનુ છે, તેનાથી શુભ આકર્ષાય,
આકર્ષો' ॥ શુભગણ, જ્યાત્યાથી, આસક્તિરાખો નહીં કયાય ॥ ૫૩૨ ॥

આખરે પરભવ જાતા છવને, પુણ્ય પાપ જે સાથી થાય,
આગળ પરભવમા મુખ, ધર્મે, સમજે તે ધારે છે ન્યાય ॥ ૫૩૩ ॥

આશ્રહી થા નહીં મોહે આતમ ॥ વિવેકે ધર્મમા આશ્રહ શ્રેષ્ઠ,
આશ્રાદન છે મોહનુ માહુ, ટાળે તે પરશ્રદા છે જ્યેષ્ઠ ॥ ૫૩૪ ॥

આજ પછીથી મન કાયાથી, કર નહી પાપને નહી કરાવ ॥
આજ પછીથી ધર્મ વિચારો, આચારોમા લયને લાવ ॥ ૫૩૫ ॥

આજ કર્યું શુ તેહ વિચારો, પ્રતિક્રમણ કરી ટાળો દોષ,
આજ જે કરવા યોગ્ય તે આજે, કર ॥ અતરૂમા ધરી સતોષ. ॥ ૫૩૬ ॥

આજીજી કર ॥ પ્રભુની લાવે, જૂઠી આજીજીને નિવાર,
આજીવિકા કર ॥ નીતિયે, દિલ્લમા સંખી પ્રભુ નિર્ધાર ॥ ૫૩૭ ॥

આજીજીકત મા ॥ સત્ય દયાનો, શુરને દેવનો આજી પાળ,
આજી-નિષ્પાપી મુખકારક, ધારો જીજી દૂર નિવાર ॥ ૫૩૮ ॥

આઠગર, પાપીને દોષી, જૂઠા તેતો કર પરિહાર,
આઠગરી યાતા નહી મુખ છે, આઠગરને તજ નિર્ધાર ॥ ૫૩૯ ॥

આખોલવા તનુ યુદ્ધિ કડે છે, સ્વચ્છ હવાથી દેહારોગ્ય,
આચારો જેના તનુ કિતકર, તેના તનુમા રહે ન રોગ ॥ ૫૪૦ ॥

આહા અવળા ભમો !! ન આતમ !!, પરને દુઃખ ન દે તલભાર;
 આહાઈ તજુ દે અવળામ, આહીવાણી તજ નિર્ધાર. ॥ ૫૪૧ ॥
 આહે આવ !! ન કોના હિતમાં, સત્કાર્યોમાં નાંખ ન આડ;
 આહો માંડ ન વિવેકથી તું, પાપી આડ તે નરકની ખાણ. ॥ ૫૪૨ ॥
 આહો માંડ ન રીસાઈને, નિજ ભૂલ દેખે તેહ મહાન;
 આહોશી પાહોશીઓતું, નિષ્કામે કર !! હિત કલ્યાણ. ॥ ૫૪૩ ॥
 આણ ન લોપો સુખકર સારી, નિજ પરતું જેથી હિત થાય;
 આણ ન લોપો ગુરૂ સંતોની, આતતાયીને શિક્ષા ન્યાય. ॥ ૫૪૪ ॥
 આતપ તે સાપેક્ષાએ છે, સુખ દુઃખકર સૌને ત્યાં ત્યાંય;
 આતસખાણ અંતરદેખો, આતિથ્યે સ્વાર્પણ હિતદાય. ॥ ૫૪૫ ॥
 આતુરને આપ્યાથી તેની; કિંમત તેને સારી થાય;
 આતુરતા જ્યાં પ્રભુ દર્શનની; ત્યાં સંતોની થાતી સહાય. ॥ ૫૪૬ ॥
 આત્મઘાત બવોક્ષવ દુઃખકર છે, આત્મઘાતમાં છે અજ્ઞાન;
 આત્મઘાતકી બનો ન ક્યારે, બનો ન ગુસ્સાના મહેમાન. ॥ ૫૪૭ ॥
 આત્મજ્ઞાન સમજ્ઞાન નહીં કો, આત્મજ્ઞાનથી થાતો મોક્ષ;
 આત્મતુષ્ટિ સમ કોઈ ન તુષ્ટિ, આત્મરસે પ્રગટે સંતોષ ॥ ૫૪૮ ॥
 આત્મનિવેદી બને છે ધર્મી, આત્મપ્રતીતિ તેને થાય;
 આત્માનંદ રસ આજ્યા પછીથી, મથુનની ઈચ્છા ટળી જાય. ॥ ૫૪૯ ॥
 આત્મશુદ્ધિ કર !! જ્ઞાન વૈરાગ્યે, આત્મસમર્પણ કર !! મોક્ષાર્થ;
 આત્માનુભવ કર ગુરૂજ્ઞાને, તેથી પ્રગટાશે પરમાર્થ. ॥ ૫૫૦ ॥
 આત્મારામ બજો મહાપ્રીત્યા, આત્માર્પણથી તજાય સ્વાર્થ;
 આત્મા જાણે સર્વે જાણ્યું, આત્મા તે પરમાત્મ મહાર્થ. ॥ ૫૫૧ ॥
 આત્યંતિક કર આત્મોદય તું, જડની માયા મમતા મેલ;
 આત્યંત નહીં કુમતિનો પ્રેયો, આતમગુણમાં કરશે કેલિ. ॥ ૫૫૨ ॥
 આદત ખોટી દુઃખ કરનારી, સઘળી તન મનમાંથી ટાળ !!;
 આદત સારી સુખકર ધારો, સાચો પ્રભુનો જગમાં ખ્યાર. ॥ ૫૫૩ ॥
 આદર બુદ્ધિ ધાર !! ગુણીપર, ગુણીઓ પર કર આદરભાવ;
 આદરમાનમાં મુંઝે ન આતમ, પ્રભુપ્રેમરૂપ આદર લાવ !! ॥ ૫૫૪ ॥

આદર ॥, આત્મની શુદ્ધિ કર સૌ, કર ॥ આદર્શ જીવન સુખકાર,
આદિ અ ત જેનો નહીં એવો, આત્મપ્રભુ તુ નિત્ય વિચાર ॥ ૫૫૫ ॥

આદિનાથ તીર્થ કર પહેલા, ઋષભદેવ જગમા જયકાર,
આદીશ્વરને પૂજુ વહુ, પ્રભુના ગુણ ગ્રહવા તે સાર ॥ ૫૫૬ ॥

આત્મા ધર્મી થવાને માટે, ગુરૂસેવા કર ॥ પ્રાચશ્ચિત્ત,
આદિ અ ત છે દેહાદિકનો, -દેહ ક્ષણિક છે રહે ન નિત્ય ॥ ૫૫૭ ॥

આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ હુ ખકર, તેના નાશાર્થે ધર ॥ ધર્મ,
આધ્યાત્મિક આનદી થૈને, પરમાર્થે કર ॥ સેવા કર્મ ॥ ૫૫૮ ॥

આપોઆપ વિચારો આત્મ ॥, રાગ રોષ વૃત્તિને ત્યાગ ॥,
આત્મિક બળ અ તર પ્રગટાવો, પ્રભુનું સ્મરણ કરીને જાગ ॥ ૫૫૯ ॥

આત્માથે કર ॥ ધર્મના કાર્યો, આત્માર્થે તે છે પરમાર્થ,
આપ મર્યા વણ મોક્ષ ન થાવે, પ્રભુ પ્રાપ્ત્યર્થે ધર-સ્વાર્થ ॥ ૫૬૦ ॥

આપતકાલે ધૈર્ય તજો નહીં, માના શિરપર છે આપત્તિ,
આપત્તિમા આત્મશુદ્ધિ જે, કરે તે જ્ઞાની ભક્ત મહ ત ॥ ૫૬૧ ॥

આપદ્ધર્મો ધણ સેવાતા, આપતકાલે દેખો અન્થ,
આપો સાડ લેશો સાડ, આદર ॥ સુખકર મારો પન્થ ॥ ૫૬૨ ॥

આપનારનું કરી લે સાડ, થોડામાથી થોડું આપ ॥,
આપબળે શુભ કાર્યો કરવા, કષ્ટે કષ્ટે ભજ જગનો બાપ ॥ ૫૬૩ ॥

આપ-લે જગમા થાય સ્વભાવે, આપ-લે મોક્ષાર્થે કર ભવ્ય ॥,
આપ વખાણથી ઘટે પ્રતિષ્ઠા, કર મોક્ષાર્થે સહુ ઈર્તવ્ય ॥ ૫૬૪ ॥

આપણું લેવું સુખકર મારું, સુખકર લે ને સુખકર આપ,
આપ સ્વાર્થ એકાંતે ન સારો, સ્વાર્થ ખરો જ્યા નહીં સ તાપ ॥ ૫૬૫ ॥

આત્મજનોની સેવા કરવી, આકૃત આવે હિ મત ધાર,
આળડ ખરી પ્રભુમા મન ધરવું, નિષ્કામી તે આળડદાર ॥ ૫૬૬ ॥

આળાદી કર ॥ આત્મશુદ્ધિની, સુખકર તે આળાદી બાણ
આત્મોન્નતિકરદર્શન જ્ઞાનનું-પ્રગટપણ આળાદી માન ॥ ૫૬૭ ॥

આડી ફાંસ ના મારો કોના, -હિતસુખ પરમાર્થોમાં લેશ;
 આડો આવ !! ન કોના સુખમાં, કર નહીં મોહો કોથી કલેશ. ॥૫૬૮॥
 આલકછેટ તે હુર્ગુણ દોષો, -હુષ્ટ વિચારો, મનથી માન;
 આલકછેટ જે તનુની તેતો, વ્યવહારે થાતી તે જાણ. ॥ ૫૬૯ ॥
 આલારો, આ જગમાં ભમતાં, મુજ પર સર્વજીવોના અનંત,
 આલારો, માનું છું સૌના, જડચેતન મહુ ઉપગ્રહવંત. ॥ ૫૭૦ ॥
 આભારી, જગજીવોનો હું, જગ શાંતિ ઇચ્છું આભાર;
 આભારી થૈ કડું નિષ્કામે, આભારો તે છે ઉપકાર. ॥ ૫૭૧ ॥
 આલ્યંતર ણાહિર મુજ સઘળું, આત્મપ્રભુ પ્રાપ્ત્યર્થે થાવ !! ;
 આપ !! સદા નિશ્ચય નિષ્કામે, વર્તી ધરું છું પ્રભુમય ભાવ. ॥ ૫૭૨ ॥
 આમદ સાચી-ધર્મની કરણી, આમદ એવી નિત્ય વધાર;
 આમંત્રો પ્રભુને દિલમાંહી, પલ પલ પ્રભુને ઘટ સંભાર. ॥ ૫૭૩ ॥
 આમજો અવજો હોય તે છંડો, આયુષ્ય સફલ કરી લે લબ્ય;
 આયતન-દેહ છે તેમાં આતમ, દેવ છે તેનાં કર કર્તવ્ય. ॥ ૫૭૪ ॥
 આ ભવમાં આમુખિક સુખ હિત, થાવાનું કર !! ધાર્મિક કર્મ;
 આમોદ, અંતરમાં છે સાચો, ખીજા જૂઠા છંડો ભર્મ. ॥ ૫૭૫ ॥
 આય પ્રમાણે વ્યયને કરવો, વિવેકથી સહુ વાતે જાણ;
 આયુ ક્ષણ પણ પાપમાં ગાળ ન, આમ્નાયોનું કરજે જ્ઞાન. ॥૫૭૬॥
 આયુધ, જ્ઞાન સમું નહીં કોઈ, આરપાર થા !! ત્રિગુણાતીત;
 આરંભે કર પ્રભુ સ્મરણ નિત્ય, મોહ રહિત થા !! સત્ય અતીત. ॥૫૭૭॥
 આરાધક થા !! પ્રભુનો પૂરો, પ્રભુનું આરાધન કર !! સત્ય;
 આરામ લે તું પ્રભુમાં પ્રભુરૂપ, -થઈને એ નિવૃત્તિ કૃત્ય. ॥ ૫૭૮ ॥
 આરૂઢ થા તું પ્રભુના પન્થે, પડ નહીં પાછો ત્યાંથી લેશ;
 આરો આવશે પ્રભુના ધ્યાને, સર્વપ્રકારના ટળતા કલેશ. ॥ ૫૭૯ ॥
 આરોગ્ય તારૂં ચિદાનન્દ છે, અન્યોપર દે નહીં આરોપ;
 આરોપીનો આત્મ સુધારો, ખનો ન ચેતન જૂઠા પોષ. ॥૫૮૦॥
 આરોહણ કર મોક્ષ પગથિયે, કોટિ પગથીયાં ચઢી પ્રભુ પાવ !! ;
 આજ્ઞવથી વેશે પ્રભુ પાસે, -જવાશે એવો નિશ્ચય ભાવ !! ॥૫૮૧॥

આર્તિદ્વારક શુર સ તોની, સેવા ભક્તિથી હુ ખ જાય,
 આર્થ બનો સાર્વિક શુષ્ક કર્મે, આનંદ આર્થવશ મુખદાય. ॥૫૮૨॥
 આર્થશાસ્ત્રને આર્યાચારો, સમજી આર્થવશને ધાર ! !,
 આર્થ તે ત્રિશુષ્કાવીત થવાને, ઉપયોગી યાતો નિર્ધાર ॥ ૫૮૩ ॥
 આલેખેલ કર ! ! પ્રભુના પયમા, પ્રભુલકતોની કર સ્થાપણ,
 આલેખેલ અતર્નાદિ તુ, ધ્યાન સમાધિથી જ વિચાર ॥ ૫૮૪ ॥
 આલમમાં રહે નિર્લેખી તે, શહેનશાહ સાચો દિલ જાણ
 આલ જન પામી પ્રભુમાર્ગે, વહીને કરશે પ્રભુત્વ જ્ઞાન ॥ ૫૮૫ ॥
 આલસથી દૂરે બહુ રહેલુ, આલાપો સારા તે ધાર ! !,
 આલિંગન કર સ તને પ્રેમે, પ્રભુત્વ આલેખન કર સાર ॥ ૫૮૬ ॥
 આલોચીને વિવેકથી કર !, યા ! ! આલોચણ લેઈ શુદ્ધ,-
 આવક શુભની કરજે ભાવે, જેથી અ તે થાય તુ શુદ્ધ ॥ ૫૮૭ ॥
 આવક જવક વિવેક શખો, આવક સારી તો મુખ પાસ
 આવો પ્રભુની પાસે ભળ્યો, પ્રભુમા રાખીને વિશ્વાસ ॥ ૫૮૮ ॥
 આવશ્યક પદ્ધતિ કર્મો પ્રતિદિન, કરતા આતમશુદ્ધિ થાય,
 આવશ્યક ધાર્મિક કરણીથી, ચિત્ત શુદ્ધિને મોક્ષ મુદ્દાય ॥ ૫૮૯ ॥
 આવાગમના હેતુ વિચારો, મોક્ષ છે તારો મત્યાવાસ,
 આવાહન, શ્રી આત્મ પ્રભુત્વ, પ્રેમે કરતા પ્રભુ છે પાસ ॥ ૫૯૦ ॥
 આવિર્ભાવ એ આત્મપ્રભુનો, પ્રભુ પ્રાપ્તિ-પ્રભુ દર્શન જાણ,
 આવિર્ભાવ, નિજાતમ શુભનો, આત્મપ્રભુપ્રાકટ્ય તે માન ॥ ૫૯૧ ॥
 આવેગો-આવેશો બરા, મોહના યાતા તુર્ત નિવાર,
 આવેશી બરો નહીં યા તુ, પ્રભુનો આશક યા નિર્ધાર ॥ ૫૯૨ ॥
 આશુક માશુક આતમ પોતે, જ્યા ત્યા આતમ-ચેતન જાણ,
 આશકાર છે આતમજ્ઞાને, વિવેક પ્રગટે તો નિર્વાણ ॥ ૫૯૩ ॥
 આશ કાથી પ્રભુપર નિજની,-ધર્મ કર્મનો થાય વિનાશ;
 આશયની સાપેક્ષાઓ સદુ, સમજે તો હૃદનો નહીં વાસ ॥ ૫૯૪ ॥
 આશરો પામી સર્વે ચક્રતા, મોટાનો આશય મુખકાન,
 આશય જેને તેને મુખ છે, આશય દો અ-યોને સાર ॥ ૫૯૫ ॥

આશાએ જગ જીવે જીવે, આશાએ સહુ ચળવળ થાય;
 આશા જેને નહીં તે જડ છે, વા તે પૂર્ણ પ્રભુ સમજાય. ॥ ૫૯૬ ॥
 આશા સારી જૂરી જગમાં, પુણ્ય પાપ હેતુ છે તેહ;
 આશાઓ પાપી સહુ ત્યાગે !!, સારી આશા ધરે સનેહ. ॥ ૫૯૭ ॥
 આશાઓનો સાગર મોટો, કોઈ ન પામે તેનો પાર;
 આશા-જડ સુખ ભોગોની તે, જૂઠી છે સમજે નિર્ધાર. ॥ ૫૯૮ ॥
 આશા દાસીના વશમાં જગ, જીવે આશાદાસી પુત્ર.
 આશા-જગતું સૂત્ર ચલાવે, આશામાં છે કર્મનું સૂત્ર. ॥ ૫૯૯ ॥
 આશાઓના અનેક ભેદો, જ્ઞાને આશાઓ બદલાય.
 આશામાંથી આત્મસુખાશા, પ્રગટી તે પણ નષ્ટ જ થાય. ॥ ૬૦૦ ॥
 આશીઃ આપો સોને સારી, સારી આશી લે સુખકાર;
 આશીર્વાદ ક્રૂણે સંતોના, શાપ ક્રૂણે તેમ જ નિર્ધાર. ॥ ૬૦૧ ॥
 આશ્રમસ્થાનો જ્ઞાન સુખાર્થે, ધર્માર્થે ઉપકારી થાય;
 આશ્રિતવર્ગને સહાય આપી, કર !! સારું એ સેવા ન્યાય. ॥ ૬૦૨ ॥
 આશ્વાસક થા !! દુઃખીઓનો, દુઃખીને આશ્વાસન આપ !!;
 આશ્વાસન છે સુખનું લક્ષણ, તેથી ટળતા મનસંતાપ. ॥ ૬૦૩ ॥
 આસક્તિ ત્યજ જડ ભોગોની, -જડ વસ્તુનો તજ ! આસંગ;
 આસન, આત્મોપયોગ છે સાચું, આસ્થાએ પ્રભુ લાગે રંગ. ॥ ૬૦૪ ॥
 આસ્તિક થા તું દેવ ગુરુનો, નાસ્તિક, તમમાંહી ઘસડાય;
 આસ્તિક, પ્રકાશમાંહી આવે, જ્ઞાનાનન્દ પ્રભુ થઈ જાય. ॥ ૬૦૫ ॥
 આસ્તિક, સ્વર્ગને નરકને માને, માને નવતત્ત્વાદિ પદાર્થ;
 આસ્તિક, અંતર પ્રભુ પ્રગટાવે, છેવટ પામે શિવ પરમાર્થ. ॥ ૬૦૬ ॥
 આલ્હાદી થા !! પ્રભુ ભક્તિમાં, આત્મામાં સાચો આલ્હાદ;
 આજ ન દે તું મોહિ કોપર, કર નહીં મિથ્યા વાદવિવાદ. ॥ ૬૦૭ ॥
 આજસુ થા નહીં આજસ ધારી, જાગંતો નહીં માર્યો જાય;
 આલોચણ લે દોષની ભાવે, જેથી પાપનો વૃન્દ વિલાય. ॥ ૬૦૮ ॥
 આગણું, આત્મપ્રભુનું સમક્તિ, તેની શુદ્ધિ કરે નરનાર;
 આંચ ન આવે ભક્તિથી જગ, આંચકી તે મિથ્યાત્વ વિચાર. ॥ ૬૦૯ ॥

આચકો આવે હાર ન હિ મત, ઉલોગી યર્ષ આગળ ચાલ;
 આજે ગુરૂગમ જ્ઞાનનું અજન, આખે તેથી સાચુ ભાગ!! ॥૬૧૦॥
 આતર ભાગો આત્મપ્રભુથી, આત્મપ્રભુથી અલેદ થાય ! !,
 આતરડી નહીં હું ખવ ! કોની, દયાધર્મમાં મનડુ લાવ !! ॥૬૧૧॥
 આદોલન સારા પ્રગટાવો, લોકોનું જેથી હિત થાય,
 આન્દોલન સેવા જકિતના, -ઉપકારોના શિવ સુખદાય ॥૬૧૨॥
 આધજો થા નહિ મોહે સ્વાર્થે, કામે કોષે કર નહીં પાપ,
 આધળા હુલા રોગીઓના, -હું ખ હરી હરવા સ તાપ ॥૬૧૩॥
 આખિલ તપથી ચિત્તની શુદ્ધિ, ચિત્તશુદ્ધિથી પ્રગટે જ્ઞાન,
 આસુડા પાડો નહીં મોહે, રૂપો પ્રભુમાટે ધરી ભાન ॥૬૧૪॥
 અ કગણિતને, ભણ્યો લોકો, અ દેશો નહીં શકા ધાર;
 અજન જ્ઞાનનું હૃદયે આજે, સુખ શાંતિ મળશે નિર્ધાર ॥ ૬૧૫ ॥
 અજનગિરિયો થયા શ્વેત પલ્લુ, ધોળું મન જો કર્યું ન ભવ્ય !
 અતરનું સુખ લેશ ન લેશો, અતે કર ! તારૂં કર્તવ્ય ॥ ૬૧૬ ॥
 અધધુધી અજાને છે, અધધુધી મોહે ચાય,
 આધી, મોહવિચારોની જગ, અધાજીવો જગ અથડાય ॥ ૬૧૭ ॥
 અશે અશે શુભ પ્રગટાવો, અશે પ્રગટાવો શુભ ધર્મ,
 અતર આતમ જ્ઞાન અવાજે, અતરના કરશે શુભ કર્મ ॥ ૬૧૮ ॥
 અહર બાધતુ સૌનું સમજે, અહર ઉતરે લેદ પમાય,
 અહને પિંડ પ્રહાહને સમજે, ગુરૂગમથી જ્ઞાન જ પ્રગટાય ॥ ૬૧૯ ॥
 અક વિનાના કોટિ મીડા, તેની કિમત નહીં લગાર,
 અકની સાથે મીડાઓની, -કિમતનો નહીં રહેતો પાર ॥ ૬૨૦ ॥
 અક સરીખો આત્મપ્રભુ છે, તે વલ્લુ જડ, મીડા સમ બાણ,
 ફેહાદિક, મીડા સગળા પલ્લુ, આતમ સહકારે શુભવાન ॥ ૬૨૧ ॥
 અતર આતમમાહી લગની, જેની લાગે તે શિવ પાય,
 અતર ખડોત બાનું સરખો, ક્રિયા જ્ઞાનનો સમજે ન્યાય ॥ ૬૨૨ ॥
 આતરડા નગળા જો પડે તો, મઠૂં છાશથી મળળા થાય;
 આતરડાને દિતકર છાશ છે, સર્વે વૈવો કયે ઉપાય ॥ ૬૨૩ ॥

અંધારાનું પશુ અંધારું, અજ્ઞાન જ છે સહુ દુઃખકાર;
 અંતરમાં અજવાળું કરવા, જ્ઞાન સમું નહીં કોઈ સાર. ॥ ૬૨૪ ॥
 આંતરડી સહુ છવની ઠારો, દુઃખીની આંતરડી ઠાર ! !;
 અંગુલમાત્ર ન સાથે આવે, મર્યા પછી તન ધન ઘરખાર. ॥ ૬૨૫ ॥
 અન્ધાને અન્ધાઓ દોરે, અજ્ઞાનીઓ વર્તે એમ;
 અન્ધ થવું નહીં છતી આંખે જગ, કામ કોધને ધારી બેઠમ. ॥ ૬૨૬ ॥
 આંખો સફળી તદા ગણાતી, આંખોથી જો દેખો સન્ત;
 આંખોમાંથી કામ ને ઇર્ષ્યા, ટાળ્યાથી પામો ભગવન્ત. ॥ ૬૨૭ ॥
 આંખોમાં ઇર્ષ્યા ને કામની, -અગ્નિ જ્યાં સુધી રહેનાર;
 આંધળો ત્યાં સુધી માનવ છે, ભક્ત મતી નહીં સત્ય વિચાર. ॥ ૬૨૮ ॥
 આંટીઘુંટી આવી પડે તો, સમજી અનુભવી સલાહ ધાર;
 આંસુ સારી રો નહીં આતમ ! ! !, મેડસમ ધીર બની વિચાર. ॥ ૬૨૯ ॥
 આંસુઓ પાડી રોવાથી, દુઃખ પડ્યાં નહીં દૂરે જાય;
 અનુભવી સારાજનની સલાહો, વર્તતાં દુઃખો દૂર થાય. ॥ ૬૩૦ ॥
 અંબા નામે જનની મહારી, જન્મદાત્રી દેવી ગુણખાણુ;
 અંબા માતા દેવી પ્રભુમું, સ્મરું તેનાં કરું યશ ગુણમાન. ॥ ૬૩૧ ॥
 અંબા માતા તુજ ઉપકારો, નભ કરતાં તે અનંત અમાન;
 અંબા ! ! પ્રતિ બદલો શું વાળું, શત શિક્ષક સમ માતા બાળુ. ॥ ૬૩૨ ॥
 અંબા માતા તુજને શાન્તિ, મળો સદા એ દહં આશીષ;
 અંબાજનની કૃપાપસાયે, પામીશ મુક્તિ વિશ્વાવીશ. ॥ ૬૩૩ ॥
 અંત સમય જ્યારે આવ્યો તુજ, ત્યારે રહ્યો નહીં તારી પાસ;
 અંતરમાં રહ્યું એટલું બાકી, તુજ સેવા ભક્તિની ખ્યાસ. ॥ ૬૩૪ ॥
 આંજ્યો બતો જે ગુરુગમથી, કોઈથી ગાંજ્યો તે નહીં જાય;
 અંજન જ્ઞાનનું કરીને જોડ્યાં, નેત્રો તે ગુરુ પ્રભુમું પાય. ॥ ૬૩૫ ॥
 આંધાં-અવગુણ રૂપી જો ! ! તુજ, કરતો ક્યાં પરની પંચાત;
 આંધી-જે અજ્ઞાન પ્રવૃત્તિ, તેને ત્યાગી દે સાક્ષાત. ॥ ૬૩૬ ॥
 આંખિલ તપથી મન તન આતમ, -શુદ્ધિ સાત્ત્વિક વેગે થાય;
 આંખિલ તપ છે સંતદશાકર, વપ્સ્ય વિકારો સર્વ શમાય ॥ ૬૩૭ ॥

અ ધાધુ ધી જો નિજમા શી ? અ ધાધુ ધી દૂર નિવાર !,
 અ ધાડ અ તરતુ ટાળો, નિશ્ચય કરો વર્તો નિર્ધાર ॥ ૬૩૮ ॥
 અ બાર જ છે આતમ પોતે, અન ત જ્ઞાનનો ગંગહળ બાણ,
 અ શુભાક્ષીથી પણ અન ત, તેજનો હરિયો આતમ બાણ ॥ ૬૩૯ ॥
 અ શે જે જે આતમશુભોને, પામે તે અ શે ભગવાન,
 અ શયકી જ્યાં સદ્ગુણ પ્રગટ્યા, અ ગે પ્રગટ પ્રભુ તે જાણુ ॥ ૬૪૦ ॥
 અ બરથા પણ અન તશુભો છે, મોટો આતમપ્રભુ ભગવાન,
 અ શ સરીખુ જેની આગળ, અ બરજગ છે અણ પ્રમાણ ॥ ૬૪૧ ॥
 આટને સાચવો અનેકરીતે, આટે ચાલે સહુવ્યવહાર,
 આટે શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ, -હેતુ સઘળા પામે સાર ॥ ૬૪૨ ॥
 અ બા માતા તુજ સમ સઘળી, નારી જાતિ માની મે સત્ય,
 અ બાડપે સહુ સ્ત્રી વર્ગની, -સેવાના બનો મુજ સહુ કૃત્ય ॥ ૬૪૩ ॥
 આળાને કોઈ પત્યર ભારે, તેને આપે કેરી બેશ,
 આમ્ર સરીખા સ તોને પણ, આર તા હરતા ઉત કલેશ ॥ ૬૪૪ ॥
 આળલી બહુ ઉપયોગી જગમા, જ્યાં જેનો ઉપયોગજ થાય,
 આચ ન આવે પુણ્યોદય જ્યાં, આયુધ્ય, વાતો કરતા જાય ॥ ૬૪૫ ॥
 આગણે કટપતડસમસ તો, આબ્યા તેને દે ! ! સત્કાર,
 આખો તારી આતમસદ્ગુરુ, જ્ઞાનથી આજે તે ગુરુ સાર ॥ ૬૪૬ ॥
 આસુ આવે કર્યા પાપના, પશ્ચાત્તાપે જો નિર્ધાર,
 આસુ એવા આતમશુદ્ધિ, -કરનારા હાવો નરનાર ॥ ૬૪૭ ॥
 અગત નિદા કરો ન કોની, નામ દેઈને આતમ ! ! બબ્બ,
 અ ટસ-વરને નહી વધારો, અપરાધો ગણ સહુ ક્ષતબ્બ ॥ ૬૪૮ ॥
 આકીશ નહી માનવની કિમત, પરિચય પૂર્ણ કર્યા વિણુ બબ્બ,
 અ કુશ રાખો મન ઇન્દ્રિયર, અ કુશ રાખી કર કર્તવ્ય ॥ ૬૪૯ ॥
 અ તરમા પાસે છે પ્રભુ ને, અ તરમા શત્રુ છે પાસ,
 અ તરના શત્રુને હણીને, પ્રભુપદ પામે આતમ ! ! ખાસ. ॥ ૬૫૦ ॥
 અ તરમા આતમપ્રભુ દેખ્યા, તો પછી વિશ્વે પ્રભુ દેખાય,
 અ તરમા નહી શત્રુ રહ્યા તો, બાહિરમા નહી શત્રુ રહ્યા ॥ ૬૫૧ ॥

અંતરમાં જ્યાં પ્રભુ વસે છે, ત્યાં છે શત્રુઓનો વાસ;
 અંતર રહસ્ય એવું સમજો, જ્યાં મિત્રો ત્યાં શત્રુ ખાસ; ॥૬૫૨॥
 અંતરમાં અનુભવ-કર સાચો, અંતરમાં છે સુખ ને દુઃખ;
 અંતરમાં દુઃખ તો છે બાહિર, અંતર સુખ તો બાહિર સુખ. ॥૬૫૩॥
 અંક અલેદ છે દશમાં નવનો, નવને ગુણે નવ સંખ્યા થાય;
 અંક યથા નવનો તેમ સમકિત, -દ્રષ્ટે સવળું સહુ પ્રણમાય. ॥૬૫૪॥
 અંધાને અંધો દોરે છે, જગમાં અંધાધુંધી ન્યાય;
 અંધાને જો દેખતો દોરે, તો તે શિવપુર સિદ્ધો જાય. ॥ ૬૫૫ ॥
 આંચકો ખા નહીં સત્કાર્યોમાં, આંચકો ખા તું કરતાં પાપ;
 આંચ ન આવે પ્રભુવિશ્વાસથી, સેવા લક્ષિત કર તું જાપ. ॥ ૬૫૬ ॥
 આંખે દેખતા છતાં પણ અંધા, વ્યભિચારી કામી નરનાર;
 અન્ધો પણ તે દેખતો જાણો, અવ્યભિચારી શુભવ્યવહાર. ॥૬૫૭॥
 અંટસ રાખી વૈરવૃદ્ધિની, -પરંપરા નહીં ધારે સન્ત;
 અંટસથી અંટસની વૃદ્ધિ, સમજી ત્યાગે વૈર, મહન્ત. ॥ ૬૫૮ ॥
 અંદરખાનામાં જે ખગડયું, તે જગમાંહી જાહેર થાય;
 અંદરખાનામાં જે સુધયું, જાહેરમાં શુદ્ધ જ પ્રગટાય. ॥૬૫૯॥
 અંકુશથી રહે લોકો વશમાં, અંકુશવળુ ખડું અનર્થ થાય;
 અંકુશ સૌના માથે સારો, અંકુશ-રાજા ગુરુ શુભ ન્યાય. ॥૬૬૦॥
 અંતરિક્ષમાં અનંત વસ્તુ, ભરી છે જ્ઞાનીને દેખાય;
 અંતરિક્ષથી અનંત મોટો, કેવલજ્ઞાને આતમ થાય. ॥૬૬૧॥
 અંત ન આદિ, ષડ્ઘોષીની, આતમના સદ્ગુણો અનંત;
 અનંત જોયોની સાપેક્ષા, યોગે જ્ઞાન છે અનંત, સંત ! ॥૬૬૨॥
 અન્ધા જાહેરા પાંગળા રોગી, દુઃખીઓને સહાય આપ ! ;
 અંતઃકરણ સુધરશે તેથી, દુઃખી દીનના લે નહીં શાપ. ॥ ૬૬૩ ॥
 અંગારા સમ તેઓ પાક્યા, દયા સત્ય નીતિથી બ્રહ્મ;
 અંગથી પાપી કાર્યો કરતા, વ્યસની થૈને બન્યા જે બ્રહ્મ ॥૬૬૪॥

ફ.

ઇશ્વરની કરો સેવા ભક્તિ, આતમ-ઇશ્વર એક મહાનુ
 અનતનામે ઇશ્વર એકજ, આતમને બાણે ભગવાન ॥ ૬૬૫ ॥
 ઇશાવાસ્યોપનિષદની ઉપર, કર્યું વિવેચન નય સાપેક્ષ,
 ઇશ્વર તે આતમ સમજાવ્યો, વાચો નાસે રાગ ને દ્રેષ ॥ ૬૬૬ ॥
 ઇતિહાસો વાચો સહુ ભતના, ભૂતકાલનુ યાચે જ્ઞાન,
 ઇર્થ્યાદિક દોષોને ટાળો, ઇશ્વર આપ બનો ભગવાન ॥ ૬૬૭ ॥
 ઇશ બનો સફળુણુ શુભ કૃત્યે, ઇતિ આવ તા ધારો ધર્મ,
 ઇનામ,-સફળુણુ પ્રગટે તે છે, ઇમાન લાવો પ્રભુપર ધર્મ ॥ ૬૬૮ ॥
 ઇશુકાર્પસ્તને પ્રીતિ માને, જે ટાળે તે રાગ ને દ્રેષ,
 હિંસા, સર્વજીવોની ટાળે, ભક્તોમાહી લહે પ્રવેશ ॥ ૬૬૯ ॥
 ઇશ્વર સોગન્ન જૂઠા, ખાવે, ઇલાજ જેવા તે કહેવાય,
 ઇશ્વર,-દયામયી સર્વજ જ, બાણે તે ઇશ્વરપદ પાય ॥ ૬૭૦ ॥
 ઇલાચીકુમર વાસ ઉપર ચઢી, ભાવે પામ્યો કેવલજ્ઞાન,
 ઇલા કરો નહીં અન્ય જીવોને, નિજસમ પરને દુ ખનુ જ્ઞાન ॥ ૬૭૧ ॥
 ઇચ્છાઓ ભૂરી સહુ વારો, કામેચ્છાઓ દુ ખનુ મૂળ,
 ઇહા કરો સુક્તિની પલપલ, જડની ઇચ્છાઓ સહુ ધૂળ ॥ ૬૭૨ ॥
 ઇંડા નાસિકામા જે ચાલે, મહી જલ તત્ત્વ તો સુખને શાન્તિ,
 ઇશાન યાઓ કાલ ન ખાશે, ઇશ્વરને નહીં ઇચ્છા જ્ઞાન્તિ ॥ ૬૭૩ ॥
 ઇરાનમાહી આશુક માશુક, સુપ્રીતત્ત્વનો યયો વિકાસ,
 ઇલાટે સહુ કળા જણાવી, રાજ્ય કપટતત્ત્વ પ્રકાશ ॥ ૬૭૪ ॥
 ઇર્થ્યાસમિતિ જેઈ ચાલો, ઇર્થ્યા કરો ન કોની લેશ,
 ઇર્થ્યાથી પડતી નિજ પરની, ઇર્થ્યાથી દુ ખો બહુ કલેશ ॥ ૬૭૫ ॥
 ઇન્ધન સરખા યયો ન સૂકા, ઇર્થ્યાજી, વિદ્યાથી ખરાબ,
 ઇન્દ્રિયો ચ ચળ ઘોડા સમ, તેઓપર જટ મૂકો કાળ ॥ ૬૭૬ ॥

ઇન્સાફો, કરો નિજના આતમ ! !, કર નહીં સાચાનો ઇન્કાર;
 ઇબરો છે નહીં જગમાં ધર્મનો, સત્યને મુદ્ધિતનોજ વિચાર. ॥૬૭૭॥
 ઇન્દ્રની પદવી લીંટ સરીખી, માને આતમજ્ઞાની સંત;
 ઇશ્વર અવતારી, -તે સંતો, આતમસુખ જે પામ્યા સત્ય. ॥ ૬૭૮ ॥
 ઇલકાળો મેળવવા માટે, તને ખુશામત પાપનાં કર્મ;
 ઇનામ, -ઇશ્વરપદ મેળવવું, તે સાચું સમજો ધરી ધર્મ. ॥ ૬૭૯ ॥
 ઇશ્વર સમ જગમાં કહેવાશે, તોપણ તેથી ટળે ન હુઃખ;
 ઇર્ષ્યા રાગને દ્રેષ તંત્ર્યાથી, કામ તંત્ર્યાથી મળશે સુખ. ॥ ૬૮૦ ॥
 ઇકાર એવો ભણી આચરતાં, ઇન્દ્રોથી પણ થશે મહાન;
 ઇયત્તા કર્મે છે હુઃખની, જાણો ભજશે દિલ ભગવાન. ॥ ૬૮૧ ॥
 ઇંડામાંથી પ્રગટે પિંડજ, ઇંડામાંહી જીવ છે ધાર;
 ઇલાવિષે સહુ જીવવા જન્મે, કોની ન કર હિંસા જ ભગાર. ॥૬૮૨॥
 ઇજ્જત રાજો કોટિ ઉપાયે, ઇજ્જતથી જીવો ! ! જગમાંધ;
 ઇજ્જતની કિંમત નહીં જગમાં, ઇજ્જત જાતાં રહું ન કાંચ. ॥૬૮૩॥
 ઇચ્છાનો કદિ પાર ન આવે, ઇચ્છા છે સહુ હુઃખનું મૂળ;
 ઇચ્છા-નલથી અનંત મોટી, ઇચ્છા સઘળી ધૂળની ધૂળ. ॥૬૮૪॥
 ઇચ્છાએ સંકલ્પ વિકલ્પો, ઇચ્છાનાશે, ઇશ્વર આપ;
 ઇચ્છા ભવનું મૂળ છે સાચું, ઇચ્છાવણુ નહીં થાપ ઉથાપ. ॥૬૮૫॥
 ઇન્દ્રિયાધીન આસક્તિથી, અનંત હુઃખો પ્રગટે જાણુ;
 ઇન્દ્રિયાધીન કદિ ન રહેવું, આત્માધીન કર !! સમજી જ્ઞાન. ॥૬૮૬॥
 ઇન્દ્રિય મન વાણીને કાયા, તે આતમનાં સાધન યેશ;
 ઇન્દ્રિયાદિની કરો ન હાનિ, યોગ્ય કરો ઉપયોગ હમેશ. ॥ ૬૮૭ ॥
 ઇન્જન સરખા થઈને, સર્વની, આગળ થાવું બનીને શૂર;
 ઇલાજ સર્વે આતમશુદ્ધિના, -આદરવા પ્રગટાવી નૂર. ॥ ૬૮૮ ॥
 ઇચ્છિત સર્વે ધર્મથી મળતું, ઇતિ ઉપદ્રવ પામે નાશ;
 ઇષ્ટની સિદ્ધિ ધર્મપસાએ, ધર્મ કરતાં શાંતિ વિલાસ. ॥ ૬૮૯ ॥
 ઇન્દ્ર ચંદ્રની ઇચ્છું ન પદવી, ઇચ્છું નહીં જડમૈથુનસુખ;
 ઇચ્છું આતમ-પ્રભુ રૂપ કરવો, નાસે અનાદિ કર્મનું હુઃખ. ॥૬૯૦॥

ઈચ્છા તણ મે નામ રૂપની, - કીર્તિ સુખની પામી જ્ઞાન,
 ઈચ્છા તણ મે સર્વ શુભાશુભ, એક પ્રભુ છે દિલ ભગવાન ॥૬૯૧॥
 ઇંદો એડની ઉપર એડને મૂકે થાને ઘડને મડલ,
 ઇંદ સરીખો મેળ કરતા, સર્વ શુભો મળે મુક્તિ રહેલ ॥ ૬૯૨ ॥
 ઈચ્છો તેણુ પામો નહી, સુખને ઈચ્છો જે છે સત્ય,
 ઈચ્છાઓ હુ ખકારક ત્યાગો । । , મોક્ષેચ્છાએ કરવા કૃત્ય ॥૬૯૩॥
 ઇલાકુમારે આતમ ભાવી, ઘટ પ્રગટાવ્યુ કેવળજ્ઞાન,
 ઇલાકુમારને વહુ ધ્યાવુ, રહો એણુ સુખમાહી ભાન ॥ ૬૯૪ ॥
 ઇન્દ્ર કથન સદ્ગુણના લેણો, દુર્ગુણ દોષને કાઢો દૂર,
 ઇશ્વરરૂપે થાવા આતમ । । , થા જ્ઞાનાદિ શુભ ભરપૂર ॥ ૬૯૫ ॥
 ઇંદ્રન ગાડી આગળ રહેવે, અગ્નિગાડી ખેચી ભય,
 ઇંદ્રન સરખુ મન છે ભણો, તેનો ઉપરી આતમરાય ॥ ૬૯૬ ॥
 ઇંદ્રન મનને શિવપુર પન્થમા, આતમ, જ્ઞાને લેઈ ભય,
 ઇશ્વર પ્રભુરૂપ આતમ થાવે, સમારે નહી જન્મો થાય ॥ ૬૯૭ ॥
 ઇશારો સમભુજનને બસ છે, અજ્ઞાનીને શિક્ષા માર,
 ઇશારો, જ્ઞાનીનો સ કેતે, સમજે ભકતો પામે પાર ॥ ૬૯૮ ॥
 ઇશુકાઈસ્ટ તે આતમ ઓઘે, દયા પ્રેમ ભક્તિ ધરનાર,
 ઇશ્વર સાથે ઓઘે પ્રેમી, પ્રભુને શ્રદ્ધાથી ભજનાર ॥ ૬૯૯ ॥
 ઇસ્લામીઓ, ઇશ્વર અદ્વા, નિરાકાર માને છે એક,
 ઇમાન અદ્વાનુ ધારે મન, કુરાન માને એવી ટેક ॥ ૭૦૦ ॥
 ઇશુખ્રીસ્તિયો યહોવાદેવને, માને બાઈબલ ગ્રન્થ પવિત્ર,
 ઇશ્વર ઓઘે આતમ માને, રાખે યહોવા ઇશુમા ચિત્ત ॥ ૭૦૧ ॥
 ઇંદાળા પણ જગ ઉપયોગી, નિરૂપયોગી જગ નહી કોઈ,
 ઇંદાઈ શિક્ષા સમજીને, ઉપયોગી થા આતમ । બેઈ ॥ ૭૦૨ ॥
 ઇન્દ્રજીવન સમ દુનિયા માયા. ઇન્દ્રોની પણ ઋદ્ધિ અનિત્ય,
 ઇન્દ્રજીવનમા મોહ ન ધર જીવ, જડ સુખ શક્તિ ગ્હેન નિત્ય ॥૭૦૩॥
 ઇન્દ્ર ધનુષ્ય સમ ક્ષણિક સઘળુ, તન ધન સત્તા યૌવનરૂપ,
 ઇન્દ્રની પદવી ઇન્દ્ર ધનુષ્ય મમ, સમજી મનમા થા તું ચૂપ ॥૭૦૪॥

ઇન્ધનને જેમ અગ્નિ બાળે, કર્મેન્ધનને બાળે જ્ઞાન;
 ઇહાસુત્ર જ્ઞાનાગ્નિ હોત્રી, કર્મયોગી સાચો ભગવાન. ॥ ૭૦૫ ॥
 ઇહ પરભવમાં આતમશુદ્ધિ, કરવા દર્શન જ્ઞાન ચરિત્ર;
 ઇષ્ટોપાય છે સાચો જગમાં, આતમ થાતો પૂર્ણ પવિત્ર. ॥ ૭૦૬ ॥
 ઇષ્ટ છે આતમ પરમાતમ પદ, ઇષ્ટ છે આતમ જ્ઞાનાનન્દ;
 ઇશ્વાન આતમ પરમ મહોદય, સેવતાં નાસે સહુ કેન્દ. ॥ ૭૦૭ ॥
 ઇશ્ક ન જેને આત્મપ્રભુનો, તેનો બીજો ઇશ્ક છે કૈાક;
 ઇશ્ક તે ઇશ્વર પ્રીતિ લગની, તે વણુ ઇશ્ક તે રણુમાં પોક. ॥ ૭૦૮ ॥
 ઇમારતોને બાંધે શું તું ? કયાં સુધી જગમાં રહેનાર;
 ઇબાદતો, કર પ્રભુને મળવા, ઇલ્લાહોમાં મોહ ન ધાર. ॥ ૭૦૯ ॥
 ઇલ્મ ન એકે આવે ખપમાં, પ્રભુ મળવાના ઇલ્મને પામ !
 ઇમાન ધર એક આત્મપ્રભુમાં, ચિદાનંદ પામીશ શુભ ધામ. ॥ ૭૧૦ ॥
 ઇતિહાસો શું જગના વાંચે, નિજ જીવન ઇતિહાસ તપાસ;
 ઇતિહાસો જીવ-કર્મના લખતાં, નક્ષમાં પણ નહીં માવે ખાસ. ॥ ૭૧૧ ॥
 ઇક્ષુ સમ મીઠો થા આતમ ! , ઇલ્પત્વ જ સદ્ગુણે પમાય;
 ઇતિ શુભ વૃદ્ધિમાં નહીં માનીશ, ગુરુગમથી સાચું સમજાય ॥ ૭૧૨ ॥
 ઇજા કરીશ જો અન્યજીવોને, ઇજા કરીને પામીશ દુઃખ;
 ઇજા કર્યાના હુષ્ટ વિચારો, ત્યાગી દે મળશે પ્રભુસુખ. ॥ ૭૧૩ ॥
 ઇચ્છા, જ્યાં ત્યાં માર્ગ પડે છે, નદી પ્રવાહે પડતી વાટ;
 ઇચ્છા, કાર્યરૂપે પ્રભુમાતી, ઇચ્છા ઘટ ઘટ સઘળા ઘાટ. ॥ ૭૧૪ ॥
 ઇયલ, જમરી સંગથી જમરી, થાવે જમરી ધ્યાને ખાસ;
 ઇશ્વર ધ્યાને મનુષ્ય આતમ, ઇશ્વર થાતો ધર !! વિશ્વાસ. ॥ ૭૧૫ ॥
 ઇજારો, કર્મનો નહીં કો તાણે, ઇજારો પ્રભુનો નહીં એક ઠામ;
 ઇશ્વરનો ન ઇજારો કયાંયે, શુદ્ધ પ્રેમથી જય પ્રભુ નામ. ॥ ૭૧૬ ॥
 ઇશ્વર, જગમાં સર્વ જીવોનો, -અનેક નામે એકનો એક;
 ઇશ્વર વેચ્યો નહીં વેચાતો, ઇશ્વર આતમ એક અનેક. ॥ ૭૧૭ ॥
 ઇશ્વરને નહીં ખાવું પીવું, ઇશ્વરને નહીં નાત ને જાત;
 ઇશ્વરને નહીં રાગ રોષ કંઈ, ભેદભાવ નહીં મિથ્યાજ્ઞાન્તિ ॥ ૭૧૮ ॥

ઇશ્વરને સહુ માનવ લોકો, મતિથી માને છે બિલ્લ બિલ્લ,
 ઇશ્વર રૂપ બનીને ઇશ્વર, શોધે તે ઇશ્વરમા લીન ॥૭૧૮॥
 ઇશ્વર લક્ષણ જૂઠા જૂઠા, અનેક માને નર ને નાર,
 ઇશ્વર બાણથી વિજિત બિલ્લ છે, લક્ષણથી નહીં બિલ્લ લગાર ॥૭૨૦॥
 ઇશ્વર-આતમ-ચિદાનંદમય, અન તશક્તિમય નિર્ધાર,
 ઇશ્વર લક્ષણ જૂઠા જૂઠા, અર્થ એક છે સૌનો સાર ॥૭૨૧॥
 ઇશ્વર જેવી બુદ્ધિ તેવો, સૌને દિલમાહી સમજાય,
 ઇશ્વર, આનંદજ્ઞાન સ્વરૂપી, શુદ્ધાતમ છે અનુભવાય ॥૭૨૨॥
 ઇન્દ્ર-પરને તે છે હિ સા, ઇન્દ્ર અનેક પ્રકારે બાણ,
 ઇન્દ્ર પિંગલા સુપુષ્પાના, -લેદોતુ કર ॥ સમ્યગ્જ્ઞાન ॥૭૨૩॥
 ઇતભારીનો ઘાત ન કરજે, કર ॥ નહીં વિદ્યાસીનો નાશ;
 ઇતરાણ કર નહીં કો ઉપર, કર્મે સુખને દુ ખ વિલાસ ॥૭૨૪॥
 ઇનામ આપો ચોખ્ખને સારું, યથાશક્તિથી આપ ॥ ઇનામ,
 ઇમાન રાખી બનો પ્રમાણિક, ઇમાનથી કર ॥ કાર્ય તમામ ॥૭૨૫॥
 ઇન્દ્રાગ્રો તે શુભો ખરા છે, પ્રભુસેવા ભક્તિ ઇન્દ્રાણ,
 ઇન્દ્રાગ્રો, પ્રભુની પ્રાપ્તિનો ધરો, ઇન્દ્રાજ કરી કર ॥ દુ ખ તમામ ॥૭૨૬॥
 ઇન્દ્રમિત્ર, નિજ આત્માનુભવ, જ્યાં લઈ જાવે ત્યાં જુ ચાલ ॥,
 ઇન્દ્રભવ પરભવમા ધર્મે સુખ, માની સુસાક્ષરીમા હાલ ॥૭૨૭॥
 ઇગિત આકારે શરૂમનને, જાણીને કર ॥ સફળ સેવ;
 ઇગિતજ્ઞ થા ॥ સર્વ જીવોતુ, -જાણ કરવાથી પ્રગટે દેવ ॥૭૨૮॥
 ઇન્દ્રની પહવી પામે તોયે, અશુર લધુ નિજ આતમ ભાવ ॥,
 ઇન્દ્રજાલ સમ જગની માયા, જાણી છોડો મોહવિભાવ ॥૭૨૯॥
 ઇન્દ્ર ધનુષ્ય વિદ્યુત્ત્યમકારા, જેવી જગની માયા જાણ,
 ઇન્દ્રાસન એવાં મન જાણો, મન ધન સઘળું સ્વપ્નસમાન ॥૭૩૦॥
 ઇન્દ્રિયોને કર ॥ નિજ તાબે, ઇન્દ્રિય જ્ઞાને આગળ ચાલ,
 ઇન્દ્રિયાતીત પરમેશ્વરમા, પૂર્ણ પ્રેમથી ધર બહુ બહાલ ॥૭૩૧॥
 ઇન્દ્રિયાતીત તત્ત્વોને પણ, મહાવીરે ભાખ્યા છે જાણ,
 ઇન્દ્રિયાતીત અનુભવજ્ઞાને, સમજાવું તે મનમા માન ॥૭૩૨॥

ઇશ્વરજ્ઞાન કરી લે !! ધ્યાને, અનુભવ કર !! ઇશ્વરનો સત્ય;
 ઇશ્વર, અનુભવ ગમ્ય થવાથી, કરાય નહીં પાપોનાં કૃત્ય. ॥૭૩૩॥
 ઇશ્વર લક્ષણ અનેક રૂપે, જ્યાં ત્યાં અનેક રૂપ મનાય;
 ઇશ્વરીજ્ઞાન ત્યાં જૂઠું ન હિંસા, પાપ કર્મનો નાશ કરાય. ॥૭૩૪॥
 ઇશ્વરને દુનિયાના લોકો, અનેક લક્ષણે માને તમામ;
 ઇશ્વરનાં બહુ રૂપો માને, એકાનેક કરૂં વ પ્રણામ. ॥૭૩૫॥
 ઇશ્વર પ્રેરણા સારી તે છે, રાગ રોષ નહીં જ્યાં અજ્ઞાન;
 ઇશ્વર અરિહંત શુદ્ધાતમ પ્રભુ, અનેક નામે જિન ભગવાન. ॥૭૩૬॥
 ઇશ્વરીમાયા બાદ્યથી બાણો, કર્મપ્રકૃતિનો વ્યવહાર;
 ઇશ્વરીમાયા નિશ્ચયથી તે, ચિદાનંદરૂપ સારી ધાર. ॥૭૩૭॥

૩

ઉદમ કરતા ઉદમી જેઓ, ભૂખે મરતા થાય ન તેહ;
 ઉણા નહીં રહેશે ઉદમથી, ઉદમ ઉત્સાહે સુખ ગેહ. ॥૭૩૮॥
 ઉત્સાહીની ચડતી થાતી, ઉચ્ચવિચારથી મન માન;
 ઉદાર થાતાં જગમાં ઉંચા, લોકો કરતા બહુ સન્માન. ॥૭૩૯॥
 ઉંચ-નીચ જન, પુણ્યે પાપે, ઉંઘો નહીં શિવપન્થ મઝાર;
 ઉંઘા ઉતરો આતમમાંહી, આતમ ઋદ્ધિ દેખો સાર. ॥૭૪૦॥
 ઉપકારો કરો નિષ્કામે સહુ, ઉપકારોથી સુક્રિત થાય;
 મારા ઉપકારીઓ થયા જે, તેઓનું ભલું થાવો ન્યાય ॥૭૪૧॥
 મુજ ઉપકારક માતપિતાને, શુરૂ આદિ જે નરને નાર;
 તેઓનું પરભવમાં સારું, થાશે શાંતિ પામો અપાર. ॥૭૪૨॥
 ઉત્સવ ઉપધાન તપવ્રત શુભમય, ચિદાનંદ ઉત્સવ નિજમાંદ;
 ઉપકારે ઉત્સવ છે જગમાં, આતમમાં સુખ સાચો ન્યાય. ॥૭૪૩॥
 ઉપકારો કરી પ્રતિ બદલાની, -ઈચ્છા વણુ વર્તો નરનાર;
 ઉપકારીનું ભલું કરવામાં, સ્વાર્પણ કરવા રહો તૈયાર. ॥૭૪૪॥
 ઉપગ્રહો કર !! સર્વ જીવોને, અરસપરસ કુદરતની રીત;
 ઉપગ્રહો કરવામાં મરણું, એવી ઉત્તમ જનની નીતિ. ॥૭૪૫॥

ઉત્તમ થાવા કરો પ્રયત્નો, ઉચ્ચ થવું શુભ કરી પ્રકાશ,
 ઉચ્ચ થવું આત્મના હાથે, ઉચ્ચદૃષ્ટિથી ઉચ્ચતા ખાસ ॥૭૪૬॥
 ઉધા કાર્યે ઉધી ખુદિ, કરશે નહીં પ્રાણાંતે ખાસ;
 ઉમર વધ્યાથી કોઈ ન મોટા, જ્ઞાનાદિએ મહુ તવાસ ॥૭૪૭॥
 ઉમર વધી પણ ધર્મ ન કીધો, તેથી ઉમર વીતી ફોફ,
 ધર્મમા ઉમર ગઈ તે સારી, પાપે રણુમા જીવવું પોષ ॥૭૪૮॥
 ઉંટના હોવે અઠાર વાકા, અવળચડના વાકા સર્વ,
 ઉલટી દૃષ્ટિવાળા જનનો, સદુપદેશે ટળે ન ગર્વ ॥૭૪૯॥
 ઉગ્રમ સરખો મિત્ર ન બાધવ, ઉદમથી સહુ કાર્યની સિદ્ધિ,
 ઉદમથી સુખ શાંતિ કીર્તિ, ઉદમથી પ્રગટે છે ઋદ્ધિ ॥૭૫૦॥
 ઉદમ ધધામા નહીં લાભે, ચોરી જારીથી લાભે ભવ્ય,
 ઉદમીજન તો ઉદમ ન ધારે, ઉગ્રમથી કરશે કર્તવ્ય ॥૭૫૧॥
 ઉદમજીનીના બનો ન રાજા, ઉદે થાતો આત્મવિનાશ,
 ઉદેલાનો પાડો, પાડી, -જાગેલાની સમજો ખાસ ॥૭૫૨॥
 ઉદે દિવસમા જેઓ લોકો, વિના પ્રયોજન તેમા પાપ,
 ઉદો પાપમા, ધર્મમા જાગો, નાસે તેથી સહુ સ તાપ ॥૭૫૩॥
 ઉંચા નીચા કર્મે જીવો, ધર્મ વિના નહીં ઉચ્ચને નીચ,
 કર્મતીત દશામા મર્વે, આત્મ સરખા માન પ્રતીત ॥૭૫૪॥
 ઉંચા હુ ગર ઉંચા તાઠો, શુભ વણુ ઉંચા વધે શુ હોય,
 ઉંચા જન સદ્ગુણ ધર્મે છે, ગર્વ કરો નહીં ઉચ્ચનો કોય ॥૭૫૫॥
 ઉગ તાને દુનિયા નમતી, આયમતાને નમે ન કોય,
 ઉંધ તાનું નશીજ ઉંધે, જાગ તાનું જાગે સોય ॥૭૫૬॥
 ઉંધે મોહી જાગે જ્ઞાની, ઉર્ધ્વદિશાએ જ્ઞાની જાય,
 ઉભા રહેતા સ્વાશ્રયી સ તો, પ્રભુમયજીવનને જે પાય ॥૭૫૭॥
 ઉઠો ! જાગો ! ! આત્મજ્ઞાને, ત્યાગી દેશે સર્વપ્રમાદ,
 ઉઠ્યા ત્યાથી સવાર જણુશે, ત્યાગી દો મિથ્યા વિષવાદ ॥૭૫૮॥
 ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયનો, જૈન જગત્ પર જહુ ઉપકાર,
 ઉપાધ્યાય નિબંધ રચીને, તેમની ભક્તિ કીધી સાર ॥૭૫૯॥

ઉપકારીઓ ઉપર જેઓ, અપકારી થાતા હોવાન;
 ઉત્તમ નહીં જગમાં તે નીચા, પાપકર્મ બાંધે દુઃખ ખાણુ. ॥૭૬૦॥
 ઉપકારોને કરીને તેનો, પ્રતિબદ્ધો ઈચ્છો ન લગાર ! !;
 ઉપકારીનું કરો ન ખૂરં, ઉપકારી ધન્ય નર ને નાર. ॥૭૬૧॥
 ઉપયોગી થઈ કર ॥ કર્તવ્યો, આત્મોપયોગે થાય ન લેપ;
 ઉપયોગી-સમકિતદૃષ્ટિએ, તેને લાગે નહીં મન ચેપ. ॥૭૬૨॥
 ઉત્સાહી થઈ ઉદ્ધમ કરશે, ઉમંગીથી સહુ કાર્યો થાય;
 ઉત્સાહીને મંગલ પગ પગ, ઉમંગ ઉત્સાહ-શકુન ગણાય. ॥૭૬૩॥
 ઉત્તમ થાવા સદ્ગુણ ધારો, સદ્ગુણ વણુ ઉત્તમ ના કોય;
 ઉદારતાથી જીવો ! ! જગમાં, ઉચ્ચ થવું નિજ હાથે જોય. ॥૭૬૪॥
 ઉપાધ્યાયની સેવા કરવી, શિષ્યને કરતા જ્ઞાની જેહ;
 ઉપાધ્યાય પરમેષી પ્રેમે, સેવો વિનયાદિક ગુણુગેહ. ॥૭૬૫॥
 ઉધરસનું મૂળ અપથ્ય લક્ષણ, અલક્ષ્ય લક્ષણ અપેય પાન;
 ઉધરસ છે સહુ રોગનો હેતુ, યોગ્ય કરો આહારને પાન. ॥૭૬૬॥
 ઉંચા નીચા પુણ્યે પાપે, જીવો જગમાં સઘળા થાય;
 ઉંચો નીચો નહીં છે આત્મ, સમજ્યાથી સુખ શાંતિસુહાય. ॥૭૬૭॥
 ઉચ્છૃંખલ વૃત્તિને ત્યાગો, નિજ ભૂલથી નિજને છે દુઃખ;
 ઉછાંછળા થાશે નહીં ક્યારે, નિજ દોષો ટાળ્યાથી સુખ. ॥૭૬૮॥
 ઉદ્ધતવેડા કરો ન ક્યારે, કર્યા કદાપિ તો કર ! ! ત્યાગ;
 ઉદ્ધારજ છે નિજનો નિજથી, ઉદ્ય થતો જ્ઞાને ઘટ જાગ ! !. ॥૭૬૯॥
 ઉદ્ય થતો જ્ઞાને શુભ કાર્યે, સદ્ગુણોએ મનમાં જાણુ;
 ઉન્નતિ સર્વ પ્રકારે કરવા, પ્રગટ કરો ઘટમાંહી જ્ઞાન. ॥૭૭૦॥
 ઉકેલ પડશે જ્ઞાનથી સહુનો, મનના ઉકરડાને ટાળ;
 ઉકરડો-દુર્ગુણનો મનમાં, ત્યાંસુધી તારા બેહાલ. ॥૭૭૧॥
 ઉઘેહી-આલસ નવરા રહેવું, ઉઘેહી નહીં ઉઘમીને ખાય;
 ઉંધાને કદિ શીખ ન લાગે, ઉમર વધે કે ભલો ન થાય. ॥૭૭૨॥
 ઉંચા મોટા ડુંગર દેખો, પાસે જાતાં છે પાષાણુ;
 ઉંચા જેહ ગણાતા બાહ્યથી, તે સર્વે નહીં છે ગુણવાન. ॥૭૭૩॥

ગમન છે સદ્ગુણ કર્મે, અધોગમન દુર્ગુણથી થાય,
 જ્ઞાને જાગી આતમ ! !, જ્ઞાનક્રિયાથી મુક્તિ લહાય ॥ ૭૭૪ ॥

પ્રત્યક્ષસ્થાનક પામે, ઉચ્ચનીચનો ટાળો ભેદ,
 આતમનાં ગુણદારો, ત્યાગી ભીતિ દેખને ખેદ ॥ ૭૭૫ ॥

સો વિધિપૂર્વક કરતા, અનેકજાતના રોગો જાય,
 સોથી થાતો કાયદો, સમજી શક્ત્યા કરવા ન્યાય ॥ ૭૭૬ ॥

સના સેવા ભક્તિને, જ્ઞાન યોગ છે પ્રભુ સ્વરૂપ,
 જ તે કદિ ન થાયે, ક્રિયાદ્વિયોગે આતમભૂપ. ॥ ૭૭૭ ॥

યોગે સહુ સાધનમાહી, ધર્મ છે સઘળા સાધનમાહી,
 યોગી જે થાય ન તેમા, સાધનતા નિષ્ફળ છે ત્યાય ॥ ૭૭૮ ॥

યોગે જ્ઞાનીને સર્વે, સાધન, ધર્મનો હેતુ થાય,
 યોગવળુ સાધનમા ધર્મ ન, સાધન સાપેક્ષાએ ન્યાય ॥ ૭૭૯ ॥

જેવા રહો ન અન્ધા, દુર્ગુણ વ્યસનો ધરી કુટેવ,
 કદ વેચને કદિ ન પહેરો, સેવો ધર્મશુરને દેવ ॥ ૭૮૦ ॥

યોગી ધર્માર્થે જીવવા, -માટે આહારાદિક સહુ કૃત્ય,
 યોગી જીવનમા જાણી, ઉપયોગી ધરજે સહુ સત્ય ॥ ૭૮૧ ॥

યોગી સહુને સહુ જગ છે, નિરૂપયોગી કોઈ ન લેશ,
 યોગ, યોગ્ય કરી જે જાણે, રહે ન તેને દુ ખ ને લેશ ॥ ૭૮૨ ॥

ર લેવું ઉધાર દેવું, ત્યા પ્રમાણિક થાજે ભવ્ય,
 કદ કર નહી દુ ખ સ કદમાં, વિવેકથી કર ! ! ! સહુ કર્તવ્ય. ॥ ૭૮૩ ॥

જનોની સ ગત કર મન ! !, નીચજનોની જ ગત ત્યાગ,
 મની સગે ઉચ્ચ શુભેની, -પ્રાપ્તિ છે સમજીને જાગ ! ! ॥ ૭૮૪ ॥

યોગી ઉપદ્રવો નડે પણ, મૂકો નહી પ્રભુભક્તિ ધર્મ,
 યોગીમા સમજાવી થઈ, કર ! ! સત્કાર્યોના સહુ કર્મ ॥ ૭૮૫ ॥

ઉપર્યો કદિ ન કરવા, હદ જાહિર નહીં થવું ઉદાર,
 સરખી લઘુતા ધારી, ધરો ધર્મ મન યજ્ઞ હુશિયાર ॥ ૭૮૬ ॥

યોગી ઉપદ્રવો નડે તો, ઉત્સવ સમ તે મનમા માન,
 કદ કર નહી દુ ખડા પડતા, એવું ધન ! ! નિજ આતમ જ્ઞાન ॥ ૭૮૭ ॥

ઉત્સુક થાશે સર્વ ગુણોધી, પ્રભુપદ વરવા નર ને નાર;
 ઉત્સુક, ધૃત્યુ કાર્ય કરે છે, ઉત્સુકતાએ જ્ઞાન અપાર. ॥૭૮૮॥
 ઉત્સુક ઉઘમી ઉત્સાહી થઈ, જ્ઞાનાદિક પામે નિર્ધાર;
 ઉત્સુક થઈને આત્મ ઉત્તગર, -દશા લક્ષ્યાથી જગ જયકાર. ॥૭૮૯॥
 ઉત્સવ ગણુ ! ! મૃત્યુ ભેટંતાં, સંકટ રોગને દુઃખનો કાલ;
 ઉત્સવ સમગણુ ! ! કર્મવિપાકો, ભોગવતાં સમભાવનો ખ્યાલ. ॥૭૯૦॥
 ઉદાપન કર મતગુણધર્મનું, જ્ઞાને ઉદાપન છે સત્ય;
 ઉદાપન-આતમગુણશુદ્ધિ, -માટે કરવું તે ગુણ કૃત્ય. ॥૭૯૧॥
 ઉત્તગરાઓ જે કરવાથી, તન મનની શક્તિનો નાશ;
 ઉંધ અભાવે રોગ વધે તે, ઉત્તગરા કરવા નહીં ખાસ. ॥૭૯૨॥
 ઉપર ઉપરનું જોઈ કોનું, ખાંધો નહીં સાચો અભિપ્રાય;
 ઉંડા ઉતરી સત્ય તપાસો, પછી અભિપ્રાયે છે ન્યાય. ॥૭૯૩॥
 ઉખર સરખા વૃદ્ધ થયા જે, લક્ષ્યા ન જ્ઞાનાદિક ગુણ સત્ય;
 ઉસર વધંતાં કથું વધું નહીં, કર્યો ન જેણે સદ્ગુણ કૃત્ય. ॥૭૯૪॥
 ઉજ્જયત જે જ્ઞાનદશા છે, આત્મદશાનો શુદ્ધ ઉપયોગ;
 ઉત્સાહી થઈ તેને પામે, પ્રગટે પરમાતમપદભોગ. ॥૭૯૫॥
 ઉન્માદી થા નહિ સત્તાથી, લક્ષ્મી વિદ્યાથી જગમાંદ્ય;
 ઉંદરને પકડે છે ગિલાડી, મૃત્યુ આવતું ક્ષણની માંદ્ય. ॥૭૯૬॥
 ઉચિત અવસર સમજે નહીં તે, ભણ્યો ખરો પણ ગણ્યો ન તેહ;
 ઉચિત અવસર જાણી ખોલે, કાર્ય કરે થાતો ગુણગેહ. ॥૭૯૭॥
 ઉદાર થાવો ! ! યોગ્ય દાનમાં, યોગ્યપાત્રને પામી ભવ્ય;
 ઉદારતા વણુ કોઈ ન શોભે, ઉદારતા છે સત્કર્તવ્ય. ॥૭૯૮॥
 ઉદાર થાવો પરોપકારે, અન્ન વસ્ત્ર ઘો જ્ઞાનનું દાન;
 ઉદાર જીવંતો જગમાટે, એવો તે દેહી ભગવાન. ॥૭૯૯॥
 ઉન્હાળામાં કેરડો ફળતો, કેરાંથી કરતો ઉપકાર;
 ઉત્તમ થાવાની એ રીતિ, પરોપકારે જીવવું સાર. ॥ ૮૦૦ ॥
 ઉંઘા થઈ જે સત્ય ગ્રહે નહીં, ઉચ્ચ થવાનાં કરે ન કર્મ;
 ઉંકાળે નહીં તે સ્વપરજનોનું, સાધે નહીં ભક્તિ ને ધર્મ. ॥૮૦૧॥

ઉછેર બાળક બાલિકાઓ, જ્ઞાન'દયાદિક ગુણથી 'બેશ,
 ઉછેર સ્વાધિકારે આવ્યા, ઉર્ધ્વગામી યા ટાળી કલેશ ॥ ૮૦૨ ॥
 ઉમેદ રાખો ઉચી ક્ષણ ક્ષણ, ઉચ્ચાથયને સમજે બબ્બ,
 ઉકેલ કર ! ! આવી કુર્બાની, શુદ્ધોપયોગે કર કર્તવ્ય ॥ ૮૦૩ ॥
 ઉદાસ થઈ બેસી રોવાથી, યાચ ન ધારેલું નિજ ઠાજ,
 ઉદાસીનતા ત્યાગી આતમ ! !, સદ્ગુણ કર્મનું કર ! ! સામ્રાજ્ય ॥ ૮૦૪ ॥
 ઉદાસ થા ના ! ! ઉદાસીનતા, - યાવાનું શુ મૂળ ? વિચાર,
 ઉદાસીનતા તજ ઉત્સાહે, પડી પાછા ઉઠો નિર્ધાર ॥ ૮૦૫ ॥
 ઉત્થાન જ જે કરે પડતા, તેવો આતમ ઉચો યાય,
 ઉત્થાન જ જે કરે ન પડતા, જગમા નીચો તે થઈ જાય ॥ ૮૦૬ ॥
 ઉધાડ ! ! અતર જ્ઞાનના દ્વારો, ગુણના દ્વારો ખુલા મૂક ! !,
 ઉચાટ ત્યાગી યા'ઉત્સાહી, ઉપયોગી કર્તવ્ય ન ચૂક ॥ ૮૦૭ ॥
 ઉઠાડીયા આદિ રોગોનું, - કારણ પહેલાથી જ નિવાર,
 ઉચીદષ્ટિ ઉચા કાર્યો, કરવામાંહી લક્ષ્ય લગાડ ! ! ॥ ૮૦૮ ॥
 ઉચા ચક્ષુને પટે જે પછા, ઉચ્ચ થવાને કરે જે કાજ,
 ઉચા તે પાછા યાતા જગ, પુરુષેશ્વરપ્રતાપે માજ ॥ ૮૦૯ ॥
 ઉત્સર્ગને અપવાદ બે માર્ગો, ધર્માદિકમનકર્મમા જાણ,
 ઉત્સર્ગ ને અપવાદ બે જાણે, વર્તે તે સમયે ગુણધાન ॥ ૮૧૦ ॥
 ઉર્ધ્વઅધોને તિર્છાલોકનો, - ત્રુતજ્ઞાને કર ! ! ચિત્ત વિચાર,
 ઉચ્છેદન કર ! ! રાગ ને રોષનું, તેથી સુશિત છે નિર્ધાર ॥ ૮૧૧ ॥
 ઉદયદશામા ગર્વી યા ના ! ! પડતીમા યા ના મન ખિન્ન,
 ઉદય ને અસ્તદશાના ચક્રો, સર્વ જીવોને છે પ્રતિદિન ॥ ૮૧૨ ॥
 ઉદય થવાને ધર ! ઉત્તમ ગુણ, કર ! ! ઉત્તમ ધર્મો ધરી પ્રેમ,
 ઉદય જે આત્માનો ગુણયોગે, નિત્ય તે ત્યા છે યોગ ને ક્ષેમ ॥ ૮૧૩ ॥
 ઉદય થવાના જેહ ઉપાયો, તેને આચારે અટ મૂક ! !,
 ઉદયદશાનું ચિહ્ન છે ઉત્સાહ, ઉદયમહિ મત તેનહી ચૂક ! ! ॥ ૮૧૪ ॥
 ઉદય થતો ઉપયોગે પ્રેમે, સત્કાર્યે ભક્તિએ જાણ,
 ઉચ્ચારોહણ કરવામાટે સદાચાર સદ્ગુણો પ્રમાણ ॥ ૮૧૫ ॥

ઉત્તત થાવા કર !! સહુ કાર્યો, ઉપમા લે સદ્ગુણને કાળ;
 ઉપમા લેવી સારા થાવા, અનુસાહે સહુ વિણશે કાળ. ॥ ૮૧૬ ॥
 ઉપાડ ! શક્યનુસારે કાર્યો, ઉપાડે તે સહુ પાર ઉતાર ! !;
 ઉત્તમવલ કર કુલવંશ ને દેશને, ઉપદ્રવોથી લેશ ન હાર. ॥ ૮૧૭ ॥
 ઉપદ્રવોથી ગભરાતો ના, ઉપદ્રવો નહીં સદા રહંત;
 ઉધવું જાગવું જ્યાં મુખી છે, ઉપદ્રવ દુઃખ સુખ તાવત્ સન્ત. ॥ ૮૧૮ ॥
 ઉદર ભરે છે નિજ સહુ છવો, ઉંચા તેથી તે નહીં થાય;
 ઉદર ભરે જે બીજાઓનું, ઉત્તમ જગમાં તેહ ગણાય. ॥ ૮૧૯ ॥
 ઉપવીત પહેરે ગુણ કર્મોવણ, ઉચ્ચાતમ તેથી નહીં થાય;
 ઉપવીત-સદ્વિદ્યા સત્કર્મજ, ઉપવીતનું ફલ એ છે ન્યાય. ॥ ૮૨૦ ॥
 ઉદ્ધર્તન ગુણપર્યાયોનું, -ઉપાદાન ઉદ્ધર્તન એહ;
 ઉદ્ધર્તન શુભ કર્મનું ધર્યે, ઉદ્યે કર્મે અંતર તેહ. ॥ ૮૨૧ ॥
 ઉગે જે તેનો અસ્ત છે જગમાં, ઉંચે તે જન જાગે જાણ;
 ઉત્તતિ આતમની, આત્મથી, ઉત્તતિ હેતુ આતમજ્ઞાન. ॥ ૮૨૨ ॥
 ઉપલ સરીખા જડ લેકો પણ, જ્ઞાનીસંગે જ્ઞાની થાય;
 ઉત્તજવિષે પણ ત્યાગી જ્ઞાની, અનંત સુખથી ઘટ ઉભરાય. ॥ ૮૨૩ ॥
 ઉચાર વચનો પ્રથમ વેચારી, ઉચારીને પાછાં ન ઘલાય;
 ઉંઘણુશી થઈ ભૂલ ન ધાર્યું, ઉંઘણુશીથી ધાર્યું ન થાય. ॥ ૮૨૪ ॥
 ઉખરભૂમિમાં વાવ, ન બીજો, બીજો ઉગે ફળે ત્યાં વાવ !;
 ઉત્તમલ આતમ કર, જન્મે, ક્ષણ ક્ષણ ઉપયોગે તે લાવ !! ॥ ૮૨૫ ॥
 ઉત્તજડ ભૂમિ જે દેવાતી, ત્યાં પૂર્વે જનવસતિ જાણ;
 ઉત્તજડમાંથી આનંદ મંગલ, ઉદમી ધર્મી કરે પ્રયાણ. ॥ ૮૨૬ ॥
 ઉકાળે શું તે જગમ જન્મી, જેમાં દમ નહીં દયાને દાન;
 ઉકળે નહીં જે કોષે જાને, ઉકાળે સાડું પામી જ્ઞાન. ॥ ૮૨૭ ॥
 ઉકેલ તારું આત્મચરિત્ર, આજલગીની દશા તપાસ;
 ઉકેલ પડશે તેથી સાચું, આત્મોત્તતિ સમજાશે આસ. ॥ ૮૨૮ ॥
 ઉદાન જે છે મનને આત્મ, અંતરમાં ફરી જો એકવાર;
 ઉભણી કર !! આતમસુખ, રહે ન મૈથુનકામ લગાર. ॥ ૮૨૯ ॥

ઉત્પત્ત જાવક સર્વને જાણી, વર્તે તે નહીં હું ખી થાય,
 ઉણુપ નિહાળે શુણુની નિજમા, સદ્ગુણી તે જગમાહિ સુહાય ॥૮૩૦॥

ઉત્તીર્ણ જ થાવો શિક્ષણમા, ખ તોત્સાહ ધરી ઉલ્લાસ,
 ઉલ્લાસી ઉત્તીર્ણ અને છે, કાર્યસિદ્ધિનો જો વિશ્વાસ ॥ ૮૩૧ ॥

ઉભસ, પ્રગટાવો શુણુગણનો, ઉભસમા સદ્ગુણિ પ્રકાશ,
 ઉડાહો કરનારા ખનો નહીં, ઉમળકો શુભ પ્રગટાવો ખાસ ॥૮૩૨॥

ઉમળકો આંચો જે શુભધર્મનો, —તે આચારે મૂકો ! ! બંધ,
 ઉમળકો અન્તર્નાદ જણાવે, તે સમજે સાચુ કર્તવ્ય ॥ ૮૩૩ ॥

ઉત્થાપન કરશે નહીં ધર્મનુ, ધર્મોત્થાપન કરતા પાપ,
 ઉત્તરોત્તર જે ઉત્પતિશ્રેણિ, તેને પામે ધર્મસધાય ॥ ૮૩૪ ॥

ઉપધિમા મમતા મૂળધર્મને—વારી ઉપધિ સુગે વર્તે ॥,
 ઉપાધિમા નિ સગીદશા સ્મરો, મુક્ત થવાની સાચી ચર્ત ॥૮૩૫॥

ઉપકરણને સમજી વાપર ॥, નકામી પરની ચિન્તા ત્યાગ ॥,
 ઉદાહરણ સારા વાળી લે, સુણીલે કર દિલ ધર્મનો રાગ ॥ ૮૩૬ ॥

ઉખેડ હુણુના સહુ મૂળો, ઉત્થાપત કર નહીં પરદ્રવ્ય,
 ઉસ્તાદોની શિક્ષાધારી, કરજે તારૂં સત્કર્તવ્ય ॥ ૮૩૭ ॥

ઉચ્છિદ્રજ જે લોગને ત્યાગ્યા, તેની વાછાથી જે લોગ,
 ઉચ્છિદ્રજ તે ત્યાગ્યુ ગ્રહણુ, ઉમેરો કર ॥ શુણુમા એ યોગ ॥૮૩૮॥

ઉઠા બણાવો સ્વાર્થે અન્યને, તેથી સાચી શાંતિ ન થાય,
 ઉઠા બણાવે ઠોઠ કળાએ, ત્યા સાવધ રહો જાણો ન્યાય ॥ ૮૩૯ ॥

ઉઠાઉગીર વિચારપ્રવૃત્તિ,—કરનારાનો સગ નિવાર ! !,
 ઉઠાઉ થા ના વિવેકી થાજે, શુણુની ઉત્પત્તિ નિર્ધાર ॥ ૮૪૦ ॥

ઉઠાપાત સમે ગુરૂદ્રોહી, ધર્મસ ઘદ્રોહી મહાપાપ,
 ઉપજે એવા દ્રોહી જ્યા ત્યા, અવશ્ય પ્રગટે છે સતાપ ॥ ૮૪૧ ॥

ઉપનિષદો, નયસાધેક્ષાએ, અનેકાન્તથી જાણે જેહ,
 ઉત્કર્ષજ નિજઆત્મશુણુનો, કરીને થાતો શુણુગણુ ગેહ ॥ ૮૪૨ ॥

ઉત્કૃષ્ટ જ સમ્યક્ત્વાદિક શુણુ, પ્રગટાવી લે આતમરાજ !,
 ઉત્તરોત્તર શુણુસ્થાનકચઢ અટ, આત્મસ્વશાવે આકૃત રાજ્ય. ॥૮૪૩॥

ઉપા તે આત્મોદયની નક્કી, -સ્વાશ્રય ખંતોત્સાહને પ્રીતિ;
 ઉન્નતવન તે જ્ઞાન ને શ્રદ્ધા, ઉદમ પ્રામાણ્યજને નીતિ ॥ ૮૪૪ ॥
 ઉપન્યાસ તું ખંહુલાવાંચે, અન્યોના કલિપતને સત્ય;
 ઉંઠા ઉતરી ઉપન્યાસ જો, મનનાં કીધાં કૃત્ય અકૃત્ય; ॥ ૮૪૫ ॥
 ઉપગ્રહો, જીવોને પરસ્પર, પરસ્પરોપગ્રહે જીવંત;
 ઉપગ્રહો, કુદ્રતી નિમિત્તે, નિષ્કામે ફલ સુકિત ભદંત. ॥ ૮૪૬ ॥
 ઉપગ્રહો, નિષ્કામે કરવા, બાહ્યફલેચ્છાની તજી આશ;
 ઉપકારી એવા જગમાંહી, જીવન્મુક્ત ત્રિદાનંદવાસ. ॥ ૮૪૭ ॥
 ઉભરા આવે મનમાં સારા, તેઓને આચારે ધાર ॥;
 ઉમળકા આવે અમૃત સરખા, વર્તનમાં મૂકે સુખકાર. ॥ ૮૪૮ ॥
 ઉમીંઓ પ્રભુ પામવા માટે, પ્રગટી તેને ફર ન કાઢે;
 ઉમીંઓ પ્રભુ મળવા માટે, તેનાં બીજોને નહીં દાટ. ॥ ૮૪૯ ॥
 ઉલટ, ઉદ્ધિસમ અંતર્ પ્રગટે, તે નિશ્ચય સિદ્ધિ કરનાર;
 ઉરને કર ઉદ્ધિસમ મોહું, તુચ્છ હૃદયનો થા ન લગાર. ॥ ૮૫૦ ॥
 ઉદ્ધિને જો હાથે તરવો, એ પણ જગમાં જાણો સહેલ;
 ઉરમાં પ્રગટ્યા કામોદ્ધિને, તરવો એ છે બહુ મુશ્કેલ. ॥ ૮૫૧ ॥
 ઉપજ પ્રમાણે ખર્ચને કરજે, પછીથી થાય ન પશ્ચાત્તાપ;
 ઉદક સમું કર મનહું નિર્મલ, તેથી આત્મ પ્રભુજી આપ. ॥ ૮૫૨ ॥
 ઉજિયાડું કર ! અંતર્માંહી, બાહ્ય પ્રકાશે નહીં સુખશાન્તિ;
 ઉજસ અંતર્નો પ્રગટ્યાથી, નાસે સઘળી મિથ્યાબ્રાંતિ. ॥ ૮૫૩ ॥
 ઉભો રહી પોતાના ઉપર, સ્વતંત્રતાએ આયુ ગુજાર;
 ઉંચું મુખ ન તેનું થાતું, પરાશ્રયે જીવે નરનાર. ॥ ૮૫૪ ॥
 ઉભો રહે તું સ્વાશ્રયી થઈને, પોતાના ઉદમથી જીવ ॥;
 ઉભો રહેતાં શીખ્યો તે જન, દીન બની નહીં પાડે રીવ. ॥ ૮૫૫ ॥
 ઉત્કાન્તિક્રમ ગોઠવણીથી, નિજપરની ઉત્કાન્તિ થાય;
 ઉત્કાન્તિ કર ॥ સત્ય ગુણોની, જેથી આત્મ પ્રભુપદ પાય. ॥ ૮૫૬ ॥
 ઉમાહો અંતર્માં પ્રભુ પ્રેમે, ઉમાહો મળવા જ્યોતિજ્યોત;
 ઉમાહો, વાસના સઘળી વારી, પ્રભુ અંતર્માં છે ઉદ્યોત. ॥ ૮૫૭ ॥

ઉકળી જ નહિ, ઉછાછળો થઈ, શક્તિથી અધિક શિર ન ઉપાડ,
 ઉભળ જનની કૃષ્ણને કુલને, સગા સબધી વેળા વાળ !! ॥૮૫૮॥
 ઉચો નીચો માન ન નિજને, આતમ અશુરૂણુ છે આપ,
 ઉચ્છ્વાસે શ્વાસે પ્રભુ સ્મર દિલ, સ તોના લેજે નહીં શાપ ॥૮૫૯॥
 ઉપલ ઠનકમા સમભાવી જે, શત્રુ મિત્ર ચમલાવી જેહ,
 ઉધે પશુ તે જાગતો જગમા, ઉઘવિધે લહે શાંતિ તેહ ॥૮૬૦॥
 ઉત્તરાધ્યયને છત્રીશ ઉત્તમ, -અધ્યયનો જગજન હિતકાર,
 ઉત્તર પૂર્વ દિગિ મુખ કરીને, વાચો પ્રગટે ધર્મ અપાર ॥૮૬૧॥
 ઉપાગ બારને અગ એકાદશ, દશપચન્ના છેકને ચાગ,
 ઉપયોગી દશ વૈકાલિક છે, અનુયોગદ્વારની દષ્ટિ અપાર ॥૮૬૨॥
 ઉપયોગી જૈનશાસ્ત્રો સઘળા, મોક્ષાર્થીને હિત કરનાર,
 ઉપાય, મુક્તિના સદુ ભાખ્યા, શુરગમે સમ્યગ્જ્ઞાન થનાર ॥૮૬૩॥
 ઉદાસીન થઈ બેસી ન રહેવું, મૃત્યુ ભય તણ કર નિજ કાજ,
 ઉદારદષ્ટિ ઉદારકૃત્યો, ઉત્તમશક્તિ છે સામ્રાજ્ય ॥૮૬૪॥
 ઉત્થાપીશ નહિ સત્ય ધર્મના, -આચારો ને સત્ય વિચાર,
 ઉત્થાપીશ નહિ જૂનું સાચું, પૂર્વપુરૂષના શુભ વ્યવહાર ॥૮૬૫॥
 ઉપાધિયોથી મુક્ત થવાને, આનમ !! શુદ્ધસ્વરૂપ વિચાર,
 ઉપાધિ જે જે અશે ટળવી, તે તે અશે ધર્મ છે સાર ॥૮૬૬॥
 ઉન્હાળો, ઉકળાટ જો બેથી, વૃષ્ટિ શાંતિ અવશ્ય થાય,
 ઉખૂતા ઠહી બે આગળને, પાછળ અનુક્રમે આવે જાય ॥૮૬૭॥
 ઉત્સવ-તે મત તપ જપ સત્યતા, દયા દાન દમ સયમ જ્ઞાન,
 ઉત્સવ તે પ્રભુ સ્મૃતિ છે ક્ષણ ક્ષણ, ઉત્સવ તે પરમાર્થે પ્રાણ ॥૮૬૮॥
 ઉત્સવ તે પ્રામાણ્યપ્રવૃત્તિ, દુર્ગુણદુષ્ટાચારવિનાશ,
 ઉત્સવ તે નિજદોષો જાણી, સુધારવાની વૃત્તિ આસ ॥ ૮૬૯ ॥
 ઉત્સવ તે સફળાની સગત, સાધુ સતની મગતિ બેશ,
 ઉત્સવ, -ન્યાયને નીતિ રીતિ, દુર્વ્યસનોના દરવા કલેશ ॥ ૮૭૦ ॥
 ઉત્સવ તે નિર્દોષાનંદ છે, ઉત્સવ બાધાતર જલુ ભેદ,
 ઉત્સવ તે શ્રદ્ધા પ્રીતિને, ઉદમ ધરીને તજવો ખેદ ॥ ૮૭૧ ॥

ઉપદેશોથી સુધરે લોકો, ઉપદેશક ને ગુણિયલ હોય;
 ઉપદેશો છે અનેક જાતના, આત્મ શુદ્ધિકર તે શુભ ભોય. ॥૮૭૨॥
 ઉપદેશક થાવું મહાદુર્લભ, સદુપદેશક જગમાં અદ્ય;
 ઉપદેશક, -તમોરજોગુણી બહુ, સત્ત્વગુણી છે સૌથી સ્વદ્ય. ॥૮૭૩॥
 ઉપદેશ થા !! સત્ય ગુણોનો, સત્યકાર્યનો કરી ઉપદેશ;
 ઉપદેશ થા પહેલાં પોતે, ગુણી બનીને રહે ન કલેશ. ॥૮૭૪॥
 ઉપદેશક ગુરુ ધર્મી ભક્તો, -ઉપર સર્વોત્તિ આધાર;
 ઉપદેશક ઉપદેશ સૌમાં, કેવલજ્ઞાની તારણહાર. ॥૮૭૫॥
 ઉપદેશક થઈ સ્વાધિકારે, આખ્યાં મેં વ્યાખ્યાનો અનેક;
 ઉપયોગી ને ધાર્મિક ગુણુકર, સમજાવ્યો સહુજાત વિવેક. ॥૮૭૬॥
 ઉપદેશો આખ્યા ઉપયોગે, ધર્મી કર્યાં બહુલાં નરનાર;
 ઉપદેશો, નીતિ સદ્ગુણને, સત્કાર્યોના-કથ્યા અપાર. ॥૮૭૭॥
 ઉત્તતિકર આત્મિકધર્મોની, -સેવાયે ઉપદેશ પ્રવૃત્તિ;
 ઉપદેશો !! આત્મ! આત્મને, આત્મશક્તિ પ્રગટાવો વ્યક્ત. ॥૮૭૮॥
 ઉપદેશોથી લોકો ચેતે, હુર્ગુણ વ્યસનનો થાય વિનાશ;
 ઉદય ઉત્તતિ ઉચ્ચપ્રવૃત્તિ, થાવે તેથી ઉત્તતિ ખાસ. ॥૮૭૯॥
 ઉપદેશક ને !! અન્તરમાં નિજ, કેટલા તારામાં ગુણ દોષ;
 ઉપદેશક ને તુજ અન્તરમાં, તુજ વર્તનથી શો સંતોષ. ॥૮૮૦॥
 ઉપદેશ છે ને તું સૈાને, તે તારા આચારે મૂક ! !;
 ઉપદેશક સદ્વર્તન યોગી, રાગે નહીં નિજમાંહી ચૂક. ॥૮૮૧॥
 ઉપદેશી મૈની ગુણધારી, બોલ્યા વણ આપે ઉપદેશ;
 ઉપદેશક મૈની જગ જાગ, સમજે તેના ટળતા કલેશ. ॥૮૮૨॥
 ઉપદેશક મૈની જગ સઘળું, સર્વવસ્તુ આપે છે શીખ;
 ઉપદેશક નિષ્કામી જ્ઞાની, સદ્ગુણી યોગે સાચી દીખ. ॥૮૮૩॥
 ઉધા ને સમજીને ચાલે, તેને લાગે નહીં ઉપદેશ;
 ઉપયોગી અધિકારી જનના, -ઉપદેશોથી નાસે કલેશ. ॥૮૮૪॥
 ઉદર સરખા માનવો કપટે, કુંકી કુંકી ફેલી ખાય;
 ઉદરના ઉદમ ઉત્સાહને, -કળાને લેતાં પ્રગતિ થાય. ॥૮૮૫॥

ઉશ્કેરે નહીં ધર્માધીને, કરે જેથી તે અત્યાચાર,
 ઉશ્કેરણી ખૂરી સહુ ત્યાગે, જેથી ટળતા પાપાચાર ॥ ૮૮૬ ॥
 ઉગરી જવું પ્રભુમા મન રાખી, પાપ રહિત કરતા જ પ્રવૃત્તિ,
 ઉગામ, નહીં અન્યોને હુ ખકર, ચત્ત્રાદિકને ત્યજ કુવૃત્તિ ॥ ૮૮૭ ॥
 ઉગાર !! આતમને પાપોથી, દુઃખીઓના પ્રાણ ઉગાર !!,
 ઉધાર !! અતરસાનના દારો, કરી કદામહુનો પરિહાર ॥ ૮૮૮ ॥
 ઉચકી લે તુ ધર્મવિચારો, ઉચકી લે તુ ધર્મના કાજ,
 ઉચાટ ત્યજ !! તુ જગમમતાને, પ્રગટાવો દિલમા પ્રભુરાજ્ય ॥ ૮૮૯ ॥
 ઉચ્છેદન કર !! મોહનું જ્ઞાને, પાપીવૃત્તિયોને જ ઉચ્છેદ,
 ઉછળો, પ્રભુભક્તિ રસરંગે, ધર સૌ જીવની આત્મઅલેહ ॥ ૮૯૦ ॥
 ઉડાવો જૂઠા મોહના ખડો, ઉડ !! તુ મુક્તિપ્રતિ સદાય,
 ઉતરે જીવાની પૂર ચઢેલું, સમજી ત્યાગે સહુ અન્યાય ॥ ૮૯૧ ॥
 ઉતાડજોને સહાય કરી લે, હુ ખીજોને પાર ઉતાડ,
 ઉતાવળ કરીને પ્રભુ બજી લે, મરતા લાગે લેશ ન વાર ॥ ૮૯૨ ॥
 ઉત્તમપદને આતમ !! વરણો, મોહારિ સાથે કરી યુદ્ધ,
 ઉત્તમ અરિહત સત્તાએ તુ, ચારિત્રે થાઓ જિનખુદ્ધ ॥ ૮૯૩ ॥
 ઉત્તર આપ !! તુ સાચા સુખકર, જેથી અન્યો બને પવિત્ર,
 ઉત્તરકાલમા પ્રભુમય થઈને, જીવે એવું ધર ! ચારિત્ર ॥ ૮૯૪ ॥
 ઉત્તર ઉત્તર શુભસ્થાનકની, નિસ્સરણીપર કર !! આરોહ,
 ઉગ્રમ કર ઉત્તીર્ણ થવાને, અતરભાવે બની અમોહ ॥ ૮૯૫ ॥
 ઉત્તેજક થા વિશ્વલોકને, કષાય મુક્ત થવાને હેત,
 ઉત્તેજન દે શુભોત્તુ સૌને, કર ઉત્થાન ન્યા શિવસ કેત ॥ ૮૯૬ ॥
 ઉત્થાપક થાઈશ નહીં ક્યારે, સારીવાતોને જગ થાપ,
 ઉત્પાતો આવે ત્યારે તુ, પ્રભુમા પોતાનું મન છાપ ॥ ૮૯૭ ॥
 ઉત્સાહિત કર !! સર્વ જીવોને, દયા સત્યમા ધરી ઉત્સાહ,
 ઉત્સાહી થા !! પ્રભુને મળવા, પ્રભુમા જીવનનો ધર ચાહ ॥ ૮૯૮ ॥
 ઉદય અસ્ત છે પુણ્ય પાપથી, સાડ દેતા બનો ઉદાર,
 ઉદાસી ત્યાગી પ્રભુપ્રાપ્ત્યર્થે, યોગ્ય ધરે આચાર વિચાર ॥ ૮૯૯ ॥

ઉદ્યોજક થા ધર્મર્થે તું, ઉદ્યોગી થઇને તૈયાર;
 ઉદ્યેગી થા નહીં સંકટમાં, પ્રભુ પ્રાર્થના કર !! મુખકાર. ॥ ૬૦૦ ॥
 ઉધાર પામું રાખ ન કિંચિત્, ધર્મની રોકઠ સાચી ધાર;
 ઉધારો કર નહીં એક પલકનો, દ્વેષજાતિ કરવા ધારો ખ્યાર. ॥ ૬૦૧ ॥
 ઉન્મત્તાઈ રાગ ને રોષે, તારામાં રહી કર । । તે દર;
 ઉન્નવલનો અભિમાન કરે શું, મોહ ટળતાં પ્રભુ હજૂર. ॥ ૬૦૨ ॥
 ઉન્મની તે તુર્યાથી આગળ, આતમપ્રભુમાં ભેદ ન લેશ;
 ઉન્મની-આત્મદશામાં પૂરણ, શુદ્ધિ રહે ન રાગ ન દ્વેષ. ॥ ૬૦૩ ॥
 ઉન્માર્ગે છે કે સન્માર્ગે ? તણ ઉન્માદને સત્ય વિચાર;
 ઉન્માદી થા નહીં પ્રભુ ભૂલી, અહંવૃત્તિ ઉન્માદ તે વાર. ॥ ૬૦૪ ॥
 ઉન્મૂલન કર ! કામદશાતું, તીક્ષ્ણજ્ઞાન વૈરાગ્યથી ભવ્ય;
 ઉપધિ અલપને ઉપકારક તે, ધર ખીણું સહું પરિહર્તવ્ય. ॥ ૬૦૫ ॥
 ઉપજ કયી ? જે ધર્મકાર્ય તે, સંવર નિર્જર ધર્મનાં કૃત્ય;
 ઉપાદાન કારણ મુક્તિનું, આત્મચરણ મુજ્જાન છે સત્ય. ॥ ૬૦૬ ॥
 ઉપદેશ્યા મેં ધર્મના યોધો, હજી ઉપદેશ કરું છું એહ;
 ઉપદેશોમાં દોષ થયો તો, માપી માણું છું શુષ્કગેહ. ॥ ૬૦૭ ॥
 ઉપદ્રવોથી અકળાતો નહીં, શિક્ષકસમ શિક્ષાદાતાર;
 ઉપનિષદોને સાપેક્ષાએ, વાંચી સમ્યગ્જ્ઞાન વિચાર. ॥ ૬૦૮ ॥
 ઉપયોગી થા !! સર્વ જીવોની, -મુક્તિમાટે આતમ ભવ્ય;
 ઉપયોગ, અંતરમાં આતમનો, રાખી કર ધાર્મિક કર્તવ્ય. ॥ ૬૦૯ ॥
 ઉપયોગે જાત્યત્ પ્રભુ જાણો, શુદ્ધાત્મસ્મૃતિ છે ઉપયોગ;
 ઉપયોગે ઘટ પ્રકટ પ્રભુ છે, અનુપયોગે પોદ્યા ભોગ. ॥ ૬૧૦ ॥
 ઉપયોગ, મનનો શુભ અશુભ જે, શુદ્ધોપયોગ છે તેથી ભિન્ન;
 ઉજ્જાત્યત્ જે આત્મદશા તે, આત્મોપયોગે રહેવું લીન. ॥ ૬૧૧ ॥
 ઉપરી થા તું ધર્મકૃત્યમાં, ઉપરીપણું ધર્મર્થે શ્રેષ્ઠ;
 ઉપરીપણું નહીં પાપમાં સાફ, જેથી જવાય નરકે ઠેઠ. ॥ ૬૧૨ ॥
 ઉપવાસોથી આતમશુદ્ધિ, થાતી નિષ્કામે કર !! જ્ઞાન;
 ઉપવાસી થવું સર્વેન્ધ્યાને, -ત્યાગી રાખી પ્રભુમાં ભાન. ॥ ૬૧૩ ॥

ઉપવાસી થઈ હું ઉપવાસી, અહ ભાવ એવો પરિહાર,
 ઉપવાસી સહુ વાસના ત્યાગી, ભાવથી ઉપવાસી ધાર ॥ ૬૧૪ ॥
 ઉપશમભાવને વ્યક્ત કરેા ઘટ, ક્ષયોપશમ દિલમા પ્રગટાવ ॥,
 ઉપશમાવેા સર્વ કષાયેા, આત્મસ્વભાવે નિજને જાણ ॥ ૬૧૫ ॥
 ઉપસર્ગેા પ્રગટે પ્રભુ ધ્યાતા, ધર્મ કરતા હિ મત ધાર ॥,
 ઉપયોગી થઈ ઉપસર્ગેાને, સહીને સુકિત વર । નિર્ધાર ॥ ૬૧૬ ॥
 ઉપહારેા તે પ્રભુ પ્રેમવણ, શુદ્ધ નકામા મનમા જાણ,
 ઉપાધિથી ગણ્ય ॥ વિજ નિજતમ, નિરૂપાધિપદમાં સુખ જાણ ॥ ૬૧૭ ॥
 ઉપાધ્યાય તે જ્ઞાની સદ્ગુરુ, ધર્મશાસ્ત્રનેા પાઠક જાણ,
 ઉપાય એવા કરેા કે જેથી, જન્મ મરણ નાસે હું જાણ ॥ ૬૧૮ ॥
 ઉપાશ્રયેામા સુનિ સંતોનેા, ધર્મોર્થેા ચાવે છે વાસ,
 ઉપાલભા દે પાત્રને જોઈ, ઉપાસકો પ્રભુભકતેા જાસ ॥ ૬૧૯ ॥
 ઉપાસના છે ત્રિવિધ સુખકર, સાત્ત્વિકજ્ઞાનેાપાસના જોશ,
 ઉચ્ચદશામા જાવા મારે, આત્મોપયોગી થાવ । હમેશ ॥ ૬૨૦ ॥
 ઉભય પક્ષની વાત સુણીને, નિર્ણય કરે તેા બૂલ ન થાય,
 ઉભય લોકમા હિત સુખ શુણને, પ્રગટાવેા ત્યાગેા અન્યાય ॥ ૬૨૧ ॥
 ઉભરેા, -યોગ્ય ને ધાર્મિક સુખકર, પરમાર્થી તે કાઢેા બહાર,
 ઉમદા શુણ ખીલવેા નિજમા ઝંટ, તેમા લેશ ન કરયો વાર ॥ ૬૨૨ ॥
 ઉમેદ ક્ષણ ક્ષણ ઉચ્ચ થવાની, રાખી કર ॥ ઝંટ આતમશુદ્ધિ,
 ઉમેર ॥ શુણની શીલકમાહી, પ્રતિદિન કર જ્ઞાનાદિક વૃદ્ધિ ॥ ૬૨૩ ॥
 ઉર, ધારેા સાગર સમ ગભીર, ઉરમા સર્વે વાત સમાવ ॥,
 ઉદ્ધ ધન કર નહી શુભ શિક્ષા, શુદ્ધિની બક્ષિત મન લાવ ॥ ૬૨૪ ॥
 ઉલટલેર કર ॥ ધર્મની કરણી, લક્ષ્મી બીતિને તણ જોઈ,
 ઉલટામી યા સર્વપ્રસંગે, સુખહું ખને સમજાવે વેદ ॥ ૬૨૫ ॥
 ઉલ્લ ખની કર નહી નિજ અવળ, ઉલ્લેખો સુખકર ઉલ્લેખ ॥,
 ઉલ્લેખ અન્યેાના હર્ષણને, જ્યા ત્યા શુણરાગે શુણ દેખ ॥ ૬૨૬ ॥
 ઉલ્કેરેા નહી લોકને પાપે, ઉલ્કાદોની ઢરવી સેવ,
 ઉલ્કર સમ થઈ કપટે અન્યને, કુદી ખાવાની ત્યજ દેવ ॥ ૬૨૭ ॥

ઉમર તારી ગાળ ! ! ન એળે, પ્રભુમાં રહીને કર વ્યવહાર;
 ઉંદ્ર છે-સેવાલક્ષિત નીતિ, ક્રિયા જ્ઞાનને ધ્યાન વિચાર. ॥૬૨૮॥
 ઉંદ્ર ન મુક્તિપંથમાં આતમ !!, ઉંદ્રથી સર્વથા થાય વિનાશ;
 ઉંદ્રલુશી બન નહીં મુજ આતમ, જન્મ્યો પ્રભુપદ લેવા ખાસ. ॥૬૨૯॥
 ઉહાપોહ કર મુક્તિ માટે, સર્વકર્મથી છૂટવું મુક્તિ.
 ઉજ્જવત લહી દશાને આતમ ! પ્રભુપ્રગટાવો તનમાં મુક્તિ. ॥૬૩૦॥
 ઉશ્કેરાઈ જવું ન સારું, ક્રોધાદિથી થાતી હાનિ;
 ઉશ્કેરો સન્માર્ગમાં સૌને, જેથી પ્રગટે સુખને જ્ઞાન. ॥ ૬૩૧ ॥
 ઉંદ્ર વેચીને ઉજગરાને, લેવો તેમાં સાર ન કાંચ;
 ઉંદ્ર તે નિયમિત લેવી સારી, ઉંદ્ર છે ઉપયોગી સુખ છાંય. ॥ ૬૩૨ ॥
 ઉગામતાં શસ્ત્રાદિક પૂર્વે, હાનિ લાલનો કરો વિચાર;
 ઉગામતા શસ્ત્રાદિક જેઓ, અવિચારે તે દુઃખી થનાર. ॥ ૬૩૩ ॥
 ઉચ્ચાપત કર નહીં તું ક્યારે, અન્યે મૂકી થાપણ જેહ;
 ઉચ્ચાપત કર નહીં અન્યોની, -ઝક્મી જેથી સુખનો છેહ. ॥ ૬૩૪ ॥
 ઉપનિષદો દશમૂળ છે સૌથી, પછી બીજીથી બની અનેક;
 ઉપનિષદોની પૂર્વે વેદો, એવો રચના કાલ વિવેક. ॥ ૬૩૫ ॥
 ઉપનિષદોને વૈદિક હિંદુ, -આર્યો માને છે હિતકાર;
 ઉપનિષદમાંથી સ્વાદ્વાદની, -દ્રષ્ટિએ સત્ય લેવું સાર. ॥ ૬૩૬ ॥
 ઉપકારો વાળ્યા નહીં વળતા, સદ્ગુરુના કોટિ લવમાંદ્ય;
 ઉપકારીના ઉપકારોને, જાણો વર્તો સુખ તેમાંદ્ય. ॥ ૬૩૭ ॥

૩૬.

ઋદ્ધિ ગાડી લાડી લાડી, કુટુંબ નોકર જે પરિવાર;
 મરતાં કોઈ સંથ ન આવે, આતમ ચેતી દ્યો નિર્ધાર. ॥ ૬૩૮ ॥
 ઋષિ મુનિવર સાધુ સેવો, ક્ષણ પણ સંતની સંગત થાય;
 કોટિ લવનાં કર્મો ટાળે, સાધુ સંગ કરો હિત લાય. ॥ ૬૩૯ ॥
 ઋદ્ધિ, આતમની આતમમાં, જડમાં નહીં આતમની ઋદ્ધિ,
 ઋદ્ધિ, આતમની છે તારી, તે સમ અન્ય ન કોઈ સમૃદ્ધિ. ॥ ૬૪૦ ॥

ઋષિ સતીને બાલક બ્રહ્મણી, હૃત્યાથી છે અનંત પાપ,
 ઋષિ સતીની હાથે લાગે, કુલનો ક્ષય પ્રગટે સતાપ ॥૬૪૧॥
 ઋગ્વેદાદિ વેદજ્ઞો પણ, રાગે રોષે યાય ન મુક્ત,
 ઋચાભણે પણ મોહને ટાળે, મોહ ટળે જેથી તે સૂક્ત ॥૬૪૨॥
 ઋદ્ધિ તેહ કમાયો સાચો, ધર્મર્થ કીધો ઉપયોગ,
 ઋદ્ધિમતા તે નહીં સાચા, સ્વાર્થે કરતા જેઓ ભોગ ॥૬૪૩॥
 ઋષિવર થાવા પવિત્ર મન કર ! !, પવિત્ર મનમા પ્રગટે સત્ય
 ઋષિ તે જ્ઞાન અહિં સા સત્યને, ધ્વજાયર્થ ધારે શુભકૃત્ય ॥૬૪૪॥
 ઋષિ થવા તું સમ્યારિત્રે, જ્ઞાને યોગે આતમ ! જાણુ
 ઋષિ થતા નહિ ઋદ્ધિ જોઈએ, અતરુમા પ્રગટાવો જ્ઞાન ॥૬૪૫॥
 ઋષિયો ગૌતમ ગણધર આદિ, થયા જ્ઞાનીઓ જગવિખ્યાત,
 ઋદ્ધિમતા રાજાઓ પણ, ઋષિની આગળ તરણા માત્ર ॥૬૪૬॥
 ઋષભદેવ પહેલા તીર્થ કર, પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રભુ ભગવાન,
 ઋષભદેવથી જૈનધર્મની, -પ્રવૃત્તિ થઈ છે સત્ય પ્રમાણ ॥૬૪૭॥
 ઋતુઓ પડ છે વસ તઆદિ, ઋતુ ઋતુના છે સહુ ફેર,
 ઋતુએ જેહ થવાનું હોય તે, યાતુ તને મિથ્યા અન્ધેર. ॥૬૪૮॥
 ઋતુ આવતા ફક્ત પાકતા, સમય આવતા ફલની સિદ્ધિ,
 ઋતુ મમયના અજ્ઞાનીઓ, અધીરતાથી લહે ન ઋદ્ધિ ॥૬૪૯॥
 ઋજુતા ધારી મારા આતમ ! !, સ્વાધિકારે જગમા વર્ત ! !,
 ઋજુરાખીશ નહીં કર્મનું કિચિત્, મતપણાની એ ડે ચર્ત ॥૬૫૦॥
 ઋણી તે મોહી અજ્ઞાની છે, જડમા ધારે સુખની આશ,
 ઋણાનુબંધે લેવું દેવું, ખાવું પીવું લેવું ખાસ ॥૬૫૧॥
 ઋણથી મુક્ત બનો નિજ આતમ ! કર્મના દેવા ચૂકવી સર્વ,
 ઋષિ બન ! ! આત્મોપયોગે માચો, રહે નજેથી મનમા ગર્વ ॥૬૫૨॥
 ઋષિ બન બાહ્યાતરૂથી ત્યાગે, ત્યાગી સઘળા વિષય કષાય,
 ઋષિદશામા રાખ ન ખામી, કાય છતા પણ રહો અકાય ॥૬૫૩॥
 ઋષિદશામા આતમ ! ! મારા, દર્શન જ્ઞાન ચરણ લય લાવ ! !,
 ઋષિકુલમાહી વાસ કરીને, અતરુમા પ્રભુને પ્રગટાવ ॥૬૫૪॥

ઋષિ તું આતમ ! ! સત્તાએ પ્રભુ, અનંત ગુણનો તું વિદ્યામ.

ઋષિપણું સમ્યક્ ચારિત્રે, પ્રગટાવો પૂર્ણનંદરામ. ॥૯૫૫॥

૬.

એકસો ચાલીશ ઉપર મોટા, નાના અન્ય રમ્યા હિતકાર;

એક અન્ય પણ શ્રદ્ધા પ્રેમે, વાંચે તે પામે ભવપાર. ॥૯૫૬॥

એકડા સાથે એકડો આવે, બે એકડે હોવે અગ્યાર;

એકડા પેઠે મળતાં સંપે, અનંત શક્તિ પ્રગટે સાર. ॥૯૫૭॥

એકો ત્યાં ટેકો છે પ્રભુનો, આતમ ઇશ્વર એકડે એક;

આતમ માયા બન્ને જોડે, બગડે, બે એ, ગ્રહો વિવેક. ॥૯૫૮॥

એકલો આતમ આળ્યો અંતે, એકલો પરભવમાંહી તે ભય;

એક હું આતમ જ્ઞાનાનન્દી, બીજું કોઈ ન મારું થાય. ॥૯૫૯॥

એક છે સાચો આતમપ્રભુ જગ, ગુણપર્યાયે આતમ અનેક;

એવું સમજી આતમ ધ્યાવો, પરમાતમની ધારી ટેક. ॥૯૬૦॥

એશિયા ખંડમાં આતમજ્ઞાનને, આજસ દુર્ધર્ષ એશઆરામ;

અતિથિસેવા, ભક્તિ, સદ્ગુણ, આર્યપણાનો સદ્ગુણ કામ. ॥૯૬૧॥

એકડા સરખું સમ્યગ્દર્શન, બગડા સરખું આતમ જ્ઞાન;

એક શુદ્ધ ચારિત્ર તે તગડો, ત્રણ મળે મુક્તિ નિર્વાણ. ॥૯૬૨॥

એકાતમને જેણે જાણ્યો, તેણે સહુ જાણ્યો સંસાર;

એકછે દેહમાં આતમપ્રભુજી, અનંત સુખ જ્ઞાની નિર્ધાર. ॥૯૬૩॥

એકાન્તે જંગલ કોતરમાં, આતમજ્ઞાનથી કીધું ધ્યાન;

એક વપુસ્થિત આતમ ભાળ્યો, સત્તાએ જે છે ભગવાન. ॥૯૬૪॥

એકાન્તવાદી દર્શન ધર્મી, મિથ્યાત્વે અજ્ઞાની ગણાય;

એકાનેક નયોની સઘળી, સાપેક્ષાએ જ્ઞાની થાય. ॥૯૬૫॥

એકી વખતે સર્વ ન થાતું, હજવે હજવે કાર્યો થાય;

એકી વખતે સર્વે કરતાં, મૃત્યુ દુઃખકારજ વિણસાય. ॥૯૬૬॥

એક હું આતમ ચિદાનંદમય, જડ પુણ્ડલથી ન્યારો નિત્ય;

એકત્વભાવના ભાવો આતમ ! ! તેથી થાશે પૂર્ણ પવિત્ર. ॥૯૬૭॥

એકલો જન્મેયો, એકલો બાઈશ, કર્મ શુભાશુભ સાથે થાય,
 એવું સમજી આતમ ચેતો, જ્ઞાનને ધ્યાન સમાધિ ઉપાય. ॥૯૬૮॥

એકાન્તવાદી, પક્ષને પકડી, કરે દર્શનની તાણાતાણુ,
 એકાન્તવાદે કરતો કર્મની-વૃદ્ધિ સમ્યગ્ લહે ન જ્ઞાન ॥૯૬૯॥

એકાન્તવાદી એકેક નયનુ, -દષ્ટિ બિંદુ માને સત્ય,
 એક ખીજાનુ ખડન મડન, શુદ્ધ કરે એકાન્તે કૃત્ય ॥૯૭૦॥

એકડો એકો, એકો ગણવો, સર્વ જીવો નિજ સરખા એક,
 એવું બણવું ગણવું કવું, જેથી પ્રગટે સત્ય વિવેક ॥ ૯૭૧ ॥

એવું બોલ ને એવું કર' । જીવ ।, એવા કર મન સત્ય વિચાર,
 એક તું શુદ્ધ બની સુખ પામે, તરે અને તારે નરનાર ॥૯૭૨॥

એક બૂલ થઈ જાય તો રો' બહુ, જેથી બીજી બૂલ ન થાય,
 એક જો નિશ્ચય અતરુ પ્રગટે, તેની સિદ્ધિ થાય સહાય ॥૯૭૩॥

એકવાર જો ચઢતે ભાવે, દેવાયુ જો સુપાત્રદાન,
 એકનું ફલ તો કોટિ ગણુ ત્યા, થાતું એવું નિશ્ચય માન ॥૯૭૪॥

એકાંતે જો એકવાર પણ, પાપનો થાવે પશ્ચાત્તાપ,
 એકાણુ ભવ કીધા પાપો, ટળતા મળતો ત્રિભુવન બાપ ॥૯૭૫॥

એકાંતે જો । । તુજ કર્મોને, પાપ પુણ્ય કર્મોને દેખ ।',
 એકાંતે પ્રભુ પ્રાર્થના કરતા, પ્રભુ આખી અતરુમા પેળ ॥૯૭૬॥

એક ખીજાઓનું બહુ કરવું, સર્વ પ્રજાઓ જ્યાં છે એક,
 એક પ્રભુ ત્યા ખીલી ઉઠે, ચઠતીની ત્યા વાગે ટેક ॥૯૭૭॥

એકડે એકો, બેએ બગડે, એક મતે જય સિદ્ધિ થાય,
 એકની આજ્ઞા ત્યા જયલક્ષ્મી, બે મતથી શક્તિ વિલુથાય ॥૯૭૮॥

એક દેવને એક શુદ્ધી, એક પતિ પત્નીથી સુખ,
 એકથી બે જ્યાં પડ્યા મતો ત્યા, ક્ષાટકૂટ ને પ્રગટે હુ ખ. ॥૯૭૯॥

એકી વખતે અનેક કાર્યો, કરે તે પ્રભુ સમ છે અવતાર,
 એક અનેક છે આત્મપ્રભુથી, સમજે તે પામે સુખ સાર ॥૯૮૦॥

એકદીલી ત્યા મેળ પરસ્પર, આતમદેશી મળે સુખ થાય,
 એક નજરથી પ્રભુને દેખો, જેથી પ્રભુ પદ સિદ્ધિ સહાય ॥૯૮૧॥

એકનિષ્ઠ રહો પ્રભુમાં આતમ ! !, એક ભાગી થા ! ! પ્રભુનો શક્ત;
 એકલપેટો સ્વાર્થી થા નહીં, એકલવાયો છે તું સંત. ॥૯૮૨॥
 એકલો આગ્યો એકલો જાઈશ, અંતે તો તું એકનો એક;
 એકમાં અનેક ને અનેકમાં એક, સમજ સાચો કરે વિવેક. ॥૯૮૩॥
 એક વખત જો પ્રભુની ઝાંખી, અંતર પ્રગટે તો ભવપાર;
 એક વખત જો સમકિત પ્રગટે, મુક્તિ એકડો નક્કી થનાર. ॥૯૮૪॥
 એક સરીખા મળતા આવે, જ્યાં ધાર્મિક આચાર વિચાર;
 એકતા વ્યવહારે ત્યાં રહેતી, સંઘ શક્તિ ત્યાં વધે અપાર. ॥૯૮૫॥
 એકાએક બને અભુધાર્યું, સારું જોડું સુખ દુઃખકાર;
 એવું ત્યાં કર્મોદય ભાવી, -ભાવ-પ્રબલતા નિશ્ચય ધાર. ॥૯૮૬॥
 એકાકી તું ધ્યાન સમાધિ-ભાવમાં રહીને નિશ્ચય ભાવ ! !;
 એકાકી થઈ એક નિજાતમ-પ્રભુને શુદ્ધ કરી પ્રગટાવ ! !. ॥૯૮૭॥
 એકાગ્રતાએ પ્રભુને ધ્યાવો, સંત મળે ત્યાં એકાકાર;
 એકાદશ અંગોને જાણો, બાર ઉપાગને શુદ્ધગમ ધાર ! !. ॥૯૮૮॥
 એકી કરી વ્યવહારે વર્તો, શુદ્ધપ્રેમ તે અદ્વૈતભાવ;
 એકાત્મારૂપ પ્રેમે થાવું-અદ્વૈતભાવના એવા લહાવ. ॥૯૮૯॥
 એકીવારે બધું ન થાવે, અનુક્રમે સહુ કાર્ય સધાય;
 એકો થા સહુ શુભ કાર્યોમાં, પ્રભુમાં એકો તે પ્રભુ થાય. ॥૯૯૦॥
 એકું સહુ પુદ્ગલના ભોગો, એકું જૂઠું કામના ભોગ;
 એકાંતે પ્રભુ ધ્યાન ધરીને, પ્રભુની સાથે ધારો યોગ. ॥૯૯૧॥
 એકાંતવાસી સાધુ સંતો, જ્ઞાનીને સારી એકાંત;
 એકાંત ખૂરી છે મોહીને, સમજ ટાળો જૂઠી જ્ઞાંત. ॥૯૯૨॥
 એવું જોલને એવું કરજે, જેથી દુઃખો સહુ વિણસાય;
 એવું જોલ ન એવું કર નહીં, જેથી વૈરિયો પ્રગટાય. ॥૯૯૩॥
 એવું ચિંતવ ! ! મનમાં પ્રતિદિન, જેથી આતમશુદ્ધિ થાય;
 એકાંતે કર ! ! આત્મનિરીક્ષણ, કર્યું શું તેનો કર મન ન્યાય. ॥૯૯૪॥
 એકલપેટો થા નહીં આતમ ! !, લે સઘળાના શુભમાં ભાગ;
 એકલપેટો સ્વાર્થી લોકો, પામે નહીં મુક્તિ ને ત્યાગ. ॥૯૯૫॥

એકાત જ છે જ્ઞાની સતને, શૂરી કર્મખપાવણકાજ,
 એકાત જ છે મૂર્ખને ખૂરી, મોહીની રહેતી નહીં લાજ ॥૯૯૬॥
 એકલવાયા અજ્ઞાનીઓ, વા કોઈ સાધુ સત ફકીર,
 એકલવાયા સારા ગુરા, નબળા કે કૈ મોટા વીર ॥૯૯૭॥
 એવ ભૂતનયાપેક્ષાએ, સર્વ કર્મના નાથે મુક્તિ,
 એવી રીતે નૈગમ આદિ, નયોથી જાણે મુક્તિ મુક્તિ ॥૯૯૮॥
 એ પણ જાણે આ પણ જાણે, એકીલો આતમ તુ જાણુ,
 એક આતમા પ્રભુને મૂકી, જડ જગમા મુકે અજ્ઞાન ॥૯૯૯॥
 એકતારો નિજતાર વગાડી, કહે પ્રભુથી થા એકતાર,
 એકતાર આતમ પ્રભુ સાથે, લાગે તો સુખ શાંતિ અપાર ॥૧૦૦૦॥
 એકાગ્રવૃત્તિ ને પ્રભુ સાથે, થઈ તો તે જાણે એકતાર,
 એકાગ્રવૃત્તિ તે પ્રભુમાહી ભક્તિ સાચી છે સુખકાર ॥૧૦૦૧॥
 એઠઘડી સુધીયે પણ પ્રભુની, સાથે લાગે ને એકતાને,
 એકડો મુક્તિ થવાનો નક્કી, થાતો પ્રગટે આનંદજ્ઞાન ॥૧૦૦૨॥
 એકરગ ને દેવગુરૂથી, લાગ્યો તો હું ખ સર્વે જાય,
 એકાતે ને !!! તુજ વર્તનને, જેથી હુર્જી દોષ વિભાય ॥૧૦૦૩॥
 એકડો જગમા ઉપયોગી, દસ્તાદિઠે ઉપયોગી હોય,
 એકડો પણ વૃક્ષાભાવે, વૃક્ષ સરીખો શોભે જોય ॥૧૦૦૪॥
 એકીયો, પેટના હું ખને હરતો, એના જેવો બનજો ભવ્ય,
 એકીયા સરખો શુભકરવાને, કરજો આતમ ॥ શુભ કર્તવ્ય ॥૧૦૦૫॥
 એકથીનો શુભવાસ છુપાયો, ધૂપે નહીં સમજો નરનાર,
 એકથી સરખા સફળી લોકો, ધૂપાયા નહીં રહે લગાર ॥૧૦૦૬॥
 એકના ઉપર એક સવાયેર, દુનિયામાહી લોકો દેખ,
 એકથી એક ચઢે છે જગમા, તણ અહંતા નજરે પેખ ॥૧૦૦૭॥
 એક ણીજાનો મત ન મળે ન્યા, ગમે નહીં આચાર વિચાર,
 એકતા મેળ રહે નહીં ત્યા તો, અનેકમતિયા જીવો ધાર ॥૧૦૦૮॥
 એકતાર સમક્તિ શુભ પ્રગટે, તો પછી મુક્તિ એકડો થાય,
 એકડે એક જે ભણુ તે તો, સમક્તિની પ્રાપ્તિ કહેવાય ॥૧૦૦૯॥

એક ઘડી મીનીટ પલની પણ, ગીતાર્થ સંતની સંગત થાય.
 એક નિજતમ મુકિત સન્મુખ, ડગલું ભરતો મુકિત જાય. ॥૧૦૧૦॥
 એવણાસમિતિ, જૈન શાસ્ત્રમાં, દ્રવ્ય ભાવથી ભાળી બેશ;
 એવણા સમિતિએ અનગારો, ગ્રહી આહારને ટાળે કલેશ. ॥૧૦૧૧॥
 એકેન્દ્રિયાદિ જીવો સઘળા, નિજ આતમસમ જ્ઞાને દેખ !! ;
 એકેન્દ્રિયાદિ સર્વ જીવોની, -ધ્યાને કરી તજ હિંસા દેખ. ॥૧૦૧૨॥
 એકવાર જીવ સમકિત પામ્યો; તો તે થાતો અવસ્થ સિદ્ધ;
 એકવારના સમકિત માંહી, અંતર્મુહૂર્તમાં એહ સમૃદ્ધ. ॥૧૦૧૩॥
 એકવાર જો કરી પ્રતિજ્ઞા, તો તે ધૈર્ય ધરીને પાળ;
 એક પ્રતિજ્ઞા પાળ્યાથી ઘટ, -માંહી શક્તિ વધે તત્કાલ. ॥૧૦૧૪॥
 એકવાર છે પ્રેમથી લગ્ન જ એકવાર બોલે છે ભૂપ;
 એકવાર બોલે છે સંતો, નહીં તો સંતને સારી ચૂપ. ॥૧૦૧૫॥
 એકવાર જે બોલી ફરતો, નહીં પ્રમાણિક તેહ ગણાય;
 એકજો જ્યાં ત્યાં સુખને શાન્તિ, એકજામાંહી શક્તિ સહાય. ॥૧૦૧૬॥
 એકી વખતે આટો ફાકવો, ભસવું એ જે કાર્ય ન થાય;
 એકી વખતે શત્રુ મિત્રની, -સાથે એકતા નહીં સુહાય. ॥૧૦૧૭॥
 એકાદશી તપ મહિમા ભારી, એકાદશીએ એક્યને ધાર;
 એક અનેક નિજતમ જાણો, દ્રવ્યને પર્યાયે જ વિચાર. ॥૧૦૧૮॥
 એકને અનેકમાંહી સમાવો, અનેકને એકમાંહી સમાવ !!;
 એક અનેક સ્વરૂપી આતમ, એકત્વે પ્રભુ ધ્યાન લગાવ !!! ॥૧૦૧૯॥
 એકથી એક સવાશેર જગમાં, અભિમાની તો થાવું ફેક;
 એક એકથી ચઢિયાતા જન, જગમાં છે મન ગર્વને રોકાં. ॥૧૦૨૦॥
 એકડે એકો બેથી બગડે, ત્રણેય મળેથી તગડો થાય;
 એકડા તગડા વચ્ચે બગડો, વચલી અવસ્થા ખૂરી જાય. ॥૧૦૨૧॥
 એકડો એકો, પ્રભુનો ભણુશો, કર્મ વિના થા !!! આતમ એક;
 એકડો એકો શ્રદ્ધા ટેકો, રાખો હુનિયામાંહી નેક. ॥૧૦૨૨॥
 એકડા વિણ મીઠાં સહુ મિથ્યા, આતમ વિના તનુ મિહું જાણ;
 એકાતમ પછી સર્વે સાથે, રહેતો તેની કિંમત માન. ॥૧૦૨૩॥

એક દિન રાત્ર એક દિન રક તુ, એક દિન શાતા એક દિન દુખ,
 એક દિન ધનવત એક દિન નિર્ધન, એક દિન લીખથી સાળે બૂખ ॥૧૦૨૪॥
 એક દિન જન્મ ને એક દિન મરણ, એક દિન કીર્તિને ધિક્કાર,
 એક દિન ઉચો નીચો એક દિન, એક દિન જાણુ સૌનુ ધાર ॥૧૦૨૫॥
 એક દિન હસવુ એક દિન રોવુ, સઘળા સગ્ગા દિવસો ન જાય,
 એકલો આંચો એકલો જાઇશ, પ્રભુ ભજ્યા વિણ શાંતિ ન થાય ॥૧૦૨૬॥
 એક દિન નામને રૂપ ન જગમા, અનેકમા પણ એકલો એક,
 એવું સમજી આતમ થેતો ॥, પ્રભુ શ્રદ્ધા પ્રીતિ ધરી ટેક. ॥૧૦૨૭॥
 એકવીશમી સદીમાહી ચારો, યુગપ્રધાનો મોટા ચાર,
 એક એકથી મહા ચઢીયાતા, જૈનજગત શાસન જયદાર. ॥૧૦૨૮॥
 એકવીશમી સદીમાહી એશીયા, બજ કળ બુદ્ધિથી સ્વાતંત્ર્ય
 એકો કરી મેળવવા માટે, સજ્જ થશે ધરી યત્રને તત્ર ॥૧૦૨૯॥
 એકવીશમી સદી અનેક રીતની, સકાન્તિથી થશે પસાર,
 એકને અનેક બૂલાવે એવી, રીતિનુ પરિવર્તન ધાર ॥૧૦૩૦॥
 એકવીશમી મદિમાહી દેશે, એક એકથી થવા ચઢીયાત,
 એક ખીજની સ્પર્ધાથી તે, યુદ્ધો કરશે અનેક જાન ॥૧૦૩૧॥
 એકી થા નહીં અરે ! આતમા, એ શાગમે બૂવ' ॥ ન સત્ય,
 ઐહિક જડ સુખમા નહીં રાંચો, આતમ કરી લે સારા કૃત્ય ॥૧૦૩૨॥
 એકી વર્ષની થતા ઉમર પણ, વૃદ્ધો અજાને છે ખાલ,
 આઠ વર્ષનો જ્ઞાની ખાલક, મત્ય વૃદ્ધ કરજે મન ખ્યાલ ॥૧૦૩૩॥

તે

ઐતિહાસિકદષ્ટિ ન પહોંચે, એવો તુ ઠે અનાદિ અનંત,
 ઐતિહિક સુખ ઠે મનના જૂઠા, આતમ સુખ છે સદા સ્વતંત્ર ॥૧૦૩૪॥
 ઐશ્વર્યે ફૂલાશે નહીં મન, જાણો નદીના પૂર સમાન,
 ઐક્ય કરો શુભ કાર્યમા મગળા, - ઐક્યથી શાન્તિ મળે મહાન ॥૧૦૩૫॥
 ઐક્ય કરી નિજ આતમથી પ્રભુનુ, જીવો ॥ પ્રભુમયજીવને એક,
 ઐક્ય જ્યાં એવુ ત્યાં પ્રભુ પ્રગટે જીવતા નિજ આતમ વિદેહ ॥૧૦૩૬॥

ઐક્ય ! અનંતીવાર તેં ખાધી, પર પુદ્ગલની ભૂલી ભાન;
 ઐક્ય ! અનંતા જીવની છંડી, ખાધી રહ્યું નવ તારૂં માન. ॥૧૦૩૭॥
 ઐક્ય છે વિચાર પ્રકૃતિ મેળે, ઐક્ય ન સ્વભાવે ભેદ જ્યાં હોય,
 ઐક્ય ન ધર્મપરસ્પર ભેદે, જૂઠું ત્યાં ઐક્ય ન સાચુંજોય. ॥૧૦૩૮॥
 ઐક્ય ન દુનિયાદારીમાંહી, બાલજીવોનું સ્વાર્થે થાય;
 ઐક્ય ન સ્વાર્થ જ્યાં જૂદા જૂદા, ઐક્ય ન દેશના ભેદે સદાય. ॥૧૦૩૯॥
 ઐક્ય ન જાતિસ્વભાવથી જ્યાં ત્યાં, ઐક્યના સર્વઉપાયો ફેરકે;
 ઐક્ય ન કાળા ગોરાઓનું, વર્ણમોહ ત્યાં પડતી પોક. ॥૧૦૪૦॥
 ઐક્ય છે દેશના મોહને ત્યાગે, ધર્મમોહ ત્યાગે જ સદાય;
 ઐક્ય છે જ્ઞાની ત્યાગીઓને, અભેદદથામાં તે પ્રગટાય. ॥૧૦૪૧॥
 ઐક્ય ન સખળા નખળાઓનું, જાતિસ્વભાવે જ્યાં છે વૈર;
 ઐક્યના નામે સંઘની શક્તિ, સારામાં વપરાય તો દહેર. ॥૧૦૪૨॥
 ઐક્યના નામે સંઘશક્તિનો, દુષ્ટયોગ જો જગમાં થાય;
 ઐક્ય તે નરક સમું દુઃખકારી, અન્યલોકનું જીવન જાય. ॥૧૦૪૩॥
 ઐક્ય જ્યાં આત્મનું પ્રભુ થકી છે, ત્યાં જગથી પણ ઐક્ય સુહાય;
 ઐક્ય, પ્રભુ જગ જીવે સાથે, એવું ઐક્ય ત્યાં પ્રભુ પ્રગટાય. ॥૧૦૪૪॥
 ઐક્ય જે સાત્ત્વિક તે જગ સારૂં, સાત્ત્વિક ઐક્યમાં પ્રભુ પ્રત્યક્ષ;
 ઐક્યમાં સંઘની શક્તિઓ છે, સાત્ત્વિક ઐક્ય કરો શુભ દક્ષ ॥૧૦૪૫॥
 ઐક્યમાં જ્ઞાનની વ્યાપકતા છે, સેવાભક્તિ વ્યાપક થાય;
 ઐક્યમાં સ્વાર્પણતાને સહવું, અન્યોમાટે જીવ્યું જાય. ॥૧૦૪૬॥
 ઐક્યમાં ત્યાગ ઉદારપણું છે, સ્વતંત્રતા સુખનો પણ ભોગ;
 ઐક્યમાં નામને રૂપની સુખની, -વાસનાત્યાગનો પ્રગટે યોગ ॥૧૦૪૭॥
 ઐક્ય થતું જ્ઞાને સુખકારી, અજ્ઞાનીઓ ઐક્ય ન પાય;
 ઐક્ય જે તામસ રાજસ જોડું, સામાઓને દુઃખ જ્યાં થાય. ॥૧૦૪૮॥
 ઐક્ય ન ધર્મના ભેદે થાતું, લિપ્તધર્મીમાં રહેતો ભેદ;
 ઐક્ય ન જાતિ સ્વભાવથી, ભેદી, -ઓમાં વર્તે સ્વભાવે ખેદ. ॥૧૦૪૯॥
 ઐક્ય ન લિપ્ત સ્વભાવે થાતું, ઐક્ય ન લિપ્તારાથે થાય;
 ઐક્ય ન જ્યાં મન મેળ મળે નહીં, પ્રેમલિપ્ત ત્યાં ઐક્ય ન ક્યાંય ॥૧૦૫૦॥

એકય છે ગુણ કર્મોના સામ્યે, એકય છે સરખા સ્વાર્થે જાણુ,
 એકય છે સરખે સરખાઓતુ, એકયજનક છે પ્રેમને જ્ઞાન ॥૧૦૫૧॥
 એકય ત્યા શ્રદ્ધા પ્રેમ સ્વાર્થે જ્યા, એકય જ્યા સ્વભાવે મજબુ થાય,
 એકય ત્યા બળશક્તિ ને જીવન, એકય જાણે જગમા છે ન્યાય ॥૧૦૫૨॥
 એકય વિના આર્યો જગ હાર્યા, એકના વણુ જૈનોનો હાસ,
 એકય વિના મુસ્લીમો હાર્યા, હિંદીઓનો યતો વિનાશ ॥૧૦૫૩॥
 એકયથી ખ્રીષ્ટીયો જય પામ્યા, હિંદુસ્થાનતુ પામ્યા રાજ્ય,
 એકયથી ખ્રિષ્ટીય ફ્રાન્સે હાલમા, પોતાનુ રક્ષુ સામ્રાજ્ય ॥૧૦૫૪॥
 એકયથી જાપાનીસો જીત્યા, ચીનાઓ પામે છે હાર,
 એકય જે આવશ્યક તે કરવુ, ઉપાયો કરીને જ હુલાર ॥ ૧૦૫૫ ॥
 એકય થશે જબ હિંદીઓતુ, તબ હિંદીઓતુ સામ્રાજ્ય,
 એકયને આત્મસમર્પણ શક્તિ, એત્રણથી જગ રહેતી લાજ ॥૧૦૫૬॥
 એકય ને હિંદીઓતુ વ્યવસ્થિત, નીતિ રીતિથી જગ જાય,
 એકવર્ચજ તો તેઓ પાસે, સહેજે આવે ઘરમા ન્યાય ॥ ૧૦૫૭ ॥
 એકય ને દેહના સહુ અંગોતુ, ઇંદ્રિયોતુ તો જીવાય,
 એકય વિના દેહી નહીં જીવે, પિંડે બ્રહ્માડે સમ ન્યાય ॥ ૧૦૫૮ ॥
 એકય વિના લઘુ કર્મી કોમો, મોટી કોમોથી જ હણાય,
 એકયને બળ કળ યુદ્ધિ પ્રતાપે, જીવોથી જગમા જીવાય ॥ ૧૦૫૯ ॥
 એકય તે જીવતી શક્તિ છે, સ્વાર્થલેહથી એકય હણાય,
 એકય ન અજ્ઞાની સ્વાર્થી મા, એકય ત્યા શુભામભાવ ટળાય ॥૧૦૬૦॥
 એકિક એમિઝડ સર્ પામવા, એકય મમો નહી મત્ર ને યત્ર,
 એકય, પ્રભુની શક્તિ પુરુષ છે, એકય સમો નહીં મોટો તત્ર ॥૧૦૬૧॥
 એકય ને જ્ઞાનીગુરૂથી યાતુ, તો આતમનિજ ગુરૂપદ પાય,
 એકય ને પ્રમુશ્રી અતર પ્રગટે, આતમ પ્રભુ સ્વરૂપી થાય ॥૧૦૬૨॥
 એકય ને સાર્વિક પ્રેમે થાવે, પ્રભુથી તો વટમા છે સ્વર્ગ,
 એકય ને પરાથી પ્રભુમા થાવે, આતમ પામે છે અપવર્ગ ॥૧૦૬૩॥
 એકય જે પ્રેમે તમોરજોગુણી, તેનો આ તે થાય વિનાશ,
 એકવર્ચ જ જે તમો રજોગુણી, અ તે તેનો થાવે હાસ ॥૧૦૬૪॥

ઓ પ્રભુ તારી શક્તિ અનન્તી, જગ ગાવે તુજ મહિમા અપાર;
 ઓ પ્રભુ તું છે અનંતજ્ઞાની, અનંત આનંદી નિર્ધાર. ॥ ૧૦૬૨ ॥
 ૐ અહું નિજ આત્મપ્રભુ તું, કર્તા હર્તા પાલનહાર;
 ૐ તું આત્મપ્રભુ છે અકર્તા, નહિ હર્તા તું તારણહાર. ॥ ૧૦૬૩ ॥
 ૐ અહું મહાવીર જિનેશ્વર, તું છે હરિહર બ્રહ્મારામ;
 ૐ અહું તું અનેકનામી, ખુદા અલ્લા આદિ બહુ નામ. ॥ ૧૦૬૪ ॥
 ૐ અહું મહાવીર જિનેશ્વર, સર્વવિશ્વનો તારણહાર;
 ૐ અહું મહાવીર તુજ શરણું, કીધું મારો કર ॥ ઉદ્ધાર. ॥ ૧૦૬૫ ॥
 ઓ જૈનો !! કરી એકતા જાગો, લુદ્ધ લેદમાં બની ઉદાર;
 ઓ જૈનો !! કરી ઐક્ય પ્રવર્તો, ઐક્ય બળે છે હયાતી ધાર. ॥ ૧૦૬૬ ॥
 ઓ જૈનો !! આર્યો જગ જાગે, ધર્મૈક્યે કરો સૌનું ઐક્ય;
 ઓશિયાળા પરતંત્ર બનો નહીં, સંપ શક્તિ ને ધરો વિવેક. ॥ ૧૦૬૭ ॥
 ઓ જૈનો !! જીવંતી સઘળી, શક્તિયો જે ધર્મની બેશ,
 પ્રગટાવો સઘળી ઉપયોગે, ધર્મ કર્યાથી નાસે કલેશ. ॥ ૧૦૬૮ ॥
 ઓ ભારતવાસીઓ !! જાગો, ગુણ ગ્રહો કરશે પરમાર્થ;
 ઓ જગમાં ભવી બંધુઓ સહુ, ઐક્ય ધરો તજી ખૂરો સ્વાર્થ. ॥ ૧૦૬૯ ॥
 ઓ જગ માનવો !! જ્ઞાને જાગો, જગમાં જ્ઞાનનો કરો પ્રકાશ;
 સેવાભક્તિ આત્મપ્રેમે, ઐક્ય કરો સહુ જગતું ખાસ. ॥ ૧૧૦૦ ॥
 ઓગણિશ એકાશી ચૈતર સુદિ, પંચમી રવિવારે ગુણધાર;
 વૃદ્ધિસાગર મુનિ તનુ છંડી, પહોંચ્યા પહેલા સ્વર્ગ મઝાર. ॥ ૧૧૦૧ ॥
 ઓગણિશ ચુમ્માલીશમાં જન્મ્યા, પાલીતાણા નગર મઝાર;
 ઓગણિશ પાંસઠમાં ગ્રહીદીક્ષા, પાદ્રામાં મુનિવ્રતની સાર. ॥ ૧૧૦૨ ॥
 ઓગણિશ એકાશીમાં આગમ, જોગવહ્યા તપ જ્ઞાન વિશાલ;
 સોળવર્ષની દીક્ષા પાળી, અનશન કરી ગ્યા સ્વર્ગ મઝાર. ॥ ૧૧૦૩ ॥
 ઓછું લાવ !! ન જડના મોહ, તું છે આત્મગુણોએ પૂર્ણ;
 ઓછું પુદ્ગલ ઋદ્ધિમાંહી, પુદ્ગલમાં છે સુખનું શૂન્ય. ॥ ૧૧૦૪ ॥
 ઓહું આપી પડો ન પાછા, ઓહું જૂઠું નીચ ન ધાર;
 ઓહું નહીં લે પાપીઓનું, ઉચાનું ઓહું સુખકાર. ॥ ૧૧૦૫ ॥

ઓદો, પ્રભુમા ઉપયોગી થઈ-જીવન જગમા એ છે સત્ય,
ઓદો, નામને રૂપમા જાને, નિર્મીટી થઈ કરવું કૃત્ય ॥૧૧૦૬॥
ઓદો, પ્રભુમય જીવન તે છે, ખીજ ઓદા અનિત્ય જાણ,
ઓદાઓ જે જાણના તેમા, નિલે પી થે જન જગવાન ॥૧૧૦૭॥
ઓજખ, પ્રભુની સાચી જગમા, આત્મપ્રભુને ઓજખ જાણ્ય,
ઓજખ, આત્મસમા જીવેને, પછીથી કરાં ધાર્મિક કર્તવ્ય ॥૧૧૦૮॥
ઓજખાણ છે જ્યા ત્યા સારી, ઓજખાણ જ્યા ત્યા ધન જાણ,
ઓજખાણ ખપમા કદિ આવે, ઓજખાણ જ્યા પ્રેમનુ તાન ॥૧૧૦૯॥

ઓ

ઔષધ આપી રોગીઓની, સેવા કર્યો નરને નાર,
ઔષધિયોનુ જ્ઞાન ઠરીને, કર્યો જીવોપર ઉપકાર ॥૧૧૧૦॥
ઔષધિયો રોગો હરનારી, જ્યા ત્યા ઉગે દેવોદેવ,
ઔષધિયોના મહિમા મોટો, જાણે તે ટાળે છે કલેગ ॥૧૧૧૧॥
ઔષધિયો ઉપકારી જગમા, ઔષધિયોનુ કર્યો જ્ઞાન,
ઔષધમાહી વનસ્પતિ શુભ, ઉપયોગી ઔષધ સુખખાણ ॥૧૧૧૨॥
ઔદાર્ય જેમા સ્વાભાવિક છે, જગમા તે મે ટો દાતાર,
ઔદાર્ય વણ જે દાન કરે તે, ફળ પામે નહીં તેનુ સાર ॥૧૧૧૩॥
ઔદયિકકર્મો જે જે આવે, તેમા ધારી લે સમભાવ,
ઔદયિકભાવમા ઉપયોગી થે, વર્ત! ધરી શુભ ઉત્તમદાવ ॥૧૧૧૪॥
ઔદયિક કર્મો!!! જે ઉપયોગે, ઉચ્ચને નીચપણ ત્યા ફેક,
ઔપચારિક જાળ ધોમાંહી, મુજ ન આતમ!!! પાડી પોષ ॥૧૧૧૫॥
ઔદાસીન્ય ન ધર નિજ આતમ, મુખડુ ખમા ધર સમતાભાવ,
ઔદાસીન્યદશા છે મોઢે, તેને ત્યાગી સ્વય જગાવ!!! ॥૧૧૧૬॥
ઔત્સર્ગિક અપવાદિક મતને, કર્મો કર! ધારી ઉપયોગ,
ઔજસ, આત્મનુ પ્રગટ કરો ઘટ, લોગવા સમભાવે સહુલોગ ॥૧૧૧૭॥
ઔજસ, વૃત્તિનુ જો તમોજીવી, તેથી સાર્વિક બહુમહાન,
ઔજસ, આત્મનુ, અનતશક્તિ, ઔજસ ત્યા પ્રભુપ્રગટ્યા જાણ ॥૧૧૧૮॥

ઔજસ, નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીનું, જ્ઞાની સંતનું બહુ મહાન;
 ઔજસ વૃદ્ધિના ઉપાયો, લે જે ગુણી થૈને ગુણવાન. ॥૧૧૧૬॥
 ઔદારિક વૈકિયને કાર્મણ, આહારક તૈજસ તનુ પંચ;
 ઔપાધિક તનુયોગો કર્મે, રાગે રોષે કર્મનો સંચ. ॥૧૧૨૦॥
 ઔષધાશ્રમ બંધાવો જ્યાં ત્યાં, પ્રગટાવો શુભ વૈદ્ય અનેક.
 ઔષધિયોનાં શાસ્ત્ર રચાવો, વૈદક શાસ્ત્રનો કરો વિવેક. ॥૧૧૨૧॥
 ઔદાસીન્ય દશા તજ !! આતમ !!, આનંદ નિજમાંહી પ્રગટાવ;
 ઔદાસીન્ય તે વિરાગવૃત્તિ-તેથી આગળ ચાલે દહાવ. ॥૧૧૨૨॥

ક.

કક્ષા કર્મને સમ્યક્ સમજી, કર્મનું કારણ મોહ નિવાર ! !;
 રાગદ્વેષથી કર્મબંધ છે, જ્ઞાનવૈરાગ્યે કર્મને વાર ! !. ॥ ૧ ॥
 કર્મને જીતતાં કક્ષો લાલિયો, સમજો એવું ચિત્ત મજાર;
 કક્ષા, કર્મ વિપાકો લોગવ !, સમજાવે મુક્તિ નિર્ધાર. ॥ ૨ ॥
 કાળ અપટશે અણુધાર્યો અટ, કપટ કળાનો કર !! અટ ત્યાગ;
 કર્મ કર્યાં લોગવવાં પડશે, આત્મધર્મમાં જ્ઞાને જાગ ! !. ॥ ૩ ॥
 કર્મયોગ રચ્યો અન્ય મેં સારો, કર્મયોગી કરવા નરનાર;
 કર્મયોગને વાંચો તેથી, નિર્લેપી થાશે નિર્ધાર. ॥ ૪ ॥
 કન્યાવિક્રયનિષેધ અન્યને, રચીને મેં દીધો ઉપદેશ;
 કન્યાવિક્રય બંધ થનાથી, દેશ કોમના ટળશે કલેશ. ॥ ૫ ॥
 કક્ષા કીર્તિ વાસના ત્યાગી, કરો ધર્મનાં સારાં કાજ;
 કર્મ પ્રમાણે સુખ હુંખ થાતું, કર્મનાશથી શિવપુર રાજ્ય !! ॥૬॥
 કાલા ઘેલા થશે ન જગમાં, કરો ન ક્યારે કાળા કેર;
 કર્મને ભવનું કારણ જાણી, કર્મનું મૂળ તજી દો વૈર. ॥ ૭ ॥
 કલંક દેવાં નહીં કોધી થૈ, કોધ જગત્માં છે ચંડાલ;
 કામણ દૂમણ કરો ન કોપર, કામવાસના પ્રગટી વાર !! ॥ ૮ ॥
 કંબુસનું સુખ જોવું ન પ્રાતર-પ્રભાતમાં લેવું નહીં નામ,
 કંબુસનું ધન જીભ ખાતા, મરતો લેઈ જાય ન દામ. ॥ ૯ ॥

કાયા દેખી શુ મકલાતો, કાયા માયા અન્તે ધૂળ,
 કોટિ ઉપાયે રહે ન કાયા, માનવ ! મોહે જરા ન ભૂલ ॥ ૧૦ ॥
 કુરાન માને મુસન્માન સહુ, કર્મ ટળ્યા વણુ થાય ન મુક્તિ,
 કપટકલા ત્યા ધર્મ ન કિચિત્, કાળની આગળ ચલે ન મુક્તિ ॥ ૧૧ ॥
 કર્મચોગી તે નર ને નારી, આસકિત વણુ કળ્તા કાજ,
 કર્મ કરે પણ અકર્મભાવે, રહીને સાધે આતમરાજ્ય ॥ ૧૨ ॥
 કણ્ણી પાછળ પળે કરોડો, ખેતીના ધધાથી જાણુ;
 કુદતને જાણે તે જ્ઞાની, કપટ કરે અ તે હુ ખ દહાણુ ॥ ૧૩ ॥
 કરણી તેવી પાર ઉતરણી વાંચુ તેણુ લણુચો સત્ય,
 કર્યા કર્મ ભોગવવા પડતા, સમજી કર્યો સારા કૃત્ય ॥ ૧૪ ॥
 કૃતકર્મો ભોગવવા પડતાં, ઈન્દ્રાદિક પણ ભોગવે કર્મ,
 કર્મને શર્મ નહીં છે કોની, કરીલે ! ચેતન પણ પળ ધર્મ ॥ ૧૫ ॥
 કળ્યા કકાસો કરવામા, પોતાની ચે ભૂલ વિચાર,
 કૃત ભૂલોને દૂર કર્યાથી, આત્મોન્નતિ સાચી નિર્ધાર ॥ ૧૬ ॥
 કુકર્મ કર્યો છાનામાના, તોપણ પ્રગટ થતા સસાર,
 કુકર્મથી સુખ લેશ ન મળશે, પગ પગ દુળ દાવાનળધાર ॥ ૧૭ ॥
 કકળાવો નહીં અન્યને દ્રેષે, જૂઠા કરવા નહીં કકળાટ,
 કીલામણા કર ! નહીં અન્યોને, આલસ છે મનતનનો કાટ ॥ ૧૮ ॥
 કકડે કકડે ખવાય સધળુ, આખુ કોણુ નહીં ખવાય,
 કકડીને ભૂખ લાગે જપાદે, ખાધુ પચે ને રોગ ન થાય ॥ ૧૯ ॥
 કચ કચ કર નહીં નકામી ક્યારે, કેસાકેશીયુદ્ધ નિવાર ! !,
 ગળજી ભૂલી કાર્ય કરે તે, ગાડો કે દાની શૂર ધાર ॥ ૨૦ ॥
 કચરા પૂજા કર ! નહીં મનમા, મનને રાખો શુદ્ધ પવિત્ર,
 કચપચથી નહીં કાર્યની સિદ્ધિ, ચોખું રાખો કાર્યને ચિત્ત ॥ ૨૧ ॥
 કચર પચર ખાણુ નહીં સારુ, કચરીગ નહીં અન્યોને ભવ્ય,
 કચરો કર ! ! મન તનનો દૂરે, કચવાયા વણુ ડર ! ! કર્તવ્ય ॥ ૨૨ ॥
 કચાશ રાખ ન મુકાર્ય કરતા, ઢોઢીથી મન ધર સતોષ,
 કર્મે જેવી વેળા આવે, તેવી ભોગવ ! ધર નહીં રોષ ॥ ૨૩ ॥

કળ્યાણોરથી પાઠ ના! કામો, કળ થાય તે કર નહીં કામ;
 કળ્યાના જે અર્થી દલાલો, તેને સ્વાર્થે આપ ! ન દામ. ॥૨૪॥
 કળેડાથી નહીં નર્ક છે છેટું, કાજલસમ છે દુષ્ટની સંગ;
 કટાક્ષનો જે ભાવ ન સમજે, અજ્ઞાની તેના જ કુઠંગ. ॥૨૫॥
 કટિસ્નાનથી રોગો જાવે, ગુરૂગમ પૂર્વક થાય જો સ્નાન;
 કટિ આદિ સ્નાનોની સમજણ, ગુરૂગમથી જ્ઞાને શુભમાન. ॥૨૬॥
 કઠોર થા નહિં દુઃખી ગરીબપર, કડકપણું તે દૂર નિવાર ! !
 કડાકૂટ તજ કદાચહીથી, કઠાપો પ્રગટે તે સંહાર. ॥૨૭॥
 કતકનો પેઠે વિવેકથી નિજ, મનના દોષો કરાય દૂર;
 કથીરસમ છે જૂઠી કહેણી, કદર કરો ખની જ્ઞાની શૂર. ॥૨૮॥
 કદંબ પુષ્પની પેઠે દાની,—તું મન હાથો શોભે સત્ય;
 કનિષ્ઠ તે જે કંજૂસ સ્વાર્થી, અજ્ઞાને નિર્ઘય કરે કુકૃત્ય. ॥૨૯॥
 કન્યાશાળાએ! ખડુ સ્થાપો, કન્યાઓને આપો જ્ઞાન;
 કન્યા કેળવણી વણ દેશની,—ધર્મરાજ્યની ચડતી ન જાણ. ॥૩૦॥
 કપાલીની નહીં સારી બુદ્ધિ, કપાલ-કૂટી કરો ન ફેક;
 કપોલ કલ્પિત કહેણી જૂઠી, કફનું કારણ જાણી રોક !. ॥૩૧॥
 કફની માત્રથી ખને ન જોગી, કબજે મન તો આતમ દેવ;
 કપ્પ છે અંતર મોહની વૃત્તિ,—ટાળો ધારો સદ્ગુણ સેવ. ॥૩૨॥
 કળાટ સ્તમ નિજ દિલને કરજો, ઉપયોગી તે સંઘડો સર્વ;
 કબીર વેદાંત સુપ્રી મતવાદી, કબૂતરને પણ કામને ગર્વ. ॥૩૩॥
 કજ્જલ થઈને ફરી ન જાશે, પાળો સારી કરી કબુલાત;
 કમકમી પ્રગટે એવા કુકર્મી,—લોકોની ખૂરી છે વાત. ॥૩૪॥
 કમ કૌવતને જુસ્સો ઝાઝો, મૂર્ખ અશક્તની એવી વૃત્તિ;
 કમાઈ થોડી ખર્ચ જ્યાં ઝાઝું, ત્યાં અંતે પ્રગટે કમખજતી. ॥૩૫॥
 કમાડ વાસે પગથી કપટી, કરપીણઆંખો જુદી જોય;
 કમ્મર ખળ તે હિંમત સ્વાશ્રય, અંતને ઉદય નિશ્ચય હોય. ॥૩૬॥
 કરડાગી કરી બોલ ન વચનો, કરમાઈશ ના મોહથી લેશ;
 કરવતથી પણ ખરો કોધી, કીડીપર પણ કર નહીં દેષ. ॥૩૭॥

કદપતરૂ સમ સતને દાનો, સદ્ગુરૂ છાયા અતિ સુખકાર,
 કદપલતા સમ સાચી વિદ્યા, કુર્મર્મવૃત્તિ પ્રગટી વાર ॥૩૮॥
 કૃતરા જે તે કૃત શુભ બલે, ઉપકારીનું હિત કરનાર,
 કૃતરા તે છે કૃતશુભ બલે, વાળે જે જગ નરને નાર ॥ ૩૯ ॥
 કૃતરા' જગમા વિરલા લોકો, ઉપકારી માટે અર્પાય,
 કૃતકાર્યોનો પ્રતિ બલે નહીં, ઇચ્છે તે નિષ્કામી ગણાય ॥ ૪૦ ॥
 કૃતમ તે ઉપકારની ઉપર, અપકારો સામે કરનાર,
 કૃત્ય શુભોને જે નહીં બલે, બલે છતા બૂરૂ કરનાર ॥ ૪૧ ॥
 કૃતમ જનથી કૃતરો સારો, પાલકમાટે આપે પ્રાણ,
 કૃતમ' પૂલયકી જે હલકો, પૂલો ખપમા આવે બલ ॥ ૪૨ ॥
 કૃતમની કિમત નહીં કોડી, સૌથી હલકો જગમા થાય,
 કૃતમ થા ! નહીં ઉપકારીનો, ઉપકારીનું કર હિત આપ ॥ ૪૩ ॥
 કષાયો સોળને પચીસ લેદે, સર્વથા ટાળે તે અરિહત,
 કષાયને છુટ્યો તે જિન છે, વીતરાગ જગમા મહાસત ॥ ૪૪ ॥
 કષાયો છે તે કર્મના બીજો, કષાય ત્યાગે ત્યાગ્યુ સર્વ,
 કષાય જખ તક તખ તક ત્યાગી-દશાપણનો મિથ્યા ગર્વ ॥ ૪૫ ॥
 કષાયો જેને તે નહીં ઈશ્વર, પરમેશ્વર જગમા કહેવાય,
 કષાય' જન્મ મરણના હેતુ, કષાય છુટે પ્રુપ્ત તે થાય ॥ ૪૬ ॥
 કષાય છુટે તે છે યોગી, તપસી સન્યાસીને ક્ષીર,
 કષાય છુટે સાધુ મુનિ યતિ, કષાય છુટે તે મહાવીર ॥ ૪૭ ॥
 કુચલી કરતા ધર્મ ન થાતો, કુચલીથી થાતુ બહુ પાપ,
 કુચલીથી નહીં સ્પર્કાર્ય સિદ્ધિ કુચલીથી પ્રગટે સતાપ ॥ ૪૮ ॥
 કૃત્ય અકૃત્ય ને સત્યાસત્યને, બલે તેનું સમ્યગ્ જ્ઞાન,
 કૃત્ય કરે પણ સાક્ષારૂપે, થાતો તે પામે નિર્વાણ ॥ ૪૯ ॥
 કાકની દૃષ્ટિ તણને આતમ ॥, જ્યા ત્યા સદ્ગુણ સારૂ દેખ ॥,
 કાળુ કર્મે સર્વ જીવોમા, દોષોની દૃષ્ટિને ઉવેખ ॥ ૫૦ ॥
 કૃષ્ણને કાપોત નીલને તૈજસ, પદ શુકલ લેશ્યા પદ બલ,
 કૃષ્ણાદિક લેશ્યાઓ બાણી, ઉજ્જવલ લેશ્યા મહો મુખલ ॥ ૫૧ ॥

ક્રિયાઓ પચ્ચીશ આસ્રવની, કાયાએ દંડાઓ ન ભવ્ય;
 ક્રિયાનું જ્ઞાને સ્થરૂપ સમજી, કર ! ! સ્વાધિકારે કર્તવ્ય. ॥ ૫૨ ॥
 કામરાગમાં દુનિયાં મુંઝી, કામરાગની મારામાર;
 કામરાગમાં પ્રેમ ન સાચો, આશુકમાશુકબ્રાંતિ વિચાર. ॥ ૫૩ ॥
 કામરાગમાં ક્ષાણિક સુખની, -લાલચ બ્રાંતિ છે નિર્ધાર;
 કામ રાગથી અનેક દુઃખો, કામે સુખ નહીં નિશ્ચય ધાર. ॥ ૫૪ ॥
 કૌતુક કુતુહલ જગમાં જ્યાં ત્યાં, કૌતુકથી ભરિયો સંસાર;
 કૌતુક કર્મને આતમનું ઘટ, જોતાં આવે કૌતુક પાર. ॥ ૫૫ ॥
 કર્મનું કુતુહલ નાટક જો ! ! નિજ, -ભવમાં નાટક કર્યાં અનંત;
 કર્મથી નાચ કર્યાં કરે હજી પણ, સાક્ષી થૈ કરતાં તે સંત. ॥ ૫૬ ॥
 કાર્યોત્સર્ગ તે દેહાધ્યાસનો, -જ્ઞાન અને વૈરાગ્યથી ત્યાગ;
 કાર્યોત્સર્ગ તે કાયા ઉપર, મમતા નહીં ને નહિ તતુરાગ, ॥ ૫૭ ॥
 કાર્યોત્સર્ગજ્ઞામાં રહીને, અનંત લોકો પામ્યા મોક્ષ;
 કાર્યોત્સર્ગ કરો ઉપયોગે, તેથી આતમ નહીં પરોક્ષ. ॥ ૫૮ ॥
 કંગાલો નહીં કંજુસ સમ જગ, કંજુસ તે સાચા કંગાલ;
 કંજુસનું જો નામ પ્રભાતે, દીધું ને દિન હાલ હવાલ. ॥ ૫૯ ॥
 કોલેરાની વખતે જલમાં, હવામાં રોગનો થાય પ્રચાર;
 કોલેરા ચાલે ત્યાં છાશને, પીવી આરોગ્ય જ કરનાર. ॥ ૬૦ ॥
 કારી ઘા વચનોના લાગ્યા, તે તો કદિયે નહીં રૂજાય;
 કોઈને શિક્ષા દેતાં પૂર્વે, પૂર્ણ તપાસો ન્યાયાન્યાય. ॥ ૬૧ ॥
 કૃષ્ણ હરિ શિવ રામનામને, જયે હિંદુઓ અનેક દેખ !!;
 કૃષ્ણ રામના ગુણો ગ્રહ્યા વળુ, પ્રભુતા પામે નહીં તે પેખ. ॥ ૬૨ ॥
 કમખજતી તો તેની આવી, સાધ્યદષ્ટિને ચૂકયો જેહ;
 કમશક્તિને કોઈ કરે ગહુ, બન્યો ન સદગુણગણનો જેહ. ॥ ૬૩ ॥
 કમખજતી તો તેની આવી, ઉચ્ચ ગુણોથી પકિયો જેહ;
 કુમાર્ગમાં પ્રવૃત્તિ કીધી, લોગે ખાખ કરી નિજ દેહ. ॥ ૬૪ ॥
 કસોટીથી તું કસાય તોપણ, ધાર ! ! ન મનમાં કિંચિત્ ખેદ;
 કાર્યો કરતાં કળે સહવાં, રાખજે એવી સત્ય ઉમેદ. ॥ ૬૫ ॥

કબટ વિપત્તિ હુ ખ બહુ પડતા, કસોટી ત્હારી આતમ । થાય,
 કસોટીથી તુ પૂર્ણ કસારે, તેથી શાંતિ અ તે ન્યાય ॥ ૬૬ ॥

કમભાગી જે ગુરૂ નહીં માને, કમભાગી જે સુણે ન શીખ,
 કમભાગી તે કામનો માર્યો, અભિચારો થઈ માગે ભીખ ॥ ૬૭ ॥

કમભાગી જે યત્ન મિત્રને, સત્યાસત્યનો લહે ન લેદ,
 કમભાગી જે દાન દેઈને, પાછળથી મન કરતો ખેદ ॥ ૬૮ ॥

કમભાગી જે દુર્ગુણ દોષને, સેવી નિજને ગણે મહાન,
 કાર્યો કરે અભિચારીપણથી, હિતસ્વીની સમજે નહીં સાન ॥ ૬૯ ॥

કમભાગી તે નિર્લજ્જ નફરત, કાચુ દિલને કાચા કાન,
 કુટુંબ દેશ ને સ ધના સામો, થાતો ત્યાગે નહીં અભિમાન ॥ ૭૦ ॥

કાટાની વાડો કરવાથી, આઝાદિકતુ રક્ષણ થાય,
 કાટા સરખા લોકોથી જગ, ક્યાણુ જ્ઞાનો જન રક્ષાય ॥ ૭૧ ॥

કાટા વાવ ! ન મન વચ તનુથી, કાટા નિજને વાગરો તેહ,
 કટાણો ખા નહીં શુભ કાર્યો, કાયર થા નહીં બન ।। ગુણુગેહ ॥ ૭૨ ॥

કરીને દેખ તુ, આભવમાહી, જેવું કરે તેવો તુ થાય,
 કચાશ રાખ ન પ્રભુને ભજતા, લેનેદે એ કુદ્રત ન્યાય ॥ ૭૩ ॥

કેઈક કર્તાવાદી લોકો, પ્રભુની ઇચ્છાએ સહુ થાય,
 કથન કરે ત્યા પ્રભુની ઇચ્છા, એજ કર્મનું ફલ છે ન્યાય ॥ ૭૪ ॥

કર્મોદય તે પ્રભુની ઇચ્છા, કર્મ, પ્રભુની મરણ જાણ ! !,
 કર્મોદય તે કર્મપ્રભુનો, ન્યાય કરેલો નિશ્ચય માન ॥ ૭૫ ॥

ક કાબૂપણ સત્ય બોલવું, કટિઆબૂપણ સત્યાચાર,
 ક હોરો તે પ્રજ્ઞાચર્યનો, પરનારી મૈથુન પરિહાર ॥ ૭૬ ॥

કુશલ બનો સહુ કર્મ ક્રિયામા, કુશલ હોય તે પામે યોગ,
 કુશલપણ છે અનેક યોગે, લોગોમા થા આત્મ અલોગ ॥ ૭૭ ॥

કષ્ટની કોટિ આવે તોપણ, આનંદ સમતા ધીરજ ધાર,
 કર્મની લીલા સુખ હુ ખ જાણી, કર્મ નવા બાધો ન લગાર ॥ ૭૮ ॥

કૃષ્ણને કર્મો મરતા નહિયા, બાણ વાગતા છ ક્યા પ્રાણ,
 કાખાઓ લેઈ ગયા કૃષ્ણની, —નારીઓને જુઓ પુરાણ ॥ ૭૯ ॥

કટાકટીનો પ્રસંગ આવે, તોપણ પ્રભુને ધર્મને ધાર ! ! ;
 કરો કમાણી ધર્મની સારી, કર્મને આતમ ! ! ભિન્ન વિચાર. ॥૮૦॥
 કમલપત્ર સમ થવું નિર્દોષી, કર્તવ્યો કરતાં સંસાર;
 કાયાથી કર !! નહિ કદિ કાળું, કાર્ય કરો નિજ કર્મ વિચાર. ॥૮૧॥
 કર્મ શુભાશુભ ઉદયે આવ્યાં, ભોગવ !! હર્ષને ત્યાગી શોક;
 કર્મ બાંધતાં પૂર્વે ચેતો, કર્મ ન છૂટે પાડે પોક. ॥ ૮૨ ॥
 કાળી બાબુ દેખ ન કેની, કાળી બાબુ વણ નહીં કોઈ;
 કર્મ છે ચાવત તાવત દોષી, જીવો જાણો જગમાં જોઈ. ॥ ૮૩ ॥
 કપિલર્ષિ' જિનભાવે પામ્યા, ક્ષણમાં ધ્યાને કેવલજ્ઞાન;
 કર્મ પ્રભુની અકળ કળા છે, તેથી છૂટે તે ભગવાન. ॥ ૮૪ ॥
 કઠિયારો કાન્હડ સુખ પામ્યો, ધર્મ ધરીને વાંચો શાસ્ત્ર;
 કર્મને આતમ તત્ત્વને જાણી, ધરી લે જ્ઞાનતણું દિવ્યાસ્ત્ર. ॥ ૮૫ ॥
 કસ્તુરી કાળી માટીને, કાળો મેઘને કાળો વાન;
 કાળાં અતિ તે બહુ ફલપ્રદ છે, કાળાં ગોરાં સરખાં જાણ. ॥ ૮૬ ॥
 કાળી ગોરી ઘોળી ચામડી, - રૂપે મુઝો નહીં નરનાર;
 કાળાં ગોરાં સહુમાં ગુણને, અવગુણ રહેતા સત્ય વિચાર. ॥ ૮૭ ॥
 કહેણી રૂપા જેવી જાણો, રહેણી તે તો રત્ન સમાન;
 કહેણી સમ રહેણી છે જેની, તેહ પ્રમાણિક દેવ સમાન. ॥ ૮૮ ॥
 કથની કરે પણ જે નહીં વર્તે, લુચ્ચો જગમાં લાંઠ લખાડ;
 કથનીની કિંમત છે કોડી, વર્તન વણ દુર્ગતિની ખાડ. ॥ ૮૯ ॥
 કસોટીએ કસાય છે કંચન, તેથી કિંમત તેની થાય;
 કસાય છે સજ્જન કંચન સમ, કષ્ટાદિક પડતાં નિર્માય. ॥ ૯૦ ॥
 કષ્ટ પડ્યાં વણ કોઈ કાર્યની, જગમાં કિંમત સત્ય ન થાય;
 કષ્ટો પડતા કરતાં કાર્યો, શૂરા યોગી જગ કહેવાય. ॥ ૯૧ ॥
 કંથેર કેરને કો ન ઉછેરે, તોપણ જ્યાં ત્યાં પ્રગટે તેહ;
 કેળને લોકો પોષ ઉછેરે, કુળત ઉચ્ચનો લેહ જ એહ. ॥ ૯૨ ॥
 કડવી તુબડીને જલધટથી, નવરાવો જો કોટિવાર;
 કડવાપણ તે લેશ ન મૂકે, કપટીને તેમ યાત્રા ધાર. ॥ ૯૩ ॥

કાયોત્સર્ગ તે કાયા ઉપર, મમતા, આતમલાવનો ત્યાગ । । ।,
 કાયોત્સર્ગ અવશ્ય તે કરવું, દેહમા ધાર । । ન આતમ રાગ ॥૯૪॥
 કીડી આદિ સ ધના સ પે, સર્પનો થાતો જલ્દી નાથ,
 કાક સ ધના સ પથી ધૂકનો, - ભય ટળતો સમજો જન ખાસ ॥૯૫॥
 કીડી આદિ સ ધના સ પનો, દાખવો લેઈ સ ધનો સ પ,
 કરશે તો જગમાહી જીવશે, સ પે સુખ શાંતિ ને જ પ ॥ ૯૬ ॥
 કુર્ખાની પશુઓની કરવી, થાય ન તેથી ખુદા પ્રસન્ન,
 કરી આરા નહીં રક્ત પીવાની, ઈચ્છા-નિશ્ચય જાણો મન ॥૯૭॥
 કુર્ખાની કરો મન ગયતાનની, હિ સાથી નહીં જહનન હોય,
 કપટ કુમતિ ને કામ હણ્યાથી, આતમ અલ્લા પ્રસન્ન જોય ॥ ૯૮ ॥
 કજીયા કલેશ ને સ કટ કું જો, કદ પડે ત્યા છે તુજ ભૂલ,
 કાયા મન જો । । તારૂ તપાસી, કું ખ હેતુ અજ્ઞાન છે મૂલ ॥ ૯૯ ॥
 કાઈક નિ દે કાઈ પ્રસશે, મૌનો નહી અભિપ્રાય જ એક,
 કાર્યને કર તુ વિવેકથી જીવ । ।, દુનિયાના અભિપ્રાય અનેક ॥૧૦૦॥
 કરણી તેવી પાર ઉતરણી, વાંચુ તેવું લણુશે ભગ્ય ।,
 કાર્યો કર પશુ ફક્ત ઈચ્છા તજ । ।, અકર્મમાવે કર કર્તવ્ય ॥૧૦૧॥
 કાગડા કાગા સર્વ ઠેકાણે, ધાવે કાચલા થય ન સ્વેત,
 કપટી ફજન દોહીઓથી, - મૈત્રીધર સાવધ રહી ચેત ॥ ૧૦૨ ॥
 કાળી બાલુ દેખ ન કોની, સૌની ધોળી બાલુ દેખ,
 કરશે તે ભોગવશે જગમા, અન્યની નિદા કરવી ઉવેળ ॥ ૧૦૩ ॥
 કરોડ ગાઉ દૂરે તે છે, પાસે છતા જે પ્રેમથી શૂન્ય,
 કપટી દોહી દોપનો શાહી, સાડ છે તસ આગળ મૌન ॥ ૧૦૪ ॥
 કાયર, કાર્યની સિદ્ધિ કરે નહી, અર્ધપન્થથી ભાગી જાય,
 કાયર થા ના કાર્ય કરતા, કાયરથી પ્રભુ દૂર રહાય ॥ ૧૦૫ ॥
 કાચા કાનનો થા ના ક્યારે, સાક્ષ્યુ તેટલું સત્ય ન હોય,
 કરી પરીક્ષા દેખ । અનુભવે, સત્યવાત સમજાવી જોય ॥ ૧૦૬ ॥
 કજીસ થા નહિ કાયર થા નહિ, અયોગ્ય ક્રોધ થતો જ દખાવ । ।,
 કુશલ ખની ઉપયોગી થીને, સ્વયોગ્ય ફજને નિત્ય બજાવ ॥૧૦૭॥

દૂરગદુતું ચરિત્ર જાણી, અંતરમાંથી ક્રોધ નિવાર ! !;
 કૂર્માપુત્ર ચરિત્ર વિચારી, રાગ રોષ કામાદિક વાર ! !. ॥ ૧૦૮ ॥
 ક્રોધ, કાળીયો પ્રગટે ત્યારે, બોલવું લખવું કરવું ત્યાગ;
 કંચન કામિનીમાં સુખ લાગે, તો સંતોનો કર ! ! મનરાગ. ॥ ૧૦૯ ॥
 કાયામાં આતમભુદ્ધિથી, જીવંતો જીવ મૃતક સમાન;
 કાયામાં વસનારો આતમ, કાયાથી ન્યારો ગુણ ખાણ. ॥ ૧૧૦ ॥
 કૃષ્ણ તે અન્તર આતમ જાણો, વૃત્તિયો ગોપીઓ ખાસ;
 કરે કર્મ પણ કર્મથી ન્યારો, સમકિતી આતમ ધર વિશ્વાસ. ॥ ૧૧૧ ॥
 કૃષ્ણ તે કર્મ છે સૃષ્ટિ કર્તા, હર્તા પાલક નયસાપેક્ષ;
 કૃષ્ણ તે આતમ કર્મ જે લેદે, ચરિત્ર નયસાપેક્ષે દેખ. ॥ ૧૧૨ ॥
 કન્યા વેચી પૈસો ખાવો, કસાઈ કરતાં મોટું પાપ;
 કલંક મોટું એ સરખું નહીં, લ્યો નહીં કલંકની જગ છાપ. ॥ ૧૧૩ ॥
 કન્યાવિક્રય કરનારાઓ, દેશ કોમ પડતી કરનાર;
 કન્યા વેચે કસાઈ સરખો, પાપ કર્મ ખાંધે નિર્ધાર. ॥ ૧૧૪ ॥
 કન્યાવિક્રય નિષેધ અન્યે, સ્વરૂપ તેનું વર્ણવ્યું જાણ ! !;
 કન્યાવિક્રય કુદૃષ્ટ રીવાજને, ત્યાગતાં ચઢતી ગુણ ખાણ. ॥ ૧૧૫ ॥
 કર્મયોગી જે નરને નારી, તેના ગુણ આચાર વિચાર;
 કર્મયોગ અન્યે મેં લાખ્યા, વાંચો તેને ઓ ! ! નરનાર. ॥ ૧૧૬ ॥
 કુમતિ કુટિલતાને બહુવારો, સર્વ કાર્ય કરતાં નરનાર;
 કુશરનો વિશ્વાસ કરો નહિં, કુશર સોબત કરવો વાર. ॥ ૧૧૭ ॥
 કૃષ્ણ સર્પની સોબત સારી, કુશર સંગે લવોલવ દુઃખ;
 કુશર સુશર લેઈ જણાતો, સમ્યગ્જ્ઞાને પ્રગટે સુખ. ॥ ૧૧૮ ॥
 કુતર્કથી નહીં તત્ત્વ પમાતું, કુતર્કથી છે કલેશને વૈર;
 કુતર્કથી સૂકો નિજ આતમ, કુતર્કીને પ્રગટે નહિ સ્થૈર્ય. ॥ ૧૧૯ ॥
 કંડવું ઔષધ પણ ગુણકારી, માતપિતા ગુરુ લોકો પાય;
 કંડવું પણ સુખકર સાંભળવું, કરવું દુઃખહર જેહ જણાય. ॥ ૧૨૦ ॥
 કામિની કજીવા કંચન પૃથ્વી, દુઃખનાં હેતુ એ છે જાણ;
 કલેશકારિણી મળે જો કામિની, જીવંતાં નારકી દુઃખ માન ॥ ૧૨૧ ॥

કામના વશમા જગ સહુ જીવો, કામ છે સર્વ જીવોનો કાલ,
 કામવશે ઇન્દ્રો પણ કિ કર, કામ તજે તે કાલના કાલ ॥ ૧૨૨ ॥
 કામના માટે કચન કામિની, કામાર્થે જગની જાણ,
 કામથી અ તે સુખ ન સાચુ, પછીથી દુ ખ હાવાનલ જ્વાલ ॥ ૧૨૩ ॥
 કામ છે લોગીને અમૃતસમ, ત્યા સન્તોને લાગે ઝેર,
 કામ નહીં ત્યા રામ પ્રભુ છે, કામત્યાહિ હિ સાર્થિક છે વૈર ॥ ૧૨૪ ॥
 કામને જીત્યો તે જગ જીત્યો, કામને રામ નહિ જોઈ કામ,
 કામને જીત્યા વણુ જગ જીત્યો, ચક્રો પણ તે દુ ખ શુભામ ॥ ૧૨૫ ॥
 કામવાસના જીતી જેણે, તેણે જીત્યું સર્વે જાણુ,
 કામ છે દુ ખનુ મૂળ જગત્મા, કામને જીતો ધારી જ્ઞાન ॥ ૧૨૬ ॥
 કર્મ છે આઠ પ્રકારે જગમા, કર્મના ચારને ત્રણ છે લેઈ,
 કર્મના વશમા સર્વ જીવો છે, કર્મથી જીવોને દુ ખ ખેઈ ॥ ૧૨૭ ॥
 કરોળીયો જેમ લાગથી તાતણા-જાણ રચી તેમાં સપડાય,
 કર્મનો કર્તા કર્તા આગમ, કરોળીયા જેવો છે ન્યાય ॥ ૧૨૮ ॥
 કર્મોદયથી સર્વે જીવો, સુખ દુ ખ પામે અન્ય નિમિત્ત,
 કર્મોદયમા અન્ય જીવો તે, નિમિત્ત માત્ર છે સમજો ચિત્ત ॥ ૧૨૯ ॥
 કલક ચઢયા છે મહાસતીઓપર, પૂર્વકર્મના ઉદયે જાણુ ! !,
 કલ દુ ખ આવે ત્યારે તું, અન્ય જીવોને શત્રુ ન માન ॥ ૧૩૦ ॥
 કર્ણ કરે તું સર્વજીવોપર, કોઈને કિંગિત દુ ખ ન આપ ! !,
 કરોશ જેવું પાગીશ તેવું, સત્ય નિયમ એ નહિ ઉત્થાપ, ॥ ૧૩૧ ॥
 કોઢિલા સમ મીઠા જોડો, થા ! !, સાવધ તું કાકની પેર,
 કુતરા સમ થા સેવક માચો, કાક સ પવત રહેવું ઘેર ॥ ૧૩૨ ॥
 કેળવણી લે તનની મનની, દુર્જીવ નાસે જેથી સર્વ,
 કેળવણીથી દુ ખ ટળે સહુ, કેળવણી ગ્રહી થા નિ ગર્વ ॥ ૧૩૩ ॥
 કાચા કાનનો ચા ના ક્યારે, કાચર થા ના કરતા કાજ,
 કાગળુ ઠેકાણે રાખીને, ચાલો ચેતન વધશે લાજ ॥ ૧૩૪ ॥
 કેળની પેઠે લાગા હાથનો, ચા ઉપગરી કાર્યે જાન્ય !,
 કઠીનતા ધર વજના જેવી, કરે વ્યવસ્થાએ કર્તાવ્ય ॥ ૧૩૫ ॥

કાળા માથાના માણસથી, જગમાં સર્વે કાર્યો થાય;
 કઠીન કાર્યો પણ કળ બળથી, યુદ્ધિથી સહેલાં થઈ જાય. ॥ ૧૩૬ ॥
 કુકકુટ પેઠે જાત્રત રહેવું, કીડી પેઠે ઉઘમ ધાર ! ! ;
 કૃષ્ણની પેઠે થા ગુણગ્રાહી, જ્યાંથી ત્યાંથી ગુણ લે સાર. ॥ ૧૩૭ ॥
 કાલ સ્વભાવને નિયતિ કર્મને, ઉઘમ પાંચે કાર્ય સધાય;
 કારણથી છે કાર્યની સિદ્ધિ, દ્રવ્ય તે ભાવ નિમિત્તે થાય. ॥ ૧૩૮ ॥
 કર્મે લખ્યું તે થાશે એવું, માની બેસી રહો ન કોય;
 કર્મોદય પણ ટળે ઉઘમથી, કર ! ! ઉઘમ વિશ્વાસથી જોય. ॥ ૧૩૯ ॥
 ક્રિયાકર્મ કરનારા ધર્મી, - અજ્ઞાનીનો યુદ્ધિ ભેદ, -
 કર નહીં સંશયી તર્કે તેને, સંશયે બ્રહ્મ વા પામે ખેદ. ॥ ૧૪૦ ॥
 ક્રિયા વિનાનું જ્ઞાન તે પંથુ, જ્ઞાન વિનાની ક્રિયા તે અન્ધ;
 જ્ઞાન ક્રિયાથી મુક્તિ આદિ, સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ અખન્ધ. ॥ ૧૪૧ ॥
 કૃપા, પ્રભુની પામવી હોય તો, વિશ્વજીવો પર કરજી લાવ ! ! ;
 કૃપા કર્યા વણુ કૃપા ન મળશે, સમજી કૃપામાં ચિત્ત લગાવ. ॥ ૧૪૨ ॥
 કૂડું કરતાં ભૂંડું થાશે, કૂડો જન છે ભૂંડથી નીચ;
 કલ્પિત વાતોથી નહીં ઉન્નતિ, કૂડું દેખી આંખને મોંચ. ॥ ૧૪૩ ॥
 કુદ્રત ખેલને જ્ઞાની સમજે, કુદ્રતી જીવન છે સુખકાર;
 કુદ્રતનાં સહુ રહસ્ય જાણો, ટાળો સહુબ્રાન્તિ દુઃખકાર. ॥ ૧૪૪ ॥
 કુદ્રત કર્મના ગેબી અવાજો, આકસ્મિક જ્યાં ત્યાં પ્રગટાય;
 કુદ્રત કર્મ સ્વરૂપી પ્રભુની, અકલકલાઓ નહીં કળાય. ॥ ૧૪૫ ॥
 કર્મો કર તું સ્વાધિકારે, સાક્ષીભાવે ધરી ઉપયોગ;
 કર્મો કર તું અકર્મભાવે, કર્તા ભોક્તા સાક્ષીપ્રયોગ. ॥ ૧૪૬ ॥
 કાંટાળાં વૃક્ષો ઉપયોગી, વાડ આદિ રક્ષણ ગુણકાર;
 કો નહીં નિરૂપયોગી જગમાં, સમજો એવું નર ને નાર. ॥ ૧૪૭ ॥
 કુમાર કુમારી બ્રહ્મચારી તે, જેના મુખપર ઝળકે તેજ;
 કાયા જેની ઝળકે વીર્યે, ઉત્સાહ સ્ફૂર્તિ નિરોગી સહેજ. ॥ ૧૪૮ ॥
 કાયા મન વાણી મોક્ષાર્થે, કાયા સ્ટીમર અમૂલ્ય જાણ;
 કાયા સ્ટીમર વીર્યથી રક્ષી, બવોદધિ ઉતરો ગણવાન. ॥ ૧૪૯ ॥

કાયા માનવભવની પામ્યો, અનતપુષ્પે આતમ ! બેશ,
 કાયા વાપર ! ! મોક્ષાર્થે તુ, તેથી સઘળા નાસે કલેશ ॥૧૫૦॥
 કાયાથી કર કાર્યો સારા, કાયાથી કરવા નહિ પાપ,
 કાયા ઉપર મોહ ન કરવો, કાયાને રક્ષો શુભુછાપ ॥૧૫૧॥
 કાયાને જે આતમ માને, તેને વર્તે દેહાધ્યાસ;
 કાયાથી જૂદો નિજ આતમ, માની શુભનો કરો પ્રકાશ ॥૧૫૨॥
 કાયાની હિંસા નહીં કરવી, વ્યભિચારાદિ દોષથી બાજ,
 કાયા, પરમાતમ પ્રાપ્ત્યર્થે, પરપરા હેતુ છે મહાન, ॥૧૫૩॥
 કાયા ચિતામણિથી અધિકી, અનતશુભી કર શુભ ઉપયોગ,
 કાયા, નરભવની મહા દુર્લભ, સાચવ તેનું પૂજારિગ્ય ॥૧૫૪॥
 કુટેવ મન તનવાણીની કષ્ટ ? , પોતાની તુ પોતે બાજ,
 કુટેવ કુટિલતા ટાળી ટળતી, નિશ્ચય કરીને વર્ત પ્રમાણ ॥૧૫૫॥
 કરોડ વાતની વાત જ એકજ, દિઠમા રાખી પ્રભુ કર કાજ,
 કરોડ ઇચ્છાઓને ત્યાગી, ઇચ્છ તુ પરમાતમ સામ્રાજ્ય ॥૧૫૬॥
 કમ ખાવાથી ગમ ખાવાથી, તનુના મનના રોગો બચ,
 કમ ખાતા રોગો નહીં ઉપજે, ગમ થાતા બહુ કલેશ ન થાય ॥૧૫૭॥
 કોટિ શિક્ષા પહેલા શિક્ષા, કમ ખાવું ગમ ખાવી શીખ,
 કુદ્રતનો એવો છે કાયદો, પાળ્યાથી નહિ દુખ ને લીખ ॥૧૫૮॥
 કુમાર કન્યાઓની ઉપર, સર્વજાતિ પ્રગતિ આધાર,
 કેળવણી તેઓને જેવી, દેશોજાતિ તેવી અવધાર ! ! ! ॥ ૧૫૯ ॥
 કુમાર કરતા કન્યાઓને, માને જેઓ મનમા હીન,
 કુમતિપારક એવાઓ જગ, પરત જ દુખિયા છે દીન ॥ ૧૬૦ ॥
 કસાર્ધખાના પાપના સ્થાનક, દેશ કોમ પડતી કરનાર,
 કલ્પ કર્યાથી પશુઓની જગ, અનેક દુખો પ્રગટ થનાર ॥૧૬૧॥
 કસાર્ધખાનાઓ નરકોના, -સ્થાનક જેવા છે પ્રત્યક્ષ,
 કલ્પ થતી ગાયો બળદોને લે સો આદિ રક્ષો દક્ષ ॥ ૧૬૨ ॥
 કસાર્ધખાનામા ગૌઆદિ, પશુઓનો દુખી પોકાર,
 કાને સાંભળો આજે દેખો, હયા ઉપજશે તેથી અપાર ॥ ૧૬૩ ॥

કૃપાળુ લોકો કૃપા કરીને, કસાઇને વંચો નહીં ઢોર;
 કૃષિ આદિ ઉપયોગી ઢોરો, કસાઇને આપે તે ચોર. ॥ ૧૬૪ ॥
 કસાઇખાનાં માંસના ભક્ષક, - લોકોના સ્વાર્થે પ્રગટાય;
 કૃપા કરૂણા હીનજનોથી, પશુઓના માંસે જીવાય. ॥ ૧૬૫ ॥
 કર્મો કસાઇખાનાં આદિ, કરનારા નરકે જાનાર,
 કર્મ ન છોડે પરભવમાંથી, લોકો દુઃખી થૈ રોનાર. ॥ ૧૬૬ ॥
 કૂર હૃદયી મહાપાપી લોકો, સ્વાર્થે કતલ કરે છે ઢોર;
 કૂર હૃદ્ય હિંસક લોકોથી, જગમાં દુઃખ અશાન્તિ શોર. ॥ ૧૬૭ ॥
 કમાણી કર ! ! તું મન વચ કાચે, દયાદિ સત્કર્મોની જોય;
 કરી કમાણી સત્કર્મોની, - પરભવમાં ટાળે સહુ કલેશ. ॥ ૧૬૮ ॥
 કુકર્મી ક્રોધે કાળો થા ના, ક્રોધે આતમ છે ચંડાલ;
 ક્રોધે કુમતિએ ચંડાલ જ, જો નિજમાં કર સાચો ખ્યાલ. ॥ ૧૬૯ ॥
 ક્રોધ છે કાળા નાગથી ભૂંડો, ક્રોધ એજ જગમાં શયતાન;
 ક્રોધે તપ જપ સંયમ પાળ્યું, નિષ્કળ જાતું નિશ્ચય માન. ॥ ૧૭૦ ॥
 ક્રોધે હિંસા જૂઠને ચોરી, અનેક પાપો વેગે થાય;
 ક્રોધે ભાન રહે નહીં નિજતું, ક્રોધે અન્યાયી દુઃખ પાય. ॥ ૧૭૧ ॥
 ક્રોધ હલાહલ વિષથી મોટો, અનંત ભવ દુઃખદાયી જાણુ;
 ક્રોધે યોધ ટળે છે ક્ષણમાં, ક્રોધ તજ્યાથી કેવળજ્ઞાન. ॥ ૧૭૨ ॥
 ક્રોધીથી સહુ થાતાં પાપો, ક્રોધી પોતે છે શયતાન;
 ક્રોધ તજીને ક્ષમા ભજતાં, ધર્મી પામે છે નિર્વાણ. ॥ ૧૭૩ ॥
 ક્રોધની પેઠે કપટ ભયંકર, અનંતભવનું મૂલ છે જાણુ;
 કપટે ચપટ થવાનું નક્કી, કપટ નહીં ત્યાં નિર્મલ જ્ઞાન. ॥ ૧૭૪ ॥
 કપટ વિષે રહેતી નિર્જાનતા, દંભે જીવે છે નામદં;
 કપટી મહાપાપી જગમાંથી, અંતે સહેતો દુઃખનાં દર્દ. ॥ ૧૭૫ ॥
 ક્રીડાઓ કરવી નિર્દોષી, આનંદ શક્તિ બુદ્ધિદાર્થ;
 કેલિ કરવી વિવેક ધારી, થાય ન જેથી નિજ હલકાર્થ. ॥ ૧૭૬ ॥
 કમાઈ નિજ જાતે જે કરવી, તેનું લોજન ઉણુ ગણાય;
 કમાઈ પરની રળી જે ખાવી, ઠંડુ લોજન તેહ કથાય. ॥ ૧૭૭ ॥

કાળા અ ગે તાપુશ થા નહી, ગોરા અ ગે ધર નહી રાગ,
 કાળી ગોરી ચામડીમા શુ ? અ તરુ શુષ્ક દેખો મહાભાગ ! ॥ ૧૭૮ ॥
 કચન સરખા તે લોકો છે, સદ્ગુણી સત્કર્મી નરનાર,
 કાયા, પરમાર્થે વાપરતા, દયા સત્ય નીતિ વ્યવહાર ॥ ૧૭૯ ॥
 કાળી ગોરી પીળી ધોળી, જાતલેદથી લડો ન લોક ! !,
 કાળો ગોરો નહી છે આતમ, ર ગણેદની કુમતિ રોક ! ॥ ૧૮૦ ॥
 કહું કરિયાતુ કાળીજીરીથી, જવરાદિ રોગો જલ્દી જાય,
 કડવો હી બડો હવા દવામા, ઉપયોગી આરોગ્ય સહાય ॥ ૧૮૧ ॥
 કડવી તુખડી, શતનદી જલમા, સ્નાન કરે પશુ યાય ન મિષ્ટ,
 કડવા દુર્ગુણ વ્યસન તજ્યા વણુ, તીર્થ સ્નાનથી યાય ન ઈષ્ટ ॥ ૧૮૨ ॥
 કોઠા કાનનુ કુતરે જ્યા ત્યા, જાના હડધૂત થાવે દેખ ! !,
 કુશિષ્ય કુલાડી કુબ્યસની, હડધૂત થાવે નજરે પેળ ॥ ૧૮૩ ॥
 કડવુ પણુ શુષ્ક સુખ કરનાર, બહાણુ લાગે જેને ઝીલ,
 કડવામાથી શુષ્ક લેનારા, લાખે ઝીલ જે સમજે તેહ ॥ ૧૮૪ ॥
 કુજાતને દુર્ગુણી દુર્વ્યસની, કુતોપકાર વિનાશક જેહ,
 કુકર્મીને વિશ્વાસનો ધાતક, હિંસાદિ કરનારો તેહ ॥ ૧૮૫ ॥
 કોણુ છે તુ ને છે તુ કોનો ? કોના માટે કરતો કર્મ
 કયાથી આપ્યો જામીશ કયા તુ, વિચારતા પ્રગટે છે શર્મ ॥ ૧૮૬ ॥
 કોણુ સહાયક સ ગ હો કોનો, કર્મ દશામા જીવન જાય,
 કેવી કરણી હાલ તુ કરતો, વિચારી જો સદ્ગુણ પ્રગટાય ॥ ૧૮૭ ॥
 કોણુ છે તારુ કર્મ દશા તુજ, કથુ કર્તવ્યજ તારુ સત્ય,
 કરી રહ્યો શુ સાડુ નહાડુ, કર તુ તેહ વિચારી કૃત્ય ॥ ૧૮૮ ॥
 કયાં કૃત્ય ઉપયોગી તુજને, કૃત્યો કરતા શો છે ભાવ,
 કપટ તણુ અંતરુમા જો તુ , કર્મયોગી થાવાના દાવ ॥ ૧૮૯ ॥
 કહેવતો સારી ગોળી રાખી, સારી સહુ આચારે ધાર ! !,
 કહેવતો અવસરે તે ઉપયોગી, ગોળી રાખો નરને નાર ॥ ૧૯૦ ॥
 કડવી વાણી ગમે ન કોને, સૌને મીઠી વાણી પ્રસન્ન,
 કડવામાથી સાડુ ગ્રહે જે, તેને જગમાહે ધન્ય ધન્ય ॥ ૧૯૧ ॥

કહવું ઔષધ માતા પાવે, ગુરૂજન પાવે હિતધરનાર;
 કહવું તે પણ મીઠું નહીં, મીઠું પણ અરિનું ડુંખકાર. ॥ ૧૯૨ ॥
 કલ્પના દોટિ કરવી છંડી, એક નિન્નતમ શુદ્ધિ ધાર ! !;
 કલ્પિત પુસ્તક દષ્ટાંતોથી, સત્ય શીખ ગ્રહવી સુખકાર. ॥ ૧૯૩ ॥
 કલ્પિત દષ્ટાંતો આપીને, વિદ્વાનો સમન્તવે શીખ;
 કલ્પિત રાગને દેવની કરણી, એવી સંતો આપે દીખ. ॥ ૧૯૪ ॥
 કાળું દેખતાં પાર ન આવે, જ્યાં ત્યાં ધોળું સૌનું દેખ !;
 કાળું જો પોતામાં શું છે, પરની કાળી બાળુ ઉવેખ. ॥ ૧૯૫ ॥
 કર્મવશે સહુ જીવમાં કાળું, કાળાંને દે નહીં ધિષ્ઠાર;
 કાળું ત્હારું બીજાઓને, લાગે કેવું તેહ વિચાર. ॥ ૧૯૬ ॥
 કુરૂઢિયો જે દેશ કોમને, સંવધર્મહાનિ કરનાર;
 કુરીતિયો એવી ખોટી, તેનો જઝ્ઝી કર પરિહાર. ॥ ૧૯૭ ॥
 કર્મઅન્યમાં કર્મ પ્રકૃતિ, - માંહી કર્મનું વળું સ્વરૂપ;
 કર્મજો કર્મને ટાળે, પડે નહીં તે ભવસયકૂપ. ॥ ૧૯૮ ॥
 કંબુસ થા નહિ આતમ જગમાં, યથાશક્તિ સત્પાત્રે આપ ! !;
 કંબુસ સાથે જાય ન કોડી, કંબુસની છોડી દે છાપ. ॥ ૧૯૯ ॥
 કંબુસાઈ કરે ક્યાં મોઢે, જડ થત આદિ આવે ન હાથ;
 કોડી પણ સાથે નહીં આવે, અંતે મૂકી જતું આથ. ॥ ૨૦૦ ॥
 કંબુસનું જો નામ, પ્રભાતે, દે તેને કંઈ વીતી જાય;
 કંબુસ માખી પેઠે હાથે, ઘસતો પરશવ શાંતિ ન પાય. ॥ ૨૦૧ ॥
 કંબુસની કિંમત છે કોડી, કંબુસનું છે નહીં કલ્યાણ;
 કંબુસતા કર નહીં કોરીતે, ઉદાર થા આતમ ! ગુણવાન. ॥ ૨૦૨ ॥
 કથની સરખી રહેણી ન જેની, એવા જગમાં જનો કરોડ;
 કથની રહેણી જે જ્યાં સરખી, એવાની જગમાં નહીં જોડ. ॥ ૨૦૩ ॥
 કહેણીથી કશું વળે ન કિંચિત્, રહેણી વળુ કહેણી છે ધૂગ;
 કહેણી મનુરી રહેણી હજૂરી, રહેણીનું જગમાંહી મૂલ્ય. ॥ ૨૦૪ ॥
 કહેણી ભવાઈ સરખી જગમાં, કથા કર્યાથી થાય ન કાજ;
 કહેણી સરખી રહેણી રાખો, તેથી પ્રગટે સુખ સામ્રાજ્ય. ॥ ૨૦૫ ॥

કાયા કુલ સમી છે કાયા, પાણીપરપોટા સમ જાણુ;
 કાચી કાયાનો ચો ગારવ, કાયા, નીના પૂર સમાન ॥૨૦૬॥
 કળ્યા કકાસો કલેચોમા, ખમર જીવનુ જીવન જાય,
 કણ્ણા સત્ય ક્ષમા સેવામા, ધર્મીજનનુ આયુ સુહાય ॥ ૨૦૭ ॥
 કરોડપતિ વા સુરપતિ થાતા, જડલોગેયો થાય ન સુખ;
 દેવગ આત્મામાહી સુખ છે, ભોગમા રોગ ને સ કટ કુ ખ ॥ ૨૦૮ ॥
 કેળ ફળે છે એકવાર જગ, તેથી તે ચોરીમા સુહાય;
 કેળની પેઠે એકવાર જે, કરી પ્રતિજ્ઞા પાળો ન્યાય ॥ ૨૦૯ ॥
 કઠોણ કટ પણ શિક્ષક સમ, રોગો પણ શિક્ષકસમ સર્વ,
 કર્મ તે કુ ખ આપી સમજાવે, આતમ કર નહીં મિથ્યા ગર્વ. ॥૨૧૦॥
 કૌતુક દેખી અચરિત્ર પામે, જગમા સગળા નરનેનાર;
 કૌતુક દેખ ! ' મનનુ અતરમા, ઘોઠો ઉપર નીચે સ્વાર ॥૨૧૧॥
 કૌતુક નાટક, આતમ કર્મનુ, જાણેતુ જો ॥ નિજનીમાણ,
 કર્તા હતાં પરનો માને, મોઢે આતમ એ કુ ખ છાય ॥૨૧૨॥
 કહેતો ખીજાને તુ દુઠો, પણ જો ॥ તુ નિજ મનનુ કૂક,
 કાળ છે કોધ સ્વરૂપી મનમા, મનમા વર્તે કામનુ જૂક ॥૨૧૩॥
 કાઠીની કિમન છે તારી, જ્યાસુધી તુ મોહશુભામ,
 કાટિ ઈન્દ્રોથી પણ મોટો, ટાળે જ્યારે મોહકમામ ॥ ૨૧૪ ॥
 કિસ્મત માની ત્યજ નહીં યત્નો, ઉગોગી ચૈ કર ॥ ઝટ કાજ,
 કાર્ય કર તા કિસ્મત રહાયે, થા તુ ઉદ્યોગે મામાજ્ય ॥૨૧૫॥
 કવિ ખરા જે આતમશુદ્ધિ, કરતા આપે સદુપદેશ,
 કાવ્ય તે સાચા જેથી મન તન,-શુદ્ધિ ટળતા હુર્થુલુ કલેશ ॥૨૧૬॥
 કવિતા તે સાચી છે જેથી, આતમશુદ્ધોનો થાય વિકાસ,
 કાયા મન વચ શક્તિ પ્રગટે, પ્રભુધર્મ પ્રગટે વિધાસ ॥ ૨૧૭ ॥
 કાર્યો શુભ, એ પ્રભુની કૃપા છે, સત્કાર્યોથી કૃપા ન વિષ,
 કૃપાદિ સત્કરણી કીધા વણ, પ્રભુકૃપાકાક્ષી જનહીન ॥ ૨૧૮ ॥
 કૃપા, પ્રભુની સત્ય વિચારો, સદ્ગુણ સદ્વર્તન છે માન,
 કૃપા,-પ્રભુની તે શુભ કર્મો, ઉચે આવ્યા નિશ્ચય જાણ ॥ ૨૧૯ ॥

કૃપા કૃપા વહી પ્રભુ કરગરતાં, પાપ તજ્યા વણુ થશે ન શુદ્ધ;
 કૃપા દયા જો અન્યજીવો પર, આત્મપ્રભુની કૃપા પ્રસિદ્ધ. ॥૨૨૦॥
 કર્મની પેઠે ઇન્દ્રિય મનને, ગોપવ ! મોહમાં જાતાં ભવ્ય;
 કર્મની પેઠે ગુપ્તિ ધારો, અકર્મભાવે કર ! કર્તવ્ય. ॥ ૨૨૧ ॥
 કર્તા હર્તા કર્માદિકનો, -આત્મ વ્યવહારે કહેવાય;
 કર્તા હર્તા આત્મપ્રભુ છે, કર્મનો મનપ્રયોગે ન્યાય. ॥ ૨૨૨ ॥
 કર્તા ન હર્તા નિશ્ચયનયથી, કર્મનો, આત્મ નિશ્ચય સત્ય;
 કર્તા હર્તા નિશ્ચયથી નિજ, ગુણપર્યાયનો, કર નિજ કૃત્ય. ॥ ૨૨૩ ॥
 કર્તા આત્મ, હર્તા આત્મ, પટ્ટકારક રૂપ આત્મ જાણુ;
 કર્તાદિ પટ્ટસ્થાનક જ્ઞાને, સમક્રિયોગે મુક્તિ સ્થાન. ॥ ૨૨૪ ॥
 કારી ઘા લાગ્યા ભૂલાતા, વળત વીતતાં એવો ન્યાય;
 કાળજી ઠેકાણે રાખીને, ચાલે તે નહીં ખત્તા ખાય. ॥ ૨૨૫ ॥
 કલ્પસૂત્ર છે જૈનોનું, મહા, -પવિત્ર ધાર્મિક શાસ્ત્ર પ્રમાણુ,
 કલ્પસૂત્રમાં જૈન ધર્મનું, સામાન્યે સઘળું છે જ્ઞાન. ॥ ૨૨૬ ॥
 કર્માપુત્રને કરકંડુજી, કપિલ મુનિનું ધર્મચરિત્ર;
 કોઈપણ શ્રદ્ધાથી વાંચે તો, તેનો આત્મ થાય પવિત્ર. ॥ ૨૨૭ ॥
 કાલ ન ખાતો જ્ઞાનાત્માને, અકાલસંતો જ્ઞાની બેશ;
 કાલનો ભય છે મોહીઓને, જ્ઞાની ટાળે કાલનો કલેશ. ॥ ૨૨૮ ॥
 કાચ સમી છે કામીપ્રીતિ, સ્વાર્થની પ્રીતિ જેવો કાચ;
 કામનો પ્રેમ તે પ્રેમ ન સાચો, નિષ્કામી પ્રેમ જ છે સાચ ॥૨૨૯॥
 કાટ, તે કામને સ્વાર્થ દોષ છે, મનપર ચડવા ઘો નહીં તેહ;
 કટાઈ જાતા પ્રમાદી લોકો, અકાટરૂપે જ્ઞાની જેહ. ॥ ૨૩૦ ॥
 કાચા કાનના થવું ન ક્યારે, કાચા કાનનો માનવ મૂઠં;
 કાચા કાને મળે ન સાચું, સમજો એ અન્તરૂનું ગૂઢ. ॥ ૨૩૧ ॥
 કાપો નહીં જે સાડું જગમાં, મૂકો નહીં સાચાપર કાપ;
 કાજ કરો સહુ બાળુ તપાસી, કર્મચોગીની ગ્રહશો છાપ. ॥૨૩૨॥
 કાદવ, -કામની વૃત્તિયોનો, ડગલે ડગલે સામો દેખ;
 કામના કાદવને સંભાળી, ડગ ડગ મૂકો કરી વિવેક. ॥ ૨૩૩ ॥

કીરની પેઠે રૂઢુ જોલો, હળી મળી સપી કરશે સગ,
 કુજર કીટક શુભને ગ્રહશે, તેથી વાધે આતમરગ ॥ ૨૩૪ ॥
 કુખ ન લજવો નિજ જનનીની, નિજ જનની અજવાળો કુખ,
 દૂર કપૂરના લોજન એક દિન, એક દિન લીખતુ વર્તે દુખ ॥ ૨૩૫ ॥
 કેર ન કરશે ક્રોધ કરીને, ભુલ્ય શુભરો નહીં ચે કાળ,
 કોટની પેઠે રક્ષા આશ્રય, આપો દિલમા ખની દયાળ ॥ ૨૩૬ ॥
 કાલ ક્યાં તે સારા પાળો, દોષદષ્ટિથી ખનો ન કાક,
 કપાલ જોઈ ટીકુ ચાતુ, -ગદાને વહાલી છે રાખ ॥ ૨૩૭ ॥
 કપાસ, જગદાકલ્પ છે સાચુ, કપાસથી સર્વે દકાય,
 કપાસ સરખા જગના દાકલ્પ, ઉપકારી દાની કહેવાય ॥ ૨૩૮ ॥
 કલાલની હકાને જતા પલ્લ, હાડપાની માને લોક,
 કુસળીની મગત નહીં કરવી, કોઈ દિવસ જગડે છે કોક ॥ ૨૩૯ ॥
 કુટેવરૂપી ચુકેલ પાપી, એકવાર પડા તો નહીં ભય,
 કુચાલ પડી તે મહાપ્રયત્ને, -તીવ્રોત્સાહથી વિભુમાય ॥ ૨૪૦ ॥
 કુપુત્ર તે જનનીને જનકનું, કુવવશતુ જોળે નામ,
 કુપુત્રમા હુર્ગુણ દે પો ગદુ, વ્યસનની પાપીવૃત્તિકુરામ ॥ ૨૪૧ ॥
 કુશિખો, શુરોદોહી પાપી, વિનમ્રદિક સદ્ગુણથી દૂર,
 કલક લાગે એવા કર્મો, ડરના હુર્ગુણથી ભરપૂર ॥ ૨૪૨ ॥
 કુશુર તે મિત્રાત્મી હુર્ગુણી, હુરાચાર કર્મો ડરનાર,
 કપટે રાતો માતો બૂકથવ, મદ્ગુણતને પરિહરનાર ॥ ૨૪૩ ॥
 કુમિત્ર તે સ્વાર્થીને ખુશામની, ધૂર્ન પ્રપચી દિલમા પાપ,
 કુમિત્ર અવગી બુદ્ધિ આપે, કુમિત્ર તજતા નહીં સતાપ ॥ ૨૪૪ ॥
 કુધર્મ તે હિસાને જૂઠી, ચોરી રૂસ્વતને વ્યભિચાર,
 કુટેવ તે કુવ્યસનોતુ સેવન, હુર્ગુણ કર્મને દુષ્ટાચાર ॥ ૨૪૫ ॥
 કુપાત્ર તે જે નીચ હરામી, અવિનયીને કૃતશુભનાશ,
 કરે જે ઉપગરીતુ જૂર, હુર્ગુણ હુર્ગુણિનો દાસ ॥ ૨૪૬ ॥
 કુટેવ તે અજ્ઞાની મોહી, રાગી દેડી માયા ધાર,
 કુટેવમા સર્વસપલ્લ નહીં, કુટેવને તજીએ નિર્ધાર ॥ ૨૪૭ ॥

કુદત્ત ને કુત્તિમ એ બેમાં, ગગન અને પાતાળને દેર;
 કુદત્તી સધળું ચાલ્યું છે સમજે, કુત્તિમ જીવનમાં અંધેર. ॥૨૪૮॥
 કુદત્ત નિયમને પશુ પક્ષીઓ, કનંવ્યો ગાળી પાળે બેશ;
 કુદત્ત કાયદો બાંધ કરીને, કુત્તિમ વર્તનાં પ્રગટે કહેશ. ॥૨૪૯॥
 કુત્તિમ જીવનથી હુનિયાના, -કોઠે જ્યાં ત્યાં હુઃખી જણાય;
 કુત્તિમ જાહું હુઃખકર જીવન, સમજે તે કુદત્ત સુખપાય. ॥૨૫૦॥
 કંગાલોને કાંઈક આપો, ચઢાશક્તિ કરશે ઉપકાર;
 કાંટા જ્યાં ત્યાં પડ્યા બહુ છે, જોડા પહેરીને તું ચાલ ॥ ॥૨૫૧॥
 કસ્તુરી, મૃગની નાભિમાં, પાવુ બ્રાંતિથી દોડે બહાર;
 કુમતિયો બાહિર જડમાંડી, સુખમાની વર્તે નિર્ધાર. ॥૨૫૨॥
 કિંમત જેની પાસે રહેતાં, પોતાની કંઈ ચાલ ન લેશ;
 કોટિ ગાઉ તેથી દૂર વસવું, કિંમતીવેષે ન કિંમત બેશ. ॥૨૫૩॥
 ફરની પાસે કદિ ન વસવું, ફરની સંગે દૂર થવાય;
 ફરને સુધારતા સંતો જગ, દયાહીન તે ફર ગણાય. ॥૨૫૪॥
 કુસંગ તે જેથી હર્ષણને, હુણ્યારપ્રવૃત્તિ થાય;
 કુસંગ સત્સંગ ડગલે ડગલે, ધરજે તે મળશે એ ન્યાય. ॥૨૫૫॥
 કાણાને કાણો નહીં કહેવો, જેથી તેનું દિલ હુઃખાય;
 કથતાં પૂર્વે વિચાર કરજે, કથ્યું ન સુખમાં પાછું ઘડાય ॥૨૫૬॥
 કસાઈ કર્મ કરીશ નહીં ક્યારે, પ્રાણ જાય તો ભલે તે જાય;
 કુત્સિત કથની રહેણી ત્યાગી, પ્રભુ ભજ્યાથી શુદ્ધિ થાય. ॥૨૫૭॥
 કરામતો અપમાં નહીં આવે, જ્યારે આયુષ્ય ખૂટી જાય;
 ક્યારે રાંકને ક્યારે રાજ, સર્વ દિવસ સરખા નહીં ભાય. ॥૨૫૮॥
 કામણ દુઃખણ મંત્ર જંત્રને, તંત્રનું જોર ન કાલની સાથ;
 કારમી જગની માયા છંડી, ભાવે ભજા મન ત્રિભુવનનાથ. ॥૨૫૯॥
 કામિની ભોગ જો સ્વપ્નામાંહી, કામોદયયોગે પ્રગટાય;
 કોટિ ગ્રન્થ કોટ ભાષાનો, -ત્યાગીને ઉપયોગ શું ત્યાંય. ॥૨૬૦॥
 કામિની ભોગનું જળતક સ્વપ્નું, તખ તક કામનું જોર ગણાય;
 કામ ભોગ નહીં સ્વપ્નવિષે પણ, નિષ્કામી ત્યારે કહેવાય. ॥૨૬૧॥

કરણી કર એવી કે જેથી, નરનો તું નાનવણુ થાય,
 કરણી તેવી પાર ઉતરણા, બોલીને તો પોપટ ગાય ॥૨૬૨॥
 કર્તવ્યો-કાર્યો કરતો પણુ, સમ્યગ્દષ્ટિ મુકિત પાય,
 કાર્યોમા નાસંગ જે સાક્ષી, નિષ્કામી તે યોગી ગણાય ॥૨૬૩॥
 કાલ ઉપર નહી રાખ જે કરવું, આજનું આજ કરી લે બંધ,
 કાળી શત વચ્ચે જ્યાં આવી, રાખ ન બાવીપર કર્તવ્ય ॥૨૬૪॥
 કુમળા બાળક બાલિકાઓ, કેળવણી તેવા તે થાય,
 કુમળા જેવા વાળ્યા તેવા, થઈ જાતા કુદ્દતનો ન્યાય ॥૨૬૫॥
 કેળવવા લઘુ બાળક સઘળા, વિદ્યાભળ કળ આપી બેશ,
 કોમની ચઢતી સહુ બાલકપર, બાળક, બાવી બૂપ મહેશ ॥૨૬૬॥
 કોતરા આઘા, નહીઓ પાટે, સાગર ભોળે દેશના દેશ,
 કુદ્દતથી મોટા તે સુખકર, બળી પ્રસંગે હું બંદે કલેશ ॥૨૬૭॥
 કોતરા આઘા, નહી સ્ત્રી જાતિ, પાડીને જ જણાવે પોલ,
 કમનોય તોડાયે નહીઓ લાગે, આઘા કોતર કુદ્દત રોલ ॥૨૬૮॥
 કોતરા આઘા ને બધોથી, બધાવે જો જન સરકાર,
 કોતર ટળે ને નીકળે ખેતર, સુજ સમજતા નર ને નાર, ॥૨૬૯॥
 કેશથી શોભા તારી ક્ષણની, કાળાના ધોળા થઈ જાય,
 કેગ તે સ્વેત બનીને જણાવે, ઉજવલ કાર્યો કર ॥ સુખ થાય ॥૨૭૦॥
 કાલુ પેલુ બાલક બોલે, વેદધ્વનિ ત્યાં સમાઈ જાય,
 કાવ્ય કવિતા, લઘુ બાલકના, -હાસ્યવિષે સહેજે પ્રગટાય ॥૨૭૧॥
 કુમળા લઘુ બાલક સમ થાશે, નિર્દોષી જગમા નરનાર,
 કવિજ્ઞાની સતો લઘુ બાળક, જેવા થાવા ધરતા પ્યાર ॥૨૭૨॥
 કર્મકાંડી જે છે અજ્ઞાની, અન્ધાના સમ તેના કર્મ
 ક્રિયાવાદી એકાંતે જે છે, તત્ત્વજ્ઞાન વણુ લહે ન શર્મ ॥૨૭૩॥
 કુમિત્ર કુઝી કુચુર કુભાઈ, કુપુન કુસ ગતિ કુવાસ,
 કુધર્મ ને કુકર્મ પરિચયે, દુર્ગતિ, જીવતા નરક જ ખાસ ॥૨૭૪॥
 કાશી મઠકા જડ્ડેલમને, ગયાછ મથુરામા પ્રભુનાય,
 કદમ્બ પાપકર્મને ટાળે, સઘળે પ્રભુ પ્રત્યક્ષ સુદાય ॥૨૭૫॥

કરથી દે કંઈ સારું માનવ!! કર જીવોનાં સુખકર કાજ;
કાયા કુંભ સમી છે કાયા, પડતાં રહેશે નહીં તુજ રાજ. ॥૨૭૬॥
કાચી ઉમર જ્ઞાન વિનાની, અનુભવ વણુ સ્વચ્છંદી બાલ;
કાચી ઉમરમાં ગુરુઓથી, બાલક રક્ષાના કર ખ્યાલ. ॥૨૭૭॥

કેવલ જીવવામાટે ખાતા,-પીતા લોકો અધમ ગણાય;
કેવલ સ્વપદોત્તતિ કરવાને, ખાવું મધ્યમ રીત કથાય. ॥ ૨૭૮ ॥
કેવલ પારમાર્થિક જીવનને, નસાવવા જે ખાનને પાન;
કરવું તે ઉત્તમ જીવન છે, જેથી પ્રગટે કેવલજ્ઞાન. ॥ ૨૭૯ ॥

કેવલ હાથ કપાળે દેઇ, બેસી રહેતા તે નાદાન;
કાંડા પગને હસ્ત પ્રયત્ને, ધંધો કરતાં સુખ સન્માન. ॥ ૨૮૦ ॥

કીડી સંઘ મળીને મોટા, હાથીને જ જમાડે સાર;
કીડી સંઘના બળથી સર્પને, નાશ થતો જગમાં નિર્ધાર. ॥ ૨૮૧ ॥

કીડી સંઘની પેઠે માનવ,-સંઘ બળે કરે સઘળાં કાજ;
કીડીને કણ હાથીને મણ, કર્મપ્રભુ આપે સહુ સાજ. ॥ ૨૮૨ ॥

કામણ સૌથી સાચું એ છે, વિનય પ્રેમને પરગુણ ગાન;
કામણ દ્રુમણ ખીજાં જૂઠાં, જ્ઞાન ભક્તિ સમ કો ન મહાન. ॥૨૮૩॥

કેળવણી તે સાચી જાણે, વધે શુભો ને દુર્ગુણ નાશ;
કાયા મનની શક્તિ વધે બહુ, જ્ઞાને નાસે દુઃખના પાશ. ॥ ૨૮૪ ॥

કેળવણી તે લૌકિક સારી, દેશ કોમની ચડતી ધાય;
કાલાવાલા પડે ન કરવા, આજીવિકા બને સદાય. ॥ ૨૮૫ ॥

કેળવણી લૌકિક છે વિદ્યા, બોંતેર ચોસઠ કલા પ્રમાણ;
કષ્ટ વિપત્તિ હરે તે વિદ્યા, કેળવણી સાચી તે જાણ!! ॥ ૨૮૬ ॥

કેળવણીથી શાંતિ તુષ્ટિ,-પુષ્ટિ શક્તિ ને સ્વાતંત્ર્ય;
કૃષિ આદિથી સ્વતંત્ર લોકો, પ્રજા ભૂપ નહીં છે પરતંત્ર. ॥ ૨૮૭ ॥

કેળવણી લોકોત્તર ધાર્મિક, પ્રગટાવે સંયમ ચારિત્ર;
કુમતિ ટાળે સુખતિ આપે, નિર્મોહ નિજ આત્મ સ્વતંત્ર. ॥૨૮૮॥

કેળવણીથી તન મન વાણી, આતમ ચારિત્રે કેળવાય;
કેળવણી કંઈ ભાષા લિપિ,-જ્ઞાન માત્રથી નહીં કહેવાય. ॥ ૨૮૯ ॥

કેળવણી લેવાની રીતિ, સિદ્ધ અનેકધા જાણુ કરોડ,
 કેળવણી વ્યાવહારિક ધાર્મિક, લેવામા પ્રેમે મન જોડ ॥ ૨૯૦ ॥
 કેળવાયેલા લોકો તે છે, સર્વપ્રકારે શક્તિમાન,
 જખરા થઈને જગમા જીવે, નળજાના નહી લેતા પ્રાણ ॥ ૨૯૧ ॥
 કેળવાયેલા લાગે શત જન, ગુણ પ્રગટાવે ટાળે દોષ,
 કરતા પરમાર્થી નિજ જીવન, જ્ઞાન સત્યથી પામે પોષ ॥ ૨૯૨ ॥
 કળાઓ સર્વે ખપ નહી આવે, જ્યારે મૃત્યુ આવે પાસ,
 કર । તુ દેવગુરૂની ભક્તિ, જેથી ફરીથી મૃત્યુ ન ખાસ ॥ ૨૯૩ ॥
 કેદ તે આઠ કર્મની અતરૂ, સમજી આતમ કેદ । નિવાર । ।
 કેદ તે રાગને રોષની કામની, અજ્ઞાનેર્થા કેદ વિચાર ॥ ૨૯૪ ॥
 કેદ તે આશા તૃષ્ણા માયા, વિષયોમા થાવુ પરતત્ર,
 કેદ તે મોહના તાળે રહેવુ, સમજી થા । આતમ ક્ષતત્ર ॥ ૨૯૫ ॥
 કેદ તે મનવચ કાયા વેચી, શત્રુના થાવુ આધીન,
 કેદ તે કુર્ણુ વ્યસનના તાળે, રહેવુ પર આશાએ દીન ॥ ૨૯૬ ॥
 કેદ તે અસત્ય તાળે રહેવુ, અનિષ્ઠાએ થવુ અન્ય ગુલામ,
 કેદ તે ક્રોધ સ યોગમા રહેવુ, કેદી રહેા નહી આતમરામ ॥ ૨૯૭ ॥
 કમળની પેઠે નિર્લેપી થા, સર્વ વિષયનો મોહ નિવાર । ।
 કાદવથી છે કમળોત્પત્તિ, તદ્વત્ નિર્લેપી નિજ ધાર ॥ ૨૯૮ ॥
 કમલને લાતુ સાથે પ્રીતિ, રવિ ઉદયે કમળોનો પ્રકાશ,
 કમળની પેઠે નિજની પ્રીતિ, આતમ પ્રભુપર ધારો ખાસ. ॥ ૨૯૯ ॥
 કમળને જલની સાથે પ્રીતિ, જળવણુ પકજ છોડે પ્રાણ;
 કમલની પેઠે આતમ પ્રીતિ, પ્રગટાવો તો છે નિર્વાણ. ॥ ૩૦૦ ॥
 કુમુદિનીની ચ દ્રવી પ્રીતિ, ચ દ્રવપ્રકારે ખીલે તેહ,
 કુમુદિનીવત્ પ્રભુથી પ્રીતિ, ધારે તે જન થાય વિદેહ ॥ ૩૦૧ ॥
 કમળ ને કુમુદિનો કરતા માનવ, અન તગુણો છે થોષ મહાન,
 કરી લે પ્રભુની સાથે પ્રીતિ, નિર્લેપી યાત્રા ભગવાન. ॥ ૩૦૨ ॥
 કાસ્યપાત્ર સમ નિર્લેપી થા । રાગ ને રોષનો લેપ નિવાર,
 કાર્યોમા નિષ્કામી થઈને, પ્રવૃત્તિ કર । નિર્લેપતા ધાર ॥ ૩૦૩ ॥

ક્રિયાકલા કલ બળબુદ્ધિમંત, સ્વતંત્ર થઈ જીવે એમ જાણુ;
 કાલ ક્ષેત્રનો અણ પ્રેમાદી, પરતંત્ર થઈ ધારે પ્રાણુ. ॥૩૩૧॥
 કર્મમાં લખ્યું હશે તે થાશે, કર્મોદય વદે થતું ન કાજ;
 કર્મ કર્મ કરી કરે ન ઉદમ, તે મૂર્ખાઓનો શિરતાજ. ॥૩૩૨॥
 કર્મોદય કરી ખેસી ન રહેવું; પુરૂષાર્થથી કર્મવિનાશ;
 કર્મનું પરિવર્તન પુરૂષાર્થે, પુરૂષાર્થે ધારે વિશ્વાસ. ॥૩૩૩॥
 કોઈક સ્થાને કર્મ છે બળિયું, ઉત્કૃષ્ટું નિકાચિત જ્યાંય;
 કોઈક સ્થાને આતમ બળિયો, કર્મોદયમાં જાણો ક્યાંય. ॥૩૩૪॥
 કોટિ ઉપાયો ચત્નો કરતાં, કર્મચક્રી જ્યાં પાછું પડાય;
 કર્મોદય પ્રારબ્ધદશા ત્યાં, ઉદમ ધર્મક્રિયાએ જાણાય. ॥૩૩૫॥
 કરી કેશરિયાં કાર્ય કરે શુભ, પડે ન પાછા મરતાં ભવ્ય;
 કેશરીયાં કરી મરીને સ્વર્ગે, જાણે કે કર જય કર્તવ્ય. ॥૩૩૬॥
 કેશર ચંદન ઘસીને ચાંદલો, કરી કપાલે લાવ એ લાવ;
 કેળ કેરડા સમ ધર ગુણને, આતમ અનંત શક્તિ જગાવ !!! ॥૩૩૭॥
 કંકુ કેશરવર્ણી કાયા, મશાણે અંતે ભસ્મ થનાર;
 કંકુ કેશર સરખાં ધર્મનાં, કાર્યો કરવા થા !! તૈયાર. ॥૩૩૮॥
 કંપાલે હસ્ત બે બેડી ખેસી, રહેતાં સરે ન એકે કામ;
 કર પુરૂષાર્થને ઉત્સાહે ખૂબ, હામ દામ ને મળશે ઠામ. ॥૩૩૯॥
 કાઠ ન બહાનાં નહીં કરવાનાં, સત્યથી વર્ત ! ને સત્યને ખાલ;
 કર !! પ્રમાણિક જીવન તારું, નહીં તો જેવો કૂચો ઢાલ. ॥૩૪૦॥
 કંચન પેઠે ધર્મપરીક્ષા, ભક્તપરીક્ષા થાતી ન્યાય;
 કષ છેદે ને તોપ તપાવે, ધર્મભક્ત લક્ષણ પરખાય. ॥૩૪૧॥
 કાંચદા રાજ્યનીતિનાં ફરતા, ધર્મકાયદા ફરતા જાણુ;
 કાયદા સારા તે ઉપયોગી, કાયદા પરિવર્તતા માન. ॥૩૪૨॥
 કમર કસીને કર !! સત્કાર્યો, આત્મોપયોગે થઈ નિષ્કામ;
 કાળજમાં પલંપલ પ્રભુધારી, અંતર રહે તું અરૂપ અનામ. ॥૩૪૩॥
 કામ્યેચ્છાઓ, જીહ્વસ્થને છે, કામ્યેચ્છાએ કરતા કાજ;
 કામ્યેચ્છા ને આતમપ્રભુને, અર્પે તે પામે પ્રભુ રાજ્ય. ॥૩૪૪॥

કલ્મષ ક્રીધા રહે ન કિચિત્, પ્રભુપર લાગે પ્રેમે તાન,
 કાઠિયા તેરે નષ્ટ થતા ઝટ, થાતા આતમ મહામસ્તાન ॥૩૪૫॥
 કેડો ના લે મસ્ત ફકીરનો, તેમની ઈચ્છાએ તુ ચાલ,
 કામના વલુ સતોની સેવા,—કરતા થાતો ભકત ન્યહાલ ॥૩૪૬॥
 કંચન કામિની કામ લોગની, ઈચ્છા માત્ર થકી મહાહુ.ળ;
 કામિની લોગે હુ ખ વિપત્તિ, કહિ ન મળતુ સ્વતત્ર સુખ ॥૩૪૭॥
 કામ લોગ તે ઝેર હલાહલ, કામ તે શલ્ય અને તે પાપ,
 કામ તે રાક્ષસ મહાશયતાન છે, કામથી સઘળા છે સ તાપ ॥૩૪૮॥
 કામની સુખની આશા ધારી, જૂલે જગમા નરને નાર,
 કામલોગથી ક્ષણિક સુખને, અનત હુ ખ થાતુ નિર્ધાર ॥૩૪૯॥
 કામલોગ ઈચ્છાથી તપસી, લપસી ગયા હુણત અનેક,
 કામ લોગથી થાય ન શાન્તિ, સમજે જેને યાય વિવેક ॥૩૫૦॥
 કાષથી અગ્નિ વૃદ્ધિ યાય પણ, કાષથી અગ્નિ યાય ન શાન્તિ,
 કામ લોગથી કામના વધતી, માટે છડી દે સુખજાતિ ॥૩૫૧॥
 કામ છે કાળા નાગથી જૂરો, આપે મૃત્યુ અનતીવાર,
 કામાગ્નિજ્વાલામા પડતા, હુ ખ નરનારીને છે અપાર ॥૩૫૨॥
 કામની ઈચ્છા—વાસના ટળતા, સાચો છે લોગોનો ત્યાગ,
 કામવાસના હોળી જળતક, તખતક અતરુ સુખ નહિ લાગ ॥૩૫૩॥
 કામને બાળે આતમ મહાદેવ, થાતો એવો છે નિર્ધાર,
 કામ ત્યજ તા સઘળુ ત્યાગ્યુ, કામનો કર જ્ઞાને પરિહાર ॥૩૫૪॥
 કામે ભમાન્યા ભમો ન જ્યા ત્યા, થયો ન કામના વશમા ભવ્ય,
 કામે ક્રોધાદિક પ્રગટે છે, કામ હણ્યાનુ કરો કર્તવ્ય ॥૩૫૫॥
 કષ્ટ વિપત્તિ હુ ખ છે કામે, કામે મનહુ ઠરે ન કામ,
 કામ લોગની તણ ઈચ્છાઓ, ભજ તુ ભાવે આતમરામ ॥૩૫૬॥
 કામના આધીન કર્મો સઘળા, કામ છે સહુ દોષોનુ મૂળ;
 કામ લોગથી સુખની આશા, રાખે અતે ધૂળની ધૂળ ॥૩૫૭॥
 કામ લોગને સુખને માટે જગમા ઇચ્છે નરનેનાર,
 કામે સુખ તો થતુ ન કિચિત્, ઉલટા હુ ખો અપરપાર. ॥૩૫૮॥

કામ ત્યાં રામ ન રામ ત્યાં કામ ન, કામે મળે નહીં આતમરામ;
 કામ લોગની તણપ્રવૃત્તિ, આત્મિકસુખનું પામે કામ. ॥૩૫૯॥
 કમલને કાંટા નિજ રક્ષાર્થે, કુદ્રતથી પ્રગટે છે જાણ;
 કમલની પેઠે સંતજનોને, પુણ્યપ્રભુ રક્ષા છે માન. ॥૩૬૦॥
 કાર્મણુ તૈજસને આહારક, ઔદારિક વૈક્રિય છે દેહ;
 કામ ક્રોધ માયાને લોભને, તજતાં આતમ થાય વિદેહ. ॥૩૬૧॥
 કુશળ કસાઈ ઘેર જે માને, આતમ કર્મનો તેહ અજાણ;
 કુશળ પ્રવર્તે પૂર્વપુણ્યથી, જાણે તેનું સાચું જ્ઞાન. ॥૩૬૨॥
 કેમેરાસમ મન પ્રતિબિંબો, સારાં ખોટાં બ્રહે અપાર;
 કરો વિચારો સારા ખોટા, તમે થાશે તેવા નિર્ધાર. ॥૩૬૩॥
 કુત્સિત હૃદય વિચારો ટાળો, કુવાસનાનાં ખીલો ખાળ ! !,
 કાયા મનવાણીની શુદ્ધિ, કરીને મુક્તિ પંથે ચાલ ! !. ॥૩૬૪॥
 કલંક આળ જે દે તુજ ઉપરે, તે પર દે નહીં સાચું આળ;
 કાળું ધોળું કચું ન છાંનું, રહેતું ઘાલંતાં પાતાળ. ॥૩૬૫॥
 કલંક જૂઠાં અન્યો દે પણ, હુનિયામાં તરી આવે સાચ;
 કરૂણા કર આળો દે તેપર, જૂઠાં કલંક દે તે કાચ. ॥૩૬૬॥
 કીર્તિસુણીને હર્ષ ન ધર દિલ, અપકીર્તિ સુણી થા ન ઉદાસ;
 કીર્તિ નિંદા કર્મની માયા, પુણ્યે પાપોદ્યે તે ખાસ. ॥૩૬૭॥
 કલશ ચઢાવ્યો શિખરે તેણે, જેણે કીધા પદોપકાર;
 કરૂણાથી બહુ જીવ બચાવ્યા, કીધો હુઃખી દીનોદ્ધાર. ॥૩૬૮॥
 કલશ ચઢાવ્યો તેણે સાચો, કીધો જેણે ધર્મોદ્ધાર;
 કુટુંબ કોમ ને દેશને તાર્યો, તનમનધન અર્પીને સાર. ॥૩૬૯॥
 કરી કમાણી તેણે સાચી, જેણે દીધાં બહુલાં દાન;
 કીર્તિની ઇચ્છા વણુ સારાં, કાર્યો કીધાં આખ્યા પ્રાણ. ॥૩૭૦॥
 કાળાં ધોળાં ગોરાં દેહો, દેખી ધરો ન અરૂચિખ્યાર;
 કાળાં ગોરાં દેહમાં વસતા,—લોકનાં દેખો કૃત્ય વિચાર. ॥૩૭૧॥
 કાળાં ધોળાં કૃત્ય વિચારો, કરનારા તે કાળા શ્વેત;
 આમકી રંગી નહિ મુંઝવું, સમજ આતમ ! જ્ઞાને ચેત ! ! ॥૩૭૨॥

ફૂટેલ સાકૂટ સડેલ શકે જન, સુધરે જ્ઞાની સતની સંગ
 કોવતથી કર સારા કાર્યો, સખને ઉત્તમ આતમરંગ ॥૩૭૩॥
 કુસંગી સંગે સન્મતિવિષ્ણુ, હાર્પાને ટળે સુખુદિ,
 કોળા સંગે વાસ કલ્પીકનો, ટળતો કુસંગથી હર્ષુદિ ॥૩૭૪॥
 કોલસો પણ ઉપયોગી બાંહે, મનુષ્ય ! પરોપયોગી થાવ !,
 કાગ ચણો બટી ઉપયોગી, નિજ સઘળું ઉપયોગે લગાવો ॥૩૭૫॥
 કોઈ ન જગમા નિરૂપયોગી, ઉપયોગી સહુ વિશ્વપદાર્થ,
 કોનો ગર્વ ન છાજે જગમા, રાવણે ગર્વ ગયો સહુ વ્યર્થ ॥૩૭૬॥
 કેશરીસિંહ પરાક્રમ સરખા, કરો પરાક્રમ, નર ને નાર,
 ક્યામતનો દિન કર્મ શુભાશુભ, -ઉદયકાલ બણો નિર્ધાર ॥ ૩૭૭ ॥
 કદાચહો ત્યાગી દે સત્યને, સમજી આતમ સત્યને ધાર,
 કદાચહીથી વાદ વિવાદો, કથતા માયાકૂટ ન સાર ॥ ૩૭૮ ॥
 કરોડપતિ યાતાં નહીં શાન્ત, સદ્ગુણ વધુ નહીં સત્યાનંદ,
 કોડીની કિંમત છે કોટિ-ધનપતિની જ્યા પાપના ક્રન્દ ॥ ૩૭૯ ॥
 દીર્ઘિતિ રતલો બહુ ઉપયોગી, ભક્તવીર દાતારના બેશ,
 દૃત્યો સારા કરવા માટે, બાવીમા ઉપકારી હમેશ ॥ ૩૮૦ ॥
 કબૂતર પખી સડેલ જીવડા-વાળો દાણો કદિ ન ખાય,
 કબૂતર પેઠે જૈન સાધુઓ, અહિંસા લોજનથીજ ધરાય ॥ ૩૮૧ ॥
 કબૂતર ભતિ દયાવત ને, મૈથુનકામી તેમ જણાય,
 કલિયા માટીના ખાઈ જીરે, દયાળુ ભતિ નાશ ન પાય ॥ ૩૮૨ ॥
 કબૂતર દાણા માટી કલિયા, ખાવે તોપણ કામી થાય,
 કામી સિંહ થતો વર્ષે દિન, વેરાગી નિષ્ઠામી સુહાય ॥ ૩૮૩ ॥
 કાયા બાળે તજે ન હર્ષુણ, મનનો મોહ તજે નહીં લેશ,
 કાયા તપાવે વળે શુ તેથી, જોવો તપ છે કાયાકલેશ ॥ ૩૮૪ ॥
 કપ નહીં ભય કારણ દેખી, મૃત્યુચક્રી જગ બચે ન કોય,
 કાયા-માટીની માયા છે, માટીમાહી મગશે સોય ॥ ૩૮૫ ॥
 કુમારપાલ ગુર્જર દેશાધીશ, દયા પળાવી જેણે દેશ, નાર ॥ ૩૮૬ ॥
 કર્માચાહે શત્રુ જયનો, તીર્થોદ્ધાર કર્યો તજી કલેશ 'આ

- કૂર્મ ઋષિની ક્ષાત્રય વંશી, કૂર્મીવંશી કણ્ઠી જાત;
કણ્ઠીઓ જેતી કરવામાં, ગુર્જરાદિ દેશે પ્રખ્યાત. ॥ ૩૮૭ ॥
- કેશે કાઠે વધે ફરી બહુ, સત્ય મિત્ર તે કેશ સમાન;
કમલ સરીખા સત્ય મિત્ર તે, મિત્ર વિના રાજે નહીં પ્રાણ. ॥૩૮૮॥
- કોણું ચીલડું મોઢું તેના, વેલાઓ નાના છે જાણ;
કોળા સરખા દાતારો છે, આવક થોડી મોઢું દાન. ॥ ૩૮૯ ॥
- કંજુસ આંખલી પત્રના જેવા, કરને ધારે નજરે દેખ;
કેળ પત્ર સમ દાતારોના,—હસ્તો આપે ત્યારે પેખ. ॥ ૩૯૦ ॥
- કાળો કૂતર, ઘરમાં પેસી, ધૃત લોજનને ચપાટી જાય;
કાઠો તેને ઘરની બાહિર, કૂતરસમ કુસંપ ગણાય. ॥ ૩૯૧ ॥
- કાપ ન કપાઈ જ ના કોયે, અહંકારે મિથ્યા જગમાંદા;
કરી કરારો ફરી ન જા તું, કસાઈ ઘરમાં કુશળ ન ક્યાંય. ॥ ૩૯૨ ॥
- કિંપાકો ફળો મિષ્ટ રૂપાળાં, પણ ખાવાથી જાતા પ્રાણ;
કટુક કર્મ વિપાકો એવા, સમજી કામ તજો દુઃખ ખાણ. ॥ ૩૯૩ ॥
- કુહાડીના ઘા સમ વચનો, વૈરીને પણ ખોલ ન જીવ !!!;
કટુક વચન ઘા નહીં રૂજાતા, ભૂલ્યા પછી શું પાડે રીવ. ॥ ૩૯૪ ॥
- કોઈક નિંદે કોઈક વંદે, બન્ને પર ધર સમતાલાવ;
કોઈનું ખૂંડે લેશ ન કરજે, સર્વજીવોનું હિત મન લાવ ॥. ॥૩૯૫॥
- ક્રિયાવાદી છે શુકલ પક્ષિયો, લવી અંતે સુક્તિમાં જાય;
ક્રિયાવાદી માર્ગાનુસારી, સમકિતી થઈ સુક્ત સુહાય. ॥૩૯૬॥
- ક્રિયાવાદી તે આતમ સાથે, કર્મબંધ માને નિર્ધાર;
ક્રિયાવાદી કર્મો બંધાતાં, માને કર્મથી નિશ્ચય સાર. ॥૩૯૭॥
- ક્રિયાવાદી તે કર્મયોગી છે, સેવા ભક્તિ ધર્મનાં કૃત્ય;
કર્મે જગમાં જન્મ મરણને, માને આતમ કર્મને સત્ય. ॥૩૯૮॥
- ક્રિયાવાદી છે કર્મયોગી જગ, ક્રિયાવાદ સાપેક્ષે સત્ય;
ક્રિયાવાદ એકાંતે મિથ્યા, સ્વાદ્વાદે છે ધર્મનાં કૃત્ય. ॥૩૯૯॥
- ક્રમવલિ જે પેલાં કીધી, જ્ઞાનગુણોએ સત્ય ભરેલ;
ક્રમવલિ જે પ્રેમવાળો, તેને સુકિતપંથ છે સહેલ. ॥૪૦૦॥

કક્ષાવલિ બે લજન સ શ્રહના, પહેલા ભાગ છપાઈ બાણ,
 કર્મ હણીને આતમશુદ્ધિ, કળામા ઉપયોગી પ્રમાણ ॥૪૦૧॥
 કુવેણુ, કૌવચ સ્પર્શના જેવુ, શસ્ત્ર સરીખુ ઘાતક બાણ,
 કુવેણુના ઘા નહીં રૂઝાતા, કુવેણુ તજ વદ સારી વાણ ॥૪૦૨॥
 કસાઈ તે પાપની વૃત્તિયો, હિ સક લવો છેજ કસાઈ,
 કસાઈખાનુ પાપ જે અ તરૂ, ટાળે જન છે તે દેવતાઈ ॥૪૦૩॥
 કકાવટી કકલુ કુ કુમ તે, સદ્ગુણિ હિ મત ને શુદ્ધિ,
 કકોતરી ઉમગની વૃત્તિ, ક ગાલ જ તે જે નિર્ણુદ્ધિ ॥૪૦૪॥
 કાલુ બે તુ તો નિજ ન્યાયને, કરજે પ્રભુને રાખી ચિત્ત,
 કાલથયો નહીં જે નિજ મનનો, ખુદાનો તે નહીં ભક્ત પવિત્ર ॥૪૦૫॥
 કાટલા ન્યાયની ગુણિ તે છે, મનમા કાલી પાપ તે બાણ,
 કાથિયા વચ્ચે મન નહીં સાધુ, સત્યને સારુ સુણે શુણવાન ॥૪૦૬॥
 કાઠિયાવાડમા અતિથિ સેવા, ભક્તિ સતી ઘોડી ને સ ત,
 કાઠિયાવાડમા તીર્થ સિદ્ધાચલ, હયા સત્ય ને યોગી મહંત ॥૪૦૭॥
 કાઠિયાવાડમા ધૂર્તાઈ બહુ, મધુર ભાષણ આદરમાન,
 કાઠિયાવાડમા રત્નો પાકે, પુરોમા સ્ત્રી વર્ગમા બાણ ॥૪૦૮॥
 કાફર તે જે દેવગુરને, ધર્મને માને નહી તલવાર,
 કાફર તે જે હિ સક જૂઠા, ચોરભરપાપી શિરદાર ॥૪૦૯॥
 કાર્મણુ દેહને કારણુ દેહ તે, રાગ રોપ મિથ્યા અજ્ઞાન,
 કાયાનુ મૂળ બીજ તનુ જે, સૂક્ષ્મ છે દ્રવ્યકર્મ તે બાણ ॥૪૧૦॥
 કારસ્તાન કરો નહીં કપટે, કરો પ્રમાણિક કારોબાર,
 કાવ્ય તે જેથી લોકો શાંતિ, સુખ ગુણિ પામે તે ધાર, ॥૪૧૧॥
 કાળદોષ કરો ન નકામો, કાળચક્ર લટી જય પાવ ! !;
 કાળો કેર ન કરજે કોષે, કાચગિયો મત દ્વર હકાવ ! ! ॥૪૧૨॥
 કેક તે કામના સમ નહીં બીજી, કેરી અનેક પ્રકારે લોક,
 કેમ રે ! ! બાણી ગણી તુ બૂલે, બૂલ કરી શુ પાડે પોક ॥૪૧૩॥
 કાયલા સરખો કુકુત્ય કર્મી, કોધી જૂદમી ગણી નરનાર,
 કોધાવેશે ભાલ ન લખ નહીં, હોય છતા કર નહી આહાર ॥૪૧૪॥

કર્યું મેં સ્વાર્પણ હે પ્રભુ ॥ તુજમાં, તુજ માટે જગ જીવ્યું જાય;
 ક્રોધ માન માયાને લોભનો, કામનો નાશ કરે સુખ થાય. ॥૪૧૫॥
 કરું હું ત્હારી ભક્તિ ભગવન ॥ સર્વ જીવોને ગણી તુજ રૂપ;
 કરું હું સર્વજીવોના હિતને, બોધાદિકથી જાણો ભૂપ ॥. ॥૪૧૬॥
 કરી પ્રતિજ્ઞા આ ભવમાંહી, પંચમહાવ્રત ધરવાં શુદ્ધ;
 કરી પ્રતિજ્ઞા કર્મ ટાળવા, ખતું નહીં શત્રુપર ક્રુદ્ધ. ॥૪૧૭॥
 કરીશ જખતક જીવીશ તખતક, સ્વપરોક્ષતિ શુદ્ધિનું કાજ;
 કરું કરાવવું ને અનુમોદવું, જેથી પ્રગટે શિવપુર રાજ્ય. ॥૪૧૮॥
 કરું ન કોઈ જીવની હિંસા, કરાવવું નહીં કોઈની પાસ;
 કરું નિષ્કામે પ્રભુપદ વરવા, સઘળું સાડું ધરી વિશ્વાસ. ॥૪૧૯॥
 કરું લખુંને ઉપદેશું શુભ, પરમાર્થે ધર્યું જીવન સર્વ;
 કાંઈ નહીં રહી જડસુખબુદ્ધિ, રહ્યો ન નામને દેહમાં ગર્વ. ॥૪૨૦॥
 કોઈ ધર્મને કોઈ ધર્મી પર, દ્વેષભાવ નહીં રહ્યો લગાર;
 કોઈનું ક્યારે ન ખૂડું ઇચ્છું, પ્રાણ પડે તોપણ નિર્ધાર. ॥૪૨૧॥
 ક્યારે પણ સ્વપ્ને નહીં ઇચ્છું; કામવાસના મૈથુન ભોગ.
 કામવાસના ખૂરી જાણી, ત્યાગ્યા સહુ મૈથુનસંયોગ. ॥૪૨૨॥
 કોઈ ધર્મ દર્શનને પન્થમાં, સત્ય હોય તે જોણું સત્ય;
 કોઈમાં કંઈ કંઈ સત્ય શુણો જે, તેને અનુમોદું મુજ કૃત્ય. ॥૪૨૩॥
 કરું નહીં જગ જીવો ઉપર; રાગ રોષનો જરા વિચાર;
 કરું હું જગજીવોની સાથે, -શુદ્ધપ્રેમ મૈત્રી હિતકાર. ॥૪૨૪॥
 કરી પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ ટેકથી, પ્રભુમય જીવન કરવા કાજ;
 કરી પ્રતિજ્ઞા મુક્તિ વરવા, પામીશ અંતે પ્રભુ સામ્રાજ્ય. ॥૪૨૫॥
 કરું મન વચન તનુથી જગમાં, સ્વપરજીવોના હિતનું કાજ;
 કર્યાં કર્મ ભોગવું સમભાવે, રાખું ન શત્રુ ઉપર દાજ. ॥૪૨૬॥
 કરું મારું મારા અધિકારે, અન્યોને દઉં શુભ ઉપદેશ.
 કર્તવ્યો અન્યોનાં જે તે, જણાવું તેઓને નિઃકલેશ. ॥૪૨૭॥
 કરું કરીશ પ્રભુમાં જીવીને, આત્મપ્રભુ કરવાને પ્રકાશ;
 કર્યાં ઉપદેશો લખ્યા તે સઘળા, અન્યોના આધકારે ખાસ. ॥૪૨૮॥

કર્યું કરાવ્યું અનુમોદન શુભ, નિષ્કામે જગ લોકોહેત;
 કૃત્યોમાં બૂલ દોષ થયાની, માણી માણુ શિવસ કેત. ॥૪૨૯॥
 કરૂં લખુ ઉપદેશુ વિચાર, તેમા બૂલની માણુ માણુ
 કરૂંવાસાગર મહાવીર દેવા, કરશે માણુ મનડુ સાણુ ॥૪૩૦॥
 કાયા મન વચથી અપરાધો, અન્ય જીવોના કીધા જેહ;
 કરૂં છુ પશ્ચાત્તાપ જ તેનો, કરૂં ન અપરાધો હવે તેહ. ॥૪૩૧॥
 કરણી કથની કરી મે જે જે, તે જાણો સહુ બહાલા દેવ ! ;
 કર મારો ઉદ્ધાર પ્રભુજી, માણુ જીવન એ તુજ સેવ ॥૪૩૨॥
 કરૂંવાસિધુ ! ! પ્રભુ તુજ શરણે, આન્યો પ્રભુ તુજ ખાલ ઉગાર ! ! ;
 કરૂંવા કર ! ! જેવો તેવો પણ, તારો ગણી મુજને ઉદ્ધાર ॥૪૩૩॥
 કર્યું કરૂં ને કરીય એમા, કર્તાપણીનો નહીં અહ કાર,
 કરૂં કર્યું વ્યવહારે કરવુ, જોલણુ નિશ્ચયે નહીં લગાર. ॥૪૩૪॥
 જલ ઉપર નહીં રાખજે આજતુ, -કાર્ય અરે મુજ આતમરાજ ! ! ;
 કાલની ખતર ન આજે પડતી, આજતુ કાર્ય તે કરજે આજ ॥૪૩૫॥
 કરેલ કાર્યો તપાસી દેખો, બૂલ દોષની માણી માણ ! ! ,
 કાયા કાનનો કાયા દિલનો, -યા નહીં સાવધ થઇને જાણી ! ! ॥૪૩૬॥
 કલિયુગમા કલિના અનુસારે, વર્તે ધર્માચારવિચાર,
 કલિયુગમા કલિના અનુસારે, સાધુ ઘરખારી વ્યવહાર. ॥૪૩૭॥
 કટાય છે મન વચ તન ચક્ષિત, નહી વાપરતાં જગમા દેખ;
 કટાય છે અણુ વાપરવાથી, એવું જાણી સત્યને પેખ ॥૪૩૮॥
 કટાય જેનો ખપ નહીં તે સહુ, ખપમા આવે તે ન કટાય,
 કાયા મન વચ ખપમા લેવા, કસરત આદિથી મુખ થાય ॥૪૩૯॥
 કોનુ ખૂં ચિ તવ નહિ મન, કારણે પણ નહી કોનુ ખગાડ,
 કારણે કાર્યની સિદ્ધિ યાતી, કારણે શોભે કરવા લાડ ॥૪૪૦॥
 કરી લે નિષ્કામે શુભ કાર્યો, કરી લે તારૂં સાચુ કાજ;
 કરણીથી છે પાર ઉતરણી, જેવા લોકો તેવુ રાજ્ય ॥૪૪૧॥
 કાયર યા ! ! નહી ધર્મ કરતાં, ધર્મ કરતા ધર વિચાસ,
 કરવા પૂર્વે કોટિ વિચારો, કરી યજી કર ! ! કાર્યપ્રકાશ. ॥૪૪૨॥

કસ્તી સુન્નત જનોઇ તેમજ, બાપટીજમનો ઉંડો અર્થ;
 કુસ્તી કર્યા વણ મોહશયતાનથી, કસ્તી સુન્નત આદિ વ્યર્થ. ॥૪૪૩॥
 કમળખતી તેની છે પૂરી, જેને કીધો હુશુભ સંગ;
 કમળખતી છે વ્યસનો સેવે, જેથી બગડે સર્વે રંગ. ॥૪૪૪॥
 કમળખતી છે રાગને રોષે, મિથ્યાત્વે વ્યભિચારે જાણુ;
 કમળખતી છે દુષ્ટપણથી, હિંસાદિકપાપોથી માન. ॥૪૪૫॥
 કુટુંબીઆનાં નરકનાં સ્થાનો, તેનો નાશ કરે જગશાન્તિ;
 કુટુંબીઓને નીતિપથે, વાળ્યાથી છે ધર્મોત્કાન્તિ. ॥૪૪૬॥
 ક્રિયા અભરણ નિન્દા છે ને, તપનું અભરણ જાણો ક્રોધ;
 કોને જ્ઞાનનું અભરણ ગર્વ છે, તર્ક અભરણ અવળો બોધ. ॥૪૪૭॥
 કીડીને કણ હાથીને મણ, યુદ્ધરૂપપ્રભુ આપે દાન;
 કર્માનુસારે સૌ ને મળતું, જન્મની સાથે છે સ્તનપાન. ॥૪૪૮॥
 કયાંથી આવ્યો ને કયાં જાઈશ, કોણ તું તારું કેવું સ્વરૂપ;
 કોનો તું ને કોણ છે તારું, સમજે તો નાસે સહુ ધૂપ. ॥૪૪૯॥
 કોણ છે તનમાં કોણ વહે છે, કોણ વિચારે તેને જાણુ;
 કો જાણે છે સુખને દુઃખને, કરી લે તારું પોતે ધ્યાન. ॥૪૫૦॥
 ક્યાં તેં કર્મો ક્યાં ક્યાં ? જગ, કરે શું આજે તેહ વિચાર;
 કર્તો કર્મ કરણ એ શું છે, સમજી લે જ્ઞાને નિર્ધાર. ॥૪૫૧॥
 કોને એકાન્તે સુખ જગમાં, એકાંતે દુઃખ કોને ન હોય;
 કર્મથી ચક્રની ધારા પેઠે, સુખ દુઃખ વારા ફરતી જોય. ॥ ૪૫૨ ॥
 કાર્યપ્રવૃત્તિમાંહી મહાજન, -અનુસરીને ચાલે અન્ય;
 કરો વિવેક મહાજન ચર્મને, સત્કાર્યે થાવો કૃતયુષ્ય. ॥ ૪૫૩ ॥
 કુપિત મલો છે સર્વ જવરોનું, -કારણ નિશ્ચય કરો નિદાન;
 કુપિત દશામાં કશું ન વિચારો, કુપિત દશામાં વહો ન વાણ. ॥૪૫૪॥
 કુદ્દ દશામાં લખો ન લેખો, કોપ છતાં ખાલું નહીં અજ;
 કર્મ શુભાશુભ સુખ દુઃખ તેમાં, આત્માનંદે રહો પ્રસન્ન. ॥૪૫૫॥
 કદ જવરમાં અરુણી અળશી, અખરણ ઉપયોગી હિતકાર;
 કદ નિવારણ ભોંયરીંગણી, ઉઠાણો રોગો હરનાર. ॥ ૪૫૬ ॥

કદ જવરીને મિષ્ટાન્નથી હાનિ, કહું કરિયાતું હિતકર જાણી ॥,
 કદ તે જાલ ધર હેત્ય જ છે, અગ્નિ તે વિષ્ણુ ત્યા માન. ॥ ૪૫૭ ॥
 કેન્દ્રલક્ષ્ય મુજ નિઃશય જો છે, પરમાત્મપદ વરણુ ક્યેય,
 કેન્દ્ર મુખ્ય જો છે આત્મને, પરમાત્મ કરવો આદેય ॥ ૪૫૮ ॥
 કમલ પત્રવત્ નિર્લેપી રહી, કર્યા કદ હું જગદર્થવ્યઃ,
 કમલ પત્રવત્ કર્મયોગી થઈ, વર્તુ પ્રભુપદ છે પ્રાપ્તવ્ય. ॥ ૪૫૯ ॥
 કર્મયોગી સાધન પદ જ્યેષ્ઠ, સાધ્ય છે મુજ પરમેશ્વરદેવ,
 કુસુમની પેઠે કામલ વજની, -પેઠે વર્તી કદ હું સેવ ॥ ૪૬૦ ॥
 કર્મ કાર્યમા શાશ્વત્યાન્વનો, -વિધિ પ્રતિપેદની પેઢી પાર,
 કર્મથી ન્યારો કર્મ કદ ને, કર્મયોગ મોટો વ્યવહાર. ॥ ૪૬૧ ॥
 કર્મયોગે વ્યવહારે વર્તુ, ત્યાગરાગ સાધનથી વિજ્ઞ,
 કર્મ કદ પશુ અકર્મ થઈને, શુદ્ધોપયોગમા થઈને હીન ॥ ૪૬૨ ॥
 કર્મ કર્યા વણુ કોઈ ન જીવે, કર્મથી કી ચાલે વ્યવહાર,
 કાર્ય તે પરમાત્મ પદ વરણુ, અન્ય છે કારણુ નિમિત્ત ધાર ॥ ૪૬૩ ॥
 કાળા કામલુ વિષયેચ્છા મુખ, -છેહીને આત્મ મુખ પાવ ॥,
 કાળાકામના દુષ્ટ વિચારો, સધાગાને તું જાને હઠાવ ॥ ૪૬૪ ॥
 કૃષ્ણ સર્પથી કામ છે બરો, હર્યા અનતા મરણો ચાય,
 કાળા કામનો સ ગ કદે તે, પલ પલ અશાંતિ દુ ખને પાય ॥ ૪૬૫ ॥
 કાળા કુશુર કામી પ્રપચી, તેનો સ ગ કદાપિ ન ધાર,
 કુશુર સ ગથી મોહ ટળે નહી, કુશુર રાગમા ઝેર અપાર ॥ ૪૬૬ ॥
 કુશુર પાળ હી અજ્ઞાની, નિર્ઘ્ન જૂઠો ને શયતાન,
 કુશુરના ભરમાળ્યા ભમો નહી, કુશુર જગમા છે નાદાન ॥ ૪૬૭ ॥
 કુશુર, કવચ કામિની રાગી, દેવશુરને ધર્મથી હીન,
 કુશુર, મિથ્યાત્વીને મોહી, જડમુખના વર્ત આધીન ॥ ૪૬૮ ॥
 કાયા છે પાણી પરપોટો, અધ્યાના છે રાગ સમાન,
 કાયા કાચના જેવી જાણો, ચતી ન કોઈની જગમા માન ॥ ૪૬૯ ॥
 કાયા, કોની સાથ ન જીવે, કાયાને મૂકે નહી કાળ,
 કાયાની માયા જાણુગર, -જાણુ જેવી નાહી ભાજ ॥ ૪૭૦ ॥

કાયા, કામળ કેળના જેવી, કાયાનો કર નહીં મન ગર્વ;
 કાયા, નદીની રેલના જેવી, મૂકીને ચાલ્યા હવ સર્વ. ॥ ૪૭૧ ॥
 કાયા મળી છે પુણ્યોદયથી, કાયાથી કર!! નહીં દુષ્ટત્ય;
 કાયાથી શુભધર્મનાં કાર્યો, કરવાં ધારી દયાને સત્ય. ॥ ૪૭૨ ॥
 કાયાથી કર નહીં પાપોને, કાયાનો કર શુભ ઉપયોગ;
 કાયા, વાહન જેવી જાણી, તેથી સાધી લે નિજયોગ. ॥ ૪૭૩ ॥
 કારસ્તાન રચે શું મોહો, કારસ્તાનમાં તું સપકાય;
 કુકર્મ કારસ્તાનથી કોઇ, મર્યા પછી શાંતિ નહિ પાય. ॥ ૪૭૪ ॥
 કર્યાં મેં ઉપદેશાદિક કાર્યો, સર્વજીવોની શુદ્ધિહેતુ;
 કર્યાં મેં કાર્યો સ્વાધિકારે, લોકોને સુકૃતસંકેત. ॥ ૪૭૫ ॥
 કર્યાં મેં ધાર્મિક કાર્યો જગમાં, લોકોને મુક્ત્યર્થે બેશ;
 કર્યાં જે ગ્રંથો લેખ લખ્યા જે, તેથી નાસો જગના કલેશ. ॥ ૪૭૬ ॥
 કર્યાં મેં સર્વે કામના છાંડી, કાર્યો મન વચ કાયથી સર્વ;
 કર્યાં અને જે કર્મ છું તેમાં, કર્તાભાવનો થતો ન ગર્વ. ॥ ૪૭૭ ॥
 કર્મ છું મન વચ કાય પ્રવૃત્તિ, જેથી આત્મશુદ્ધિ થાય;
 કર્મ ટળે અન્યોનાં જેથી, આત્માનંદદશા પ્રગટાય. ॥ ૪૭૮ ॥
 કર્મ છું મન વચ તનુથી ધર્મની-સ્વાધિકારે ધર્મપ્રવૃત્તિ;
 કાર્યોમાં ત્યાગીની દશાની, -કર્મયોગની ધરીને શક્તિ. ॥ ૪૭૯ ॥
 કર્મ છું મુજને સૂજે તેવું, સેવા ભક્તિનું શુભ કાજ;
 કર્મ છું લેખકની જ પ્રવૃત્તિ, જગમાં પ્રગટે સ્વર્ગનું રાજ્ય. ॥ ૪૮૦ ॥
 કર્મ કાર્ય સહુ નિષ્કામી થઇ, ભવ મુક્તિમાં થયો નિષ્કામ;
 કાર્યોનો પ્રતિબદ્ધો કૃણ જે, ચહું ન તે નામે હું અનામ. ॥ ૪૮૧ ॥
 કર્મ છું કાર્યો આત્મોપયોગે, કરણી તે જગ સેવા ભક્તિ;
 કરીશ દેહ છતાં કર્તવ્યો, અંતરમાં ધારી નિવૃત્તિ. ॥ ૪૮૨ ॥
 કર્યું કર્મ છું કરીશ એમાં, વ્યવહારે કર્તાનો બોલ;
 કર્મ કરીશ એમાં નિશ્ચયથી, નથી કર્તા હું કીધો તોલ. ॥ ૪૮૩ ॥
 કર્મ ક્રિયા સેવા ભક્તિને, જ્ઞાન ઉપાસના સર્વે યોગ;
 કર્મ છું તેમાં આદ્યાંતરથી, પ્રગટે છે સૌનો સંયોગ. ॥ ૪૮૪ ॥

ઠથી રહી નહીં સ્વર્ગાદિકની, - ઈચ્છા મનમાં સુકિત એક,
 કરૂં કાર્યો ધાર્મિકકૃષ્ણિએ, તરતમલાલનો ધરી વિવેક ॥ ૪૮૫ ॥
 કર્મની સાથે આત્મયોગ છે, યાવત તાવત કરીશ કાજ;
 કર્મને છૂટી કેવલજ્ઞાને, શુદ્ધ બ્રહ્મ પામીશ સામ્રાજ્ય ॥ ૪૮૬ ॥
 કરૂં છું પ્રભુમય ચર્ધ ઉપદેશો, નામ રૂપનો તણને મોહ;
 કરૂં છું અતરૂ સત્ય અવાજે, ઈચ્છાતો નહીં અરિનો દ્રોહ ॥ ૪૮૭ ॥
 કર્યાથી જગ લોકોને બોધો, મહાજન સઘની પ્રગતિ યાય,
 કર્યાથી ઉપદેશો લોકોને, જગતુ હિત સુખ સત્ય સધાય ॥ ૪૮૮ ॥
 કરૂં ધાર્મિક કર્તવ્યો તેમાં, રાગ રોષ નહિ લગ્નના બીતિ,
 કરૂં છનાં કરૂં નહીં કર્તા એવી, - વૃત્તિથી છે કાર્યપ્રવૃત્તિ ॥ ૪૮૯ ॥
 કામલોગથી કલ્પનાને, તન મનની દુર્બલતા યાય,
 કામલોગથી યાય ન શાતિ, કામને છૂટે શાતિ સુહાય ॥ ૪૯૦ ॥
 કર્યાં શત્રુઓ બાહ્યમાં ચોષો, કામ વિના નહીં શત્રુ અન્ય,
 કામલોગને છૂટ્યા જેઓ, જિનેશ્વરો જગમાં ધન્ય ધન્ય ॥ ૪૯૧ ॥
 કામલોગની રહી ન ઈચ્છા, દેવીઓના ચહુ ન લોગ,
 કામની પેલી પાર હું આતમ, ત્રિદાનદરૂપ મારો યોગ ॥ ૪૯૨ ॥
 કરવું તે સહુ પ્રભુમય ચર્ધને, પ્રભુઉપયોગે રહીને બોલ,
 કરૂં પ્રભુ રૂપે અતરૂ છૂવી, વર્તનનો કર અતરૂ તોલ ॥ ૪૯૩ ॥
 કર આતમ! પ્રભુ પ્રકટના કાર્યો, પ્રકટ પ્રભુ ચે કર પરમાર્થ,
 કર સહુ પર પરા સાધનને, મોક્ષાર્થે ગણુ ॥ મોક્ષને સ્વાર્થ ॥ ૪૯૪ ॥
 કરણી કર એવી કે જેથી, તુ આતમ, પરમાતમ યાય,
 કરણી તારી પાર ઉતરણી, મોક્ષાર્થે નિષ્કામ ગણાય ॥ ૪૯૫ ॥
 કર નહીં રાગ ને ગુસ્સો લોખા ॥, રાગ રોષ વલુ બ ધ ન કયામ,
 કર આતમશુદ્ધિમાટે સહુ, પ્રભુમાં રહી છૂવે સુખ યાય ॥ ૪૯૬ ॥
 કર પ્રભુસ્મરણને શ્વામોચ્છાએ, પ્રભુપદ આશ્રય એ કેન્દ્રને ધાર ॥,
 કરૂં સ્વાધિકારે કરણી પલ, પ્રભુરૂપ કલુક્ષણ સજાર ॥ ૪૯૭ ॥
 કરૂં ન રાગ હું કોની સાથે, કરૂં ન કોની સાથે દેવ,
 કરૂં ન જડમાં સુખની ભુદિ, કરૂં ન મોહ કોથી કલેશ ॥ ૪૯૮ ॥

કરૂં પ્રભુ પ્રાપ્ત્યર્થે પરમાર્થે, જઠ સુખ વણ કૃત્યો નમ્કામ;
 કરૂં લખું અધિકારે પ્રભુમાં, ઉપયોગી થૈ આતમરામ. ॥ ૪૬૬ ॥
 કરૂં ન નામના મોહિ છે પ્રભુ !, પ્રભુ તુજ નામ તે મારૂં નામ;
 કરૂં ન રૂપના મોહિ કંઈ પ્રભો, કર્યું મારૂં સહુ તારૂં તમામ. ॥ ૪૭૦ ॥
 કરૂં હું સેવા સર્વ જીવોની-પ્રભુરૂપ જાણી પ્રભુપદ હેત.
 કરૂં લખું ઉપદેશું વિચારૂં, આત્મપ્રભુસેવાસંકેત. ॥ ૪૭૧ ॥
 કરૂં ન અન્યજીવોપર ઈર્ષ્યા, અન્યધર્મનો કરૂં ન દ્રેષ;
 કરૂં જાણી સહુ જીવોનું હિત, -ઈચ્છ્યા કરૂં એ ભાવ વિશેષ. ॥ ૪૭૨ ॥
 કર્યાં જે પાપો પૂર્વભવોમાં, આ ભવમાંહી રાગ ને રોષ;
 કૃતકર્મોને નિંદુ ગહુ, કો'પર ધરૂં ન રોષ ને તોષ. ॥ ૪૭૩ ॥
 કરૂં લખું ઉપદેશું સઘળું, જેવું સુજને ઘટ સમજાય;
 કરૂં ભૂલ તો માણી માણું, પરમેશ્વરની સંઘની ન્યાય. ॥ ૪૭૪ ॥
 કાર્યો કરતાં ભૂલો થાવે, કરૂં હું દોષનો પશ્ચાત્તાપ;
 કૃપા કરીને અહીં મહાવીર !, તારા જેવા શુણને આપ. ॥ ૪૭૫ ॥
 કરૂં ન કીર્તિ માટે લખું નહીં, લખું છું નિજ પર શુદ્ધિહેત;
 કરૂં લખું ઉપદેશું ફરજે, સેવા ભક્તિનો સંકેત. ॥ ૪૭૬ ॥
 કરે લખાવે ઉપદેશાવે, અંતરૂ આત્મપ્રભુ ભગવાન;
 કરૂં લખું કહે આત્મપ્રભુજી, નયવ્યવહારની શૈલી પ્રમાણ ॥ ૪૭૭ ॥
 કર્મજાદિત સર્વજનોના, -અભિપ્રાયો છે ભિન્ન અનેક;
 કરૂં ન અભિપ્રાયે અન્યોના, કરૂં લખું સ્વતંત્ર વિવેક. ॥ ૪૭૮ ॥
 કરૂં છું સ્વાધિકારે જે કંઈ, તે પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે સત્ય;
 કરીશ પ્રભુઉપયોગમાં રહીને, આત્મશુદ્ધિનાં સાચાં કૃત્ય. ॥ ૪૭૯ ॥
 કરૂં ન મારૂં ન ત્હારૂં જગમાં, કર ॥ પ્રભુ મારો ઝટ ઉદ્ધાર;
 કરતાં આથડું દોષ જે થાવે, પશ્ચાત્તાપ કરૂં છું અપાર. ॥ ૪૮૦ ॥
 કરૂં છું સંવર નિર્જર કરણી, ટાળું પ્રગટ્યા રાગને રોષ;
 કર્તા અકર્તા, નયથી જાણી, પ્રભુ તુજમાં ધાર્યો સંતોષ. ॥ ૪૮૧ ॥
 કર્મની સાથે અનાદિ સંબંધ, કર્મ પ્રકૃતિ કરવા નાશ;
 કરૂં ઉદમ શુદ્ધાત્મોપયોગે, અંતરૂમાં ધાર્યો વિશ્વાસ. ॥ ૪૮૨ ॥

ક્રિયા કરે હું અક્રિય થાવા, ચિદાનંદ પ્રભુનોજ પ્રકાશ;
 કરવા ધ્યેયાદર્શને સાધ્યજ, એવું અર્હત પદનું ખાસ ॥ ૫૧૭ ॥
 કર્યાંથી આવ્યો ને કયા જાઈશ, એવું સમ્યગ્જ્ઞાન જે માય;
 કર્મને આત્મનું જ્ઞાન થવાથી, પ્રત્યક્ષ આત્મજ્ઞાને મુકાય ॥ ૫૧૮ ॥
 દેણું હું આત્મ કર્યાંથી આવ્યો, ધ્યાવે જાતિસ્મગ્ધ છે જ્ઞાન,
 કર્મને આત્મ પૂરણ થઈ, પ્રગટે નાસે નાસ્તિક જ્ઞાન ॥ ૫૧૯ ॥
 દેણું હતો હું પૂર્વકાલમા, ભવિષ્યમા કયા કેવો જનીશ;
 કરતા એનો સમ્યગ્ અનુભવ, નિર્જય ધર્મી ત્યારે માઈશ ॥ ૫૨૦ ॥
 કરીલે ધ્યાન સમાધિયોગે, આત્મદેવનો પૂર્ણ પ્રકાશ,
 કરીલે ત્રિકાલમા નિત્ય પ્રદાની, -હયાતીનો પૂરણ વિશ્વાસ ॥ ૫૨૧ ॥
 કાયામા રહી તટસ્થ જનીને, સાક્ષીભાવે ચારો જેલ ॥
 કાયા છતાં વા ન છતાં આત્મ, તું કર જ્ઞાનાનંદની કેલિ ॥ ૫૨૨ ॥
 કરે ન હિંસા કરે ન જૂઠું, કરે નહીં ચોરી વ્યભિચાર,
 કરે ન મમતા માયા દો પર-સાક્ષીભાવે રહું નિર્ધાર ॥ ૫૨૩ ॥
 કરે ન ખૂરૂ મન વચ્ચ કાયથી, પ્રમાદયોગથી કરે ન લેશ;
 કર્તવ્યો ને કરે નિર્લેપે, સ્વાધિકારે હઉં ઉપદેશ ॥ ૫૨૪ ॥
 કરે ન આશ્રવ કર્મપ્રવૃત્તિ, ધારે આત્મિક શુદ્ધ ઉપયોગ,
 કરે તેમા અહંકાર ધરે નહીં, સમજાવે દેણું સ યોગ ॥ ૫૨૫ ॥
 કરે જેમા જે દોષો જૂલો, થાવો તેનો પશ્ચાતાપ,
 કરે છુ નિદા ગર્હા, પાપની, મનમા કરે છુ પ્રભુનો જાપ ॥ ૫૨૬ ॥
 કરે કરીશ બુદ્ધિઅનુસારે, સર્વ કર્મનાશાર્થ પ્રવૃત્તિ;
 કરે હું સાધનાઓ જે સઘળી, જેથી પ્રગટે શુદ્ધનિવૃત્તિ ॥ ૫૨૭ ॥
 કરે છુ ઉપદેશ આદિથી સહુ, -જીવોની સેવાને ભક્તિ,
 કારક પદ્મય નિજને સમજી, પ્રગટાવુ પરમાત્મ વ્યક્તિ ॥ ૫૨૮ ॥
 કરે વિચારે તેમાંથી જે, જૂલજૂલામણી આવી જાય;
 કરે છુ તેનો પશ્ચાતાપજ, અજ્ઞાને ઠે જૂલ ન થાય ? ॥ ૫૨૯ ॥
 કરે લખુ ઉપદેશુ તે સહુ, થાઓ તેથી નિજપર શુદ્ધિ;
 કર્તા બોધતામા રહું સાક્ષી, વ્યક્તાત્મ ઉપયોગની બુદ્ધિ ॥ ૫૩૦ ॥

કપૂરવિજયલ વૃદ્ધિચંદ્રલ, -શિષ્ય મુનિ ગણુમાં શિરદાર;
 કરી મુજને લાણુવામાં સહાય જ, વંદુ તેઓને નિર્ધાર. ॥ ૫૨૭ ॥
 કીધી વિજયનીતિસૂરિવર શુભ, અમદાવાદમાં પઠતાં સહાય;
 કૃત ઉપકારીઓને વંદુ, ઉપકારી સ્તવું છું નિર્માય. ॥ ૫૨૮ ॥
 કુચુનાથ તીર્થંકર વંદુ, સત્તરમા જિનવર જયકાર;
 કદનિવારી સુખડાં આપો, જગમાં છે પ્રભુ તારણુહાર. ॥ ૫૨૯ ॥

(રવ)

ખખખા ક્ષમા ધરો ઘટમાંહી, સઘળી ખામી કરશે દૂર;
 ખાર ન રાખો વૈરી ઉપર, આત્મખુમારી રહો મશ્ચુદ. ॥ ૧ ॥
 ખરી વાત સમજીને વર્તો, તો ખખખો શીખ્યા કહેવાય;
 ખોટું સમજી ત્યાં નહીં રાખો, ચિદાનંદ આત્મ પ્રગટાય. ॥ ૨ ॥
 ખખખા ખેતી, ધર્મની કરશે, વાવો તેવું લણુશે સત્ય;
 આતમપ્રેમ ખુમારી ધારો, ખરાધર્મનાં કરશે કૃત્ય. ॥ ૩ ॥
 ખલાએ આંખો જોવનવયમાં, ધન સત્તાએ આવી જાય;
 ખરી વાત સમજીને વર્તો, તો નહીં માનવ ખત્તા ખાય. ॥ ૪ ॥
 ખાવું પીવું હરવું ફરવું, લોકો લાખો કરે સલામ;
 ખરા ખરા સહુ લોકો ખોલે, પુણ્યોદયનાં એ છે કામ. ॥ ૫ ॥
 ખાટું ખાટું તીખું તમતમું, -ખાવાથી પ્રગટે ખહુ રોગ;
 ખાવું પણ કંઈ ભૂખ્યા રહેવું, એથી સળખે કાયનો યોગ. ॥ ૬ ॥
 ખાણું ખાતાં ક્રોધ ન કરવો, ચિંતા શોક કરો ન લગાર;
 ખાતાં પહેલાં દાન કરો કંઈ, સાત્ત્વિક ખાણું છે સુખકાર. ॥ ૭ ॥
 ખૂન કરો નહીં વગર વિચારે, ખારીલા થાશે નહીં લેશ;
 ખૂણે ખાંચરે રદ્દા દોષને, દૂર નિવારો રહે ન કલેશ. ॥ ૮ ॥
 ખેતી ધંધો સૌથી ઉત્તમ, ખેતીથી સહુ લોકો ખાય;
 ખેડત પાછળ પળે કરોડો, ખરી દેશની ઉન્નતિ થાય. ॥ ૯ ॥
 ખેશે નહીં નિજ તનુનાં વીર્યને, ખોટાં કર્મ અરે । લગાર;
 ખોટી રીતે થાય ખરાખી, એવાં ખોટાં કર્મ નિવાર । । । ॥ ૧૦ ॥

ખર્ચે આવક જોધને કરવો, ખૂનીથી રહો સાવધ નિત્ય,
 ખીસ્સામાથી હુ ખીને કંઈ, દે કર ॥ આતમ ચિત્ત પવિત્ર ॥ ૧૧ ॥
 ખત્રીયોનો ધર્મ જોજ છે, રક્ષણ કરવુ જગતુ જેથ;
 ખૂની ચોરાદિક લોકોના, -દાણી દેવા પ્રત્યંક કલેશ ॥ ૧૨ ॥
 ખડન મડન જઘડા ટટા, કરતા પહેલા સત્ય વિચાર ! !,
 ખરાખ કરવુ કોનુ ન ઈચ્છો, ખાતા અતિરોગો બહુ ધાર ॥ ૧૩ ॥
 ખ્રીસ્તિયોની સખ્યા ઝાઝી, હુનિયામા તે કરતા રાજ્ય,
 ખટપટ બળ કળ બુદ્ધિ યત્ને, રાજ્યાદિકના કરતા કાજ ॥ ૧૪ ॥
 ખરાખરીના ખેલો આવે, લીરૂઓ ઝટ ભાગી જાય,
 ખોડ ને ખાપણ આવે તોયે, ખરૂ કરો અ તે શુણ થાય ॥ ૧૫ ॥
 ખાલી હાથે દેવ શરૂને, -જોષી પામે જવુ ન જેશ,
 ખાનદાની છૂપાતી ન ક્યારે, ખડ્ગે શમે ન રાગ ને દ્વેષ ॥ ૧૬ ॥
 ખસને ખણુતા થે જવધે બહુ, તેથી ન ખસતી શાન્તિ થાય,
 ખસ સરખા છે મૈયુન ભોગો, તેથી ખસતા શાન્તિ સુહાય ॥ ૧૭ ॥
 ખુશામતીથી ખુશ નહીં થા તુ, ખુશામતિયો તો કથે ન સત્ય,
 ખરા કરે નહીં જૂઠ ખુશામત, સમજાવે તે સાચુ કૃત્ય ॥ ૧૮ ॥
 ખારીલો થે ખોલ ન ખાડો, ખાડો ખોલે પડે તેમાલ,
 ખરી વાત કડવી લાગે પણ, માની વર્તજે હૃદયે જાય ॥ ૧૯ ॥
 ખટપટિયા ખારીલા લોકો, ખુશામતીલા લોકો જેહ,
 ખરી વાત નહિ તેઓની મહુ, સાવધ ધર્મ રક્ષો શુણ દેહ ॥ ૨૦ ॥
 ખરૂ ખોટુ શુ પૂર્ણ તપાસી, કરી પરીક્ષા લેજે સત્ય,
 ખામી રાખ ન સત્ય સમજતા, ખૂરાં લાગે તજ તે કૃત્ય ॥ ૨૧ ॥
 ખેતર ખાતર ખેડને પાણી, ખાતે સારો ખેતીપાક,
 ખરી કમાણી કરીને ખા તુ, ખેટી કમાણી અ તે ખાક ॥ ૨૨ ॥
 ખેલાડી ધર્મ આતમજ્ઞાને, જગમા કર નિર્લેપે ખેલ !,
 ખેલો ખેલ તુ નટ નાગરવત, નિ સગે નહીં લાગે મેલ ॥ ૨૩ ॥
 ખુદા નૂરમા ખેલે સતો, માની હુનિયા માયા ખાખ,
 ખુદાઈ, સતોના દિદમાહી, જે સમજ્યા જઠ માયા રાખ ॥ ૨૪ ॥

ખુદા ! વપે નહીં રાગ રોપ છે, અનંત નૂરનો દરિયો જાણુ;
 ખુદામાં રમતા સત્ય ફકીરો, ખુદાઈ ખેલે જે મસ્તાન. ॥ ૨૫ ॥
 ખુદા બ્રહ્મ હરિ રામ અરિહંત, પ્રભુ જિનેશ્વર હરિ શિવ ખુદ્દ;
 ખુદા શુદ્ધ આતમ અંતરૂમાં, સમજી આતમ કરશેો શુદ્ધ. ॥ ૨૬ ॥
 ખેરાત કર નિષ્કામે આતમ !, કીર્તિ ખાતર દે નહીં દાન;
 ખરાબ લાગે તેને છંડો, દિલથી દૂર કરો શયતાન. ॥ ૨૭ ॥
 ખાંપક કલંક જેથી આવે, તેથી સમજીને થા ॥ દૂર;
 ખરાબીનાં કારણને છંડે, આતમ પામે આનંદપૂર. ॥ ૨૮ ॥
 ખુદલી જગામાં ખુદલાકાશે-હરવું ફરવું કરવું ધ્યાન;
 ખુદલાકાશે તન મન વિકસે, નવ નવ પ્રગટે ઉત્તમ જ્ઞાન. ॥ ૨૯ ॥
 ખુદલી હવા ખાવાથી સ્ફૂર્તિ, આનંદ પ્રગટે તન મનમાંદ્ય;
 ખુદલાં મૂકો જ્ઞાનનાં દ્વારો, રહે ન દુઃખની છાયા ક્યાંય. ॥ ૩૦ ॥
 ખુશ થાવું કંઈ અન્યને આપી, ગુરૂ પાસેથી લેઈ જ્ઞાન;
 ખુશ થાવું હુશમન ગુણ ગાર્મ, સંત જનોનું કરી સન્માન. ॥ ૩૧ ॥
 ખુશ થાવું નિજ નિન્દા સુણીને, નિજ દોષોને કાઢી દૂર;
 ખુશ થાવું અપરાધી શત્રુ, -ઉપર ઉપકારો કરી ભૂરિ. ॥ ૩૨ ॥
 ક્રુધા પિપાસા આદિ પરીસહ, આવે તે સહવા ધરી ધીર;
 ક્રુધાદિ પરિષહ સહન કરે જે, જ્ઞાને સમભાવે તે વીર. ॥ ૩૩ ॥
 ખીજડા ખીજડી બન્ને સાથે, રહેતાં તેથી લગ્ન મજાર;
 ખીજડાનો લગ્નોત્સવ વેળા-માણેકસ્તંભ થતો નિર્ધાર. ॥ ૩૪ ॥
 ખરી ધર્મના કરી પ્રતિજ્ઞા, એકવાર સુખથી જે સત્ય;
 ખરી પાળે ખીજડાથી પણ જે, તેનાં જગ વખણાતાં કૃત્ય. ॥ ૩૫ ॥
 ખાલી હાથે જવું ન ક્યારે, ગુરૂદેવ રાજાની પાસ;
 ખાલી હાથ ન શોભે-ક્યારે, દાન પ્રસંગે સમજો ખાસ. ॥ ૩૬ ॥
 ખત્તા પડતા શિક્ષાર્થે સહુ, ખત્તા શિક્ષક સરખા ન્યાય;
 ખત્તા ખાતાં જે સમજાતું, તે ઉપદેશથી નહીં સમજાય. ॥ ૩૭ ॥
 ખાલી હાથે જન્મ્યો મરતો, ક્યાં ન જેણે દયાને દાન;
 ખરી વાત સમજીને એવી, કર ॥ પ્રભુભક્તિ ધ્યાન ને જ્ઞાન. ॥ ૩૮ ॥

ખોરાક તનનો અન્ન કૃલાદિ, ખોરાક મનનો સત્ય વિચાર,
 ખોરાક આતમનો છે શિદ્ધાનંદ, ખોરાકના બહુલા જ પ્રકાર. ॥૪૯॥
 ખોરાક આવો અતિ ચાવીને, હળવે ખાતા વાર લગાડ,
 ખોરાક ખાતા ઉતાવળ નહીં, -કરચો તેથી પુષ્ટિ મુધાર ॥ ૪૦ ॥
 ખોરાક ખાતા પ્રસન્નતા ધર, ક્રોધને ચિન્તા ચોક નિવાર ॥,
 ખોરાક ખાતા લીલિ ન કરવી, ધરાધ આચો નહીં આહાર ॥૪૧॥
 ખોટા ખ્વાનાં કાઠ ન ક્યારે, ખોટા ખ્વાને પતીજ ભય,
 ખોટું કરતાં ખોટું થાતું, સાડું કરતા સાડું થાય ॥ ૪૨ ॥
 ખોટી સલાહો આપ ન કોને, ખોટું ન કોનું ધરીને દ્રેષ,
 ખુણે ખાંચરે મનના દોષો, દેખી ટાળો ભયે કલેશ ॥ ૪૩ ॥
 ખાય તું જેનું ખોટું ન તેનું, ખાઈને નહીં થવું હરામ,
 ખવરાવે તેનું કર સાડું, ખવરાવે યઈને નિષ્કામ ॥ ૪૪ ॥
 ખાદી પહેરે ખર્ચ છે ઝોણું, ખાદીથી જગમા સાદાઈ,
 ખાદીથી કદિ ખાદ ન આવે, શુદ્ધખાદીમા છે ગરમાઈ ॥ ૪૫ ॥
 ખાડને જાઝી વાપરવાથી, તનરોગી વધતી નબળાઈ,
 ખાડથી પેટના રોગની વૃદ્ધિ, વિવેકથી વર્તો મુખદાઈ ॥ ૪૬ ॥
 ખામીઓ છે નિજમા કમ કમ, એકાતે તેને કર યાદ,
 ખામીઓ નિજ દેખી ત્યજતા, રહે ન ખાછળથી હું ખવાદ ॥ ૪૭ ॥
 ખગળીનું કારણ અજ્ઞાનને, હર્ષણનો કર સત્ય વિચાર,
 ખરાબ થાવું સારા થાવું, નિજપર તેનો છે આધાર ॥ ૪૮ ॥
 ખૂન ન કરજે ક્રોધાદિકથી, ખૂનીથી સાવધ થઈ ચાલ,
 ખૂની મનનું નહીં ઠેકાણું, ખૂની હિ સકતું શું બહાલ ॥ ૪૯ ॥
 ખાખી થા તું રાગ રોપને, -ખાખી ખાખ કરી નિર્ધાર,
 ખાખી સાચો માયા બાળી, ખાખ કરે તે જગ નિર્ધાર ॥ ૫૦ ॥
 ખખડાવો અ તરૂના દારો, દારો ઉઘડે પ્રભુ પ્રકાશ,
 ખાલી તું થા ॥ સર્વદોષથી, સર્વશુભો પ્રગટે ઘટ ખાસ ॥ ૫૧ ॥
 ખુશી રહો સેવાભક્તિથી, પ્રભુને રાખી હમ્મદા હન્ગૂર,
 ખુશી કરો નિજ આત્મપ્રભુને, જ્ઞાનાનન્દનું વરમે નૂર ॥ ૫૨ ॥

ખુમારી પ્રગટે સમાધિયોગે, પરમાનંદ પ્રગટ વેદાય;
 ખુમારી આવે તે નહીં છાની, ચહેરા દિલપર ઝટ ઉભરાય. ॥ ૫૩ ॥
 જોખલે જોખલે દાનને આપો, ભરતી આવે ભરી લે લવ્ય;
 ખાલી ઓટ થતાં પરતાઇશ, કર સફ્ફુલ્લકારકર્તવ્ય. ॥ ૫૪ ॥
 ખર સરખા મૂર્ખા નહી રહેવું, ખળની સંગતિ તજ વિશ્વાસ;
 ખદખદતા હુર્જીજી જ્યાં દેખે, કર નહીં તેની પાસે વાસ. ॥ ૫૫ ॥
 ખૂબી ખાદ્ય જગત્ કુદ્રતની, દેખીને શું મન ખુશ થાય;
 ખૂબી ને નિજ આત્મપ્રભુની, જેથી સહુ ખૂબી પ્રગટાય. ॥ ૫૬ ॥
 ખાદ્ય અદ્ય ને લાભ ઘણો જ્યાં, અદ્ય દોષને ધર્મ મહાન;
 ખામી રાખીશ નહીં તે કરતાં, ઉપયોગે છે ધર્મ પ્રમાણ. ॥ ૫૭ ॥
 જોખો નવ નવ શોધથી તત્ત્વો, તેથી કુદ્રતને જોખાય;
 જોખો અંતરૂમાં આતમપ્રભુ, જેનાથી સહુ જોખો થાય. ॥ ૫૮ ॥
 ખુવાર થા ના હુર્જીજી પાપે, -વ્યસને એવો નિશ્ચય ધાર;
 ખુવારી થાતી પરનારીને, વેશ્યાસંગે જગ નિર્ધાર. ॥ ૫૯ ॥
 ખેડને ખાતર ખંત ને પાણી, ખેતર સાડું ઉત્તમ પાક;
 ખેતી કરતાં ખાદ્ય ન આવે, સેવા લક્ષિત ખેતી સાચ. ॥ ૬૦ ॥
 ખેતી કર તું ધર્મની પ્રેમે, આતમ ક્ષેત્રને જ્ઞાને ખેડ;
 ખાતર નાખ તું સત્ય શુભોત્તુ, સમતાનું ઉત્તમ જલ રેડ !!! ॥ ૬૧ ॥
 ખેડ તે સંયમરૂપી સાચી, -કરજે થાશે ઉત્તમ પાક;
 ખેડુત આતમ, ધર્મખીજ છે, ધર નહીં પ્રમાદરૂપી થાક. ॥ ૬૨ ॥
 ખંડો સઘળા પૃથ્વીના ને !!!, નવ નવ શોધો જ્ઞાને જોખ !;
 ખર્જીધારપર ચાલવું જેવું, સમ્યારિત્રમાં થા !! તરજોખ. ॥ ૬૩ ॥
 ખેદ ન કરજે હારી જતાં, ખેદ ન કરજે જ્યાં નહીં જોર;
 ખેદ ન કરજે કલંક ચઢતાં, અંતરૂમાં ને !!! તું છે જોર. ॥ ૬૪ ॥
 ખેદ ન કર સંકટ પડવાથી, પુત્રાદિક પણ સહામા થાય;
 ખેદ ન કર સહુ સહી લે સમથી, સુખ દુઃખ, કર્મપ્રભુનો ન્યાય. ॥ ૬૫ ॥
 ખાડા ટેકરા જગમાં ઝાઝા, જોઈ જોઈને આગળ ચાલ !!!;
 ખસી પડો નહીં ઉંચે ચડતાં, પ્રભુ બૂલતાં થાય ખેડાલ. ॥ ૬૬ ॥

ખજૂરી વૃક્ષ છે ઉંચુ ઉપર, પાકી મીઠી લુખ ખજૂર,
 ખસી પડે તો મૃત્યુ પામે, પડે ન તે પામે રસપૂર ॥ ૬૭ ॥
 ખજૂર જેવી ભક્તિ બલો, ચઢીને પ્રભુ પામે સુખ દહેર,
 ખસી પડ્યા જો મોહના દોષે, હુ અરૂપ મૃત્યુ કાળો ઠેર ॥ ૬૮ ॥
 ખાવાની પીવાની કંઈ ખામી, રાખો નહીં પ્રભુ પામી ધર્મ,
 ખાવુ જ્ઞાન ને પીવી સમતા, કોઈ ન લાગે તેથી ઈર્મ ॥ ૬૯ ॥
 ખ્યાતિ માટે કરો ન કાર્યો, સ્વકર્જથી કરવા શુભ કાજ,
 ખરો ખ્યાલ જો હૃદયે ધારો, પ્રગટે શુદ્ધાત્મ સામ્રાજ્ય ॥ ૭૦ ॥
 ખાનપાનમા ખનો વ્યવસ્થિત, ઉપયોગી ખાવા શુભખાદ્ય,
 ખાઈ પીને નવરા બેસે, જોવાજો છે મૂઢમા આદ્ય ॥ ૭૧ ॥
 ખળ ધૂર્તોથી સાવધ થૈને, ચેતી ચાલો નર ને નાર,
 ખલ જન નિજનુ ખાઈને ખોદે, ખલ મિત્રોથી ચેતી ચાલ ॥ ૭૨ ॥
 ખોટું લાખો કાલ ન નભશે, ખોટું જોલો અતે ખોટ,
 ખોટું કર નહીં વિશ્વામીનુ, ખોટાથી ખોટી છે ચોટ ॥ ૭૩ ॥
 ખીટ્યા તેટલા કરમાતા સૌ, મોઢે ખીટ્યા સહુ કરમાય,
 ખીલો શુ તન ધન સત્તાથી, કષ્ટમા ખીલવુ મગ્નુ થાય ॥ ૭૪ ॥
 ખીલે બહુ તે ખેદને પામે, આતમ ' સમજી ધર મમભાવ,
 ખીલો નહીં તેમ ખેદ કરો નહીં, ગર્વ ચોક ભયને નહીં લાવ ॥ ૭૫ ॥
 ખાનદાન તે સત્ય જગતમા, અન્યોને દે ઈચ્છિત દાન,
 ખરી કમાણી ખરા માર્ગમા, વાપરે દે પરમાર્થે પ્રાણ ॥ ૭૬ ॥
 ખાનદાની તેની છે સાચી, પ્રસંગ આવ્યે નહીં છપાય,
 ખરા વિષે અર્પાઈ જાતો, સદ્ગુણ સત્કર્મ જ ધરે ન્યાય ॥ ૭૭ ॥
 ખીરસામાથી કંઈક કાઢી, વાપર ધર્મર્થે છે ભવ્ય,
 ખાલી ખીરસે પછી પસ્તાઈશ, ભરેલ ખીરસે કરી કર્તવ્ય ॥ ૭૮ ॥
 ખૂનસ રાખી ખૂન ન કરવુ, ખૂનસનુ ફલ ખૂનસ જાણુ,
 ખરા ખૂરાનો બહલો સામો, યથાયોગ્ય મળતો મન માન ॥ ૭૯ ॥
 ખોટા આજ ન દે કો ઉપર, કોની ખોટી ન વાત કડાક,
 ખોટાનો બહલો છે ખોટો, ચળકના પ્રતિધ્વનિ સમભાજ ॥ ૮૦ ॥

ખાટું ખાડું મીઠું તમતમું, ઘણું ખાતાં થાતું નુકશાન;
ખાવા પીવામાં નિયમસર, રહેવાથી આરોગ્ય જ નાણુ. ॥૮૧॥

ખાધું પીવું તેનું લેજે, જેણે કીધા પરોપકાર;
ખાધું પીધું તેનું અલેજે, દુર્વ્યસનોનો જે ભંડાર. ॥ ૮૨ ॥

ખમીર તે સદ્ગુણ સમ્પત્તિ, શૂરવીરતા પરોપકાર;
ખમીર એવા વણુ શું અમીરી, સત્કર્મોથી ખમીર ધાર. ॥૮૩॥

ખટપટીયું મન તહાડું જો છે, તો પછી બાહિર ખટપટ થાય;
ખટપટ જો નહીં મનમાં પ્રગટે, મનમાં શાંતિ શુણુ પ્રગટાય. ॥૮૪॥

ખરાણ આ છે ખરાણ તે છે, ખરાખી અન્યોની નહીં દેખ ॥૧;
ખરાખી જો દુર્ચણથી તહારી, ખરાખી નાણુ તેને ઉવેખ ॥. ॥૮૫॥

ખરાણ તે ઇર્ષ્યાને ક્રોધ છે, માયા લોભ અને અહંકાર;
ખરાણ તે વ્યભિચાર અનીતિ, ખરાખી અંતરૂની ઝટવાર. ॥૮૬॥

ખીજમત કરવી દેવ ગુરૂની, સંતોની ખીજમત સુખકાર;
ખીજમત કરતાં લેદને બીતિ, લજ્જાસ્વાર્થનો કર! પરિહાર. ॥૮૭॥

ખાતર પાડી જીવવું પાપ છે, ખાતર પાડે થાય ખુવાર;
ખોટ પડે તે ધંધો કર નહીં, અન્યોપર કર નહીં તું ખાર. ॥૮૮॥

ખાખી ખાવા તેહ ગણાતા, કરે માયા મમતાની રાખ;
ખાય ન જેહ અનીતિ કરીને, કંચનકામિનીત્યાગ સુભાષ. ॥૮૯॥

ખુમારી આતમ શુણુની પ્રગટે, પ્રભુધ્યાને પ્રગટે ઘટ થેનં;
ખુમારી તે આતમ આનંદરસ, અંતરૂમાં પ્રગટે સુખ થેનં. ॥૯૦॥

ખીરસાં કાતરૂં લોક ઠગારા, તેનાથી ચેતીને ચાલ;
ખીરસાં કાતરૂં ખોટા સારા, પ્રસંગ પડતાં આવે ખ્યાલ. ॥૯૧॥

ખાય અને પાછું જે ખોદે, ખળ એવા લોકો છે જેહ;
ખાતરપાડુ નિમકહરામી, અવિશ્વાસી જગમાં તેહ. ॥૯૨॥

ખલે આંખો જોવનમાં આવે, જોવન ગદ્દાપચ્ચીશી નાણુ;
ખળખળાદ થાતો તન મનનો, ચૌવનમાં મન વશમાં આણુ. ॥૯૩॥

ખર્જૂની ધારેલી ઉપર ચાલવું; આકાશે ઉંચે ઉડાય;
ખાળવો જોવનમાં જે કામને, કઠીન તે સૌથી કહેવાય. ॥૯૪॥

ખાઠા તેટલા ટેકરા જગમા, ઉત્સર્ગ તેટલા છે અપવાદ,
 ખાત્રી વણુ કઈ લેવું ન દેવું, ખાવું તણુંને સગોન્માદ ॥૯૫॥
 જોપરી જોપરી મત છે જૂદા, સઘળાનો મત એક ન થાય,
 જોપરી જોપરી મત લેદોથી, હુનિયા સદાય ચાલી જાય ॥૯૬॥
 જોપરી જોપરી મત લેદોથી, અસાનીઓ કરતા યુદ્ધ,
 ખરા સત નયસાપેદાથી, સત્યને સમજી ચાતા યુદ્ધ ॥૯૭॥
 ખાનદાન તે હ ખી ચતા પણ, તને નહીં મનની સળળાઈ,
 ખાલી ફૂલે નહીં જોટામા, ખાન્દાની રહે નહીં ઢકાઈ. ॥૯૮॥
 ખુશામતિયાઓ સત્ય ન જોલે, પ્રસંગ દેખી જોલે જોલ,
 ખુશામતીમા રહી શુભામી, ખુશામતી મીઠી જેમ ગોળ ॥૯૯॥
 ખુશામતીમા રહી અશકિત, રહે નહીં સ્વતત્ર વિચાર,
 ખુશામતીમા સત્ય છુપાવું, ખુશામતિયાથી મળે ન સાર ॥૧૦૦॥
 ખુશામતી સૌને છે ખ્યારી, ખુશામતીને વિનય છે બિન,
 ખુશામત ખ્યારી સતને લાગે, ખુશામતમા છવો છે લીન ॥૧૦૧॥
 ખુશામત સ્વાર્થે ભયથી લોભે, કપટે કામે જ્યા ત્યા ચાય,
 ખુશામતિયા કહે નીચને મોટો, ખુશામતથી સાચું ન કથાય ॥૧૦૨॥
 ખુવાર થા નહીં વ્યસનો સેવી, ખૂન કરીશ નહીં કોષે ભાઈ,
 ખુનરેણથી સાચી ન શાંતિ, ખૂની મનમા અશાંતિ ખાઈ ॥૧૦૩॥
 ખુબસુરત સ્ત્રીઓના ચહેરા, દેખી કામી થા નહીં ભવ્ય,
 ખુબસુરતીમા ખૂનામરકી, ખુવાર થાવાનું કતંબ્ય ॥૧૦૪॥
 ખુલા કરીને હૃદય વિચારો, અન્યોને હિતકારી જણાવ ॥,
 ખુલ્લું કર નહીં ખુવારી કારક, શુભની ખુશખોને મન લાવ ॥૧૦૫॥
 ખેતર સમ મન આતમ છે શુભ, જ્ઞાનાદિક શુભથી તે ખેડ,
 ખેતર અસખ્યપ્રદેશી આતમ, તેમાં આનન્દ રસને રેડ ॥૧૦૬॥
 ખેતી કર તું સત્યધર્મની, પરભવમા તે આપશે સાચ,
 ખેપ કરી છે પરમાર્થોમા, તેથી આતમ થશે સનાથ ॥૧૦૭॥
 ખોખું તનુનું ચાતા પહેલાં, ધર્મપ્રભુને જ્ઞાને જોજ;
 ખોફ કરીશ નહીં મિથ્યા મોઢે, બનીશ નહિ રણમાંનું રોજ. ॥૧૦૮॥

ખટખટ થાતી યેના મેળે, એક વિષે નહીં ખટખટ થાય;
 ખટપટી જો મન, તો ખટપટ છે, ખટમલે નિદ્રા શાંતિ ન ન્યાય. ॥૧૦૬॥
 ખટરસ ખટ રાગે નહીં શાંતિ, મોહ છે મનમાં તાવત જાણ;
 ખડખડ ભડભડ છે મન મોહે, ખડખડ હસતાં છે નિજ હાન. ॥૧૧૦॥
 ખદખદતું મન હુર્ણુ દોષે, અનેક પાપોથી ગંધાય;
 ખાખાવીખી તેથી જગમાં, જીવોની થાતી એ ન્યાય. ॥૧૧૧॥
 ખમી ખાવું કરી ખામણાં સારાં, સર્વજીવોને પ્રેમે ખમાવ !!;
 ખમત ખામણાં ગંગાનદી સમ,—પવિત્ર કરતાં શુદ્ધિ લેવાવ. ॥૧૧૨॥
 ખર્ચો સારામાં તન મન ધન, ખોટામાં ખર્ચાઉ ન થાવ !;
 ખરાજાત ને ખર્ચની ઉપર, વધે તે કર વ્યાપારનો દાવ. ॥૧૧૩॥
 ખલીફ થા તું મન તન ઉપર, રાખજે સદ્ગુણ ઉચ્ચ ખવાસ;
 ખલીસ થા નહીં અધર્મ કરવા, સત્યને જાણી ધર !! વિશ્વાસ. ॥૧૧૪॥
 ખસતું મૂકે આવે હસતું, ખસવું સૌને સ્વભાવે થાય;
 ખંજર ઘા સમ ગાલી (ળી) વાકયો, રૂઝાતાં ફરીને ઉભરાય. ॥૧૧૫॥
 ખામોશ રાખી કર કર્તવ્યો, ખામીઓ કર સમજી દૂર;
 ખુદાને રાગ ને રોષ નહીં છે, અનંત જ્ઞાનાનન્દી નૂર. ॥ ૧૧૬ ॥
 ખારી ભોંયમાં થાય ન આંખો, ખારીલામાં થાય ન પ્રેમ;
 ખાવિંદ સાથે કર ન ખરાખી, ખીદમત કરતાં યોગને દોષ. ॥૧૧૭॥
 ખૂનનો ખદલો ખૂનથી લેતાં, પરંપરાએ ખૂન ને ખૂન;
 ખુત્તસનો ખદલો છે ખુત્તસ, પુણ્યનો ખદલો છે પ્રતિપુણ્ય. ॥ ૧૧૮ ॥
 ખુદાવંત કૈ સન્ત ફકીરો, અવધૂત યોગીઓ મસ્તાન;
 ખુદાં પરસ્ત છે આત્મજ્ઞાનીઓ, પામે છે અંતે નિર્વાણ. ॥ ૧૧૯ ॥
 ખુજલી ખણવાથી નહીં મટતી, ખણતાં ખુજલી વધતી જાય;
 ખુજલી સમ છે મૈથુનભોગો, ખસની ચેંજસમા દુઃખદાય. ॥ ૧૨૦ ॥
 ખીલવટ કરજે સત્કાર્યોની, સત્યગુણોની જ્ઞાનની સાર;
 ખીજીશ નહીં નિન્દાકારકપર, બૂલ હોય તો પ્રથમ સુધાર!!!. ॥૧૨૧॥
 ખાસકું મારજે નિજબૂલોને, જેથી તું થાતો જ ખરાખ;
 ખાસ દોસ્ત કર સદ્ગુણીઓને, માંદાને જેમ પાચક રાખ. ॥ ૧૨૨ ॥

ખાલેશ દિલ રાખી સ તોની, સેવાસકિત પ્રેમે બળવ III,
 ખાલડી રૂપમા મોહ ન કરજે, ચામડી સુથે મળે ન દહાવ II૧૨૩II
 ખાપરો જવેરી જેવા લોકો, ખોલેચાલે સારા હોય,
 ખાતર પાડે વિશ્વાસી બની, ખરા પ્રમ ગે ન્યારા જોય. II ૧૨૪ II
 ખાતાવહી જો ! ! તારી તપાગી, આજ લગી શા ? કીધા કૃત્ય,
 ખવાન થવુ પ્રભુધ્યાનમા ઐક્યે, સમજે તો પાસે છે સત્ય II૧૨૫II
 ખોલા સરખો મૂર્ખ રહીશ નહિ, ખોરાક સાત્ત્વિક ખાવો ઠીક,
 ખ્યાલ કરી લે ઉચ્ચ થવાનો, ખોટાની નહીં રાખો ખીક II ૧૨૬ II
 ખેવના જેને લાગી સારી, રહે નહીં તે જગમા ખરાબ,
 ખેરખારી પ્રગટાવો દિલમા, રાખો ઇન્દ્રિયોપર ઢાળ II ૧૨૭ II
 ખેચરી મુદ્રા, હઠયોગીઓ, પામે છે અજ્ઞાસે તેહ,
 ખેચરી શકિત, પામે વળે શુ ? બન્યો ન આતમ જો શુભગેહ II૧૨૮II
 ખુલાસો કરીને પહેલાંથી, કરવા સહુ સાજા વ્યાપાર,
 ખાત્રી પડે તેને તો ધીરો, તેથી હોય ન ખોટ લગાર II ૧૨૯ II
 ખાણ ખાતા અતિથિ માગણ, આરે તેને ભાવે આપ III,
 ખાવા પીવામા ઉપયોગી, થાતા રહે ન કો સતાપ II ૧૩૦ II
 ખુરશીમા બેઠાથી કેની, મોટાઈ શુભવણ નહીં જોય,
 ખુરશીમા તો સ્વાનો બેસે, બેસ વિચારી નડે ન કોય II ૧૩૧ II
 ખીખી કર નહીં બિના વિચારે, ખાખાવીખી કર્મે થાય,
 ખાલી ફૂલી ફાળકો થા II નહીં, ખુમચો કરે પણ પેટ ભરાય II૧૩૨II
 ખરાબખસ્ત થયા જગ તેઓ, બસનોમાહી થયા શુદ્ધતાન,
 ખરાબખસ્ત થયા છે તેઓ, જેણે કીધા મિથ્યા માન. II ૧૩૩ II
 ખરાબખસ્ત થયા છે તેઓ, દુર્ગુણોમા થયા જે રક્ત,
 ખાનાખરાખી તેઓની યૈ, થયતાનીમસ્તીઆસક્ત II ૧૩૪ II
 ખરાબ સાડ કુમતિ મુમતિ, -સગે જાણે નરને નાર,
 ખરાબ કહેતા ખોટુ લાગે, પણ ન તજે નિજ દોષ અપાર II૧૩૫II
 ખચિત તેની થાય ખરાખી, બસનોમા છે જેનો ખ્યાર,
 ખચિત તેની થાય છે ચકતી, સદ્ગુણસુકૃત્યસગી ધાર II૧૩૬II

આમીઓ પોતાની દેખી, આમી દોષો કરજે દૂર;
 ખવાળત બહાદૂર ધર્મી બને જે, દેખે છે તે પ્રભુનું નૂર. ॥૧૩૭॥
 ખચ્ચર સરખી વૃત્તિ પ્રવૃત્તિ, રાખે તે નપુંસક કહેવાય;
 ખચ્ચર સરખી પ્રવૃત્તિ ટાળે, પુરૂષ, મોહને છૂટી થાય. ॥૧૩૮॥
 ખચ્ચર સરખા લોકોથી શું ? જગમાં સારાં કાર્યો થાય;
 ખોલ બળનો અન્તરૂનો તુજ, ખાતાં પીતાં શાંતિ સુહાય. ॥૧૩૯॥
 ખાતાં પીતાં રાખ ન આમી, જ્ઞાનધ્યાનભોજનને નીર;
 ખાતાં પીતાં પ્રભુ મળે છે, પ્રગટે જો અંતરૂમાં હીર. ॥૧૪૦॥
 ખગોળવિદ્યા આદિ સઘળી, વિદ્યાઓના જે ભંડાર;
 ખોળ્યા વણુ પ્રભુને અન્તરૂમાં, પામ્યા નહીં સુખ શાંતિ સાર. ॥૧૪૧॥
 ખત્તા ખાતાં સાન ન લાવે, તે મૂર્ખાઓનો શિરદાર;
 ખરાખી તેની પૂરી થાતી, દુઃખ પરંપર લહે અપાર. ॥૧૪૨॥
 ખટકો-ચાનક જેને લાગે, તે ચેતી લે તો નિર્ધાર;
 ખટકો લાગે તે નહીં અટકે, જાય તે નક્કી પ્રભુના દ્વાર. ॥૧૪૩॥
 ખટલો વ્યવહારે છે સહુને, ખટલામાં ધર !! સાક્ષીભાવ;
 ખાટલો, ગૃહસ્થ લોકોને છે, ધર્માર્થ કામ મુક્તિનો દાવ. ॥૧૪૪॥
 ખટાશ, શુદ્ધ સ્વભાવ નહીં ત્યાં, સ્વાર્થે જ્યાં ત્યાં થાય ખટાશ;
 ખટાશ નહીં જ્યાં સાક્ષીભાવે, કર્તવ્યો થાતાં ગુણવાસ. ॥૧૪૫॥
 ખટાપટ્ટીથી આઘો ખસજે, ખટખટ જ્યાં ત્યાં હોય ન શાંતિ;
 ખટપટ ટાળો મોહની ખોટી, મોહની ખટપટમાં છે બ્રાંતિ. ॥૧૪૬॥
 ખડાષ્ટ સ્વાર્થના લેદે જગમાં, શુદ્ધપ્રેમવણુ જ્યાં ત્યાં જણુ; !!!
 ખીસકોલી સમ ધર ! ચપલાઈ, જેથી થાય ન ખરાખ હાન. ॥૧૪૭॥
 ખર્જૂની ધારાપર જે ચાલે, -એવાં જે જગ નરને નાર;
 ખરાં વ્રતોને પાળવાં તેથી, હુન્કરકરણી છે નિર્ધાર. ॥૧૪૮॥
 ખરૂં કરતાં કદિ દોષો થાવે, તો પણ ખરાનો કર નહીં ત્યાગ;
 ખરૂં કહે તેનાપર પ્રીતિ, કરજે ધર સાચાનો રાગ. ॥ ૧૪૯ ॥
 ખપી જવું પરમાર્થે સારૂં, ખપી જવું ભક્તિમાં શ્રેષ્ઠ;
 ખપી જવું સ્વાર્પણથી પ્રભુમાં, ખીન્ન સ્વાર્પણ એના હેઠ. ॥૧૫૦॥

ખપી જવુ નિષ્કામે સૌની, - સેવામા રાખી ઉપયોગ,
 ખપી જવુ સન્માર્ગમા સાડ, ખોટા છડી વિષયના લોગ ॥૧૫૧॥
 ખપી જવુ શુદ્ધ માતપિતાની, - સેવામા તે સાડ બાણ ॥૧,
 ખપી જવુ જગજીવેના હિત, - માટે આપી નિજના પ્રાણ ॥૧૫૨॥
 ખામી દોષો નબળાઈને, - દેખી ખામી કરૂં હું દૂર,
 ખામી પોતાની દેખાતી, તેથી બનતો આતમ શૂર. ॥ ૧૫૩ ॥
 ખડૂં હિતકર સુખકર જે લાગે, જેથી થાવે આતમપ્રકાશ,
 ખડૂં કર્તવ્ય કરૂં જ વિવેકે, પૂર્ણપ્રભુપદની એક આશ ॥ ૧૫૪ ॥
 ખોટું લાગે તે હું ત્યાગુ, ખોટાનો કદિ કરૂં ન પક્ષ,
 ખોટું લાગે કોને એવું, ખોટું નહીં તણ પક્ષાપક્ષ ॥ ૧૫૫ ॥
 ખરો એક આધાર, પ્રભુનો, ધાર્યો હે પ્રભો ! ! તારો સત્ય,
 ખરી વખતનો પ્રભુ તું બેઠી, ત્વત્પ્રાપ્ત્યર્થે કરૂં હું કૃત્ય ॥ ૧૫૬ ॥
 ખડૂં જે લાગે મતિ અનુસારે, તેમાં જુઠો ધરૂં ન ખાર,
 ખડૂં જે લાગે અનુભવગમ્ય જ, ધારૂં તે પર સાચો પ્યાર ॥૧૫૭॥
 ખતને ચીવટ ચત્નોત્સાહે, પ્રભુ તુજ માટે કરૂં છું યાત્ર,
 ખરી લગની એક તુજપર લાગી, કરૂં ॥ મુજને તું લાયક પાત્ર ॥૧૫૮॥
 ખોટું ખડૂં સહુ સાપેક્ષાએ, સમજી ધારૂં સત્ય વિવેક,
 ખરાબ લાગે તેને છડુ, આતમપ્રભુ ! ! તુજ ધારી ટેક ॥ ૧૫૯ ॥
 ખપાવુ આતમની શુદ્ધિમા, મનહુ વાચા અને મુજ કાય,
 ખપ જેનો સાધનની રીતે, વાપરૂં તેને થઈ નિર્માય ॥ ૧૬૦ ॥
 ખાવુ પીવુ હરવુ ફરવુ, ઇત્યાદિ કાયા આપાર,
 ખરો તે આત્મોત્તિ શુદ્ધ્યર્થે ધાડ પરપરા શુણ્ણકાર ॥ ૧૬૧ ॥
 ખુણે ખાચરે મનમા તનમા, દોષ રહ્યા તે કરવા દૂર,
 ખરી પ્રગતિ આદરી, ભાવે, જેથી વાધે આતમ નૂર ॥ ૧૬૨ ॥
 ખટપટ કરૂં ન હું ખકર પાપી, ખટપટમા નહીં ધારૂં મોહ,
 ખડૂં કરતા બૂધ્યાની માણી, વર્તુ કરૂં ન કોપર દ્રોહ ॥ ૧૬૩ ॥
 ખડન મડનમાહી મોહની, - વૃત્તિયોનો કરૂં નિરોધ,
 ખડન મડન મોહે કરૂં નહીં, એવો ધારૂં આતમબોધ. ॥ ૧૬૪ ॥

ખખડાવું પ્રલો ! તારાં દારો, કૃપા કરીને દાર ઉઘાડ !!!;
 ખાખી ખાવો ખન્યો ત્વદર્થે, હવે જરા નહીં વાર લગાડ. ॥૧૬૫॥
 ખાખ કરું હું મોહને ખાળી, તો સાચો ખાખી કહેવાઉં,
 ખાખી એવો થવા હું ઉદમ,-કરવાને જ અલેખ જગાઉં !! ॥૧૬૬॥
 ખાખી ખનવા જ્ઞાનાગ્નિને, પ્રગટાવવાને કરું પુરૂષાર્થ;
 ખાખી થઇને કર્મ ખાખને, ઉઠાવવા કરું છું પરમાર્થ. ॥ ૧૬૭ ॥
 ખરી કમાણી તું છે પ્રભુ મુજ, તુજવણુ ખીલું ચહું ન સ્વર્ગ;
 ખ્યાલ, પ્રલો એવો દિલ પ્રગલ્બો, ઇચ્છું પંચમી ગતિ અપવર્ગ. ॥૧૬૮॥
 ખરી શોધને ખરો પ્રેમ તુજ, ખીલું સઘળું માનું વ્યર્થ;
 ખરું કો મુજને કહે તો તેપર, દ્રેષ ધરું નહીં તનું અનર્થ. ॥૧૬૯॥
 ખારા સાગરમાં પ્રભુ એક તું, મીઠી મેહરામણુ સુખકાર;
 ખરો નિશ્ચય એવો દિલ ધાર્યો, પ્રભુ તું એક છે મુજ આધાર. ॥૧૭૦॥
 ખાલી હાથે ચાલ્યા કેઈ, ખાલી હાથે કેઈક જાય;
 ખાલી હાથે જવું ન ક્યારે, એવા નિશ્ચયે જીવ્યું જાય. ॥ ૧૭૧ ॥
 ખેલ ન ખેલું મોહના જૂઠા, પ્રલો !! તુજ મળવા ખેલું ખેલ;
 ખુદા મહાવીર અહીં પ્રભુ મુજ; તારી સાથે ધરું છું મેળ. ॥ ૧૭૨ ॥
 ખુદલાં કર !!! સહુ દિલનાં દારો, જેથી તેમાં પડે પ્રકાશ;
 ખુદલાં કર નહીં અન્યનાં મર્મો, પ્રભુને મળવાની જો આશ. ॥ ૧૭૩ ॥
 ખાલી ખેલ ન જ્યાં ત્યાં ગવે, ખાલી ખેલે ઘટતો તોલ;
 ખુદલું કર ગુરૂ પાસે દિલને, ગુરૂની પાસે સઘળું ખેલ !!! ॥૧૭૪॥
 ખુદલું કરી દિલને ગુરૂ પાસે, દિલમાં ભરજો સત્યપ્રકાશ;
 ખુદલું કર નહીં જ્યાં ત્યાં દિલને, યોગ્યની આગળ સત્ય પ્રકાશ !! ॥૧૭૫॥
 ખરો પ્રકાશ પડ્યો જે દિલમાં, છાનો ક્યારે રહે ન તેહ;
 ખરો જ્યાં આત્માનંદ પ્રકાશ્યો, ત્યાં નિર્ભયતા, ભાવ વિદેહ. ॥૧૭૬॥
 ખરું પ્રકાશું છું જગ આગળ, રહ્યો ન કો'પર રાગ ન દ્રેષ;
 ખરું પ્રકાશું છું જગ આગળ, કો'પર વૈરનો રહ્યો ન કલેશ. ॥૧૭૭॥
 ખરું પ્રકાશું છું જગ આગળ, સર્વથા કર્મનો થયો ન નાશ;
 ખરું પ્રકાશું ક્ષયોપશમથી,-મોહને જીત્યો કંઈ કંઈ ખાસ. ॥૧૭૮॥

ખરૂં પ્રકાશુ છુ જગ આગળ; હજી છુ સાધક થયો ન સિદ્ધ,
 ખરૂં પ્રકાશુ છુ જગ આગળ, પ્રગટી ન કેવળજ્ઞાનની ઋદ્ધિ ॥૧૭૯॥
 ખરો પ્રકાશ અવાજ જણાવે, હજી પ્રગટી નહીં પૂરી સુક્તિ,
 ખરો પ્રકાશ જણાવે સ પ્રતિ, જડમાં સુખની નહીં પ્રતીતિ ॥૧૮૦॥
 ખરૂં જણાવુ અનુભવીને, ઇશ્વર સુક્તિ અનુભવ થાય,
 ખરૂં જણાવુ જગલોકોને, મોહને છૂટતા છૂટાય ॥ ૧૮૧ ॥
 ખોટ્યા મે જે લવોભવમાંહી, અન્યનાં પાપી મર્મો દોષ,
 ખુલ્લા દિલથી માફી માગુ, તજ્યો અપરાધી ઉપર દોષ ॥૧૮૨॥
 ખુલ્લા દિલથી વિશ્વજીવોને, ખમાવુ ક્રીધા સહુ અપરાધ,
 ખોટાને ખોટુ માનુ છુ, સાધુ આતમ અવ્યાભાધ ॥ ૧૮૩ ॥
 ખરા છગરથી હે પ્રભુ? તુજને, વિનવુ છુ મુજને કરે! શુદ્ધ,
 ખરી વખતનો ખેલી ઓ પ્રભુ! અહં ન વિભુ પરબ્રહ્મને પુદ્ધ ॥૧૮૪॥
 ખાનાખરાખી, મોહ ક્રીધી, મારી રહાયે પ્રભુ તુ આવ ॥ ૧, ॥
 ખૂની મોહને દૂર હઠાવી, મુજને પૂર્વ પ્રકાશ જણાવ ॥ ૧ ॥ ૧૮૫ ॥
 ખરી ખત તુજરૂપે થાવા, ધારી પ્રગટી તાલાવેલી,
 ખેરવવા મોહાદિક ઈર્મો, ઉદયમમા પ્રભુ થાને ખેલી ॥ ૧૮૬ ॥
 ખડ તાન તુજ સાથે પ્રગટે, તો પ્રભુ તુ છે મારી પાસ,
 ખરા તાનને તજમનાટે, જ્યા ત્યા પૂરો પ્રભુ વિશ્વાસ ॥ ૧૮૭ ॥
 ખરૂં તાન તુજ સાથે લાગ્યુ, જ્યા ત્યા આત્મપ્રભુ ત્યા પ્રેમ,
 ખરો પ્રકાશ કરો પ્રભુ દિલમાં, રાખો મુજપર પૂરણ રહેમ ॥૧૮૮॥
 ખરાખરીનો ખેલ આ પ્રગયો, મોહની સાથે કરાય શુદ્ધ,
 ખરાખરને દૂર દૂરીને રાને, ઉગમ કરૂં છુ થાવા શુદ્ધ ॥ ૧૮૯ ॥
 ખરાખી ક્રીધી જેઓની મે, જેઓને આપ્યા સ તાપ;
 ખમાવુ નિદુ ગર્દુ પાપો, ઠડ છુ મનમા પશ્ચાત્તાપ ॥ ૧૯૦ ॥
 ખોટા ખ્યાલ કરીને આડા, -પાપ પન્થમા ચાલ્યો જેહ,
 ખરા હૃદયથી પસ્તાઈ છુ, પાપ ટળોને સઘળા એહ ॥ ૧૯૧ ॥
 ખોટુ સમજાવ્યુ તે નિદુ, ખોટી આપી જેહ સલાહ,
 ખોટાનો સગી નહીં થાઉ, શમાવુ સઘળા કામના દાહ ॥૧૯૨॥

ખર્યો હું આસવકર્મોથી બહુ, આસવથી ખસવા પુરૂષાર્થ;
 ખરી રીતે કરવા ઉત્સાહી, થયો છું એ સાચો પરમાર્થ. ॥ ૧૬૩ ॥
 ખરા માર્ગમાં ચાલતાં સ્ખલના, પડવું આયડવું બહુ થાય;
 ખરા માર્ગમાં જૂલ સુધારી, ચાલુ આગળ તણ અન્યાય. ॥ ૧૬૪ ॥
 ખોજ કરું છું કરીશ સત્યની, -અનેક દૃષ્ટિયોગે સત્ય;
 ખટપટ લટપટ ઝટપટ ત્યાગી, પ્રભુ મળવાનાં કરું છું કૃત્ય. ॥ ૧૬૫ ॥
 ખ્યાતિ, નામને રૂપથી જૂઠી, તેમાં ધરું નિર્મોહ સ્વશાવ;
 ખરું એ સમજી આત્મોપયોગે, હણવા ઉઘ્યો મોહવિભાવ. ॥ ૧૬૬ ॥
 ખલેલ ન પાડું ધર્મમાં કેને, કરું ન ઇચ્છું કેવું ખરાબ;
 ખસું છું આઘો મોહથી જ્ઞાને, વર્તું મનપર મૂઢી દાબ. ॥ ૧૬૭ ॥
 ખિન્ન ન બનવું અલાભ અપયથ, -રોગાદિ ઘાતાં નિર્ધાર;
 ખિન્ન ન બનવું કર્મોદયમાં, ઉપયોગ એ વર્તો સુખકાર. ॥ ૧૬૮ ॥
 ખેદ ન કરવો સંકટ પડતાં, મૃત્યુ થતાં નહીં ધરવો ખેદ;
 ખેલ છે કુદ્રતનો સહુ ન્યારો, અંતરૂમાં ધારો !!! નિર્વેદ. ॥ ૧૬૯ ॥
 ખાણું ભાણું પડતું રહેતું, કોઈ ન આવે પરભવ સાથ;
 ખ્યાલ કરીને એવો જ્ઞાને, ભજ !!! અંતરૂમાં ત્રિભુવનનાથ ॥ ૨૦૦ ॥
 ખરું સમજીને ખરું કરી લે, જૂઠું સમજીને તે ત્યાગ !!!;
 ખડા રહો પ્રભુધ્યાનમાં પલપલ, પ્રભુ ભક્તિમાં જ્ઞાને જાગ !!! ॥ ૨૦૧ ॥

॥ ગ ॥

ગગ્ગા મોહની ગમ્મતવારો, ગુણો ગ્રહોને છંડો દોષ;
 ગરીબ રોગી દુઃખીઓને, સહાય કરો રાખો સંતોષ. ॥ ૧ ॥
 ગાવો અરિહંત મહાવીરદેવને, ગુરૂ માખાપની કરશો સેવ;
 ગગ્ગો ભણ્યો ત્યારે કહેવાશે, દુર્ગુણ તણ ધરશો ગુણ દેવ. ॥ ૨ ॥
 ગુરૂની સેવા ભક્તિ કરશો, ગુરૂથી સાચું મળતું જ્ઞાન;
 દેવગુરૂના ગુણને ગાવો, ગર્વ કરો નહીં થઈ નાદાન. ॥ ૩ ॥
 ગંભીર થાશે ગુરૂગમ લેશો, ગુરૂ સેવી ગુણ લેશો સર્વ;
 ગણશે ગુણને દોષ છતાં પણ, ગુણસત્તાએ ન કરશે ગર્વ. ॥ ૪ ॥

ગગાનદીથી આતમજ્ઞાની, શુરુજી અનતગણા છે મહાન;
 શુરુમા અર્પાઈ જાવાથી, આતમ થાતો પ્રભુ ભગવાન, ॥ ૫ ॥
 શુણે લેશે શુણે દેશે, શુણાનુશાન ધરે નરનાર,
 શુણવતોના શુણે ગાશે, -ગાશે ઉપકારી ઉપકાર ॥ ૬ ॥
 સુતેવ દન આવશ્યક કર્મ છે, ધર્મશુરુને નમો ત્રિકાલ,
 શુરુથી જ્ઞાન ને જ્ઞાનથી સુહિન, શુરુમા ધારે પ્રભુ સમ જ્ઞાલ ॥ ૭ ॥
 શુરુવર નેમિસાગર તેમજ, રવિસાગર શુરુ રચ્યુ ચરિત્ર,
 શુરુ સુખસાગર ચરિત્ર તેમજ, સુખસાગર ગીતાજ પવિત્ર ॥ ૮ ॥
 શુરુગીતા મસ્કૃત ભાષામા, રચીને શુરુની કીધી ભક્તિ,
 શુરુની સેવા ભક્તિનુ કલ, અન્ય કર્યાની પ્રગટી શક્તિ ॥ ૯ ॥
 ગચ્છમત પ્રબધ અન્યની રચના, -કરીને ગચ્છાદિક ઇતિહાસ;
 ગચ્છ શુરુની ઉત્પતિ માટે, કીધી તેમા શીખ સુવાસ ॥ ૧૦ ॥
 શુહલી સમઠ ભાગ રચ્યા બે, શુરુગીત શુહલી સમઠ તેમ,
 શુરુની સેવા ભક્તિ કીધી, શુરુથી જ્ઞાન ને યોગ ને મેમ ॥ ૧૧ ॥
 ગોના પાપે બળે પે પળે, ગદ્દા સ બે ગાયને માર,
 શુણી અવશુણીની સ ગત બેવી, સુખ કુખ પામે છે નરનાર ॥ ૧૨ ॥
 ગાઠરીયા પ્રવાહે પ્રવર્તે, અજ્ઞાની શ્રદ્ધાણુ જન,
 ગાઠરીયાની રીત ન રાખે, જ્ઞાની શ્રદ્ધાશુણુસ પત્ત ॥ ૧૩ ॥
 ગજ સુકુમાલ મુનીશ્વર વડુ, અગારથી દગાતા શીથ,
 ધળી ધરી ઘટમાઢી સમતા, સોમિલ ઉપર કરી ન રીસ ॥ ૧૪ ॥
 શુરુ તે બે છે જાની ત્યાગી, વૈરાગી નિર્મમને ચાન્ત,
 શુણે જણાવે દોષ હઠાવે, ટાળે શિષ્યના મનની બ્રાન્ત ॥ ૧૫ ॥
 શુરુ તે આતમજ્ઞાનને ભક્તિ, ક્રિયા યોગ ને શિષ્યવે મેવ,
 શુરુ તે બે છે કર્મ કરે પણ, નિ સ ગ જ્ઞાનાનન્દી દેવ ॥ ૧૬ ॥
 ગદ્દાપચ્ચીરીને ભગવ I, ગદ્દા સમ તે મારે લાત;
 ગદ્દો યા ના ઠામને સ્વાર્થે, શુરુબોધની બૂલ ન વાત ॥ ૧૭ ॥
 ગાડા તેજો ચતુર છતા પણ, મોઢ કાડુ મોઢે મરનાર,
 શુભામ તેજો પરજઠમુખની, -આશામઢી જીવનહાર ॥ ૧૮ ॥

- ગરીબ તેઓ લક્ષ્મી છતાં પણ, કંબુસ થઈ ખર્ચે નહીં દામ;
 ગસાર તેઓ જ્ઞાન વિનાના, કંચન લોગને મોઢા આમ. ॥ ૧૯ ॥
- ગાંજે ભાંગ ને અપ્રીણ કોકમ, ધતુર કેપ્રી વસ્તુ ત્યાગ ! !;
 શુદ્ધિ ન ધરજે જડવસ્તુ પર, દેવશુર પર ધરજે રાગ. ॥ ૨૦ ॥
- ગાડા નીચે કૂતરું ચાલે, ગાડું ચલાવું માને ચિત્ત;
 ગાંડાઈ એવી ન કરીશ તું, ગર્વ તજી દે બની પવિત્ર. ॥ ૨૧ ॥
- ગરીબ અવસ્થા આવે તહાંયે, નીતિ ધર્મ ને ભક્તિ ધાર ! ! !;
 ગરીબાઈ, સંતોને ંહાલી, પ્રભુની સાથે લાગે પ્યાર. ॥ ૨૨ ॥
- શુભો વિનાતું મનુષ્યત્વ જ શું ? શુભો વિના નહીં સુક્રિત થાય;
 શુભો વિના જીવતર છે ખોટું, શુભો વિના દુર્ગતિમાં જાય. ॥ ૨૩ ॥
- શુભો ગ્રહણ કર ! ! નિજ ઘટમાં જો ! દોષને ભૂલને દૂર નિવાર;
 શુભી થયા વણ વેષ કિયાને, માલા તિલક ફેગટ ધાર. ॥ ૨૪ ॥
- ગર્વ કરે શું તન ધન સત્તા, -રાજ્ય લક્ષ્મી વિદ્યાનો ફેક;
 શુભાન તહાં મોતની આગળ, રહે નહીં મન ગર્વને રોક ! ! !. ॥ ૨૫ ॥
- ગાયો લેંસો બકરાં બગદો, જગ ઉપયોગી પશુઓ જેહ;
 ગાયોની રક્ષા સેવાથી, -દેશ કોમ પામે સુખજેહ. ॥ ૨૬ ॥
- ગોપ્રાક્ષણ ઋષિ ગર્ભની હત્યા, -કરવાથી લાગે મહાપાપ;
 ગોમાતા તે જગની માતા, બગદ દૂધથી હરે સંતાપ. ॥ ૨૭ ॥
- ગાયોની રક્ષા કરવાથી, દેશ કોમની રક્ષા થાય;
 ગાય વગેરે પશુઓ રક્ષે, પાળે દેશોન્નતિ સુહાય. ॥ ૨૮ ॥
- ગાયોની સેવા કરવાથી, રાગ દુઃખ જગ ઓછાં થાય;
 ગોચરો, રાખે હિંદુઓ સહુ, નહીં રાખે તે પાપને પાય. ॥ ૨૯ ॥
- ગાયો ઘેર ઘેર હિંદુઓ રાખે, તો હિંદુઓ સુખિયા થાય;
 ગાયો લેંસો બકરાં આદિ, ગાયોના લેગાં જ ગણાય. ॥ ૩૦ ॥
- ગરીબને કંઈ ખાવા પીવા, આપી તેની દયો આશીષ;
 ગરીબની આંતરડી ઠારો ! ! !, મનમાં ધારીને જગદીશ. ॥ ૩૧ ॥
- ગરીબનાં દુઃખ ગરીબ જાણે, સુખિયાને નહીં તેતું ભાન;
 ગરીબ દુઃખી જન પશુઓને, સહાય કરો ગાયો ! ! ! કંઈ દાન. ॥ ૩૨ ॥

ગરીબ કહે છે મેં નહીં આપ્યું, ગરીબોને અન્નાદિકે દાન,
 ગરીબ અવસ્થા તેથી આવી, આપો કંઈ મુજને ધનવાન ॥ ૩૩ ॥
 ગરીબની ગરીબાર્થ ટાળે, ગરીબ અવસ્થા કે નહીં પાય,
 ગરીબને આપ તા વચ્ચે, ના પાડે તે હું ખીંચાય ॥ ૩૪ ॥
 ગળગર ધનવતો પણ પલમા, ગરીબ બને કર્મે બેહાલ,
 ગરીબ હોકો ધનવત થાવે, ધનવતો થાવે કગાલ ॥ ૩૫ ॥
 ગાળો ન દે અન્યોને ક્રોધે, ગાળી દેતા થાય ન છૂત,
 ગાળોને અન્યોને દેવે, ગાળ ન દે તો એ છે પવિત્ર ॥ ૩૬ ॥
 ગાઠાઓની સાથે રહેવું, કદાપિ કર્મોદયથી થાય,
 ગભીર થઈને અતરૂ રહેશે, સમય વિચારી વર્તો ન્યાય ॥ ૩૭ ॥
 ગભીરતાને ધારણ કર !! મન, ગભીરતાથી કાયદો થાય,
 શુભો વધે ને નવીન કંઈ, આવે નહીં મન શાંતિ પાય ॥ ૩૮ ॥
 શુભસ્થાનક, મિથ્યાત્વાદિક છે, ચઉદશ ઉત્તરોત્તર શુભકાર,
 શુદ્ધી જ્ઞાની ઉત્તરોત્તર ચઢી, પ્રભુ બની પામે ભવપાર ॥ ૩૯ ॥
 શુભસ્થાનકનું સ્વરૂપ સમ્યક્, સમજી વર્તે શુદ્ધ તે થાય,
 શુભસ્થાનક સમજ્યા વણ દોષને, શુભનો નિર્ણય સત્ય ન કયાય ॥ ૪૦ ॥
 ગમ્છ સભા સમિતિ સઘ મડલ, અનેક ગણ ગમ્છ નામ મુહાય,
 ગમ્છાદિક વ્યવહારોપયોગી, નિશ્ચય શુભ સાધન મુખદાય ॥ ૪૧ ॥
 ગમ્છ છે સાધનદશોપયોગી, પડતાને આલબન સત્ય,
 ગમ્છ સભાદિક નામ શિખ પણ, એકાર્થે ઉપયોગી કૃત્ય ॥ ૪૨ ॥
 ગમ્છમા શુભ પ્રગટાવવામાટે, સાધુ માધ્વીનો છે વાસ,
 ગમ્છ જે શુભકારક તે સાચો, દોષવૃન્દનો કરે વિનાશ ॥ ૪૩ ॥
 ગમ્છાચારપયજ્ઞામાહી, ગમ્છ વાસ શુભ ભાખ્યા બેથ,
 શુરતાબે ગમ્છમા જે રહેતા, સાધુ ટાળે રાગને દેષ ॥ ૪૪ ॥
 ગૌતમસ્વામી સરખા ગણધર, ગણ-ગમ્છ સ્થાપે મુનિ હિતકાર,
 શુરપર પરા જ્ઞાન મળે છે, ગમ્છવિષે રહેતા નિર્ધાર ॥ ૪૫ ॥
 ગર્ભિણી નારી જાતિનો, વધ કરવો નહીં સમજો સાર,
 ગર્ભિણીને હું ખન આપો !!, ક્રોધ કરો નહીં ઘો નહીં ગાળ ॥ ૪૬ ॥

ગર્ભિણીને કદિ ન મારો, ગર્ભિણીપર કરો ન ક્રોધ;
 ગર્ભિણીને અતિપરિશ્રમ, આપો નહીં ઘો લક્ષિત બોધ. ॥ ૪૭ ॥
 ગર્ભિણીને ખુશમાં રાખો !!, ગૃહસ્થલોકનો એ છે ધર્મ;
 ગર્ભ રહ્યા પછી સ્ત્રીની સાથે, મૈથુન તે છે પાપનું કર્મ. ॥ ૪૮ ॥
 ગુણાનુરાગી થઈ ગુણુ લેવા, કેના પણ અવગુણુ નહીં લાખ !!!;
 ગુણાનુરાગે ગુણુ વૃદ્ધિ છે, ગુણાનુરાગે સાચી સાખ. ॥ ૪૯ ॥
 ગુણાનુરાગી સજ્જન થોડા, અવગુણુલેનારાઓ કોડ;
 ગુણાનુરાગી સમકિતી છે, જેની જડે ન જગમાં ભેડ. ॥ ૫૦ ॥
 ગુણાનુરાગે જ્ઞાનને સેવા, લક્ષિત ધર્મ શુભ કાર્ય પમાય;
 ગુણાનુરાગી થાય છે મુક્ત જ, ગુણાનુરાગે ધર્મ લહાય. ॥ ૫૧ ॥
 ગાફલ થા !! ના પ્રમાદયોગે, ગાફલ થા ના શત્રુમઝાર;
 ગાફલ થા !! નહીં સર્વપ્રસંગે, ઉપયોગે રહેજે હુશિયાર. ॥ ૫૨ ॥
 ગુણુવંતા ગુરૂજનની લાતો, ખાવાથી છે સાચું સુખ;
 ગાંડાઓના સત્કારે જગ, અંતે પડતું મોટું દુઃખ. ॥ ૫૩ ॥
 ગાંડા સાથે ગમ્મત કરવી, સર્પની સાથે જેવા ખેલ;
 ગુણુવંતાની લાતો ખાતાં, અંતે પ્રગટે સુખની સહેલ. ॥ ૫૪ ॥
 ગુણુ વિનાનો ઘટાટોપ ક્યો ? ગુણુ વિના મન થાતો ગર્વ;
 ગાજંતા મેઘો નહીં વર્ષે, ગર્વ કરો નહીં સમજે સર્વ. ॥ ૫૫ ॥
 ગમાર જગમાં તેહ ગણાતો, શત્રુમિત્રનું હોય ન જ્ઞાન;
 ગર્વ કરીને લક્ષ્મી ખર્ચે, સત્ય શીખામણુ સુણે ન કાન. ॥ ૫૬ ॥
 ગમાર તે સાચો જગમાંહી, માતપિતા ગુરૂને દે ગાળ;
 ગાફલ થઈને ગાંઠ શુભાવે, કરે ન નિજશક્તિનો ખ્યાલ. ॥ ૫૭ ॥
 ગમાર તે જે સત્ય ન સમજે, સંકટ દુઃખના માર્ગે જાય;
 ગભા ઉપરાંત કરે જે કામો, ધૂર્તોથી જે જગ ધૂતાય. ॥ ૫૮ ॥
 ગમાર તે અવસર નહોં જાણે, સત્યાસત્યનો કરે ન તોલ;
 ગમાર, જ્ઞાન વિના સહુ જીવો, ગુણુ વિનાના જેના બોલ. ॥ ૫૯ ॥
 ગમવણુ જીવો સર્વે ગમારો, અદ્ય બહુ તરતમ બહુ લેલ;
 ગમ લેઈ ગુરૂજ્ઞાનથી સાચી, આતમ ટાળો !! દુઃખના ખેલ. ॥ ૬૦ ॥

ગુર્જર દેશ છે બહુ દયાળુ, દયાવ ત દેખો ! ! ગુજરાત,
 ગૃહસ્થ લોકો બહુ ગુણવ તા, અતિથિ મેવામા પ્રખ્યાત ॥ ૬૧ ॥
 ગરીબ ગાયને આશ્રય આપે, અતિરમણિક દેખો ! ! ગુજરાત,
 ગુજરાતી નરનારી દયાળુ, સેવાભક્તિમા પ્રખ્યાત ॥ ૬૨ ॥
 ગુર્જર દેશે વૃક્ષો ઝાંઝા, સર્વધાન્યની ખેતી ધાય,
 ગુણવ ત પ્રકટે ભકતો જ્ઞાની, કાચુ સોનુ બહુ પ્રગટાય ॥ ૬૩ ॥
 ગુજરાતીમા દયા સત્યને, ક્ષમા વિનય સેવાને ભક્તિ,
 ગુણો ઘણાને દુર્ગુણ પણ છે, ગુણરાગે ગુણ લેવા રીતિ ॥ ૬૪ ॥
 ગુર્જર દેશમા ધરમા ગોખલે, કબુતર બેસી ગેલ કરત,
 ગુર્જર દેશમા હરણા રમતા, પશુ પ ખીના દયા અનત ॥ ૬૫ ॥
 ગુર્જર દેશમા તીર્થને ભકતો, નદી સરોવર વૃક્ષ રસાળ,
 ગુર્જર દેશને ગુણદ્વિષે, દેખે તેને આવે ખ્યાલ ॥ ૬૬ ॥
 ગણિત આદિ વિદ્યાઓનુ, સારી રીતે મેળવો જ્ઞાન,
 ગુણજ થાવુ કૃતજ થાવુ, ગુણોનુ જ્યા ત્યા કરવુ જ્ઞાન ॥ ૬૭ ॥
 ગૃહાવાસમા સ્ત્રીને પુરૂષે, અતિથિઓની કરવી સેવ,
 ગુણી ગૃહિણી દેવી સરખી, ગૃહસ્થ સદ્ગુણી બાણો ! ! દેવ ॥ ૬૮ ॥
 ગૃહની ગૃહીણીદેવી પત્ની, જોજ શ્રેષ્ઠ ઘર જગ કહેવાય,
 ગૃહસ્થદયાનુ બ્રુવણ દાન છે, દાને ગૃહસ્થી ધર્મી થાય ॥ ૬૯ ॥
 ગૃહસ્થને છે સ્નાધિકારે, દેવ ગુરૂને ધર્મની ભક્તિ,
 ગૃહસ્થ શોભે પરોપકારે, રાખે જે નીતિ સદ્ગીતિ ॥ ૭૦ ॥
 ગૃહસ્થનુ ગૃહ સ્વર્ગસમુ જ્યા, દયા દાનને સ્વાર્પણ ત્યાગ,
 ગુણદ્વિષે ઐક્ય પ્રેમતા, ઉત્સાહ ઉદ્યોગ ને વૈગમ્ય ॥ ૭૧ ॥
 ગુરૂકુળવાસે જ્ઞાનને ભક્તિ, આતમની શક્તિ પ્રગટાય,
 ગુરૂકુળવાસે ગુણો ઘણા છે, નગુરાથો તે નર્કી સમજાય ॥ ૭૨ ॥
 ગુરૂના અ તેવાસી શિષ્યો, ગુરૂદ્વંદ્યનુ પામે જ્ઞાન,
 ગુરૂકુળમા વસવુ મહાદુર્લભ, ગીતાર્થગુરૂ તે સત્ય પ્રમાણ ॥ ૭૩ ॥
 ગીનાર્થ અનુભવી ગુરૂની પાસે, વસે રહી સહી સકટ સર્વ,
 ગુરૂ ગીતાર્થની ભક્તિ જો છે, પામે પ્રભુને રહે ન ગર્વ ॥ ૭૪ ॥

ગોળ ગળ્યો પણ બહુ ખાવાથી, દુઃખના હેતુભૂત તે થાય;-
 ગળ્યું કડવું ઉપયોગે સાડું, સમજી આવે તો સુખ થાય. ॥ ૭૫ ॥
 ગળ્યું કડવું ઉપયોગી સુખકર, જ્ઞાનવડે ઉપયોગ જો થાય;
 ગળ્યું કડવું બન્ને સુખ દુઃખકર, સાપેક્ષાએ સમજો ન્યાય. ॥ ૭૬ ॥
 ગળીને જોઈ જલને પીવું, બહુ ચાવીને ખાવું અન્ન;
 ગળીને જોઈને બહુ વિચારી, ઉદાર નિર્મલ રાખો ॥ મન. ॥ ૭૭ ॥
 શુભવાતને જોઈ ના દે, જેથી નિજપરને તુકશાન;
 જોખવવા યોગ્ય શુભ રાખજે, દેષે ન કર કોનું અપમાન. ॥ ૭૮ ॥
 ગંળથુથીમાં જન્મની સાથે, ધર્મને પામશે નરને નાર;
 ગેરસમજ જે થૈ તેની તું, માણી માગી જન્મ સુધાર ॥ ૭૯ ॥
 ગર્જવંત ગ્રાહક જો આવે, તેની આગળ પેટી ઉઘાડ;
 ગ્રાહકવણુ નહીં માલની કિંમત, ગ્રાહકવણુ નહીં લાલ થનાર. ॥ ૮૦ ॥
 ગર્જ પડે ગદ્દાને ખાપા, જગમાં કહેતાં સ્વાર્થી લોક;
 ગર્જ સમું મીઠું નહીં કોઈ, ગર્જ પાડે લોકો પોક. ॥ ૮૧ ॥
 ગુરૂ, સત્ય જે જ્ઞાનને આપે, અસત્ય પાપને કાઢે દૂર;
 ગુરૂ ખરો જે સમ્યગ્ જ્ઞાનને, ચારિત્રે શોભે ભરપૂર. ॥ ૮૨ ॥
 ગુણોવડે પૂજતા સર્વે, ગુણવણુ નહીં પૂજને માન;
 ગુણવણુ કિંમત નહીં છે કોની, ગુણ પ્રગટાવો સમજો સાન. ॥ ૮૩ ॥
 ગુલામ સરખા રાજાઓ જ્યાં, તે રાજાઓ દુઃખી હીન;
 ગુલામડી સરખી જ્યાં રાણી, તેની સંતતિ પ્રગટે હીન. ॥ ૮૪ ॥
 ગુલામ થઈને રાજ્ય કરતાં, ખાતો પીતાં સુખ ન-લેશ;
 ગુલામી સ્વર્ગવિષે નહીં સારી, સાડું નરકના થવું મહેશ. ॥ ૮૫ ॥
 ગુલામ પાસે રહે ન શક્તિ, બળ બુદ્ધિ વિદ્યા ક્ષય થાય;
 ગુલામ કરતાં ગરીબ સારો, સ્વતંત્રતાએ જીવ્યો જાય. ॥ ૮૬ ॥
 ગુલાબપુષ્પ મઝાનું લાગે, સૌ લોકોનો તે પર પ્રેમ;
 ગુલાબને પણ કાંટાઓ છે, ગુલાબ રક્ષણમાટે એમ. ॥ ૮૭ ॥
 ગુલાબ સરખા સારા લોકો, કાંટા સમ ધરે રક્ષણશસ્ત્ર;
 શુભ રહસ્યો એવાં સૌમાં, ગુરૂગમથી જાણો ॥ એ મંત્ર. ॥ ૮૮ ॥

ગારવ રસ ઋદ્ધિ શાતા ત્રણ, ગારવ કરતા ગુણ સહુ જાય,
 શુભાન કરતા ગુલામી પ્રગટે; સમજે તેને ગર્વ ન થાય ॥ ૮૯ ॥
 ગરીબી-જ્ઞાની યોગી ક્ષીરીની, તેમા અનત સુખની દેહર,
 ગરીબી એવી ત્યા પ્રભુતાઈ, અમીરીમાહી હુ ખ ને ઝેર. ॥ ૯૦ ॥
 ગોચરી કરીને સાધુ ગુનિયો, દેહનુ પોષણ કરતા દેખ ॥,
 ગોચરી કરતા ગુણો ઘણા છે, નિજપગ્ને હિતકારક પેખ ॥ ૯૧ ॥
 ગોચર ભૂમિયો-ગાયો ઢોરો,-માટે કાઢેલી તે જણ ॥,
 ગોચરભૂમિને નહીં ખેડે, આર્ય હિ હુ તે સત્ય પ્રમાણ ॥ ૯૨ ॥
 ગામ ગપાટા વિકથા નિહા, વાતોથી કઈ વળે ન લગ્ય ?,
 ગણ ॥ અ તરમા ગુણ શા પ્રગટ્યા, ગણ ॥ શુ આજ કર્યું કર્તવ્ય ॥ ૯૩ ॥
 ગણ ॥ શુ આજ લગી શુ કીધુ, પાપ કર્યાં વા પુણ્યના કર્મ,
 ગણ ॥ સદ્ગુણદુર્ગુણ શા પામ્યો, ખાનગીમા ગણ ॥ પ્રગટે શર્મ ॥ ૯૪ ॥
 ગળવો આલમ સદુપદેશે, સર્વજીવોપર કર ॥ ઉપકાર,
 ગુણો પ્રસારો જગમા જ્યા ત્યા, આતમ ? તારો ધર્મ અપાર ॥ ૯૫ ॥
 ગજ ઘોડાના ગુણને ગ્રહણો, ગ્રાહની પેઠે કર ગુણગ્રાહ,
 ગ્રાહક થા ॥ સદ્ગુણનો જ્યા ત્યા, ગુણો ઉપર જ્યા ત્યા ધર ॥ ગ્રાહ ॥ ૯૬ ॥
 ગભરાઈ અકળાઈ ન જાવુ, હુ ખ પટે તો રાખો જ્ઞાન,
 ગભરાયાથી હુ ખ ન ટળતુ, હિ મત રાખી કર ॥ પ્રભુગાન ॥ ૯૭ ॥
 ગૌ પ્રાણણ લઘુ બાળને ગર્ભની,-હત્યાથી થાતુ મહાપાપ,
 ગરીબ સાધુ ક્ષીર સતની,-હત્યાનો છે નરકે જવાબ ॥ ૯૮ ॥
 ગુણવણ ગુણઠાણ નહીં આવે, ગુણવણ કર્મકાંડ છે ફોક,
 ગુણઠાણપર ચડવા માટે, રાગ રોષ ને કામને રોક ॥ ૯૯ ॥
 ગુરૂએ ગોળી જ્ઞાનની મારી, લક્ષ્મીનુ હણતા અજ્ઞાન,
 ગુરૂના આશયો જોએ જાણે, ગુરૂરૂપ સૈ જનતા ભગવાન. ॥ ૧૦૦ ॥
 ઘાટ, ઘડાયા દેહાદિકના, તે સહુ પુણ્ડલના પર્યાય,
 ઘાટ, સકળ પુણ્ડલની વિણસે, અઘાટ આતમ નહીં વિણસાય ॥ ૧૦૧ ॥
 ગૃહિણી તે ઘર અન્ય ન ઘર છે, ઘરમા ગૃહીણીઓનું રાજ્ય,
 ગૃહિણીઓ ઘરમા પૂજતી, લક્ષ્મીનુ ત્યા છે સાઆજ્ય ॥ ૧૦૨ ॥

ગોખળુપટ્ટી કરી કરોડો, ઈલોડો મુખપાઠે કરે કોય;
 ગોખળુપટ્ટી વેદિયા ઢારની, - પેઠે ત્યાં નહીં જ્ઞાન જ હોય. ॥૧૦૩॥
 ગુન્હાઓ કર ! નહીં બીજના, ગુન્હાનાં સહુ કારણ ત્યાગ ! ! !;
 ગુન્હેગારો શિક્ષાઓથી, પામે છે ગુણ ને વૈરાગ્ય. ॥૧૦૪॥
 ગુન્હેગારોને દે માપી, ગુન્હાનો કર ! ! પશ્ચાત્તાપ;
 ગુન્હો થાતાં માપી માગી, પછીથી કર નહીં જૂલ્મો પાપ. ॥૧૦૫॥
 ગોટાળા કર ! ! નહીં અતિલોભે, ગોટાળાથી રહે ન નીતિ;
 ગરબડ જે અન્યાય દોષની, તેને ત્યાગો ધરી સુરીતિ. ॥૧૦૬॥
 ગાંડા જેવા જગમાં ફરતા, અલમસ્તો કૈ મસ્ત ફકીર;
 ગાંડાઓમાં કૈક છે સંતો, પ્રસંગે પરખાતા ગંભીર. ॥૧૦૭॥
 ગાંડા જેવા અવધૂતો કૈ, પ્રભુથી ઐક્યપણે મસ્તાન;
 ગાંડાઓમાં ગોત્યાથી તે, પરખાતા કૈ જે ગુણવાન. ॥૧૦૮॥
 ગંભીર સાગર સરખા મસ્તો, બાદ્ય લક્ષણે નહીં પરખાય;
 ગાંડો થઈ તે પાછળ લાગે, તે પણ ગાંડા જેવો થાય. ॥૧૦૯॥
 ગાવે તેના શીર પર પ્રભુ છે, ધ્યાવે તેના દિલની પાસ;
 ગાંડો થાય જે પ્રભુપર પૂરો, પ્રભુમય પોતે થાતો ખાસ. ॥૧૧૦॥
 ગળું રેંસીને અન્યથાવેનું, અન્યથાવેનું પીને રક્ત;
 ગન્ધ કરીને પાપે મનડું, બનીશ નહીં તું પ્રભુનો ભક્ત. ॥૧૧૧॥
 ગંદકી, દુર્ગુણ વ્યસનની ભારી, ગંદકી, હિંસાદિક છે દોષ;
 ગંદકી, અંતરની સહુ ત્યાગો, ધારો આતમ ! ! ગુણનો પોષ. ॥૧૧૨॥
 ગંદો તે છે દુર્ગુણી દોષી, વ્યસની હિંસાનો કરનાર;
 ગંદકી, મનની તબ્યા વિના તો, પવિત્ર કો નહીં નરને નાર. ॥૧૧૩॥
 ગંધ, સુગંધ ને દુર્ગંધ જે છે, જેમાં જેને રાગ ન રોષ;
 ગંદી, કાયા છતાં પવિત્ર જ, લોભ તણ ધાર્યો સંતોષ. ॥૧૧૪॥
 ગ્રહણ ને ત્યાગ જે આહારાદિક, સર્વે જે વર્તે વ્યવહાર;
 ગ્રહણ ત્યાગમાં નિઃસંગીને, નિષ્કામી તે પ્રભુ અવતાર. ॥૧૧૫॥
 ગૂઢ રહસ્યો, ગુરૂગમ જ્ઞાને, સમજે પામી ગુરૂ પસાય;
 ગુપ્તમંત્રનાં રહસ્ય સમજે, ગુરૂગમે આશયો સમજ્યા જાય. ॥૧૧૬॥

શુભ શક્તિયો રહી આતમમા, શુદ્ધગમે તેનો કરો વિકાસ,
 શુભ રહે નહી જ્ઞાનમા કોઈ, યોગ્યનો કરતા જ્ઞાની પ્રકાશ ॥૧૧૭॥
 ગ ગાજલ સમ નિર્મલ ત્યાગી, સ તો પ્રભુના મસ્ત ફકીર,
 ગ ગાને પણ પવિત્ર કરતા, સત પ્રકટ આતમ મહાવીર ॥૧૧૮॥
 ગયો તો શુ ને રહ્યો તો શુ તે, કર્યું ન જેણે દાનને ધર્મ,
 ગયો વખત પાછો નહી આવે, કરી લે આતમ !! સારા કર્મ ॥૧૧૯॥
 શુદ્ધ કર્યા પણ પ્રભુપદ નહીં છે, શુદ્ધ કર્યા પણ સ્વર્ગ ન મોક્ષ,
 શુદ્ધતા, શુદ્ધની સગુરા જાણે, નશુરાથી શુદ્ધ રહે પરોક્ષ ॥૧૨૦॥
 શુદ્ધગીતા સ સ્કૃત ભાષામા, રચી સદ્ગુરુનો લહી પસાય,
 શુદ્ધ રવિસાગર શુદ્ધ સુખમાગર, ઉપકારી મહાસત મુહાય ॥૧૨૧॥
 શુભરે કર્મપ્રભુ તુજ, શિરપર, સુખ હ ખ તે સહી લે સમભાવ,
 શુભાન કર નહીં સુખ સાપકતા, હ ખ પડે મન ચોક ન લાવ !! ॥૧૨૨॥
 ગોશાળા સરખા જે શિષ્યો, શુદ્ધોહી શુભલોપી જેહ,
 શુભ સામે અવશુભ જે કરતા, હર્ગતિમા બહુ ભમતા તેહ ॥૧૨૩॥
 શુદ્ધલી તે શુદ્ધના શુભ ગાવા, શુદ્ધભક્તિનુ કરવુ ગાન,
 શુદ્ધલી કળતા ગાતા શુભ બહુ, અ તે પ્રગટે કેવલજ્ઞાન ॥૧૨૪॥
 ગા !! શુભરાગે, વૈરીશુભને, જ્યા ત્યા શુભને દેખો !! બન્ધ ?,
 શુભીના શુભ ગાતા શુભ પ્રગટે, શુભીપણાના કર !!! કર્તવ્ય ॥૧૨૫॥
 શુભ જોલો શત્રુમા રહેલા, હર્શણ, શત્રુનો નહીં જોલ !!,
 ગદુમાથી છતા શુભો લે !!, શુભોથી પ્રભુના દ્વારને જોલ ॥૧૨૬॥
 ગમખાઈ શુભ લેતાં અન્યના, આતમશુભો સઘળા પ્રગમ્ય,
 ગણો !!! શુભો હર્શણ ક્યા નિજમા, ગહન વાત, શુદ્ધી સમન્વય ॥૧૨૭॥
 શુભર ! જીવન પાપ ગહિત નિજ, નિર્દોષે કર !! નિજ શુદ્ધરાન,
 ગખોજો કર ! નહીં અસત્ય જોલી, ગરીબનો ખેત્રી ભગવાન ॥૧૨૮॥
 શુભી થવાને અપરાધીને, વખત આપ કે સુધરે તેહ,
 શુનેગારો સુધારવાને, જ્ઞાનજોષ આપો !! શુભજેહ ॥ ૧૨૯ ॥
 ગૌતમ ગણધર લઘ્વિધારક, વીરપ્રભુના શિષ્ય મહાન,
 ગૌતમ નામે કાર્યાર લે, મ ગલ યાવે બહુકલ્યાણ ॥ ૧૩૦ ॥

ગાદી તે ગુણ સત્કર્મોને, કરવાં ઠરવું સારા ઠામ;
 ગાદી તે નિજ કુર્જથી સેવા, કરવી લજવા આતમરામ. ॥ ૧૩૧ ॥
 ગાયકવાડ સયાજીરાવ છે, ગાયકવાડી રાજ્ય નરેશ;
 ગુણના માટે તેમને આપ્યો, વડોદરામાં સદુપદેશ. ॥ ૧૩૨ ॥
 ગ્રહો નડે ત્યાં પુણ્ય પાપના, -કલમાં નિમિત્ત કારણ તેહ;
 ગ્રહને આત્મગુણોને લાવે, ગ્રહો નડે નહીં તેને એહ. ॥ ૧૩૩ ॥
 ગુર્જરા-ગુજરાત છે જાણો !!, ગુર્જર લોકોનું જ્યાં રાષ્ટ્ર;
 ગુર્જર લોકનું રાજ્ય ગયા પછી, ગુર્જર નામે છે ગુજરાત. ॥ ૧૩૪ ॥
 ગુર્જરા ભૂમિનું પૂર્વે, બ્રહ્માવર્ત અને સૌરાષ્ટ્ર;
 ગુણવંતુ હતું નામ રૂપાણું, ગુજરાથી થયું ગુર્જરાષ્ટ્ર. ॥ ૧૩૫ ॥
 ગુજરાતી ગંભીર દયાળુ, અતિથિ સેવામાં હુશિયાર;
 ગુણો અને સત્કૃત્યોવાળા, ભક્ત વીરોથી છે રળિયાત. ॥ ૧૩૬ ॥
 ગાંજ્યો જ નહિ ધૂર્તોથી જગ, ધૂર્ત ઠગો છે જગમાં અનેક;
 ગાંજ્યો જ !! નાહ છલ્લી કપડીથી, ગુણી થવાની ધારને ટેક. ॥ ૧૩૭ ॥
 ગુરખા શીખ સમ સ્વામીભક્ત થા !, ગુણી થવા કર સંતનો સંગ;
 ગુણી થવાને સંતની ક્ષણની, -સંગતિથી સુધરે નિજરંગ. ॥ ૧૩૮ ॥
 ગાંધી, હિંદમાં સંતદષ્ટિએ, સ્વરાજ્ય, -ચળવળ ચલાવે હાલ;
 ગાંધી, ગુણાનુરાગને ધારે, કરી ભૂલ છંડે લહી ગયાલ. ॥ ૧૩૯ ॥
 ગોપવ !! ગોપવાયોગ્ય તે સમજ, ગુપ્તિધારો ધરી ઉપયોગ;
 ગો-હત્યારો છે મહાપાપી, ગોપવ !! કાયને થાય ન રોગ. ॥ ૧૪૦ ॥
 ગોપાલ તે ઇન્દ્રિયોરૂપી, -ગાયો રાજે વશમાં જેહ;
 ગોપાલ તે શ્રી કૃષ્ણ સરીજો, ગોવાલપદ જગ મોટું એહ. ॥ ૧૪૧ ॥
 ગોવાળોની સેવાભક્તિ, કરવી દેશના ખરા તે ભક્ત;
 ગોવાળોને રખારીઓ તે, ગાયો પાળે છે ગુણવંત. ॥ ૧૪૨ ॥
 ગોપાલક ઘર ઘર હિંદુઓ, થાય તો તેથી સુખ ને શાંતિ;
 ગોચરી કર !!! તું ગાયની પેઠે, નિર્દોષી વધે ધર્મની કાંતિ. ॥ ૧૪૩ ॥
 ગરીબ પણ જાહેરમાં આવે, વિદ્યા ખંત પ્રયત્ને જાણ !!;
 ગોલાઓ પણ બને સ્વામીઓ, ધન સત્તા પામીને જ્ઞાન. ॥ ૧૪૪ ॥

ગજનો દત્ત જે બાહિર નીકળ્યો, તે પાછો નહીં કરે પ્રવેશ,
 ગજના દત્ત સમા વીરોના, વચનો પાછા થાય ન લેશ. ॥ ૧૪૫ ॥
 ગજબ કરીશ નહીં ગર્વે માનવી, ગાજીશ નહીં ફૂલીને ફેક,
 ગજુ જોઈને લેવું દેવું, ગજેરી થઈ મૂક ॥ ન પોક ॥ ૧૪૬ ॥
 ગટપટ જૂઠી કરવી તણદે, ગટર સરીખુ કર ॥ નહીં ચિત્ત,
 ગઠિયો થા નહીં પ્રાણાતે પણ, ગ્રન્થિ ત્યાગી બનો પવિત્ર ॥ ૧૪૭ ॥
 ગડબડ ગોટો કર ॥ નહીં કાર્યે, ગૃદ્ધિથી નહીં મન નિર્લેપ,
 ગળા ઉપરનું કાર્ય ન કરવું, મોહરોગ છે મનનો એપ ॥ ૧૪૮ ॥
 ગણુ ગમ્મં સમાજ સઘ એ શબ્દો, એકવાચ્યના વાચક જાણુ ॥,
 ગણીને બહુ વિચારી આગળ, પગલુ ભર ॥ થા નહીં નાદાન ॥ ૧૪૯ ॥
 ગદ્દાર્ય, યૌવનના વિકારો, ગદ્દામસ્તી છાકરવાદ,
 ગાઠાર્ય અતિક્રમે સ્વાર્થે, તેનું ક્ષણ છે હુ ખાસ્તવાદ ॥ ૧૫૦ ॥
 ગરજુ દુનિયાના મુખપર નહિ, દુનિયાનો અભિપ્રાય ન એક,
 ગાયક વિદ્યા મન પ્રમોદી, ગાનથી રોગ ટળે છે અનેક ॥ ૧૫૧ ॥
 ગજપણુકોલે કસાર્ય જા ॥ નહીં, ગજપણુકોલે સાધ્ય ન ચૂક ॥,
 ગજપણુકોલે દેહારોગ્યમા, જાણીને પૂજો નહીં મૂક ॥ ૧૫૨ ॥
 ગમ લે ગીતાર્યશુદ્ધને સેવી, જ્ઞાનીગમા સહુ સમા સુહાય,
 ગમોજો કર ॥ નહીં નિજ ક્લેષમા, કર્તવ્યોમા સમજે ન્યાય ॥ ૧૫૩ ॥
 ગમગીની પ્રગટે પ્રભુમા ધર ॥ ચિત્ત, તેથી માર્ગનો થાય પ્રકાશ,
 ગમત બાલથી કરવી ભૂરો, ગમારને થા ? જ્ઞાન વિલાસ ॥ ૧૫૪ ॥
 ગમતુ જ્ઞાનથી નકકી કરવું, ગમન કરો હુ ખમા પરદેશ,
 ગમા રહે નહીં ઘડપણુમાહી, ગમે ન ઘડપણુમા બહુ કલેશ ॥ ૧૫૫ ॥
 ગમાર આગળ ગર્જ ન કહેવી, ગમાવણુ નહીં ફેગટ વીર્ય,
 ગમેતેમ કરી સહકારી, રાજો ॥ આતમનું શુભ ધૈર્ય ॥ ૧૫૬ ॥
 ગમ્ય જે જ્ઞાનમા ત્યા શુ ? શ્રદ્ધા, અગમ્યમા શ્રદ્ધા ઉપયોગ,
 ગમ્ય જે બુદ્ધિએ ત્યા કરી ન, પ્રમાણુમાયાકૃતી લોગ ॥ ૧૫૭ ॥
 ગમવો આતમ સહુપદેશે, સર્વવિધમા જેથી શાન્તિ,
 ગરજુ, ગમેટો બન્ને સરખા, અજ્ઞાન સ્વાર્થે હોય અશાન્તિ ॥ ૧૫૮ ॥

ગરમાઈ તન ધન સત્તા ને, વિદ્યાની જ્યાં ત્યાં દેખાય;
 ગરમાઈ જેને નહીં એવી, -દશા છતાં તે ભક્ત સુહાય. ॥૧૫૯॥
 ગરમાવો જે આત્મજ્ઞાનનો, ભક્તિતનો ત્યાં હોય છે પ્રાણ;
 ગરમી જ્યાં નિજ આત્મશુભોની, આત્મ જીવનનાં ત્યાં છે દહાણ. ॥૧૬૦॥
 ગરાસ નભતો ગરમાઈ તક, માથું આપે રહે ગરાસ;
 ગરાસીઆમાં હોય ન ગરમી, તો તે થાવે ગરીબ દાસ. ॥૧૬૧॥
 ગરીબ જોડે સૌની ભાભી, ગરીબપરવર આશ્રય શ્રેષ્ઠ;
 ગરમાવો તે શક્તિયો છે, તેવણુ માણસ ગરીબ હેઠ. ॥૧૬૨॥
 ગરીબાઈમાં શુભો જો આવે, પ્રભુની સેવા ભક્તિ થાય;
 ગરીબ એવાના ઘરમાંહી, પ્રભુસંત જ્યોતિ ઉભરાય. ॥૧૬૩॥
 ગરૂડ સરખા નિજ જાતિની, સલાહિ જગ મોટા કહેવાય;
 ગિરવા નહીં જે નિજ કોમોમાં, પરમાં મોટા બને શું થાય. ॥૧૬૪॥
 ગર્જે પણ વરસે નહીં તેની, કિંમત જગમાં લેશ ન થાય;
 ગાજે ને વરસે તે ગિરવો, પરાક્રમીમાં તેહ ગણાય. ॥૧૬૫॥
 ગર્તમાં પડિયા બ્રાંત મનુષ્યો, અજ્ઞાની હુબો જગમાંદ્ય;
 ગર્થવિના સંસાર ન ચાલે, ગર્જે સાડું ન્યાય ગણાય. ॥૧૬૬॥
 ગ્રથિલ તે જગ નરને નારી, સત્ય અસત્ય ન સમજે જેહ;
 ગાંડા ડાહ્યા જગમાં લોકો, પ્રસંગ પડે સમજતા એહ. ॥૧૬૭॥
 ગર્ભિણીઓ જે નારીઓ, તેઓને કબો નહીં આપ!!!;
 ગર્ભિણીની સેવા કરતાં, દેશોદય ચડતીની છાપ. ॥૧૬૮॥
 ગર્ભપાતનું પાપ છે મોટું, ગર્ભપાતથી જાય ન દુઃખ;
 ગર્ભપાત કરનારીઓને, સ્વપ્નામાં પણ મળે ન સુખ. ॥૧૬૯॥
 ગર્ભવાસ છે રાગ-દોષથી, જ્ઞાને ટળતો ગર્ભનો વાસ;
 ગર્ભની હત્યા કરનારાનું, અંતે જાતું સત્યાનાશ. ॥૧૭૦॥
 ગર્ભ શ્રીમંતને ગરીબ કોમના, -દુઃખનો અનુભવ લેશ ન થાય;
 ગર્ભ શ્રીમંતને ગરીબદશામાં, જીવંતાં બહુ દુઃખ જણાય. ॥૧૭૧॥
 ગર્ભ શ્રીમંત થવું મહાપુણ્યે, ધની બનીને કરજે દાન;
 ગર્ભધાન પછીથી મૈથુન, -વર્જે ગૃહસ્થ જે શુભપાણ. ॥૧૭૨॥

ગર્વી રહો નહીં જગ નરનારી, ગર્વ ગળ્યા જગ સહુના દેખાઈ,
 ગર્હિત કાર્ય ન કરજો ક્યારે, ગર્હપણી દયા ઉવેખાઈ. ॥૧૭૩॥
 ગદત વિચારો માન ! ન મોહો, ગદગો જોઈ વિચારી બધાઈ,
 ગલીચીવાળી જગ્યાને છડો, ગલીચીથી દુ ખોની ખાણ ॥૧૭૪॥
 ગદન ગાળતો ગુરુમયોગે, હળવે હળવે સૌ સમજાય,
 ગળકો-ઉમળકો સારો પ્રગટે, તે આચારે મૂકો ભાય ॥૧૭૫॥
 ગળથુથીમા જ્ઞાન ને સેવા, ભક્તિ યોગને જ્યા પીવાય,
 ગાજે ત્યા મહાપુરોષ પ્રગળ્યા, સર્વશક્તિયો ત્યા ઉભરાય. ॥૧૭૬॥
 ગળાતુ રક્ષણ સત્યે કરજો, ગળુ કપાતા રહે ન પ્રાણ,
 ગળે દુ પો ખર્ચ નહીં મરજો, જીવતા ફરી ઈશ્વર તહાણ ॥૧૭૭॥
 ગળેપડુનો સગ ન કરજો, ગળેપડુ તુ થા ॥ નહીં બળ્યા;
 ગળી ગળીને પાણી પીવુ, વિચારીને કરજો કર્તવ્ય ॥૧૭૮॥
 ગાવુ જ્ઞાનીની આગળ કે, જેથી જ્ઞાનની કિંમત થાય,
 ગાડા આગળ વાતો જેવી, અધને આરથી સમજો ન્યાય ॥૧૭૯॥
 ગાત્ર ન ચિથિત થાય તે પૂર્વે, ધર્મ કરી ત્યો નરને નાર,
 ગાત્રની મજબૂતાઈ કરજો, કસરત આદિથી નિર્ધાર ॥૧૮૦॥
 ગાથાઓ શુભ શિક્ષામયી જે, ગોખીને જહુ મુખકર પાઠ,
 ગાથાની કિંમત નહીં યાતી, દેખાતી શિવપુરની વાટ ॥૧૮૧॥
 ગાફેલ ખત્તા ખાતો જ્યા ત્યા, ગાફેલ ગર્થશુભાવે ફેક,
 ગાખડુ લેશ પડયુ નહીં સાડ, ગભરામણથી મૂકી ન પોક ॥૧૮૨॥
 ગાજરની કરી જેહ પપુડી, વાગે ત્યા સુધી તે વગાડી,
 ગર્જ સરે નહીં ત્યારે ખાતા, લાગે નહીં જગ જોયો વાર ॥૧૮૩॥
 ગાદપ્રેમ, સ્વાર્થે ને ભેદે, -રહેતો નહીં મિત્રોમા બધુ ॥,
 ગાયન આદિ સર્વકળાઓ, બહુ ॥ થાઓ ॥ પ્રગતિમાન ॥૧૮૪॥
 ગાયત્રી, વૈદિક પૌરાણિક, -હિંદુઓનો મોટો મત્ર,
 ગાનારાતુ રક્ષણ કરતી, સેવાભક્તિ એ મહાતત્ર ॥ ૧૮૫ ॥
 ગાયત્રવાડી રાજ્યમા પૂર્વે, ગણાતુ અન્યાયી અન્ધેર,
 ગાયકવાડી રીતિ જ્યા ત્યા, પ્રસિદ્ધ નોકરચાહી હોર ॥ ૧૮૬ ॥

ગાગીં પેઠે સ્ત્રીઓ વિદુષી, પૂર્વે ઘણી હતી જગ જાણ;
 ગર્વિણી જ્યાં સ્ત્રીઓ ઘણી ત્યાં, નારી રાજ્ય વિલાસને માન. ॥૧૮૭॥
 ગાર્ડની પેઠે ગૃહાવાસની, -ગાડીની કરજે સંભાળ;
 ગૃહસ્થતા છે અર્થને કામે, ભોગે દાને જાતે નિહાળા!!!. ॥ ૧૮૮ ॥
 ગાવું બળવવું તસ્કરવિદ્યા, એ છે સઘળા બુદ્ધિ ઉકેલ;
 ગાયકને ગાંડાઓ ડાંમે, જ્ઞાનવિના દુનિયા બગડેલ. ॥ ૧૮૯ ॥
 ગાંગો ઘાંચી રાજભોજની, -કથાનો સુણુશો સહુ ઇતિહાસ;
 ગિરિવર સમ દુઃખોમાં ધીરા, -બનશો રાખી પ્રભુ વિશ્વાસ. ॥ ૧૯૦ ॥
 ગીતા-ભગવદ્ગીતા નામે, વૈદિક હિંદુઓમાં પ્રસિદ્ધ;
 ગીતા મહાવીરગીતા નામે, જૈનોમાં છે જાણે સિદ્ધ. ॥ ૧૯૧ ॥
 ગીની દેખી કન્યા વેચે, તેના સરખો કોઈ ન નીચ;
 ગમગીનીને દૂર નિવારો!!!, સમજો નિજ આતમ શું ચીજ. ॥૧૯૨॥
 ગુજરાતી ભાષાની પ્રગતિ, ગુજરાતી સાહિત્યે થાય;
 ગુજરાતી ભાષા બહુ મીઠી, કોમળ સંસ્કૃત પુત્રી સોહાય. ॥ ૧૯૩ ॥
 ગુજર! જીવન કરી ગુજરાનને, ન્યાય નીતિથી કર !!! ગુજરાન;
 ગુજરી જવાની પહેલાં આતમ!!!, કરી લે સેવા ભક્તિ જ્ઞાન. ॥૧૯૪॥
 ગુજરો કર ! તું ગમે તે રીતે, ચોરી જારીવણ કરીને કર્મ;
 ગુજરો સ્વાશ્રયી થઈને કરા તું, ગુજર !!! સાઈ જીવન ધર્મ. ॥૧૯૫॥
 ગુડાકેશની પેઠે નિદ્રા, -જીતી રહેશે જગ હુશિયાર;
 ગુણુલે ગુણુદે કર !!! ગુણુવૃદ્ધિ, ગુણીપણુતું જીવન ધાર !!! ॥૧૯૬॥
 ગુણુકારકના ગુણુને ગાળે, ગુણુકારકપર કર !!! ઉપકાર;
 ગુણુનુરાગી જીવો થોડા, ગુણુજ થોડા નરને નાર. ॥ ૧૯૭ ॥
 ગુણુનો બદલો વાળી જીવો !!!, ગુણુ કરશે થઈને નિષ્કામ;
 ગુણુકારી સંઘરવું સઘળું, ગુણુની આગળ ધૂળ છે દામ. ॥ ૧૯૮ ॥
 ગુણુકારી વિચાર ને કર્મો, ધારો !!! તેને નર ને નાર;
 ગુણુગ્રાહક થા !!! ઉત્તત થાવા, ગુણુ છે સુખ શાંતિ આધાર. ॥૧૯૯॥
 ગુણુનો ચોર બનીશ નહીં ક્યારે, ગુણીયલ સાચાં નર ને નાર;
 ગુનેગારને શુદ્ધ થવાને, વખત આપજો દયાને ધાર !!! ॥ ૨૦૦ ॥

શુનેગારને મળે ને શિક્ષા, તેા તેથી સૌ પાળે નીતિ,
 શુનેગાર ચોરો અપરાધી, દુષ્ટ છે એવી નીતિ રીતિ ॥ ૨૦૧ ॥
 શુરૂંમત્ર લેઈ શુરૂં કરીને, ચાલે તે સશુરા નરનાર,
 ગેળી અવાજ જે પરામા પ્રગટ્યા, પ્રભુ આતમ પયગામ તે સારા ॥ ૨૦૨ ॥
 ગોખણિયા ખડ તત્ત્વ ન જાણે, ગોખણપટ્ટીમા કઈ સાર,
 ગોખાવવુ સ્વેચ્છાતિ કર સાચુ, ગોચરીથી જીવે અનગાર ॥ ૨૦૩ ॥
 ગોઠડી, જ્ઞાનીઓની સુખકર, અજ્ઞાનીની દુઃખ કરનાર,
 ગોથુ ખા ॥ નહીં દુર્ગુણી ચર્મને, ગોધનને ધારો નરનાર ॥ ૨૦૪ ॥
 ગોખડ મન તન વચન ન શોભે, ગોખડ શોભે નહીં ધરનાર,
 ગોખૂંત્રે ગોખરથી ધરને, લીખ્યાથી તે પવિત્ર ધાર ॥ ૨૦૫ ॥
 ગ્રામને કાંટા સમ નરનારી, ગ્રામ નગર કટક તે જાણી,
 ગ્રામણી સારા જ્ઞાની જ્યા છે, ત્યા સુખ સ પત્ના છે લ્હાણુ ॥ ૨૦૬ ॥
 ગ્રેટપ્રીટનના શુણુ કર્મો જે, સારા તે ગ્રહણો નરનાર,
 ગતિમય સક્રિય જીવનવાળા, ચાતા સુખ શાંતિ નિર્ધાર ॥ ૨૦૭ ॥
 ગરીબ જોડે સૌની બાણી, ગરીબ છે સઘળાનો દાસ,
 ગરીબોએ બાદ્યતર શક્તિ, -મેળવવી શુક્તિથી ખાસ ॥ ૨૦૮ ॥
 ગરીબોની સેવા કરવામા, પ્રગટે છે આતમ પ્રભુતાઈ,
 ગરીબી ંહાણી, પ્રભુભક્તિની, મારા મનમા એક સુહાઈ ॥ ૨૦૯ ॥
 ગર્વ કરૂં નહીં દેહાદિકનો, શોક કરૂં નહીં પુણ્યભાંધ,
 ગરીબને પ્રભુ હું નહીં એવો, આતમ હું છું સ્વભાવમાદ્ય ॥ ૨૧૦ ॥
 શુણુપર્યાયમયી હું આતમ, અલખ અગોચર બ્રહ્મસ્વરૂપ,
 શુણુ પ્રગટાવવા યત્ન કરૂં છું, જાણુ છું ત્રણુજીવનનો ભૂપ ॥ ૨૧૧ ॥
 શુણુ ન સઘળા મુજમા પ્રગટ્યા, શુણુ પ્રગટાવવા ધારૂં ધર્મ,
 શુણુપર્યાયની શુદ્ધિ કરવા, યત્ન કરૂં તેમ હણુવા કર્મ ॥ ૨૧૨ ॥
 શુણુનુરાગે જે જે અશે, જ્યા જ્યા શુણુ ત્યા ધરૂં પ્રમોદ,
 શુણીના શુણુ ગાઉ શુણુરાગે, સર્વજીવોપર ધારૂં મોદ ॥ ૨૧૩ ॥
 શુણુ ઉપકારો મુજપર કીધા, જેઓએ તેઓને પ્રણામ,
 શુણુકારકનુ બહુ ચહું છું, અનેક ઉપકારીનાં નામ ॥ ૨૧૪ ॥

ગુણુજ થઈને ગુણુ ગ્રહું છું, અવગુણુ કોનો ગ્રહું ન લેશ;
 ગુણોને દોષો બે છે સાથે, ગુણુઆહક ગુણુ ધરું હમેશ. ॥ ૨૧૫ ॥
 ગબ્બર જબ્બર કોઈ ન જગમાં, સદાકાલ રહેતા નિર્ધાર;
 ગણુ !!! નિજમાંના ગુણુ દોષોને, કષાયનો કર !!! ઝટ સંહાર. ॥ ૨૧૬ ॥
 ગણુયો ભણુયો નહીં હજી હું પૂરું, પ્રગટ કર્યું નહીં કેવલજ્ઞાન;
 ગરીબાઈ રહી ગુણુવણુ મુજમાં, પણુ મુજ દિલમાં છે ભગવાન. ॥ ૨૧૭ ॥
 ગુણીઓની જે નિંદા કીધી, નિંદુ કરું છું પશ્ચાત્તાપ;
 ગુરૂઓના સહુ ગુણુ સંભારું, નિંદું ગહું સઘળાં પાપ. ॥ ૨૧૮ ॥
 ગંભીરતા આદિ સહુ સદ્ગુણુ, પ્રગટાવવાને કરું પુરૂષાર્થ;
 ગુણોની પ્રાપ્તિ માટે ધર્મના, -સાધનનો સઘળો પરમાર્થ. ॥ ૨૧૯ ॥
 ગ્રહવા ગુણોને હર્ષુણુ તજવા, -પ્રયત્ન કરું છું ને જ કરીશ;
 ગુરૂપ્રતાપે પ્રભુ કૃપાએ, ટાળીશ દોષો રાગને રીસ. ॥ ૨૨૦ ॥

ઘ

ઘઘ્ઘા ઘોર કર્મને વારો, રૂષિ, બાલક સ્ત્રી કરો ન ઘાત;
 ગર્ભની હત્યા કરો ન ક્યારે, ઘારીસમ કરો મીઠી વાત. ॥ ૧ ॥
 રાગને રોષથી સર્વજીવોનો, -ઘાત કર્યો નહી મળશે દેવ;
 ઘઘ્ઘા ભણુયો ત્યારે કહેવાશે, ઘટાટોપ તબે મિથ્યા દેવ. ॥ ૨ ॥
 ઘટઘટ બ્યાપક આતમ ઈશ્વર, અનંતજીવો બ્રહ્મ કથાય;
 ઘૂણુક્ષર ન્યાયે માનવભવ, મળ્યો હવે ધર !!! સુક્રિત ઉપાય. ॥ ૩ ॥
 ઘોડા ગાડી ઘર આદિ સહુ, તારાં અંતે તે ન થનાર;
 ઘાણી વૃષભની પેઠે ચાલી, જરા નહીં દૂરે જનાર. ॥ ૪ ॥
 ઘોરોમાંહી અસંખ્ય ઘલાણુ, ઘૂળની કાયા ઘૂળજ થાય;
 ઘડપણુમાં પણુ ગુણી થઈ આતમી, પ્રભુને ભજ ક્યાં ગોથાં ખાય. ॥ ૫ ॥
 ઘોરને પૂજે મર્યા પછી જે, જીવંતાં તે દે નહીં માન;
 ઘોરપૂજકો ગુણુગ્રહણુવણુ, જગમાં જીવંતાં નાદાન. ॥ ૬ ॥
 ઘોરકર્મ કરનારા જેઓ, જીવંતા તે નરક સમાન;
 ઘોરકર્મીનો સંગ ન કરવો, વિરાગકારક ઘોર મશાણુ. ॥ ૭ ॥

બેળર ધારી હુબને પૂરી, મળતી સત્કર્મે તે જાણી!!!,
 ગાડી વાડી લાડી શાતા, પૂર્વે કરેલા પુણ્યપ્રમાણ ॥ ૮ ॥
 ઘટાટોપથી વળે ન કિ ચિત્ત, ઘટાટોપ આડળર ત્યાગી!!!,
 ઘનવત્ ગાળે શુ તુ મિથ્યા, ગાફલ!! જાને ઘટમા જાગ!!! ॥ ૯ ॥
 ઘડી ઘડી આતમ ઉપયોગે, પ્રભુનો ધરજે દિ'મા રાગ,
 ઘોરપરિવહ પ્રગટે ત્હોયે, પ્રભુસ્મરીને ઘટમા જાગ!!! ॥ ૧૦ ॥
 ઘહેલા તેઓ વિશ્વમાં સાચા, જ્ઞાનલક્ષિત ને જૂ'યા ધર્મ,
 ઘડપણમાં પણ પ્રભુ જાજે નહી, ત્યજે ન મરતા પાપના કર્મ ॥ ૧૧ ॥
 ઘહેલો થા!!! ના આતમ! મારા, શુદ્ધજ્ઞાનથી પ્રભુ પ્રગટાવા!!!,
 ઘેની થા!!! તુ બ્રહ્મરસે ઘટ, જ્ઞાનને ધર્મે લોક જગાવા!!! ॥ ૧૨ ॥
 ઘરેણા, આતમ શુણ્ણ ગણીને, જાણઘરેણા મોહ નિવાર!!!,
 ઘેરો ઘાલી મોહને ઘેરો, દુનિયાને નહીં કરો ખુવાર ॥ ૧૩ ॥
 ઘરબારી થઇ ત્યાગી સતને, શુદ્ધ અતિથિ સેવા ધાર!!!,
 ઘરબારી પરમાર્થે સ્વાર્પણ,-કરવામા રહેતો તૈયાર ॥ ૧૪ ॥
 ઘટને ઘટરૂપે યાવામા, મુશ્કેલીઓ નડે અનેક,
 ઘડાઓ ઘટની પેઠે આતમ ॥, તેથી સ્વતત્રતા સુખ ટેક ॥ ૧૫ ॥
 ઘોડા જેવું મનને કરીને, મનઘોડાપર થાયો સ્વાર,
 ઘોડો પાકી ના દે માટે, ક્ષણે ક્ષણે રહેયો હુશિયાર ॥ ૧૬ ॥
 ધુરકા ધુરકી જ્ઞાનની પેઠે, કરયો નહી ધર્મ્યાએ ઢેાય,
 ધસાય મરતા અનતણવો, ધર્મ્યાથી નક્કી એ જોય ॥ ૧૭ ॥
 ધાયલને તો ધાયલ જાણે, દુ ખીનો છે દુ ખી જાણ,
 ધાયલની સેવા કરવાથી, પુણ્યબધ છે સત્ય પ્રમાણ ॥ ૧૮ ॥
 ધાત કરો નહીં કોયે સ્વાયે, ધાતકની અતે છે ધાત,
 ધવાયા જે સદ્શુદ્ધના જ્ઞાને, કરે પ્રભુનો તે સાક્ષાત્ ॥ ૧૯ ॥
 ધાચીની ધાણીના વૃષભો, મન જાણે આદ્યો ગાઉ વીચ,
 ધાચી ધાણી વૃષભની પેઠે, જ્ઞાતિમા ક્યારે ન રહીશ ॥ ૨૦ ॥
 ઘેર ઘેર રોટ્ટી આશાએ, જ્ઞાન જમે છે જોવો ધાગ!!!,
 ઘેર ઘેર બ્યભિચારી કાચુક, ફતરપેઠે ખાતો માર ॥ ૨૧ ॥

ઘેટા જેવા ગરીબ થાવું, ક્ષેત્ર કાલ અનુસારે લવ્ય !
 ઘેટામાંથી પણ ગુણ લેવા, ઉપયોગે સર્વે કર્તવ્ય. ॥ ૨૨ ॥
 ઘર ઘર ગામો ગામને શહેરે, જોળખાણો કર !!! ધરી ઉપયોગ;
 ઘસાઇ જાતાં પરમાર્થે તું, પામીશ પરભવ ઉત્તમલોગ. ॥ ૨૩ ॥
 ઘંટીમાં દાણા પીલાતા, જાણીને વૈરાગ્યે ચાલ !!!;
 ઘંટી કાળની ચાલે વસમી, શીલુડા સરખા ધર્મને જાલ. ॥ ૨૪ ॥
 ઘોરપરિહ ઉપજે તોપણ, સત્યમુક્તિના પન્થે ચાલ !!!;
 ઘણાઓ પાછળથી અનુસરશે, દુઃખ પડે હિંમત નહિં હાર !!! ॥ ૨૫ ॥
 ઘૃત છે ગાયને ભેંસતું બળપ્રદ, ગૌ આદિની જગને જરૂર;
 ઘૃત છે વિષ્ણુદૈવત સાચું, ધી વણુ ભોજનમાં નહીં નૂર. ॥ ૨૬ ॥
 ઘેંશ છે છાશની શરીર સુખકર, ગરીબને ઘેર ઘેંસને છાશ;
 ઘેંસથી શરીરનું આરોગ્યજ, ઘેંશથી જીવન શાંતિ વિલાસ. ॥ ૨૭ ॥
 ઘેંચ પડેલા કેને ન ક્યારે, વિના પ્રયોજન ઘેંચ ન લવ્ય !!;
 ઘોષ કરો સાચાનો જ્યાં ત્યાં, ઉત્સાહે કરશે કર્તવ્ય. ॥ ૨૮ ॥
 ઘમંડ રાખો !!! નહીં શક્તિનો, તુજથી અન્યો ઘણા મહાન;
 ઘમંડ શો ? ગાગરનો જાણુ !!!, સાગર આગળ દિલમાં આણુ. ॥ ૨૯ ॥
 ઘડીઘડી ઘડિયાલો વાગી, સમજાવે છે આતમ ચેત !;
 ઘડી કરતાં પણ પાઘડી તુજને, સમજાવે છે કરી સંકેત. ॥ ૩૦ ॥
 ઘોર ન કરા !!! તું પેટની અંદર, નર પશુ પંખીનું પી રક્ત;
 ઘાલ ઘુસણિયો સ્વાર્થે થા નહીં, થા !!! નહીં વ્યભિચાર આસક્ત. ॥ ૩૧ ॥
 ઘંટાકર્ણ મહાવીર મોટા, ખાવનવીરોમાંહી ગણાય;
 ઘંટાકર્ણ મહાવીરમંત્રે, સર્પવિષ જવર જૂત પલાય. ॥ ૩૨ ॥
 ઘોર છે જંગલ મોહવૃત્તિનું, -તેને જ્ઞાને કાપી નાખ !!!;
 ઘોરકેમીં લોકો પણ સન્તની, -સંગે થાતા દિલમાં પાક. ॥ ૩૩ ॥
 ઘરડા ઘરડી ડોશીઓ છે, અનુભવી બહુ ઘરની માંદા;
 ઘર તે સાડું સાની ઘરડાં, વસતાં અનુભવી સુખ છાંય. ॥ ૩૪ ॥
 ઘરડાંને ગાંડાં કહે, તે ઘર દુઃખી થાય;
 ઘરડાંના અનુભવ ગ્રહે, તે ઘર લક્ષ્મી બારાય. ॥ ૩૫ ॥

ઘરડા ઘાડા વાળતા, માત પિતા ગુરૂ વૃદ્ધ,
 ઘરડાની સેવા કરો, થાશે તેથી સમૃદ્ધ ॥ ૩૬ ॥
 ઘરાક, સાચવ ધરી પ્રામાણ્યને, ઘરાકનુ કર ! ! ! સારૂ લખ્યું,
 ઘરાકી વૃત્તિમા જો નીતિ, પ્રગટે થાશે સત્કર્તવ્ય ॥ ૩૭ ॥
 ઘેટા જેવા નમ્ર જનો દિલ, જનો ગૌર્યથી સિદ્ધસમાન,
 ઘાટા પાલ્યે વળે ન કાર્ય, કાર્ય કરતા થશે મહાન ॥ ૩૮ ॥
 ઘોડાપર તો વાનર જેસે, ઘોડેસ્વારો થતા ગુ થાય,
 ઘોડા જેવા પ્રભુના જ હા, થાતા સઘળા હુ ખો જાય. ॥ ૩૯ ॥
 ઘડાઓ ગુરૂની સેવાથી શુભ, ગુરૂસેવા વણ સત્ય ન જ્ઞાન,
 ઘડાઓ હુ જ ને શિક્ષાઓથી, ઘડાઓ ત્યારે થશે મહાન ॥ ૪૦ ॥
 ઘડાયલા જે ઘણા અનુભવે, તેની લેજે સત્ય સલાહ,
 ઘડાયલાની સ જે રહેતા, ટળે સ્વચ્છ દીર્ઘજીવ હાહ ॥ ૪૧ ॥
 ઘાટ ઘડાયા દેહાદિકના, તે સહુ પુદ્ગલના પર્યાય,
 ઘાટ સહુ પુદ્ગલના વિણસે, અઘાટ આતમ નિત્ય સુહાય ॥ ૪૨ ॥
 ઘાથી ઘાણી વૃષભની પેઠે, અન્ધા થઈ શુ કરતા ફેર,
 ઘાટ ઘડો શુ મોહે નવનવ, આતમ ! સમજો તો મુખ દ્વેર ॥ ૪૩ ॥
 ઘટ વગાડી આતમ ॥ કહું છું, ધર ॥ સદ્ગુણ કર ॥ સારા કૃત્ય,
 ઘટ વાગીને સત્ય જણાવે, પાપો કર ॥ નહીં છડ અસત્ય ॥ ૪૪ ॥
 ઘોર વિપત્તિ આવી પડે પણ, સત્યથદી પલ્લભાર ન ચૂક ॥,
 ઘણાઓ તુજને પછી અનુસરશે, મરતા મૃત્યુ મોહને મૂક ॥ ૪૫ ॥
 ઘા ધરજે નહીં વિના વિચારે, નિજરક્ષાર્થે યોગ્ય છે ધાવ,
 ઘા કરતા પહેલા ગમ ખાજે, ઘાથી ઘાનો વળે ન હાવ ॥ ૪૬ ॥
 ઘાને ખાવો ઘાને દેવો, ગૃહસ્થલોકોની છે નીતિ,
 ઘા ખાધને શુભ કરવો શુભ, ત્યાગી સતોની છે રીતિ ॥ ૪૭ ॥
 ઘરેણા પહેરે શુભ નહીં આવે, વધે નહીં કિમત મોટાઈ,
 ઘરેણા સ્થાવર મિત્રકત અર્થે, પ્રસ જે વ્યાપારે હિતદાઈ ॥ ૪૮ ॥
 ઘેશને છાશે આરોગ્ય જ છે, છાશની ઘેસથી જીવે લોક,
 ઘેશ સરીખો નમ્ર જ જનજો, જ્ઞાન ધ્યાનમા મનને રોક ॥ ૪૯ ॥

ઘેરો ઘાલી મોહ શત્રુપર, ચાર બાબુથી મોહને ઘેર!!!;
 ઘેન ન મોહતું આવવા દેજે, આત્મપ્રભુની પ્રગટે મહેર. ॥ ૫૦ ॥
 ઘાલધુસણિયો થા!! નહિ જ્યાં ત્યાં, જ્યાં ત્યાં મુખ મનહું નહીં ઘાલ!!!;
 ઘારી જેવો મીઠો થઇને, મુક્તિપન્થમાં વેગે ચાલ !!. ॥ ૫૧ ॥
 ઘડપણમાં એક પુત્રનું મૃત્યુ, બાલકની માતાનો નાશ;
 ઘાતથી પતિનું મરણ જીવાનજે, પત્ની દુઃખ પામે બહુ ખાસ. ॥ ૫૨ ॥
 ઘ્રાણેન્દ્રિય, ઘોડાની તીક્ષણ, શૂંઘ્રતણી ચક્ષુ બળવાન;
 ઘાતકની હિંસાવૃત્તિને, જૈનમુનિમાં દયા પ્રધાન. ॥ ૫૩ ॥
 ઘર તે સ્વર્ગ સમું જ્યાં નીતિ, રમતાં આગણે હર્ષે બાળ;
 ઘરડાં શુણીની સેવા લકિત, દયા દાન જ્યાં ધર્મે ખ્યાલ. ॥ ૫૪ ॥
 ઘર તે સ્વર્ગસમું જ્યાં ઘરમાં, સર્વે હળીમળી સંપી ખાય;
 ઘૃણા નહીં જ્યાં લેશ પરસ્પર, એક બીજામાટે અર્પાય. ॥ ૫૫ ॥
 ઘર તે નરક સમું જ્યાં કલેશને, નિંદા કુસંપને અન્યાય,
 ઘરડાંઓની થાય ન સેવા, સ્વાર્થે છાની ગાંઠ કરાય. ॥ ૫૬ ॥
 ઘર તે નરકસમું જ્યાં ઘરણી, બાલક હાયથી પાડે ખૂમ;
 ઘરમાં દુર્ગુણ વ્યસને કળ્યા, અજ્ઞાન, સાચો બોધ જ્યાં શુભ. ॥ ૫૭ ॥
 ઘર તે મશાણુ સરખું જાણો!, અતિથિસેવા દયા ન દાન;
 ઘેલછા સ્વાર્થે પાપ અનીતિ, શુણી વૃદ્ધનું નહીં સન્માન. ॥ ૫૮ ॥
 ઘટતું કરવું ઘટતું વદવું, નિત્ય જે આત્મઘર સંભાળ !!;
 ઘરમેળે કળ્યાને પતાવો, ઘરમોહ્યું નિર્બલ નિર્ધાર. ॥ ૫૯ ॥
 ઘર્ષણ, શોકને ચિંતા લયથી, દેહાદિકતું થાતું જાણ !!!;
 ઘસારો પડતીનો અટકાવો, ઘાલમેલ સ્વાર્થે છે માન. ॥ ૬૦ ॥
 ઘાલમેલીયો થા નહીં ક્યારે, નેક ટેકથી વર્તન ધાર!!;
 ઘાલ ધુસણિયાની ન પ્રતિષ્ઠા, ઘીસમી તનમાં શક્તિ સાર. ॥ ૬૧ ॥
 ધુવડ સરીખું જીવન તજીને, ગરૂડ સમું નિજજીવન ધાર!!!;
 ધુંટણે પડજે માતપિતાના, શુરના દેવના જગજયકાર. ॥ ૬૨ ॥
 ધૂમજે પ્રતિદિન સત્કાર્યોમાં, પરમાર્થોમાં થઈ હુશિયાર;
 ધૂસજે પરમાર્થી કાર્યોમાં, ઘેટા સમ ગરીબાઈ વિવાર. ॥ ૬૩ ॥

ઘેલાની સ જે નહિ રહેવું, ઘેલાને નહીં જ્ઞાન લગાર,
 ઘેલા, જ્ઞાન વિનાના લોકો, દેશ ક્રોધ પડતી કરનાર ॥ ૬૪ ॥
 ઘોઠાની કિમત છે આઝી, ઘોઠો શુભકારી પશુ બાણી !!!,
 ઘોઠો, પુરુષ જે સાડા ત્રણ છે, તેમણી તે ગણાય માન ॥ ૬૫ ॥
 ઘોઘાટો કર !!! નહીં નકામા, ઘોઘાટોથી વિષુસે કાજ,
 ઘોઘાટો ન્યા કરવા ઘટે ત્યા,—કરવા સમજી રહે જ લાજ ॥ ૬૬ ॥
 ઘાટા અસંખ્યરીતે પાડે, અસંખ્યરીતે ખોલે ખોલ,
 ઘાટ ન તેનો સારો ચોલે, અઘાટ આતમ દ્વારને ખોલ !!! ॥ ૬૭ ॥
 ઘાટ ઘટે શુ નષ્ટનવ ઘટમા, ઘડી પછી અણધાર્યું થાય,
 ઘડી પછીની ખબર પડે નહીં, સમજી પ્રભુને સ તો ધ્યાય ॥ ૬૮ ॥
 ઘડીઘડીના ઘડિયાલા વાગે, ચેતાવે વાગીને તેહ,
 ઘટ ઘરબારો મૂકી જાવું, ચેતો લોકો રહે ન દેહ ॥ ૬૯ ॥
 ઘોરોપસર્ગો આવે પૂર્વના,—કર્મોદયથી લોગવ ! ! જ્યેહ,
 ઘોર બનીને, કર્મની સામો, લડ ॥ સમભાવે બની વિદેહ ॥ ૭૦ ॥
 ઘોર તપસ્વી પ્રજ્ઞાચારી થા ॥ ઘોરની સામો થા !!! તુ ઘોર,
 ઘે ન તુ આત્મસમાધિયોગે, પામી થાજે ચિત્ત અઘોર ॥ ૭૧ ॥
 ઘનવત્ ગાજી વરસો આતમ !, જીનોના સહુ તાપ ચમાવ !!!,
 ઘોર ॥ આતમ અતિદયાળુ, સાપેક્ષાએ મનમા લાવ ॥ ૭૨ ॥
 ઘરડું બાળક બન્ને સરખા, બેને પતાવી કરવી સેવ,
 ઘડપણ બાલપણ પ્રથમ અતની, સામ્યદશામા મેવો દેવ ॥ ૭૩ ॥
 ઘરના આગણે આવેલાનો, યથાયોગ્ય કરવો સત્કાર,
 ઘરમા રહેવું નિરાસકિતથી, ગૃહસ્થધર્મનો ધરી અધિકાર ॥ ૭૪ ॥
 ઘરને કરવા આમોગામે, ચહેરો ચહેરે સ્નેહી ધાર ॥,
 ઘરના છિદ્ર રહસ્યને પરની,—આગળ કહેવા નહીં લગાર ॥ ૭૫ ॥
 ઘરની વાતો યોગ્યની આગળ, કહેવી આત્મસમો જે હોય,
 ઘોર ન ખોદો વિના વિચારે, પોતપોતાની મેળે કોય ॥ ૭૬ ॥

(હ)

હંકુઃ! ઉંઘને હુર્વ્યસનોથી, રહેશે ફરે શિવસુખ કાજ;
 દોષ ભૂલ પોતાની દેખો !!!, ટાળો !!! તેથી શિવસુખ રાજ્ય. ॥૧॥
 હંકુઃ! ભણ્યા ત્યારે કહેવાશે, ધારો સત્યાચાર બિચાર;
 અનંત આતમશક્તિયોને, પ્રગટાવો પ્રેમે નિર્ધાર. ॥ ૨ ॥

(ચ)

અચ્ચા અતુરાઇથી વર્તો !!, ચારે વિકથા ફર નિવાર;
 દાન શીયલ તપ ભાવના, ચારે ધર્મને ધારણ કર !! ઝટવાર. ॥ ૧ ॥
 અચ્ચો ભણ્યો ત્યારે કહેવાશે, ચારિત્રી થાશે નિર્ધાર;
 અર્ચા ખોટી તણ વિવાદો, ચોરી તણ પાળો !!! આચાર. ॥ ૨ ॥
 ચિંતા ચીતા સરીખી બાળે, મન તન શક્તિ ટાલણહાર;
 ચાડી ચુગલી કરતાં દોષી, બનતાં સમજે નરને નાર. ॥ ૩ ॥
 ચોવીશ તીર્થ કર જિનવરની, -સ્તુતિ કરવી આવશ્યકકર્મ;
 ચોવીશ તીર્થ કર ભક્તિથી, આતમમાં પ્રગટે છે શર્મ. ॥ ૪ ॥
 ચંડાલો પણ સાત્ત્વિકગુણને, સાત્ત્વિક કર્મે પ્રાપ્તિ જોય;
 ચંડાળોના ગુણકર્મથી, પ્રાપ્તિ પણ ચંડાળજ હોય. ॥ ૫ ॥
 ચક્રવર્તી ઇન્દ્રો સરખા પણ, હુર્ગુણ હુષ્કર્મે હુઃખપાત્ર;
 અતુર વિવેકી સદ્ગુણી સુખિયા, નગન ચદિ કર માટી પાત્ર. ॥ ૬ ॥
 ચીનની ચડતી જ્ઞાનોદમથી, સદ્ગુણ સંપે થાવે બેશ;
 અતુરાઇ ચારિત્રથી ચડતી, હુર્ગુણથી પડતી જ્યાં કલેશ. ॥ ૭ ॥
 ચંડરૂઢ આચાર્યના શિષ્યે, ક્ષમા અને ધાર્યો સમભાવ;
 ચિત્તને જોડ્યું આતમમાંહી, કેવળજ્ઞાની થયા સ્વભાવ. ॥ ૮ ॥
 ચારિત્રી જે નરને નારી, તેના ચરણે નામું શીર્ષ;
 ચઢી ઇન્દ્રચક્રી પણ મોટો, ચારિત્રી જ્યાં રાગ ન રીસ. ॥ ૯ ॥
 ચોરી કરે તે ચોર છે જગમાં, ચોરો સર્વે કરતા પાપ;
 ચોરીથી મહાહુઃખો પ્રગટે, વધે ચિત્ત અચળતા તાપ. ॥ ૧૦ ॥
 ચેત !! તું મૃત્યુ પૂર્વે આતમ, પછીથી થાય ન પશ્ચાત્તાપ;
 ચેતીને મન ધર્મને ધારો, ચિત્તમાં રાખો ત્રિભુવનબાપ. ॥ ૧૧ ॥

ચતુરાઈ ચૂલે તુજ પકશે, ચેત ! નહીં તો જાણજે જીવ,
 ચાર ધડીનું ચાદરણ છે, થા ! નહિ મોહવશે તુ કલીબ ॥ ૧૨ ॥
 ચાર સજીવિની ઔપધી સરખી, ધર્મ ક્રિયાને ચેતન ! ધાર,
 ચેતન ચેતો દટપટ મૂકી, માનવ ભવ ફોગટ નહિ હાર ॥ ૧૩ ॥
 ચાકરી કરતા જાખરી મળતી, ચાકરના ગુણ સાચા જાણ ! ! !,
 ચાકરી કીધી સાધુ સનની, નિષ્કુળ ભય ના નિશ્ચય માન ॥ ૧૪ ॥
 ચાકર થાતો તે પ્રભુ થાતો, સાચી ચાકરી કરતો જેહ,
 ચાકરી કર ! ! ગુરૂદેવની જાને, તેથી યાદશ ગુણગણજેહ ॥ ૧૫ ॥
 ચૌદુ રાજ્યસભા પકિતગણ, સ જે ચતુરાઈની વૃદ્ધિ,
 ચાર ચતુર જન સલાહ પૂછી, કાર્ય કરે તે પામે સિદ્ધિ ॥ ૧૬ ॥
 ચાહ જો તુજને સદ્ગુણ વરવા, ચા, પોવાની ઇચ્છા ત્યાગ ! ! !,
 ચાહ જો સારિવક ગુણ કર્મોની, 'ચાહ' વ્યસનથી દૂરે ભાગ ॥ ૧૭ ॥
 ચોરની મા કોઠીમા મુખડું, -ધાલી રૂંચે જાણ ન થાય,
 ચોરી જારી છાના પાપો, કરનારા છાના દુ ખ પાય ॥ ૧૮ ॥
 ચારે જાણુ ધર્મ વિચારો, પ્રત સદ્ગુણથી મનને ઘેર,
 ચિત્તને વશમા કરીને આતમ ! !, વર્તો પ્રગટે મુક્તિ તહેર ॥ ૧૯ ॥
 ચોપટ ખેલી કર્મને જીતી, કરી વિજય ઝટ પામે મુક્તિ,
 ચોક્કીદારો ત્હારા સદ્ગુણ, પ્રગટાવો એ ધર્મની મુક્તિ ॥ ૨૦ ॥
 ચણેાડી કનકથકી તોલાતી, હલકી પડી કર્યું કાળુ મુખ,
 ચતુર જનની અન ત કિમત, મૂઢને તેથી છે મન દુ ખ ॥ ૨૧ ॥
 ચાલો આતમ ! ! પ્રભુને મળવા, પારી ચોલ મજાકસમ રગ,
 ચોપડા ચોપડીમાથી ગુણ લે, પ્રભુના પ્રેમે આતમ અભગ ॥ ૨૨ ॥
 ચોકાશી કરી તજ પ્રમાદો, ચિત્તમા પરમેશ્વરને ધાર ! ! !,
 ચઢ ! ! ઝટ મુક્તિ નિ સરણીપર, ચૂક ન કરજે ચિત્ત લગાર ॥ ૨૩ ॥
 ચોટામા મિસરી વેરાણી, લઘુ કીડીઓ ખાતે ખાય,
 ચતુર મોટો હાથી ન ખાવે, લઘુતા વિનયે સર્વ પમાય ॥ ૨૪ ॥
 ચાવડા વનરાજે ગુજરાતમા, શીલગુણી સહાયથી ચાપ્યુ રાજ્ય,
 ચાવડા વશ તેનાથી બહેર, ચાપે ચાપ્યુ નિજ સામાજ્ય ॥ ૨૫ ॥

ચૂપ રહીને કર !! શુભ કાર્યો, સારાં થાતાં જગ જાહેર;
 અણ્યા મહેલ પડતા તે અંતે, મનમોહિ વતે અંધેર. ॥ ૨૬ ॥
 ચડતી લક્ષણ, પુણ્યનાં કાર્યો, ન્યાય સંપ ઉદ્યોગ ઉમંગ;
 ચઢતા ભાવને જ્ઞાનપ્રવૃત્તિ, ન્યાયીજીવન પ્રેમ અભંગ. ॥ ૨૭ ॥
 ચડતી લક્ષણ, તે શુણીસંગતિ, ભૂલ દોષનો પશ્ચાત્તાપ;
 ચડતી લક્ષણ, સત્ય પ્રમાણિક, -પણું અને તજવાં સહુ પાપ. ॥ ૨૮ ॥
 ચડતીમાં નિજ ભૂલ ટળાતી, પડતીમાં નહીં ભૂલ જણાય;
 ચડતી થવાની હોય તો ભૂલને, દેખી તેને દૂર કરાય. ॥ ૨૯ ॥
 ચક્ષુવડે દેખીને ચાલો !!!, ચક્ષુનો કર સહુપયોગ;
 ચક્ષુમાં અગ્નિ નહીં ધારો, અતિદેખે ચક્ષુમાં રોગ. ॥ ૩૦ ॥
 ચક્ષુ શક્તિ બળવાન છે તેની, જેની વીર્યની રક્ષા બેશ;
 ચક્ષુનો ઉપયોગ નિયમસર, કરે તેને નહીં ચક્ષુકલેશ. ॥ ૩૧ ॥
 ચક્ષુથી જે રાત્રે ન વાંચે, દેહવીર્યનો કરે ન નાશ;
 ચક્ષુનો કુદ્રત રીતિએ, કરે ઉપયોગ તે અંધ ન ખાસ. ॥ ૩૨ ॥
 ચોમાસાના ચાર માસમાં, જૈન ત્યાગી રહેતા એક ઠામ;
 ચાતુર્માસી તપ સંયમમાં, ગાળે ભજે પ્રભુનું નામ. ॥ ૩૩ ॥
 ચોરી થાતી કામને ક્રોધે, હાસ્ય ભયે સ્વાર્થે જગમાંદ્ય;
 ચોરી તજતાં અનેક પાપો, તજાય છે ચોરી દુઃખછાંચ. ॥ ૩૪ ॥
 ચોરી કરતાં હિંસા જૂઠું, -આદિ અનેક પાપો થાય;
 ચોર બને છે નિર્દય હિંસક, દુર્વ્યસની કરતો અન્યાય. ॥ ૩૫ ॥
 ચોરનું ધન ચંડાલો ખાતા, ચોરનો નહીં જગમાં વિશ્વાસ;
 ચોરનું મનહું ક્ષણક્ષણ પલટે, શાંતિનો નહીં તેને શ્વાસ. ॥ ૩૬ ॥
 ચિંતામણિ સમ નરભવ પામ્યો, નરભવ મળે ન વારંવાર;
 ચિંતામણિ કરતાં તે અનંતો, -મોટો મોહિ ક્રોધ ન હાર !!! ॥ ૩૭ ॥
 ચીલેચીલે ચાલ્યા જતા, સાધારણ અબ્જો નરનાર;
 ચાલો મૂકી ગમે ત્યાં ચાલે, અસાધારણ કોઈક ધાર !!! ॥ ૩૮ ॥
 ચારે બાજુએથી મુજમાં, પ્રભુનો પ્રગટો !! સત્ય પ્રકાશ;
 ચાહું એવું પલપલ પ્રેમે, પ્રભુમયજીવન તે સુખ ખાસ. ॥ ૩૯ ॥

ચદ્રને સૂરજ જે ઉપયોગી, મૌના સ્થાને સર્વે મહાન,
 ચોકીદારને ગભ બન્ને, નિઝકર્તવ્યે શ્રેષ્ઠ પ્રમાણ ॥ ૪૦ ॥
 ચોરી કરવી ચેતન વારો, ચોરીથી ચાતા બહુપાપ,
 ચોરનો કોઈ ધણી નહીં જગમા, ક્ષણક્ષણ ચોરના મન સતાપ ॥ ૪૧ ॥
 ચોરી ત્યજતા અન તપાપો, -ત્યાગ્યા એવો નિશ્ચય ધારી,
 ચોરીથી હામીજ જન થાતો, પરભવમા દુર્ગતિમેમાન ॥ ૪૨ ॥
 ચૂક ! ન ચેતન ! ! ! અવસર પામી, ચતુરાઈથી કર જે કાજ,
 ચૂક ન પડવા દે જે કિચિત્, માનવભવનુ ખો નહીં રાજ્ય ॥ ૪૩ ॥
 ચિત્ત ચપલતા ત્યાગી ચેતન ॥ સર્વકાર્યમા ધર ચતુરાઈ,
 ચાહે તેને ચાહી લે તુ, શુણ્ણપ્રગથ્યાની દેખ નવાઈ ॥ ૪૪ ॥
 ચડાલો જે ફરને નિર્દય, -જન, મારી નહીં ધોવે હાથ,
 ચેતીને ચાલો તેઓથી, નહીં ચેતો તો યશો અનાથ ॥ ૪૫ ॥
 ચાણક્યનીતિ કલિયુગમાહી, જાણી વર્તે જે નરનાર,
 ચડાલોથી બચે છે તેઓ, યુગપ્રમાણે નીતિ સાર ॥ ૪૬ ॥
 ચાર પ્રકારે નીતિ સમજો, ચારપ્રકારે સમજો ધર્મ,
 ચારપ્રકારે વણી સમજો, ચારપ્રકારે સમજો કર્મ ॥ ૪૭ ॥
 ચારપ્રકારે કપાય સમજો, ચારપ્રકારે કર્મનો બધ,
 ચારપ્રકારે ધ્યાનને સમજો, ચેતના પ્રગટાવો નિર્જન્ધ ॥ ૪૮ ॥
 ચઉદ પ્રકારે વિદ્યા જાણો, લજો તીર્થ કર ચોવીશ દેવ,
 ચારપ્રકારે સઘને જાણી, દ્રવ્યભાવથી કરશે સેવ ॥ ૪૯ ॥
 ચડકોશિયો નાગ ભય કર, પ્રતિબોધ્યો મહાવીરે જાણુ,
 ચડકદ્રના શિષ્યે સમતા, -ધારી પામ્યો કેવલજ્ઞાન ॥ ૫૦ ॥
 ચકોર ચાહે યથા ચદ્રને, તથા પ્રભુને ચાહો ભવ્ય ॥,
 ચરિત્ર વાચો સત્પુરુષોના, બહાદુરીનાં કર ॥ કર્તવ્ય ॥ ૫૧ ॥
 ચરિત્ર વાચો તીર્થ કરના, સતા સતીના શુણ્ણ કરનાર,
 ચરિત્ર વાચી નિજચારિત્રને, પ્રગટાવો આતમ ! નિર્ધાર ॥ ૫૨ ॥
 ચાલાકી કર ! નહીં ચુર સાથે, માત પિતા વિદ્યામ્ની સાથ,
 ચાલાકી જ્યા ઘટે ત્યા સારી, બાકી બાવળીયાથી બાધ ॥ ૫૩ ॥

ચોલ મજા સમ ધર્મ રંગ જો, લાગ્યો અંતરમાં શુભ સત્ય;
 ચોરાશીલખ હવેયોનિતું,-બ્રમણ કર્યાનું નાસે કૃત્ય. ॥ ૫૪ ॥
 ચાળા અન્યના પાઠ ન મૂરખ !!, ચાળા પાઠે થાય અનર્થ;
 ચખાવવાની ટેવ તણ દે, જેથી સરે નહીં સાચો અર્થ. ॥ ૫૫ ॥
 ચાળૂકથી ઘોડાઓ વશમાં, અંકુશથી હસ્તિ વશ થાય;
 ચતુરાઈથી મનુષ્ય વશમાં, વિનયે ગુરૂજન વશ થઈ જાય. ॥ ૫૬ ॥
 ચાંદાં ખોળ ન કાગડો થઈને, ખોળે તો તું નિજનાં ખોળ !!!;
 ચાંદાં નિજનાં સઘળાં ટાળી, ખીજને હિતશિક્ષા ખોલ !. ॥ ૫૭ ॥
 ચાવીચાવીને ધીમેધીમે, અન્ન ને લોજન ખાવું જાણ !!!;
 ચાવી ધીમેધીમે ખાતાં, લોજન પચતું નિશ્ચય માન !. ॥ ૫૮ ॥
 ચંચળ કર નહીં મન વચ કાયા, દુષ્ટકામ લોલે લલચાઈ;
 ચળ નહીં ધર્મપ્રમાણિકતાથી, વિપત્તિ પડતાં મન ગભરાઈ. ॥ ૫૯ ॥
 ચળ નહીં પરીષદો પ્રગટ્યાથી, ચળ નહીં ઉપસર્ગોથી લેશ;
 ચળ નહીં વ્રત શુભ નીતિ નિયમથી, અંતે તેથી ટળશે કલેશ. ॥ ૬૦ ॥
 ચાલ !!! તું જોઈ જોઈ તપાસી, લાલ હાનિનો કરી વિચાર;
 ચાલ તું જાની સલાહ લેઈ, સત્યાસત્યનો કરી નિર્ધાર. ॥ ૬૧ ॥
 ચાલ સુધારો !! આતમ ! નિજની, સર્વકષાયો કરશે દૂર;
 ચપલ ન બન ગંભીરતા ધર ! મન, ગંભીરતાથી સુખ ભરપૂર. ॥ ૬૨ ॥
 ચોખખાસમ નિજમનને ચોખું,-રાખ !!! કષાયો કાઢી દૂર;
 ચાંદની સમ નિજ આતમ ઉજવલ,-કર !! ઝટ મોહથી લડીને શૂર. ॥ ૬૩ ॥
 ચમાર તું છે ચામડી રૂપના,-મોહિ લોગે અન્તર જાણ !!!;
 ચમાર એવો જ્યાં સુધી તું, ત્યાં સુધી તું દુઃખી મહાન. ॥ ૬૪ ॥
 ચાતકને જેમ ચંદ્રથી પ્રીતિ, પ્રભુથી પ્રીતિ તેવી ધાર !!!;
 ચાર અનુયોગજ્ઞાનને કરજે, રાગ દોષનો કર !!! પરિહાર. ॥ ૬૫ ॥
 ચુંબન કરજે સંતચરણને, જેથી પ્રગટે સેવા ભક્તિ;
 ચિત્ર હૃદયમાં ધરજે સંતનું, પ્રગટે આત્માનુભવ શક્તિ. ॥ ૬૬ ॥
 ચીડ થતી ઝટ તણ દે આતમ !!, ચીસાવવાનો સ્વભાવ ત્યાગ !!!;
 ચીડથી ક્રોધાદિક પ્રગટે છે, રાગીઓનો નાસે રાગ. ॥ ૬૭ ॥

ચીન અપ્રીણથી બન્યુ પરાધીન, અપ્રીણાદિક વ્યસનોને ત્યાગ ॥,
 ચીને દુર્ગુણથી કરો પડતી, ચીવટ રાખી અતર ભાગ ॥ ૧૬૮ ॥
 ચીવટથી સહુ કાર્યો કરવાં, ચીવટથી પ્રગટે અતુરાઈ,
 ચીવટથી બૂલો સહુ ટળતી, ચીવટથી ટળતી નબળાઈ ॥ ૧૬૯ ॥
 ચિષ્ટ ઉદય ને અસ્તના જૂદા, અતરમા ઉત્સાહને ચોક,
 ચિષ્ટ ઉદયના ઉમંગ સ્ફૂર્તિ, પડતીમા અતરમા પોક ॥ ૧૭૦ ॥
 ચૂંટી ખળીને શિક્ષા આપે, માતપિતા ગુરુ શિક્ષક બાણ ॥,
 ચીકાઈ જા ॥ ના તેના ઉપર, ચપટી પણ દે શિક્ષા દાન ॥ ૧૭૧ ॥
 ચેન પડે છે જ્ઞાની જીવને, પ્રભુના શુભ ગાવામા બેશ,
 ચેન પડે છે મોહીઓને, વિષયોમા પ્રગટાવે કલેશ ॥ ૧૭૨ ॥
 ચેન પડે જો આતમધ્યાનને, સમાધિમા તો મુક્તિ થાય,
 ચેન ત્યા મનહુ કરતુ નહી, સદ્ગુણ ચેન ધરો ॥ હિત કાચ ॥ ૧૭૩ ॥
 ચેટકરાજા જત શુભધારી, મહાવીર પ્રભુના મામા બેશ,
 ચેટકે સુદમા નીતિ ધારી, ક્ષત્રિયદેહને ધરી હમેશ ॥ ૧૭૪ ॥
 ચોટે ચોટે કર ॥ નહી દેણુ, ફરી ન જાગે બોલી બોલ,
 ચોટામા અતુરાઈ ન રીખ્યો,-તો માનવ છે ફૂટયો ઢોલ ॥ ૧૭૫ ॥
 ચઉદશીયો પચાતી થાતા, ન્યાયનીતિ પ્રામાણ્યને ધાર ॥,
 ચારગતિમા ભ્રમણ ત્યાગો ॥, તો પચાતી છે સુખકાર ॥ ૧૭૬ ॥
 ચિતા ચિતાયકી પણ મોટી, પળપળ લોહી વીર્યને ખાય,
 ચિતા મન તન શક્તિ હરતી, યુવાન પણ ઘરડો ચર્મ ભાય ॥ ૧૭૭ ॥
 ચિતા ચોકથી નબળાઈ બહુ, રોગઅધિવૃત્તતામૃત્યુ ધાય,
 ચિતાથી અતુરાઈ ટળતી, ચિતાથી મનહુ મુજાય ॥ ૧૭૮ ॥
 ચિતાયકી જે ધકીમા બળવુ, ચિતાથી નિત્ય બળવુ થાય,
 ચિતા ટળતી જ્ઞાને ધ્યાને, વૈરાગ્યે ચિતા વિષ્ણુસાય. ॥ ૧૭૯ ॥
 ચિતામણિયો અનંતશુભ જે, અધિક નરભવ પામ્યો બેશ,
 ચિતા ચોકમાં ગાળ ॥ ન આતમ ॥ ટાળી દે સહુ કર્મના કલેશ ॥ ૧૮૦ ॥
 ચોરી ભરીવણ બીજા શુભ,-કાર્યો કરતા લજ્જા ત્યાગ ॥,
 અતુર વિવેકી આતમ ॥ ચેતો ॥, ધરી લે શુભીજનોપર શમ ॥ ૧૮૧ ॥

ચારિત્રે રહેવું નિજધર્મ છે, ચારિત્રીને કહું પ્રણામ;
 ચારિત્રી સમ કોઈ ન મોટો, તદ્વચ્ચે તુમ્હ છે પદવી દામ. ॥ ૮૨ ॥
 ચારિત્ર જ તે મન વચ કાયથી, રાગ દોષને પાપનો ત્યાગ;
 ચારિત્ર જ તે આત્મશુભોમાં, રમવું ચારિત્રે ધર ॥ રાગ. ॥ ૮૩ ॥
 ચારિત્ર જ તે સદાચારને, સદ્ગુણ ધરવા હર્ગુણ ત્યાગ ॥;
 ચારિત્ર જ તે આત્મસ્વભાવમાં, સ્થિરતા ત્યાગ અને વૈરાગ્ય. ॥ ૮૪ ॥
 ચાર શરણુ તે અરિહંત સિદ્ધને, સાધુ કેવલીલાધિતધર્મ;
 ચાર શરણુ કરી જૈનધર્મને, -પાળે નાસે આઠે કર્મ. ॥ ૮૫ ॥
 ચોરની પદ્ધિસમ તે ગચ્છ છે, ગીતાર્થસૂરિવાચક નહિં જ્યાંય;
 ચારપ્રકારે શિક્ષા નહીં જ્યાં, પંચાચારને વ્રત નહીં ત્યાંય. ॥ ૮૬ ॥
 ચૂંક તે અંતરુદ્ધત્વની દુઃખકર, માયાત્યાગે નાસે ચૂંક;
 ચૂંકવ ॥ કર્મોદયને જ્ઞાને, સમભાવે શુદ્ધમંત્રને કૂંક ॥. ॥ ૮૭ ॥
 ચોરાશી લખ જીવયોનિમાં, અનંત સંખ્યાં અનંતવાર;
 ચતુરજીવ ભૂલી અથડાયો, ચેતી લે ॥ આતમ ! આ વાર. ॥ ૮૮ ॥
 ચુડેલ તે છે કામની વૃત્તિ, ચુડેલ સહુ જીવોને ખાય;
 ચુડેલ તેની સામું ન દેખે, જે આતમ શુણુ ધ્યાનને પાય. ॥ ૮૯ ॥
 ચેતન લક્ષણુ દર્શન જ્ઞાનને, ચારિત્ર જ છે અનંતવીર્ય;
 ચેતન આપ સ્વભાવે રમશે, અંતરુ ઉપયોગે ધરી ધૈર્ય. ॥ ૯૦ ॥
 ચેતન ચેતો નરભવ પામી, આઠ કર્મને વેગે ટાળ ! !;
 ચંદ્ર સરીખો શીતલ થા ॥ દિલ, ચિત્તને આતમપ્રભુમાં વાળ ॥. ॥ ૯૧ ॥
 ચાનક સરખી કોઈ ન શકિત, ચાનક સમ નહીં મંત્ર ને તંત્ર;
 ચાનક લાગે તે નર ચેતે, ચાનક સઘળા કાર્યતું ચંત્ર. ॥ ૯૨ ॥
 ચાનક લાગી તે જન ચેત્યા, ચાનક લાગે ત્યાં છે શકિત;
 ચાનક લાગે શુદ્ધશિક્ષાથી, તો પ્રગટે છે સેવા ભકિત. ॥ ૯૩ ॥
 ચંદ્રપ્રભુનો અનંતશુણુનું, -સ્મરણુ કરીને થાશે ચંદ્ર;
 ચાનક અંતરુશુણુની લગાવો !!!, તેથી પ્રગટે સઘળાં ભદ્ર. ॥ ૯૪ ॥
 ચિદાનંદ કૃત અન્થ સ્વરોદય, -વાંચી શુદ્ધમે કરશે જ્ઞાન;
 ચિદાનંદમય આતમપ્રભુ છે, સર્વધર્મમય તે છે જાણુ ॥. ॥ ૯૫ ॥

ચડ ॥ ગુણસ્થાનકનિસ્સરણિપર, ચોક્ષમહેલમા શીઘ્રપ્રવેશ ॥,
 ચડતા પ્રમાદથી નહીં પડજે, ચૂક ત્યા બાણો ॥ રાગ ને દ્વેષ ॥૬૬॥
 ચે ચે ચેચે અપચપ તારી, -મૂઠી પ્રભુમા પ્રેમ લગાવ ॥,
 ચોકીદાર-ઉપયોગ કરીને, આત્મપ્રભુને પ્રેમે જગાવ ॥ ॥૬૭॥
 ચક્રલા સરખી પ્રવૃત્તિમાહી, ચચલતા ધારીને ચાલ ॥,
 ચામડીલોગે ચામડીયાની, વૃત્તિકર્મને વેગે ટાળ ॥. ॥૬૮॥
 ચક્ર અન તા જન્મ મરણના, કીધા કર્મે અન તવાર,
 ચતુરાઈ જો હોય તો સાચી, કર્મને છૂતી કર ॥ ઉદ્ધાર ॥ ॥૬૯॥
 ચડતા પજુ પડવાનું ચાતા, પડીને પાછો ચડતો જેહ,
 ચતુરાઈ તેની છે સાચી, ચૂકી પાછો મુધરે તેહ ॥૧૦૦॥
 ચામાચીડિયા જેવા થઈને, ઘરમા ભરાઈ રહો ન બચ્ય ॥,
 ચરતો ક્ષતો તેહ ધરાતો, ચાતુર્યે કરશે કર્તવ્ય ॥૧૦૧॥
 ચાપલાવેલા ચળાવલાની, -વૃત્તિને નિજ વશમાં રાખ ॥,
 ચારે બાજુ પૂર્ણ તપાસી, ઉપયોગે કથવું તે લાખ ॥ ॥૧૦૨॥
 ચારે બાજુ ઘોર વિપત્તિ, સંકટ પડના પ્રભુ દિલ ધાર ॥,
 ચતુર વિવેકી જનની સલાહો, વર્તશે અતર્વનિ આધાર ॥૧૦૩॥
 ચપ્પણિયું લેઈ માગી ખાવું, ચાટમા ખાવું સાફ જાણ ॥,
 ચોરીનું ધન દન્યાવિક્રય, -ધન ખાવું તે વિષા માન ॥ ॥૧૦૪॥
 ચાલો કરવા લક્ષ્મી આવે, કપાલ ધોવા ત્યારે જાય,
 ચાહીને મળવા આવે આપે, -ત્યારે ભૂત્રે એવો ગણાય ॥૧૦૫॥
 ચ દનસમ શીતલતા જેની, પરાક્રમી જે સૂર્ય સમાન,
 ચતુર સુજન સફળરૂને સેવો ॥, જ્ઞાનને આપે ગુરૂ તે જાણ ॥ ॥૧૦૬॥
 ચેતો ચેતો હાલા મારા આતમા, પલપલ પ્રભુનું સ્મરણ કરો
 દિલમાઘ જો,
 ચેતો આતમ વૈરાગ્યે અતવિષે, ચેત્યા તે પ્રભુ પામ્યા શીતલ છાયજો
 ચેતો ચેતો વૈરાગ્યે નિજ આતમા ॥૧૦૭॥
 ચેતો ચેતન ॥ પ્રભુ બાણો ॥, રાગ રોષને છ ડો કામ,
 ચાલો ॥ પ્રભુના પન્થમા આતમ ॥, છ ડો સહુ માયાના ધામ. ॥૧૦૮॥

ચાલો ॥ આતમ ॥ આગળ પ્રભુની,—વાટે બીલું મૂકી સર્વ;
 ચાલ પકડ ॥ તું જિનોની ભાવે, હનિયાનો છંટી દે ॥ ગર્વ. ॥૧૦૯॥
 ચોરી—દર્શન જ્ઞાન ચરણતપ, આતમ ॥ કરીને પરજો સુક્તિ;
 ચાહીને કરી ચોરી એવી, સુક્તિવધ્ પરજી લે સુક્તિ. ॥૧૧૦॥
 ચાહના કર ॥ તું પ્રભુની સાચી, બીજી ચાહના દર નિવાર ॥;
 ચાહ ખરો પ્રભુનો મન ધારી, વિષયવાસનાચાહને વાર ॥. ॥૧૧૧॥
 ચાહી લે ॥ તું પરમેશ્વરને, ચાહી લે ॥ તું સેવા સક્તિ;
 ચાહી લે ॥ તું સર્વનું સારું, ચાહી લે ॥ તું સાચી નીતિ. ॥૧૧૨॥
 ચાહના અનેક સુખને માટે, દીધી લોગવ્યા સઘળા ભોગ;
 ચાહના પુણ્યલની સહુ જૂઠી, ચાહો અંતરૂ આનંદ યોગ. ॥૧૧૩॥
 ચાકર થા ॥ તું પ્રભુનો ભાવે, સર્વજીવરૂપ પ્રભુની સેવ;
 ચોખ્ખા ચિત્તે કર ॥ મુજ આતમ, આપોઆપ થશે તું દેવ. ॥૧૧૪॥
 ચારદિ વસતું ચાંદરણું છે, ચેતી શકે તો જલ્દી ચેત ॥;
 ચંડાલો તુજ મનમાં રહેતા, દર કર્યાથી શિવસંકેત. ॥૧૧૫॥
 ચક્રવર્તી ને ઇન્દ્ર છે તે જન, જેમાં પ્રગયો જ્ઞાનાનન્દ;
 ચક્રમક જ્ઞાનસમો નહીં કોઈ, મનચક્રડોળના વિચિત્ર કન્દ. ॥૧૧૬॥
 ચકલેચકલે ચરિત્ર સારું, જોડું લોકોથી પરખાય;
 ચરિત્ર સારું તે છે સારો, ધન સત્તાનું મહત્ત્વ નાંધ. ॥૧૧૭॥
 ચક્રોર ધર્મ તું આતમપ્રભુરૂપ,—ચંદ્રથી સાચો કરજે ખ્યાર;
 ચક્રવ્યૂહ તે સંયમ શક્તિ, અંતરૂમાં સમજે સુખસાર. ॥૧૧૮॥
 ચટકમટકથી વળે ન કાંઈ, ચટકી લાગે ચેતે તેહ;
 ચટકો લાગે ત્યારે શક્તિ, પ્રગટે જાણો ॥ નિશ્ચય એહ. ॥૧૧૯॥
 ચટપટી જેને આતમપ્રભુની,—પ્રાપ્તિ માટે લાગી જાણુ ॥;
 ચટપટ તે કરતો શુક્તિએ, પામે અંતે શિવ નિર્વાણ. ॥૧૨૦॥
 ચાનકવણુ નહીં મનુષ્ય કોઈ, જ્યાં ચાનક ત્યાં પ્રગટે શક્તિ;
 ચડસાચડસી ધાર્મિક સારી,—જેથી પ્રગટે આત્મોત્કાંતિ. ॥૧૨૧॥
 ચઢતાને ચડતાં દૃષ્ટાંતો,—લેવાનું મનમાં થઈ જાય;
 ચડતીવિના જળ પડતી થાવે, પડતાં દૃષ્ટાંતો ગ્રહવાય. ॥૧૨૨॥

ચકચકશે જે સાડ હશે તે, કૃત્રિમ કર્યો ટળશે ચળકાટ,
 ચકચકાટ ન છાનો રહેતો, ભલે હોય દિવસ કે રાત . ॥૧૨૩॥
 ચકચુર થઈને આત્મશુદ્ધિમા, સત્કાર્યો કર ॥ બૂલી અન્ય,
 ચકચુ કર ॥ નહીં નકામી, પ્રગટાવો ॥ આતમ ॥ ચૈતન્ય ॥૧૨૪॥
 ચક તેજ શુદ્ધ હાનિ વૃદ્ધિ, અતરુશુદ્ધિ સમજો સાર;
 ચકચૂહ જે મોહનુ તેને, -લેટા પામે ॥ શાંતિ અપાર ॥૧૨૫॥
 ચક્ષુ અમૂલ્ય છે તેનું રક્ષણ, કરશે પ્રેમે નરને નાર,
 ચક્ષુ છતાં અધા કામાન્ધો, અતે હુ ખો લહે અપાર. ॥૧૨૬॥
 ચઢાઈ કરીને મોહસૈન્યપર, આતમ જિતનિશાન ચઢાવ ॥,
 ચઢ ॥ ઉત્તરશુદ્ધિસ્થાનકે પરતું, ચઢતા પરિણામે મન લાવ ॥૧૨૭॥
 ચઢાઉના કળ્ભમા મન નહિ, ચઢાચઢી સારી કર ॥ ભવ્ય ?,
 ચઢાવ ॥ આતમ ॥ શુદ્ધિસ્થાનકપર, તાડ મુક્તિ છે કર્તવ્ય ॥૧૨૮॥
 ચઢાવવા લોકોને જ્યાં ત્યાં, સન્માર્ગો પર કર ॥ એ કાજ,
 ચઢાવવા નહિ ઉન્માર્ગોપર, સભાળી લે ॥ તારો ચાર્જ ॥૧૨૯॥
 ચઢાવો કરને બહુ વિચારી, અન્યથી ચઢિયાતો થા ॥ ભવ્ય ?,
 ચઢિયાતો થયો શુદ્ધભક્તિથી, અર્જુનથી પણ જગએકલવ્ય ॥૧૩૦॥
 ચણતર પાયાથી શુભ ચણને, મહેલચણ્યો પડી જાય ન જણ ॥,
 ચણાવઢે છવે જગલોકો, ચતુરાઈ ત્યાં સાચુ જ્ઞાન ॥૧૩૧॥
 ચતુર્વર્ગનું ચારે વર્ણ, -સાધન કરીને સાધે ક્યેય,
 ચાર વેદ ભણે ચતુરાઈવણ, જગલોકોમા નહીં આદેય ॥૧૩૨॥
 ચતુરશિરોમણિ તે છે જગમા, મોહથકી પામે નહીં હાર,
 ચતુરશિરોમણિ તે છે જગમા, હુશુણીને કાઢે બહાર ॥ ૧૩૩ ॥
 ચપળાઈ, સારા માર્ગે શુભ, આત્મોન્નતિ પરહિત કરનાર,
 ચપેટા સફશુદ્ધિશિક્ષાઓના, -ખાવે તે પામે નહિ હાર ॥ ૧૩૪ ॥
 ચમત્કાર જ્યાં ત્યાં સહુ નમતા, ચમત્કાર ઘર આતમ ॥ જણ ॥,
 ચમત્કૃતિશુદ્ધિ પ્રગટે તે છે, અચરિત દોષોમા નહીં માન ॥ ૧૩૫ ॥
 ચરક સુદ્રુત વૈદકશ્ર્મ્યો, બણવાથી રોગો સમજાય;
 ચરખો ફેરવે પેટ ભરે તે, -ચર્ચાથી શાન્તિ નહીં થાય ॥ ૧૩૬ ॥

ચરણકમલ સેવો શુદ્ધદેવનાં, સંતોના ચરણોને સેવ !!;
 ચરિત તારૂં શુદ્ધ કરે તો, આપોઆપ બને તું દેવ. ॥ ૧૩૭ ॥
 ચર્ચ કે મરણદ મંદિરમાંહી, જ્યાં ત્યાં આતમશુદ્ધયા મોક્ષ;
 ચર્ચાદિમાં હર્ણુષ્ટ દોષે, લોકોને છે મોક્ષ પદોક્ષ. ॥ ૧૩૮ ॥
 ચરાચર જગમાં જીવ અનંતા, સત્તાએ પ્રભુરૂપ ભરેલ;
 ચાહો તેને આત્મપ્રભુસમ,—તેથી પ્રગટે પ્રભુ ઉકેલ. ॥ ૧૩૯ ॥
 ચર્ચાપત્રમાં સારૂં જોડું, સત્યાસત્યને કૃત્યાકૃત્ય;
 ચર્ચાપત્રીઓમાં એવું, સમજી સારાં કરવાં કૃત્ય. ॥ ૧૪૦ ॥
 ચલણ ન સારૂં નિજપરતું ત્યાં, પ્રગટે દુઃખ દાવાનલ ભેર;
 ચળવળ વણ નહીં પ્રગતિ કોની, ઠરે નહીં શુદ્ધિવાચાર. ॥ ૧૪૧ ॥
 ચલાયમાન થાવું નહિ ક્યારે, સદ્ગુણ પરમાર્થોથી ભવ્ય !!;
 ચાલાકોની કપટકલાથી, બચવું કર !! અવસર ઠર્ત્તવ્ય. ॥ ૧૪૨ ॥
 ચલાવ તારી સહુ ફોર્ને, જીવન તારૂં ધર્મ ચલાવ !!;
 ચલાવી લેજે અવસર આંચું, ચલિત થવાના કર !! નહિં ભાવ. ॥ ૧૪૩ ॥
 ચાલો સદ્ગુણ સત્કાર્યોમાં, ચાલો !! પ્રભુના દેશમાં જીવ ?;
 ચાલો !! આતમ આત્મોપયોગે, જેથી જીવ બને છે શિવ. ॥ ૧૪૪ ॥
 ચક્ષમાં આંખની આગળ જેવાં—તેવું દૃશ્ય આંખે દેખાય;
 ચક્ષમાં રોગને રોષનાં છંડી, જોતાં જગમાં સત્ય જણાય. ॥ ૧૪૫ ॥
 ચસકી જા !! નહિં ભ્રમાવ્યો લોખા, ચસકવું જૂઠાથી શ્રેષ્ઠ;
 ચસકો લાગ્યો જેને જેનો, તેમાં તે વર્તે છે ઠેઠ. ॥ ૧૪૬ ॥
 ચહેરો નહિં જે લખ્યું તે સારૂં, ચહેરો દેખી પાડો કામ;
 ચહેરાથી ઓળખાતા લોકો, ચામમાં સુંઝો !! નહિ સુખકામ. ॥ ૧૪૭ ॥
 ચળકસળક ચળકાવો નિજગુણ, સાચાનો સ્થિર છે ચળકાટ;
 ચળકે સદ્ગુણી સંતો જગમાં, ચળવળથી છે ઉન્નતિ વાટ. ॥ ૧૪૮ ॥
 ચળી જશે નહીં હર્ણુષ્ટ વ્યસને, ચળેલની સંગતને ત્યાગ !!;
 ચંગ જો મન તો પ્રભુ છે પાસે, ચંગીનો વ્યસનોમાં રાગ. ॥ ૧૪૯ ॥
 ચંચળ મનમાં ધૈર્ય ન પ્રગટે, ચંડાળો નર્કોમાં જાય;
 ચંડાળો મહાપાપી હિંસક, હર્ણુષ્ટી હૃષ્ટો તે કહેવાય. ॥ ૧૫૦ ॥

ચ દનસમ શીતલતા જેની ॥, કામા દયાથી તે છે ચદ્ર;
 ચદ્ર ને બાનુ સમ થા! આતમ, પૃથ્વીસમ થા ॥ પ્રગટે બદ્ર ॥૧૫૧॥
 ચદ્રની આદની સરખા સંતો, જ્યા ત્યા કરે અધારે પ્રકાશ,
 ચંદ્ર રવિને અહણ છે તેણે, જગમા ગોટાઓને ખાસ ॥ ૧૫૨ ॥
 ચ પાતા ગદ્ગદ કરનાગ, અસાધ્ય જગમા નરનાર;
 ચક્રે તે ચ પાતા લોકો, જગમા રહે ન જે હુશિયાર ॥ ૧૫૩ ॥
 ચાટજે બહુ વિચારીને તુ, બોલ્યુ પાછુ આટે મૂઠ,
 ચાહુ તથ્યને પથ્ય તે વહણુ, અતરુનુ જો સમજે ગૂઠ ॥ ૧૫૪ ॥
 ચાહુ નાકે પડ્યુ ન ચોલે, મુખહુ જાણે ॥ નરને નાર,
 ચાહુ નાડ ઉપર જારીને, ચોરી કર્મ છેજ, નિર્ધાર ॥ ૧૫૫ ॥
 ચાડિયો થા ॥ નહીં ચાહન થયને, કરો જગતમા સહુ ઉપકાર,
 ચાડી, ધર્મ્યાણુ પાપીના, -પાપકર્મનો છે જ પ્રકાર ॥ ૧૫૬ ॥
 ચાડી, નિર્ભંજનનુ લક્ષણ, ચાડિયો જાહુનો કુમન થાય,
 ચાડિયાવૃત્તિ કદિ ન સારી, સમજે ત્યારે તે સુખ પાય ॥ ૧૫૭ ॥
 ચાતકની જેમ મેળથી પ્રીતિ, -નેવી તુ પ્રભુ ઉપર ધાર ॥,
 ચાતુરી ત્યારે તારી સાચી, અન્યથા ચાતુર્યે ધિક્કાર ॥ ૧૫૮ ॥
 ચાપમી પણ છે હદમા સારી, હદની બાહિર કરો ન કોઈ,
 ચાપમીયુ મન પ્રસંગે સાડ, નહીં તોડુ બકર જાણે ॥ જોઈ ॥૧૫૯॥
 ચાખૂક, સાનની સમજીઓને, ચાખૂક ઘટે તે જોને હોય,
 ચામલોગી જે અતિ તે મૂઠા, આમ ચોરો-જનહુ ખી જોય ॥૧૬૦॥
 ચામડીર ગને રૂપમા મોહી, તેને, મળે ન આતમસ્વાદ,
 ચામરસે પ્રભુ રસ નહીં મળતો, ચામનો રસ તે પશુ ઉન્માદ ॥૧૬૧॥
 ચારિત્ર જે સાદુ તો હુપડી, ધૂળમા વસવાથી સુખ થાય,
 ચારંગમથી કરી વિચારો, કાર્ય કરે તે કુળ ન પાય ॥ ૧૬૨ ॥
 ચાર્વાક નાસ્તિક પાળી, પુણ્ય પાપ માને નહીં તેહ,
 ચાર્વાક જટવાદીઓ જગમા, પાપકર્મભય લહે ન જોહ ॥ ૧૬૩ ॥
 ચાણુ સારી રીતે ફરવુ, -જેથી આતમશુદ્ધિ થાય,
 ચાણાકી ધરી ચાતે તેઓ, ચાણાકેથી ફરવી ન જાય. ॥ ૧૬૪ ॥

ચાવીથી જેમ તાળું ઉઘટે, તેવી સદુ ચાવીઓ લાણુ !!;
 ચાવીઓ, શુદ્ધમથી મેળવો, સર્વધર્મની ચઠતી માન !! ॥ ૧૬૫ ॥
 ચાહકને નિષ્કામે ગાજે, શુદ્ધપ્રેમ તે ચાહ છે સત્ય;
 ચાહના, પ્રભુની ધર નિજ દિલમાં, ચાલણી સરખું ચિત્ત અસત્ય ॥ ૧૬૬ ॥
 ચાળવવાથી સર્વપ્રવૃત્તિ, આપે શાંતિ ચઢતી ગેથ;
 ચાળા પાઠ ના કોના ક્યારે, ચાળા પાટે પ્રગટે કલેશ ॥ ૧૬૭ ॥
 ચિઠ્ઠી સારી સૌને ખ્યારી, ચિઠ્ઠી ચાહરપર શો ? રોપ;
 ચિત્રકળાદિ સર્વકળાઓ, છવનહેન છે સંતોષ. ॥ ૧૬૮ ॥
 ચિદાનંદમાં મસ્તીલા જે, -તેને જગની નર્દી પરવાહ;
 ચિદાનંદસમ, દુનિયામાંડી, કોઈ નર્દી છે મોટો ચાહ. ॥ ૧૬૯ ॥
 ચિરંજીવી, ફલ હુઘાહારી, તકાહારી નર ને નાર;
 ચિરંજીવતા યોગી લોકો, રોગચોક્કવણુ વિશ્વમઝાર. ॥ ૧૭૦ ॥
 ચિન્હ જે સુખને દુઃખનાં તે તો, -આગળથી જાને સમજાય;
 ચિત્તમાં અન્તરૂધ્વનિ જણાવે, અંતરૂજ્ઞાન થકી તે જણાય ॥ ૧૭૧ ॥
 ચિંતન કરાને અનુભવજ્ઞાનને, મેળવતા તે જાની ધાય;
 ચિંતન માટે ચિત્તમહત્તા, મોક્ષાર્થે છે ચિત્ત સહાય. ॥ ૧૭૨ ॥
 ચિચીયારી જ્યાં દુઃખીઓની, -પડે ત્યાં સન્તો દોડી જાય;
 ચીસ જ્યાં દુઃખની ત્યાં છે પડતી, સર્વ દેશમાં સમલેન્યાય. ॥ ૧૭૩ ॥
 ચીઠ તે તનમનની નબળાઈ, ચીઠ તે આતમની નબળાઈ;
 ચીઠ છે સારી જોટી જગમાં, પ્રશસ્ય ચીઠથી છે સળગાઈ. ॥ ૧૭૪ ॥
 ચીત્કારો જ્યાં જૂઠમે થાતા, ખૂન થતાં થાતા ચિત્કાર;
 ચતુર હોયતો ચેતી લેલો, ત્યાં પ્રગટે છે હાહાકાર. ॥ ૧૭૫ ॥
 ચીનગારી નાની તેમાંથી, પ્રજળે મોટા ભડકા ધાય;
 ચીલો જે સફ્ફણુ સત્કર્મનો, ચાલજે તેમાં દુઃખો જાય. ॥ ૧૭૬ ॥
 ચીસ પડે ત્યાં વારેબવું, આત્માર્પણ કરી કરવી રહાય;
 ચુકાદો પૂરું સમજી કરવો, અન્યથા ભૂલે પાપો ધાય. ॥ ૧૭૭ ॥
 ચુડેલ છે વ્યભિચારીનારી, ચુડેલથી પ્રગટે છે દુઃખ;
 ચુડેલ છે વ્યભિચારી નારી, -વૃત્તિ તેથી નાસે સાચું સુખ. ॥ ૧૭૮ ॥

સુસ્તમસ્ત જે જોનો તેજો, આતમશુદ્ધિ કરે અપાર,
 સુસ્ત બનો ॥ તો સદ્ગુણમાહી, બનયો સારામા નિર્ધાર. ॥ ૧૭૬ ॥
 ચુક જે છાની આવે તેની, ચૂકો ટાળી ફર નિવાર । !,
 ચૂક બૂલ દોષો તે ચૂક છે, સમજીને ઝટપટ તે ટાળ । ! ॥ ૧૮૦ ॥
 સુ યાચુ થ ન કરયો કોની, સુ યાવાની ટેવ નિવાર । !,
 ચૂકવ । ! કર્મોદયરૂપ દેવુ, સમભાવી ચૈને નિર્ધાર ॥ ૧૮૧ ॥
 ચૂપ રહે જ્યા ઘટે ત્યા આતમ ॥, ચુપકીથી કર ॥ સારા કામ,
 ચૂપચાપથી સત્કાર્યો પણ, -બાહેર થાતા કર્યા તમામ ॥ ૧૮૨ ॥
 ચૂર્ણ જે સુખકર હું બહુર સાડ, તન મનમાટે લેજે તેહ,
 ચૂરો । ! ચેતન અન્યજીવોના, હું જો એ છે ધર્મ સુરેહ ॥ ૧૮૩ ॥
 ચેટક, સતોનો યાવામા, કોટિ હું બ સહીને ચાલ । !,
 ચેતવણી સારી સહુ કરજે, હર્ષણુ ચેપમા ધર ॥ નહીં ખ્યાર ॥ ૧૮૪ ॥
 ચેલો તે જે આતમતાએ, મનને કરીને ચાલે તેહ,
 ચેલી તે મનોવૃત્તિ સારી, ધર્મમાર્ગમા વર્તે એહ ॥ ૧૮૫ ॥
 ચેષ્ટાઓ છડી રે જોટી, ચેષ્ટાજોરપણુને ત્યાગ ॥,
 ચેચિ કર ॥ નહીં જોટી રીતે, ચૈત્યમા પ્રભુથી કરજે રાગ ॥ ૧૮૬ ॥
 ચોકમા બાહેર સાડ સંકયને, ઉપયોગી સૌથી વખણાય,
 ચોકસાઇથી કાર્ય જે કરતા, પાછળથી નહીં ખત્તા ખાય ॥ ૧૮૭ ॥
 ચોકીદારી, ચતુરાઇની, મૂઠાથી નહીં ચોકી યાય,
 ચોખખાઇ ધરા ॥ ચોકખુ કરા ॥ સહુ, ચોખવટથી નહીં છે અન્યાય ॥ ૧૮૮ ॥
 ચોખા ભાતથી લોકો જીવે, ચોખો કરતો પરાપકાર,
 ચોટલી હિંદુઓની નિશાની, ચોટલો નારીનો ચણુગાર ॥ ૧૮૯ ॥
 ચોતરે ચોતરે ચતુરજનો નહીં, ચોપટસમ સ સારને ખેલ । !,
 ચોપડા ચોપડી બણી ગણીને, ચોહની બાજુ પડતી મેલા ॥ ૧૯૦ ॥
 ચોપાનિયા સારા ને જોટા, વિવેકથી વાચો ॥ નરનાર,
 ચોરો શાહુકારો જગમા, -સમજી વર્તો । ! લહો ન હાર ॥ ૧૯૧ ॥
 ચોરાશીલખ જીવ્યોનિમા, બટકયો જીવ ॥ અનતીવાર,
 ચોલ મજીકસમ પ્રભુની ભક્તિ, વૈરાગ્યે ભમવાનુ વાર । ! ॥ ૧૯૨ ॥

ચોવટિયાઓ સારા ખોટા, સમજ્યાવણુ વિશ્વાસ ન રાખ ! !;
 ચોવટમાં તું સભ્ય રીતિથી, ચુકિતથી વાણીને ભાખ ! !. ॥૧૯૩॥
 ચોવીશ તીર્થંકરે અનાદિ, કાલથી પ્રગટ્યા થશે અનંત;
 ચોવીશ તીર્થંકર મુકિતને, -ઉપદેશે છે સન્ત મહન્ત. ॥૧૯૪॥
 ચોળાચોળ ઘણી નહીં સારી, -જેમાં અંતે કાંઈ ન સાર;
 ચોળી માર્ગે છે દુર્ગંણીઓનો, ચોંકવું તે નળળાઈ ધાર ! !. ॥૧૯૫॥
 ચૌદપૂર્વની વિદ્યા જાણે, જ્ઞાની સાચો તે કહેવાય;
 ચૌદલુવનમાં માનવ મોટો, પ્રભુનો પ્રતિનિધિ તે થાય. ॥૧૯૬॥
 ચૌદમું રત્ન છે અજ્ઞાનીને, દુષ્ટોને હિતનું કરનાર;
 ચ્યુત થશે નહીં સત્કર્મથી, ચ્યુત થાતાં પડતી નિર્ધાર. ॥૧૯૭॥
 ચાહે તે કર ! ! જગમાં સારું, ચાહે તે કર ! ! ધર્મનું કાજ;
 ચાહીને કર ! ! સંતની સેવા, ચાહે તેવું પ્રગટે રાજ્ય. ॥૧૯૮॥
 ચારલેદ છે નીતિયોના, નૈતિકશાસ્ત્રે ભાખ્યા લેદ;
 ચાણક્યે કલિયુગ અનુસારે, નીતિશાસ્ત્ર રચ્યું છે વેદ ! !. ॥૧૯૯॥
 ચારપ્રકારે નીતિ જાણી, વર્તે છે જગ નર ને નાર;
 ચતુરાઈથી વ્યવહારે તે, ઉન્નતિ પામે છે જયકાર. ॥૨૦૦॥
 ચારપ્રકારે ધર્મ કહ્યો છે, ચારપ્રકારે જાણો ! ! વેદ;
 ચારપ્રકારે ધર્મને ધારી, ટાળું સઘળા ભવના ખેદ. ॥૨૦૧॥
 ચા, પીવાથી શરીરહાનિ, ચા, પીવાથી લાભ ન થાય;
 ચા, પીવાની ટેવ નિવારો ! !, દેહારોગ્ય જ તેથી સુહાય. ॥૨૦૨॥
 ચંદ્રપ્રભુ તીર્થંકર દેવા, આઠમા જિનવર છે સુખકાર;
 ચંદ્રની પેઠે શીતલતાપ્રદ, -ગાવું ધ્યાવું દુઃખ હરનાર. ॥ ૨૦૩ ॥
 ચંદ્રસમો ઉજવલ થા ! ! આતમ ! !, શાંતિ શીતલતા પ્રગટાવ ! !;
 ચંદ્રસરીખો શાંતસ્વભાવી, ચૈને તું પ્રભુપદ પ્રગટાવ ! !. ॥ ૨૦૪ ॥
 ચારે ભાવના ભાવો ! ! આતમ !, અનંતભવનાં નાસે કર્મ;
 ચારે ભાવના ભાવો ! ! ભાવે, અનંત આનંદ પ્રગટે ધર્મ. ॥ ૨૦૫ ॥
 ચારે ભાવના ભાવો આતમ ! !, ચાર પ્રકારે ધ્યાવો ધ્યાન;
 ચતુર્ગતિને છેદો આતમ ! !, ચારકષાયો છે દુઃખખાણુ. ॥ ૨૦૬ ॥

ચારપ્રકારે આર્તધ્યાન છે, ચારપ્રકારે રોદ્ર વિચાર ! !,
 ચારે પાયા, ધર્મધ્યાનના, શુકલધ્યાનના ચાર છે સાર ॥ ૨૦૭ ॥
 ચારગતિમા કર્મે કર્ણુ, ધર્મે ચતુર્ગતિનો અત,
 ચતુરાધં ધર ! ! પ્રભુ મળવાને, ગાવો ! ! પૂજો ! ! સાચા સત. ॥ ૨૦૮ ॥
 ચુસ્ત બની જા ! ! પ્રભુવિશ્વાસી, કોઈનું કાઈ લેશ ન ચોર ! !,
 ચતુરાધં પ્રભુ મળવા માટે, જાણી સમજી થા ! ! નહિ ઠોર ॥ ૨૦૯ ॥
 ચતુર્ગતિના હું જો હરવા, ચાર શરણુને ભાવે ધાર ! !,
 ચારશરણુને અગીકરતા, ચતુર્ગતિ નહીં છે સસાર ॥ ૨૧૦ ॥
 ચતુર બનીને ચૂક ! ! ન ચેતન ! !, કરીશ નહિ તું લેશ પ્રમાદ,
 ચતુરાધંમા મોહ પ્રવેશે, -તો પ્રગટે છે ભૂરા વાદ ॥ ૨૧૧ ॥
 ચૂક ! ! ન આતમ ! ! પ્રભુસ્મરણુને, પલપલ દિલમા પ્રભુ સમાર ! !,
 ચતુરાધં તારી તબ જાણ, યદા કરેતું હું ખસહાર ! ! ॥ ૨૧૨ ॥
 ચપળાધં સૌ મોહની માયા, ચ ચળતા છે મનના ખેલ,
 ચતુરબનીને મોહને મારો ! !, કર ! ! તું પરમાતમથી ગેલ ॥ ૨૧૩ ॥
 ચોર બનીશ નહિ સ્વાર્થે ક્યારે, ઉપકારીનો થા ! ! નહિ ચોર,
 ચાડી ચુગલી નિહા ત્યાગો ! !, મિથ્યા કર ! ! નહિ ચોરબકાર ॥ ૨૧૪ ॥
 ચોટામા મિસરી વેરાણી, કીડીઓ પ્રેમે તે ખાય,
 ચ ચળતાને માન નહિ ત્યા, આતમરામ પ્રભુ પ્રગટાય ॥ ૨૧૫ ॥

છ.

છછછા છટો ! ! છોકરવાદી, છેતરશે નહીં અન્યને લેશ,
 છળ કપટ કરશે નહીં ક્યારે, છાના પાપ ન કરશે દ્વેષ ॥ ૧ ॥
 છાના દુર્ગુણ પાપો કીધા, પ્રગટ થતા જગમા નિર્ધાર,
 છછછા ભણ્યા ગણ્યા કહેવાયો, છળ ત્યાગે જગમા જયકાર ॥ ૨ ॥
 છોકરવાદી કરવી છટો ! !, છાશવડે જગ જાહુ જીવાય,
 છાશથી આરોગ્ય સુખની આશા, -સમજીને વર્તો જગમાદ ॥ ૩ ॥
 છોકરવાદે ન છાશ પીવાતી, છેતરપીંડીથી નહીં સુખ,
 છીનાણુ છાનુ રહેતા પણ, અતર પ્રગટે રોગ ને હું ખ ॥ ૪ ॥

છાતું રાખો ॥ સત્યને ત્હોયે, પ્રગટે કોટિ ઉપાય કરંત;
 છાનાને દેખે સર્વજ્ઞો, સત્ય ન છાતું સમજો ॥ સંત. ॥ ૫ ॥
 છાતી કાઢી છેલછખીલા,-બનીને છાકો ॥ નહીં લવલેશ;
 છાણાના કીડાસમ ક્ષણમાં,-મરણો અણધાર્યા લહી કલેશ. ॥ ૬ ॥
 છાયામિથે દેહની સાથે, કાળ બમે છે ચેતન ચેત ॥;
 છોગાળા રઢીયાળા આલ્યા, મૃત્યુના ધૂપા સંકેત. ॥ ૭ ॥
 છાશને વનસ્પતિ ફલ ખાતાં, શીયલવ્રતથી શતાયુ થાય;
 છાશ ખરી અહો શકને ફલ્લેસ, છાશથી લાંબુ આયુ સુહાય. ॥ ૮ ॥
 છડો ॥ હર્ણુણુ દુરાચારને, છડો ॥ છાના નિજના દોષ;
 છાના રહે ન હર્ણુણુ સદ્ગુણુ, આતમ ॥ સદ્ગુણુથી નિજ પોષ ॥ ૯ ॥
 છેતર ॥ નહીં તું અન્યને સ્વાર્થે, ધૂર્તોથી વંચાતું ન લેશ;
 છેતરનારા મીઠા બોલા, તક્ષી કળાથી કરતા પેશ. ॥ ૧૦ ॥
 છાક ધરે શું સત્તાધનનો, વિદ્યા યૌવનનો શો ? છાક;
 છાક કરે શું ? રૂપ કુટુંબનો, અંતે સઘળું થાશે ખાક. ॥ ૧૧ ॥
 છાક કરે શું જો ઈતિહાસને, ત્હારા જેવા ગયા અસંખ્ય;
 છાક ન છાજ્યો કૈસર ઝારનો, સમજે તો તુજ સમ નહીં રંક. ॥ ૧૨ ॥
 છાપ પાડજે સારી ત્હારી, પહેલાંથી ધારી ચારિત્ર;
 છાપ પડી જે સારી તેથી, સહાય કરનારાઓ મળંત. ॥ ૧૩ ॥
 છૂપું રાખજે મનમાં સાફ, યોગ્યની આગળ અંતર ખોલ ॥;
 છૂપી વાતો કર ॥ નહીં જાહેર, લાભ જાણીને છૂપું બોલ ॥ ૧૪ ॥
 છેક તે સાચો ટેક ન છડે, સાચું જૂઠું સમજે સર્વ;
 છોશ નહીં નીચાથી સારી,-વિદ્યા લેતાં ત્યાગે ગર્વ. ॥ ૧૫ ॥
 છાયામિથથી દેહની સાથે, કાળ ફરે છે નજરે દેખ ॥;
 છાયા તારા દેહના જેવી, અનુકરણ કરનારી પેખ ॥ ૧૬ ॥
 છાર ઉપર લીંપણુ નહીં થાતું, અયોગ્યને નહીં પ્રભુ પરખાય;
 છારના સરખી મિથ્યાબુદ્ધિ,-છડે પ્રભુપ્રતીતિ થાય. ॥ ૧૭ ॥
 છંછેડાતા સર્પની પેઠે,-કોધે એવા નર ને નાર;
 છાણાના કીડાની પેઠે,-જન્મ ગ્રહે છે વારંવાર. ॥ ૧૮ ॥

છાપે નામને છળી આવ્યાથી, વળે ન તારૂં આતમ ॥ કાય, '
 છપાઓ સફળુથી પ્રભુભાવે, પ્રભુરૂપે જીવે જ્યા ત્યાય. ॥૧૯॥

હુમતર ધાગા દોરા સહુ, માયા નાટકના છે ખેલ,
 છોલાસમ જડવિષયો છડી, આત્માન દે અતરૂ રેલ. ॥ ૨૦ ॥

છાના સતો ઘણા રહ્યા જગ, -જિજ્ઞાસુઓ કરતા શોધ,
 છુપાયલા સતો છે મોટા, બહિર સતથી થાતો બોધ. ॥ ૨૧ ॥

છેકાછેકી ચેરચેરા, લેખમા કરવું ચાડ ન લખ્ય ॥,
 છબરડો વાળ ન લખાણુમાહી, સમજી લેવું સત્કર્તવ્ય ॥ ૨૨ ॥

છછેડો નહીં ॥ સતી ચતિને, સાપને કોધીને કો કાળ,
 છછેડાચો ન કોધે કોપર, હરમનપર પણ ધરજો બહાલ. ॥ ૨૩ ॥

છતી શક્તિયો, તન મન ધનની, -વિધાની વાપર ॥ પરહેત,
 છતી શક્તિને ગોપવ ॥ નહિં મન ॥, પ્રભુમાટે શક્તિ સકેત ॥૨૪॥

છોડ કછોડ થાય કહાપિ, તથાપિ, માત ન થાય કુમાત,
 છોડ થઈ ફુનિયામા રહેજે, છોડ સમ ગણ ॥ સહુ જીવજાત ॥૨૫॥

છત્રપતિયો મરી ગયા બહુ, છત્રપતિ થાતા નહીં સુખ,
 છત્ર ધરાવે એવાઓને, આશા તૃષ્ણાથી બહુ ફૂળ ॥ ૨૬ ॥

છત્રપલગમા સુઈ રહેતા જે, મીઠા ભોજન ખાતા જેહ,
 છાનામાના ધોરમા સૂતા, ગયા મથાણુમા બાણો ॥ તેહ ॥ ૨૭ ॥

છાનામાના સતસલામા, રહીને સાબળ ॥ સતનો બોધ,
 છતા થતા જ્યા ત્યા સતોને, દાતારો વીરો મહાયોધ ॥ ૨૮ ॥

છળાઈ જા ॥ નહિં ધૂર્તજનોથી, છળીને અન્યોને નહીં માર ॥,
 છળબળ કળ વળ પ્રસંગે ધર્મના, -રક્ષણુમાટે પ્રથમ્ય ધાર ॥ ૨૯ ॥

છળ નહીં શોષે શૂરાસતને, છળ છે આતમની નબળાઈ,
 છીનાણુ ઢાકયુ નહીં રહેતુ, ટળે છીનાળે કીર્તિકમાઈ ॥ ૩૦ ॥

છાણુનું ઘેબર કદિ ન બનતુ, પશુઓ જ્યા ત્યા થાતુ છાણુ,
 છાણુ પણ ઉપયોગી જગમા, છાણુ ધાન્યાદિક બળ બાણુ ॥ ૩૧ ॥

છક છકાટ છે અધુરામાહી, પૂરાઓ કદિ નહિં છલકાય,
 છકેલને ખત્તા બહુ વાગે, -ત્યારે સમજી ગુણને પાય ॥ ૩૨ ॥

છક્કડ સાન સમી નહિં કોઈ, જેથી સુધરે આતમરાજ;
 છક્કડ સમજપણાની જેને, -લાગે તે પામે સુખરાજ્ય. ॥ ૪૩ ॥
 છચોક સજ્જનતાનાં કાર્યો, -છુપાવ્યા જેવું નહીં છે કાંચ;
 છછડ માણસ છલકાતું ઝટ, છોકરવાદીથી સુખ નાંદ્ય. ॥ ૪૪ ॥
 છટકી બાય ન મનડું એવું, -કર ॥ નિશ્ચયથી ચેતનરાય;
 છટાદાર બાષણ કરવાથી, શ્રોતાઓ અંજાઈ બાય. ॥ ૪૫ ॥
 છણુજે જ્ઞાને સત્યવિચારો, સત્યાસત્યનો કરી વિવેક;
 છત ગુણની તો જ્યાં ત્યાં પૂજા, -સતાપણાની ધારો ॥ ટેક. ॥ ૪૬ ॥
 છૂપાવ્યા દોષો ન છુપાતા, -ઘાલો ॥ જો તેને પાતાળ;
 છૂપાતા રહેતા નહીં શૂરા, -ખૂમ પડે ઉઠે તત્કાલ. ॥ ૪૭ ॥
 છમાસી તપ પંચમ આરામાં, હજી પણ જૈનો કરતા દેખ ॥;
 છર કરવાથી શક્તિ ઘટતી, છરમાં અજપણું છે પેખ ॥ ॥ ૪૮ ॥
 છાતી કાઢી નિર્મળ રાખી, જગમાં ફર્જ અદા કર ॥ લબ્ય ॥;
 છાનાં જાહેર સઘળાં કાર્યો, -કરજે મોક્ષાર્થે કર્તવ્ય. ॥ ૪૯ ॥
 છાનું કોઈ ન પ્રભુથી જગમાં, છપાવ ॥ સત્ય વિચારાચાર;
 છાપવું દિલમાં પ્રભુમય જીવન, એજ છે તુજ સાડું અવધાર. ॥ ૫૦ ॥
 છાયા પુરૂષની ત્રાટકયોગે, સિદ્ધિ થાતાં કાલે જ્ઞાન;
 છાયા ચંત્ર અસલની ઘટિકા, છાંડો ॥ મિથ્યા માયા માન. ॥ ૫૧ ॥
 છિન્નભિન્ન શક્તિયો થાતી, કુસંપ ઇર્ષ્યા વૈરે જાણુ ॥;
 છિંડીરાજ એ જો ભેદ છે, -માર્ગ તે સમજી મનમાં માન. ॥ ૫૨ ॥
 છાંચડી વખત વખતની જૂદી, છિંક તે સારી ખોટી જાણુ ॥;
 છીપમાં અવસરે મોતી પાકે, અવસરે શોભે લગ્ન ને કાંણુ ॥ ૫૩ ॥
 છૂટે છે જ્ઞાનીઓને સારી, અજ્ઞાનીને દુઃખકર થાય;
 છુટા બાધ્યા બન્ને સારા, ખોટા સાપેક્ષિક કહેવાય. ॥ ૫૪ ॥
 છૂટો થા ॥ દુર્ગુણ વ્યસનોથી, છૂટકારો છે મોહથી શ્રેષ્ઠ;
 છીંકણી સારી ને ખૂરી છે, પ્રભુથી છોટા તે સહુથી હેઠ. ॥ ૫૫ ॥
 છોટે રહેજે ફર્જન શકથી, છેડવું નહીં સાડું કો કાલ;
 છેતરનારા જગમાં ઝાઝા, કંચનકામિની છેતરનાર. ॥ ૫૬ ॥

છેદાવુ મોહે જગ થાતુ, શુદ્ધાતમ નિજ નહીં છેદાય,
 છેલખટાઉ બનો ॥ ન આતમ ! છેલાણીને શાંતિ ન કર્યાય. ॥ ૪૭ ॥
 છોકરવાદ છે મોહે સૌને, મોહ તજે નહીં છોકરવાદ,
 છોકરા છોકરી પ્રભુ ખાળક છે, પ્રભુભાવે સેવે આઠહાઠ ॥ ૪૮ ॥
 છાછ તે સાચી દુર્ગુણી છે, છાછ તે વ્યસનોની કર ॥ દૂર,
 છાટુ મોટુ કોઈ ન જગમા, દેખાતા ઘટ પ્રભુનુ નૂર. ॥ ૪૯ ॥
 છાગાળા કે થયા ચાલતા, કે કે ચાલે નજરે દેખ ॥,
 છાગાળો ઈશ્વર અવિનાશી અતરૂમા વતે છે પેખ ॥ ૫૦ ॥
 છોડ કોડે થાય કદાપિ, માતા કદિ ન થાય અમાત,
 ઠોડની માતા છે દેવી, માતા સ્નેહનો થાય ન પાત ॥ ૫૧ ॥
 છેવટનુ પરિણામ શુ થાશે, પહેલાથી તસ કરે ॥ વિચાર,
 છેલખટાઉ બનતા પૂર્વે, જો ॥ તારી શક્તિ આધાર ॥ ૫૨ ॥
 છેલાઈથી વળે કશુ નહીં, મોક્ષ જવામા કર ॥ સહેલાઈ,
 છોડો ॥ નહીં સાચુ તેને જગ, જૂઠાથી નહીં સત્ય વડાઈ ॥ ૫૩ ॥
 છેડા કોનો ઠેઠ સુધીનો, લે ॥ નહીં જોટી રીતે ભવ્ય ॥,
 છેડા જેનો પકડો તેનુ, ઠેઠ સુધીનુ કર ॥ કર્તવ્ય ॥ ૫૪ ॥
 છૂટી જા તુ સર્વપાપથી, સર્વ દોષ કરવાથી છૂટ ॥,
 છુટા છેટી કર પ્રભુમા રહી, કર ॥ નહીં જૂઠી માથાદૂટ ॥ ૫૫ ॥
 છાપાછાપી ચર્ચા કર્યા, મર્ચા થી કે વળે ન ચે ન,
 છાપ ખરી પ્રભુ ભક્તિની ઘટ, પ્રગટે તો સુખની છે ઘેન ॥ ૫૬ ॥
 છછુદરને જો સાપ ખાય તો, મરે ને છડે તોતે અન્ધ,
 છછુદર સમ ઠે મોહની વૃત્તિ, ગ્રહણ ત્યાગમા તસ જો ધધ ॥ ૫૭ ॥

જ.

જનજન જૂઠને જારી છડો ॥, બાણો ॥ સત્ય ધર્મની વાત,
 જપો અરિહંત આદિ નવપદ, જૂદમ તણ થાશે રજિયાત ॥ ૧ ॥
 જનજો ભણ્યો ગણ્યો કહેવાશે, રાગ રોષ છુટ્યાથી બેચ,
 જીન બની જિન થાશે ભાવે, સર્વદુ ખના ટળશે કલેચ ॥ ૨ ॥

જગમાં જીવંતા તે જાણો ॥, મર્યા છતાં પણ જશ ધરનાર;
 જીત્યા જેણે દુર્જીણ દોષો, દુઃખીઓની કીધી બહાર. ॥ ૩ ॥
 જીવંતા તે મરેલ જાણો ॥, દુર્જીણ પાપીનો અવતાર;
 જનો ન ઇચ્છે જેતું જીવતર, દુનિયાને દુઃખી કરનાર. ॥ ૪ ॥
 જગમાં જીવ્યો તેહ કથાતો, જેણે જીત્યા રાગ ને રોષ;
 જડમાં સુખની બુદ્ધિ ત્યાગી, આત્મમાં સુખ ધાર્યું સંતોષ ॥ ૫ ॥
 જડસમ કેટિવર્ષતું જીવતર, હિંસાદિકથી જીવન જાય;
 જગમાં પત્યરથી પણ હલકું, એવું જીવન નિષ્ફલ થાય. ॥ ૬ ॥
 જગમાં જે પરમાર્થે જીવ્યો, અન્યજીવોનાં ટાળ્યાં દુઃખ;
 જગમાં જીવી જિનપદ પામ્યો, દેહવિના તેને છે સુખ. ॥ ૭ ॥
 મન ઇન્દ્રિય વિષયોને જીતે, ટાળે સર્વથા રાગને રીસ;
 જિન જિનવર આતમ તે થાતો, કેવલ જ્ઞાનવડે જગદીશ. ॥ ૮ ॥
 જગ જીત્યાથી ટળે ન દુઃખો, મન જીત્યાથી ટળતું દુઃખ;
 જીતે મોહને તે પ્રભુ પામે, પ્રગટાવે આતમમાં સુખ. ॥ ૯ ॥
 જગદુશાહે દુકાળમાંહી, જીવાડ્યા પણ જનો કરોડ;
 જીવંતા તે મર્યા છતાં પણ, જગમાં જેની મળે ન જોડ. ॥ ૧૦ ॥
 જગત્ ભગતનો મેળ મળે નહીં, જગમાં કર્મથકી અવતાર;
 જગની માયા સુખ થડછાયા, દુઃખ ભરેલો છે સંસાર. ॥ ૧૧ ॥
 જૈનોમાટે જૈનોપનિષદ્, જૈનગીતા સંસ્કૃત રચી સાર;
 જિન ધાતુ પ્રતિમા લેખોને, જે ભાગોમાં ચોળ્યા સ્ફાર. ॥ ૧૨ ॥
 જૈનોની પ્રાચીન અર્વાચીન, ઐતિહાસિક રચના બેશ;
 જૈનોની પ્રગતિ માટે તે, કરી બતાવ્યા શુભ સન્દેશ. ॥ ૧૩ ॥
 જૈનસૂત્રમાં મૂર્તિપૂજા, નિબંધ સંહ્યે લખ્યો બેશ;
 જેનામાં મધ્યસ્થપણું છે, તે સમજીને ટાળે કલેશ. ॥ ૧૪ ॥
 જૈનધર્મ ને ખ્રીસ્તિધર્મનો, મુકાલખો નામે શુભ ગ્રન્થ;
 જૈન ને ખ્રીસ્તિના સંવાદે, રચ્યો ગ્રન્થ સમજાવ્યો ચન્થ. ॥ ૧૫ ॥
 જીવન્મુક્તો નિર્લેપે કાર્યો કરે, જીવન્મુક્તિ નિર્મોહી સમજાવજો;
 જીવંતાં મુક્તિસુખ અનુભવ મેળવો, મોહ મરંતાં વૈકુંઠ જીવતાં દાવજો.
 જીવન્મુક્ત દશો મેળવશો જ્ઞાનથી. ॥ ૧૬ ॥

જૈનધર્મ જગમા છે અનાદિ, જૈનધર્મની આદિ ન આત,
 છતે જેઓ દ્રવ્યભાવથી, ચતુઓને જૈન મહત ॥ ૧૭ ॥
 “ છતે તે ” જૈનો કહેવાતા, દુર્ગુણ દુર્જલતાજ કુટેવ,
 છતે કર્મ શયતાનને જેઓ, જૈનો જે તે કરે શુભસેવ ॥ ૧૮ ॥
 જન્મની સાથે જરા મરણ છે, જોળનમાહી ધર્મ સધાય,
 જરા પ્રગટતા શક્તિ વિષુસે, ધર્મકર્મમા અશક્તિ થાય ॥ ૧૯ ॥
 જોળનવયમા ધર્મ ન સાધ્યો, જરામા કયાથી સાધી શકાય,
 જોળનવયમા ધર્મ કરી દ્યો ॥, પાછળથી પરતાવો થાય ॥ ૨૦ ॥
 જરા અવસ્થા આવ્યા પૂર્વે, આતમ ॥ તાડ કરી લે ॥ કાજ,
 જરામા જરી ન ગકિત ચાલે, પામી લે ॥ પ્રભુતુ સામ્રાજ્ય ॥ ૨૧ ॥
 જરા અવસ્થા આવ્યા પૂર્વે, આતમ ॥ જ્ઞાનથી જન્દી ચેત ॥,
 જરા અવસ્થા મિથથી ત્હારા, -ઉપર કાલ અપાટા હેત ॥ ૨૨ ॥
 જાળો જે જૂઠી તેમા, -જકરાઈ કયા હારે ધર્મ,
 જાગ ॥ જાગ ॥ આતમ પૈરાગ્યે, કરી લે ॥ સાચા ધર્મના કર્મ ॥ ૨૩ ॥
 જાણી જોઈ જૂઠ ॥ ન આતમ ॥, જગ મૃત્યુને ધર્મ છત ॥,
 જાણી જોઈ ધર્મ કરી લે ॥, પલ પલ કર ॥ નહીં મોઢે વ્યતીત ॥ ૨૪ ॥
 જે છતે છે સહઅયોધને, -તે પણુ છત્યો નહીં કહેવાય,
 છત્યો તે જે મોહને છત્યો, બીજાઓ હાર્યા કહેવાય ॥ ૨૫ ॥
 છત્યો નહીં જે કામ ક્રોધને, માયા લોભને તે છે કલીબ,
 છત્યો જગને પણુ તે હાર્યો, જેણે પાડી મોહની શીવ ॥ ૨૬ ॥
 છત્યો સાચો તે કહેવાતો, મોહને છતી બન્યો જે શાન્ત,
 છત્યા પાપીઓ પણુ હાર્યા, અકો તોપણુ તે છે બ્રાન્ત ॥ ૨૭ ॥
 છતો ॥ મોહને આતમ દેવા, મોહથી પામો ॥ લેશ ન હાર ॥,
 છતો ॥ મનને જ્ઞાને ધ્યાને, સમભાવે સ્વાતચ્ચને ધાર ॥ ૨૮ ॥
 છત જે સાત્વિક તે ॥ મુખકર, રાજસ તામસ છતછે જૂઠ,
 છતી છતત્વ પામો ॥ આતમ ॥, જગમા તુદ ન બનયો રૂદ ॥ ૨૯ ॥
 જેણે જાકળ ઝાઝવા પાણી, તેણે તન ધન જૂઠુ જાણુ ॥,
 જેણે જાણુ કૂલણુ તેણે, જડ લક્ષ્મી પ્રચુતાને માન ॥ ૩૦ ॥

જેઓ પ્રમાદી તેઓ મૂવા, પ્રમાદ વણુ જીવંતા સંત;
 જેઇ વિચારી આગળ ચાલો !!, ભૂલો નહીં તે છે મતિમંત. ॥૩૧॥
 જેવું સંધ્યા વાદળ વિજલી,—અમકારો તેવું છે દેહ;
 જેહુક્રમી કોનાપર કરવી, ચેતે તે તો જાને વિદેહ. ॥ ૩૨ ॥
 જેઓ ક્રોધી કામી કપટી, લોભી માની તેઓ ખાલ;
 જટા વધારે રાજને ધારે, જ્ઞાન વિના જાગકની ચાલ. ॥ ૩૩ ॥
 જેનું છે પરિણામ ન સાડું, જેનાથી દુઃખો પ્રગટાય;
 જેથી રહે ન શાંતિ સુખ તે,—પાપકર્મ જગમાં કહેવાય ॥ ૩૪ ॥
 જેના રાગ ને રોષ ટળ્યા છે, જેનામાં નહિ વૈર કપાય;
 જિન અર્હન પ્રભુ દેવ જાને તે, મારને જીતી મુક્તિ પાય. ॥ ૩૫ ॥
 જેઓ પાપે જીવે જાજું, તેઓનું જીવન નહીં શ્રેષ્ઠ;
 જેઓ ધર્મે જીવે જો દિન, તેઓ આગળ અન્યો હેઠ. ॥ ૩૬ ॥
 જેમ પોતાને સુખદુઃખ થાતું,—તેવું અન્યોને જગ થાય;
 જાણી જોવું અન્યોને દુઃખ,—દેવાનું તજ !! કાર્ય સદાય. ॥ ૩૭ ॥
 જેમ ઘટે તેમ સૌની સાથે, હુળીમળીને આગળ ચાલ !!;
 જગમાં ક્યાંયે બંધાવું નહીં, જોર જૂઠ્ઠાને ફરે ટાળ !! ॥ ૩૮ ॥
 જેણે જન્મી પ્રભુને જોયા,—તેનો જન્મ સફલ છે જાણ !!;
 જેણે રાગ ને રોષને ટાળ્યો,—તે જીવંતો છે ભગવાન. ॥ ૩૯ ॥
 જેનામાં ઉત્સાહ ને શ્રદ્ધા, શુદ્ધગ્રેમ ને પરોપકાર;
 જીવહયા ને સત્ય ને સેવા,—તે પામ્યો જગ પ્રભુનું દાર. ॥ ૪૦ ॥
 જીવ્યો તે જગમાંહી જેણે, નામરૂપનો ત્યાગ્યો રાગ;
 જીવંતો તે આત્મસ્વરૂપે, જેણે કીધું સઘળું ત્યાગ. ॥ ૪૧ ॥
 જીવંતી બાહ્યાંતર સઘળી,—શક્તિયોને ઝટ પ્રગટાવ !!;
 જિન થાવાને જન્મ છે ત્હારો, ધ્યેયાદર્શ જો તારું ધ્યાવ !! ॥ ૪૨ ॥
 જીભમાં અમૃત જીભમાં ઝેર છે, જીભમાં માન અને અપમાન;
 જીભમાં સ્વર્ગ ને નરક છે જાણો !!, જીભમાં દુર્ગતિ સફળતિ જાણો !! ॥ ૪૩ ॥
 જીભમાં મિત્રો જીભમાં દુશ્મન, જીભમાં વસતું સુખ ને દુઃખ;
 જીભથી કરને આંખે કળને, દેખો !! જીભમાં શાંતિ ભૂખ. ॥ ૪૪ ॥

છલથી મરવું છલથી તરવું, છલથી રોગ અને આરોગ્ય,
 છલમા ચડતી પડતી જાણે ॥, છલથી યોગ અને છે ભોગ ॥ ૪૫ ॥
 જન્મે તે જાણે ॥ જગમાહી, જેથી યાતો ધર્મોદ્ધાર,
 જેથી વશને દેશકોમળી, ચડતી વિશ્વોત્થતિ પ્રચાર ॥ ૪૬ ॥
 જન્મે તે જાણે ॥ જગમાહી, -જેથી લોકો પામે શાન્તિ,
 જન્મ જરાના ફૂં ખો દાળે, -જેથી યાતી વિશ્વોત્ક્રાન્તિ ॥ ૪૭ ॥
 જુદમી ધાતક કોમો સ્હામે, બળ કળ બુદ્ધિ વાપરનાર,
 છુવે છે કોમો જગ એવી, સાત્ત્વિક શક્તિને ધરનાર ॥ ૪૮ ॥
 જનનીસમ વાત્સલ્ય ન કોનું, જનનીનો મોટો ઉપકાર,
 જનની તે જગમાતા દેવી, સહેતી સતતિના અપકાર ॥ ૪૯ ॥
 જનની જગમા સ્વર્ગથી મોટી, જગમા જનની સ્નેહ અપાર,
 જનનીના ખોળામા સ્વર્ગો, જનની હાથો, પ્રભુ અવતાર ॥ ૫૦ ॥
 જનનીનો પ્રતિબદ્ધો વળે નહીં, જનની દેવી માતા સત્ય,
 જનનીની સેવા ભક્તિથી, -પ્રભુ ભક્તિના સફળ કૃત્ય ॥ ૫૧ ॥
 જનનીને નિત્ય પાચે પડવું, જનનીમા સદુ તીર્થ સમાય,
 જનનીની નિષ્કામે સેવા, -ભક્તિથી પ્રભુ ઘટ પ્રગટાય ॥ ૫૨ ॥
 જનનીપ્રેમને કોઈ ન પહોંચે, જનનીસ્નેહનો ધાય ન અત,
 જનનીસ્નેહને જનની જાણે, જનક ગુરુને એવો ॥ સત ॥ ૫૩ ॥
 જનની જનક સદ્ગુરુને દેવનો, -પ્રત્યુપકાર ન વાળે કોઈ,
 જનનીને ફૂં ખ ઠપકો ગાળે, -દેતા અ તે રહેશે રોષ ॥ ૫૪ ॥
 જનનીનો ઉપકાર વળે નહીં, છવતી દેવી છે માત,
 જનનીની સેવાભક્તિથી, -પુણ્યન ધ કૃણ શાન્તિ સાત ॥ ૫૫ ॥
 જેનો જે સમકિતને પામે, જ્ઞાનને ધારે જે ચારિત્ર,
 જેનધર્મ તે જગત્ ધર્મ છે, સર્વજીવોને કરે પવિત્ર ॥ ૫૬ ॥
 જેનો તે સદુ સદ્ગુણ ધારે, જ્ઞાનને ભક્ત્યા કરે સુકૃત્ય,
 જગજીવોના હિતને મારે, અહિંસાને પાળે સત્ય ॥ ૫૭ ॥
 જેનો જેઓ જુદસ્થ ત્યાગી, છવનતુ ધારે આદ્ય,
 જેનો જેઓ સધ ચતુર્વિધ, એવામા ધારે બદ્ધ દર્શ ॥ ૫૮ ॥

- જૈનો જૈઓ પરમાત્મપદ, વરવાતું ધરતા મન ધ્યેય;
જયણા, કરતા સર્વજીવોની, -ધારે જ્ઞાનાદિ આદ્યે. ॥૫૬॥
- જૈનો જૈઓ તન મનવાણી, આત્મ શક્તિ કરે પ્રકાશ;
જીતે દુર્ગણ પામે સદ્ગુણ, જૈનો તે જગજીવે ખાસ. ॥૬૦॥
- જૈનધર્મ તે વિશ્વધર્મ છે, દયા અહિંસા જ્યાં છે સુખ્ય;
જગમાટે જે જીવ્યું જાણે, અંતરમાં પ્રગટાવે સૌખ્ય. ॥૬૧॥
- જૈનો તે સમક્તિ જ્ઞાની, ભક્ત યોગી સેવા કરનાર;
જગને આત્મસમું માનીને, પ્રભુમયજીવને જે જીવનાર. ॥૬૨॥
- જૈનધર્મનાં શાસ્ત્રો સુણવાં, ગુરૂગમે વાંચી પામે !! જ્ઞાન;
જડ જેવા રહે તે નહીં જૈનો, શૂરા જૈનો જીવે જાણ. ॥૬૩॥
- જૈનો જે મિથ્યામતત્યાગે, આત્મને કરતા ભગવાન;
જગમાં જાહેર જોરે જીવે, બળબુદ્ધિ કલ બહુ ગુણવાન. ॥૬૪॥
- જૈનધર્મમાં જ્ઞાન ને ભક્તિ, ઉપાસના વૈરાગ્ય ને ત્યાગ;
જૈનધર્મ તે રાગ દોષને, -તજવા ગુણ ગ્રહવા ઘટ જાગ !! ॥૬૫॥
- જૈનધર્મ તે અનંત ગુણને, શક્તિયોનો કરે પ્રકાશ;
જૈનધર્મ સમજ્યા નહીં જૈઓ, -તે જૈનો નિર્બળ દીન દાસ. ॥૬૬॥
- જૈનધર્મમાં સાપેક્ષાએ, સદ્ગુણ દર્શન ધર્મ સમાય;
જૈનતત્ત્વનું જ્ઞાન કરે જે, તેને એવું દિલ સમજાય. ॥૬૭॥
- જૈનધર્મ પ્રગટાવ્યો જેણે, -એવા તીર્થંકર ચોવીશ;
જૈનધર્મના સ્થાપક અરિહંત, તીર્થંકર પ્રભુમું જગદીશ. ॥૬૮॥
- જૈનધર્મ છે સર્વજીવોમાં, આત્મને જાણે ભગવાન;
જૈન તે સાચો જગમાં પ્રભુમાં, -જીવ્યું જાણે થઈ ગુણવાન. ॥૬૯॥
- જૈન તે બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય વૈશ્યને, શૂદ્રના ગુણ કર્મે જીવંત;
જીવે બાહિર અંતર શકત્યા, આત્મગુણો પ્રગટાવે સહંત. ॥૭૦॥
- જૈનો ધરખારી ને ત્યાગી, જીતે દુર્ગુણ રાગ ને રોષ;
જગજીવોને સત્તાએ જૈન, -જાણી કરતો ગુણનો પોષ. ॥૭૧॥
- જગજીવોને આત્મસમા ગણી, જગજીવોની સેવા ભક્તિ;
જૈન નિજશક્તિ અનુસારે, કરતા પ્રગટાવે સહુ શક્તિ. ॥૭૨॥

જૈન શાસ્ત્ર ગુરુ દેવને માને, જૈનો તે જગમા કહેવાય,
 જૈનધર્મશાસ્ત્રોને ગુરુવણ, જૈનો જીવે નહીં કદાચ ॥ ૭૩ ॥
 જૈનો સાધો ॥ જ્ઞાન ને દર્શન,—ચારિત્ર સફળુણ સત્કૃત્ય,
 જૈનો જીવો ॥ દ્રવ્ય ભાવથી, સર્વજીવોને કરો ॥ પવિત્ર ॥ ૭૪ ॥
 જૈનસ ઘનુ જીવન પ્રગતિ, શક્તિ ધર્મનુ સાચુ મૂલ,
 જૈનશાસ્ત્રની સત્ય હયાતી,—તેને આગળ કર ॥ નહીં જૂલ ॥ ૭૫ ॥
 જૈનશાસ્ત્રને જૈનસ ધથી, જૈનધર્મ જગમા જીવ ત,
 ખેની, હયાતીથી છે જાણે ॥, જૈનધર્મ રક્ષા ગુણવત ॥ ૭૬ ॥
 જીવો સામળો સુધો આજો ॥, સ્પર્શો જ્ઞાન કરો નિર્લેપ,
 જગમાં પ્રભુપદ પામવા જીવો ॥, મનમા ધરો ॥ નહીં મોહનો થેપ ૭૭
 જ્યોતમા જ્યોતિ મળે તે ભક્તિ, નૂરમા નૂર મળે તે યોગ,
 જ્યોતિમા જ્યોતિ મળે તે સમાધિ, શબ્દભિન્ન અર્થકયે પ્રયોગ ૭૮
 જે જે અશે હયાદિ સફળુણ, પ્રગટે તે અશે છે ધર્મ,
 જે જે અશે વિરાગવૃદ્ધિ, તે અશે નાસે છે કર્મ, ॥ ૭૯ ॥
 જે જે અશે મત ગુણ પ્રગટે, થાય તે અશે આતમશુદ્ધિ,
 જે જે અશે મોહ ટળે છે, તે અશે પ્રગટે ગુણશુદ્ધિ ॥ ૮૦ ॥
 જાહેરમા કશો સહુ જોઇ, જાહેર યોગ્ય તે કશું ॥ જાહેર,
 જાહેરમા કશું જોઇ નહીં, શુભ કરતા મુખની રહેર ॥ ૮૧ ॥
 જાગીન આપી ॥ બનો ન જૂઠા, માયાના થાયો જામીન,
 જૂઠાના જામીન નહિ થાયો, નહીં તો અતે થાયો હીન ॥ ૮૨ ॥
 જીવે જગમા શક્તિમતા, થાતો નિર્જલવોકનો નાશ,
 જીવવામાટે સર્વપ્રકારે, શક્તિયોની જરૂર ખાસ ॥ ૮૩ ॥
 જાણી લેઇ પટે જે કુપમા, તે મમ જગમા મૂર્ખ ન કોઈ,
 જાણી રેખી જૂલ મુધારે, કદિ ન તે રહેનો જગરોઈ ॥ ૮૪ ॥
 જર્મન કાર્યુ પ્રિયીશ જીવ્યુ, પ્રિયીશ બજ કજ ગુદિમત,
 જગમાં બજ કજ સ પને શક્તિ, જ્ઞાને જીવે છે મતિમત ॥ ૮૫ ॥
 જગમા જીતને કાર છે કમે, કર્મ પ્રમાણે મુખ દુષ્ણ થાય;
 જોનો દુર્ગુણરૂપી અત્રુ,—તો પછી કોઈ ન જીતો જાય ॥ ૮૬ ॥

જન્મભૂમિ ને જનની એ બે, સ્વર્ગ થકી બે છે જ મહાન;
 જન્મભૂમિ ને જનની સેવા,-શક્તિ કરતાં પ્રભુપદ જ્ઞાન. ॥૮૭॥
 જગ સહુ ફરીને જન્મભૂમિમાં, આવે ત્યારે આનંદ થાય;
 જગનો છેડો જન્મભૂમિ-ધર, લૌકિક દૃષ્ટિએ એ ન્યાય. ॥૮૮॥
 જીવનમાટે અગ્નિ ને પાણી, અગ્નિ વાયુ ને આકાશ;
 જીવનમાટે વસ્ત્ર ને ઔષધ, વિદ્યા જ્ઞાન ને શક્તિ સુવાસ. ॥૮૯॥
 જીવનના ઉપયોગી પૃથ્વી, સૂર્ય ચંદ્રને તમઃ પ્રકાશ;
 જીવન ઉપયોગી વસ્તુનું, જ્ઞાન કરો ॥ નહીં રહો ઉદાસ. ॥૯૦॥
 જૈનસૂત્રમાં મૂર્તિપૂજા,-નામે ગ્રન્થ રચ્યો હિતકાર;
 જગમાં ઉપયોગી તે જીવે, મૂર્તિ મંદિર આદિ ધાર । । ॥૯૧॥
 જાત મહેનત કરી કાયા પોષે, સ્વાશ્રયે જીવે જે નરનાર;
 જાત મહેનતથી સ્વતંત્ર તેઓ, જગમાં એવો છે વ્યવહાર. ॥૯૨॥
 જંબુસ્વામી ચરિત્ર વાંચો ॥, પ્રગટે છે વૈરાગ્ય ને ત્યાગ;
 જગમાં વિષને અમૃત બે છે, અમૃત પી વિષને દૂર વાર ॥. ॥૯૩॥
 જગમાં ખાડા ટેકરા સરખા, જગમાંથી બેંચો ॥ શુભ સાર;
 જગમાં જન્મ્યો પ્રભુપદ લેવા, ધ્યેયાદર્શને દિદમાં ધાર ॥. ॥૯૪॥
 જ્યાં સુધી જગમાં જીવન છે, ત્યાં સુધી જીવોમાં કલેશ;
 જીવવામાટે આહારાદિક,-અર્થે થાતા જાણુ । । હૃમેશ. ॥૯૫॥
 જીવોને છે જીવન કલહો, જીવે છે જીવોથી જીવ;
 જીવવામાટે જીવન કલહો, પરસ્પરે વર્તે છે સદીવ. ॥૯૬॥
 જીવવામાટે દેહજીવનથી, લોજન જલ ઉપયોગનાં કૃત્ય;
 જીવો કરતા રાગ રોષને, કામે ધર્મી સમજે સત્ય ॥૯૭॥
 જૂલમ કરો । । નહીં જોરને પામી, તન ધન સત્તાનું શું જોર;
 ઝડપે આવી કાલ અગ્નિનક, તારૂં ત્યાં નહીં ટકશે તોર. ॥ ૯૮ ॥
 જનક જનની સ્નેહ વાતસલ્યનો,-મહિમા જગમાં અપરંપાર;
 જન્મથકી જનની ઉપકારી, જીવંતી દેવી નિર્ધાર. ॥ ૯૯ ॥
 જૂઠ્ઠાથકી જગજીવો ભરિયા,સૌ માને પોતાનું સત્ય;
 ઝઘડા ટંટા પક્ષાપક્ષી, કરતા જીવો પાખંડકૃત્ય. ॥ ૧૦૦ ॥

જનની જનક ઉપકારી બહુ છે, જનની જગની અળા માત,
જનની જનકની સેવાભક્તિ, કરતા સતાનો શુભ ખ્યાત ॥ ૧૦૧ ॥
હવે હવે છે હવેથી, -જઠથી ભાખ્યુ શાસ્ત્ર મહાર,
હવે ને મળજા તે હવે, નળજા પામે જગમા હાર ॥ ૧૦૨ ॥
હવેને ઉપગ્રહ સદા છે, હવેનો અહવેનો બધુ ॥,
હવે હવે ઉપગ્રહોથી, ઉપગ્રહો તે યશ પ્રમાણ ॥ ૧૦૩ ॥
હવે નિષ્કામે પરમાર્થે, હવે તે પ્રભુભક્ત છે સન્ન,
જગને આતમ માની હવે, વર્તે તે પ્રભુરૂપ મહન્ત ॥ ૧૦૪ ॥
જૈનધર્મ છે સર્વહવેની, -ઉત્તતિકારક સુખ કરનાર,
જૈનધર્મી જગમાટે હવે, સ્વપરોક્તિ કાર્યો કરનાર ॥ ૧૦૫ ॥
જૈનધર્મમા સર્વધર્મનું, સાપેક્ષે સદુ સત્ય સમાય,
જૈનધર્મ એવો ને જાને, -સમજે તે પ્રભુરૂપે યાય ॥ ૧૦૬ ॥
જગમા સૌને દેખો ॥ જાણો ॥, જગમાથી ગ્રહો સાચુ કૃત્ય,
જગમા સત્ય ગ્રહો ॥ સૌમાથી, જગમા વર્તે સત્ય અસત્ય ॥ ૧૦૭ ॥
હવતા પણ તેહ મરેલા, મૃત્યુભયે ને બને શુભામ,
જૂઠમ સહે ને બકરી પેઠે, બોળે ને નિજકુળાનું નામ ॥ ૧૦૮ ॥
હવતા પણ તેહ મરેલા, મુલે ન હુ ખીનો પોકાર,
જોજૂમથી અન્ય સતાવે, જમ જેવા બનતા નિર્ધાર ॥ ૧૦૯ ॥
હવતાં પણ તેહ મરેલા, પરતત્ર બની હવે જેહ,
હવવા માટે જૂઠમ કરે બહુ, પાપે પોપે નિજની દેહ ॥ ૧૧૦ ॥
હવતા પણ તેહ મરેલા, બજ કજ બુદ્ધિ ચકિતહીન,
હવતા જથ ને નહીં પામ્યા, ને હવે પાપી આધીન ॥ ૧૧૧ ॥
હવવામાટે મોહ ધરીને, ચતુતામે યમ દ્વૃષ્ટ્ય,
કરતો દેશ સ્વજન ને ધર્મનો, -દોહ કરે નહીં પાળે સત્ય ॥ ૧૧૨ ॥
હવતા તે મર્વા છતા પણ, ગરીબ હુ ખીને દીધા દાન,
હવેનાહિતમાટે તન ધન, અર્પ્યા જેલે પ્યારા પ્રાણ ॥ ૧૧૩ ॥
હવતો પણ તેહ મરેલો, ધર્મસથ દોદી મદાપાય,
જગભૂમિ ને દેશનો દોદી, સતી સાધુના લીધા શાય ॥ ૧૧૪ ॥

જીવંતો પણ તેહ મરેલો, ધર્મથી જીવ્યો નહીં નર જેહ;
 જીવંતા તે મર્યા છતાં પણ, જેણે કીધો ધર્મનો દેહ. ॥ ૧૧૫ ॥
 જાગંતા તે ધર્મી સજ્જન, જ્ઞાનભક્તિ સેવા ધરનાર;
 જાગંતા પણ તેહ ઉઘતા, અજ્ઞાની દુર્ગુણી નરનાર. ॥ ૧૧૬ ॥
 જાગંતા ધર્મીજન સારા, ધર્મકૃત્ય કરતા ઉપકાર;
 જાગંતા પાપીજન ભૂંડા, હિંસક ચોરાદિક અવતાર. ॥ ૧૧૭ ॥
 જાગંતા સમ્યગ્દૃષ્ટિજન, મિથ્યાજ્ઞાની ઉધ્યા જાણુ !!;
 જાગ્યા તે સાચા પ્રભુપ્રેમી, દયાવંત સદ્ગુણી ખાણુ. ॥ ૧૧૮ ॥
 જાગ્યા યોગી સાધુ સન્તો, ભકતો વીરો દાની કૃકીર;
 જાન પરાર્થે આપી જીવે, દેશને ધર્મોદ્ધારક વીર. ॥ ૧૧૯ ॥
 જન્મે ત્યારે વાળાં વાગે, પૂર્વપુણ્યનો ઉદય તે જાણુ !!;
 જયંતી જેની મરણ પછીતે, જન્મ્યા આ જગમાંહી પ્રમાણુ. ॥ ૧૨૦ ॥
 જન્મ્યા જગમાં તેઓ સાચા, જન્મ મરણનો પામે પાર;
 જગમાં મૃત્યુ પછી સહુ પૂજે, અરિહંત જેવા સુખકાર. ॥ ૧૨૧ ॥
 જન્મ ધરીને હિંસાદિકમાં, પાપે રહેતા જે આત્મકત;
 જન્મ્યા પણ તે મરેલ જાણુ !!, પરજીવોનાં પીતા રકત. ॥ ૧૨૨ ॥
 જાહુ કાઢે પણ સદ્ગુણી જે, સત્કર્મી ઉચાં નરનાર;
 જાજડું વાળે નીચ ન માનવ, દુર્ગુણી પાપી નીચ છે ધાર !!. ॥ ૧૨૩ ॥
 જાજડું વાળે માતાદિકતું, તે છે સેવા ભક્તિ ધર્મ;
 જરીક માતાદિકની સેવા, -કરતાં પ્રગટે પુણ્યનાં કર્મ. ॥ ૧૨૪ ॥
 જામા ગ્રહવા તજવા જેવા, -તેમાં નહીં જેમ હર્ષ વિષાદ;
 જામા દેહના લેવા તજવા, જ્ઞાનીને ત્યાં નહીં ઉન્માદ. ॥ ૧૨૫ ॥
 જોર વિના જીવાતું ન જગમાં, જોરથા જર જોડ રક્ષાય;
 જોરથી જમીન જીવન રક્ષા, જોરે ન્યાય જગતમાં થાય. ॥ ૧૨૬ ॥
 જોડ જમીનને જર માટે જગ, જ્યાં ત્યાં મારામારી થાય;
 જર જમીનને જોડ ત્યાજે, યોગી તે પ્રભુરૂપ સુહાય. ॥ ૧૨૭ ॥
 જરા અવસ્થા પહેલાં ચેતી, આત્મ કરજે પ્રભુત્વ ધ્યાન;
 જરા દશામાં ધર્મનાં કૃત્યો, -ચાતા નહીં કર સાચું જ્ઞાન. ॥ ૧૨૮ ॥

જગમ તીર્થ તે સ ॥ ચતુર્વિધ, પ્રભુ તે વૈરાટ સ્વરૂપ,
 જગમ તીર્થની સેવા ભક્તિ, કરતા આતમ થાવે જૂપ ॥૧૨૯॥
 જડીબુટ્ટીનું જ્ઞાનકર્યાથી, નિજ પરનું કંટ્યાણુ કરાય,
 જાણી જૂજ જૂલ કરે તે, પછીથી ભારે ખત્તા ખાય ॥૧૩૦॥
 જાણ્યું જગમા તેનું સાચું, વારે જે મન રાગને રોપ,
 જમના ક્ષમા ન ક્ષમાતો, અતરમા ધારે સતોષ ॥૧૩૧॥
 જેલ તે સાચી દુર્ગુણની છે, દુરાચારની સાચી જેલ,
 જેલ તે દુશ્મનના થવું નોકર, મોઢે જેલ છે મોટા મહેલ ॥૧૩૨॥
 જેલ તે વ્યસનાધીન થવું છે, પરનારી વેશ્યાનો સગ,
 જૂઠંને હિંસા ચોરી જારી, જૂઠમ અનીતિ દુષ્ટની સગ ॥૧૩૩॥
 જેલ તે જૂઠમી તાળે રહેવું, રાગ રોપના થવું શુભામ,
 જાણી જોઈ કુસ પ કરવો, પરાધીન જીવનનું ઠામ ॥૧૩૪॥
 જયજ્ઞાએ સહુ કર ॥ શુભકાર્યો, ધર્મની માતા જયજ્ઞા જાણુ ॥,
 જયજ્ઞા ઉપયોગે કરવાથી, -અઝ ધ આતમ થાય પ્રમાણુ ॥૧૩૫॥
 જીવના જોખમે સાહસ કરતા, જગમા રાખે તેઓ નામ,
 જોખમ ખેડ્યાવણુ નહીં સિદ્ધિ, જોખમ ખેડે તે લહે દામ ॥૧૩૬॥
 જારકર્મથી વિધ્ણુ સરખા, -થયા જગતમા શાલિગ્રામ,
 જારકર્મથી તન ધન દેશને, રાજ્યનો નાથ છે રહે ન હામ ॥૧૩૭॥
 જન્મ વખતે જન્મોત્સવ થાતા, એતો પૂર્વના પુણ્યપ્રતાપ
 જન્મ વખતે ઘરમા રોકકળો, પૂર્વપાપથી એ સતાપ ॥૧૩૮॥
 જન્મ ન્યતી મહોત્સવ થાતા, એતો પૂર્વભવોની કમાઈ,
 જયતી જેની મૃત્યુકાલે, આ ભવની છે ધર્મકમાઈ ॥૧૩૯॥
 જન્મે મરે છે અસખ્યજીવો, નજરે અનુભવ કરીને દેખ ॥,
 જન્મ પછી મરીને નહી જન્મે, સત્ય જન્મ એનો જગ પેખ ॥ ૧૪૦॥
 જાહેરમાં હિંમત નહીં જેની, જાહેર સાડ કરે ન કાજ,
 જન્મ્યા પણ જગલોકે ન જાણ્યા, -એવાથી નહીં સુખ સામ્રાજ્ય ॥૧૪૧॥
 જાણી જોઈને મરતા જેઓ, -વાર્યા છતા ન માને શીખ,
 જન્મ્યા એવા મરેલ જાણો ॥, શકિત ખોઈ જે માગે લીખ ॥૧૪૨॥

જોડ જમીન જર કુટુંબ દેશને, કોમતું રક્ષણ કરે તે મર્દ;
 જોર વિના નહીં જગ હવાતું, મર્દનાં જાણે મર્દો દર્દ. ॥૧૪૩॥
 જગમાં હવી જશ નહીં પામ્યો, ઠર્યું ન સ્વપરોક્ષિતિશુભકર્મ;
 જમીન તેણે ભારે મારી, પરોપકારે ન સમજ્યો ધર્મ. ॥૧૪૪॥
 જેઓનો ઉપકાર ગ્રહીને, હવે છે તેઓને રક્ષ !!!;
 જેઓ તુજને નિત્ય સહાયી, તેઓના પ્રાણો નહીં ભક્ષ !!! ॥૧૪૫॥
 જૂઠું બોલ ન પ્રાણ જતાં પણ, કામકોધથી જૂઠું ન બોલા!!;
 જૂઠાનો વિશ્વાસ ન પડતો, નિર્ભયતાથી સાચું બોલ !!! ॥૧૪૬॥
 જૂઠું ન બોલો લોભે સ્વાર્થે, માને કપટે જૂઠ ન ભાખ !!;
 જૂઠું બોલ ન જૂઠું કર !! નહીં, સત્યવાદીની શાખને રાખ !! ॥૧૪૭॥
 જૂઠું ન બોલો !! કીર્તિ મહત્તા, -રક્ષણકાળે નર ને નાર;
 જૂઠાથી આતમબલ ઘટતું, જૂઠાનું નહીં તેજ લગાર. ॥૧૪૮॥
 જૂઠમાં પાપ વસે છે ભારે, ધંધાર્થે નહીં જૂઠું બોલ !!;
 જૂઠ તે પાપને સત્ય તે ધર્મ છે, જ્ઞાને બેની કિંમત તોલ !! ॥૧૪૯॥
 જૂઠું બોલી જૂઠું કરીને, હવણું તેમાં પ્રભુ ન પાસ;
 જૂઠાનો જ્યાં ત્યાં જગમાંહી, કોઈ નહીં રાખે વિશ્વાસ. ॥૧૫૦॥
 જૂઠો યદ્યપિ આ ભવમાંહી, પૂર્વપુણ્યથી સુખીઓ થાય;
 જૂઠો તદ્યપિ અંતે દુઃખી, વા પરભવમાંહી દુઃખી થાય. ॥૧૫૧॥
 જાડાથી કદિ ડરી ન જાણું, કૃશથી કરો !! વિચારી યુદ્ધ;
 જાડા મેદ થકી જે લોકો, નખળાઈ ત્યાં દેહ ન શુદ્ધ. ॥૧૫૨॥
 જોરાવર તે મન ઈન્દ્રિયો, -વૃત્તિયોને વશ કરનાર;
 જોરાવર તે અન્યાયોને, જૂદમથી સૌને બચાવનાર. ॥૧૫૩॥
 જોરાવર તે તન મન બળ ને, -સદ્વ્યયોગમાં વાપરનાર;
 જોર પશુબલ સિંહાદિમાં, -એવા બળથી ફલ ન થનાર. ॥૧૫૪॥
 હર્ષવશ્ચપેઠે કાયાનું, -બદલાવું સ્વોક્ષતિને હેત;
 હર્ષ તનુ બદલાવું ભાવી, પ્રગતિ હેતે છે સકેત. ॥૧૫૫॥
 હર્ષને ત્યાગે નવીન પહેરે, પહેરનારો નહીં બદલાય;
 જાણી એવું મૃત્યુ કાલે, જ્ઞાની, બીતિ શોક ન પાય. ॥૧૫૬॥

જડવાદીઓ જગમા ઇશ્વર, આત્મ કર્મ ન માને એહ,
જડ દેહાદિકમા સુખ માને, ભૌતિક ઉન્નતિ માને તેહ ॥૧૫૭॥

જડવાદીઓ જગમા જળરા, દેશભૂમિ ધન સત્તાવાન,
જડવાદીઓના જૂદાઓના, -સામા ઉભા રહેવું જાણુ ॥ ૧૧૫૮॥

જડવાદીની શક્તિ સઘળી, -તેનાથી લહીએ નહી હાર,
જડવાદી કરતા શક્તિમત, -ચેતનવાદી હોય એ ધાર ॥ ૧૧૫૯॥

જડવાદી પેઠે ધર્મીઓ, ખીલવે સર્વ પ્રકારે શક્તિ,
જડ ભોગોમા મુઝાતા નહી, કરતા શક્તિયોને વ્યકત ॥૧૬૦॥

જડવાદીઓ પુણ્યપાપને, માને નહી તે નરક ને સ્વર્ગ,
જડવાદીઓ કરતા જળરા, આત્મવાદીઓ લે અપવર્ગ ॥૧૬૧॥

જડવાદીઓ હિંસા જૂદું, -આદિ પાપમા ડર નહી ખાય,
જય કરે જે દુર્ગુણ છતી, આત્મવાદીઓ તે કહેવાય ॥૧૬૨॥

જયને અતે આત્મવાદીઓ, જગમા પામે છે નિર્ધાર,
જડ ચેતનની શક્તિયોનો, -શુભ ઉપયોગ કરે સુખકાર ॥૧૬૩॥

જીવંતી ઉપયોગી વહજે, જીવંતી લે નિર્લેપે મ્વાદ,
જીવ જો વશમા તો નહી રોગો, નહી દુઃખને મિથ્યાવાદ ॥૧૬૪॥

જીવલડી છે સ્વર્ગ નરકને સુખદુઃખનું કારણ દિલધાર ॥,
જીવલડી જીવાડે મારે, જીવને જીવે 'જીન' તે ધાર ॥ ૧૧૬૫॥

જીવલડીથી પુણ્ય પાપો, થાતા એવું નિશ્ચય જાણુ ॥,
જીવલડી જેના વશ નહી તે, જીવ તો મડદુ જ પિછાણુ ॥ ૧૧૬૬॥

જીવલડીથી માન ને કીર્તિ, જીવલડીથી હુડધૂત થાય,
જીવલડી વશ તે જીવ તો શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ પાય ॥૧૬૭॥

જીવલડી ઉપયોગે વાપર ॥ જીવંતી કર ॥ સાર કાજ,
જીવ અમૂલ્ય છે જગમા જાણુ ॥, જીવંતીએ ચાલે સામ્રાજ્ય ॥૧૬૮॥

જરા જરામા ઉઠળી જા ॥ નહી, જોયામા પણ જૂલો થાય,
જો ॥ નિજ જૂલોને કાર્યોને, જોઈ વિચારી આપો ॥ ન્યાય ॥૧૬૯॥

જોર જો યોવનને વશ રાખો ॥, જોર જો વીર્યનું રક્ષણ થાય,
જળરા જીવે જળજા મરતા, બાહ્યાંતર જોરે જીવાય ॥૧૭૦॥

જોરાવર તે આતમ જાણું, તોડે જે મન મોહનું જોર;
 જોરાવર તે છે જગ સાચો, ચક્રવે નહીં અનીતિ તોર. ॥૧૭૧॥
 જોર કરે નહીં પાપકૃત્યમાં, વ્યસનોમાં નહીં વાપરે જોર;
 જોરી ચોરીમાં નહીં જોરને, -વાપરે તેનું સાચું તોર. ॥૧૭૨॥
 જીવાની વિદ્યા ધન સત્તા, -યોગે જોરથી જાદુમાં થાય;
 જોરથી જાદુમાં પાપો કરે નહીં, જોરાવર તે સત્ય ગણાય. ॥૧૭૩॥
 જીવું છું હું પ્રભુના માટે, પ્રભુમાં રહી પ્રભુથાવા કાજ;
 જીવું છું મન વચ કાયાથી, -પવિત્ર લેવા શિવસામ્રાજ્ય. ॥૧૭૪॥
 જીવું છું આત્મિકસુખ લેવા, પરાપકારી કાર્યો હેત;
 જીવું છું જગજીવોના હિત, માટે સ્વાર્પણ કરી સંકેત. ॥૧૭૫॥
 જીવું છું હું નિજાત્મશુદ્ધિ, -કરવા અન્યના હિતને કાજ;
 જીવીશ જામતકતખતક ધર્મનું, પ્રગટાવીશ સાચું સામ્રાજ્ય. ॥૧૭૬॥
 જંખૂસ્વામી ચરિત્ર વાંચો ॥, -જેમાં સાચો છે વૈરાગ્ય;
 જેણે જંખૂચરિત્ર વાંચ્યું, -તેને પ્રગટે જ્ઞાન ને ત્યાગ. ॥૧૭૭॥
 જેનાથી તુજ જીવ્યું જાતું, -તેના માટે આપો ॥ જાન;
 જેનું લીધું તેને દેવું, તેમાં શું કરવો અભિમાન. ॥૧૭૮॥
 જે આપે છે તે તો લે છે, લેવું દેવું રહસ્ય ચોર;
 જ્યો પરાજયમાં થઈ સાક્ષી, વર્તે તો તું બને ન દોર. ॥૧૭૯॥
 જૂઠું અંતે ગમે તે રીતે, ગમે તે કાલે જૂઠું ગણાય;
 જૂઠાનું બલ સદા રહે નહીં, જૂઠાવ્યવહારે દુઃખ થાય. ॥૧૮૦॥
 જેમાં તેમાં સમજ્યા વણુ તું, માર ॥ ન માયું સત્યને ધાર ॥;
 જાહેર ખાનગીમાં પ્રભુમાં રહી, કર ॥ કર્તવ્યાચારવિચાર. ॥૧૮૧॥
 જક પકડીને જૂઠી રીતે, જકી થાતાં થાય ન કાજ;
 જકડો નહીં ગરીબોને જ્યાં ત્યાં, કર્મે છે અપકીર્તિ લાજ. ॥૧૮૨॥
 જગતલવાડો જેથી થાવે, તેવા કામોથી થા ॥ દૂર;
 જગત લગતને બને ન ક્યારે, સમજે જ્ઞાની જગ મશહૂર. ॥૧૮૩॥
 જડતા તે અજ્ઞાન દુરાગ્રહ, જડતા તે આલસને જાણુ ॥;
 જડતા તે છે નવરા રહેવું, જડતા તે છે સ્વાર્થને માન. ॥૧૮૪॥

જડતાથી મન તનની અશક્તિ, જડતાથી નહિ શુદ્ધિ વિકાસ,
 જડતાથી પ્રગતિ નહીં સારી, જડતાથી સદ્ગુણકિત વિનાશ ॥૧૮૫॥

જગન્નાથ તે આત્મપ્રભુ છે, ઘટ ઘટ તનુદેવલ વસનાર,
 જગન્નાથપુરી-તનુ મન છે, -જગત્પદ્મ શુદ્ધિમાં ધાર ॥ ૧૧૮૬॥

જગબધુ છે જગન્મિત્ર છે, જગત્પિતા છે આતમદેવ,
 જગત્ વ્યથિથી તનુ છે નિજનુ, જગપતિની જ્ઞાને છે સેવ ॥૧૮૭॥

જગત્ માન્ય છે પ્રકાશી આતમ, જ્યાં ત્યાં જગત્ આતમ જાણુ ॥,
 જગ્યા ન નામ કામ કેકાણુ, -એવો આતમપ્રભુ પિછાણુ ॥ ૧૧૮૮॥

જાગી પહેલા સત્યજ્ઞાનથી, પછીથી જગજીવોને જગાડ ॥,
 જગાડે શુ જે ઉંઘેલાઓ, જગત્ને લાગે ન જગાડ ॥ ૧૧૮૯॥

જગત્ કરજે સર્વલોકને, નામરૂપનો તણ અહ કાર,
 જ્યાં ત્યાં પ્રભુરૂપે થઈ જીવો, અહ પલાવણુ કર્મને ધાર ॥ ૧૧૯૦॥

જઘન્ય મધ્યમ ઉત્કૃષ્ટ છે, સેવાશક્તિ જ્ઞાનપ્રકાર;
 જણ્યા વેરા અન્યધર્મી પર, જૂદમ અનીતિના આચાર ॥૧૯૧॥

જટા વધારે તે નહીં જોગી, શુણ્ણને ધારે જોગી જાણુ ॥,
 જટા વડાદિ વૃદ્ધોની, -તેથી તે નહીં જોગી પ્રમાણુ ॥૧૯૨॥

જટાજૂટ ધરવાથી તેમજ, કાન ફડાવે મળે ન દેવ,
 જન્મ મરણ ટાળે તે જોગી, મોહની સઘળી તજે કુટેવ ॥૧૯૩॥

જઠરાગ્નિ જો તીવ્ર જને તો, પત્થર સરખુ પણ પચી જાય,
 જઠરાગ્નિથી આરોગી તન, યોગશક્તિયો વધતી જાય ॥૧૯૪॥

જડકરતોથી કલિયુગમાહી, ધર્માદિક ગ્લણુ નહીં થાય,
 જડકરતો તો નિજને તારે, પરને તારી ચક્રે નહીં ન્યાય ॥૧૯૫॥

જડમૂળમાંથી નાશ થયો તો, -તે પાછુ નહીં કદિ પ્રગટાય,
 જડકર્મોને આતમચેતન ॥, -કર્મનાશથી જન્મ ન થાય ॥૧૯૬॥

જણાવણુ અન્યોને સાડ, જેથી તેઓ લહે સુખ ચાન્તિ;
 જતન કરો મન વાળી તનનુ, વીર્ય જતનથી વધતી કાન્તિ ॥૧૯૭॥

જનતાની સદુ સારી પ્રગતિ, -કરવામાં નિજ જીવન હોમ ॥,
 જનતામા પ્રભુને પ્રગટાવો ॥, ગદ્દા રાખો ॥ રોમે રોમ ॥૧૯૮॥

જનપદ ધર્મો જનપ્રવાદો, સઘળાનું કર ॥ સમ્યગ્જ્ઞાન.
 જન્મ ધરીને જાણો ॥ સઘળું, જ્ઞાનીમાં જાણો ॥ ભગવાન. ॥૧૯૬॥
 જનરત થા ॥ તું મન ઇન્દ્રિને, -તનનો વૃત્તિનો જગ બેશ;
 જાતનો જનરત તે જગ જનરત, થાતાં નાસે સઘળા કલેશ. ॥૨૦૦॥
 જગજનરંજન કરવામાટે, -થતી મનોવૃત્તિને વાર ॥;
 જનસમુદાયનું નામરૂપના, -મોહ વિના કર ॥ સહુ સુખકાર. ॥૨૦૧॥
 જગહિતેચ્છુ જે નિષ્કામે, પ્રભુમાં અર્પાઈ તે થાય;
 જગમાં તે છે પ્રભુપ્રતિનિધિ સમ, પ્રભુસ્વરૂપે તેહ સુધાય. ॥૨૦૨॥
 જનાનખાનું અંતરૂમાંહી, સદ્વૃત્તિયોનું કરા ॥ બેશ;
 જનાનખાનું ઘટમાં સમજે, તે વ્યભિચારી થાય ન કલેશ. ॥૨૦૩॥
 જનાખ થાવું સ્વાત્માર્પણથી, સદ્ગુણી પરમાર્થી છે જનાખ;
 જનાખ સતો યોગી શૂરા, જેનો પકતો સારો દાખ. ॥૨૦૪॥
 જનાવરો સરખા તે લોકો, વ્યભિચારી જૂદમી મહાપાપ;
 જનાવરો સરખા જે લોગી, આપે અન્યોને દુઃખ તાપ. ॥૨૦૫॥
 જનુની થાતાં વિચાર કરજે, સન્માર્ગોમાં સાડે જનુન;
 જનુની દોષો પાપો કરતો, -હારે તે કીધું સહુ પુણ્ય. ॥ ૨૦૬ ॥
 જનોઈથી વૈદિક પૌરાણિક, હિંદુકોમનું છે ઝોળખાણ;
 જનોઈ તે સદ્ગુણ નીતિની, મનુષ્યમાત્રનું લક્ષણ જાણ!! ॥ ૨૦૭ ॥
 જનોઈ ધાલે ગુણ નહીં ધારે, ધરે ન નીતિ ધર્માચાર;
 જનોઈ ધાલે કરે ન ભકિત, બને ન તે સદ્ગુણી નિર્ધાર. ॥ ૨૦૮ ॥
 જન્મચરિત્રો સત્પુરૂષોનાં, સતીઓનાં વાંચો ॥ નરનાર;
 જન્મની શાથે સૌને સુખ દુઃખ, કર્મે પ્રગટે છે નિર્ધાર. ॥ ૨૦૯ ॥
 જન્માંતરમાં સુખદુઃખકારણ, આજ જન્મનાં પુણ્ય ને પાપ,
 જન્માંતરમાં આજે જેવું, -કરશે તેવું લેશે છાપ ॥ ૨૧૦ ॥
 જન્માંધો પણ ભકતયોગીઓ, જ્ઞાનીઓ બનતા નિર્ધાર;
 જન્માંધો કરત મહાઅન્ધા, અજ્ઞાની જે નરને નાર. ॥ ૨૧૧ ॥
 જન્મોતરી લખ્યું તે સહુ જાણી, બનો ॥ ન વિશ્વાસી નરનાર;
 જન્મની સાથે સારો ઉદ્યમ, સદ્ગુણમાં સુખનો આધાર. ॥ ૨૧૨ ॥

જપ છે બાહિર અતરુ લેદે, જપ સરખો નહીં યજ્ઞ મહાન,
 જપ જે જપ એાં અર્હ મહાવીર, પ્રગટે અતરુ સાચુ જ્ઞાન ॥૨૧૩॥
 જપ છે તમ રજ સાત્ત્વિકલેદે, નિષ્ક્રમે છે સારો જપ,
 જપતપ, જ્ઞાનીઓને મુક્તિ, - અર્થે થા ॥ તો ટાળે પાપ ॥ ૨૧૪ ॥
 જપ જે સાત્ત્વિકલાવે કરવો, તે છે સહુયજ્ઞોથી શ્રેષ્ઠ,
 જપ જે પરાનો પ્રભુ પ્રગટાવે, - તેની આગળ બીજા હેઠ ॥ ૨૧૫ ॥
 જપમાળાથી જપ જપેને, મનડુ ભટકે ચારે કોર,
 જપ જે દેવોના આદેશને, ટાળે ન તેથી પાપ કઠોર ॥ ૨૧૬ ॥
 જપ કરો નહીં ધર્મીઓને, હુ ખ દેવાનુ કૃણ છે હુ ખ,
 જબરજસ્તીથી અનીતિ પાપો, - પ્રગટે નાસે સ્વર્ગનુ સુખ ॥૨૧૭॥
 જબાન સાચી તો સહુ સાડ, જબાની સાચી મુખદ્વાર,
 જવાબ આપો ॥ સત્ય ભરેલા, - તેથી પ્રભુ મળતા નિર્ધાર ॥૨૧૮॥
 જખેહકર જે શયતાનવૃત્તિ, - ને કે જેથી પાપ ન થાય,
 જખેહકર કુખુદ્ધિને તુ, જેથી ઘટમા પ્રભુ પ્રગટાય ॥ ૨૧૯ ॥
 જબર થાવુ શુભશક્તિથી, જબરાઓથી જગ છવાય,
 જર જમીનને જોડે રક્ષણ, નિજરક્ષણ, જબરાથી થાય ॥ ૨૨૦ ॥
 જલો પહેરે એટલા સર્વે, - સારા ન્યાયી નહીં ગણાય,
 જલો જે સદ્ગુણ સત્કર્મી, - તે જ્યા ત્યા થાતિ ઉભરાય ॥૨૨૧॥
 જમઠાથી બીવે શુ આતમ ? હુદ્દવૃત્તિયો તે જમ બાણુ ! ,
 જમ તે મનનો મોહને પાપો, - વારો ॥ તો નહીં નરકનુ સ્થાન ૨૨૨
 જમઠા તે નિજહુદ્દવિચારો, પાપકૃત્યને સમજી ટાળ ॥ ,
 જેનુ મન છે આત્મપ્રભુમા, - તેને જમણીતિ ન લગાર ॥ ૨૨૩ ॥
 જેઓ ખર્ચકરીને જમણો, નાતો કરતા તેહ ગમાર,
 જમણુ જે આવકના અનુસારે, કરતા તે સમજી નિર્ધાર ॥ ૨૨૪ ॥
 જમણુ કાણુ અગ જે નિજનુ, તેનો કરવો સદ્વ્યયોગ,
 જમણુ છે હુદ્દવિચારો, ટાળી થાઓ ॥ મુક્તિયોગ ॥ ૨૨૫ ॥
 જમાત સારી સદ્ગુણી જ્ઞાની, - તો તેથી વર્તે સુખશાન્તિ,
 જાનમાલ રક્ષક તે રાજા, જેથી પ્રજાની વધતી કાન્તિ ॥ ૨૨૬ ॥

જમાને આવક પ્રતિદિન થઈ શી ?, દ્રવ્યલાવથી તેને બહુ !!;
 જમવું આનંદી થઈ સ્વચ્છને, -તેથી સાત્ત્વિક પ્રગટે જ્ઞાન. ॥૨૨૭॥
 જમાવ આવે સૌને મેળે, પ્રતિષ્ઠા લોકોમાંથી જમાવ !!;
 જમાવવું સાડું શુભ માર્ગે, કર !! એવો બુદ્ધિવર્તાવ. ॥ ૨૨૮ ॥
 જરા જરામાં તપી જવું નહીં, સાડું પરહિત કરવું જરોક;
 જરૂરી કાર્યો સારાં કરતાં, -પરની ધરવી લેશ ન બીક. ॥ ૨૨૯ ॥
 જલાશયો ગંદા નહીં કરવાં, રક્ષો !! જલાશયોના ઘાટ;
 જલોદર આદિ રોગનાં કારણ, -સમગ્ર તજતાં શાંતિ સાત ॥૨૩૦॥
 જવાબદાર જીવો સઘળા છે, નિજકર્મોના જગમાં બહુ !!;
 જવાબદારી નિજશિરપર છે, કૃત્યાકૃત્યની મનમાં માન!! ॥૨૩૧॥
 જવુંને આવવું કર્મપ્રમાણે, સર્વજીવોનું જ્યાં ત્યાં થાય;
 જે જે ઉપાયે આત્મશુદ્ધિકર, -તે તે કરજે ધરીને ન્યાય. ॥૨૩૨॥
 જહાલ થા !! ના શાંતકાર્યમાં, જહાલ ઉપર ભમતો કાલ;
 જહાલ થાવું વિના વિચારે, -અધર્મમાર્ગે તે દુઃખકાર. ॥૨૩૩॥
 જંખના પાપી તે સહુ તજજે, ધાર્મિકજંખના કરવી બેશ;
 જંખવાળા પડતા જૂઠાઓ, જગમાં વૈર કુસંપ ને કલેશ. ॥૨૩૪॥
 જંગમ બાવાઓનું ટોળું, -દક્ષિણદેશમાં હિંદમાં બેય;
 જંગમ સ્થાવર જીવો સઘળા, આત્મસમા દેખો!! સુખ હોય. ॥૨૩૫॥
 જંગલમાં પણ મંગલ પ્રગટે, પૂર્વપુણ્યથી જ્યાં ત્યાં દેખ !!;
 જંગલીજટ અજ્ઞાનીઓની, -પડતી પાપદશા છે પેળ !! ॥ ૨૩૬ ॥
 જંતુ વિદ્યા અભ્યાસી થા !!, સર્વજીવોનું કરજે જ્ઞાન;
 જંદ અવસ્તા જરથોસ્થીનું, ધર્મનું પુસ્તક છે મન માન. ॥૨૩૭॥
 જંપ છે આત્મિક સુખવાદીને, માને જે આતમમાં સુખ;
 જંપ નહીં જડસુખવાદીને, જડલોગોમાં કેવલ દુઃખ. ॥ ૨૩૮ ॥
 જંપાપાત ન કરજે ક્યારે, જીવંતાં કદિ મળશે શાન્તિ;
 જાગતાને લય દુઃખ ન પ્રગટે, ઉંઘમાં પ્રગટે છે બહુ જ્ઞાંતિ. ॥૨૩૯॥
 જાગરણ કરજે ધર્મ કાર્યમાં, આત્મજ્ઞાન તે જાગૃત્તાવ;
 જાગતી જ્યોત છે વ્યક્ત શક્તિયો, આતમની જલદી પ્રગટાવ!! ॥૨૪૦॥

જાગૃતિથી વચાય ન કોઈ, જાગરૂક સારા ધર્મી લોક ,
 જાગવા કરતા ઉઘતા સારા,—પાપી લોકો પાડે પોક ॥ ૨૪૧ ॥

જાગરૂ જ્યાં માણસ ત્યાં થાતુ, અતે જાગરૂ શરીર થાય,
 જાણે સાપેક્ષાએ તેને, સઘળું સમ્યક્પણે પ્રભુમાય ॥ ૨૪૨ ॥

જાણ્યોદુથી સાવધ રહેવું, જાણે અજાણ્યે ભૂલે થાય,
 જાણ્યપણાનો ગર્વ ન કરવો, જાણે તે જૂને કે ન્યાય ॥ ૨૪૩ ॥

જાતિ સ્વભાવ ટળે નહીં ક્યારે, જાતિ વેર ત્ય પ્રેમ ન હોય,
 જાતે તપાસી કાર્યો કરવા,—જેથી ભૂલે થાય ન કોય ॥ ૨૪૪ ॥

જાત્ય ધનો અપરાધ ન ભારે, જે નહીં દેખી શકે પદાર્થ,
 જાણ્યા છતાં જે કરે કદાચહ, લહે નહીં તે મુખ પરમાર્થ ॥ ૨૪૫ ॥

જાણ્યુ તેનું સત્ય છે જેનું,—મનહુ મોહે નહીં લેપાય ,
 જાણ્યુ તેનું સત્ય છે જેનું, સદ્નર્તન સાચુ વર્તાય ॥ ૨૪૬ ॥

જાણ્યકતું જે ધર્મનું જાતું, તે ધારી લે તારી સાથ ,
 જીવાનીમા સત્કર્મો કર ॥, જજ ॥ તું દિલમા ત્રિભુવનનાથ ॥ ૨૪૭ ॥

જાહું, પ્રભુની સેવા ભક્તિ, સર્વ જાતના પરોપકાર,
 જાહું મત્રોનું ઘર આતમ, જાહુંગર આતમ નિર્ધાર ॥ ૨૪૮ ॥

જાનની રક્ષા કરવી વિવેકે, જાને બહાલો છે નિજ જાન,
 જાન સ્વપરને બહાલો લાગે, જાણીહર ॥ નહીં અન્યના પ્રાણ ॥ ૨૪૯ ॥

જીવજાન જે દોસ્તો સારા,—તે પણ અતે ચા-યા જાય,
 જગત્ સુસાક્ષરખાનુ મોટું, જીવો આવે જાન સદાય ॥ ૨૫૦ ॥

જાણ્ય પિછાણ્ય ન જેની તે પર, મૂકી ઘો નહીં ઝટ વિશ્વાસ,
 જાણી પરિચય કરી વિશ્વાસી,—થાતા ખત્તા લોકો ન ખાસ ॥ ૨૫૧ ॥

જાની માણ્યક પ્રિયા હૃદયમા,—શુદ્ધ જીવિ સાચી છે ધાર ॥,
 જાનિ સ્ત્રી સાથે નહીં આવે, પરભવમા જાના નિર્ધાર ॥ ૨૫૨ ॥

જાપક થા ॥ તું પરાપરચતી, લાવામા પ્રભુ નામનો જોય,
 જાપતો રાખી મનહન્દ્રી પર,—ચાલો ॥ શિવપુરપ્રતિ હમેય ॥ ૨૫૩ ॥

જાક્ષત તે શુદ્ધપ્રેમથી દેવું,—એવી જાક્ષતથી શિવ થાય,
 જાક્ષત સદ્ગુણ લેવડ દેવડ, આત્મકયે જ્યાં મુખ પ્રગટાય ॥ ૨૫૪ ॥

જામવું સદ્ગુણ સત્કૃત્યોથી, - નીતિ વિવેકથી ધારી ટેક;
 જામીનગીરી અંતરપ્રભુની, - સ્ત્રેવી પ્રગટાવીજ વિવેક. ॥ ૨૫૫ ॥
 જાયા, આતમશુદ્ધ પરિણુતિ, જેનો થાય ન કદિ વિયોગ;
 જાઓ વિવેક ને જાઓ સુમતિ, અંતર કુટુંબનો સંયોગ. ॥ ૨૫૬ ॥
 જાશમાં જૂઠ ને ધૂર્તતા વાસો, જાશમાં છે શયતાન પ્રવેશ;
 જાશકર્મમાં પાપ અનીતિ, જૂઠપ્રેમ દુઃખો બહુકલેશ. ॥ ૨૫૭ ॥
 જાશકર્મીનું તન મન નબળું, - હડકાયા કૂતર સમ તેહ;
 જાશકર્મથી જાન ખુવારી, - ઘસાઈ જાતો સખજો દેહ. ॥ ૨૫૮ ॥
 જારિણીની પ્રીતિ નહીં સાચી, જાશમાં સહુ પડતી ખીજ;
 જાશી ચોરીથી જે અગગા, - પામે આત્મપ્રભુની રીઝ. ॥ ૨૫૯ ॥
 જાલમ સાથે કામ પડે તો, - શૂર બનીને સાચવ !! ધર્મ;
 જાલી સાથે કળ બળ બુદ્ધિ, યુક્તિથી વર્તી કર !! કર્મ. ॥ ૨૬૦ ॥
 જાવક આવક હીસાબ ચોખ્ખો, - રાખી લેવું દેવું સર્વ;
 જાવક આવક વિવેક જાણી, ખર્ચ કરો !! તજ જૂઠો ગર્વ. ॥ ૨૬૧ ॥
 જાસુસ કર !! નિજ આત્મોપયોગને, જેથી દૂર રહે શયતાન;
 જાસુસી કરી જેણે મોહની, ઉપર તે પામે ભગવાન. ॥ ૨૬૨ ॥
 જાસો પાપના માર્ગે ન સારો, જાસો થઈને મોહ હરાવ !!;
 જાસો બાહ્યથી પાપે પૂરો, તજ દે તેને દિલ પ્રભુ લાવ !!. ॥ ૨૬૩ ॥
 જાસ્તી કર !! નહીં અનીતિ જોરે, નિજપર જાસ્તીથી શું ? થાય;
 જીવો નિજ સમ જાણી સઘળા, જાસ્તી તજ મન લાવી ન્યાય. ॥ ૨૬૪ ॥
 જાસ્તી કરી નહીં લેવું દેવું, લેવા દેવામાં ધર !! ન્યાય;
 જાહેરમાંહી સત્યતા શોલે, જાહેરાતમાં ન્યાયાન્યાય. ॥ ૨૬૫ ॥
 જોહુકર્મીમાં પ્રેમ ન ભક્તિ, જોહુકર્મીમાં સત્તા જોર;
 જોહુકર્મીમાં નીતિ અનીતિ, અનર્થનું જામે છે તોર. ॥ ૨૬૬ ॥
 જાળ છે સારી નકારી જગમાં, જ્યાં ત્યાં દેખો !! જગમાં જાળ;
 જાલંધર તે મોહ છે મોટો, તે જીતે જીતી જંજાલ. ॥ ૨૬૭ ॥
 જાળવણીથી સઘળું સારું, જાળાં ઝાંખરાં, મનથી કાઢ !!;
 જાલીમ લોકના પ્રપંચ પાખંડ, ષડ્યંત્રોને જ્ઞાને વાઢ !!. ॥ ૨૬૮ ॥

જાળીયો જારીઓ રાખો ॥, -મનઘરમા આવે પરકાશ,
 જાળુ કાઢો દૂરે રાંને, -મનમાહી પ્રગટેલુ ખાસ ॥ ૨૬૬ ॥
 જા ખી આત્મપ્રભુની આવે, કાઢો ! ! મનમાંથી અખાશ,
 આપુ તે મનમેહી પાપી, મોહજાળમા ખૂરો વાસ ॥ ૨૭૦ ॥
 જા બુક સરખુ ધૂર્ત ॥ મનકુ, કપટ સ્વાર્થથી જગમા જાણુ ! !,
 જિંકર કરો ॥ નહીં અનીતિ સ્વાર્થે, જિગર સુધારો ॥ મળે ભગવાન ૨૭૧ ॥
 જિગીષા સારી સત્કાર્યોમા, જગાસા ધરી નવનવુ જાણુ ! !,
 જિગીષુ થા ॥ ના સ્વાર્થે મોહ, જિગીષુ થૈ મારો ॥ શયતાન ॥ ૨૭૨ ॥
 જિત મળ્યાથી કૂદી જા ॥ નહીં, શુભસત્કાર્યોથી જગ જીત ! !,
 જીતીને જીતાડો સૌને, મોહહૃદયામા જીતની રીત ॥ ૨૭૩ ॥
 જીતે હર્ષુણુ હૃદયો જે, -જગમા તે જૈનો કહેવાય,
 જીતે જગમા દ્રવ્યભાવથી, જૈનો જગમા જીવ્યા જાય ॥ ૨૭૪ ॥
 જિહ્વ કરવાથી જીત ન થાતી, થાતી તો તે વિજીતી જાય,
 જી જી કરીને વિનય પ્રેમથી, -વર્તે તે જય પામે સ્થાય ॥ ૨૭૫ ॥
 જ્યોત્સ્ના આપો ॥ શુભ શિક્ષાની, શુભપ્રેમની જ્યોત્સ્ના આપ ॥,
 જીવાઈ આત્મશુદ્ધિથી થાતી, જીવાઈ કોની નહીં ઉત્થાપ ॥ ૨૭૬ ॥
 જીવાઈ અન્યોને પ્રેમે, જીવોમા પ્રભુ માની બેશ,
 જીવો સત્તાએ સૌ પ્રભુ છે, જાણી કોને ॥ દે નહીં કલેશ ॥ ૨૭૭ ॥
 જિ હગી જોને તપામી તારી, જીવનને તુ ધર્મે સુધાર ॥,
 જિજ્ઞાસુ થા ॥ મોહોદય મારી, અનીતિયા જીવન નહીં હાર ॥ ૨૭૮ ॥
 જી જી કરી મોટાની સાથે, વિનય પ્રેમ સેવાથી વર્ત ॥
 જીરણુ તનુ થાવાની પૂર્વે, કર્તવ્યો કર ॥ થઈને મર્દ ॥ ૨૭૯ ॥
 જીરવવી વિદ્યા સત્તાને, લક્ષ્મી શક્તિને તજી ગર્વ;
 જીર્ણોદ્ધાર કરો ॥ સહુ શુભનો, આતમસમ દેખો ॥ જગ સર્વ ॥ ૨૮૦ ॥
 જગજીવન પ્રભુનો વિશ્વાસી, થયો જ જેણે ત્યાગ્યા પાપ,
 જગજીવન પ્રભુરૂપ અન્યો તે, અન્યને કરતો નહીં સતાપ ॥ ૨૮૧ ॥
 જીવિતદાન સમ દાન ન કોઈ, અમયદાન જગ માહી શ્રેષ્ઠ;
 જીવાડો મરતાને બાવે, તેની આગળ અન્ય છે હેઠ ॥ ૨૮૨ ॥

જીવદયા સમ ધર્મ ન કોઈ, જીવંતો છે દયાનો ધર્મ;
 જીવનનાં સાધન સહુ રજો ! !, જીવન ગાળો ! ! કરી સત્કર્મ. ॥૨૮૩॥
 જીવનદોરી ધર્મ છે સારો, જીવનદોરીને સંભાળ ! !;
 જીવંતો નર જગમાં સુખ પામે, નિજ જીવનને કદિ ન રાસ ! !. ॥૨૮૪॥
 જીવંતો શુભ કાર્યમાં વાપર ! !, કર ! ! નહીં તેનો દુરપયોગ;
 જીમૂતથી જીવે છે જીવો, અજીવું મૂલ જ અનેક રોગ. ॥ ૨૮૫ ॥
 જીવેજન ગણુ સર્વજીવોને, સર્વજીવોનું હિતકર બેશ;
 જીગારખાતું દુર્ગુણ સ્થાનક, જીગારથી પ્રગટે છે કલેશ. ॥ ૨૮૬ ॥
 જૂતાં ખાતાં સાન ન પાવે, તે છે મૂખોની શિરદાર;
 જુદાઈ જ્યાં છે કુદ્રતથી ત્યાં, એકતા થાવે નહીં લગાર. ॥ ૨૮૭ ॥
 જુહારો જિનવરનાં ચૈત્યોને, આતમને જિન કરવા હેત;
 જેઠમાસ છે સર્વમાં મોટો, વૃષ્ટિ ઉપયોગે સંકેત. ॥ ૨૮૮ ॥
 જોખમ કો'ને કર ! ! નહીં ક્યારે, જોખમહેતુ વિચારી ચાલ ! !;
 જોખમકારકથી રહે સાવધ, સરખી જોડે આનંદ ખ્યાલ ॥ ૨૮૯ ॥
 જોડાઓ શુભ કાર્યમાં આતમ ! !, નિષ્કામે કર ! ! આત્મપ્રકાશ;
 જોડો પહેરી ચાલો ! ! આગળ, જગમાં કાંટા બહુ ચોપાસ. ॥૨૯૦॥
 જવરનું મુખ્ય છે કારણ મોટું, કુમલ છે કુચિત તે જાણો ખાસ;
 જવરાદિમાં ઉપવાસ છે સારો, જવરાંકુશે છે જવરનો નાશ. ॥ ૨૯૧ ॥
 જવાળા શીત છે જગમાં જ્યાં ત્યાં, હેતુ અહેતુ સુખ દુઃખમાંદ્ય;
 જવાલામુખી તે મનમાં ઇર્ષ્યા, -ટળે રહે નહીં દુઃખો ક્યાંય. ॥૨૯૨॥
 જ્યાં ત્યાં સજ્જન દુર્જન લોકો, જ્યાં ત્યાં ભૂતોને છે જીવ;
 જ્યાં ત્યાં પિંડમાં જેવું તેવું, પ્રદ્વાંડે જાણો ! ! જ સદીવ. ॥ ૨૯૩ ॥
 જૂદમી હિંસક ધર્માન્ધક જગ, ધર્મી'કોમો વર્તે જ્યાંય;
 જોરાવર ને બળ કળવાળા, -ધર્મી'ઓથી ત્યાં જીવાય. ॥ ૨૯૪ ॥
 જૂદમ અનીતિમાં નહીં ધર્મજ, હિંસા જૂદમે ધર્મ ન સત્ય;
 જૂદમ કરે જે ધર્મના નામે, હિંસા કરે ત્યાં અધર્મકૃત્ય. ॥ ૨૯૫ ॥
 જૂઠો ધર્મ જગતમાં એ છે, -જેમાં હિંસા જૂદમની વાત;
 જૂઠો ધર્મ તે જેમાં મિથ્યા, -મોહે વિધર્મી'ઓની ઘાત. ॥ ૨૯૬ ॥

જૂઠા ધર્મ તે વિધર્મીઓનો, ધર્માધે જ્યાં થાતો ઘાત,
 જૂઠને પાળે ધર્મમોહથી, - કરવાની વૃત્તિ જ્યાં ખ્યાત ॥ ૨૯૭ ॥
 જૂઠા ધર્મી નાસ્તિકોનો, - ધર્માધક થઈ કરો!! ન નાશ,
 જગમા જૂઠા સાચા ધર્મી, - સૌને જીવનની છે આશ ॥ ૨૯૮ ॥
 જળરાઈથી જૂદમ અનીતિ, કરી વિધર્મી ઉપર ત્રાસ,
 જગમા અન્યને સ્વધર્મી કરતા, પાપ અનીતિ બાણો!! ખાસ ॥ ૨૯૯ ॥
 જોર જૂદમ હિંસાદિઠ દોષે, - સ્વધર્મીઓની કરે જે વૃદ્ધિ,
 જગમા સાચો ધર્મી ન તે છે, કરે ન તે નિજ આતમશુદ્ધિ ॥ ૩૦૦ ॥
 જ્યાં ત્યાં સર્વજીવોના હિતમા, મન કાયાને વાપર!! યેશ,
 જ્યાં ત્યાં દયા ને સત્યથી ધર્મ છે, ચોરીજારી તજે ન કલેશ ॥ ૩૦૧ ॥
 જ્યાં ત્યાં પરહિત પદોપકારે, જીવવું તે છે ધર્મનું સ્વર્ગ,
 જ્યાં ત્યાં હિંસા જૂઠ ને ચોરી, જારીનું જીવન છે નર્ક ॥ ૩૦૨ ॥
 જ્યાં ત્યાં થાતા જૂદમ નિવારો!! , અત્યાચારો થતા નિવાર!! ,
 જ્યાં ત્યાં જગમા દયા સત્ય ને, શુદ્ધપ્રેમનો કરો પ્રચાર!! ॥ ૩૦૩ ॥
 જ્યાં ત્યાં જગમા નીતિ પ્રચારો!! , પ્રપચવાળી નીતિ ત્યાગ!! ,
 જ્યાં ત્યાં સૌના કલ્યાણોની, - પ્રવૃત્તિઓમા લેવો ભાગ ॥ ૩૦૪ ॥
 જ્યાં ત્યાં દેશ વર્ણ ને ધર્મના, - નામે દ્વેષ ને ભેદ નિવાર!! ,
 જ્યાં ત્યાં પ્રભુને મનમા ધારો!! , દેશ કાલ અનુસારે ચાલ!! ॥ ૩૦૫ ॥
 જ્યાં ત્યાં જગમા હુર્જીણ વ્યસનો, પ્રગટેલાને ખોધે વાર!! ,
 જ્યાં ત્યાં જીવોને નિષ્કામે, રહ્યો!! ધરી સારા આચાર ॥ ૩૦૬ ॥
 જ્યાં ત્યાં જગને સ્વર્ગ સમુદર!! , સ્વાર્થે અનીતિ જૂદમ ન ધાર!! ,
 જેનું તેનું સાફ કરવું, નબળાને સખળાથી ઉગાર!! ॥ ૩૦૭ ॥
 જીવનનો હક્ક સર્વજીવોનો, સર્વજનમા એક સમાન,
 જળરાઈથી અનીતિ જૂ-મે, - લેશે નહીં અન્યોના પ્રાણ ॥ ૩૦૮ ॥
 જીવન નિર્દોષી પ્રભુમય શુભ, પાપીજીવને જીવવું નર્ક,
 જીવન નર્ક સમુદાળીને, - નિજ જીવનને કરજે સ્વર્ગ ॥ ૩૦૯ ॥
 જીવું પ્રભુપદ વરવા માટે, જીવું જીવોના હિતકાજ,
 જીવું જાગી જગજીવોને, - જગાડવા લેવા પ્રભુરાજ્ય ॥ ૩૧૦ ॥

જીવું પ્રભુમાં રહીને જાગતું, - ભાવે કરવા આતમશુદ્ધિ;
 જીવું જીવોને મુજ આતમ, - સરખા ધારી આતમ શુદ્ધિ. ॥ ૩૧૧ ॥
 જીવું મોહનો ક્ષય કરવાને, - પ્રગટાવવાને કેવલજ્ઞાન;
 જીવું હું આતમને ધ્યાને, કરવાને પરમાતમ જાણ. ॥ ૩૧૨ ॥
 જીવન મારું જગહિત કરવા, - શુદ્ધાતમ થાવા નિર્ધાર;
 જીવું આયુષ્ય યોગે - તેમાં, સમભાવે રહેણી સુખકાર. ॥ ૩૧૩ ॥
 જાણ્યું અનુભવ્યું લખ્યું ગ્રંથમાં, - તેમાં ભૂલ ચૂક ને હોય;
 જનતા તેહ સુધારી લેજો, જાણ્યા ગણ્યા પણ ભૂલે જોય. ॥ ૩૧૪ ॥
 જાણ્યું તેહ પ્રકાશ્યું ભાવે, - એમાં ને કંઈ લાગે સત્ય;
 જનતા તેને ગ્રહણે જ્ઞાને, પરમાર્થે કીધું છે કૃત્ય. ॥ ૩૧૫ ॥
 જનતા આગળ માણી મારું, ગ્રંથાદિકમાં કરી ને ભૂલ;
 જગમાં જાહેર જીવન મારું, - સઘળું નહીં સૌને અનુકૂલ. ॥ ૩૧૬ ॥
 જાગંતી જાતિ જગ જીવે, ઉઘંતી પામે છે હાર;
 જાગતી જાતિ તેને કહીએ, બાહ્યાંતર શક્તિ ભંડાર. ॥ ૩૧૭ ॥
 જનતાને અનુકૂલ આવે તે, - ધર્મે જગમાંહી ફેલાય;
 જનતાને અનુકૂલ ને ધર્મ ન, - સાચો પણ જગ સંકોચાય. ॥ ૩૧૮ ॥
 જાહેરમાં જીવી ન શકે તે, ભીડ અજ્ઞાની નાદાન;
 જગમાં તેનું નામ રહે નહીં, - જેઓમાં જડતા અજ્ઞાન. ॥ ૩૧૯ ॥
 જીવન શક્તિયો જ્યાં ઉદ્ભવે, તે જાતિયો જગ ફેલાય;
 જીવન શક્તિયો જ્યાં ઉદ્ભવે, તે ધર્મે જીવંત સુહાય. ॥ ૩૨૦ ॥
 જીવનપ્રદ બાહ્યાંતર સઘળી, - શક્તિને પ્રગટાવે નેહ;
 જીવે તે લોકો જગમાંહી, - એવા જોનો બનો !! સુદેહ. ॥ ૩૨૧ ॥
 જીવનશક્તિયો બાહ્યાંતર, પ્રગટાવે તે જીવ્યા જાય,
 જીવનશક્તિવણ બહુ જાતિ, જગમાં હારી હુઃખી થાય. ॥ ૩૨૨ ॥
 જીવો !! જીવનશક્તિયોથી, મડદાં થઈને નહીં જીવાય;
 જીવ્યું ઘેર સમું તે ગુલામી, - જીવન જગમાંહી જ ગણાય. ॥ ૩૨૩ ॥
 જીવવું જાગવું મરણ પછીથી, આતમનું નિજજ્ઞાને થાય;
 જીવન જ્ઞાનાનન્દ છે આંતર, બાહ્યજીવન નિમિત્ત ગણાય. ॥ ૩૨૪ ॥

જીવનના સહુ સૂત્રો જાણો ॥, જીવતજાતિ લક્ષણ ધાર,
 જીવીને જીવાડો સૌને, જાગી અન્યોને જ જગાડ ॥ ૩૨૫ ॥
 જીવવું પ્રભુમા રહી પ્રભુભાવે, પ્રભુમા રહીને જગમા જીવ ॥,
 જીવો એવું કે જેથી તું, જીવતો જગ જાને જ શિવ ॥ ૩૨૬ ॥
 જીવન નિર્દોષી તુંજ સાડ આત્મશુદ્ધિનું જે કરનાર,
 જીનવરરૂપ થાવાને માટે, ત્હારો જન્મ છે જગનિર્ધાર ॥ ૩૨૭ ॥
 જન્મ છે તારો જીન થાવાનો, જન્મ છે તારો પ્રભુપદ હેત,
 જીવનગાળો ધર્મે સમજી, મોક્ષદશાના એ સ કેત ॥ ૩૨૮ ॥
 જીવો ॥ વિશ્વજીવોના માટે, સૌના જીવ્યામાંહી જીવ ॥,
 જગમા જીવવું મોક્ષાર્થે શુભ, -જેથી આત્મ થાવે શિવ ॥ ૩૨૯ ॥
 જીવોની રક્ષાર્થે જીવો ॥, સકલજીવોની કરજે સેવ,
 જીવોદિલમા પ્રભુને રાખી, -તો તું આત્મ થાવે દેવ ॥ ૩૩૦ ॥
 જગજીવોની જયણા પાળો ॥, જીવદયા સમ કોઈ ન ધર્મ,
 જીવદયામા જૈનધર્મ છે, સર્વધર્મનો એ છે મર્મ ॥ ૩૩૧ ॥
 જીવદયાવશ ધર્મ નહિ છે, જીવદયાથી થાવે મોક્ષ,
 જગજીવોના હું ખો ટાળો ॥, -તેથી રહે ન પ્રભુ પદોક્ષ ॥ ૩૩૨ ॥
 જગજીવોના સ કટ હણ્યો, સ્વાર્થલેહના તજીને કલેશ,
 જગજીવોના રોગો ટાળો ॥, -તેથી આનંદ હોય હમેશ ॥ ૩૩૩ ॥
 જેવું નિજનું જીવન બહાણું, -તેવું અન્યજીવોનું જાણું ॥,
 જાણી એવું પ્રભુને મળવા, દયા કર તા છ ડો પ્રાણ ॥ ૩૩૪ ॥
 જીવવું સર્વજીવોને બહાણું, મરવામા સૌને છે હું ખ,
 જીવાડો ॥ જગજીવોને સૌ, દયાધર્મમા પ્રગટે સુખ ॥ ૩૩૫ ॥
 જીવોને મારો ॥ નહિ ક્યારે, પશુપખીના રક્ષો ॥ પ્રાણ,
 જીવોને નિજજીવના જેવા, જાણી વર્તો ॥ દયો ॥ સુખદહાણ ॥ ૩૩૬ ॥
 જીવોની રક્ષા કરવામા, -સમાઈ જાતા સઘળા ધર્મ,
 જીવદયા ત્યા સર્વધર્મ છે, સર્વધર્મનો એ છે મર્મ ॥ ૩૩૭ ॥
 જીવોની જયણા કરવામા, -ઉપયોગે પ્રગટાતો ધર્મ,
 જીવદયા કર ॥ દ્રવ્યને બાવે, નાસે જેથી સઘળા કર્મ ॥ ૩૩૮ ॥

જીવદયા કર !! જહાલ ધરીને, સર્વજીવોની હિંસા ત્યાગ !!;
 જીવદયાથી પુણ્ય વધે છે, જ્ઞાનધ્યાન પ્રગટે વૈરાગ્ય. ॥ ૩૩૯ ॥
 જીવદયાવળુ ધર્મ નહિં છે, જીવદયાવળુ છે નહિં ત્યાગ;
 જીવદયામાં સેવા ભક્તિ, જીવદયામાં પ્રભુનો રાગ. ॥ ૩૪૦ ॥
 જીવદયામાં ભક્તપણું છે, જીવદયામાં જ્ઞાન ને ધ્યાન;
 જીવદયાને જેહ કરે નહિં, હિંસક તે જાણે ॥ શયતાન. ॥ ૩૪૧ ॥
 જીવદયાવળુ મુક્તિ મળે નહિં, પ્રભુકૃપા પણ મળે ન લેશ;
 જીવદયાવળુ સ્વર્ગ મળે નહિં, જીવદયાવળુ દુઃખ હુમેશ. ॥૩૪૨॥
 જગજીવોનું યથાશક્તિથી, -ભલું કરવામાં દયા સમાય;
 જગજીવો જ્યાં આત્મસમા છે, -ત્યાં પ્રભુની પ્રીતિ પ્રગટાય. ॥૩૪૩॥
 જીવો આત્મસમા જ્યાં ભાસ્યા, -ત્યાં આત્મ પ્રભુરૂપ મુહાય;
 જીવદયા ત્યાં સત્યધર્મ છે, દયાવિના નહિ ધર્મ ગણાય ॥ ૩૪૪ ॥
 જગજીવોનાં દુઃખો કાપો ॥, દયાધર્મ એ દિલમાં લાવ ॥;
 જીવદયાના સર્વે લેદો, જાણી તે દિલમાં પ્રગટાવ ॥. ॥ ૩૪૫ ॥
 જોતાં જોતાં ચાલી ગયા બહુ, જોડીલા તુજ નજરે પેખ ॥;
 જન્મ્યા તે તો મરતા નક્કો, જાણી મિથ્યાભાવ ઉવેખ ॥. ॥૩૪૬॥
 જેની છે ઉત્પત્તિ જગમાં, -તેનો અંતે થાય વિનાશ;
 જગમાં ઉત્પત્તિ વ્યય ધ્રુવતા, સર્વતત્ત્વમાં જાણે ॥ ખાસ. ॥૩૪૭॥
 જડવસ્તુથી આત્મ ન્યારો; ચિદ્દાનંદમય આત્મભદેવ;
 જગમાં સૌનો જ્ઞાતા આત્મ, સમ્યગ્જ્ઞાને સમજી સેવ ॥. ॥૩૪૮॥
 જગજીવોને હણે ॥ ન ક્યારે, હણાવશે નહિં દઈ સંતાપ;
 જીવોને પીડો ॥ નહિં ક્યારે, જીવને દુઃખવશમાં પાપ. ॥ ૩૪૯ ॥
 જીવો એકેન્દ્રિયાદિ સૌ, પંચેન્દ્રિ પર્યંત તે જાણુ ॥;
 જીવો સાથે અનંત સગપણુ, અનંત વેળા કીધાં માન ॥. ॥૩૫૦॥
 જાણુ દેખુ ન્યાઈ જે સો, પોતાનું તે કદી ન થાય;
 જાણી એવું આત્મ ચેતો, પુણ્ય ધર્મ સાથે સુખદાય. ॥ ૩૫૧ ॥
 જાણું આવણું ભવમાં સૌને, દેહો વશ પરે બદલાય;
 જાણી એવું આત્મ ચેતો ॥, જ્ઞાની દેહમાં મોહ ન પાય. ॥૩૫૨॥

જાવાદે !!! મિથ્યા સૌ વાતો, એક પ્રભુનું ધરજે ધ્યાન,
 જોઈલે ॥ અ તરુ સુખ તહાડ, મૂકીદે ॥ મમતા ને માન ॥ ૩૫૩ ॥
 જૂઠાથી જીવે નહિ છેતર ॥, જોડીલાને કરજે સહાય,
 જોડીલાને જગાડ ॥ આતમ ॥, જખરાથી જગમા જીવાય ॥ ૩૫૪ ॥
 જખરો થા ॥ તું સ્વાર્થજી ચોગે, મરવાની જીતિને વાર ॥,
 જૂઠ્ઠીઓને નમ્ર બનાવો ॥, દુર્ગુણ દોષો હરિ નિર્ધાર ॥ ૩૫૫ ॥
 જૂઠ્ઠીઓથી ઠરી ન જાણુ, જૂઠ્ઠીઓના જૂઠ્ઠા વાર ॥,
 જૂઠ્ઠા કરો ॥ નહિ પ્રાણુતે પણ, જૂઠ્ઠામા હિ સા પાપ અપાર ॥ ૩૫૬ ॥
 જૂઠ્ઠાજી નવાતું નહિ લાંબુ, જૂઠ્ઠાજીથી માન હણાય,
 જૂઠ્ઠાજીથી પ્રતીત ટળતી, જૂઠ્ઠાજીથી શાન્તિ ન થાય ॥ ૩૫૭ ॥
 જૂઠ્ઠાજીથી વિશ્વાસી નહી, જૂઠ્ઠાજીથી પાપની વૃદ્ધિ,
 જૂઠ્ઠાજી તજવાથી નક્કી, વધતી આતમજીવની વૃદ્ધિ ॥ ૩૫૮ ॥
 જૂઠ્ઠાજીથી લાભ મળે પણ, અ તે હાનિ બહુલી થાય;
 જૂઠ્ઠી મોહની બાજી સઘળી, જૂઠ્ઠાજી જીતે સુખ થાય ॥ ૩૫૯ ॥
 જાહેરમા જૂઠું ને સાચું, જાહેરમા છે પુણ્ય ને પાપ,
 જાહેરમા છે ઝેર ને અમૃત, જાહેરમા થાતિ સત્તાપ ॥ ૩૬૦ ॥
 જાહેર છે જ્ઞાનીને સઘળું, છાતું નહિ જ્ઞાનીને કોઈ,
 જાણી એવું પાપ કરો ॥ નહિ, પાપે અ તે રહેયો રોઈ ॥ ૩૬૧ ॥
 જાણી ને જૂઠું નહિ કરજે, જાણીને ચેતન ॥ નહિ બૂલ ॥,
 જાણીને વિયને નહિ પીજે, જૂઠામા ચેતન ॥ નહિ કૂલ ॥ ॥ ૩૬૨ ॥
 જાણીને જે પાપ કરે તે, જગમાહી મોટો નાદાન,
 જાણીને જે પાપ કરે નહિ, તેનું જાણો ॥ સાચું જ્ઞાન ॥ ૩૬૩ ॥
 જગજીવોના જાન બચાવો ॥, અભયદાન મોટું કહેવાય;
 જગજીવોના શુભમા જીવો ॥, -એ જીવ્યું ઉત્તમ કહેવાય ॥ ૩૬૪ ॥
 જગમા દુ ખીજીવોને તું, આપ ॥ દિલાસો લાવી પ્રેમ,
 જગમા દુ ખીજીવો ઉપર, -સદા ધારા ॥ તું સાચી રહેમ ॥ ૩૬૫ ॥
 જૂઠી જગના જે જાણો, તેમા લેશ ન આતમ ॥ રાચ ॥,
 જૂઠી સ્વપ્ના જેવી બાજી, એક પ્રભુનો ધર્મ છે સાચ ॥ ૩૬૬ ॥

જખરા સાથે નખખાઈથી, રહેવાથી મરવાનું થાય;
 જખરા સાથે જખરાઈથી, રહેવાથી જગમાં જીવાય. ॥ ૩૬૭ ॥
 જે કાલે જે દેત્રે કરવું, યોગ્ય તે કર !! સમજીને સત્ય;
 જે આવશ્યક કરવું ઘટે તે, કરજે સાચું ધાર્મિક કૃત્ય. ॥ ૩૬૮ ॥
 જેની સાથે મેળ મળે નહિ, જેની સંગે પ્રગટે દુઃખ;
 જેની સંગે રહે ન શાંતિ, -તેથી દૂર રહતાં સુખ. ॥ ૩૬૯ ॥
 જોર કરીને જૂલમ કરો !! નહિ, જોરાવર થઈ તજ !! અન્યાય;
 જોરાવરથી નખખાઓને, -માર્યાથી નિજ જોર હણાય. ॥ ૩૭૦ ॥
 જોરને વાપર !! સારા માર્ગે, ધર્મકર્મમાં વાપર !! જોર;
 જોર કરીશ નહિં પાપ ક્રિયામાં, જેથી પ્રગટે શોર બકોર. ॥ ૩૭૧ ॥
 જોરને વાપરજે નહિં પાપે, જોર બળે નહિં બાંધો !! પાપ;
 જોરથી જૂલમ અનીતિ કરતાં, જોરથી વધતા બહુ સંતાપ. ॥ ૩૭૨ ॥
 જોડીલાથી ઝેર ન કરજે, જોડીલાપર કર !! નહિં ખેદ;
 જોડીલાને સહાય આપો !!, જોડીલાથી કરો !! ન લેદ. ॥ ૩૭૩ ॥
 જંગમ સ્થાવર તીર્થને પૂજે, જનની જનક તે તીરથ જાણ !!;
 જંગમતીરથ સદ્ગુરુવર છે, સદ્ગુરુ માન કરો !! ગુણબાણ. ॥ ૩૭૪ ॥
 જંગમતીરથ જનની મોટી, દુઃખવ !! નહિં જનનીદિલ લેશ;
 જનની માટે અર્પાઈ જા !!, જનનીના હરવા સૌ કલેશ. ॥ ૩૭૫ ॥
 જેણીએ નવમાસ લગી બહુ, -દુઃખો વેઠ્યાં આણી ભાવ;
 જગમાં જનનીસમ નહિં મોટું, જનની સેવાના લે દહાવા !! ॥ ૩૭૬ ॥
 જનની જનકને સેવો !! ભાવે, જગમાં મોટો તસ ઉપકાર;
 જંગમતીરથ પ્રથમ એ બે છે, ઉપકારીમાં બે શિરદાર. ॥ ૩૭૭ ॥
 જનની જણજે ભકતને દાતા, ધર્મમાર્ગનો જણજે શૂર;
 જનની જણજે ધર્મી બાલક, -જેથી વધતું જગતું નૂર. ॥ ૩૭૮ ॥
 જનનીના હૃદયું નહિં જોવા, જનનીના દોષો નહિં જોલ !!;
 જનનીના સહાસું નહિં જોલો !!, જનનીનાં છિદ્રો નહિં જોલા !! ૩૭૯
 જનનીના ઉપકારને દેખો !!, જનનીને દેશો નહિં ગાળ;
 જનની પ્રભુના જેવીમોટી, તેની આગળ રહેજે બાળ. ॥ ૩૮૦ ॥

જોઈને નિશ્ચય કર ॥ તારો, દેહથકી ન્યારો તુ નિત્ય,
 જોઈ લે ॥ તુ સ્વરૂપ તારૂ, ધ્યાને આત્મ કરો ॥ પવિત્ર ॥ ૩૮૧ ॥
 જાગીલે ॥ તુ સમકિત જ્ઞાને, પલપલમા અતરૂમા જાગ ॥,
 જુદો છે પુદ્ગલથી આત્મ ॥,-કર ॥ પોતાનો પોતે રાગ ॥ ૩૮૨ ॥
 જાગ તો આત્મ છે સુખિયો, જાગ તાને કાળ ન ખાય,
 જાગે આત્મસ્વભાવે સ તો, જન્મ મરણને તે નહિ પાય ॥ ૩૮૩ ॥
 જો ॥ તુ તારા શુભ ને દોષો, દોષોને દેખી કર ॥ દૂર,
 જ્યોતિ જ્યોત જગાવો ॥ આત્મ ॥, અસખ્યપ્રદેશી છે ભરપુર ૩૮૪
 જાગો ॥ આત્મ ॥ પલપલ જ્ઞાને, યાઓ ॥ પરમાત્મ જગજુહ,
 જાગીને ઉઘો ॥ નહિ આત્મ ॥, શુભપર્યાયને કર્યો શુદ્ધ ॥ ૩૮૫ ॥
 જીતો ॥ આત્મ ॥ મોહમદને, વાન્ધિત સુખ પામો ॥ ભરપૂર,
 જીતો ॥ આત્મ ॥ કપાયને ઝટ, આત્મનું પ્રગટાવો ॥ નૂર ॥ ૩૮૬ ॥
 જાણ્યુ તારૂ સદ્ગુ માનુ, મોહવૃત્તિને કરતા દૂર,
 જીત કરી યો ॥ મનની ઉપર, જગમાહી યાસો મશહૂર ॥ ૩૮૭ ॥
 જીનો ॥ આત્મ ॥ યોગાવ્યાસે, ધ્યાન સમાધિને પ્રગટાવ ॥,
 જાણ્યો આત્મ ॥ તો સૌ જાણ્યુ, -એવો નિશ્ચય મનમા લાવ ॥ ૩૮૮ ॥
 જાણી ભૂલ કરો ॥ નહિ આત્મ ॥, જાણી માયામા નહિ ફૂલ ॥,
 જોરે ન્યાડ જડથી નિજને, તનધન સત્તાથી નહિ ભૂલ ॥ ૩૮૯ ॥
 જાણ્યુ તારૂ લેએ આવે, રાગરોષમા જો ॥ નહિ લેપ,
 જાણી ધર્મ કરો ॥ ઝટ આત્મ ॥, લાગવા દે ॥ નહિ કર્મનો ચેપ ૩૯૦
 જુઓ ॥ સાક્ષી ॥ કાર્ય કરો ॥ સૌ, પણ અતરૂમા થા ॥ નિ સગ,
 જોનારો તુ સાક્ષી ભાવે,-વર્તે તો નહિ કર્મનો રગ ॥ ૩૯૧ ॥
 જાણો ॥ જાણવા યોગ્યજ સદ્ગુ, દેખવા યોગ્યજ દેખો ॥ સર્વ,
 જાણી જૂલ પડો ॥ ન પાછા, કર્તાપણાનો ધરો ॥ નગર્વ ॥ ૩૯૨ ॥
 જુગાર છ દો વિવેક ધારી, જુગારથી પ્રગટે બહુ પાપ,
 જુગારથી સ્થિર મન નહિ રહેતુ, જુગારથી બહુલા સતાપ ॥ ૩૯૩ ॥
 જુગારીનું મનહુ બહુ ચ ચળ, જુગારીમા પ્રગટે છે દોષ,
 જુગારીમાથી મદગુણ ટળતા, જુગારીને છે નહિ સતોષ ॥ ૩૯૪ ॥

ભુગારી છે પાખંડી મોટો, ભુગારીનું જૂઠું છે જોર;
 ભુગારીઓને જેહ સુધારે, તે સંતોનું સાચું તોલ. ॥ ૩૯૫ ॥
 જંજળોમાં જકડાઈને, પ્રભુભજનને લેશ ન ભૂલ !!;
 જોતાં જોતાં ફુનિયા ખાણ, અંતે દેખાશે સૌ ધૂળ. ॥ ૩૯૬ ॥
 જોતાં જોતાં ચાલ્યા કેમક, જોતાં જોતાં કેમક જાય;
 જોનારા પણ જોતાં જાશે, જન્મ્યા એ તો જરૂર જાય. ॥ ૩૯૭ ॥
 જોને તારી આંખ ઉઘાડી, જોડીયા તુજ ચાલ્યા જાય;
 જાણું પકશે સૌને અંતે, મોહ ધરીને શું મલકાય. ॥ ૩૯૮ ॥
 જોયું સઘળું ચાલ્યું જાતું, સ્વપ્નાની ખાણસમ જાણ !!;
 જોતાં કેમક ઘલાણા ભૂલે, અનેક ખાળ્યા દેખ ॥ મશાણુ. ॥ ૩૯૯ ॥
 જોતાં ચસમાં પહેરી શું મહાલે, રોડે થશે તારો મૌ ફેક;
 જાગી જોને પ્રભુ ભણ લે !!, મરતાં અંતે પડતી પોક. ॥ ૪૦૦ ॥
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, જે પામ્યો નહિ સમ્યગ્જ્ઞાન;
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, કયું ન જેણે પ્રભુનું ધ્યાન. ॥૪૦૧॥
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, જેણે કીધા રાગને રોષ;
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, જેણે કીધો પાપનો પોષ. ॥૪૦૨॥
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, વ્યભિચારનાં કીધાં કર્મ;
 જગમાં જન્મીને તે હાર્યો, જેણે ન ધાર્યો પ્રભુનો ધર્મ. ॥૪૦૩॥
 જગમાં જાત્યાં તે નરનારી, જેણે ટાળ્યાં રાગને રોષ;
 જગમાં જાત્યાં તેઓ સાચા, જેણે કીધાં સત્યનાં પોષ. ॥૪૦૪॥
 જીતેલા પણ હાર્યાં તેઓ, કામવૃત્તિના ગળ્યા શુભામ;
 જીતેલા પણ હારેલા તે, - જે પામ્યા નહી સદ્ગુણ કામ ॥૪૦૫॥
 જીતેલા પણ હારેલા તે, કષાયથી જીતાયા જેહ;
 જગ જીપક પણ તેહ શુભામો, મોહ કંદમાં ફસીયા તેહ. ॥૪૦૬॥
 જગને જીતે શસ્ત્રોથી જે, - તેઓની જીતોમાં હાર;
 જગને જીતે વૈરાગ્યે જે, તેઓ જીતવર છે જયકાર. ॥૪૦૭॥
 જીતકર્ચાવણ મોહના ઉપર, ફુનિયા જીત ન પામી જાય;
 જીત્યાવણ મનની માયાને, કોઈ ન શાન્તિ સુખડાં પાય. ॥૪૦૮॥

છત્યાવણુ રાગાદિ દોષો, કોઇ કરે નહીં સાચી છત,
 છતે જે પાપાદિક દોષો, સત્યછતની પૂર્ણ પ્રતીત ॥૪૦૬॥
 છતે મન ઇદ્રિને જેઓ, નામવાસના છતે જેહ,
 જ્યાં ત્યાં તે શિવ શાંતિ પામે, પવિત્ર કરતો મન વચ દેહ ॥૪૧૦॥
 જેની છતમા હિંસા પાપો, જૂઠ્ઠા અને બહુલા અન્યાય,
 છત્યા તે જગમા નહીં જાણો ॥, હાર્યા લોકોસુખિયા થાય ॥૪૧૧॥
 જેની છતમા હયાદિ ધર્મો, નિત્ય સત્ય અને ડે ન્યાય,
 જેની છતમા હિંસાદિક નહીં, સત્ય છત તે સુખકર થાય ॥૪૧૨॥
 જેની છતમા પરાપકારો, સર્વછવના ફળ વિનાશ,
 જગમાહી છત્યો તે સાચો, માનો ॥ ક્ષાયિક લલ્લો પ્રકાશ ॥૪૧૩॥
 જેની છત છે સ્વાર્થના કામે, અન્યછવોને ધાવે ફળ,
 જગમા એવી છત છે જૂઠી, નિજ પરને જેથી નહીં સુખ ॥૪૧૪॥
 જુસ્સો વાપર ॥ ધર્મમાર્ગમા, અધર્મમા વાપર ॥ નહીં લેશ,
 જુસ્સો વાપર ॥ મોહને હણવા, જુસ્સો વાપર ॥ હણવા કલેશ ॥૪૧૫॥
 જુસ્સો વાપર ॥ જૂઠ્ઠાને ત્યજવા, શુભ વૃદ્ધચર્યે વાપર ॥ જોર,
 જુસ્સો સારો ચઢે ન જેને, -તે જુસ્સાથી થાતો ઢોર ॥૪૧૬॥
 જુસ્સાવણુ નહીં કાર્યો થાતા, જુસ્સાથી મરદાઈ ગણાય,
 જુસ્સાવણુ માનવ છે નજાણા, બીકણુ બનીને ખત્તા ખાય ॥૪૧૭॥
 જુસ્સો સેવાભક્તિમાહી, ધર્મકર્મમા વાપર ॥ બળ્ય ॥,
 જુસ્સાથી વિવેકે આતમ ॥, -કર ॥ સઘળા સારા કર્તવ્ય ॥૪૧૮॥
 જેના તેના ખૂરામાહી, જુસ્સો વાપરવો તે પાપ,
 જેના તેના ખૂરામાહી, જુસ્સો વાપરતા સતાપ ॥૪૧૯॥
 જેની તેની આત્મોન્નતિમા, -જુસ્સો વાપરતા છે ધર્મ,
 જ્યારે ત્યારે આત્મોપયોગે, -જુસ્સો વાપરતા છે સર્મ ॥૪૨૦॥
 જ્યાં ત્યાં સદ્ગુણ માયા જોવા, જ્યાં ત્યાં દુર્ગુણ જોવા ટાળાં,
 જ્યાં ત્યાં પરહિતકાર્યો કરવા, પ્રભુમાર્ગમા બુદ્ધિ વાળાં ॥૪૨૧॥
 જ્યાં ત્યાં બિપકારોને કરવા, દુર્ગુણોને કરવા દૂર,
 જ્યાંથી ત્યાંથી સાચુ ગ્રહણુ, આત્માનંદ વધે ભરપૂર ॥૪૨૨॥

જ્યાં ત્યાં આત્મસ્વભાવે રહેવું, જ્યારે ત્યારે આત્મભાવ;
 જેવા ભાવે પ્રભુને ધ્યાઈશ, -તેવા આત્મના મળશે દહાવ. ॥૪૨૩॥
 જ્યારે ત્યારે આત્મસ્વભાવે, -રમવાથી મુક્તિ નિર્ધાર;
 જ્યારે ત્યારે આત્મસ્વભાવે, -થાવું એવું નિશ્ચે ધાર ॥ ॥૪૨૪॥
 જ્યારે ત્યારે આત્મની શુદ્ધિ, -પૂર્ણ કરીને બનીશ સિદ્ધ;
 જરૂર એવો પ્રભુપદ વરવા, -નિશ્ચય કીધો પામીશ રિદ્ધ. ॥૪૨૫॥
 જે જે યોગ્ય ઘટે તે જાળવ ॥, સ્વાધિકારે જાળવ ॥ સર્વ;
 જગમાં સ્વાધિકારે કર!! સહુ, ધર્મ કરંતાં ધર!! નહિં ગર્વ. ॥૪૨૬॥
 જ્યાં ત્યાં જીવાતું બળ કળથી, બુદ્ધિ શક્તિથી જીવાય;
 જીવાતું શક્તિયો પામી, અશક્તથી જગ નહિં જીવાય. ॥૪૨૭॥
 જીવન મંત્રો યંત્રો તંત્રો, સર્વથકી જગમાં જીવાય;
 જીવન યોગ્ય જે આહારાદિક, -તેના ભોગ થકી જીવાય. ॥૪૨૮॥
 જીવવું જગમાં સહેલું નહિં છે, નિર્બળ લોકો મરતા જાય;
 જખરાઓ જીવે જીવાડે, એવો જગમાં કુદ્રત ન્યાય. ॥૪૨૯॥
 જીવન શક્તિયો સહુ મેળવ ! !, સહુના ઉપયોગે તે જોડ ! !;
 જીવન શક્તિયો જ્યાં નહિં છે, -ત્યાં અંતે છે માથાકોડ. ॥૪૩૦॥
 જીવવું સૌના ઉપગ્રહોથી, સર્વજીવોને જ્યાં ત્યાં જાણુ !!;
 જીવવું સર્વજીવોના હિતકર, -એવું જીવવું દિલમાં આણુ!! ॥૪૩૧॥
 જીવી જાણ્યા તે જગ જીત્યા, જીવંતાં જે મર્યા પ્રમાણુ;
 જગમાં મર્યા પછી પણ જીવતા, સંતો ઉપકારી ગુણખાણુ. ॥૪૩૨॥
 જગજીવોની બહારે ચઢવું, જગજીવોની કરવી સેવ;
 જગજીવોના માટે જીવવું, થાવા સર્વજગતના દેવ. ॥૪૩૩॥
 જગમાં અનંતજીવોના તહે, અનંતભવ લીધા ઉપકાર;
 જન્મી આત્મ ॥ જગજીવોની, -રક્ષામાં નિજજીવન ગાળ ॥ ॥૪૩૪॥
 જખરાઓની સામે ટકવા, -જીવંતી શક્તિયો ધાર!!;
 જખરા થઈ સખજાની સાથે, -મૈત્રી ભાવે કર ॥ સહકાર. ॥૪૩૫॥
 જીવવું પરમાત્મપદ વરવા, જૈન બનીને થાવા જીન;
 જીવવું આત્મશુદ્ધિ કરવા, જીવવું મોહનું હરવા દૈન્ય. ॥૪૩૬॥

જીવનનો એ નિશ્ચય કીધો, પરમાત્મપદ વરવા બેશ,
 જીવીશ સાધ્ય એને વરવા,—મોહાદિના ટાળી કલેશ ॥૪૩૭॥
 જીવુ સર્વજીવોના શુભમા, પારમાર્થિક જીવન કહેવાય,
 જીવે જેઓ ખાવા માટે,—એવું પણ જીવન કહેવાય ॥૪૩૮॥
 જીવુ તામસ શુભકર્મોથી, તામસ જીવન એ કહેવાય,
 જીવુ રાજસ શુભકર્મોથી, રાજસ જીવન એહ ગણાય ॥૪૩૯॥
 જીવુ પરમાત્મપદ માટે, સાત્ત્વિક શુભકર્મોથી જેહ,
 જીવુ એવું સાત્ત્વિક જાણો ॥, જીવો એથી શુભગણ્યજેહ ॥૪૪૦॥
 જીવે જે સાત્ત્વિક શુભકર્મ, તેઓ સાત્ત્વિકધર્મી ગણાય,
 જીવુ સાત્ત્વિક શુભકર્મોથી, એ પણ સાધનતા સમજાય ॥૪૪૧॥
 જીવુ મોક્ષાર્થે એ સાચુ, એવું ધ્યેય ધરી મહે ચિત્ત,
 જીવુ એવી સાધ્યદૃષ્ટિએ, કરીને મનવચ દેહ પવિત્ર ॥૪૪૨॥
 જીવાનીમા ધર્મ કરીલો ॥, જરામા મનડું રહે ન સ્થિર,
 જીવાનીમાહી જાળવ ॥ જોળન, સ કટ—હ ખ સહી થા ॥ ધીર ॥૪૪૩॥
 જીવાનીછે નદીરેલસમી જગ, ચ ચલ વાનર અથ સમાન,
 જીવાનીને જીત્યા જેઓ, નિર્દોષી જ્ઞાની ભગવાન ॥૪૪૪॥
 જીવાનીના જોરને જાળવો ॥, કાયાદિના વીર્યને રક્ષ ॥,
 જીવાનીમા પ્રહ્લયર્થથી, આત્મવીર બને છે દક્ષ ॥૪૪૫॥
 જીવાનીમા મત્કાર્યો કર ॥, જીવાનીમા કામને વાર ॥,
 જીવાનીમા યોગ્યધર્મ કર ॥, બૂલોથા જીવાની ન હાર ॥૪૪૬॥
 જીવાનીમા મનપરકાબૂ,—ધરીને સારા માર્ગે ચાલો ॥,
 જીવાની પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે,—જાણી પ્રભુમા મનડું વાળો ॥૪૪૭॥
 જીવાનીમા જૂતા ખા ॥ નહીં, દેવગુરને હાથ બે જોડ ॥,
 જીવાનીમા પાપની દેવો,—ત્યજીને જૂઠી કર ॥ નહીં હોડ ॥૪૪૮॥
 જીવાનીમા છાછી જા ॥ નહી, જીવાનીના મદને ત્યાગો ॥,
 જીવાની મહાપુણ્યે પામી,—દેવગુરુપર ધરજે રાગ ॥૪૪૯॥
 જીવાનીની સ્તીમર તારી, ભવોદધિમા સીધિ ચલાવો ॥,
 જીવાનીમા ભવોદધિને,—પેલીપાર ઉતારો ॥ નાવ ॥ ૪૫૦ ॥

જરા અવસ્થા આવે જ્યારે, દિનક્ષિણ માંદો થઇ જાય;

જેર ન જખરાઇ ત્યાં ચાલે, જ્યારે સામે કાલ જણાય. ॥ ૪૫૧ ॥

જેવી ભાવના તેવો તું છે, જેવી ભાવના તેવી સિદ્ધિ;

જેવો ધારીશ તેવો થાઈશ, પામીશ ધારીશ તેવી રિદ્ધિ. ॥ ૪૫૨ ॥

જેને જેવું રૂચે તેવું, મીઠું લાગે મનમાં જાણી;;

જેને જેવી દશા છે તેવું, -મીઠું લાગે રૂચે માન. ॥ ૪૫૩ ॥

જેને જેવું રૂચે તેવું, લાગે ઇષ્ટ કરે તે કાજ;

જેને જેવી યોગ્યતા તેવું, તેના મનમાં છે સામ્રાજ્ય. ॥ ૪૫૪ ॥

જેનું તેનું લલુ ઇચ્છવું જેનું તેનું કર!! હિતકાર;

જેના તેના સારામાંહી, પોતાનું પ્રભુનું સામ્રાજ્ય. ॥ ૪૫૫ ॥

જૈનસૂત્રમાં મૂર્તિપૂજા, નામે અન્ય રચ્યો હિતકાર;

જગજીવોની પ્રીતિશુદ્ધિ, શ્રદ્ધા ભક્તિ વૃદ્ધિકાર. ॥ ૪૫૬ ॥

જગતિજ્યોત છે જ્ઞાનની શક્તિ, જગતિજ્યોત છે જીવતા સંત;

જગતા જીવતા સંતો સેવો!!, ચિદાનંદ પ્રાકટ્ય કરંત. ॥ ૪૫૭ ॥

જડતા મોહ નિવારો !! દુઃખકર, જડતા તે અજ્ઞાન પ્રમાદ;

જડતા તે બહિરાત્મદશા છે, જડતા જૂઠા તર્ક વિવાદ. ॥ ૪૫૮ ॥

જડતાને અંધાર જાણો!!, શુદ્ધગમજ્ઞાને જડતા ટાળ !!;

જડતા તે મિથ્યાત્વની બુદ્ધિ, -ટાળી આત્મજ્ઞાનને ધાર!! ॥ ૪૫૯ ॥

જડતાથી પગ પગ દુઃખ-સંકટ, જડતાથી નહીં સુખ જણાય;

જડતા દુઃખનું કારણ જગમાં, જ્ઞાન થકી જડતા વણસાય. ॥ ૪૬૦ ॥

જાળવો!! આત્મ!! તન મન શક્તિ, જાળવો!! આત્મ!! શક્તિ વૃન્દ;

જાળવો!! કાયનું વીર્ય વિવેકે, વિષયવૃત્તિના ટાળો!! ક્રંદ. ॥ ૪૬૧ ॥

જાળવો!! શરણાગત લોકોને, જાળવો!! વિશ્વાસીને ભવ્ય!!;

જાળવો!! ફરજો ત્હારી સઘળી, જીવતાં સુધો કર !! કર્તવ્ય. ॥ ૪૬૨ ॥

જાળવો!! સહાય માગે તેને, દુઃખીયોનો કર !! ઉદ્ધાર;

જાળવો!! ન્યાયે સૌને શકત્યા, ધર્મભારગની રક્ષા ધાર !! ॥ ૪૬૩ ॥

જૂનામાં ને નવીનમાંથી, સાચું સાઈ હોય તો ધાર !!;

જૂના નવાના પંથ કદાગ્રહે, સાચું ને સાઈ નહી હારી!! ॥ ૪૬૪ ॥

જીર્ણોદ્ધાર કરો !! સુદેવનો, જીર્ણોદ્ધારે અનંત ધર્મ,
 જીર્ણોદ્ધારે પુણ્ય અનંત, જીર્ણોદ્ધારના કર !! શુભ કર્મ ॥૪૬૫॥
 જરા અવસ્થા આવ્યા પૂર્વે, જીવાનીમા તુ કરી લે !! ધર્મ,
 જરા અવસ્થા જીર્ણોદ્ધારમા, કરાય નહીં શુભ ધર્મના કર્મ ॥૪૬૬॥
 જરા અવસ્થા હુ ખ ભરેલી, મન વચને કાય શિથિલ થાય,
 જ્યાં ત્યાં ધર્મમા સ્થિર નહીં મનહુ, આમ શિથિલને ક્ષીણતા પાય ॥૪૬૭॥
 જીવન યાત્રા કરીલે !! માનવ, આત્મશુદ્ધિ કરવા કાજ,
 જીવન યાત્રા કરીલે !! માનવ, પામવા મુક્તિનું સામ્રાજ્ય ॥૪૬૮॥
 જીવન યાત્રા સમ્યગ્જ્ઞાનને ચારિત્રે કરવી એ શ્રેષ્ઠ,
 જીવો !! આત્મ !! શુદ્ધસ્વભાવે, કદિ ન પડ્યો તેથી હેઠ ॥૪૬૯॥
 જહા મળતી અનંતપુણ્યે, જીભથી સાચુ સાડુ ખોલ !!,
 જહાથી પાપો નહીં જન્મા, જહાથી સાચુ તે ખોલ !! ॥૪૭૦॥
 જીભલડીને રાખજો વશમા, જીભલડીથી મોક્ષ સધાય,
 જીભલડીથી સ્વર્ગ નરક છે, જહા સયમ અતિ સુખદાય ॥૪૭૧॥
 જીભલડીમા ઝેરને અમૃત, જીભલડીમા પ્રેમ ને દ્વેષ,
 જીભલડીમા મિત્ર ને શત્રુ, જીભલડીમા શાન્તિ ને કલેશ ॥૪૭૨॥
 જીભલડીમા સ્વર્ગ સિંહાસન, જીભલડીમા ફાસી જાણ !!,
 જીભલડીમા સુખને સંકટ, જીભલડીમા મરણ જાણ !! ॥૪૭૩॥
 જીભલડી લવલવ કરતીને, લવલવ કરતી વશમા આણ !!,
 જીભલડીના વશમા પડિયા, તે લોડો ઢે પશુ અમાન ॥૪૭૪॥
 જીભને હલાવ !! સારા માર્ગે, રસમા ફરતી વશમા આણ !!,
 જીભલડીથી જા !! જીનવરને, સંતોનું કરજો શુભગાન ॥૪૭૫॥
 જીભલડીને ગોપવ !! જ્ઞાને, વચનસમિતિ શુભિ ધાર !!,
 જીભલડીથી સ્વર્ગને સિદ્ધિ, અનંતપુણ્યે રસના ધાર !! ॥૪૭૬॥
 જીભલડીને ધર્મમા જોડો !!, પાપમાર્ગથી કરજો ફર,
 જીભલડીથી દે !! ઉપદેશો, -તેથી આત્મપ્રભુ છે હજાર ॥૪૭૭॥
 જીભલડી કાળી નહીં કરજો, ખેલી કરજો કદિ ન ભલ્ય !!,
 જીભલડી મળી મોક્ષને માટે, જીભલડીથી કર !! સત્કર્તવ્ય ॥૪૭૮॥

ભક્ષલડીનું મૂલ્ય ન થાતું, અનંતપુણ્યે મળતી તેહ;
 બાણી એવું સાચું વદશે, ભક્ષને કરશે ગુણગુણેહ. ॥૪૭૯॥
 ભક્ષને વાપરો !! સત્કાર્યેમાં, પાપમાં વાપરજો નહીં લેશ;
 ભક્ષથી ધર્મનાં વ્યાખ્યાનો દે !!, સર્વભવોના ટાળો !! કલેશ. ॥૪૮૦॥
 ભભ હાભ કર !! નહી પાપમાં, હાભ હા કર !! ધર્મમાં બેશ;
 જરા જરામાં ક્રોધી બન !! નહીં, જરી તરીમાં કર !! નહીં કલેશ. ॥૪૮૧॥
 જકડાતો નહી જૂઠના માર્ગે, જંગી લંગીનો સંગ નિવાર !! ;
 જૂદમે થા !! નહી મોઢે ક્રોધે, જૂઠ્ઠીને જગમાં ધિક્કાર. ॥૪૮૨॥
 જાવક આવક જોઈ વિચારી, વિવેકથી વાપરજો સર્વ;
 જમા ઉધારના ખાતાં સરખાં, -ઠરીને ટાળો !! મોહનો ગર્વ. ॥૪૮૩॥
 જખરાઓથી નબળાઓને, બળ કળ શક્તિથીજ ભવાડ !!;
 જગમાં જૂદમીઓની સત્તા, -ખૂરી તોડી સત્ય લગાડ !!. ॥૪૮૪॥
 જગમાં સર્વભવોનું ક્યારે, એકમતો થયો થાય ન જાણ !!;
 જગમાં સર્વભવોના બુદ્ધા, -મતો થયા નહિં એકજ માન !!. ॥૪૮૫॥
 જગમાં સર્વભવોની સાથે, સૈત્રીભાવના પ્રેમે લાવ !!;
 જગને સુખીયું કરવા માટે, -તારી સઘળી ફરજ બજાવ !!. ॥૪૮૬॥
 જગભવો છે કર્મે બુદ્ધા, સર્વની ન્યારી ન્યારી બુદ્ધિ;
 જગભવોનું ભલું ઈચ્છજે, કરજે ભવ્યભવોની શુદ્ધિ. ॥૪૮૭॥
 જેઓમાંહી શુદ્ધપ્રેમને, જ્ઞાનાનંદની જયોતિ જગાવ !!;
 જગભવો સહુ સુખિયા થાવે, -એવા ઉપદેશો પ્રગટાવ !!. ॥૪૮૮॥
 જગભવો છે વિચિત્રકર્મે, કોના ઉપર દ્વેષ ન ધાર !!;
 જગભવોના ઉપકારાર્થે, -તાડું સઘળું છે નિર્ધાર. ॥૪૮૯॥
 જગભવોની જયણા ધારો !!, આતમસમ માનો !! સૌ ભવ;
 જગભવોમાં પ્રભુને દેખો, -તેથી વરશે અંતે શીવ. ॥૪૯૦॥
 ભવવું અનંતભવન વરવા, માનવભવનો એ ઉદ્દેશ;
 જન્મી ભવો પ્રભુમય થઈને, રાગ રોષના ટાળો !! કલેશ. ॥૪૯૧॥
 ભવો !! પ્રતિદિન અભિનવજ્ઞાને, આત્માનંદે જયોતિ જગાવ !!;
 જગભવોને ગણી નિજ સરખા, -તે પર કડ્ડા ભાવને લાવ !!. ॥૪૯૨॥

જીવો ! ! દેવગણાની યાવા, જન્મ જરા મૃત્યુ હું ખ ટાળ ! !,
 જગલોકો જે રાક્ષસ સરખા, -તેઓની ચિત્તવૃત્તિ મુધાર ! ! ॥૪૯૩॥
 જીવો જે પશુસરખા જગમા, રાક્ષસ સરખા લોકો જેહ,
 જીવન તેઓના મુધારો ! !, શુદ્ધસાન આપીને સ્નેહ ॥ ૪૯૪ ॥
 જીવ્યાનો ઉદ્દેશ ન જાણે, પશુસરખા તે જીવ્યા જાય,
 જીવન એવું મુખકર નહિ છે, રાગ રોષ ત્યા પ્રગટ જણાય ॥૪૯૫॥
 જીવવું પૂર્ણાનંદને માટે, આનંદ છે જીવન ઉદ્દેશ,
 જીવસ્વભાવ છે એહવો, સુખાર્થે કરતો સઘળું હમેશ ॥૪૯૬॥
 જીવવું અસખ્યપ્રદેશે નિજમા, શુદ્ધોપયોગે જીવવું સત્ય,
 જીવવું એહવું પ્રગટ થયું તો, રહ્યું ન કરવાનું કંઈ કૃત્ય ॥૪૯૭॥
 જગજીવોને નિજસમ દેખે, શત્રુ મિત્રમા જેહ સમાન,
 જડ ચેતનમા જે સમભાવી, જીવતો તું છે ભગવાન ॥૪૯૮॥
 જીવવામાટે જડવસ્તુઓ, બાદ્યજીવન ઉપયોગી થાય,
 જરજમીન અને ભેરૂ એ સદું, બાદ્યજીવનના હેતુ મુદ્દાથ ॥૪૯૯॥
 જગ છે વડદંબોનું બનેલું, જગત્ સત્ય છે તત્ત્વથી જાણી ! !,
 જગને જૂઠું કહેવું એનો, વૈરાગ્ય દૃષ્ટિએ પ્રમાણ ॥૫૦૦॥
 ત્યા મુખી જડનું આલબન, -લેવાથી જગમા જીવાય,
 જડની ઉપયોગિતા તાવત્, જડવસ્તુઓ નિમિત્ત થાય ॥૫૦૧॥
 જડ દેહાદિક સઘળા સાધન, આતમને ઉપયોગી જાણી ! !,
 જડમા આસક્તિવણ સઘળા, મોક્ષાર્થે હેતુ છે માન ! ! ॥૫૦૨॥
 જગ છે જૂઠું એવું કહીને, પાપે નિજકાયા નહિ પોષ ! !,
 જગ છે જૂઠું એવું કહીને, રાગ રોષના ધરો ! ! ન દોષ. ॥૫૦૩॥
 જગ છે જૂઠું એવું કહીને, વિશુદ્ધપ્રેમનો કર ! ! નહિ નાથ,
 જગમા સ્નેહ ને જ્ઞાનવિનાના, -લોકો જાણો ! ! હ ખી દાસ ॥૫૦૪॥
 જગમા ત્યા મુખી છે શત્રુ, -મિત્રનો મનમાં છે ભાવ,
 જગમા તાવત્ મૂર્તિપૂજા, જડ આલબન છે મુખદાવ ॥૫૦૫॥
 જગમા જેને મિત્ર ન દુશ્મન, નહિ શુભાશુભ જડમાં ભાવ,
 જડ ચેતનમા સમતા જેને, -તેને નહિ છે નિમિત્ત દાવ ॥૫૦૬॥

જ્યાં સુધી છે ખાવું પીવું, ત્યાં સુધી કર !! વપુથી કર્મ;
 જ્યાં સુધી છે રાગને રોષની, -વૃત્તિ તાવત્ ધર !! મન ધર્મ. ॥૫૦૭॥
 જ્યાં સુધી છે જીવવું જગમાં, તાવત્ તારી કરજ બનવ !!;
 જીવન પવિત્ર નિર્દોષી તુજ, દયાદિ કાર્યોથી પ્રગટાવ !!. ॥૫૦૮॥
 જ્યાં સુધી મનમાંહી શુભાશુભ, -વૃત્તિયોના પ્રગટે ભાવ;
 જાણે તાવત્ નિમિત્ત કારણ, ઉપકારી છે ધર્મ પ્રભાવ. ॥૫૦૯॥
 જીવવું પાપે કદિ ન સારું, ધર્મે જીવવું સુખકર બેશ;
 જગજીવો છે બ્રહ્મસ્વરૂપી, આત્મસ્વભાવે દેખ !! હમેશ. ॥૫૧૦॥
 જ્યાં સુધી છે નાત જાતને, દેહાદિકનો રાગને રોષ;
 જાણે !! તાવત્ જીવવું મોહે, સાત્વિકગુણથી જીવન ચોષ !!. ॥૫૧૧॥
 જેની તેની સાથે જગમાં, આત્મપ્રેમથી જીવન ગાળ !!;
 જગજીવોના ઉપર પૂરું, આત્મભાવે ધરવું ંહાલ. ॥૫૧૨॥
 જીવતાં મારે દુર્જનલોકો, સદ્ગુણી લોકો પૂજે પાય;
 જગમાં એવું જાણી આત્મ !!, સાધો !! મોક્ષ તજોજ ઉપાય. ॥૫૧૩॥
 જાહેરમાં કોઈ નિંદે પૂજે, કરો !! ન તેપર રાગને રોષ;
 જાહેર જીવન ગાળો !! પ્રભુમય, -જેથી પ્રગટે શિવ સંતોષ. ॥૫૧૪॥
 જવલંત શક્તિયો પ્રગટાવો !!, જવલંત શક્તિથી જીવાય;
 જવલંત શક્તિ સ્વરાજ્ય ત્યાં છે, સમજીને સાચું સમજાય. ॥૫૧૫॥
 જગ છે ચેતન જડ બે તત્ત્વનું, જગ છે કાળ અનાદિ અનંત;
 જગમાં જીવો !! જીવતા જડથી, ચેતનથી જાણો !! મતિમંત. ॥૫૧૬॥
 જીવવું આંતર બ્રાહ્મશક્તિથી, બ્રાહ્મપદાર્થોથી જીવાય;
 જીવન બ્રાહ્મ છે આન્તર હેતુ, સમજે તે નહિં ખત્તા ખાય. ॥૫૧૭॥
 જીવવું બ્રાહ્મણ્યંતર બળથી, એવો છે કુદ્રતનો ન્યાય;
 જગની સહાયથી જીવે જીવો, જીવંત ધર્મ તે જોન ગણાય. ॥૫૧૮॥
 જીવો જીવે છે જીવોથી, અજીવ જડથી જીવે જાણ !!;
 જડ અજીવ સહાયે જીવે, બ્રાહ્મજીવનમાં એહ પ્રમાણ. ॥૫૧૯॥
 જીવનસૂત્રો બ્રાહ્મણ્યંતર, જાણે તે જગ જીવ્યો જાય;
 જીવનસૂત્રો જે નહિં જાણે, -તેની હયાતી જગ ન રહાય. ॥૫૨૦॥

જીવન બાધાભય તર સઘળું,—તેને વિશ્વ જીવાડે જેઠું,
જગમા તેને હેતુ બંજો !!, આહરે શક્તિ પામે તેહ ॥૫૨૧॥
જીવવું રતનત્રયી શુભ વરવા, વિશ્વજીવોની શુદ્ધિહેત,
જીવન એવું પારમાર્થિક છે, સર્વજીવોનો શુભસંકેત ॥૫૨૨॥
જગવ્યવહારમા બળીયા રહેવું, ધૂર્તોથી ધૂતાવું ન લેશ,
જગમા આજીવિકા જીવન,—અનેક ઉપાયે ધરવું જોશ ॥૫૨૩॥
જ્યોતિષવિદ્યાના કૃણમાહે, એકાતે ધર !! નહિ વિશ્વાસ,
જ્યોતિષ જ્ઞાન છે બહુ ઉપયોગી, સાપેક્ષાએ જાણો !! ખાસ ॥૫૨૪॥
જગલમા રણમા ધગ્માંહી, સાગરમા જે રહે ખાસ;
જગરક્ષક મહાપુણ્યપ્રભુની,—કૃપાવિશે ધરજો વિશ્વાસ ॥૫૨૫॥
જેવું સ્પર્શવું સુધવું સુભવું, ખાવું નિરાશક્તિએ જાણું !!,
જેને એવી યોગ્યતા આવી, નિર્લેપી યોગી તે મહાન ॥૫૨૬॥
જગમાહી નભની પેઠે તું, અરૂપ આક્ષી થૈ કર !! કર્મ,
જગજીનોમા જ્યોતિ જગાવે !!, આત્મસ્વભાવ તે સત્યધર્મ ॥૫૨૭॥
જીનો જીવે, જીનો આશ્રયે, જીવોનું જીવોથી રાજ,
જીવો શેઠ શુભામે પરસ્પર, અજીવો જીવ બે જીવ સામ્રાજ્ય ॥૫૨૮॥
જયસિદ્ધિ છે પુણ્યોદયથી, પાપે અપમગલ પ્રગટાય,
જરૂર વાચો !! ધર્મના શાસ્ત્રો,—જેથી આત્મવિશુદ્ધિ થાય ॥૫૨૯॥
જરૂર સતની સજત કરશો, દેવશુરને જરૂર સેવ !!,
જરૂર ધ્યાનસમાધિ કરશો, નિજઆતમમા પ્રગટે દેવ ॥૫૩૦॥
જરૂર જે આવશ્યકધર્મની,—કરણી તેને પ્રતિદિન ધાર !!,
જરૂર પાપથી દૂરે રહેજે, જરૂર ધર્મને ધર !! નિર્ધાર ॥૫૩૧॥

(ક)

ઝઝઝા ઝાઝસમા ઝટ થાશે, તજીદો !! મિથ્યા ઝઘડાઝેર,
વૈર વિરોધો સઘળાટાળો !!, પ્રગટે આતમ !! સુખની લહેર ॥ ૧ ॥
ઝઝો ભવયોગણ્યો દહેવાશે, ઝાઝાયા કરશે નહીં ઝેર,
દર્શનજ્ઞાન ચરણ પ્રગટાવો !!, વર્તો રહો !! નિજતમ થેર ॥ ૨ ॥

ઝાંઝવાં સરખું જડવિષયોમાં, સુખની બુદ્ધિ થાતી ફેાક;
 ઝાંઝવા જલસમ જડભોગોથી, છેવટ પડતી મોટી પોક. ॥ ૩૧ ॥
 ઝાંપડી ઝાંપડો દૂરે રહેતાં, પ્રભુભક્તોથી જ્યાં ત્યાં દેખ !!;
 ઝાંઝી ને છે સઘળે આંધી, અનુભવ કરીને જ્યાં ત્યાં પેખ ॥ ૩૨ ॥
 ઝીકો હુશુભોને નીચા, મોહવૃત્તિને ઝીકી માર !!;
 ઝીકી હુધવિચારને મારો !!, તુચ્છ છે હુયો હુર્જન ધાર !! ॥ ૩૩ ॥
 ઝીલો આનંદ જ્ઞાનને પ્રેમે, પ્રભુભક્તિમા ઝીલવું શ્રેષ્ઠ;
 ઝીલવું સારામાર્ગે સાફ, શીળ ઝીલે તે પડે ન હેઠ. ॥ ૩૪ ॥
 ઝુકાવો !! સદ્ગુણ સત્કાર્યોમા, ઝુકાવવું ઉપકારમાં બેશ;
 ઝુકાવજે નહીં લોકોને જગ, કલેશવૃત્તિનું ક્ષણ છે કલેશ. ॥ ૩૫ ॥
 ઝુરાપો કરતાં શક્તિ ઘટતી, થાય ન તેથી સાફ કાજ;
 ઝૂરીઝૂરી જીવવું જોડું, ઝૂર્યાથી નહીં રહેતું રાજ્ય. ॥ ૩૬ ॥
 ઝુલાવો !! આતમને પ્રભુ પ્રેમે, ઝુલાવો !! આનંદમાં નરનાર;
 ઝુલો તે જ્ઞાનને નીતિનો શુભ, ઝુલો સદ્ગુણગણનો સાર. ॥ ૩૭ ॥
 ઝુંટ અપટ મારીને અન્યનું, -લેશો નહીં જે દામને ચામ;
 ઝુંટી ન લેશો અન્યનું જીવન, ઝુંટથી મળતો નહીં આરામ. ॥ ૩૮ ॥
 ઝુંટી લેતાં અન્યની ભૂમિ, સ્ત્રી ધન સત્તાને ધરખાર;
 ઝુંટી લેનારા છે હુયો, પાપી જૂદમી નરને નાર. ॥ ૩૯ ॥
 ઝુંટ કરે નહીં તે છે ધર્મી, લકત સંત આસ્તિક શિરદાર;
 ઝુંટ વિના ઝુંપડીમાં વસતા, મુકિતનું સુખ છે નિર્ધાર. ॥ ૪૦ ॥
 ઝુંટાઝુંટ છે જગમાં જ્યાં ત્યાં, સ્વાર્થથી હુર્મતિએ જગમાંદ્ય;
 ઝખનો ગલાગલ ન્યાય જગતમાં, નખજાનું બળિયાઓ ખાય. ॥ ૪૧ ॥
 ઝુંટાઝુંટ થતી અન્યાયે, જોરથી જૂદમે સ્વાર્થે થાય;
 ઝુંટાઝુંટ કરે નહીં સંતો, પ્રભુમયજીવને પ્રભુને પાય. ॥ ૪૨ ॥
 ઝુંડ છે હુશુભી ને સદ્ગુણીનું, જોડું છે હુયોનું ઝુંડ;
 ઝુંડ-વધારે ગુણવણ હાનિ, પાપીઝુંડ તે ગંદુ ભૂંડ ॥ ૪૩ ॥
 ઝુંડો દયાને સત્યનો પ્રેમે, ચઢાવો !! પ્રેમે નર ને નાર;
 ઝુંડો ઝાલી આગળ ચાલો !!, હુશુભ પાપનો કર !! સંહાર. ॥ ૪૪ ॥

ઝુ ડો જે નૈનધર્મનો તેને, -જગમા ફરકાવો ॥ જ્યા ત્યાય,
 ઝુ ડો અધર્મ દુર્ગુણ દોષનો, -તેની ત્યાગો ॥ ૬ ખની છાય. ॥૪૫॥
 ઝૂકવું માતપિતા શુરૂપાદે, રાજ સતને કરો ॥ પ્રણામ,
 ઝુ ડ સરીખા કદાવ્રહ્મીઓ, કરે ન જગમા સારા કામ ॥ ૪૬ ॥
 ઝૂલો ॥ ઝુલાવો ॥ શુદ્ધપ્રેમના, -હિ ચોળે સૌને ધરી પ્રેમ;
 ઝૂમને વારી શાંતિ ધારી, પ્રગટાવો ॥ ઘટ ચોળને ક્ષેમ ॥ ૪૭ ॥
 ઝેર તે હિ સા જૂઠું ચોરી, બ્યભિચાર દુર્ગુણ આચાર,
 ઝેર તે દુષ્ટ વિચારો બ્યસનો, ક્રોધમાન ઇર્ષ્યા પ્રવિચાર ॥ ૪૮ ॥
 ઝેર તે માયા લોભ અનીતિ, કામ મોહના દુષ્ટવિચાર,
 ઝેર તે રાગને રોષ અહતા, મિથ્યાબુદ્ધિના આચાર. ॥ ૪૯ ॥
 ઝેર તે દુષ્ટકષાયપ્રવૃત્તિ, ઝેર તે કુસંગ કાળો ફેર,
 ઝેર તે મોહવું મનમા વસવું, અજ્ઞાને વર્તે અન્ધેર ॥ ૫૦ ॥
 ઝેર અનીતિ નાસ્તિકબુદ્ધિ, ધર્માધતાએ જૂઠુંમા થાય,
 ઝેર તે શયતાનીયતવૃત્તિ, જોર થકી કરવો અન્યાય ॥ ૫૧ ॥
 ઝેર તે મન તન પાપપ્રવૃત્તિ, દુષ્ટકામની પાપપ્રવૃત્તિ,
 ઝેર તે ખોટી શિક્ષા દેવી, ઝેર તે ખૂરા સ્વાર્થને શીતિ. ॥ ૫૨ ॥
 ઝેર તે બાદ્યાતર બહુલેદે, ઝેરને મારી ખાય તે પુષ્ટ,
 ઝેર છે હવાને જલ ખૂરા તે, વિપક્ષમ માનવ ભણો ॥ ૫૩ ॥
 ઝાડો સાફ ન જેને આવે, તેને નળ મળ બધનો કોષ;
 ઝાડો સાફતો અણર્થ મલ નહીં, મન આરોગ્ય છે તજતા રોષ. ॥ ૫૪ ॥
 ઝાડુ કાઢે નીચ ન કોઈ, ચોરી જારી કરે તે નીચ;
 ઝાડુ કાઢવું સેવા ધર્મે, સાપેક્ષે સારી સહુ ચીજ ॥ ૫૫ ॥
 ઝોળો આવે તેની પૂર્વે, ધર્મબક્ષિત ને કરી લે ॥ સેવ,
 ઝોળો આવે તે પહેલા તુ, બાલ લે ॥ બાવે બિનવર દેવ ॥ ૫૬ ॥
 ઝાકળ બિ દુસમ આયુ છે, ટળતા લાગે નહીં કંઈ વાર,
 ઝેરી છવન ગાળ ॥ ન આતમ ॥, અમૃતરૂપી છવન ધાર ॥ ૫૭ ॥
 ઝેરીલાથી સાવધ ચેને, પ્રસંગ પડે વર્તો ॥ નરનાર,
 ઝેરીલુ માણસ છે અગ્નિ, ઝેરીનો વિશ્વાસ ન ધાર ॥ ૫૮ ॥

ઝેરીલા સર્પોસમ જેઓ,-તેઓથી ચેતીને ચાલ !!;

ઝેરીલાના ગ્રેમમાં ઝેરી,-વૃત્તિનો પ્રગટે સંચાર. ॥૫૯॥

ઝોકાં ખા !! નહીં ધર્મ સુણતાં, સત્કાર્યોને કરતાં તેમ;

ઝોકાં ખા !! નહીં જરૂરી કામમાં, ઝોકાં ખાતાં ન યોગને શ્રેમ. ॥૬૦॥

ઝરો અનુભવ જ્ઞાનનો પ્રગટે, તો તે કદિય ન થાય વિનાશ;

ઝરણું સમતારસનાં પ્રગટયાં, આનંદ આપે કદે પ્રકાશ. ॥૬૧॥

ઝલક જે અંતરમાંહી પ્રગટી, જ્યાં ત્યાં પ્રસંગે થાય પ્રકાશ;

ઝવેરી તે જે આત્મપ્રભુરૂપ, હીરો પરજે સત્ય તે ખાસ. ॥૬૨॥

ઝળકારો પ્રભુધ્યાને પ્રગટે, તે પ્રભુ ઝાંખીનો ઝળકાટ;

ઝળકી ઉઠે આત્મપ્રભુજી, ટળતાં મોહતણો વળગાટ. ॥૬૩॥

ઝળહળો આત્મ આપ પ્રકાશે, જડ ચેતન જગ કરો !! પ્રકાશ;

ઝળહળ અનંત જ્યોતિર્મય તું, તારામાં સત્યાનંદ ખાસ. ॥૬૪॥

ઝંખના પ્રગટી આત્મપ્રભુની, તો તેથી પ્રભુનો જ પ્રકાશ;

ઝાંખી પ્રભુની ઘટમાં થાતાં, આનંદ ઘટમાં પ્રગટે ખાસ. ॥૬૫॥

ઝાઝા સાથે ખાથ ન લીડો !!, ઝાઝા સાથે કરો !! ન વેર;

ઝાઝાથી ડરી જવું ન ક્યારે, ઝાઝામાં સાચું અન્ધેર. ॥૬૬॥

ઝાડોની વૃદ્ધિ રક્ષણથી, વૃષ્ટિ થાતી અનેક લાભ;

ઝાડો સંત સમા ઉપકારી, વૃક્ષો નહિ ત્યાં વૃષ્ટિ અલાભ. ॥૬૭॥

ઝાડી છે ઉપયોગી જગમાં, ઝાડીનો કરવો નહીં નાશ;

ઝાડી જે દુર્ચ્છ વ્યસનોની,-તેની ટાળો !! જ્ઞાને ખાસ. ॥૬૮॥

ઝોકાં ખા !! નહીં નવરો બેશી, ઝોકાં જ્યાં રસ પડે ન ત્યાંય;

ઝોકાં ખાઈ જીવન ગાળે,-તે સમજે નહીં જીવનમાંદ્ય. ॥૬૯॥

ઝાઝા મનુષ્યો સંપી એકો, કરીને કરતા અનેક કાજ;

ઝાઝા મનુષ્યો સત્કાર્યોમાં,-મળે તો તેથી શુભ સામ્રાજ્ય. ॥૭૦॥

ઝોળી સત્કાર્યોમાં સારી, ધર્મર્થે ઝોળી છે બેશ;

ઝોળી ન સારી અધર્મમાર્ગે,-જેથી વાઘે પાપને કલેશ. ॥૭૧॥

ઝાઝા જ્ઞાની સંતની સેવા, ભક્તિ કરશે મન વચ કાય;

જ્ઞાણ પણ સાધુ સંગતિ થાતાં,-અનંતપાપો વિણસી જાય. ॥૭૨॥

ઝાઝુ ભણ્યો ગણ્યો તે નક્કી, આતમજ્ઞાનને પામે જેહ,
આતમસમ સદુ છોડો જાણે, હયા દાન હમ ધારે જેહ ॥૭૩॥

ટ

ટટ્ટા જડપુફગલના સુખમા, ટળવળવું તે હુ ખની ખાણુ,
ટાળો ॥ હુ ખકર કામવિકારો, આતમમા સુખ નક્કી જાણુ ॥ ૧૧ ॥
ટાહુ ખાણુ ટાઢી કમાણી, પરાધીન ખાણુ જે ધન,
ટટ્ટા ભણ્યા ગણ્યા કહેવાયો, ન્યાયે વાપરતા મન તન ॥ ૨ ॥
ટટ્ટુ તાઢ શરીર સમજને, શરીર ટટ્ટુને સમાજ ॥,
ટાળી દે ॥ નબળાઈ સઘળી, કર ॥ ઝટ સત્યતણો ટકાર ॥ ૩ ॥
ટેટે કરે શુ પુફગલ મોહે, સહન કરીને તડકો તાઢ,
ટટ્ટુ ચલાવો ॥ મુક્તિ વાટે, રાગ રોષ વૈરીને વાઢ ॥ ૪ ॥
ટોળુ ખકરાં હાથીઓનુ, સિંહનુ ટોળુ હોય ન દેખ ॥;
ટોળુ નહીં પ્રભુ સતોનુ છે, અચક્ત ચકત સ્વભાવે પેખ ॥ ૫ ॥
ટળવળતો જે પ્રભુને મળવા, ટાળે મનના રાગને રોષ,
ટળવળનો નહીં જગસુખમાટે, સ્વતત્ર તે પામ્યો સતોષ ॥ ૬ ॥
ટાઈમસર જે કરતો કાર્યો, -તે જગમાહી થાય મહાન,
ટાઈમસર જે કાર્ય કરે નહીં, શક્તિમત પલ્લુ પામે હાણુ ॥ ૭ ॥
ટાઢ તાપને શરદી વેઠે, સહન કરે સકટ તે શૂર,
ટાહુ ખાય જે પરનુ કમાયુ, શક્તિપણથી તે જો દૂર ॥ ૮ ॥
ટીટોળીએ ઉદધિ ઉલેચવા, સાહસ જો તે કર્યું દુષાન્ત,
ટીટોળી સરખા સાહસથી, કાર્ય કરો ॥ નહીં બનયો જ્ઞાન્ત ॥ ૯ ॥
ટકટક વઢ ॥ નહીં વિના વિચારે, ટકટકવુ નહીં જ્યા ત્યા રાખ ॥,
ટકવુ સ્વાધિકારે સઘળા, -કર્તવ્યોમા જૂઠું ન જાણ ॥ ૧૦ ॥
ટકાવ કરવો મર્દાઈથી, અનેક સકટ સહીને ભવ્ય ॥,
ટકાવ કરીને યત્નોત્સાહે, કરજે તારા શુભ કર્તવ્ય, ॥ ૧૧ ॥
ટકોર થાતા સાવધ રહેયો, ટકોરથી ચેતીને ચાલ ॥;
ટકોર સહીને ચેતે નહીં તો, તેના થાતા જૂરા હાલ ॥ ૧૨ ॥

ટકોરવું સમજીને સારું, ગમારને લાગે ન ટકોર;
ટક્કર ઝીલો સાવધ થૈને, ઉભો રહીને ફોરવ જોર. ॥ ૧૩ ॥

ટશુમશુ ચાલે એવાં બાળક, વય અભ્યાસે મારે દોટ;
ટશુમશુ ચાલકની હાંસીને, -કરવી નહીં કરતાં છે ખોટ. ॥ ૧૪ ॥

ટચકો લાગે થા !! નહીં કોધી, ટચકાતું પ્રતિકૂલ કર !! બેશ;
ટચકા સારી રીતે સારા, બૂંડા ટચકે મૃત્યુ કલેશ. ॥ ૧૫ ॥

ટટળાવો !! નહીં કોને ક્યારે, સ્વાશ્રયી થૈને રહો !! ટટાર;
ટડપડ છંડી દેવી ખોટી, ટણક ન લાગે તેહ ગમાર. ॥ ૧૬ ॥

ટણકો લાગે તો મન જાગે, સારી બાબતમાં તે બેશ;
ટણકો ન લાગે સન્ત વા મૂઢને, ટણકો એ પણ છે ઉપદેશ. ॥ ૧૭ ॥

ટપકિયું ટચકિયું છે પાપે, આયુષ્યનો આવે છે અંત;
ટપકું સમજે તેજ ન મુકિત, પામે સમજે જ્ઞાની સંત. ॥ ૧૮ ॥

ટપલી સારી શિક્ષા માટે, સમજે તેની ભાગે બૂલ;
ટપલી મારવી ટપલી સહવી, ગુણ માટે મનમાં નહીં ફૂલ ॥ ૧૯ ॥

ટમટમવું શુભ માટે સારું, આશાએ ટમટમવું થાય;
ટહેલ છે આશાથી જ્યાંત્યાં જગ, ટહેલ છે ઉપકારે સુખદાય. ॥ ૨૦ ॥

ટહેલવું નિર્દોષી તે સારું, વિશ્રામ શાંતિ અર્થે બેશ;
ટળવળવું પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે, સદ્ગુણ માટે નાસે કલેશ. ॥ ૨૧ ॥

ટળી જતાં હુઃખો સહુ જગમાં, પુણ્યોદયથી ધર !! વિશ્વાસ;
ટંકારા તે શુભહિતકર છે, -કરવા આણીને ઉદ્ધાસ. ॥ ૨૨ ॥

ટંકોટંક જે નિયમિત ખાતા, ખરી ભૂખ લાગે તે વાર;
ટકી રહે આરોગ્યે જગમાં, અતિખાવાથી રોગ અપાર. ॥ ૨૩ ॥

ટંટાખોરની સોબત ખૂરી, ટંટાખોર સ્વભાવને ત્યાગ !!;
ટંટાકળયા કલેશમાં રહેતાં, -હુઃખ છે જાણી મનમાં જાગ ॥ ૨૪ ॥

ટાઢક કરવા મનને તનને, ઉપાય લેજે થૈ હુશિયાર;
ટાઢા ગુણ સુખ માટે થાતા, રોગહણે તે પણ નિર્ધાર. ॥ ૨૫ ॥

ટાઢું મનડું સારું ખોટું, સાપેક્ષાએ એમ કથાય;
ટાણું મળે ઝટ વાપર !! નાણું, સમજે તે નહીં ખત્તા ખાય. ॥ ૨૬ ॥

ટાપટીપ ઉપરથી ક્ષીધી, -પણમાહી નો વર્તે પોણ,
 ટાપટીપ એવી છે જૂઠી, જેવું પોણ જગમા ઢાલ ॥ ૨૭ ॥
 ટાયલુ જે લખવું ને વહવું, ટાયલુ કર ॥ નહીં સત્યને ધાર ॥,
 ટહુકો કરજે સારા માટે, પરગળુના શિરપર છે ટાલ ॥ ૨૮ ॥
 ટાળો મળતો આવે કર્મે, ભાવીભાવથી જાણો ॥ ચિત્ત,
 ટાળો ॥ દુર્ગુણને બૂલોને, કરવું મનહુ ગુણે પવિત્ર ॥ ૨૯ ॥
 ટાપુ ખાવું અન્યજનોના, -હિતનેઆતર તેહ છે બેશ,
 ટાપુટેયુ કયું જે ભાવે, ફળ આપે છે ટાળી કલેશ ॥ ૩૦ ॥
 ટિંખણ કરીને નોધી રાખો ॥, સારા માટે કરીને યાદ,
 ટિંખણ ટાળો ॥ જૂઠાં સઘળા, ટીંખણનો છે ખૂસો સ્વાદ ॥ ૩૧ ॥
 ટીંખણી થાવું કહિ ન સારું, ટિ ખણીની કિ મત છે ધૂળ,
 ટીકાસારી ખોટી જગમાં, સારી ટીકાથી નહીં ફૂલ ॥ ૩૨ ॥
 ટીકા સત્યને હિતકર કરવી, દેશ કોમ હિતકારી જેહ,
 ટીકા સદ્ગુણોપર કરવી, છવ બને જેથી ગુણગેહ ॥ ૩૩ ॥
 ટીકા કોની જૂઠી હું ખકર, -કરવી તેનો કરજે ત્યાગ ॥,
 ટીકા સર્વજીવોની ઉત્તતિ, -માટે કરવી ધરી શુભ રાગ ॥ ૩૪ ॥
 ટીકા મૈત્રી પ્રમોદ ભાવે, કર ॥ તુ સત્યનો હૃદિ ધાર ॥,
 ટીકા સાપેક્ષાએ સારી, ખોટી ચિત્ત વિષે વિચાર ॥ ૩૫ ॥
 ટીકાકર પોતાની પહેલી, -વિચાર ॥ કાર્યોપર સુખકાર,
 ટીકા અભિપ્રાયો જે શુભાશુભ, -તેમા સમ રહી કાર્યને ધાર ॥ ૩૬ ॥
 ટીકાકાર તુ બનવા પૂર્વે, સર્વપ્રકારનું લેજે જ્ઞાન,
 ટીકાકાર થવું છે ફલભ, અભિપ્રાયે સુઝે નાદાન ॥ ૩૭ ॥
 ટીટિયારો કરવો નહીં સારો, ટીપણી કરવી સારી બળ્ય ॥,
 ટીપ ॥ કરજે સત્યને હિતકર, ટીપના છે પરમાર્થે કર્તવ્ય ॥ ૩૮ ॥
 ટીલું મગલકારક કરવું, ટીલું ધર્મનું ચિન્હ વિચાર ॥,
 ટીલા ટપકા બાદા નિશાની, સદ્ગુણને અતરમા ધાર ॥ ૩૯ ॥
 દુ પો દે ॥ નહીં અન્યને સ્વાર્થે, દુ પો દે ॥ ને લે ॥ નહીં પ્રાણ,
 દુ પો આ ॥ નહીં મોહ ક્યારે, ખોટી રીતે કાઢ ॥ ન જાન ॥ ૪૦ ॥

દૂટ પડે જ્યાં મન નહીં મળતાં, ભિન્ન સ્વાર્થથી થાતી દૂટ;
 દૂટ પડે છે મોહથી જ્યાં ત્યાં, દૂટ ત્યાં કૂટને લુંટાલુંટ. ॥ ૪૧ ॥
 ટેકથી આત્મોન્નતિ છે નક્કી, સત્યધર્મની મૂક !! ન ટેક;
 ટેકને જાળવ !! દુઃખો સહીને, અંતરમાં પ્રગટાવી વિવેક. ॥ ૪૨ ॥
 ટેક ન છંડીશ સંકટ પડતાં, પ્રતાપરાણાએ ધરી ટેક;
 ટેકીલો કહેવાયો જગમાં, જગમાં ટેકથી રહેતી નેક. ॥ ૪૩ ॥
 ટેકો ગમે તે રીતનો લેઈ, જીવે જીવે છે નિર્ધાર;
 ટેકાવણુ કે રહે ન ઉભું, ટેકો આશ્રય છે સુખકાર. ॥ ૪૪ ॥
 ટેકો દેવો લેવો પરસ્પર, સર્વજીવોની કુર્જ છે એહ;
 ટેકાથી વેલડીઓ ઉચી, ચઢતી ઉભી રાખી દેહ. ॥ ૪૫ ॥
 ટેકો સત્કાર્યોમાં દેવો, સર્વજીવોને હિત કરનાર;
 ટેકા ટેકીથી જગ ચાલે, સર્વજીવોમાં એ વ્યવહાર. ॥ ૪૬ ॥
 ટેંટાપણું નહીં સાડું જ્યાં ત્યાં, અહિં પણ દરમાં સિદ્ધો થાય;
 ટેવો ખોટી નિજમાં જે જે, કાઢો !! તેઓને હિતસાય. ॥ ૪૭ ॥
 ટેંટાં થયા જે લોકો તેઓ, જીવવામાટે સ્વાર્થે ખાય;
 ટેંટે કરતાં વળે ન કાંઈ, પરાક્રમે સંપત્તિ ને ન્યાય. ॥ ૪૮ ॥
 ટોક વિના નહીં કોઈ સુધરે, સૌને માથે સારી ટોક;
 ટોકીને આતમ !! તું જાને, મનને મોહમાં જાતું રોક !!. ॥ ૪૯ ॥
 ટોકવું સન્માગે છે સાડું, ટોક્યાવણુ નહીં ટળતી ભૂલ;
 ટોકવું સાડું ખોટું જ્યાં ત્યાં, સારી ટોકવું છે નહીં મૂલ્ય. ॥ ૫૦ ॥
 ટોટો આવે એવાં કાર્યો, -કરવાં નહીં કરીને જ વિવેક;
 ટોણો મહેણાં સહીને ચેતન !!, કર્તવ્યોથી ધરજે ટેક. ॥ ૫૧ ॥
 ટોળ કરતાં ખાદ્ય ઘણી છે, નફરો તેમાં નહીં લગાર;
 ટોળ ન કરવી હાસ્યાદિની, ટોળિયો થાવામાં દુઃખ લાર. ॥ ૫૨ ॥
 ટુંકો જો લાંબાની સાથે, હોડ કરે તો પામે હાણ;
 ટુંટ બળવે મૂંગો ગાવે, આત્મજ્ઞાનથી એવું જાણુ !!. ॥ ૫૩ ॥
 ટુંકારાથી આત્મસમાને, અંતરમાં નહીં રહેતું બહાલ;
 ટુંકારો નહીં કોઈને ખ્યારો, કદિ ન દેવી અન્યને ગાળ. ॥ ૫૪ ॥

હુક વખતમા જ્ઞાની થાવુ , એમા પૂર્વજન્મ સંસ્કાર,
 હુકી સારી વાર્તાઓથી, સહેજે સમજે નરને નાર ॥૫૫॥
 ટાળી દેવા હુર્ગુલુ દોષો, ટાળી દેવા વ્યસનો સર્વ,
 ટાળો!! જુદા અનીતિ રીતિ, ટાળો!! મિથ્યા પ્રગટયો ગર્વ ॥૫૬॥

ઠ

ઠકા ઠાલી મોઢે ન ફેલો!! , આત્મજ્ઞાનવશુ પડિત ઠોઠ,
 ઠારો!! આતરડી જીવોની, કલ્યાણે વાપરશે હોઠ ॥ ૧ ॥
 ઠકો ભણ્યા ગણ્યા કહેવાયો, પરિહરતા સહુ જૂઠા ઠાઠ,
 ઠાઠડી બધાતા પહેલા જીવ!! , પ્રભુને ભજીલે!! પહેરેજ આઠ ॥૨॥
 ઠકા મશ્કરી કુટેવ ત્યાગો!! , ઠોઠ રહો!! નહીં મેળવો જ્ઞાન,
 ઠગાઈ કરશે નહીં ફેલોલો, શુરનો કપકો માનો!! સાન ॥ ૩ ॥
 ઠાઠ કરી ફેલો!! નહીં ઠાલી, હુ ખીઓની આતરડી ઠાર!! ,
 ઠડી ગરમીમા સાધનથી, હુ ખીઓની લે!! સલાજ ॥ ૪ ॥
 ઠાર્યા જેવા માત પિતા શુર,-તેવા ઠરશે પોતે ઠામ,
 ઠરીને જોસે નહીં શુરદ્રોહી, ઠીક નહીં જેના સહુ કામ ॥ ૫ ॥
 ઠરેલ જનની સગતિ કરવી, હુ ઠાસમ માની ના થાવ!! ,
 ઠાઠડીમા બધાતા પહેલા, આત્મપ્રભુને પૂર્ણ જગાવ!! ॥ ૬ ॥
 ઠાઠમાઠ લોકોના દેખી, ચેતન!! તેમા લેશ ન મુઝ!! ,
 ઠાઠમાઠથી થા!! નહી ઠોડુ,-તેથી પડશે સાચી સૂજ ॥ ૭ ॥
 ઠોકર મારે અન્યોને જે,-તેઓ અતે ઠોકર ખાય,
 ઠોડુ થે અહ કાર ન કરજે, ગર્વે ઠાઠા ભાગી ભાય ॥ ૮ ॥
 ઠડુ ખાવુ તે ખીજની,-કમાણી ઉપર જીવવુ જેહ,
 ઠડુ ખાય ન સ્વાશ્રયી લોકો, આપકમાઈથી ધારે દેહ ॥ ૯ ॥
 ઠાશમા રહો!! નહીં મિથ્યા માને, પોતાની જો કેટલી શક્તિ,
 ઠામ દામને હામ વિના જગ, નહીં પોતાની વડાઈ વ્યક્તિ ॥૧૦॥
 ઠકારો ઠાલી સહા નલે નહી, સમજી લે!! સાચુ જે ઠીક,
 ઠલે જવુ નિર્દોષ જગ્યામા, ધાર!! ન જૂઠી કોની ખીક ॥ ૧૧ ॥

ઠગે ઠગારા લોક પ્રપંચી, ઠગાઓ !! નહીં ધૂતોથી ભવ્ય !!;
 ઠગશો નહીં સ્વાર્થે અન્યોત્તું, ઠગાઇમાં નહીં સત્કર્તવ્ય. ॥ ૧૨ ॥
 ઠગારા અંતરમાંહી વસે છે, કામ ક્રોધ માયા અહંકાર;
 ઠગારા દુર્ગુણ દુર્વ્યસનો છે, ચોરી જૂઠું ને વ્યભિચાર. ॥ ૧૩ ॥
 ઠગાઇ અન્યોને છેતરવું, વિશ્વાસી થઇને નિર્ધાર;
 ઠગાઇ પરની કરવી તજતાં, ઠગાય નહીં પોતે નરનાર. ॥ ૧૪ ॥
 ઠકુરાઇ કાયાની તે છે, કાયાનું આરોગ્ય સુહાય;
 ઠકુરાઇ તે મનની સાચી, સાચું મીઠું વચન વદાય. ॥ ૧૫ ॥
 ઠકુરાઇ મનની તે જાણો !!, દયા દાન દમ સત્યને જ્ઞાન;
 ઠકુરાઇ આતમની સાચી, કેવલદર્શન કેવલજ્ઞાન. ॥ ૧૬ ॥
 ઠાકોર જે તે સ્વતંત્ર વર્તે, કરે નહીં જૂઠ્ઠો અન્યાય;
 ઠાવકા રહી દુર્ગુણ દુર્વ્યસનો,—ત્યાગી નીતિનું ધન થાય. ॥ ૧૭ ॥
 ઠાકોર તે મન વાણી કાયા,—ઉપર કાબૂ રાખે જેહ;
 ઠાઠમાઠ જૂઠા પરિહરતો, પવિત્ર રાખે મન વચ દેહ. ॥ ૧૮ ॥
 ઠાકોર તે સાચું બોલે ને, ચોરી બરી કરતો ત્યાગ;
 ઠાકોર તે વિનયીને વિવેકી, શુભીજનોપર સાચો રાગ. ॥ ૧૯ ॥
 ઠાકોર તે ઠકુરાઇ ધારે, ધરે ધર્મી આચાર વિચાર;
 ઠપકો આપી મનને સુધારે, ખાનદાન જે છે દાતાર. ॥ ૨૦ ॥
 ઠપકો મળે તેવું નહીં કરવું, ઠોડુજી થઇ કર !! નહીં ગર્વ;
 ઠેર ઠેર જગમાં ધર કરજે, આત્મસમું જગ દેખો !! સર્વ. ॥ ૨૧ ॥
 ઠગખાણ શયતાનની જ્યાં ત્યાં, લોકોને ઠગતો શયતાન;
 ઠગખાણ કરી પેટ ન ભરવું, જીવંતા તે નરકનું સ્થાન. ॥ ૨૨ ॥
 ઠગના વિશ્વાસી નહીં થાવું, ઠગની વૃત્તિ લેશ ન ધાર !!;
 ઠગ્યા વિના નિજ આતમને કદિ, ઠગ થાતો નહીં સ્વયં વિચાર !! ॥ ૨૩ ॥
 ઠગવિદ્યાથી લખવું વદવું, કરવું તેથી મળે ન સુખ;
 ઠગવિદ્યામાં સુખની બ્રાંતિ, અંતે તો છે દુઃખનું દુઃખ. ॥ ૨૪ ॥
 ઠગ નહીં સ્વાર્થે ક્રોધે કપટે, માને લોકોને જ લગાર;
 ઠગ્યાવિના નીતિથી જીવન, ગાળજે પ્રભુમાં ધારી પ્યાર. ॥ ૨૫ ॥

ઠઠાળાજીમા નહીં સુખ છે, અનેક તેથી પ્રગટે કલેશ,
 ઠઠો કરતા ઠોકર ખત્તા,—ખાવા પડતા શાંતિ ન લેશ ॥ ૨૬ ॥
 ઠઠાખોરની સગે રહેતા, ઠોકર વાગેને હલકાઈ,
 ઠઠા મફકરી કરવી ત્યાગો ॥, પ્રગટાવો ॥ નિજમા પ્રભુતાઈ ॥ ૨૭ ॥
 ઠાઠવેઠ નહીં જાય નકામી, નિષ્કામે કર અન્યની સેવ,
 ઠાઠા ઠીઠી કરી શુ ? જીવે, પ્રગટાવો ॥ આતમને દેવ ॥ ૨૮ ॥
 ઠઠારો જૂઠો લાભ ન આપે, શાંતિ સુખ આપે નહીં લેશ,
 ઠાઠમાઠ જૂઠા સહુ છડો ॥,—જેથી પ્રગટે લેશ ન કલેશ ॥ ૨૯ ॥
 ઠણકણ અતર પોલ પોલા, બાહિરનો જૂઠો ત્યા ઠાઠ,
 ઠણકો હુ ખનો ઘટમા પ્રગટે, તો માનવ છે જગમા કાષ ॥ ૩૦ ॥
 ઠપકો સહીને જુલ સુધારો, ॥ ઠપકો મળતા કરો ॥ ન ક્રોધ,
 ઠપકો સમજીને છે સારો, મનમા પ્રગટાવે છે બોધ ॥ ૩૧ ॥
 ઠમક ઠમક કરી ચાલે જેઓ, દુનિયામા શોખે મસ્તાન,
 ઠમકારામા સુખ ॥ ન મૂરખ,—કર ॥ અતરમા આતમજ્ઞાન, ॥ ૩૨ ॥
 ઠરડાવાથી નિજ અન્યોને,—લાભ થતો નહીં જગમા લેશ,
 ઠરણુ સફરુણુ સત્કર્મોથી, જેથી સધળા નાશે કલેશ. ॥ ૩૩ ॥
 ઠરાવ સાચો મનમા ધારી, સાધો ॥ સહુ સારા વ્યવહાર,
 ઠરીને તેથી બેસશે ઠામે, ઠરેલપણમા શાંતિ સાર ॥ ૩૪ ॥
 ઠસકાદાર બન્યાથી નહિ સુખ, ઠસકો ખોટો જલ્દી ત્યાગ ॥,
 ઠસાવી દે ॥ પ્રભુ પ્રીતિ સારી, આતમમાહી જ્ઞાને જગ ॥ ૩૫ ॥
 ઠડક જ્ઞાનને સમતાબાવે, થાતી તેથી પ્રગટે મુક્તિ,
 ઠડક અન્તરની પ્રગટ્યાવણુ, સુધરે નહીં આતમની રીતિ ॥ ૩૬ ॥
 ઠડીમા તનુ રક્ષણુ કરણુ, હવા વસ્ત્ર અગ્નિથી બેશ,
 ઠડીમા ગરમીમા જ્ઞાને, ઉપયોગે નહિ તનુના કલેશ ॥ ૩૭ ॥
 ઠડા પાડો ॥ વૈર વિરોધો, ઝઘડા યુદ્ધોને કક્ષાસ,
 ઠડા થાઓ ॥ ક્રોધ તણને, ધરી મનમા પ્રભુનો વિશ્વાસ. ॥ ૩૮ ॥
 ઠડા સાન્નિધ્ય શુણ્કર્મોથી, તે છે ઠડા સાચા બેશ,
 ઠડા જેઓ મોક્ષમાર્ગમા, તેઓના અતરમા કલેશ ॥ ૩૯ ॥

ઠા છે પ્રભુ વિશ્વાસે પ્રેમે, સદ્વર્તનથી સૌને જાણુ !!;
 ઠા નહીં ચંચલ મનથી કોનો, -જેમાં નાચે છે શયતાન. ॥ ૪૦ ॥
 ઠાગો શુભ કાર્યોમાં સારો, પાપવૃદ્ધિમાં ખૂરો જાણુ !!;
 ઠાગો કરજે સત્કાર્યાર્થે, ઠગીને લે !! નહીં અન્યના પ્રાણુ. ॥ ૪૧ ॥
 ઠાઠડી માંહી કૈક ઠરાણા, મૈયતમાં કૈ આલ્યા જાય;
 ઠાઠમાઠ પડી રહેતો અહિંયાં, કયું હાથે તે સાથે જાય. ॥ ૪૨ ॥
 ઠામ ઠરે નહીં જૂઠા ચોરો, વ્યભિચારી જે નર ને નાર;
 ઠામ ઠરે નહીં ઘણાનો હુશ્મન, લોકવિરુદ્ધ ધરે આચાર. ॥ ૪૩ ॥
 ઠામ ઠરે નહીં નિર્દય દુષ્ટો, કૂરકામના જે કરનાર;
 ઠામ ઠરે નહીં અજ્ઞાનીઓ, કામી લોભી નરને નાર. ॥ ૪૪ ॥
 ઠામ ઠરે નહીં નશુરા નાસ્તિક, નિઃસ્નેહી નશુણા જે લોક;
 ઠામ ઠરે પ્રભુ ભક્તો સંતો, ઠરવા માટે મોહને રોક !!. ॥ ૪૫ ॥
 ઠામો ઠામ કરો !! શુભ કાર્યો, ઉપકારો કરો !! ઠામો ઠામ;
 ઠારો !! દુઃખીની આંતરડી, જગમાં નશ્વર ઠાઠ તમામ. ॥ ૪૬ ॥
 ઠાકર જે અન્યોના થાતા, હામ દામ આપીને રહાય;
 ઠાકર જે દુઃખીઓને પ્રેમે, જ્ઞાને દુઃખ ટાળી અન્યાય. ॥ ૪૭ ॥
 ઠાર્યા તેવા ઠરશે નક્કી, દુઃખીની આંતરડી ઠાર !!;
 ઠારક થાજે ગરીબ જનનો, મારીશ નહીં કોઈને ઠાર. ॥ ૪૮ ॥
 ઠાલું ખોલ !! ન ઠાલું લખ !! નહીં, ઠાલી કરજે નહીં કો વાત;
 ઠાલાની કિંમત નહીં જગમાં, ઠાલી વાતે ન કો રળિયાત. ॥ ૪૯ ॥
 ઠાવકાર્થથી મનુષ્ય શોભે, નાત કોમમાં થાતું માન;
 ઠાવકાર્થ ત્યાં દુઃખ ટળે છે, ઠાવકાર્થમાં છે સન્માન. ॥ ૫૦ ॥
 ઠાવકો થા !! તું સઘળી વાતે, ઠાવકો થઈને કર !! ઉપકાર;
 ઠાવકો ટપકાં મહેણું સહતો, આત્મબળે જીતે સંસાર. ॥ ૫૧ ॥
 ઠાવો મનુષ્ય જ્યાં ત્યાં સારો, ઠાશુ જ્યાં ત્યાં હડધૂત થાય;
 ઠાંસ ખોટી તે તજવી સારી, નિજ ભૂલ ટાળે સુખને પાય. ॥ ૫૨ ॥
 ઠીંગણાને ઉંચામાં સત્પજ, ઠિંગા ઠોળી કલેશની માત;
 ઠીકઠાક આચાર વિચારો, -શોભે તેથી થાય ન ઘાત. ॥ ૫૩ ॥

હુશથી સત્ય છે દૂરે જાણે, હુશથી જૂઠી થાય ખડાઈ,
 હુશથી નિજનુ સત્ય ન જોલે, પ્રગટે છે તેથી હલકાઈ ॥ ૫૪ ॥
 ઠેકડી જો ધૂળીની કરીજો, પગથી હણાતા શિરપર જાય,
 ઠેકડી કોને ન બહાલી ક્યારે, ઠેકડી કરતા ઠીક ન થાય. ॥ ૫૫ ॥
 ઠેકાણુ સાડ તે કરવુ, ઠેકાણુ સાડ સુખકાર,
 ઠેકાણુજ વિનાનો માણસ, જ્યા ત્યા જગમા પામે હાર ॥ ૫૬ ॥
 ઠેકનુ સાધો ॥ ચેટની સાથે, જાવો ॥ આતમ ॥ મુક્તિ ઠેક,
 ઠેકનો માણસ તેથી ચેતો ॥, જેથી પડો ॥ ન તેની હેઠ ॥ ૫૭ ॥
 ઠેકું તારી પાછળ લાગ્યા, કામ ક્રોધ માયાને માન,
 ઠેકું મનનો મોહ છે જાલીમ,-તેથી ચેતો ॥ ચતુર સુખજી ॥ ૫૮ ॥
 ઠેરઠેર નહીં સતો જગમા, ઠેરઠેર નહીં સાડ હોય,
 ઠેરઠેર નહીં મિત્ર બધુઓ, ઠેરઠેર નહીં શાંતિ જોય ॥ ૫૯ ॥
 ઠેલી દે ॥ અન્તરશત્રુને, ઠેલી દે ॥ જે દુષ્ટ વિચાર,
 ઠેલી દે ॥ હુ ખકરને આપો, કાલો જોલે નહીં આચાર ॥ ૬૦ ॥
 ઠેસ ન મારો ॥ શુભ કાર્યોમા, પરાપકારી ગર્વો મદ્ય,
 ઠેસ જ્યા વાગે ત્યા સાવધ ચે, વતે રહે ન હુ ખની છાય ॥ ૬૧ ॥
 ઠાકર ખાવન જ્યા રે વાગે,-ત્યારે વીરસમો જન થાય,
 ઠાકર કોને દેવી ન સારી, ઠાકર તે છે ગિફા ન્યાય ॥ ૬૨ ॥
 ઠાકર શિક્ષક શુરૂ શીખ જેવી, ચેતાવે છે બૂલ નિવારી,
 ઠાકને ઠાકર વાગે ઝાઝી, ઠાકર તે બૂલ દોષ વિચાર ॥ ૬૩ ॥
 ઠોકો ॥ પ્રભુના દ્વારો પ્રેમે, ઉઘડે તેથી પ્રભુના દ્વાર,
 ઠોકો ॥ નહીં અન્યાયે કોને, ઠોકાવુ નહીં સાડ લગાર ॥ ૬૪ ॥
 ઠાઠ તે બણ્યા છતા નહીં ગણિયો, ઠાઠ તે અજ્ઞાની કહેવાય,
 ઠાઠ તે સાચુ સમજી બૂલે, હુ ખ પડે પણ વ્યસનો થાય ॥ ૬૫ ॥
 ઠાઠ તે હુ ખના હેતુ સેવે, દુર્ગુણ વાટે દોડયો જાય
 ઠાઠ તે સત્ય અસત્ય ન જાણે, સમજે તે નહીં ન્યાયાન્યાય ॥ ૬૬ ॥
 ઠાઠ તે સેવા ભક્તિ બૂલે, ઠાઠ તે પ્રભુને બૂલે જેહ,
 ઠાઠ તે વારવાર જે બૂલે, રાખે નહીં શુરૂ પ્રભુનો સ્નેહ ॥ ૬૭ ॥

ઠોભારી તે ધર્મ ન સમજે, સદાચાર નીતિથી દૂર;
 ઠોભારી તે પેટના માટે, -જીવે પાપ કરીને દૂર. ॥૬૮॥
 ઠોભલો માનવ તે કહેવાતો, જગમાં રણના રોઝ સમાન;
 ઠોભારી તે ધર્માધર્મને, -જાણે નહીં પશુ સરખો જાણી. ॥૬૯॥
 ઠાંસાખાજી તોફાનીનો, બદમાસોનો ધંધો જાણી;
 ઠાંસાખાજી માંહી અનીતિ, શું ડાઝોનું કાર્ય પિછાની. ॥૭૦॥

(૬.)

ડહા ડોળ કરે શું મોહો, મોહો વળિયો દુઃખનો દાટ;
 ડહાપણુ દુનિયાનું છે મિથ્યા, ડહાપણુ ધરજે ધર્મની વાટ. ॥ ૧ ॥
 પાપકર્મમાં ડાહ્યો થાવા, ડાંડપણું ત્યાગો ॥ ઝટવાર;
 ડહા ભણ્યો ત્યારે કહેવાશે, ડુખો !! નહીં ભવદૂપ મઝાર. ॥ ૨ ॥
 ડહા કરશે નહીં જગ ક્યારે, ધર્મકર્મ કરતાં જગમાંદ્ય;
 પાપકર્મથી ડરતા રહેશે, -તેથી મુક્ત થશે દુઃખ નાહિ. ॥ ૩ ॥
 ડાટો !! જૂઠી નિન્દા વાતો, ડાળાં છંડી પકડો ॥ મૂળ;
 ડાંડપણું કરશે નહીં ક્યારે, ડાહ્યા થઈ વર્તો ॥ તજ ॥ ભૂલ. ॥ ૪ ॥
 ડાકડમાલે થતી ન ચડતી, ડાંડાખાજી દૂર નિવાર!!;
 ડુંટીના વિચારો પ્રગટે, તેહ પ્રમાણે વર્તન ધાર!! ॥ ૫ ॥
 ડોડી વનસ્પતિસમ શીતલ, થઈને તાપમાં જીવે !! ભવ્ય !!;
 ડોળ સમા થઈ પરને ન ફેલો, ડોળ વિના કરશે કર્તવ્ય. ॥ ૬ ॥
 ડોકુ ઘાલો !! નહીં ચોરીમાં, ડહોળો !! નહિં નાહક પરમન;
 ડોકુ જનની સંગ ન કરશે, ડોકુનું લેશે નહિ ધન. ॥ ૭ ॥
 ડાઘ લગાડો !! નહીં કીર્તિમાં, ડાઘ લગાડો !! નહિ કુલ અગ;
 ડામાડોળ કરો !! નહીં નિજ મન, ડાકલું ઘાલે રહે ન રંગ ॥ ૮ ॥
 ડામ કપાલે ચોરી જારીથી, ડાઘાડુધી લખો !! ન લેખ;
 ડાંગ ન મારો !! વિના વિચારે, ડાંગ ન મારો સાચું પેખ !! ॥ ૯ ॥
 ડોળીયું ફર્લેલ ફુકાળે છે, ડક ડખગરનો જગ ઉપયોગ;
 ડોળા કાઢી કોથ કરો !! નહી, ડોળા જેવા રહો !! ન લોક. ॥ ૧૦ ॥

ડુગર દૂર થકી રહ્યાના, પાસે જતાં છે પાપાણુ,
 દૂર થકી સહુ સારા લાગે, પરિચયથી શુભદોષની જાણ ॥ ૧૧ ॥
 ડરવુ તો નહીં કાર્યને કરવુ, કરવુ તો નહીં ડરો ॥ લગાર,
 ડરવુ પાપના કર્મો કરતા, ડરવુ નહીં ધર્મે નિર્ધાર ॥ ૧૨ ॥
 ડાબા જેવા રહો ન મૂર્ખા, ડાકુઓની સોજત વાર ॥,
 ડાળો ॥ નહિ ધર્મીનાં હીલડા, કુતર્ક બુદ્ધિથી નર નાર. ॥ ૧૩ ॥
 ડાહી વેલડી દુઃખાલે તે, મનુષ્યને જહુ મોઘી થાય,
 ડાહી ખાઈને ડાળી લોકો, ગરીબ છવે છે સુખમાદા ॥ ૧૪ ॥
 ડાહી ખાતા રોગો ફેટલા,-ટળે છે વૈધો બોલેબોલ,
 હાથર સરખા થયો ન નિર્દય, સત્યાસત્યનો કરયો તોલ ॥ ૧૫ ॥
 હામીસ તે અન્યાયી જૂલમી, હિ સક જૂઠો ધૂર્ત ગણાય,
 હામીસ ચોર ને બિચાસઘાતી, ખૂની બ્યભિચારી કહેવાય ॥ ૧૬ ॥
 હામ કપાળે જેને પકડ્યો, વ્યવહારે હામિસ કહેવાય,
 હામીસ શુભ ઘણા લોકો છે, અન્યોનુ ચોરીને ખાય ॥ ૧૭ ॥
 હાકણુ જેને આત્મસ્વરૂપ થૈ,-તેને હાકણુથી નહીં લીતિ,
 હામાડાળ રહે મન જેવુ, હાકણુ તેના મનની વૃત્તિ ॥૧૮॥
 હજો ન ઘાલો ॥ સત્કાર્યોમા, હગમગતુ મનહુ કર ॥ સ્થિર,
 હખલ થતી દૂરે કર ॥ જાને, સત્યોપાયે થા ॥ તુ વીર ॥૧૯॥
 હગમગતુ શુભમા નહીં સારૂ, હગમગવાની વૃત્તિ ત્યાગ ॥,
 હગોમગો ત્યા નિર્જલતા છે, સમજ નિશ્ચય જલથી જાગ ॥ ૨૦ ॥
 હગલુ ભરજે પલપલ શુભમા, પાપે હગલુ ભર ॥ ન લગાર,
 હગલુ ભરવુ પહેલા સમજ, હગલુ ભરી પછી હિ મત ધાર ॥ ૨૧ ॥
 હગલુ સારૂ ભર્યા પછીથી, શુભકાર્યે ડરવુ ન લગાર,
 હગલુ ભરજે જોમ વિચારી, મોહનો કાદવ જગમા અપાર ॥ ૨૨ ॥
 હગવુ નહીં રણયુદ્ધ ચઢતા, મોહને મારી છતો ॥ યુદ્ધ,
 હગવુ નહીં શત્રુઓથી કદિ, શિક્ષકપર થાવુ નહીં કુદ્ધ ॥ ૨૩ ॥
 હગવુ નહીં મરતા પણ ક્યારે, સત્યધર્મથી નર ને નાર,
 હગવુ નહીં ધૂર્તોના હગાવે હગી જતા તે આવે હાર. ॥ ૨૪ ॥

ડગળી ખસી જાવા નહીં દેજે, કોટિ કોટિ કરી ઉપાય;
 ડગળી ઠેકાણે રાખીને, કરજે તું નિજ પરનો ન્યાય. ॥૨૫॥
 ડક્કાંસ મારે થાય ન કીર્તિ, ઉલટી સત્ય પ્રતિષ્ઠા જાય;
 ડક્કાંસ મારે કાજ ન સિદ્ધે, આતમની શક્તિ વિઘટાય. ॥૨૬॥
 ડમાક, મૂરખા આગળ શોભે, ડમાક મારે તે હેવાન;
 ડમાકમાં અજ્ઞાનમાં જૂઠું, અધુરાપણું વર્તે જ્ઞાન. ॥૨૭॥
 ડર !! નહીં કોથી સત્યપંથમાં, પ્રાણ જાય તો ભીતિ ન ધાર !!;
 ડર !! નહીં કોનો ડરાવ્યો જગમાં; ડરકુને જ્યાં ત્યાં છે હાર. ॥૨૮॥
 ડર !! નહીં ધર્મના માર્ગમાં વહેતાં, ડર !! નહીં જૂઠી વાતે લેશ;
 ડર !! નહીં ફર્જ બળવતાં ક્યારે, ડરતાં પડતા અનેક કલેશ. ॥૨૯॥
 ડર !! નહીં દુનિયાના ખોલોથી, ડર !! નહીં પરાભિપ્રાયે લેશ;
 ડર તો કર !! નહીં કર તો ડર !! નહીં, સારામાટે શીખ છે ગેશ. ॥૩૦॥
 ડરકુમિયાં સમ ડર ખાવાથી, દુષ્ટોથી નિજ થાતી હાર;
 ડરવાથી મરવાનું થાતું, મૃત્યુ અવશ્ય છે ડરને વાર !! ॥૩૧॥
 ડર !! નહીં ડરાવ !! નહીં અન્યોને, ડરામણાથી ડરી ન જાય;
 ડર !! ધરજે પાપોને કરતા, કે જેથી છે દુઃખના દાવ. ॥૩૨॥
 ડરાવો તો પાપોથી ડરાવો !!, દુર્ગુણ દુર્વ્યસનોથી ડરાવ !!;
 ડર ખાવો નહીં સત્ય દયામા, મૃશ્વરનો પણ મનમાં લાવ !! ॥૩૩॥
 ડર નહીં માન પ્રતિષ્ઠાનો જગ, સંતોને ડર નહીં લગાર;
 ડરે ન દુનિયાના અભિપ્રાયે, સર્વવાસના ત્યાગી વિચાર !! ॥૩૪॥
 ડર !! નહીં દયા ને સત્ય વદતાં, ડરીને જૂઠું ખોલ !! ન તોલ;
 ડર !! નહીં મૃત્યુ આવે ત્હોયે, ડર્યા વિના સાચું જગ ખોલ !! ॥૩૫॥
 ડર !! નહીં કીર્તિ પ્રતિષ્ઠા ભયથી, ડર !! નહીં યુદ્ધમાં કરી પ્રયાણ;
 ડર્યાથી આઉખું આવી જતાં, કોનો જગમાં બચે ન પ્રાણ. ॥૩૬॥
 ડરીને હિંસા જૂઠ ન સેવો !!, ડરીને ચાલે દીનતા થાય;
 ડરવાથી તન મનની શક્તિ, -ઘટતી ગુલામીપણું પ્રગટાય. ॥૩૭॥
 ડર !! નહીં દુઃખના ડુગર પડતાં, ડર્યા વિના નિજ ફર્જ બળવ !!;
 ડર્યા વિના કર્તવ્યો કરતાં, સ્વતંત્રતાના પ્રગટે દહાવ. ॥૩૮॥

ડરવુ દુર્ગુણ દુર્વ્યસનોથી, પાપોથી ડરીને જગ આલ ॥,
 ડરવુ ન પુણ્યના કાર્યો કરતા, ડરકુ કોમના છે બેહાલ ॥૨૯૧॥
 ડર રાખો ॥ નહીં જમનો પણ કંઈ, સત્યમા નિર્ભયતા સુખકાર,
 ડરથી ડરની પર પરા છે, સાચાથી ડરતો ન લગાર ॥૪૦॥
 ડરાવો ॥ નહીં અન્યોને મિથ્યા, દુશ્મનથી નહીં ડરો ॥ લગાર,
 ડર ॥ નહીં પ્રભુની સેવા ભક્તિ, ધ્યાનમા રાખો ॥ પ્રભુઆધાર ॥૪૧॥
 ડહાપણથી કર ॥ આરા કાર્યો, ડહાપણ ધારી જગમા આલ ॥,
 ડહાપણવણુ જીવન પરુ સરખુ, ડહાપણથી છે સાચો ખ્યાર ॥૪૨॥
 ડહાપણુ એજ છે કે જેથી નિજ, પરતુ હિત ઉપયોગી સધાય,
 ડહાપણુ એજ કે જેથી દુર્ગુણ, દુર્મતિ ઝટ દૂરે થઈ જાય ॥૪૩॥
 ડખ ન રાખો ॥ વૈરનો કો'પર, ડખે ઝેરની વૃદ્ધિ થાય,
 ડખ ધર્માવણુ રાત્રુનુ પણ, કર ॥ સાડ થઈને નિર્માય ॥૪૪॥
 ડડાઈ ડાડોની સાથે, દુનિયામા કરતા નરનાર,
 ડડાઈ નહી ડાડો સાથે, ત્યાગી સતની કથા એ સાર ॥૪૫॥
 ડડાઈ દુર્ખલની રહેણી, અન્યાયીની રહેણી બાણુ ॥,
 ડડાઈમા સત્યનો ધાત છે, ડડાઈમા એ બહુ હાણુ ॥૪૬॥
 ડાકડમાક ન જૂઠો નજતો, સાચાને નહીં ડાકડમાક,
 ડાકડમાકને છ ડી આતમ ॥, સાદાઈ ધરી થાવો ॥ પાડ ॥૪૭॥
 ડાકિયુ આશા તૃપ્ત્યાકામી, મન પોતાનુ છે નિર્ધાર,
 ડાકિયુ મનહુ ગમે તે કરતુ, જ્યા ત્યા ભમતુ લહે ન સાર ॥૪૮॥
 ડાખણુ તે શકાવાળુ મન, શકાવાળુ વિચારભેદ,
 ડાખણુ વાધરીઓજ વગાડે, ડાખણુ ધાલે પ્રગટે ખેદ ॥૪૯॥
 ડાગળી ઠેકાણે રાખીને, કરવુ તે કર ॥ આજસ ત્યામ ॥,
 ડાગળી જેની ચસકી તેના, ઓર ભતના પ્રગટે રાગ ॥૫૦॥
 ડાઘ લગાડો ॥ નહીં આરિત્રે, કીર્તિમા નહીં ડાઘ લગાડ ॥,
 ડાઘ લગાડો ॥ નહીં સારામા, ડાઘ પડ્યો તે દૂરે કાઢ ॥ ॥૫૧॥
 ડાઘ ન પડવા દેજે ક્યારે, ન્યાય ન્યાતિથી નાસે ડાઘ ॥,
 ડાઘ ન લખવામા-વહવામા,-કરવામા એવો ધર ॥ રાગ ॥ ૫૨ ॥

ડાઘાબળિયો માનવ છુતે, સાચું જોલે ધરીને જ્ઞાન;
 ડાઘાબળિયા રહેણી વિનાના, -તે તો જગમાં છે હેવાન. ॥ ૫૩ ॥
 ડાટ વળે છે વ્યસનો સેવ્યે, દાટ છે અનીતિ એ જગમાંદ્ય;
 ડાટ છે મોહના કદા પ્રમાણે, આઘ્યાથી બાટુ દુઃખની છાંય. ॥ ૫૪ ॥
 ડાટ છે દુર્બુદ્ધિ પ્રગટ્યાથી, અતિ ભોગે છે દુઃખનો ડાટ;
 ડાટ વળે છે અશકિતયોથી, પાપોદયથી રહે ન ખાટ. ॥ ૫૫ ॥
 ડાટ વળે છે નહિ સમજ્યાથી, રોગ રોપથી વળતો ડાટ;
 ડાટ વળે નહિ સદ્ગુણ પ્રગટે, સદ્વર્તનથી મુધરે ઘાટ. ॥ ૫૬ ॥
 ડામીસ મન તે દુર્ગુણ ભરિયું, ડામીસ તન તે કરતું પાપ;
 ડામીસ તે નિર્લજ્જ નફૂટને, ચોરની જેને પડી જગ છાપ. ॥ ૫૭ ॥
 ડામીસને નહી ન્યાય ને નીતિ, સર્વપ્રકારે જેહ હરામ;
 ડરાવે જે સજ્જનને કપટે, ઝુંટવી ખાતો અન્યના દામ. ॥ ૫૮ ॥
 ડામીસને નહીં પ્રભુનો ભય છે, લુચ્યાઈથી વર્તે જેહ;
 ડામીસની શોખત કરવાથી, બગડે છે નિજનું મન દેહ. ॥ ૫૯ ॥
 ડાંગથી તનનું રક્ષણ કરવું, અન્યાયે મારો !! નહીં ડાંગ;
 ડાંગને ડહાપણથી વાપરવી, કે જેથી થાવું નહીં રાંક ॥ ૬૦ ॥
 ડાંડની દોસ્તી કદિ ન સારી, ડાંડાઈથી સાડું ન થાય;
 ડાંડાઈથી પ્રભુ છે દૂરે, ડાંડાઈમાં હોય ન ન્યાય. ॥ ૬૧ ॥
 ડાંડના વિશ્વાસી થાવાથી, મન વાણી કાયા દંડાય;
 ડાંડનો સંગી ડાંડ ગણાતો, ડાંડને પાપ ઘણા બંધાય ॥ ૬૨ ॥
 ડાંડમાં સદ્વર્તન નહીં રહેતું, ઘટે પ્રતિષ્ઠા આબરૂ જાય;
 ડાંડપણ જે નિજમાં થું છે, શોધી કાઢો !! સુખ પ્રગટાય. ॥ ૬૩ ॥
 ડાંડિયા ટોળીમાં ન ફસાવું, ડાંડિયા ટોળીને દે !! દંડ;
 ડાંડની સામા ઉભા રહીને, તોડો !! તેનું જૂઠ ધમંડ. ॥ ૬૪ ॥
 ડાંસ ને માખી મછર જંતુ, કાટે રોગ ફેલાવણ હાર;
 ડાંસ ને મચ્છર થવા ન દેવા, ડાંસને જલદી દૂરે વાર !! ॥ ૬૫ ॥
 ડાંસ તે આધ્યાત્મિકદૃષ્ટિએ, ઈર્ષ્યાદ્વેષની છે બહબોઈ;
 ડાંસ તે મન તન વચનની બૂલો, દુઃખ છે તેથી સુખી ન કોઈ. ॥ ૬૬ ॥

ડિગળમા જૂઠાણુ ભારે, સત્ય વાતનો કંઈ કલેશ,
 ડિગળથી ડિગળીયા રીઝે, ડીંગલમા વર્તે છે કલેશ ॥ ૬૭ ॥
 ડિગ જે મારે ગમ્પી લોકો, ડિગળીયા જગમા કહેવાય,
 ડિંગો મારે તેઓ જૂઠા, ડિગ ન મારો ॥ તમે અન્યાય ॥ ૬૮ ॥
 ડિડવાણુ તજ મન કાયા ને, વાણીથી જેથી સુખ થાય,
 ડિડવાણુ ત્યા રહે ॥ ન ઉભા, સમજીને શિક્ષા સુખદાય ॥ ૬૯ ॥
 ડુક્કર આધ્યાત્મિકદૃષ્ટિએ, અતિવિષયની કામના ટેવ,
 ડુક્કર તે વ્યભિચારી મનડુ, દુર્ગુણની થાતી જે સેવ ॥ ૭૦ ॥
 ડુક્કર તે અતિકામી મનડુ, ડુક્કર તે અતિકામનુ કાજ;
 ડુક્કરપણુ વ્યસનોનું બાણી, છંડો ॥ પામે ॥ સ્વર્ગનું રાજ્ય ॥ ૭૧ ॥
 ડુલવુ થાતુ પાપોદયથી, દુષ્ટબુદ્ધિથી ડુલવુ થાય,
 ડુલવુ થાતુ જ્ઞાનવિના જગ, ડુલવુ થાતુ જ્યા અન્યાય ॥ ૭૨ ॥
 ડુગળી પણુ કોલેરા વખતે, કોલેરાનો કરે વિનાશ,
 ડુગળી ફૂટીને ને કપૂરના, -અર્કથી રોગ ટળે છે ખાસ ॥ ૭૩ ॥
 ડુટીનો જે અવાજ ઉઠ્યો, -તેમા સત્ય ધણુ પ્રગટાય,
 ડુટીના આશીર્વાદોથી, બીબાનું ભણુ વેળે થાય ॥ ૭૪ ॥
 ડુટીથી જે નીકળે શાપો, -તેથી અન્યનું ભૂડું થાય,
 ડુટીનાદ તે અતરૂંધનિ છે, આત્મપ્રભુ પયગામ ગણાય ॥ ૭૫ ॥
 ડુટીના જે સત્યવિચારો, પરાપશ્યતી ભાષા બાણુ ॥,
 ડુટીના જે સત્યવિચારની ॥, -સ્ફુરણુ તે વેદો સુપ્રમાણુ ॥ ૭૬ ॥
 દૂધ ન પરની નિજની કાઢો ॥, -જેથી તનમન શક્તિ રખાય,
 દૂધથી હાનિ બળ ક્ષય પડતી, સમજી વર્તે તે સુખ પાય ॥ ૭૭ ॥
 ડેરો હરાયા ઢોરને માટે, નક્કટ દુષ્ટને થાતી હેડ;
 ડેરો તેજ શુભામીપણુ છે, ડેરો દેહ અરિ છ છેડા ॥ ૭૮ ॥
 ડોટ દેઇને ધર્મકર્મમાં, આગળ ધસતા તેજ મહાન,
 ડોટ ન મારો ॥ પાપના પથે, દોટને મારો ॥ જ્યા કલ્યાણુ ॥ ૭૯ ॥

ડાડી વેલડી, ગરીબ ખાવે, આંખના કેટલા રોગો જાય;
 ડાડીથી ગુજરાન કરે છે, ગરીબ લોકો શાંતિ પાય. ॥૮૦॥
 ડાખા જેવા લોકો જગમાં, જ્યાં ત્યાં અશક્ત થઈ કૂટાય;
 ડાખા જેવા મૂર્ખથી જગમાં, -શક્તો આગળ નહીં જવાય. ॥૮૧॥
 ડાલું ખા !! નહીં પ્રમાદ ધારી, ડાલું તે ભૂલોને જાણ !!;
 ડાલી જ !! નહિ ભરમાવ્યાથી, ડાળ કર્યાથી મળે ન માન. ॥૮૨॥
 ડાળ કરીને સત્ય ન હારો !!, જ્યાં ત્યાં જૂઠા કરો ન !! ડાળ;
 ડાળ કર્યાથી પ્રતીતિ જાણે, ડાળ ત્યાં અંતરમાંથી પોણ. ॥૮૩॥
 ડાળ કર્યાવણુ સાદામથી, વર્તતાં છે નહીં હલકાર્થ;
 ડાળધાલુનો વિશ્વાસજ રથો ?, ડાળથી ટળતી નિજ પ્રભુતામ. ॥૮૪॥
 ડાસા ડાસી ઘરડાંઓની, -સેવા કરવામાં છે ધર્મ;
 ડાસા ડાસી સેવા કરતાં, ઘરમાં પ્રગટે સાચું શર્મ. ॥૮૫॥
 ડાળ સરીખો જન દુઃખ પાતો, ડાળ મૂર્ખ રહેતાં દુઃખ થાય;
 ડાળી માંદાની કે પ્રભુની, ડંડાખાજમાં અન્યાય. ॥૮૬॥
 ડાળિયું ધીના જેવું જગમાં, ગરીબ લોકોને છે જાણ !!;
 ડાળિયું જીવનમાં ઉપયોગી, -જેથી જીવો ધારે પ્રાણ. ॥૮૭॥
 ડાસા ડાસી માદાઓની. અશક્તનો સેવામાં ધર્મ;
 ડાળ કરીશ નહીં જૂઠો સ્વાર્થ, -તેથી પ્રગટે પાપનું કર્મ. ॥૮૮॥
 ડરાવવું તે હિંસા ભારી, ડરાવવા માંહી છે પાપ;
 ડરાવ !! નહિં અન્યોને શસ્ત્રે, ડરાવવામાં છે સંતાપ. ॥૮૯॥
 ડરાવ !! નહિં મૃત્યુ ભય દેઈ, ડરાવ !! નહિં દેઈને દુઃખ;
 ડરાવવાથી કર્મબંધ છે, ડરાવ !! નહિં આપો !! જીવસુખ. ॥૯૦॥
 ડર !! નહિં મૃત્યુ દેખી આતમ !!, ડરતાં મૃત્યુ થાય ન દૂર;
 ડરવાથી જગ બચે ન કોઈ, ડરવાથી દુઃખ છે ભરપૂર. ॥૯૧॥
 ડરતો તે કરતો નહીં સિદ્ધિ, પાપથી ડરી ડરીને ચાલ !!;
 ડર !! નહિં મૃત્યુ ભયથી કિચિત્, આપોઆપ સ્વરૂપ નિહાળ !!. ॥૯૨॥
 ડરીને ચાલો !! પાપથી જ્યાં ત્યાં, ડરાવ !! નહિં લોકોને લેશ;
 ડરાવવાથી પાપ કરીશ નહિં, ડરાવવાથી કર !! નહિં કલેશ. ॥૯૩॥

॥ ૬ ॥

ઢઢો લણી ગણીને આતમ ॥, ઢઢો જેવા રહો ॥ ન સવ્ય ॥,
 ઢોલના જેવી પોલ ધરો ॥ નહી, સદ્ગુણના કરશે કર્તવ્ય ॥ ૧ ॥
 ઢુઢો સાચુ જૂઢું ત્યાગો ॥, કામી થયો ના જેવુ ઢોર,
 ખાવુ ઉઘવુ ચારે સસા, મોહ તણ ખમો ॥ પ્રભુ તોર ॥ ૨ ॥
 ઢેઢને લગીથી તે નીચા, હિ સાદિક પાપો કરનાર,
 ઢળી પડ્યા દુર્ગુણ વ્યસનોમા, ઢાક્યા રહેતા નહી નરનાર ॥ ૩ ॥
 ઢાલ સગીખા અન્યની મ્હાચે, ઘાતા તે માનવ છે ઢાલ,
 ઢોર થકી પણ માનવ હલકો, કરે નહી જે પર ઉપકાર, ॥ ૪ ॥
 ઢ કાયા રહેતા નહિ દુર્ગુણ, દુરાચારથી ઢેઢથી નીચ,
 ઢાકો ॥ પરદોષોને માનવ ॥, ઢળો ॥ સજ્જનની સગે ઉચ્ચ ॥ ૫ ॥
 ઢોલ સરીખી પોણ ધરો ॥ નહી, દુર્ગુણી ઢોષી કૂટા ઢોલ,
 ઢમઢમ વાગી ઢોલ કહે છે, રહે ન છાની ક્યારે પોલ ॥ ૬ ॥
 ઢીલ કરો ॥ નહી ધર્મઢાર્યમા, ઢીલા યાઓ ॥ ન દુખ પડત,
 ઢઢો રહો ॥ ન આતમ ॥ જગમા, ઢઢો એવો લણુશે સત ॥ ૭ ॥
 ઢુઢાની કદિ પાન ન ખનશે, ઢોગ ધર્તીગનો કરશે ત્યાગ ॥,
 ઢાઢી સરખો ખુશામતીથી, નિર્જલતાનો લાગે ઢાધ ॥ ૮ ॥
 ઢાકણી માહી પાણી ઘાલી, જૂઢે જૂઢથલ દુષ્ટ દુરામ,
 ઢાક્યા રહેતા નહિ ઢાતારો, શૂરા રહેતા તેના નામ ॥ ૯ ॥
 ઢોળો ॥ નહી પરતુ ધર્મથી, ઢગ ધરો ॥ નહી કૂટા ઢોલ,
 ઢોલા આતમ ॥ નિજ ઘર આવો ॥, સમતા આન દે રસરોણ ॥ ૧૦ ॥
 ઢચુપચુ મન ધરવુ ન ધર્મે, ઢચુપચુ મન મૃત્યુ સમાન,
 ઢઢો ઢોઢ ન રહેવુ સાડ, ઢઢાઓ જગમા નાદાન ॥ ૧૧ ॥
 ઢળી જતા જે સત્યથી તેઓ, જાહી કરતા સર્વ વિનાથ,
 ઢગવુ નહી કાંઈ વિના વિચારે, ઢળવુ સત્યમા ધરી ઉલ્લાસ ॥ ૧૨ ॥
 ઢગ ધડા વણ જન શુ શોષો, ઢગ ધડાવણ મોટી હાનિ,
 ઢ ઢારોથી દખી જવુ નહી, સર્વજાતનુ રાખો ॥ જ્ઞાન ॥ ૧૩ ॥

ઢંઢેરો પ્રભુનો છે એવો, ન્યાય નીતિ ને ધર્મથી ચાલ!!;
 ઢંઢેરો પ્રભુનો છે સાચો, દયા સત્ય આચારો પાળ!! ॥૧૪॥
 ઢાલ સમા સંતો લકતો છે, ઢાલ સમા મિત્રો જગ જાણ!!;
 ઢાલ સમા છે પરોપકારી, ઢાલ સમા ગનથો રખવાળ. ॥૧૫॥
 ઢાલ સમા શૂરાઓ સાચા, ઢાલ સમા રક્ષક કહેવાય;
 ઢાલ છે સત્ય અહિંસા નીતિ, દાન ને ભક્તિ સાચો ન્યાય. ॥૧૬॥
 ઢાલ સમી છે પ્રભુની ભક્તિ, ઢાલ સમું સાચું ચારિત્ર;
 ઢાલ સમા છે ગુરૂ ઉપકારી, -જેથી આતમ થતો પવિત્ર. ॥૧૭॥
 ઢાંકણ સૌના શિરપર સાડું, ઢાંકણ તે જાણો!! રખવાળ;
 ઢાંકણ તે ગુરૂજ્ઞાની સંત છે, ઢાંકણ જગતું ગુણ છે ધાર!! ॥૧૮॥
 ઢાંકણ જેને છે તેને જગ, આશ્રય ને મળતો આનંદ;
 ઢાંકણથી દોષો ઢંકાતા, ઢગતા આપત્તિના કુંદ. ॥ ૧૯ ॥
 ઢાંકો !! અન્યની કાળી ખાલુ, ઘોળી ખાલુ જગમાં ઉઘાડ!!;
 ઢાંક પીછાડો ગમે તે રીતે, -કીધો પણ આવે છે બહાર ॥ ૨૦ ॥
 ઢાંકયું પાપ તે નહીં ઢંકાતું, જ્યાં ત્યાં તેનો થાય પ્રકાશ;
 ઢાંકયું સાચું રહે ન છાતું, જગમાં કુદ્રત એવી ખાસ. ॥ ૨૧ ॥
 ઢીંચવું, વિવેકવણુ નહીં સાડું, ઢીંચી ખાય તે થાય ખરાબ;
 ઢીક ન મારો !! હાંસી કરીને, તેમાં છેવટ છે નહીં લાભ ॥ ૨૨ ॥
 ઢીલુ મન તન કરી નહી ચાલો!! , ઢીલાથી નહીં કાર્યો થાય;
 ઢીલ ન કરવી સત્કાર્યોમાં, ઢીલો જગમાં માર્યો જાય. ॥ ૨૩ ॥
 ઢીલા રહેતાં અશક્તિ પ્રગટે, ઢીલાનો નહીં કોઇ સખાઈ;
 ઢીલાને બહુ પાઠુઆં વાગે, રહે નહીં સાચી મદાઈ. ॥ ૨૪ ॥
 ઢીલો થા !! નહીં ભીતિધારી, દુઃખ પડેલાં સહેવાં સર્વ;
 ઢીલા સ્વાર્થે અન્યાયે જે, બનતા તેનો મિથ્યા ગર્વ. ॥ ૨૫ ॥
 ઢીલા મનતનથી જે લોકો, દુઃખ પડતાં ભાગી જાય;
 ઢીલા તેઓ બને શુભામો, અન્યાયથી જીવી ખાય. ॥ ૨૬ ॥
 ઢીલા તે જે સત્ય ન બોલે, બોલીને ફરી પાછા જાય;
 ઢીલા તે જ્યુલ્મીથી દબતા, ભીતિના સામા નહીં થાય. ॥ ૨૭ ॥

- દીલા નામદો જગમાહી, જગમાં જીવ તા મડલાલ,
દીલા પોચા નશે ન જગમા, નામદો થાતા બેહાલ ॥ ૨૮ ॥
- દીલાઓ મક્કમ નહીં રહેતા, ભાગી જૈને પામે હાર,
દીલાઓ છે દારથી નીચા, સત્ય શક્તિવણ ખાવે માર ॥ ૨૯ ॥
- દીલા જે દુર્ગુણ વ્યસનોધી, -જીવ તા તે મૃતક સમાન,
દીલા જે અજ્ઞાને મોહો, -તેઓ પશુ સરખા છે બળ ॥ ૩૦ ॥
- દીલા તેઓ ક્રોધે માને, માયાએ લોભે જગ થાય,
દીલાનુ નહીં રાજ્ય જગત્મા, નખળાઓથી નહીં જીવાય ॥ ૩૧ ॥
- દીલો થા ॥ નહીં સત્પથ જાતા, પાપથી દીલા લોકો થાય,
દીલાઓના સગી દીલા, દીલા અસાની કહેવાય ॥ ૩૨ ॥
- દીલાઓ તન મન વચ ધનનુ, રક્ષણ કરે ન ભાગી જાય,
દીલા ધરખારી નહીં શોભે, તજ દીલાશને શક્તિ લાભ્ય ॥ ૩૩ ॥
- દળી પડીશ નહિ પક્ષપાતથી, દળીશ ॥ નહીં જૂઠામા ભભ્ય ॥,
દળી પડીશ નહિ નીચદશામા, ઉચ્ચ દશાના કર ॥ કર્તવ્ય ॥ ૩૪ ॥
- દુઢો ॥ સત્યને બ્યા ત્યા લોકો, દુઢી શોધો કરો ॥ અનેક,
દુઢો ॥ સત્યને નવનવ શોધે, પ્રગળવો ॥ સાચોજ વિવેક ॥ ૩૫ ॥
- દુઢો ॥ જગને સુખ હિતકર સહુ, દુઢો ॥ આત્મોત્તતિકર નેહ,
દુઢો ॥ પરમેશ્વરને તનુમા, દેહ છતા પણ જેહ વિદેહ ॥ ૩૬ ॥
- દેખાળાથી પણ તે હલકા, પરનુ ચોરીને જે ખાય,
દેખાળા સરખો તુ જૂઠો, હિસક ચોર કરે અન્યાય ॥ ૩૭ ॥
- દેહ છે દુર્ગુણી વ્યમની માણસ, ચામડી મોહો કરે કુકર્મ,
દેહ તે અન્તરમા જે નિર્દય, દુષ્ટ પ્રપચી કરે ન ધર્મ ॥ ૩૮ ॥
- દેહ ભાગી જે હલકી જાતિ, તેઓ જાતે નીચ ગણાય,
દેહપણ ત્યા કર્મચક્રી છે, ધર્મ કરે દિલ ઉચ્ચ સુહાય ॥ ૩૯ ॥
- દેહ છે અતરમા વ્યભિચાર તે, અન્યજીવોનુ ચુસે રક્ત,
દેહ ક્રોધેતો દુર્ગુણનો છે, અતર દેહપણે નહીં ભક્તિ ॥ ૪૦ ॥
- દેહપણ છે હિસા પાપે, પવિત્રતા ત્યા કોઈ ન દેહ,
દેહપણ છે પાપોળી જગ, અતરમા શુણ્ણજીને દેહ ॥ ૪૧ ॥

હુકડો છે પ્રભુ નિર્મોહીને, મોહીને પ્રભુ છે બહુ દૂર;
 હુકડો પ્રભુ છે પ્રભુપ્રેમીને, જાનીપ્રભુ છે આપ જરૂર. ॥ ૪૨ ॥
 ઢાલ વગાડી જણાવું નિજને, આતમ ॥ આપોઆપ ઉદાર ॥;
 ઢાલ વગાડી જણાવું નિજને, આતમજળે મુકિત નિર્ધાર. ॥ ૪૩ ॥
 ઢાલ વગાડી જગને જણાવું, મુકિત છે જગમાં જાહેર;
 ઢાલ જણાવે સમજો મનમાં, પોલ તજો ॥ તો પ્રગટે દેહર. ॥ ૪૪ ॥
 ઢાલકી વગાડો ॥ નહી જૂઠાની, ઢાલકી હાલ હાની વાત;
 ઢાલકી જ્યાં બેઠા ત્યાં તેવી, થાતી તેથી નિજગુણ ઘાત. ॥ ૪૫ ॥
 ઢાલા જેવો થા ॥ નહીં આતમ ! !, મોહ સંગથી કૂચો ઢાલ;
 ઢારના જેવું જીવન ગાળે, પોલ જો ॥ તારી દૃષ્ટિ ખોલ. ॥ ૪૬ ॥
 ઢાલા જેવા ગાફલ મૂર્ખો, રહેવું નહીં પ્રગટાવો ॥ જ્ઞાન;
 ઢીલો તું છે પ્રિયપ્રભુ ઘટ, સુમતિનો સ્વામી ભગવાન. ॥ ૪૭ ॥
 ઢાળી નાખ ॥ ન સારું મળ્યું જે, ઈર્ષ્યાથી નહીં ઢાળી નાખ ॥;
 ઢાળી નાખ ॥ ન ભક્તિરસ ને, આતમરસને પ્રેમે ચાખ ॥. ॥ ૪૮ ॥
 ઢાંગ નલે નહિ સદા જગતમાં, ઢાંગથી આતમ નિજ વંચાય;
 ઢાંગથી મળ્યું ન રહેતું પામે, ઢાંગથી ક્ષણિક આનંદ થાય. ॥ ૪૯ ॥
 ઢાંગથી સાચું શર્મ મળે નહીં, ઢાંગથી પોતે પ્રથમ ઠગાય;
 ઢાંગ તે સાચાથી પણ અધિકો, મોહે તેમાં લાગે ન્યાય. ॥ ૫૦ ॥
 ઢાંગીનું જીવન છે જૂઠું, ઢાંગ ત્યાં પ્રભુનો નહીં પ્રકાશ;
 ઢાંગથી ઐક્ય ન પ્રભુની સાથે, ઢાંગમાં જૂઠી પ્રીતિ ખાસ. ॥ ૫૧ ॥
 ઢાંગમાં હિંસા જૂઠું ચોરી, પક્ષપાત વિશ્વાસનો ઘાત;
 ઢાંગમાં ઝેરને દુષ્ટાચારો, મનમાં મોહની જૂઠી વાત. ॥ ૫૨ ॥
 ઢાંગમાં સ્વાર્થને વિષય મોહ છે, ઢાંગમાં પ્રગટે છે શયતાન;
 ઢાંગ ત્યાં આતમ થાતો અંધો, ઢાંગી જીવો સહુ છે નાદાન. ॥ ૫૩ ॥
 ઢાંગ છે પ્રભુનો મહા પ્રતિપક્ષી, મોહરૂપ તે કર્મ છે જાણ ॥;
 ઢાંગથી જીવતું નરક છે મનમાં, ઢાંગ વિના જીવે ભગવાન. ॥ ૫૪ ॥
 ઢાંગ છે સ્વાર્થે દોલે કામે, ભયથી તૃણાથી જ્યાં ત્યાંય;
 ઢાંગથી જીવ્યું મર્યા સમું છે, ઢાંગ ત્યાં સત્યનું ખૂન જણાય. ॥ ૫૫ ॥

દોગથી આત્મપ્રભુ છે દૂરે, મોહ કરાવે દોગ અનેક,
 દોગ તજે તે આપ પ્રભુ છે, દોગ ત્યાં હોય ન સત્ય વિવેક ॥૫૬॥
 દોગીઓથી વિશ્વ ઠગાતુ, ધર્મ કર્મ આદિમા જોય,
 દોગીઓને મોહી દુનિયા, સ્વાર્થે પૂજતી અવલોય ॥૫૭॥
 દોગ પ્રથમ પોતાના છ ડો ॥, રાજો ॥ ત્યા ત્યા સાચા ઢગ,
 દોગ જે અગે ટોજે તે અથો, આતમ ' ત્હારા મુધરે રગ ॥ ૫૮ ॥
 દોગીઓને શુ ? ધિક્કારે ॥, તુ નિજ્ઞાથી દોગ નિવાર ॥ ,
 દોગ નિવારી સત્યની સન્મુખ,—ચાતા પ્રગટે નહીં ધિક્કાર ॥ ૫૯ ॥
 દોગી જીવન અનેક ભવમા, ભૂતકાલના દોગ વિચાર ॥,
 દોગીઓને મુધારવાને, તુ પોતાને પૂર્ણ મુધાર ॥ ૬૦ ॥
 હું ડો ॥ દેખો ॥ ખુલ્લે ખાચરે, સૂક્ષ્મ દોગ પશુ દૂરે કાઢ ॥,
 દોગી કપટી થા ॥ નહી મોહો, જ્ઞાને દોંગના મૂળને વાઢ ॥ ૬૧ ॥
 દોગનો પિતા સ્વાર્થ છે પાપી, દોગની માતા છે અજ્ઞાન,
 દોગનો પ્રાણ તે મુખની જૂહી,—લાલચ એવું કરજે જ્ઞાન. ॥ ૬૨ ॥
 દોગનો આગય મન તન વચ છે, દોગ તે અસખ્ય પ્રકારે જાણુ ॥,
 દોગથી લખા ॥ નહીં વદા ॥ નહીં કરા ॥ નહીં, દોગથી નિર્જલતા બહુ માન ॥
 દોગથી સઘળા મોહી જીવો, પ્રભુને પણ છેતરવા જાય,
 દોગથી અન્યાયો બહુ જૂઠ્ઠો, દોગ તત્ત્વાથી શાંતિ થાય ॥ ૬૪ ॥
 દોગી પામડીઓ એ જે, ધર્મશાસ્ત્ર નામે પાખડ,
 દોગ કર્યા તેમા અજ્ઞાનને, ગગરોપતુ મોહુ બડ ॥ ૬૫ ॥
 દોગી શાસ્ત્રમા હિંસા જૂઠું, ચોરી જૂઠું અને અન્યાય,
 દોગીઓએ ધર્મના નામે, મોહને પૂજાવ્યો નિરખાય. ॥ ૬૬ ॥
 ગોગ ધતૂરા પાખડ ચાળા, ધર્મી નામે જ્યા ત્યા થાય,
 દોગીઓથી અજ્ઞાનીઓ, કસાઈને બહુ દુખને પાય ॥ ૬૭ ॥
 દોગી જીવન વિષ જાળીને,—છડી પવિત્ર આતમ ॥ થાય ॥ ,
 દોગી વિચારો પ્રવૃત્તિ સઘળી,—ત્યાગી પ્રમુખા લગ્ની લગાવી ॥ ૬૮ ॥
 દોગ ન કિંગિત મનમા પ્રગટે,—એવો આતમ ॥ ઉપયોગ ધાર ॥,
 દોગ ન દર ॥ તુ પૂજાવવાને, નિર્દોષી જીવન મુખકાર ॥ ૬૯ ॥

શા

જુલુજુ નાના અણુથી થાશે, તજશે મિથ્યા સહુ અહંકાર;
જગમાં કોઈ સાથ ન આવે, સ્વપ્ન સરીખો સહુ સંસાર. ॥ ૧ ॥
નાના મોટા સહુને મરવું, - જાણી સઘળાં તજશે પાપ;
જુલુજુ ભણ્યા ગણ્યા કહેવાશે, સમજી વર્તો !! આપોઆપ. ॥ ૨ ॥

ત.

તત્તા નવ તરવોને જાણો !!, આતમ !! જડ જે જાણો !! તરવ;
આતમ !! સંવર નિર્જરા સેવો !!, આતમજુલોનું પામો !! સત્ત્વ. ॥ ૧ ॥
તર્ક વિવાદો તકારોથી, તરવારે લડવું છે પાપ;
તીર્થંકરને તીર્થને સેવો !!, જ્ઞાને ટાળો !! કર્મના તાપ. ॥ ૨ ॥
તત્તા ભણ્યા ગણ્યા કહેવાશે, ભવોદ્ધિનું પામો !! તીર;
તારૂં આતમ !! તારી પાસે, રાગ રોષ તજતા મહાવીર. ॥ ૩ ॥
તરવમસિ તું આતમ ખ્યારો, તૃષ્ણા દેહાધ્યાસ નિવાર ! ! ;
તર !! તું ભવસાગરને જ્ઞાને, પ્રભુથી તાલાવેલી ધાર !!. ॥ ૪ ॥
તમોજુલો બુદ્ધિને ભોજન, તીષ્ણું તમતમું જમવું વાર ! ! ;
તાલી ના.દે !! મિથ્યા તારી, તાણુતાણુ ન કરો !! તકરાર. ॥ ૫ ॥
તુષ્ટિ કરીએ મનની જ્ઞાને, પ્રેમે ગુરૂગમ સદ્ગોષ્ઠિ;
તાતા માતા બનો !! ન જડના, - મોઢે જ્ઞાની શિવ શોધે. ॥ ૬ ॥
તોફાનો તર્કટ નહીં કરશે, - જૂઠ તમાસા પરિહરશે;
તત્પર રહેવું તન મન શુદ્ધિ, - કરવા માટે સહુ કરશે. ॥ ૭ ॥
તીર્થંકર તે કેવલજ્ઞાની, અઢાર દોષ રહિત ભગવાન;
તીર્થને સ્થાપે ચોત્રીશ અતિશયી, ચોવીશ તીર્થંકર ગુણુખાણુ. ॥ ૮ ॥
તીર્થ તે જંગમ સાધુ શ્રમણી, શ્રાવક શ્રાવિકા નિર્ધાર;
તરીએ જેથી તે છે તીર્થજ, જ્ઞાનાદિ ગુણી નરને નાર. ॥ ૯ ॥
તરીએ દુઃખનો સાગર જેથી, તીર્થ અને તે તારણુહાર;
તાલાવેલી તરવા માટે, લાગે તા સુખ છે નિર્ધાર. ॥ ૧૦ ॥
તાલાવેલી પ્રભુની સાથે, લાગે તો જગ પડે ન ચેન;
તડકડતો પ્રભુ મળવા માટે, - તેને પ્રગટે સુખની ઘેન. ॥ ૧૧ ॥

તાજે તે જેને નહીં દુર્ગુણ, હુ ખોની પીઠા ન લગાર,
 ત્યાગી તે જેને મન મોહ ન, રાગ રોષ ત્યાગે સુખ સાર ॥૧૨॥

તપ ઉપવાસથી મન તન ઉપર, આતમનો પડતો શુભ દાખ,
 તપથી આયુધ લાખુ મનની, - ઈચ્છાઓ પર રહેતો કાળુ ॥૧૩॥

ત્યાગ તે દુર્ગુણ હુષ્ટ કર્મનો, રાગ રોષનો ત્યાગ તે ત્યાગ,
 ત્યાગ તે ધર્મર્થે સહુ સ્વાર્પણ, ત્યાગ તે સત્યને દિલ વૈરાગ્ય. ॥૧૪॥

ત્યાગ તે યથમહાવત ધરવા, તજવા ધન કામિની ધરબાર,
 ત્યાગ તે નિષ્કામે સહુ કરણી, મોક્ષાર્થે આચાર વિચાર ॥૧૫॥

ત્યાગ તે કામાદિક વૃત્તિનો, અતરથી કરવો પરિહાર,
 ત્યાગ્યા વણુ વિષયાદિક વાસના, વેષ ક્રિયાએ ન ત્યાગ વિચાર ॥૧૬॥

ત્યાગ તે અશુભ વિચારાચારનો, અશુભ કથાયોનો છે ત્યાગ,
 ત્યાગી અતરમા જરી દેખો ! !, મનમા છે વૈરાગ્ય કે રાગ ॥૧૭॥

ત્યજ ! ! મનની ચિતાઓ સઘળી, ત્યજ ! ! મનમા પ્રકટયો જે શોક,
 ત્યજ ! ! હુષ્ટોનો સગત ખૂરી, હુ ખ ટળે નહીં પાડે પોડ ॥૧૮॥

ત્યજ ! ! તૃષ્ણાના હુષ્ટ વિચારો, ત્યજ ! ! જૂઠી મમતાની વૃત્તિ,
 ત્યજ ! ! કુમિત્રની સગ નહારી, ત્યાગો ! ! અધર્મનો પ્રવૃત્તિ ॥૧૯॥

ત્યજ ! ! તુ ગૃહસ્થ ત્યાગદશામા, ગૃહસ્થ ત્યાગદશા અહુ કાર,
 ત્યજ ! ! તુ પરની આશાઓથી, - ગુલામી ઈચ્છાનો લડાર ॥૨૦॥

ત્યજ ! ! તુ જૂઠી સાક્ષી દેવી, સ્વાર્થલાભને મારી લાત,
 ત્યજ ! ! તું અધર્મ પાપના કાર્યો, ત્યજ ! ! તું પરની જૂઠી વાત ॥૨૧॥

ત્યજ ! ! તુ વૈરીઓના વૈરને, તજ ! ! તુ પ્રભુવણુ જડ જગ સર્વ,
 ત્યજવુ ખૂર જે જે અશે, તે અશે કર ! ! નહીં મન ગર્વ ॥ ૨૨ ॥

તૃષ્ણાના ત્યાગે તુ ત્યાગી, ત્યાગ્યનો અતર વર્તે ત્યાગ,
 તૃષ્ણાથી ઉભરાતા જીવો, કરતા જગમા દ્વેષ ને રાગ ॥ ૨૩ ॥

તૃષ્ણાઓને અશુભ માર્ગથી, - કાઢી પરમાર્થોમા વાળ ! ! ,
 તૃષ્ણાઓને સારા માર્ગે, - વાળી પછીથી તૃષ્ણા ટાળ ! ! ॥ ૨૪ ॥

તૃષ્ણાઓને સ્વપરધર્મના, માર્ગોમા વિવેકે વાળ ! ! ,
 તૃષ્ણા, સેવા ભક્તિ માર્ગે, સારી સન્માર્ગોમા લાળ ! ! ॥ ૨૫ ॥

તૃષ્ણાસાગર તરે તે ત્યાગી, સંતો બકતો ને મસ્તાન;
 તૃષ્ણાસાગરમાં જે ડૂબે, તેઓ મોહી છે અજ્ઞાન. ॥ ૨૬ ॥
 તૃષ્ણાનો કદી પાર ન આવે, નભ થકી તૃષ્ણા અનંત;
 તૃષ્ણાવણ સહુ સંગી છતાં પણ, ત્યાગી યોગી આતમ સંત. ॥૨૭॥
 તૃષ્ણા ઈંછા આશા વાસના, મોહ પરિણતિ રૂપ અનેક;
 તૃષ્ણાથી કદિ શાંતિ ન સુખ છે, જડ સુખ તૃષ્ણા ખરી ટેક. ॥૨૮॥
 તૃષ્ણા જેવો તાપ ન જગમાં, તૃષ્ણા જેવું દુઃખ ન કોય;
 તૃષ્ણા સર્વ પ્રકારની ત્યાગો !, આતમ અનંત શાંતિ હોય. ॥૨૯॥
 તૃષ્ણા વણ આણવિકા માટે, ગ્રહણ ત્યાગ જે ગાદામાં થાય;
 તેમાં નિર્લેપી થઈ આતમ, સત્ય ત્યાગને પામી સુહાય. ॥ ૩૦ ॥
 તક ન જવાદે !! આવી સારી, તક ચૂકે માનવ પસ્તાય;
 તક ચૂકે તે ચૂકે સઘળું, તક સાથે તે જયને પાય. ॥૩૧॥
 તકતકતું જ્યાં તેજ ત્યાં સઘળું, તકતકતું જગ પુણ્યે થાય;
 તકતામાં શું જોવે સુખને, ન્યારો તું પ્રતિબિંબથી ન્યાય. ॥૩૨॥
 તકરારોથી થાય ન શાંતિ, જૂઠી વાતે શી ? તકરાર;
 તકરારોથી ફરે રહેતાં, ન્યાયે શાંતિ મળે નિર્ધાર. ॥૩૩॥
 તકરારો જે યોગ્ય તે કરવી, જેથી ખોટી ટળે તકરાર;
 તકરારોથી કામ પડે તો, બળબુદ્ધિથી છે જયકાર. ॥૩૪॥
 તકલાદીની કિંમત જૂઠી, તકલાદી અંતે વિણસાય;
 તકલીફ વેડી અન્યાયીના, જૂદમો ટાળો ! ! ધારી ન્યાય. ॥૩૫॥
 તકસીર ભૂલો જે જે થાતી, તેનું કારણ સમજી વાર ! !;
 તકસીર પડતાં શુદ્ધ બનીને, આગળની પ્રગતિ નિર્ધાર. ॥૩૬॥
 તકાદો કર ! ! ઉપયોગી ન્યાયી, નિજ પરને જેથી હિત થાય;
 તકાદો કર !! નિજ સ્વાધિકારે, તેમાં કર !! નહીં કંઈ અન્યાય. ॥૩૭॥
 તકાસવું નહીં પરનું ખૂડું, અન્યોનું નહીં વિત્ત તકાસ ! !;
 તકાસતો જે પરનું ખૂડું, તેઓ અંતે પામે નાશ. ॥૩૮॥
 તક છે શકને મહા હુલ્લેસ જગ, તકથી અનેક રોગો જાય,
 તકથી આરોગી નરનારી, તકથી અનેક લાભ જણાય. ॥૩૯॥

તખ્ત તે ન્યાય પરાક્રમ નીતિ, દયા સત્યને પરાપકાર,
 તખ્ત તે શાંતિ શુદ્ધ મૈમને, સદ્ગુણને રૂઝ આચાર ॥૪૦॥
 તખ્ત તે સત્ય પ્રકાશની શક્તિ, ક્ષમા સરલતા હિતના 'કૃત્ય,
 તખ્ત તે સારિવક શુણ્ણ કર્મોથી, એવું તખ્ત તે જીવતું સત્ય ॥ ૪૧ ॥
 તજવીજ કર તું આનંદાર્થે, સારી ખાબતની ધરી બહાલ,
 તજ દેને જૂઠું લાગે તે, તજ ॥ કુટેવને દેવી ગાળ ॥૪૨॥
 તજવું શ્રદ્ધવું સાપેક્ષાએ, સાડ ખોટું ન્યા ત્યા થાય,
 તટસ્થ થઈને સત્ય વિચારો ॥, તટસ્થ થઈને આપો ॥ ન્યાય ॥૪૩॥
 તટસ્થ સાક્ષી થઈને જગમાં, ચલાવ ॥ ઉત્તમ શુભવ્યવહાર,
 તટસ્થ થઈને સ્વાધિકારે, કર્તવ્યો કર ॥ થઈ હુશિયાર ॥૪૪॥
 તટસ્થ થઈને નિજ મન તનના, -કર્તવ્યોમા સત્ય તપાસ ॥,
 તટસ્થ થઈને નિરહ ભાવે, કાર્યો કર ॥ ધારી શિવ આશ ॥૪૫॥
 તટસ્થ થઈ નિજ સાડ ખોટું, તપાસી આગળનું કર કાજ,
 તટસ્થ થા ॥ નિર્લેપ સુજ્ઞાની, પામો ॥ શુદ્ધાત્મ સાત્ત્વજન્ય ॥૪૬॥
 તટસ્થ ને શુણ્ણ ને જે જૂલો, નિજમા તે સહેજે દેખાય,
 તટસ્થ કર્તા છતાં ન કર્તા, તટસ્થ થા ॥ આત્મ ॥ પ્રભુરાય ॥૪૭॥
 તડપક્ષોમા તટસ્થ રહીને, તડફૂલ ખોટી જે તે ત્યાગ ॥,
 તડોની એકતા કરવી સુ પે, -એવા કર્તવ્યે જગ જગ ॥ ૪૮ ॥
 તડકાવો નહીં અન્ય જનોને, નિજ શક્તિના ભરે લેય,
 તડકાવવાનું કાર્ય છે ખૂંડ, તેથી પ્રગટે ખૂંડ કલેશ ॥ ૪૯ ॥
 તડકો છાયલો વારાફરતી, આવે ને તે પાછો ભય,
 તડકા છાયલા જેણે વેઠ્યા, તેને ઘણા અનુભવ થાય ॥ ૫૦ ॥
 તડકો છાયલો બે ઉપયોગી, સૌના ત્યાને સહુ છે બેશ,
 તડકો છાયલો બે શિક્ષક છે, શિક્ષા દે ટાળો ॥ સહુ કલેશ ॥ ૫૧ ॥
 તડતડાટ ન કરવો કોષે, તડતડાટે કાર્ય ન થાય,
 તડપડ ખોટી જૂઠી છડા ॥, તડપડ કરતા કાર્ય હણાય ॥ ૫૨ ॥
 તડફૂલ પાપોદયથી છે, તેથી હું બ અશાંતિ અપાર,
 તડફૂલ ન કરો ॥ નકામો, સમતાએ હું બ સહો એ સાર ॥ ૫૩ ॥

તડભડ બોલે બીજાઓ પર, સારી ખોટી લાગણી થાય;
 તડભડ બોલ ॥ ન ગમ બાઈને, -બોલે કાર્યની સિદ્ધિ સુહાય. ॥ ૫૪ ॥
 તડાકિયો થા !! નહીં જગમાંહી, તડાકા જૂઠા બોલ ન બોલ ! !;
 તડાકા માર્યે વળે ન કાંઈ, ઉલટો ઘટતો નિજનો તોલ. ॥ ૫૫ ॥
 તડાકો મારો ! ! નહીં કે કાળે, વિચારીને સાચું તે બોલ ! !;
 તથ્ય પથ્ય હિતકર વાણીને, વિચારીને બોલે છે તોલ. ॥ ૫૬ ॥
 તણાવું હૃદની બહાર ન સારું, તણાઈને કર ! ! નહીં કાજ;
 તણાવું નહીં શક્તિની બાહિર, તણાઈ જાતાં રહે ન લાજ. ॥ ૫૭ ॥
 તત્ક્ષણ ધર્મનાં કાર્યો કરવાં, તાબડતોબ કરો ! ! પરમાર્થ;
 તગાદો કર ! ! નહીં વિના વિચારે, અન્યઘાત ત્યાં ખૂરો સ્વાર્થ. ॥ ૫૮ ॥
 તત્ત્વને જાણો ! ! શુદ્ધગમે જલ્દી, તત્ત્વજ્ઞાનમાં વસ તું સત્ય;
 તત્ત્વજ્ઞાની સાક્ષાત્ પ્રભુ છે, કેવલજ્ઞાની ભાળે સત્ય. ॥ ૫૯ ॥
 તત્ત્વજ્ઞાનમાં ફેર પડે નહીં, ત્રણકાલમાં નહીં બદલાય;
 તત્ત્વજ્ઞાન તે બે હુ ચારની, ગણતરી સરખો સાચો ન્યાય. ॥ ૬૦ ॥
 તત્ત્વજ્ઞાનની કરો ! ! પરીક્ષા, બુદ્ધિ અનુભવ ગમ્ય તે સત્ય,
 તત્ત્વજ્ઞાનથી તત્ત્વો સાચાં, જણાતાં થાતાં સાચાં કૃત્ય. ॥ ૬૧ ॥
 તત્ત્વજ્ઞાનથી ધર્માચારો, મોક્ષાદિકની સિદ્ધિ થાય;
 તત્ત્વ ફેરે નહીં ફેરે ક્રિયાઓ, આચારો પરિવર્તન પાય. ॥ ૬૨ ॥
 તત્ત્વ છે બે નવ સાત પ્રકારે, કેવલજ્ઞાની ભાજ્યાં સાર;
 તત્ત્વજ્ઞાનપર જૈનધર્મનો, પાયો સાચો છે આધાર. ॥ ૬૩ ॥
 તત્ત્વજ્ઞાનીઓ શ્રુત કેવલિયો, ગીતાર્થ સૂરિવર જગ જયકાર;
 તત્ત્વજ્ઞાની છે સર્વ પ્રકારના, જ્ઞાનીઓમાંહી શિરદાર. ॥ ૬૪ ॥
 તત્ત્વમસિ મહા વાક્યને સમજે, અનેકાન્ત દૃષ્ટિએ જેહ;
 તત્ત્વજ્ઞાની તે સમ્યક્ દૃષ્ટિ, સર્વ કદાચહ રહિત છે તેહ. ॥ ૬૫ ॥
 તત્ત્વ પર રહે ! ! નિજ કાર્યમાં આતમ ! !, તત્ત્વજ્ઞાનથી કર ! ! કર્તવ્ય;
 તડાકા માર્યે વળે ન કાંઈ, કરવામાં સાર જ છે ભવ્ય ! !. ॥ ૬૬ ॥
 તપના અસંખ્ય લેદો જાણો ! !, બાહ્યાભ્યંતર તપ બહુ લેદ;
 તપ કરવું જે કાળે ઘટે જે, -તે કર ! ! જેથી નાસે ખેદ. ॥ ૬૭ ॥

તપ તે જેથી ચિત્તની શુદ્ધિ, મોહાદિક વૃત્તિનો નાશ,
 તપ તે દુષ્ટેચ્છાઓ તજવી, તપ તે કુ જે ધર્માભ્યાસ ॥ ૬૮ ॥
 તપ તે વૃત્તિયોને દમવી, તપ તે દુષ્ટ ધ્યાનનો નાશ,
 તપ તે મોક્ષાર્થે શુભ કરણી, - કરવી કરવા જે ઉપવાસ ॥ ૬૯ ॥
 તપ તે જેથી કર્મો તપતા, રાગ રોષનો થાય વિનાશ,
 તપ તે સર્વેચ્છાઓ ઉપર, કાણુ મૂકવો યોગ્ય તે ખાસ ॥ ૭૦ ॥
 તપ તે ક્રોધને માનને હણવો, માયા લોભનો હણવો જેહ,
 તપ તે વિષયની વૃત્તિ હણવી, દુષ્ટપ્રવૃત્તિ હણવી તેહ ॥ ૭૧ ॥
 તપ તે દુર્ગુણ વ્યસનો તજવાં, તપ તે લેવું પ્રાર્થાશ્રિત,
 તપ તે વિનય ને સેવા ભક્તિ, ધ્યાન કે જેથી ચિત્ત પવિત્ર ॥ ૭૨ ॥
 તપ તે મન વચ કાયની બૂરી, પ્રવૃત્તિયોને તજવી તેહ,
 તપ તે ધર્મના શાસ્ત્રો ભણવા, ધર્મક્રિયાઓ પ્રશસ્ય જેહ ॥ ૭૩ ॥
 તપ તે મનને વશ કરી વર્તવું, તપ તે પાપી વાછા ત્યાગ,
 તપ તે જડમા સુખબુદ્ધિથી, - રાગને તજવો શુણુ વૈરાગ્ય ॥ ૭૪ ॥
 તપ તે ધાર્મિક પારમાર્થિક સહુ, કાર્યો કરવા સહીને કુ ખ,
 તપ તે સેવા ભક્તિ ધ્યાનમા, - રહેતા સહેલી તૃપાને બૂખ ॥ ૭૫ ॥
 તપ તે દયા ને સત્ય અહિંસા, દમ સયમ સાચુ ચારિત્ર,
 તપ તે દેહની મૂર્છા ત્યજીને, નિર્લેપી ને થવું પાવત્ર ॥ ૭૬ ॥
 તપસ્વીઓ એવા ત્યાગીઓ, તેઓની કર !! પ્રેમે સેવ,
 તપ ને પરહિત માટે સ્વાર્પણ, કરતા આતમ પ્રગટે દેવ ॥ ૭૭ ॥
 તપસ્વીઓની મેવાભક્તિ, કરવામા અર્પણ ભવ !!,
 તપસ્વીઓને પ્રસન્ન રાખો !!, દ્યો ॥ સેવાનો ભાવે દહાવ ॥ ૭૮ ॥
 તપસ્વીઓ જે જ્ઞાની ધ્યાની, પરોપકારી ત્યાગી શ્રેષ્ઠ,
 તપસ્વીઓની આગળ બીજા, પામર છવો છે સહુ હેઠ ॥ ૭૯ ॥
 તપસ્વીઓ ને ને અશે ભો, તે તે અશે તે સુખકાર,
 તપસ્વીઓને નિષ્કામે ને , સેવે તે પામે ભવપાર ॥ ૮૦ ॥
 તપસ્વી થા !! આતમ !! નિષ્કામે, યથાયોગ્ય તપ સાધન સાધ્ય,
 તપ સાધન છે, મોક્ષ ધ્યેય છે, એ દૃષ્ટિએ તપ આરાધ્ય ॥ ૮૧ ॥

તપાસીને કર્તવ્ય કરો !! સહુ, શત્રુ મિત્રની કરો !! તપાસ;
 તપાસ રાખી આગળ ચાલો !!, તપાસીને રાખો !! વિશ્વાસ. ॥ ૮૨ ॥
 તપાસવું સહુ સૂક્ષ્મદષ્ટિથી, તપાસ ત્યાં નહીં નાશીપાસ;
 તપાસ જાતે જેહ કરે તે, પામે છે જય સુખ શિવ ખાસ. ॥ ૮૩ ॥
 તપગચ્છ ખરતરગચ્છ આદિ સહુ, ચોરાશી ગચ્છે કહેવાય;
 ત્યાગી જૈન શ્વતાંબર એ સહુ, તત્ત્વજ્ઞાનમાં ભેદ ન થાય. ॥ ૮૪ ॥
 ત્યાગી તે જેણે મનમાંથી, કામેચ્છાનો કીધો ત્યાગ;
 ત્યાગી તે જેણે શિવ હેતે, ધાર્યો અંતરમાં વૈરાગ્ય. ॥ ૮૫ ॥
 ત્યાગી તે જે મોહને ત્યાગ્યો, વાર્યા સઘળા વિષય કષાય;
 ત્યાગી તે જે પંચ મહાન્નત, -ધારી નિષ્કામી થઈ જાય ॥ ૮૬ ॥
 ત્યાગી તે જે જગહિત કરવા, તન ધન મનને અર્પે પ્રાણ;
 ત્યાગી તે જે આત્મસ્વભાવમાં, -ધ્યાનવડે થાવે મસ્તાન ॥ ૮૭ ॥
 ત્યાગી તે જે સર્વ શુભાશુભ, -પરિણામોની પેલી પાર;
 ત્યાગી તે જે અધર્મ ત્યાગે, પ્રશસ્ય ધર્મને આચરનાર. ॥ ૮૮ ॥
 ત્યાગી તે જે જડ વિષયોમાં, સુખ બુદ્ધિનો કરતો ત્યાગ;
 ત્યાગી તે જે સર્વ શુભાશુભ, -વાસના ત્યજી પામે વૈરાગ્ય. ॥ ૮૯ ॥
 તખીખી ધંધો જનહિતકારી, તખીખી જગ ઉપયોગી થાય;
 તનુ રક્ષણ કરવા ઉપયોગી, તખીખી જ્ઞાન શ્રદ્ધા હિત લાય. ॥ ૯૦ ॥
 તખિયત સારી તો સહુ સાઈ, તખિયત પર સૌનો આધાર;
 તખિયત રાખો !! સારી સમજી, તનમન શક્તિ વૃદ્ધિસાર. ॥ ૯૧ ॥
 તમ અજવાણું કુદ્રતી બે છે, ઉપયોગી જગને હિતકાર;
 તમ પ્રકાશ બે નિયમિત રૂપે, જગની સેવા કરે સુખકાર. ॥ ૯૨ ॥
 તમા ન જેને તે છે ત્યાગા, તમા વિના જગજીવન કોય;
 તમા મોટી મહાત્માને જગમાં, મહાત્માથી ન્યારા તે હોય. ॥ ૯૩ ॥
 તમા ગમે તે પ્રકારની છે, કોને કોઈને કોને કોય;
 તમાથી જીવો સઘળા પરસ્પર, સહાયથી જીવે છે જોય. ॥ ૯૪ ॥
 તમા વિનાના જેઓ જગમાં, નિઃસ્પૃહ ત્યાગીઓ કહેવાય;
 તો પણ તેઓ પ્રભુની ગરજે, તમા ધરે તેમ તનુની રહાય. ॥ ૯૫ ॥

તમા વિનાનું કોઈ ન જગમા, તમાથી જીવાતું જગ જાણું ॥
 તમાઓ સારી ધર્મચર્ચે ને, -પરોપકારી મનમા આણું ॥ ૯૬ ॥
 તમા દેહ મન આત્મપ્રભુની, દેહાદિક જીવનની ધાર ॥
 તમા ધરીને આગળ જાતા, તમા ટળે જીવ મુક્ત થનાર ॥ ૯૭ ॥
 તમામ વિદ્યા ને કલાને જાણો ॥, તપાસો અતરમા છે મહાન,
 તમાઓ માર ॥ ન ગુસ્સો લાવી, તર્કટ નહી ત્યા સાચુ જ્ઞાન ॥ ૯૮ ॥
 તર્કજીવિથી સત્ય તપાસો ॥, તર્કથી અવળી બુદ્ધિ ન ધાર ॥,
 તર્કનો હૃદયયોગ ન કરવો, શુદ્ધ તર્કનો કર ॥ પરિહાર ॥ ૯૯ ॥
 તરકટી થઈને તરકટ કર ॥ નહીં, તરકટ કરતા લાગે પાપ,
 તરકટ પડ્ય ત્રે રચનારા, પરજાવમા પામે સતાપ ॥ ૧૦૦ ॥
 તૃષ્ણ મણિમા સમજાવી જેઓ, સમાન જેને રત્નને ધૂળ,
 તૃષ્ણા નહીં જડની જેઓને, એવા સતોનું નહીં મૂલ ॥ ૧૦૧ ॥
 તરછોડી દે ॥ દુષ્ટ વિચારો, ખૂરાઓની સોખત તેમ,
 તરછોડી દે ॥ જેથી હાનિ, -દુ ખ પડે તેને સ્વયમેવ ॥ ૧૦૨ ॥
 તરતો યાદશ શુદ્ધ વિચારે, સન્માર્ગે મન ધર ॥ વિશ્વાસ,
 તરતું વા મરતું નિજથી છે, સમજીતરવા, ધર ॥ ઉદ્ધાસ ॥ ૧૦૩ ॥
 તરફડતો આ ॥ પ્રભુને માટે, સઘળા પાપો દૂર નિવાર ॥,
 તરફડ એવી પ્રભુની પ્રગટે, -તો પ્રભુ મળશે નિશ્ચય ધાર ॥ ૧૦૪ ॥
 તરફડીઆ કયા જડ સુખ આશા, -ધારીને મારે ॥ બળ્ય ॥,
 તરફડ ॥ તાલાવેલી લગાવી, કર ॥ પ્રભુ પ્રાપ્તિનું કર્તવ્ય ॥ ૧૦૫ ॥
 તરફદારી પક્ષપાતથી, -જૂઠી કર ॥ નહીં સત્ય વિચાર,
 તરફદારી સાચી કરવી, સારામા તરફેણને ધાર ॥ ૧૦૬ ॥
 તરબોળ થઈજા ॥ પ્રભુબક્ષિતમાં, રહે ન જેથી જગનું બાન,
 તરલપણ છડીને આતમ ॥, કર ॥ પ્રભુબક્ષિતરસનું પાન ॥ ૧૦૭ ॥
 તરવારે છે રાજ્ય જગતમા બાહ્ય રાજ્યમાં શત્રો હોય,
 તરવારે છે સાચુ ખોટું, પુણ્ય પાપ બે સાથે જોય ॥ ૧૦૮ ॥
 તરસને ટાળો ॥ સારી સઘળી, પાપી તરસને પ્રગટી વાર ॥,
 તરસ શુભાશુભ જાણી જ્ઞાને, તરસ છીપાવો ॥ થઈ હૃશિયાર ॥ ૧૦૯ ॥

તરસ્યાને ઝટ પાણી પાળે, ભૂખ્યાને દે !! અન્નતું દાન;
 તરસ્યાંઓને જલ આદિથી, સહાય કરે પામે !! ભગવાન્. ॥ ૧૧૦ ॥
 તરંગ સારા જૂઠા જગમાં, પુણ્ય પાપના જાણ !! તરંગ;
 તરંગ કરે તો સારા કરજે, જેથી વાધે આતમરંગ. ॥ ૧૧૧ ॥
 તરંગી સારા માર્ગે સારો, તરંગી પાપના પન્થે ખરાબ;
 તરંગીઓ મનમાં આવે તે, -કરતા બુવે ન લાભાલાભ. ॥ ૧૧૨ ॥
 તરાપ માર !! ન પરધન સ્ત્રીપર, તરાપ પાપી ! સઘળી ત્યાગ !!;
 તરાપો ધર્મના માર્ગનો કરીને, લવયાત્રામાં જાને જાગ !!. ॥ ૧૧૩ ॥
 તર્ક્કનાં સઘળાં શાસ્ત્રો જાણો !!, તર્કબાજ પામે નહીં હાર;
 તર્ક વિતર્કે જ્ઞાનની વૃદ્ધિ, તર્ક શક્તિ છે મન આહાર. ॥ ૧૧૪ ॥
 તર્જન કર !! નહીં અન્યને જૂઠું, તર્જનથી નહીં થવાય શ્રેષ્ઠ;
 તર્જન તાડન ખૂરી રીતે, કરવાથી દુઃખો છે ઠેઠ. ॥ ૧૧૫ ॥
 તલપ તે લાગી જેને જેની, -તેને તેવણુ ગમે ન લેશ;
 તલપ તે ધર્મર્થિ છે સારી, ખૂરી તલપે પ્રગટે કલેશ. ॥ ૧૧૬ ॥
 તલપ જે વ્યસનોની હુર્ગુણની, હુષ્ટેચ્છાઓની તે ટાળ !!;
 તલપ જે કુટેવોની તેને, -ટાળી શુભ ગુણને અજવાળ !!. ॥ ૧૧૭ ॥
 તલપ જે સર્વના સારા માટે, તલપ જે આત્મોન્નતિને હેત ;
 તલપ જે પરોપકારો કરવા, તલપ જે પામી શુભ સંકેત. ॥ ૧૧૮ ॥
 તલપાપડ થઈ જા !! પ્રભુ મળવા, તાલાવેલી તલખ લગાવ !!;
 તલસ !! પ્રતિપલ પ્રભુગુણ વરવા, નિજભૂલોને શોધી હઠાવ !!. ॥ ૧૧૯ ॥
 તલસ !! નિજતમ ! પ્રભુલકિતમાં, આત્મસુખાર્થે તલસો !! ભવ્ય !!;
 તલસ તું સેવા ભક્તિ કરવા, આત્મશુદ્ધિ એ છે પ્રાપ્તવ્ય. ॥ ૧૨૦ ॥
 તલ્લીન થા !! શુભ કર્તવ્યોમાં, હુષ્ટેચ્છાઓ વારી દૂર;
 તલ્લીન થા !! તું પ્રભુના ધ્યાને, અનુભવો પ્રભુ હજારાહજાર. ॥ ૧૨૧ ॥
 તવાઈ જા !! નહીં હુષ્ટેચ્છાએ, તવાઈ જા !! નહીં કરીને શોક;
 તસ્કરનો વિશ્વાસ ન કરવો, રણમધ્યે શું પાડવી પોક. ॥ ૧૨૨ ॥
 તહ સહુ શુભ બાબતના કરવા, તહનામા કર !! સારાં બેશ;
 તહનામા એવા નહીં કરવા, પાછળથી પ્રગટે જ્યાં કલેશ. ॥ ૧૨૩ ॥

તહોમત મૂક ! ! ન દેષે લોભે, સ્વાર્થે અન્યાયેજ લગાર,
 તહોમત મૂક ! ! ન શત્રુ ઉપર, તહોમતનું કૃણ કડવું ધાર ! ! ॥૧૨૪॥
 તહોમતનુ પ્રતિકૃણ છે તહોમત, તહોમત દીધે થાય ન શાન્તિ,
 તહોમતનિજ પરઆવ્યા સહેવા, તહોમત વૈરનું કાર્ય છે શાન્તિ ॥૧૨૫॥
 તહોમતદાર ન કોને કહેવો, વિના વિચારે કહેતા પાપ;
 તહોમત જૂઠા દેવાથી અરે, અન્યભવે પ્રગટે મતાપ ॥ ૧૨૬ ॥
 તત પકડ ! ! નહો જૂઠો હઠથી, સાચા તતમા હઠ ! ! નહી લેશ,
 તતીવાળો સારા ખોટા, પ્રગટાવે છે સુખ ને કલેશ ॥ ૧૨૭ ॥
 તત્રીના છે અનેક અન્યો, અનેક જાતના તત્રો જાણ ! !,
 તરુકર વિદ્યા પણ ત નજ છે, તત્રો સુખદુઃખકારક માન ! ! ॥૧૨૮॥
 તત્રો મત્રને યત્ર થકી પણ, કલિયુગમા અદિયાતા જાણ ! !,
 તત્રોનો પાપે ઉપયોગ જે, -કરે તે પામે નહિ શિવઠાણ ॥૧૨૯॥
 તત્રી થાજે સત્કાર્યોમા, પન્માર્થોમા થૈ હુ ગિયાર,
 તત્રી પ્રથમતુ તનમનનો થૈ, પોતા ॥ જાણ નહીં હાર ! ! ॥૧૩૦॥
 તબુનો તનુડપે જો નિજ, સાત ધાતુનો અન્યો છે બેશ,
 તાર છે તેના વિચારવાળા, વગાડ ! ! પ્રભુ સક્તિમા હ મેશ ॥૧૩૧॥
 તાક ! ! ન કાતુ ખૂર ક્યારે, તાકીદે કર ! ! સારા કાજ,
 તાકત અનુસારે કર ! ! કાર્યો, તાકતથી છે નિજ સાઆજ્ય ॥૧૩૨॥
 તાગુ તે સન્માર્ગે સારૂ, પાપ માર્ગમા ખોટું જાણ ! !,
 તાગુ જ્યા સમજે ત્યા સારૂ, તાગામા નળગાર્ધ પ્રધાન ॥ ૧૩૩ ॥
 તાગકલ્પિતા કર ! ! નહીં મૂર્ખા, જૂઠી મલાહે લેશ ન ચાલ ! !,
 ત્યાગી દે ! ! તુ જૂઠ પ્રપચો, તોફાનીનો જૂઠો ખ્યાર ॥ ૧૩૪ ॥
 તાણ શકિત તાણ વિદ્યા, તાણુ છે સૌને સુખકાર;
 તાણપાસે અન્યો આવે, ત જાથી કરતા સહુ ખ્યાર ॥ ૧૩૫ ॥
 તાણુજ થા ! ! નહીં દ્રશ્યો દેખી, તાણુળી જો નિજની માંદા,
 તાડ સમો માને નિજ ઉચો, પણ શુણુ વણુ ઉચો ન સુદાય ॥૧૩૬॥
 તાડુકો કરી મોહ હઠાવો ! !, દુ ખકારક છે રોગની તાણ;
 તાણુ તાણુ ખોટી તજવી, દુટી જામે એવુ ન તાણ ! ! ॥ ૧૩૭ ॥

તાન લગાવો ! ! સત્કાર્યોમાં, પરમાર્થોમાં તાન લગાવ ! ! ;
 તાન લગાવો ! ! પ્રભુ ભજનમાં, અંતર આત્મ પ્રભુને જગાવ ! ! ॥૧૩૮॥
 તાન માનને જ્ઞાનને દાને, સાને ગાને શક્તિ જગાવ ! ! ;
 તાનથકી સન્માન જગતમાં પ્રભુતાને મળે આનંદ દહાવ. ॥૧૩૯ ॥
 તાપને ઠંડક જે ઉપયોગી, નર નારીની પેઠે જાણ ! ! ;
 તરણિ શશી જે જગ ઉપયોગી, નિજ નિજ સ્થાને સહુનું માન. ॥૧૪૦॥
 ત્રિવિધ તાપથી મુક્ત થવાને, શુર સંતોના પગલે ચાલ ! ! ;
 તાપ ત્રયના નાશથી મુક્તિ, તાપ હરે તે તાપસ ધાર ! ! ॥ ૧૪૧ ॥
 તાપીનદી પર સુરત નગરી, જૈનોનું તે પવિત્ર ધામ;
 તાપી નર્મદા સાબરમતીનદી, શુર્જર ભૂમિમાં સુખઠામ. ॥ ૧૪૨ ॥
 તાપુત કરતા મુસ્લીમો જગ, હસન હુસેનની યાદી હેત;
 તાપુત સરખા જડ જે રહેતા, તેના હાનિકર સંકેત. ॥ ૧૪૩ ॥
 તામે માત પિતાના રહેવું, શુર તામે રહી લેવું જ્ઞાન;
 તામે રહેવું ઉચ્ચ વડીલના, -જેથી પ્રગટે સારી જ્ઞાન. ॥૧૪૪ ॥
 તામેદારી સુખ હિતકારક, પ્રગતિકારક કરવી બેશ;
 તામેદાર ન બનશે ક્યારે, મોહાદિકના પ્રગટે કલેશ ॥ ૧૪૫ ॥
 તામેદારી ખોટી તજવી, સારી તામેદારી ઉઠાવ ! ! ;
 તામેદારી ન કદિયે બહાલી, -કોઈને લાગે સમજે ! ! દાવ. ॥ ૧૪૬ ॥
 તામે યોગ્યને સ્વોત્તરિ સુખકર, તેને ત્યાગી બનો ! ! ન હીન;
 તામે ખોટો દુઃખકર તજવો, -જેથી આતમ બનતો હીન ॥૧૪૭॥
 તામસી પ્રકૃતિ ગુણ કર્મો, -કરતાં માનવ નીચ ગણાય;
 તાર પ્રેમનો પ્રભુની સાથે, -લગાવ ! ! જેથી સુખ પ્રગટાય. ॥૧૪૮॥
 તારક તીર્થંકર સૂરિવર જે, ભવોદ્ધમિના તેને પૂજ ! ! ;
 તારકની શ્રદ્ધા ભક્તિથી, તરવાની ઝટ પડતી સૂજ. ॥ ૧૪૯ ॥
 તારણ દેવ શુર સંતોની, ધર્મની સેવા ભક્તિ બેશ;
 તારતમ્ય સહુ વાતનું સમજે, -જેથી નાસે મિથ્યા કલેશ. ॥૧૫૦॥
 તારો ! ! આપ ને અન્યને તારો ! !, મોહે થશે નહીં તારાજ;
 તારા મૈત્રક શુદ્ધ પ્રેમ જ્યાં, -ત્યાં નહીં વિષય ભોગ સામ્રાજ્ય. ॥૧૫૧॥

તારીફ નિજની સુણી ન કર્યો ॥, સુણી નિન્દા નહીં કર્યો ક્રોધ,
 ત્હારૂં માફ જગ સહુ મિથ્યા, કરજે પ્રભુનો સાચો ભોધ ॥૧૫૨॥
 તાર્કિક શાબ્દિક વિદ્યાઓના, ઝઘડે કર્યો ન આવે સાર,
 તારી ઉત્તતિ તારા હાથે, સ્વાથ્ય શુભોવડે છે ધાર ॥ ॥૧૫૩॥
 તાલાવેલીના ઉત્સાહે, ધારેલા કાર્યો સહુ થાય,
 તાલાવેલી પ્રભુમા લાભે, આત્મ પ્રભુ પ્રગટી પરખાય ॥૧૫૪॥
 તાલીમ હે ॥ મનનનુ ચક્રિતકર, તાલીમ લેને થા ॥ હુશિયાર,
 તાલીમ બાજ બની શુભ કર્યો, દુરપયોગ ન કરો ॥ લગાશ ॥૧૫૫॥
 તાલેવ ત બની જે પરને, આપે દાન કરે ઉપકાર,
 તાલેવ ત ખરો તે જગમા, પરમાર્થે ધન વાપરનાર ॥૧૫૬॥
 તાવ પ્રગટતા લઘન કરવુ, તાવી કરજે સત્યનો ખ્યાલ;
 તાલીજ સાચુ વિનય પ્રેમને, કર્તવ્યો કરવાનુ સાર ॥૧૫૭॥
 તિતિક્ષા ધરીને સર્વ લોકની, -સાથે મળીને કર ॥ શુભકાજ,
 તિતિક્ષા જેણે સાચી ધારી, તે પામ્યો આતમ સામ્રાજ્ય ॥૧૫૮॥
 તિરસ્કાર કર્યો નહીં કોનો, દુર્ગુણ દોષો છે જ ખરાગ,
 તિરસ્કાર કરવા પૂર્વે તુ, નિજ દોષોનો ઉત્તર આપ ॥ ॥૧૫૯॥
 તિલકાદિક છે ધર્મના ચિન્હો, તીથ છે સદ્ગુણ વૃન્દનુ ઠામ,
 તીરથો જેવીને હાનિ, તીર્થની યાત્રા છે શુભ ધામ ॥૧૬૦॥
 તીર્થ તે દુ ખોદધિથી તારે, તરીએ જેથી તીર્થ છે બેહ,
 તીર્થ તે સાધુ સાધ્વી શ્રાવક, શ્રાવિકા સઘ ચતુર્વિધ જેહ ॥૧૬૧॥
 તીર્થ સમ્યગ્ શ્રુત શાસ્ત્રો છે, જૈનાગમ ગ્રન્થો સુખકાર,
 તીર્થ તે સમ્યગ્ મતિ શ્રુતજ્ઞાની, સઘ સદા જગમા હિતકાર ॥૧૬૨॥
 તીર્થ તે વિદ્યાજ્ઞાનને ચક્રિત, સમ્યગ્ દર્શનને ચારિત્ર,
 તીર્થ તે સયમ ધ્યાન સમાધિ, તરીએ જેથી તીર્થ પવિત્ર ॥૧૬૩॥
 તીર્થ તે સત્યાચાર વિચારો, ગૃહસ્થ ત્યાગી ધર્મ સદાય,
 તીર્થ તે મન તપ જપ નિયમાદિક, -જેથી આતમ શુદ્ધિ થાય ॥૧૬૪॥
 તીર્થ તે સદ્ગુણ શુભ કાર્યો સહુ, જ્ઞાનાનન્દ છે તીર્થ મહાન;
 તીર્થને સ્થાપે તે તીર્થ કર, વીનરાગ કેવલી ભગવા ૯ ॥૧૬૫॥

તીર્થની યાત્રા સેવા ભક્તિ, રક્ષાર્થે કરો !! સહુ કુર્બાન;
 તીર્થને સેવી તીર્થ'કર રૂપ, ભવ્યજનો થાતા કુર્બાન. ॥૧૬૬॥
 તીર્થને તીર્થ'કર નિજ આતમ, સત્તાએ છે કરશે વ્યક્ત;
 તીર્થ સ્વરૂપી આતમ કરવો, તીર્થ'કરના બનીને ભક્ત. ॥ ૧૬૭ ॥
 તુચ્છ ન મન તન વાણી રાજો !!, તુચ્છ બનો !! નહીં ક્યારે ક્યાંય;
 તીવ્ર સ્વભાવ તે શુભમાં સારો, તીવ્રતા ખોટી તજો !! દુઃખદાય. ॥૧૬૮॥
 તુચ્છકારો !! નહીં જેને તેને, મન મળ્યા વણ પડતી તૂટ;
 તૂટ પડે ત્યાં સ્નેહ રહે નહીં, સ્વાર્થેધ્યાએ જ્યાં ત્યાં ફૂટ. ॥૧૬૯॥
 તુતંગ નલે નહીં લાંબું ક્યારે, તુતંગથી નહીં કોઈ મહાન;
 તુર્ત તજો !! નિજ બૂલો દોષો, તુર્ત કરો !! શુભ કાર્યો ધ્યાન. ॥૧૭૦॥
 તુર્યાવસ્થામાંહી આવી, તુર્યાતીત થવું ભગવાન;
 તુર્યાતીત દશામાં આતમ !!, પ્રભુ ચિદાનંદ સ્વયં પિછાન ॥. ॥૧૭૧॥
 તુષ્ટ રહો !! સુખદુઃખ સંયોગે, તુષ્ટ રહો !! મળ્યું તેમાં ભવ્ય !!;
 તુષ્ટ રહો !! જે બને છે તેમાં, તુષ્ટ બની કરવાં કર્તવ્ય. ॥ ૧૭૨ ॥
 તુષ્ટિ શાંતિ પુષ્ટિ એ ત્રણ, જેને હોય તે પ્રભુ સમ જાણ;
 તુલ્ય તે ઈન્દ્રાદિથી જાણો !!, પ્રગટાવો !! ત્રણને સુખખાણ. ॥૧૭૩॥
 તુલસી રોગને હરતી હિતકર, તુલસી આહ તનુ હિતકર થાય;
 તુંખી, સંયમની કરી આતમ, લવોદધિ તર !! સુખ પ્રગટાય. ॥૧૭૪॥
 તુંહી તું આતમ છે પરમાતમ, તત્ત્વમસિસોઽહં કર !! ધ્યાન;
 તૃણ મણિ પર સમભાવ પ્રગટતાં, આતમ તે પ્રગટે ભગવાન. ॥ ૧૭૫ ॥
 ત્રીજા પુરૂષની પેઠે સાક્ષી, થૈને વર્તો !! નરને નાર;
 તૃપ્ત બનો !! આતમ !! અનુભવમાં, તૃષ્ણા ક્ષયથી સુખ નિર્ધાર. ॥૧૭૬॥
 તેજ પ્રગટ કર !! મન તન વચ્ચમાં, પ્રગટાવો !! આતમનું તેજ;
 તેજ તે જ્યોતિ બ્રહ્મશક્તિ તે, સાચી મુંડી સત્ય અવેજ. ॥ ૧૭૭ ॥
 તેજસ્વી નહીં છાનો રહેતો, દાઘ્યો પણ બાહિર પ્રગટાય;
 તેજ સહે નહીં ટુંકારો કદિ, સહે ન ચાણુક એ છે ન્યાય. ॥ ૧૭૮ ॥
 તેડો શુરસંતોને ઘરમાં, શુણ સુખકર ગ્રહવી તેનાત;
 તેલ વિના કોઈ ભાવ ન પુચ્છે, તેવડથી શોભે છે જાત. ॥ ૧૭૯ ॥

તૈયારી કરી આગળ ચાલો ॥, સર્વ વાતમા રહો ॥ તૈયાર,
 તોછઠાઈ કરવી નહી ક્યારે, તોટો પડે તે કાર્ય નિવાર ॥ ૧૧૮૦ ॥
 તોડને ઠાઠી આગળ ચાલો ॥, તોડ ભેડથી શાંતિ થાય,
 તોપ ને કુમ્ભ સમા શુભ અર્થે, ધર્મે થાવુ પાપ પલાય, ॥ ૧૮૧ ॥
 તોફાનો તજ ॥ તોર તણ દે ॥, તોળા ચાય રહો ॥ નહી ત્યાંય,
 તોળા જૂદમો સામે ઉભા, -રહીને મેળવો ॥ શકતે ન્યાય ॥ ૧૮૨ ॥
 ત્યાજ્યને છોડો ॥ આશને પકડો ॥, ત્રસ્ત બનો ॥ નહી પડે વિપત્તિ,
 ત્રાસ જૂદમને હિંસા ટાળો ॥, પ્રગટાવીને સઘળી શક્તિ ॥ ૧૮૩ ॥
 ત્રિશ કુ જેવી દશા ધરો ॥ નહી, ત્રેવડ રાખી ધર ॥ વ્યવહાર,
 ત્રિવિધ તાપને ટાળો ॥ તુર્તજ, ત્રાગાની રૂઢિને વાર ॥ ॥ ૧૮૪ ॥
 તદ્દસ્તી ઈશ્વર સર્વની, મુક્ત્યથે વાધો ॥ આરોગ્ય;
 તદ્દસ્તી ધર્મીઓને, મુક્ત્યર્થે ચાલી શુભ યોગ ॥ ૧૮૫ ॥
 તપાસ કરીને શુભ દોષોને, દિલ્થી દોષો કરવા દ્રર,
 તાલાવેલી હિંમા લાગી, પ્રગટાવુ અતરમા નૂર ॥ ૧૮૬ ॥

ચ

ચથા ચાકી જયો ન ધર્મે, ધર્મ કરો ॥ ઝટ છોડો ॥ પાપ;
 ધિરતા રાખો ॥ આતમ ધર્મે, ધર્મે મનડુ વેગે ચાપ ॥ ॥ ૧ ॥
 યથા એવું ભણે ગણે તે, ચાતો સ્વયં પ્રભુ ભજવાન,
 યુથુને પામે નહીં એવું, આચરતા ચાતો ભજવાન ॥ ૨ ॥
 યાકી જા ॥ નહીં જાનને દેતા, ચાકી જા ॥ નહિ કરતા ધર્મ,
 યાકી જા ॥ નહીં વિદ્યા ભણતા, ચાક ખાઈ પાછું કર ॥ કર્મ ॥ ૩ ॥
 યોઠામાથી ચોડુ દેવુ, ક્ષેવુ યોઠામાથી અલ્પ,
 યુદ્ધી ગળી ન જઈએ ક્યારે, યુદ્ધ ॥ નહીં શુભસ્થાને સ્વલ્પ ॥ ૪ ॥
 યદને પકડો ॥ ડાળા છડી, સર્વાચારના મૂળને જાણ ॥,
 યરચરવુ નહીં ભયના માર્યા, યાકને લેખ મુધારો ॥ પ્રાણ ॥ ૫ ॥
 યાગ ન આવે ચાઓનો કદિ, કદિ ન આવે મનનો યાગ,
 યાગ ન આવે દરયોનો કદિ, પરમેશ્વરમા ધર ॥ ઝટ રાગ ॥ ૬ ॥

થાગ ન આવે દુનિયાનો કદિ, પ્રભુમાંહી ઝટ મનડું વાળ !!;
 થાકલો ખાઈ પુનઃ પુનઃ નિજ, -કર્તવ્યોમાં ધરજે બહાલ. ॥ ૭ ॥
 થાથા થાળડી દુનિયામાંહી, ત્યાં ત્યાં ઘટે ત્યાં તેવી થાય;
 થાથા થાળડી જૂઠું ખુશામત, તજે તે ચોખ્ખો પાળે ન્યાય. ॥ ૮ ॥
 થાથા થાળડી ધર્મમાં સારી, સારા કાર્યોમાં હિતકાર;
 થાથા થાળડી પાપકાર્યમાં, નઠારી પાપની વૃદ્ધિકાર ॥ ૯ ॥
 થાક્યા પાક્યાને વિશ્રાંતિ, આશ્વાસનને આપો !! સહાય;
 થાક્યા પાક્યાનો પ્રભુ બેલી, પુણ્ય પ્રભુ મદદ કરે સુન્યાય. ॥ ૧૦ ॥
 થવાનું હોય તે થતું જે બાવી, કારકેર તેમાં નહીં થાય;
 થવાનું હોય તે થયા કરંતુ, સમભાવે જો !! સહજે ન્યાય ॥ ૧૧ ॥
 થવાનું હોય તે થાતું નક્કી, નિમિત્ત તેવાં મળતાં જાય;
 થાય તે થાવા દે !! સાક્ષીએ, જો એવો છે પ્રભુનો ન્યાય ॥ ૧૨ ॥
 થયું તેની યાદીને છંડી, થાય છે તેમાં ધર !! સમભાવ;
 થશે જે તેની ચિંતા કર !! નહીં, કર !! નિષ્કામે કરણી દાવ. ॥૧૩॥
 થાય છે જે તેમાં તું સાક્ષીએ, સમભાવે રહી કર !! કર્તવ્ય;
 થાય છે તેમાં હર્ષ શોકવશ, વર્તજે બહાલા આતમ ભવ્ય !! ॥૧૪॥
 થવાનું તે કદિ થતું ન મિથ્યા, પુરૂષાર્થ કર !! ઘટે તે ચોખ્ખ;
 થનાર શાશે તેમાં આતમ !!, ઉપયોગે રહી કર્મો ભોગ !! ॥ ૧૫ ॥
 થાપણ મૂંછી કોની ન ઓળવ !!, બની પ્રમાણિક જીવન ગાળ !!;
 થાપણ ઓળવતાં દુનિયામાં, -મર્યા સમો જગમાં નિજ ભાળ !! ॥૧૬॥
 થાપણ તહારી તારી પાસે, 'ધર્મકૃત્યની રહે સદાય;
 થાપણ એવી ઓળવ !! નહીંકો, પરભવ માંહી કરે સહાય. ॥૧૭॥
 થોડા ભોજનમાંથી થોડું ગરીબને તું ભાવે આપ !! ;
 થોડું દાન કર્યાથી પ્રેમે, મુક્તિ પામીશ મનમાં છાપ !! ॥ ૧૮ ॥
 થાતું હોય જો સાફ કોનું, તો તેમાં તું આપ !! સહાય;
 થાતાં સારાં કાર્યો તેમાં, -સહાય કરતાં પુણ્ય જ થાય. ॥ ૧૯ ॥
 થરમામિટર અંતરૂ મન છે, અંતરૂ દૃષ્ટિથી તે દેખ !! ;
 થંડક આંતર શાંતિ સુખ છે, દુઃખો ટળતાં મુક્તિ પેખ !! ॥ ૨૦ ॥

થાપ મારોને લોળાઓને, છેતરવાથી લાગે પાપ,
 થાનક પામી બળ સત્તા છે, ખરાબ થાનકમા સતાપ ॥ ૨૧ ॥
 ઘિયોસોપ્રી આદિ મડલ જે, સાપેક્ષે તેમા જે સત્ય,
 ઠીક સત્ય તે બ્રહ્મ જ્ઞાને, કરવું આતમ શુદ્ધિ કૃત્ય ॥ ૨૨ ॥
 થુક છે પ્રાણીઓ જીવે છે, થુક છે જીવન રસ હિતકાર,
 થુક ટળતા મૃત્યુ થાતુ, થુક છે જીવન પુષ્ટિ કાર. ॥ ૨૩ ॥
 થુકો ॥ નહીં ઠેનાપર દ્વેષે, નકાસુ લેશ ન થુક ઉડાડ ॥,
 થુક ઉડાડે કાર્ય સરે નહીં, થુથુ અર્થ છે તિરસ્કાર ॥ ૨૪ ॥
 થેકડો માર ॥ ન વિના વિચારે, થેકડો મારવો ઘટે ત્યા માર ॥,
 થેલી રાખ ॥ તુ સલાખીને, નહીં બાધાતર ચોરનો પાર ॥૨૫॥
 થોડું બોલો ॥ ને ગમ ખાવો ॥, થોડી શિક્ષાને બહુ માન ॥,
 થોથા પોથા ખપ નહીં આવે, ખપમા આવે દિલનું જ્ઞાન ॥ ૨૬ ॥
 થોભાવો ॥ નહીં સારા કાર્યો, શુભ કાર્યોમા વિશ્વ ન નાખ ! !,
 થોભાવો ॥ કુટોના પાપી,-કાર્યોને સમજીને ભાખ ॥ ॥ ૨૭ ॥
 થોભો ॥ નહીં સત્કાર્યો કરતા, ખૂર કરતા થોભી જાવ ! !,
 થોભાવી દો ॥ કુષ્ટ વિચારો, કરી શુભ થોડું લેજે દહાવ ॥ ૨૮ ॥
 થોભાતું નહીં પૂર નહીંતું, થોભે નહીં ભક્તિતું પૂર,
 થોભાતું નહીં આયુધ્ય ખૂટયું, થોભે નહીં સતીયોના શૂર ॥ ૨૯ ॥
 થડા બને ન શૂરા ભકતો, સન્તો સતીઓ જગ હિતકાર,
 થડા જેઓ શાત સ્વભાવે, તેઓનો ધન્ય છે અવતાર ॥ ૩૦ ॥
 થડા જેઓ પ્રમાદ યોગે, તેઓ મડલા સરખા બાણ ! !,
 થડા સારા ખોટા બોલો ॥, સાપેક્ષાએ કરયો જ્ઞાન ॥ ૩૧ ॥
 થાકી જા ॥ નહીં જાનને દેતા, થાકી જા ॥ નહીં કરતા સેવ,
 થાકી જા ॥ નહીં શુરભકિતમાં, થાક તે ખેડની ખૂરી ટેવ ॥ ૩૨ ॥
 થોડું પલ્લુ જે ધર્મ કર્મ છે, થોડી સેવા ભક્તિ જ્ઞાન,
 થોડી એ સદુ મુક્તિ માટે, થાતું અતે અવશ્ય જાણ ॥ ૩૩ ॥
 થોડું થોડું પુણ્ય કરતા, વધીને મોટું ચે જાય,
 થોડું થોડું પાપ કરતા, વધીને ક્રાંખને દેતું ન્યાય ॥ ૩૪ ॥

૬.

દહા દયા સમો નહીં ધર્મ છે, દયા વિષે સદુ ધર્મ સમાય;
 દયા વિષે છે દેવનો વાસો, દયાધર્મનું મૂળ દયાય. ॥ ૧ ॥
 દયાદાનદમથી દુઃખ ટળતું, આતમ પોતે યાવે દેવ;
 દાને વેર સમે છે સધળાં, દમથી નામે દુર્ગુણ દેવ. ॥ ૨ ॥
 દુઃખથી દીનપણું નહીં ધરીએ, દુર્ગતિનોના ગમે ॥ ન દાસ;
 દુર્ગતિ ટાળો ॥ દયા કરીને, દુર્ગુણને છોડો ॥ ખાસ. ॥ ૩ ॥
 દહા ભણ્યા ગણ્યા કહેવાયો, મનદુર્ગલના કર્યો દર;
 દુઃખી દીનની દયા કરો ॥ શુભ. પામો ॥ મનવંછિત ભરપૂર ॥ ૪ ॥
 દારૂપાન ન કર્યો ક્યારે, દુર્ગતિને જટ દેશે દંડ;
 દોડી દોડી સંતને સેવો ॥, દુર્ધ્યાનોને ચેવે છંદ ॥ ॥ ૫ ॥
 દેશદ્રોહ અને ગુરુદ્રોહથી, સર્વ પ્રકારે રહેશે દર;
 દુનિયામાં નિઃસંગે રહેવું, પ્રગટાવો ॥ આતમ સુખપૂર. ॥ ૬ ॥
 દર થયો નહીં દેવગુરૂથી, દયાળુ થયો નરને નાર;
 દ્રેષ કરો ॥ નહીં દગો કરો ॥ નહીં, દુઃખી સ્વાય કરો ॥ ને દયાળ. ॥ ૭ ॥
 દેહ છતાં શુદ્ધાતમ જાને, વિદેહભાવે છુવે જંદ,
 મરણ છવનની પેલી પારે, થયો પ્રભુ સુખ સત્યનો ગેદ. ॥ ૮ ॥
 દુઃખીનું જે દર્દ ન જાણે, દુઃખીઓની કરે ન સ્વાય;
 દયા વિનાના એવા લોકો, છવંતા સુવેલા જણાય. ॥ ૯ ॥
 દાતારોનાં અમર નામ છે, કંબુસ જનનાં રહે ન નામ;
 દાનીનું દિલ દરિયા જેવું, દાન કરો ॥ છવ ॥ થે નિષ્કામ. ॥ ૧૦ ॥
 દુનિયાદારી દુઃખની ક્યારી, દુનિયા દોરંગી રહેનાર;
 દુનિયા રંજે ટળે ન દુઃખો, પ્રભુ રીઝવ ॥ સુખ શાંતિથનાર ॥ ૧૧ ॥
 દરિદ્રતા દુઃખ શીખવે એવું, દુઃખીઓને આપો ॥ દાન;
 દેશે તેવું સામું લેશે, પ્રભુનો સાચો બોધ એ માન ॥ ॥ ૧૨ ॥
 દુઃખો પડતાં સુખ શિક્ષાર્થે, શિક્ષક સરખા દુઃખ સંયોગ;
 દીન ન બનવું દુઃખ પડતાં, દુઃખનું કારણ કર્મને રોક ॥ ॥ ૧૩ ॥
 દુર્ગતિનોથી દૂર રહેવું, એવો આતમ નિશ્ચય લાવ ॥;
 દુર્ગતિનોના દાસ ન આતમ ॥, એવી આતમ શક્તિ જગાવ ॥ ॥ ૧૪ ॥

હું ખના દહાડા સદા ન રહેતા, હું ખ સમયમા ધીરજ ધાર !!,
 દગા પ્રપચો પાખડ પાપથી, ફરે રહેતા સુખ નિર્ધાર ॥ ૧૫ ॥
 દગાખોરનો કદિ ન કરવો, -સ્વપ્નામાહી પણ વિશ્વાસ,
 દેશમા હું ખ પડતા પરદેશે, -અવાથી સુખની છે આશ ॥ ૧૬ ॥
 દોડો !! કયા મક્કા ને કાશી, દિલમા આતમ પ્રભુ છે દેવ,
 દુર્ગુણ દુરાચારના ત્યાગે, -મગટે દિ-મા પ્રભુની સેવ ॥ ૧૭ ॥
 હું સ્વપ્નો છે પાપોદયથી, પુણ્યોદયથી શુભ પ્રગટાય,
 દૂતપણ કર ! ન્યાયે સારૂ, આણવિકા ધર્મે ન્યાય ॥ ૧૮ ॥
 દુગ્ધથી બળબુદ્ધિ તન વિકસે, દુગ્ધથી આયુષ્ય વૃદ્ધિ થાય,
 દૂધ પીતુ કરવાની પાપી, -કઠિયો હું ખો પ્રગટાય ॥ ૧૯ ॥
 દૂર થકી નહિ જનની પરીક્ષા, દૂરથી હું ગર લાગે ખેશ,
 દૂરતુ દૂર ને પાસતુ પાસે, -સમજે તેને રહે ન કલેશ ॥ ૨૦ ॥
 દૂષક, કાકની પેઠે જ્યા ત્યા, દોષને દેખી બહુ હરખાય,
 દૂષિત લોકોપર કંઈણની, -હૃદિ ગખો !! શુદ્ધજ થાય ॥ ૨૧ ॥
 દઢ રહો !! શુભ કર્તવ્યોમા, દઢતા મેરૂ સરખી ધાર !!,
 દઢીભૂત કર !! મનને ધેર્યે, -તેથી પ્રાય થતી ન હાર ॥ ૨૨ ॥
 દશમાન જડ પુદ્ગલ બાણ, ક્ષણિક આવે નહિ નિજ સાથ,
 દષ્ટા થા !! તુ સાક્ષી બાવે, સર્વનો ભજ !! શ્રી ત્રિભુવનનાથ ॥ ૨૩ ॥
 દષ્ટાતો ઉંચા સારા લે !!, લે !! નહી પડતાનુ દષ્ટાત,
 દષ્ટાતિક થા !! આતમ !! બાતે, આદર્શી જીવન રણિયાત ॥ ૨૪ ॥
 દૃષ્ટિ સારી શુભકર ધારો !!, દૃષ્ટિદોષથી બૂલો થાય,
 દૃષ્ટિદોષની બૂલ સુધારે, તે જગમા જ્ઞાની ઝહેવાય ॥ ૨૫ ॥
 દેખરેખ રાખો !! નિજ મનપર, દેખરેખથી કાયદો થાય,
 દેખો !! જ્યા ત્યા શુભને પ્રેમે, શુભદૃષ્ટિથી શુભો અઢાય ॥ ૨૬ ॥
 દેખાડો !! હુનિયાને સારૂ, -સુખકર જેથી હું ખો જાય,
 દેખો !! નહીં ને દેખાડો !! નહીં, દુર્ગુણ દોષોને અન્યાય ॥ ૨૭ ॥
 દેખાદેખી કરો !! ન કાર્યો, સમજી વિવેકે કરશે કાજ,
 દેખાદેખી ગાડરીયાની, -રીતિથી નહીં શિવ સામ્રાજ્ય ॥ ૨૮ ॥

દેખાદેખી સમજ્યા વણુ પણુ, શુભીજનોની છે દિતકાર;
 દેખાદેખી પાપમાર્ગમાં, ખૂરી છે દુઃખની દાતાર. ॥ ૨૯ ॥
 દેહ દેરાસરમાં નિજ આતમ, અન્ય જીવો છે દેવ સમાન;
 દેરાસર જીવતાં દેહો, -તેમાં જીવો છે ભગવાન. ॥ ૩૦ ॥
 દેવતાઈ જે સંતોભકતો, હાંક્યા જગમાં નહીં હંકાય;
 દેવતા પેઠે બને પ્રકાશી, બહુર જગમાં ત્યાં ત્યાં થાય. ॥ ૩૧ ॥
 દેવનું દર્શન જાય ન નિષ્ફલ, દેવ ઉપર ધારો !! વિશ્વાસ;
 દેવફલ છે સંતો ભકતો, પરાપાર પામ્યા પ્રભુ ખાસ. ॥ ૩૨ ॥
 દેવલોકમાં ધર્મી સંતો, -ભકતો જતા નિશ્ચય ધાર !!;
 દેવને દેવી રૂપ નિજતમ, આત્મપ્રભુમાં શક્તિ અપાર. ॥ ૩૩ ॥
 દેવું લેવું સહુ વ્યવહારે, ધર્મ્ય નીતિથી દેવું ધર્મ;
 દેશ છે ત્હારો અસંખ્યપ્રદેશી, ચિદાનંદ ચક્તિ આધાર. ॥ ૩૪ ॥
 દેશ પ્રેમ અભિમાન જે શરૂપજ, ધર્મ્ય તે નીતિએ દિલધાર;
 દેશભૂમિ આદિની પ્રીતિ, ધર્મર્થે શક્તિ દાતાર. ॥ ૩૫ ॥
 દેશ જે નિત્ય ચિદાનંદ રૂપી, પોતાનાથી અભિન્ન જેહ;
 દેશ જે એવો તેમાં આતમ, -ચાલો !! રહેશે શુભનો ગેહ. ॥ ૩૬ ॥
 દુઃખીઓનાં દુઃખો દેખી, ખૂમો સાંભળી જે હરખાય;
 દૈત્ય ફર રાક્ષસ છે તેઓ, નિર્દયી મુક્તિને નહીં પાય ॥ ૩૭ ॥
 દેવું ચૂકવ !! કર્મનું આતમ !!, હવેથી બન !! નહીં દેવાદાર;
 દેહ દેરાસરમાંહી આતમ, -પ્રભુને ધ્યાને લવ્ય !! નિહાળ !! ॥ ૩૮ ॥
 દેવું નકામું કર !! નહીં આતમ, દેવું ચૂકવે મુક્તિ થાય;
 દેવાં મંદાવીર દેવે ચૂકવ્યાં, જ્ઞાનવૈરાગ્યે દેવું જાય. ॥ ૩૯ ॥
 દેવું પૈનું પણુ નહીં સારું, દેવાદાર સમો નહીં હીન;
 દેવું લેવું વ્યવહારે છે, અપ્રમાણિક માનવ હીન. ॥ ૪૦ ॥
 દેશકાલ અનુસરીને ચાલો !!, જ્ઞાની જાણે દેશને કાલ;
 દેશ સમાજ ને સંઘ કુટુંબની, -સેવામાં ધરજે બહુ બહાલ. ॥ ૪૧ ॥
 દેશના દે !! લોકોને સુખકર, તારી એ છે સેવા ભકિત;
 દેશના દેવી કર્જ એ ત્હારી, ફેરવ !! તેમાં તારી શક્તિ. ॥ ૪૨ ॥

દેહીપણુ તુ દેહ નહીં છે, દેહથી મુકિતને ઝટ સાધ્ય ॥,
 દેહનો કર ॥ નહીં દુરૂપયોગજ, ચિદાનંદ નિજપદ આરાધ્ય ॥ ૪૩ ॥
 દેહ અમર નહીં રહે જગત્મા, દેહો વશપરે બદલાય,
 દેહ ટળતા નિ સગી રહી, નિર્ભય થા ॥ જિનરૂપ સુહાય ॥ ૪૪ ॥
 દેશ અસખ્યપ્રદેશી તહારો, જ્ઞાનાનંદમયી ગુણ ખાણુ,
 દેશમા ચાલી સ્થિર ત્યા થાઓ ॥, સ્વદેશ રાજ્યનો તું ભગવાન ॥ ૪૫ ॥
 દેહ હઠ લોગવ ॥ સમભાવે, કર્મોદયથી આવ્યા જેહ,
 દેહના ઉપર સયમ ધારી, કાયિક પાપ તને ॥ ગુણજેહ ॥ ૪૬ ॥
 દેહાત્મવાદી નાસ્તિક લોકો, દેહાર્થે જગજીવે જેહ,
 દેહાત્મવાદી જઠવાદીઓ, પરભવને માને નહીં તેહ ॥ ૪૭ ॥
 દેહાત્મવાદી ખાણુ પીણુ, -તેમાહી માને આનંદ,
 દેહ મિના બીજે નહીં આતમ, ધર્મને તેહ ગણે છે કંદ ॥ ૪૮ ॥
 દેહાત્મ હઠથી જન નહીં સુધરે, ધર્મજોષથી સુધરે લોક,
 દેહાત્મ થાતા દુષ્ઠ થાતા, પાડ ॥ ન આતમ ॥ દુષ્ઠે પોક ॥ ૪૯ ॥
 દેહાત્મ કર્મે જીવેના, થયા અને થાશે જગજાણુ ॥,
 દેહાત્મથી ધર્મીઓતુ, મુકિતમા આગળ ચડવુ માન ॥ ૫૦ ॥
 દેહાત્મથી ગભરાતો નહીં, દેહાત્મથી આગળ જવ ॥,
 દેહમા નિ સગી ધર્મી ને, -મર્યા પછી પામે સુખ તહાવ ॥ ૫૧ ॥
 દેહશત ધાર ॥ ન કોની ક્યારે, ભણ લે પરમેશ્વર ભગવાન,
 દેહથી ધાર્મિક કાર્ય કરી લે ॥, દૈત્ય સમો બન ॥ નહીં હેવાન ॥ ૫૨ ॥
 દૈત્ય તે નિર્હય પાપી હિ સક, હિ સાદિક પાપોમા રકત,
 દેવની અકલકલા છે ન્યારી, દેવને જાણે જ્ઞાની ભકત ॥ ૫૩ ॥
 દુર્જલતા જે મન તનની તે, પાપ અધર્મને દોષો તેહ,
 દુર્જલતા તે ભય લગજને, અનીતિ અતિથય કામ છે એહ ॥ ૫૪ ॥
 દુર્જલતા તે અધર્મ્ય સુદને, અધર્મ્ય લોગને અધર્મ્ય સ્વાર્થ,
 દુર્જલતા તે ખેદ અપ્રીતિ, -જેથી સધાય નહીં પરમાર્થ ॥ ૫૫ ॥
 દુર્જલતા તે દ્રેવને ઇર્ષ્યા, કામ ક્રોધ માયા અહ કાર,
 દુર્જલતા તે હિ સા જૂહુ, ચોરીના ધરવા આચાર ॥ ૫૬ ॥

હર્ષલતા તે વ્યાલચારીપણું, મિથ્યા બુદ્ધિને અજ્ઞાન;
 હર્ષલતા તે આલસ નિંદા, અયોગ્ય લોભનને છે પાન. ॥૫૭॥
 હર્ષલતાને છ'ડો !! આતમ ! !, શક્તિમંતની પાસે ધર્મ;
 હર્ષલતા તે અધર્મ પાપજ, સળલપણુનાં કરશે કર્મ. ॥૫૮॥
 હર્ષુદ્ધિ જો પ્રસંગ પામી, મનમાં પ્રગટે તો ઝટ ટાળ ! !;
 હર્ષુદ્ધિની સલાહ મીઠી. ત્હોંયે તેમાં વિષ છે ભાળ ! !. ॥ ૫૯ ॥
 હર્ષુદ્ધિ એ અધર્મ ભારી, સર્વપાપનું મૂલ છે જાણ ! !;
 હર્ષાગ્યે હુઃખ પ્રગટે જાણી, ધર્મ કરી લે !! બની સુજાણ. ॥૬૦॥
 હર્લભ માનવ ભવને પામી, આતમ !! ફેગટ નહીં શુભાવ !!,
 હર્લભ ધર્મની સામગ્રી લહી, ધર્મક્રિયાના લેશે લ્હાવ. ॥ ૬૧ ॥
 દાન શીયલ તપ ભાવના ચારે, ધર્મના એ છે મુખ્ય પ્રકાર;
 દાન શીયલ તપ ભાવ ધરીને, ઉતરો !! ભવસાગરની પાર. ॥૬૨॥
 હૃવ્યસનો હર્ષુભ્રુ ન જેમાં, -તે નરનારી છે આદર્શ;
 દયા દાન દમ ધારે તેઓ, મહાયોગીઓ છે હર્ધર્ધ. ॥૬૩॥
 હવા લલી લેજો સહુ કોની, કોના પણ લેશે નહીં શાપ;
 દેશે નહીં કોઈને શાપો, ટાળો !! થાતા ત્રિવિધ તાપ. ॥ ૬૪ ॥
 હવાઈ પ્રભુને શુરની મોટી, કદિ ન લોપો !! પ્રભુ હહાઈ;
 દયા ન માગો !! આજસુ થેને, દિલમાંથી ટાળો !! નળજાઈ. ॥૬૫॥
 હૃશ્મન કોના થવું ન ક્યારે, હૃશ્મનનો ધર !! નહીં વિશ્વાસ;
 દિલમાં જો હૃશ્મનનો વાસતો, સત્ય શાંતિનો ચલે ન શ્વાસ. ॥૬૬॥
 હૃશ્મન અંતરૂમાં તો બાહિર, -પ્રગટે એવો કુદ્રત ન્યાય;
 હૃશ્મન રાગને રોષ ટળાંતાં, અન્ય હૃશ્મનો આઘા જાય. ॥૬૭॥
 હૃશ્મનાવટને દૂર કરીને, શુદ્ધ પ્રેમથી જગમાં વર્ત ! !;
 હૃશ્મનને છ'ટો !! શુભ પ્રેમે, દયાએ દાને સત્યની શર્ત. ॥૬૮॥
 હુંકર્મોથી સ્વર્ગ મળે તો, -એવા સ્વર્ગને ઝટ તરછોડ !!;
 હુંકર્મોથી સુખ નહીં શાંતિ, હુંકર્મોમાં પ્રેમ ન જોડ ! !. ॥૬૯॥
 હુંકર કાર્યો પણ ઉત્સાહે, યત્ને સુકર બને છે જાણ ! !;
 હુંકર કાર્યો કરવામાંહી, આત્મશક્તિ ધરી થા !! બળવાન. ॥૭૦॥

દુસ્તર ભવોદધિને તરવો, મમ્યગ્જ્ઞાન ગ્રહી ચારિત્ર,
 દુસ્તર ભવોદધિને તર ! ઝટ, મન વચ કાયા કરી પવિત્ર ॥૭૧॥
 દુ ખદાયક પોતાની ભૂલો, નિજને નિજથી થાતુ દુ ખ,
 દુ ખદાયકથી દૂર રહેવું, સુખદાયક સ ગે વરસુખ ॥ ૭૨ ॥
 દેવચ દ્ર વાયકની ભક્તિ, કીધી તદ્દશન્ય કરી પ્રકાશ,
 દેવચ દ્ર અન્યો ઉપકારક, કરતા આત્મ સ્વભાવ વિકાસ ॥ ૭૩ ॥
 દોષીઓના દોષો દેખી, -તેઓને કર ! નહિ ધિક્કાર,
 દોષીઓના દોષો યોવા, પ્રવૃત્તિ કર ॥ દે ॥ શિક્ષણ સાર ॥૭૪॥
 દોષો નિજમા જેહ રહ્યા છે, -તેની કર ॥ ઝટ આતમ ॥ યાદ,
 દોષ દષ્ટિને દૂર કરીને, પરશુષુ થઈવાનો લે ॥ સ્વાદ ॥ ૭૫ ॥
 દેષી ઉપર દેષ ન કર ॥ મન, છવોમાહી રાગને રોષ,
 દેષ તણ દે ॥ દેષીઓપર, પરશુષુ રાગે નિજને પોષ ॥ ૭૬ ॥
 દુનિયાદારી દોર ગીલી, દુનિયાનો મત એક ન થાય,
 દુનિયા રીઝવી નહીં રીઝાતી, પ્રભુ રીઝવતા મોક્ષ સુહાય ॥ ૭૭ ॥
 દુનિયાના અભિપ્રાયો જાણ, તેમા મુઝ ॥ ન ચેતન ॥ ચેત ॥,
 દવા કરો ॥ ડાહ્યા વૈદોની, સમજો ॥ જ્ઞાનીનો સ કેત ॥ ૭૮ ॥
 દુ ખો છે નિજ ભૂલથી નહીં, દુ ખ હેતુ અજ્ઞાનને દોષ,
 દોષો મોહાદિ છે જાણો ॥, ટાળો ॥ પામો ॥ સુખ સ તોષ ॥૭૯॥
 દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલને ભાવે, પરિવર્તન પામે સહુ ધર્મ,
 દ્રવ્યક્ષેત્રને કાલને ભાવે, ન્યાયને આહારાદિ સહુ કર્મ ॥ ૮૦ ॥
 દેહદેવળમા આતમદેવ છે, ઘટઘટ વ્યાપક આતમરામ,
 દેહસ ગી પણ દેહી નહીં તુ, અસખ્યપ્રદેશી તુ શુભધામ ॥૮૧॥
 દુ ખની લાગણી જેને થાતી, -તેને દુ ખ ન આપો ॥ ભવ્ય ॥,
 દુ ખની દેવાની ભુદ્ધિને, પ્રવૃત્તિ છ ડી કર ॥ કર્તવ્ય ॥ ૮૨ ॥
 દિલમા પલપલ પ્રભુ સ્મરીને, કર ॥ કર્તવ્યો રહે ન પાપ,
 દિલ્દાર વિના દિલ મશાણુ જેવું, ન્યા ત્યા પ્રગટે બહુ સ તાપ ॥૮૩॥
 દયાલુ લોકની સર્વ કાલમા, થોડી સખ્યા જગમા હોય,
 દયા વિનાના નિર્દય લોકની, કોટિ અખજની સખ્યા જોય ॥૮૪॥

દષ્ટિ રાગ તે જાણે તોપણ, એકાંતે જે જૂઠ્ઠા રાગ;
 દષ્ટિરાગનો ત્યાગ છે દુષ્કર, દષ્ટિ રાગને ત્યાગી જાગ !! ॥ ૮૫ ॥
 દાન કરી લે !! શક્તિ છતાં તું, નિષ્કામે પ્રતિદિન કર !! દાન;
 દાન કરીલે !! મોક્ષાર્થે ઝટ, મોક્ષાર્થે નિષ્કામ તે માન !! ॥ ૮૬ ॥
 દાન અનેક પ્રકારે જગમાં, અભયદાન છે સૌમાં શ્રેષ્ઠ;
 દાન અભયને કોઈ ન પહોંચે, -તેની આગળ ધીજાં હેઠ. ॥ ૮૭ ॥
 દાન કર્યાથી ત્યાગ પ્રકટતો, દાને વૈરી રહે ન કોય;
 દાન તે પ્રભુની સેવાભક્તિ, સાન્નિધ્ય દાને મુક્તિ હોય. ॥ ૮૮ ॥
 દાન તમોશુણી રજોશુણી છે, સાન્નિધ્ય દાનમાં સ્વર્ગને મુક્તિ;
 દાનને ભાવે દેવું યોગ્યને, દાન ત્યાં સેવા અને છે ભક્તિ. ॥ ૮૯ ॥
 દમથી આતમશક્તિ પ્રગટે, દમથી પાપો બહુ રોકાય;
 દમથી ખૂરી ઇચ્છા ટળતી, દમથી અનેક રોગ હણાય. ॥ ૯૦ ॥
 દમ તે ઇચ્છાઓને દમવી, દમ તે મનને દમવું તેહ;
 દમ તે દુર્ગુણ વ્યસનો દમવાં, દુષ્ટ વિચારનો નિરોધ જેહ. ॥ ૯૧ ॥
 દમ તે સંયમ શક્તિ જાણો !!, દમથી કર્મ ઘણું રોકાય;
 દમથી નવાં કર્મો નહીં આવે, દમથી મુક્તિ સહેજે થાય. ॥ ૯૨ ॥
 દયા દાન દમ એ ત્રણશુણથી, ક્ષણમાં મુક્તિ જાની પાય;
 દક્ષ તે દાન દયા દમ ધારે, તનમન આરોગ્યેજ સુહાય. ॥ ૯૩ ॥
 દક્ષ તે સમય વિચારી ચાલે, બોલે જેથી પામે શક્તિ;
 દક્ષ તે લાલ ને હાનિ જાણી, -કરે વિવેકે સેવા ભક્તિ. ॥ ૯૪ ॥
 દક્ષ બનીને આતમ વર્તો !!, લાલાલાલનો કરો !! વિવેક;
 દક્ષ બનીને સ્વાધિકારે, કર !! કર્તવ્યને ધારી ટેક. ॥ ૯૫ ॥
 દખમું એક દિન મરણ પછી છે, રમશાન વા તે કપ્પસ્તાન;
 દખમું આવે તેની પૂર્વે, ચેતી ધર્મ કરો !! ગુણવાન. ॥ ૯૬ ॥
 દગો ન વિશ્વાસીનો કરજે, સ્વધર્મ સાથે દગો ન ધાર !!;
 દગો ન કરજે મિત્રાદિકનો, દગો ન કર !! ગુરૂથી દુઃખકાર. ॥ ૯૭ ॥
 દગો ન દેવો ક્યારે કોને, દગાવિષે શયતાનનો વાસ;
 દગો ન દે !! તું કરી પ્રતિજ્ઞા, દગાથી અંતે થતો વિનાશ. ॥ ૯૮ ॥

દગો સગો નહીં કોનો જગમા, -કરીને ભો ! તુ અતે હુ ખ,
 દગા પ્રપચીઓના સામા, -રહેવું જેથી શાંતિ મુખ ॥ ૯૮ ॥
 દગલખાજ લોકોથી ચેતી, -ચાલો ॥ જગમા નરને નાર,
 દગલખાજ નમે સૌથી ઝાઝો, અતિવિનય ત્યા દગા વિચાર ॥ ૯૯ ॥
 દગાખાજની તલે ॥ પ્રતીતિ, સોગમથી વિશ્વાસ ન સત્ય,
 દગાખાજથી દખી જશે નહીં, દગાખાજથી ચેતી કર ॥ કૃત્ય ॥ ૧૦૦ ॥
 દખી જલુ નહીં શરમાઈને, દખાયા વણુ કર્તવ્યને પાલ ॥,
 દખી જલુ નહીં ખોટી રીતે, સત્યને દાખો ॥ નહીં કો કાલ ॥ ૧૦૧ ॥
 દાટી દો ॥ હુર્જણ દોષોને, દયા સત્યથી મુકિત ધાર ॥,
 દાટી દો ॥ પાપોના કાર્યો, દમામ જૂઠો લેશ ન ધાર ॥ ૧૦૨ ॥
 દમામ કુત્રિમ નલે ન લાખો, દમામથી મળતા નહીં રામ,
 દમામ રાખો ॥ નહીં કદિ જૂઠો, દયામા ખર્ચો ॥ વિત્ત તમામ ॥ ૧૦૩ ॥
 દયાળુને દરકાર છે સારી, ત્યાગે પાપી સહુ દરકાર,
 દરશુજર કરે દયાળુ શુન્હો, ત્યાગીને કોની દરકાર ॥ ૧૦૪ ॥
 દરબાર સત્ય પ્રભુનો મોટો, અતરમા સાચો દરબાર,
 દરબારી મન તન હિતસાધક, -ખને તો જાય નહીં ઘરબાર ॥ ૧૦૫ ॥
 દરવાજો છે સત્યનો મોટો, પ્રભુનો દરબાર જ્યા ત્યા જાય ॥,
 દરવાજી આતમપ્રભુ સાચો, જ્ઞાન તખ્તપર છે ભગવાન ॥ ૧૦૬ ॥
 દરિદ્ર દીન ન માનો ॥ નિજને, તનુદેવગમા તુ ભગવાન,
 દરિદ્ર શાને માની નિજને, આનિધી થાતો હેરાન ॥ ૧૦૭ ॥
 દરિદ્ર નહીં આતમ ॥ મ્હારા, તુજમા અનંત જ્ઞાનાનંદ,
 દરિદ્ર નહીં તુ તુજમા આનંદ, બાણમા પ્રભુતાઈના ફલ ॥ ૧૦૮ ॥
 દરિદ્રતાતુ કારણ પૂર્વનો, -પાપોદય છે નક્કી જાય ॥,
 દરિદ્રતા વિણુસે છે પુણ્ય, દરિદ્રતા અજ્ઞાનથી માન ॥ ૧૦૯ ॥
 દરિદ્રી થા ॥ નહીં ઉત્સાહી બન ॥', ઉદમથી દરિદ્ર હણાય,
 દરિદ્ર પણુ જો ધર્મ કરે તો, ઈન્દ્રોથી મોટો કહેવાય ॥ ૧૧૦ ॥
 દરિદ્ર બીખારીના ઘરમા, પ્રભુ જ્યોતિનો થાય પ્રકાશ,
 દીનની પાસે પ્રભુ ઝટ આવે, ભક્ત દયાનો યતા વિકાસ ॥ ૧૧૧ ॥

દરિદ્ર દીન છે ઇન્દ્રો બૂપો, જડ પુદ્ગલની ધારે આશ;
 દરિદ્ર તેઓ જેઓ જડમાં, સુખનો બહુ ધાર્યો વિશ્વાસ. ॥૧૧૨॥
 દરિદ્ર દીન તેઓ જગ જાણો ॥, જડ ધન લોભી મહા કંબુસ;
 દીન તે જગમાં પર જડ લોગમાં, સુખમાનીને બન્યા જે તુચ્છ. ॥૧૧૩॥
 દીન જે પ્રભુની આગળ એવક, દાસ બનીને કરતો ધર્મ;
 દીન જે પ્રભુનો દાસ બનીને, કરે ન પાપોનું દંડ કર્મ. ॥૧૧૪॥
 દીન તે સારો નિર્ધન ત્હોંયે, પ્રભુપર ખૂબ ધર્યો વિશ્વાસ;
 દીન તે સારો સર્વજીવોની, -સેવા કરતો ધરે ન આશ. ॥૧૧૫॥
 દીન તે જાણો ॥ ચક્રી છતાં પણ, આશા તૃષ્ણાનો થઈ દાસ;
 દીનપણું ધરી મોહ ગુલામી, -કરતા ધરે ન પ્રભુ વિશ્વાસ. ॥૧૧૬॥
 દીન તે ખૂદો ગરીબ છતાં પણ, અનેક પાપો કરતો ખાસ;
 દીન તે સારો ને ખૂદો છે, દીન તે જેને જડસુખખ્યાસ. ॥૧૧૭॥
 દરિયો તો તેણે જગ તરિયો, કામને જીતી થયો અકામ;
 દરિયા જેવા જ્ઞાની સંતો, અનંત ગુણ રતનોના ધામ. ॥૧૧૮॥
 દર્દ સહિ તે મર્દ જગતમાં, મોહતું મોહું જગમાં દર્દ;
 દર્પ કરે જે મોહ તજ્યા વણુ, મોહ છૂતતો તે છે મર્દ. ॥૧૧૯॥
 દર્પણમાં દૃશ્યો હોય જેવાં, -તેવાં પ્રતિબિંબો દેખાય;
 દર્પણુ સમ સમ્યક્ જે જ્ઞાન છે, તેમાં સમ્યક્ સહુ પેખાય ॥૧૨૦॥
 દર્પણુ સમ નિજ આત્મજ્ઞાન છે, મોહ ટળે તસ શુદ્ધિ થાય;
 દર્પણુ સમ થા ॥ આતમ ॥ જ્ઞાને, સાક્ષી ભાવે સુખ વર્તાય. ॥૧૨૧॥
 દર્શક થા ॥ તું મોક્ષ માર્ગનો, દર્શકની આજ્ઞાએ ચાલ ॥ ;
 દર્શન, સદ્ગુરુ સંતનાં કરતાં, પ્રભુથી પ્રગટે સાચું બહાલ. ॥૧૨૨॥
 દેખો ॥ સાડું દેખાડો ॥ શુભ, -જેથી આવે દુઃખનો અંત;
 દેખો ॥ સુખ હિતકરને ભાવે, દૃશ્ય છે આતમ ॥ સાચા સંત. ॥૧૨૩॥
 દમન કરે જે દમ્ય છે તેને, અદમ્યને દમતાં ન દમાય;
 દમન અને દંડથી શાંતિ વર્તે, તોફાનો થાતાં અટકાય. ॥૧૨૪॥
 દમન કરો ॥ હૃદમાં રહીને તે, ધર્મ્યદમન, હિતકારી થાય;
 દમન કરો ॥ જે હૃદબાહિર તે, અધર્મ્યદમને દુઃખ જણાય. ॥૧૨૫॥

દમન કરે નહીં દમવણુ માનવ, અધર્મ પાપનુ દમન છે બેશ,
 દમનમા અઘ્યાસે જ્યસિદ્ધિ, પછીથી ટળતા બૂરા કલેશ ॥૧૨૬॥
 દડ વિના નહીં શાસન ચાલે, દડ વિના નહીં રાજ્ય કરાય,
 દડથી ધર્મનુ રક્ષણ થાતુ, દડ તે નીતિ ન્યાયે સુહાય ॥૧૨૭॥
 દોડો ! ! મનને દુર્ધન જાતા, ઇન્દ્રિયોને ઘો ! ! શુભ દડ,
 દોડો ! ! દુષ્ટ વિચારને જ્ઞાને, દઙ્યાનુ રાખો ! ! ન ઘમડ ॥૧૨૮॥
 દડ તે સાત્વિક, સતને સારો, જેને ઘટે તેને તે દડ,
 દેતા સર્વે નિયમમા રહીને, વર્તે કરે ન પાપ પ્રચડ ॥ ૧૨૯ ॥
 દલાલ, શુભ કાર્યોમા થાવુ, ધર્મક્રિયામા થાવ ! ! દલાલ,
 દલાલ, થા ! ! તુ પરોપકારે -જેથી પામે સુખકર માલ ॥ ૧૩૦ ॥
 દલાલી કર ! ! તુ ધર્મની વાટે, લોકો જેથી સદ્ગુણી થાય,
 દયા દાન દમવૃદ્ધિ થાવે, વર્તે જગમા નીતિ ન્યાય ॥ ૧૩૧ ॥
 દલિતજનોને ઉચા ચઢવા, તન મન ધનથી દેવી સહાય,
 દલિતકોમને સ્વતંત્ર કરવા, -આપો ! ! વિદ્યા શક્તિ ન્યાય ॥૧૩૨॥
 દલીલ જે હિત સુખ કરનાળે તે, સર્વજીવોને ગ્રહવા યોગ્ય,
 દલીલ સત્કાર્યોમા સારી, પાપમાર્ગમા તેહ અયોગ્ય ॥ ૧૩૩ ॥
 દલીલથી સમજે સમજી લોકો, અજ્ઞાની જડને શુ દલીલ,
 દલીલથી સમજે નહીં તેને, દડયા શિક્ષાની છે અપીલ ॥૧૩૪॥
 દવા અજ્ઞજાળ વાયુ પ્રકાશે, દેહાયુષ્યથી જીવ્યુ જાય,
 દવા થકી પણ હુવા ચઢે છે, દવાએ રોગો દૂરે થાય ॥ ૧૩૫ ॥
 દવા ન કરવી પડે કદાપિ, એવુ તન મન ધર ! ! આરોગ્ય,
 દવા વૈદ્ય રોગી બહુ લેદે, દવા ખરી જે ટાળે રોગ ॥ ૧૩૬ ॥
 દવા કરીને મનની જ્ઞાને, ચિત્તડવાયો દૂરે ટાળ ॥,
 દવા ચાકરી કરતા ભક્તિ, આવે પ્રભુ પ્રાપ્તિનો ખ્યાલ ॥ ૧૩૭ ॥
 દશા જે કાલે જેવી આવે, -તેને પામી બનો ! ! પ્રસન્ન,
 દશા જે સારી નઠારી તેમા, -સમભાવે રાખો ! ! નિજ મત્ત ॥૧૩૮॥
 દશીવીંશી સહુ ઉપર આવે, મૌખર સુખદુઃખ વાયુ વાય,
 દશા ન એકસરીખી સૌની, સદા ન રહેતી સમજો ન્યાય ॥ ૧૩૯ ॥

(૨૬૬)

કક્ષાર્પણ મુળોષ-૬.

દસ્ત સાફ નિર્મલ તો તન મન, આરોગી રહે સમજે !! સત્ય;
દસ્ત ઉપર આધાર રહે છે, તન મનનાં કરવાનાં કૃત્ય. ॥ ૧૪૦ ॥
દસ્તાવેજ કરો !! બહુ સમજી, ન્યાય નીતિને તજો !! ન લેશ;
દસ્તાવેજ પ્રમાણિક પાળે, અનેક સંકટ સહીને કલેશ. ॥ ૧૪૧ ॥
દસ્તાવેજ છે તારો એવો, જન્મ થતાંની સાથે જાણ !!;
દયા દાન દમ નીતિ સાચું, -ધારો !! પ્રગટાવો !! લગવાન. ॥ ૧૪૨ ॥
દહન કરો !! જે દહ છે તેને, પાપી રૂઢીયોને જાળ !!;
દહો !! જે કામની વાસના તેને, દીનો ઉપર થાવ !! દયાળ. ॥ ૧૪૩ ॥
દહાડા આવે મુખ દુઃખના જગ, વખત વખતની જુદી છાંય;
દયા પ્રેમ નીતિ પ્રભુલક્ષિ, સેવાથી દીન સફલા જાય. ॥ ૧૪૪ ॥
દધિ પાચક ઉપયોગી છે બહુ, દહીથી ફાયદા અનેક થાય;
દહી ઉપકારક રોગીઓને, અમુક રોગમાં શાંતિ દાય. ॥ ૧૪૫ ॥
દંગો, મોહની વૃત્તિઓને, -થતો પ્રથમથી શમાવી નાખ !!;
દગા ફિસાદો મોહ જ્યાં ત્યાં, દંગો થાતાં હિંમત રાખ !!. ॥ ૧૪૬ ॥
દંડલોના દગાથી સાવધ, -રહીને પ્રભુમય જીવન ગાળ !!;
દંડલોને દગાવી શિક્ષા, -દેઈ તેઓને જ મુધાર !!. ॥ ૧૪૭ ॥
દંતકથાઓ સારી જોડી, મુખ દુઃખકારક અનેક જાણ !!;
દંતકથામાંથી ગ્રહી સાચું, પરમેશ્વરની માનો આજી !!. ॥ ૧૪૮ ॥
દંતકથાઓ કલ્પિત સાચી, ગુણહિત કરનારી સાંભળ !!;
દંતકથાઓ વાંચી આતમ, -શુદ્ધિ મુખ શાંતિમાં વળ !!. ॥ ૧૪૯ ॥
દંપતી તે જે વિશુદ્ધ પ્રેમી, સામાસામી જે અર્પાય;
દંપતી જે એકાત્મા થઈને, -વતે એક પ્રભુને રહાય. ॥ ૧૫૦ ॥
દંપતી તે જે શાંતી પ્રેમી, એક બીજામાં દેખે એકથ;
દંપતી તે જે અતિથિ સેવા, ભક્તિમાં અર્પાતાં નેક. ॥ ૧૫૧ ॥
દંપતી તે જે ચામડી મોહ, લોગના મોહ નહીં મુંઝાય;
દેખે એક બીજામાં આતમ, જીવે મુક્તિ માટે ન્યાય. ॥ ૧૫૨ ॥
દંપતી તે જે જુહાવાસમાં, સ્વાર્થ લેદથી ધરે ન લેદ;
દ્વૈતગણના પ્રેમ ન ધારે, ટાળે અન્યો અન્યના ખેદ. ॥ ૧૫૩ ॥

દ પતીમાહી દયા દાન દમ, સત્ય પ્રેમ નીતિ જો હોય,
 દેવલોઠસમ દ પતી જીવન, આત્મ વિશુદ્ધિ માટે જોય ॥ ૧૫૪ ॥
 દ ભને ત્યાગો ॥ નિર્દ ભ થાઓ ॥, દ ભયો દુ ખનો પ્રગટે પ થ;
 દ ભથી તપ જપ સ્તવમ નિષ્કલ, દ ભ ત્યાકોઈ નહીં નિર્ગન્ય ॥ ૧૫૫ ॥
 દ ભ તણ દે ॥ મોક્ષાર્થે તુ, દ ભથી ઈચ્છયુ મળે ન સત્ય,
 દ ભીઓથી ક્ષમાઈ જા ॥ નહીં, દ ભ વિના કર ॥ ધર્મના કૃત્ય ॥ ૧૫૬ ॥
 દ ભથી જીત ને લક્ષ્મી પામે, -તો પણ તેથી શાંતિ ન થાય,
 દ ભથી પ્રગટે સઘળા પાપો, દ ભને ત્યાગે શાંતિ મુહાય ॥ ૧૫૭ ॥
 દ ભ પ્રપચ વડ્ય ત્ર પ્રપચો, -કરીને જીતી નરકમા જાય,
 દ ભથી મોહનુ જોર વધે છે, દ ભ તણ દે ॥ મુક્તિ થાય ॥ ૧૫૮ ॥
 દ શ તણ દે ॥ વૈરના ઝેરી, દ શ તણ દે ॥ શાંતિ થાય,
 દ શ ત્યા દયા ન દેવ ન ધર્મ છે, દ શ તજ્યાથી મોક્ષ મુહાય ॥ ૧૫૯ ॥
 દાવ જે સારો મુખકર આળ્યો, -તેને પ્રમાદથી ન ગુમાવ ॥,
 દાવને લેઇ સત્કર્મો કર ॥, દુષ્ટના પાપી દાવ હઠાવ ॥ ॥ ૧૬૦ ॥
 દાવને જાણે તે છે વિચક્ષણ, દાવને જૂએ જૂ-યુ સર્વ,
 દાવ મળ્યો છે મુક્તિ માટે, જૂઠા દાવના ત્યાગો ॥ ગર્વ ॥ ૧૬૧ ॥
 દાની થા ॥ કાર્પણ્ય તણને, દીધુ તેનું ફલ તો થાય,
 દાન કર્યા ભાવી પ્રતિકૂલને, પ્રગટાવે એ સાચો ન્યાય ॥ ૧૬૨ ॥
 દાની આપે તેથી અધિકુ, પરલક્ષ્મી પામે નિર્ધાર,
 દાન મુપાત્રે દેતા મુક્તિ, જ્ઞાનાનન્દ પ્રગટતા સાર ॥ ૧૬૩ ॥
 દેવુ જેવુ લેવુ તેવુ, તરતમ ભાવઅપેક્ષા એજ,
 દેવુ લેવુ સર્વજીવોને, સ્વભાવે યાતુ જાણો ॥ તેજ ॥ ૧૬૪ ॥
 દેવુ લેવુ તેમા જેને, દેવાલેવાની નહીં વૃત્તિ,
 દેવ સમો તે આત્મપ્રકાશે, પરાપાર પામે નિવૃત્તિ ॥ ૧૬૫ ॥
 દીધા લોકોને ઉપદેશો, -જેથી લોકોનું હિત થાય,
 દીધા લોકોને ઉપદેશો, લોકો જેથી મુક્તિ પાય, ॥ ૧૬૬ ॥
 દીધા મુક્ત્યર્થે ઉપદેશો, મુક્તિવળ નહીં કામના અન્ય,
 દઉ છુ નિષ્કામે ઉપદેશો, લોકોમા પ્રગટે સૌજન્ય ॥ ૧૬૭ ॥

દઉં છું ઉપદેશો લોકોને, નામ રૂપાદિક વાસના ત્યાગ;
 દઉં છું દેઈશ વ્યાખ્યાનો સહુ, લોકોમાં પ્રગટે પ્રભુ રાગ. ॥૧૬૮॥
 દઉંછું ને લઉંછું જગમાંથી, -એવી નહીં અહંકારની વૃત્તિ;
 દેવું લેવું કુદ્રત રીતે, થાતી સ્વભાવિક એ રીતિ. ॥ ૧૬૯ ॥
 દાનત સારી રાખો !! આતમ !!, સ્વાર્થે દાનત નહીં બગાડ !!;
 દાનત સારી તો તું સારો, અંતરમાંહી પ્રભુ જગાડ !!. ॥ ૧૭૦ ॥
 દાનસ્તો દાનો શુભ શત્રુ, મૂર્ખ મિત્ર પણ નહીં હિતકાર;
 દક્ષપ્રાદ્યણે ભૂપ બચાવ્યો, મૂઢકપિથી હણાતો ધાર !!. ॥૧૭૧॥
 દાનાઈ દીનતા આવે પણ, દાનસ્તાની કદિ ન બચ;
 દાની દોસ્તોજગમાં દુર્લભ, મિત્ર જીવાડતાં જે અર્પાય. ॥ ૧૭૨ ॥
 દાનો માનવ બહુ હિતકારી, જગમાં બનીશ નહીં નાદાન;
 દાબ રાખજે દુષ્ટોપર શુભ, દાન નહીં કોઈ જ્ઞાનસમાન. ॥ ૧૭૩ ॥
 દામને રામને પૂર્વને પશ્ચિમ, જેટલું છેટું જગમાં બળુ !!;
 દામકામથી રામ છે ન્યારા, આતમ પ્રભુ તે રામ છે માન !!. ॥૧૭૪॥
 દામને માટે રામ ન વેચો !!, કામને માટે તજો !! ન રામ;
 દાટી દો !! જે હરામવૃત્તિ, સમજો !! આતમદશા નિષ્કામ. ॥૧૭૫॥
 દાયક છે તું દે !! તારું સહુ, અન્યોને નિજશકત્યનુસાર;
 દાતારી નહીં છાની રહેતી, દાયી આતમ સ્વભાવ સાર. ॥ ૧૭૬ ॥
 દારૂ પીતાં બુદ્ધિ બગડે, તનમન ધનનો થાય વિનાશ;
 દારૂમાં સહુ દુઃખનો વાસ છે, દારૂપાની દુઃખનો દાસ. ॥ ૧૭૭ ॥
 દારૂપાની મહાઅજ્ઞાની, નાદાનોનો છે શિરદાર;
 દારૂથી કદી થાય ન સારું, દારૂથી નહીં શાંતિ લગાર. ॥ ૧૭૮ ॥
 દારૂથી મનડું જ નહાડું, ભાવથી દારૂ તે અહંકાર;
 દારૂ વ્યસનથી ફરે રહેતાં શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ અપાર. ॥ ૧૭૯ ॥
 દારૂ ગોળો પાપનો ઓળો, દારૂખાતું પાપનું સ્થાન;
 દારૂગોળા લડાઈમાંહી, નાચે કુદે છે શયતાન. ॥ ૧૮૦ ॥
 દારૂગોળા દ્રેષના ડોળા, વૈર સ્વાર્થથી તે પ્રગટાય;
 દારૂગોળા હિંસા માટે, જ્યાં ત્યાં જગમાંહી વપરાય. ॥ ૧૮૧ ॥

દારૂગોળાથી નહિ શાંતિ, હિ સાથી હિ સા ઉભરયા,
હુદયશત્રુ હિ સકની સામે, સ્વરક્ષાર્થે છે હિતદાય ॥ ૧૮૨ ॥

દાવપેચ સત્યાર્થે સારા, દયાદિ માટે તે હિતકાર,
દાવપેચ, પાપાર્થે ખૂરા, હિ સાદિની વૃદ્ધિકાર ॥ ૧૮૩ ॥

દાવો દુનિયામા રૂયો ત્હારો, દેહનો દાવો પણ નહીં સાચ,
દાવો ત્હારો નિજ આતમપર, -જેમા જ્ઞાનાનન્દ ત્યા રાચ ॥ ૧૮૪ ॥

દાસપણુ ગુરુદેવનુ સારૂ, -જેથી આતમ દેવ સુહાય,
દાસપણુ જનનીને જનકનુ, જ્ઞાનીનુ કરતા સુખ યાય ॥ ૧૮૫ ॥

દાસપણુ નહીં કોને બહાલુ, પ્રભુપણુ પર સૌને બહાલુ,
દાસ તે બુદ્ધિ શક્તિ વિનાના, મોઢે જડપર ધારે ખ્યાર ॥ ૧૮૬ ॥

દાસ તે જડ લોળોના તાળે, -રહીને ઇચ્છે સાચુ સુખ,
દાસ તે અતરમા સુખ તેને, -મૂઝી પામે મોહથી દુખ ॥ ૧૮૭ ॥

દાસ તે તનુમન વચનની ઉપર, કાણુ શુભ ધારે નહીં તેહ,
દાસ તે દુર્ગુણી વ્યસનીઓ છે, અજ્ઞાનીઓ ભણો ॥ ૧૮૮ ॥

દાસ તે કામના તાળે રહેતા, પુદ્ગલમા સુખનો વિશ્વાસ,
દાસ તે જડમા મૂર્ખા ધારે, ધરે પુદ્ગલમા સુખની આશ ॥ ૧૮૯ ॥

દાસ તે મોહાદિક પરવશમા, શુભામોના પણ તેહ શુભામ,
દાસ તે ઇન્દ્રો સત્રાટો સહુ, કથન કામિની શુભામ ર્યામ ॥ ૧૯૦ ॥

દાસ તે રાજાઓ મોહી જે, સુખાર્થે દુર્ગુણ વ્યસનના દાસ,
દાસપણુ મોઢે સહુ જીવો, -કરતા ધરતા જડ સુખ આશ ॥ ૧૯૧ ॥

દાસપણુ, સદ્ગુણ માટે શુભ, દાસપણુ ઇન્દ્રોને હોય,
દાસપણુ છે કર્મ છે ચાવતુ, તાવતુ સાપેક્ષાએ જોય ॥ ૧૯૨ ॥

દાસ જને જે પ્રથમ્ય તે જગ, -પ્રભુ જને અતે નિર્ધાર,
દાસપણુમાથી પ્રભુ જનવા, ઉમગ ધર ॥ પ્રભુપર કર ॥ ખ્યાર ॥ ૧૯૩ ॥

દાસપણુ કર ॥ સદ્ગુરુ દેવનુ, જ્ઞાની સતોનો થા ॥ દાસ
દાસપણુ કર ॥ ધર્મીઓનુ, ધરી સેવા ભક્તિ વિશ્વાસ ॥ ૧૯૪ ॥

દાસપણુ તે સેવાભક્તિ, -જોવા દાસના દિલમા દેવ,
દામને રાજાની વૃત્તિથી, ભિન્ન તુ જીવોની કર ॥ સેવ ॥ ૧૯૫ ॥

દિગંબરોને શ્વેતાંબર બે, જૈનધર્મની શાખા બાણુ !! ;
 દિગંબરોને શ્વેતાંબરની, સુકિત છે સમભાવથી માન !!. ॥ ૧૯૬ ॥
 દિગ્ વિજયી પણ દાસ છે તેઓ, -જેઓ રાગને રાષાધીન;
 દિગ્ વિજયી તેઓ સાચા છે, જડ તૃણા તણ બને ન દીન. ॥ ૧૯૭ ॥
 દિમાક રાખે તે નહીં મોટો, મોટાને નહીં હોય દિમાક;
 દીન ન મોટો ગણે ન જે નિજ, -તેણે મોહની કીધી ખાખ. ॥ ૧૯૮ ॥
 દિલ અંગા તો ઘટમાં ગંગા, દિલને દરિયા જેવું ધાર !! ;
 દિલનો થા !! દરિયાવ જગત્માં, દિલગીરી પ્રગટતી વાર !!. ॥ ૧૯૯ ॥
 દિલગીર થા !! નહીં દુઃખ સમયમાં, હર્ષિત થા !! નહીં પ્રગટે સાત;
 દુઃખ સુખમાં સમભાવે રહીને, આત્માનંદે થા !! રળિયાત. ॥ ૨૦૦ ॥
 દિલાસો આપ !! તું દુઃખીઓને, -તેથી દુઃખ ઘણું વિણસાય;
 દિલાસો દે !! તું સહુપદેશે, દિલાસો તે મહોકાણુ કથાય. ॥ ૨૦૧ ॥
 દિલાસો તે ઉઠમણુ ચાલે, લોકાચારે તેહ અપાય;
 દિલાસો તાપમાં ઠંડક જેવો, મરતાંઓતું જીવવું થાય. ॥ ૨૦૨ ॥
 દિલાસો દે !! તું રોગીઓને, દિલાસો સ્વર્ગતું અમૃત લ્હાણુ;
 દિલાસો, સેવાલક્ષિ કાર્યેથી, સર્વ જીવોની સેવા બાણુ !!. ॥ ૨૦૩ ॥
 દિલાસો દુઃખીને આલંબન, દિલાસો સર્વજીવોનો પ્રાણુ;
 દિલાસો સારો ધાર્મિક વાટે, સન્માર્ગોમાં સહાય માન !!. ॥ ૨૦૪ ॥
 દિવાનો થા !! તું સર્વલોકની, -સેવા લક્ષિતમાં તણ સ્વાર્થ;
 દિવાનો થા !! તું હનિયાદારી, -હઠાપણુ ભૂલી ધરી પરમાર્થ. ॥ ૨૦૫ ॥
 દિવાલી ક્ષણ ક્ષણ આત્માનંદે, સંતોના ઘટમાં પ્રગટાય;
 દિવાલી તે નિજ આત્મદશાની, મસ્તાની વૃત્તિ સોહાય. ॥ ૨૦૬ ॥
 દિવાળી સર્વદા જ્ઞાની ઘટમાં, અજ્ઞાનીને હોળી બાણુ !! ;
 દિવ્ય દિવાળી આત્મપ્રભુની, સેવા લક્ષિત સાચું જ્ઞાન. ॥ ૨૦૭ ॥
 દિવ્ય શક્તિયો અંતરમાં છે, યોગાભ્યાસે તે પ્રગટાય;
 દિવ્ય જીવન છે જ્ઞાનાનંદે, દિવ્ય જીવન એ મોક્ષ સુહાય. ॥ ૨૦૮ ॥
 દિવ્ય દશા પ્રગટાવો !! આતમ !!, ક્ષણ એકનો પણ તજો !! પ્રમાદ;
 દિવ્ય દેવ તું આતમ !! પોતે, એમાં લેશ ન વાદ વિવાદ. ॥ ૨૦૯ ॥

દિવ્ય જ્ઞાન તે દિવ્ય ચક્ષુ છે, દિવ્ય ચક્ષુથી સહુ દેખાય,
 દિવ્ય ચક્ષુથી તીર્થકરોએ, ઉપદેશ્યો છે ધર્મ સુહાય ॥૨૧૦॥
 દિશા દેખાડી રહે સહુ શાસ્ત્રો, અનુભવ કરવો છે નિજ હાથ,
 દિવ્ય અનુભવ દશા પ્રગટતા, અનુભવાયો આતમનાથ ॥૨૧૧॥
 દીકરા દીકરીને કેળવણી, -આપો ॥ બનાવો ॥ સમચારિત્ર,
 દીક્ષા અનુભવી શુરો ॥ આપે, -ત્યારે આતમ થાય પવિત્ર ॥૨૧૨॥
 દીક્ષા, ત્યાગની દાતા સદ્ગુરુ, સુખસાગર મહારાજ મહત્,
 દીક્ષાશુરો ત્યાગી બનાવી, બનાવ્યો સુજને જગમાસત ॥૨૧૩॥
 દીક્ષાશુર સુખસાગર પ્રભુ સમ, અન્યો નહોં છે ક્ષમા મહેશ,
 દીક્ષાશુર સુખસાગર વક્ત્રુ, પ્રભુ, મારા ટાળ્યા કલેશ ॥૨૧૪॥
 દીર્ઘદર્શી થા ॥ દીર્ઘદૃષ્ટિથી, લાભાલાભનો કરો ॥ વિચાર,
 દીર્ઘદર્શીને જય ને સિદ્ધિ, થાવે હું ખ ટળે નિર્ધાર ॥૨૧૫॥
 દીર્ઘદૃષ્ટિથી કર ॥ કર્તવ્યો, દીર્ઘદૃષ્ટિથી અનુભવ ધાર ॥,
 દીર્ઘદર્શીનો અનુભવો લેઈ, કર્તવ્યોનો ધર ॥ આચાર ॥૨૧૬॥
 દીર્ઘસૂત્રી થા ॥ નહોં કર્તવ્યો, -કરવામા નિશ્ચયથી ચાલ ॥,
 દીર્ઘાયુના ઉપાય સેવો ॥, અતર દીપ ડરીને ભાજ ॥ ॥૨૧૭॥
 દુઆ ગ્રહો ॥ સતોની સારી, દુઆથી દુખો દૂરે જાય,
 દુકાન માટો ॥ ધર્મ શુભોની, આત્મિક શુભ ધન વૃદ્ધિ થાય ॥૨૧૮॥
 દુકાળીઆને મદત ડે ॥ સહુ, પાપોદયે પ્રગટે દુઃખલ,
 દયા કરો ॥ દુઃખલો ભાવે, દુખીના દુખોને ટાળ ॥ ॥૨૧૯॥
 દુખ ન કોને ંહાણુ લાગે, દુરમનને પણ પડો ॥ ન દુખ,
 દુખી કરતા અન્યજનોને, દુખ મળે નહોં મળતુ સુખ ॥૨૨૦॥
 દુખો ટાળો ॥ સર્વ જનોના, તિર્યચના દુખોને ટાલ ॥ ,
 દુખ ન આપો ॥ કોને જ્યારે, દુખ હેતુને તને ॥ દયાલ ॥૨૨૧॥
 દુખ છે પાપોદયથી સ્વપરને, દુખનુ કારણ કીધા પાપ,
 દુખકર પાપનુ કારણ હિંસા, જ્યુહુ ચોરી દોષ અમાપ ॥૨૨૨॥
 દુખીઓને દેખી જેને, દયા કે લાગણી અન્ય ન થાય,
 દેત્ય તે અથવા ત્રિશુલ્લાતીત તે, નિર્દયવા નિર્ગુણ સુહાય ॥૨૨૩॥

દુઃખીનાં દુઃખ ટાળવા સેવા,—કરવાથી છે પુણ્યનો બંધ;
 દુઃખીને દેશો તો દુઃખ લેશો, કુદ્રત પ્રભુનો ન્યાય અવંધ્ય. ॥૨૨૪॥
 દુઃખીઓનાં દુઃખનાં કારણ,—જાણી તેઓને કર !! દૂર;
 દુઃખીઓની સેવા માંહી, આત્મપ્રભુ પ્રાકટ્ય હજૂર. ॥૨૨૫॥
 દુઃખનું કારણ અધર્મ હિંસા, અસત્ય ચોરીને વ્યભિચાર;
 દુઃખનું કારણ કામ ક્રોધને, લોભને દ્રેષ તથા અહંકાર. ॥૨૨૬॥
 દુઃખનું કારણ મિથ્યા બુદ્ધિ, મોહ કપટ ઈર્ષ્યા અજ્ઞાન;
 દુઃખનું કારણ કામોપલોભો, પાપ કર્મને પાપ વિચાર. ॥૨૨૭॥
 દુઃખ પ્રગટે આ લવ પરલવ, કૃતકર્મોના ઉદયે જાણુ !!;
 દુઃખને ભોગવ !! સમ ભાવે તું, દુઃખ ટળ્યા પછી સુખ છે માન !!. ॥૨૨૮॥
 દુઃખ ન દેવું મન વચ તનુથી, કોઈને ક્યારે નિશ્ચય ધાર !!;
 દુઃખીઓને આપ !! દિલાસો, દુઃખના હેતુ વેગે વાર !. ॥૨૨૯॥
 દુઃખનો સર્વથા નાશ તે મુક્તિ, દુઃખ હરે તે ધર્મ કથાય;
 દુઃખ નાશમાં સર્વપ્રકારના, સત્ય ધર્મ સાધન સુખદાય. ॥૨૩૦॥
 દુઃખ સ્વપરને દેવું એ છે, હિંસા અધર્મ પાપ તે જાણુ !!;
 દુઃખવવા જે અન્યજીવોને, હિંસા તે છે દિલમાં આણુ !!. ॥૨૩૧॥
 દુઃખ થાય જેથી જીવોને,—તે હિંસા મહાપાપ નિવાર !!;
 દુઃખ દેવાથી દૂર રહે તે,—ધર્મી સંત છે નર ને નાર ॥૨૩૨॥
 દુઃખને ટાળો !! કોટિ ઉપાયે, સુખનું કારણ સુખ તે ધર્મ;
 દુઃખી થતા સહુ જાતિજીવો, કર્મે જાણી કર !! શુભ કર્મ. ॥૨૩૩॥
 દુઃખ પડે તે સમ્પ્રતિ ભોગવ !!,—નવાંકર્મનો કર !! નહીં અન્ધ;
 દુઃખ છે પાપોદયથી જાણી, પાપકર્મમાં થા !! નહીં અન્ધ. ॥૨૩૪॥
 દુઃખને ટાળી સુખને આપે, દ્રવ્ય ભાવથી ધર્મ તે જાણુ !!;
 દ્રવ્યક્ષેત્રને કાલને ભાવથી, દુઃખ હેતુઓને જ ચિછાણુ !!. ॥૨૩૫॥
 દ્રવ્ય ક્ષેત્ર ને કાલ ભાવથી, સુખ દુઃખ કારણ સઘળાં જાણુ !!;
 દ્રવ્યાદિકની સાપેક્ષાએ, સુખ દુઃખ જાણી ધર્મને માન !!. ॥૨૩૬॥
 દુગ્ધા દુનિયાદારીમાંહી, દુઃખ ટળે નહીં મળે ન દેવ;
 દુનિયાદારી સ્વપ્ના જેવી, ક્ષણિક જાણી પ્રભુપદ સેવ !!. ॥ ૨૩૭ ॥

દુનિયામા નિર્વેષી વર્તે, વ્યવહારે અતર નિર્વેષ,
 દુનિયામા નહી રાગ રોષ તો, -કાર્યો કરે લાગે નહી ચેષ ॥૨૩૮॥
 દુનિયાદાગી છે દોર ગી, એક મતો તેનો નહીં થાય,
 દુનિયામા ત્રિશુભી જીવે છે, એક સરીખા ચે નહિ જાય ॥ ૨૩૯ ॥
 દુનિયાદારી માહે રહીને ન્યારો વર્તે અતર જેહ,
 દુનિયામા તે દેવ પ્રભુ છે, પ્રભુમય જીવને જીવે તેહ ॥ ૨૪૦ ॥
 દુષ્ણાને બહુ બગાઈ વગે, માર ઉપર બહુ પડતો માર,
 દુષ્ણાતુ કો સજુ ન થાયે, દુષ્ણાને જ્યા ત્યા છે હાર ॥ ૨૪૧ ॥
 દુર્ગલ લોકોની બહારે ચઢે !, દુર્ગલ અનાથ લોકોને રક્ષે !,
 દુર્ગલનો જ્યા ત્યાજ મરે છે, દુર્ગલ તે જીવે જે દક્ષ ॥ ૨૪૨ ॥
 દુષ્ણાઓને તોર જૂઠ્ઠાથી, શુભ કરવા તે છે પાપ;
 દુષ્ણાઓપર થતા જૂઠ્ઠાને, ટાળો ! તેઓના અપાપ ॥ ૨૪૩ ॥
 દુષ્ણવશે નહીં અન્ય જનોને, સ્વાર્થે અનીતિ કરીને લેશ,
 દુષ્ણવતા જગ અન્ય જીવને, અતે પાપો ! પોતે કલેશ ॥૨૪૪॥
 દુષ્ણવવામા હિ મા પાપ છે, એવો છે પન્થેશ્વર જોષ,
 દુષ્ણો નહીં જીવોને ક્યારે, દુષ્ણ કારણ જામને કોષ. ॥૨૪૫॥
 દુરસ્ત કંઈ ! મન વાળી તનુને, દુરસ્ત કંઈ ! જે ધાર્મિક કાજ,
 દુરસ્તીમા ઠહાપણુ દુશિયારી, અતે પાપો ! મુખ સામાન્ય ॥૨૪૬॥
 દુરાચારને દુરાચરણથી, દુર્ગુણથી જીવતા નર્ક;
 દુરાચારને દોષો ટાળો !, જીવતા અહી પ્રગટે સ્વર્ગ ॥ ૨૪૭ ॥
 દુરાચારને દુર્ગંતથી જટ, દૂર રહીને આગળ ચાલ !,
 દુર્ગંતિ છે પાપોદય યોગે, સફળથી સફળતિમા ચલાલ ॥ ૨૪૮ ॥
 દુર્ગંત દુર્ગુણી દુષ્ટનોને, દબાવી દે ! શુભ ચક્રતે ભવ્ય !,
 દુષ્ટા દલે ધર્મશુભોએ, ધર્મ જોજ છે દુષ્ટ કર્તવ્ય ॥ ૨૪૯ ॥
 દેવ જોગ બનવાનુ બનતુ, ચાલે નહીં ત્યા કસો ઉપાય;
 દેવ જોગથી દેવજો ગણુ, -કગરે નહીં એવો છે ન્યાય ॥ ૨૫૦ ॥
 દેવન જ્યા ત્યા દેવપણુ છે, દેવતા જ્યા ત્યા જગ પૂજાય;
 દેવન જ્યા ત્યા ભક્ત પ્રભુ છે, દેવન અણધાર્યું પ્રગટાય ॥ ૨૫૧ ॥

દૈવત છાતું રહે ન કયાંયે, દૈવતનો આદર સત્કાર;
 દૈવત તે પ્રભુ શક્તિયો છે, જ્યાં ત્યાં તે પ્રગટેજ અપાર. ॥ ૨૫૨ ॥
 દૈવી માનવ, દેવની પેઠે, પૂજતો જગમાં નિર્ધાર;
 દૈવી શક્તિયોને ખીલવ ॥, આત્મ પ્રભુ તુ પોતે સાર. ॥ ૨૫૩ ॥
 દૈહિક શત્રુઓને ટાળો ! !, આધ્યાત્મિક શત્રુને ટાળ ! !;
 દોટ મારીને પ્રભુના પંથે, સાચી એક લગનથી ચાલ ! !. ॥ ૨૫૪ ॥
 દોડ ! ! તું પ્રભુના પંથે પ્રેમે, પ્રભુ મળવાને પલપલ દોડ ! !;
 દોડંદોડા કર ॥ નહીં પાપે, પાપમાર્ગમાં કર ॥ નહીં દોડ. ॥ ૨૫૫ ॥
 દોડધામ નહીં પાપમાં સારી, દોડધામ, ધર્મર્થિ શ્રેષ્ઠ;
 દોડા દોડ ન મોઢે કરજે, નીતિથી પરનિજ પર પેટ. ॥ ૨૫૬ ॥
 દોર ચલાવ ॥ ન અનીતિ જૂઠ્ઠા, પાપીઓને ધર્મમાં દોર ॥;
 દોરવ ॥ અન્યોને પ્રભુ માર્ગે, દોલત ગર્વે થા ॥ નહીં દોર. ॥ ૨૫૭ ॥
 દોષીઓનાં દોષ ઓળો ! ! નહીં, દોષીઓને નહિ ધિક્કાર;
 દોષીઓના ધ્રુવો ! ! દોષને, દોષી લોકોને જ સુધાર ! !. ॥ ૨૫૮ ॥
 દોષીઓના દોષોને ધો ! !, માતા સમ થૈને નિર્ધાર;
 દોષીઓને નિંદતાં પહેલાં, નિજ દોષોનો કર ॥ પરિહાર. ॥ ૨૫૯ ॥
 દોષીઓ પર કરૂણા બુદ્ધિ, પ્રેમને ધારો ! ! નરને નાર;
 દોષોમાંથી પસાર થાવા, સૌને શુભ ઈચ્છા નિર્ધાર. ॥ ૨૬૦ ॥
 દોષો અનેક ભવમાં તહારા, આ ભવમાં જે હોય તે દેખ ! !;
 દોષીઓના દોષને ધોવા, યથાશક્તિ કર ॥ નહીં ઉવેખ ॥. ॥ ૨૬૧ ॥
 દોષી પહેલાં સર્વે લોકો, પછીથી નિર્દોષીઓ થાય;
 દોષીઓને શુભી થવાના, -દ્વારો ખોલો ॥ કરી ઉપાય. ॥ ૨૬૨ ॥
 દોષો જે પોતાના ટાળો ! !, તો પરના ટાળો ! ! નિર્ધાર;
 દોષો ટાળો ॥ સુકિત થાતી, એવું નિશ્ચય મનમાં ધાર ॥. ॥ ૨૬૩ ॥
 દોષિત લોકોનેજ સુધારો ! !, નિજ દોષોનો કરીને ખ્યાલ;
 દોષિતને ધર્મી જ બનાવો ॥, તેના ઉપર ધારી ંહાલ ॥. ॥ ૨૬૪ ॥
 દોસ્ત તે સાચા માર્ગે દોરે, પ્રભુના પંથમાં દોરે તેહ;
 ડુંખને ટાળે સહાય આપે, આત્મ એકને ભિન્નજ દેહ. ॥ ૨૬૫ ॥

દોસ્ત તે જ્ઞાનને ચરિત્ર સદ્ગુણ, - માર્ગે મિત્રને દોરી જાય,
 દોસ્ત તે આતમનો છે આતમ, આતમ જ ખુ મિત્ર ગણાય ॥૨૬૬॥
 દોસ્તોને દોરવ ! ! સન્માર્ગે, દોસ્તનો દ્રોહ કરીશ નહિ લેશ;
 દોસ્તી ગુણી જનોની કરવી, દોસ્તીમા કરજે નહીં કલેશ ॥૨૬૭॥
 દોસ્તોના દુર્ગુણને હરવા, દોસ્તોને કર ! ! સારી રહાય,
 દોસ્તોની નિદા નહીં કરવી, દોસ્તી નભે નહીં જ્યા અન્યાય ॥૨૬૮॥
 દોસ્તીમા લેવડ દેવડથી, પ્રસંગે મનદુ ખેદી થાય;
 દોસ્તી પરમાર્થે છે સારી, ગુણોની વૃદ્ધિ માટે ન્યાય ॥ ૨૬૯ ॥
 દોહન કર ! ! સૌમાથી સાડ, દોહન કર ! ! સૌમાથી સત્ય;
 દોહન કર ॥ ગુણનુ જ્યા ત્યાથી, દોહન કરીને કર ॥ સત્કૃત્ય ॥૨૭૦॥
 દોહિલુ પણ ઉદમ ઉત્સાહે, બળ કળાગી મુલમ ચૈ જાય,
 દોગાર્થ ત્યજ ॥ નીતિને બજ ॥, દુર્જલતા ત્યાગે ॥ અન્યાય ॥૨૭૧॥
 દુર્જલતા છે મનના મોહ, દુર્જલતા અજ્ઞાનને દોષ,
 દુર્જલતા બાહ્યતઃ ત્યાગી, ધર્મ્ય શકિતયોને કર ! ! ચોષ ॥૨૭૨॥
 દૂત તે જૃગદુ વ્યસન છે મોહ, દૂતથી ચક્રી પણ દીન થાય,
 દૂતનો પન્થ તે હુ ખનો દરિયો, - તેમા પડિયો ફૂમી જાય ॥ ૨૭૩ ॥
 દ્રવ્યથી આત્મગુણો નહીં વધતા, દ્રવ્ય વિત્તથી મળે ન મોક્ષ,
 દ્રવ્ય તે તનુ આદિ હિત માટે, ધનની અતિ મમતાને રોક ॥ ॥૨૭૪॥
 દ્રોહ ન કર ! ! હુસ્મનનો પણ તુ, ત્યાગીને કદિ ઘટે ન દ્રોહ,
 દ્રોહ ન કર ॥ તુ ધર્મલેહથી, દ્રોહ જોજ છે મોટો મોહ ॥૨૭૫॥
 દ્રોહ ન કર ! ! વિદ્યાસીઓનો, દ્રોહથી દ્રોહ વધે છે ખૂમ,
 દ્રોહના વિષવૃત્તો વાવીને, કદિ ન પામો ! ! આળા લુભ ॥ ૨૭૬ ॥
 દ્રોહ ન કરજે દેષ ધરોને, દ્રોહીનુ શુભ કર ! ! નિર્ધાર,
 દ્રોહીઓનુ ભણુ કરીને, પ્રભુપદને પ્રગટાવો ! ! સાર ॥ ૨૭૭ ॥
 દ્રોહી થા ! ! નદી દેવગુરૂને, સતોનો ને ધર્મનો લેશ,
 દ્રોહી પામે નહીં સ્થિર શાંતિ, દ્રોહી મનમા નિશ્ચિન કલેશ ૨૭૮
 દ્વંદ્વ યુદ્ધ ધર્મર્થે માડ, પટ્ટીને મારો ! ! શયતાન;
 દ્વંદ્વ યુદ્ધ મુજ અતરૂ ચાલે, મદાયક મારા રો ભગવાન ॥૨૭૯॥

દ્રેષ રહ્યો નહીં શત્રુઓ પર, નિંદક ઉપર રહ્યો ન દ્રેષ;
 દ્રેષ કરૂં નહીં કોપર ક્યારે, કરૂં ન કોની સાથે કલેશ. ॥ ૨૮૦ ॥
 દ્રેષ કરૂં નહીં દ્રેષીઓપર, ભલે જાય તન મનને પ્રાણ;
 દ્રેષ કરૂં નહીં દ્રેષીની ઉપર, પ્રગટાવું આત્મ ભગવાન. ॥ ૨૮૧ ॥
 દ્રેષ કરૂં નહીં ધર્માન્ધક થૈ, પ્રતિપક્ષીપર કરૂં ન દ્રેષ ;
 દ્રેષનાં કારણ રહ્યાં ન મનમાં, સામ્યભાવથી રહ્યા ન કલેશ. ॥ ૨૮૨ ॥
 દ્રેષીઓના દ્રેષને હણવા, આત્મભાવથી દઉં ઉપદેશ;
 દ્રેષ ન રાગ ન જગમાં કોપર, એવો પામું આત્મ દેશ. ॥ ૨૮૩ ॥
 દ્રેષ ન કોપર રહિયો મુજને, સર્વજીવો મુજ આત્મસમાન;
 દશા એવી કંઈ ઝળકી અંતરૂ, પામીશ નક્કી પ્રભુ ભગવાન. ॥ ૨૮૪ ॥
 દ્રેષ રાગનો ક્ષાયિક ભાવે, સર્વથા કરવા પૂરણ નાશ;
 દિલમાં જાગી ઉઠયો ધ્યાને, અતે થાશે પૂર્ણ પ્રકાશ. ॥ ૨૮૫ ॥
 દ્રેષ તણને સર્વજીવોને, ખમાવું કીધા સહુ અપરાધ;
 દુઃખા ત્યાગી સર્વજીવોને, ખમાવું કો નહીં કરૂં અપરાધ. ॥ ૨૮૬ ॥
 દેવ પ્રભુ પરમેશ્વર બહાલા, મારો કર ॥ પૂરો ઉદ્ધાર;
 દિલમાં દેવને રાખી પલપલ, કરૂં કરીશ હું સહુ વ્યવહાર. ॥ ૨૮૭ ॥
 દિલનાં દારો ખુલ્લાં થાઓ !!, થાઓ !! જ્ઞાનનો પૂર્ણ પ્રકાશ;
 દરિયા સમ દિલ બનો !! જ માડું, ધાર્યો એક પ્રભુ વિશ્વાસ. ॥ ૨૮૮ ॥
 દરિદ્રતાનું કારણ આલસ, ભય સ્વર્થને છે અજ્ઞાન;
 દરિદ્રતા હર્યું દોષોમાં, દરિદ્રતા ટાળે સુખ ખાણ. ॥ ૨૮૯ ॥
 દરિયા જેવું કરીને દીલહું, ગંભીરતા રાખીને આલ !!;
 દર્દ સહી લે ॥ મર્દ બનાને, દુઃખના દહાડા પ્રભુમાં ગાળ !!. ॥ ૨૯૦ ॥
 દુઃખ ન દેજે કોને કિચિત્, દીલ દુઃખવણું હિંસા જાણ !!;
 દુઃખ ન કરવું કોને કોધે, પરના લે !! નહિ કોધે પ્રાણ. ॥ ૨૯૧ ॥
 દુઃખના દહાડા સદા ન રહેતા, દુઃખો આવે ને તે જાય;
 દુઃખ પડે ગભરાઈ ન જાવું, દુઃખમાં જ્ઞાની સમતા પાય ॥ ૨૯૨ ॥
 દુઃખમાં સુખમાં સમભાવી થા !!, કોના દુઃખમાં ધર !! નહિં હર્ષ;
 દુઃખીઓનાં દુઃખો ટાળો !!,-તેથી થાશે નિજ ઉત્કર્ષ. ॥ ૨૯૩ ॥

દર ન શ્રદ્ધા ભક્તિથી પ્રભુ, ભક્તિથી પ્રભુ પાસે જાણુ !!;
 દોડી દોડી જા !! ગુરુ પાસે, અંતરૂ માં પ્રભુ છે ભગવાન. ॥૩૦૮॥
 દયાળુમાં પ્રભુજી પરખાતા, રહીમ વસે ત્યાં છે રહેમાન;
 દયા એ પ્રભુનું સાત્વિક અંગ છે, સાકારી સંતો ભગવાન. ॥૩૦૯॥
 દયા ત્યાં પ્રગટ પ્રભુ છે, જાણો !!, પ્રગટ પ્રભુ જાણો !! ઠાતાર;
 દયા સાચી પ્રગટે જે તુજમાં, મુક્તિ પ્રગટતાં નહિં વાર. ॥૩૧૦॥
 દયા જે ગાંડી જ્ઞાન વિનાની,—તેથી આત્મ વિશુદ્ધિ ન થાય;
 દયાનું સમ્યગ્જ્ઞાન કર્યાથી, સમ્યગ્ જ્ઞાની દયાળુ થાય. ॥૩૧૧॥
 દંદનાઓ જૂઠું પાતાળે, પાતાળે પાપો દંદનાવ !!;
 દંદનાવી જાણે તે ડાહ્યા, આત્મજ્ઞાનનો જ્યાં છે ભાવ. ॥૩૧૨॥
 દાટી દો !! મિથ્યા સહુ વહેમો, દમ દાટીની ભીતિ ત્યાગ !!;
 દાઢમાં ઘાલી પીલ !! ન કોને, દયાવંતને પાપે લાગ !!. ॥૩૧૩॥
 દુનિયામાં દુનિયાની રીતે,—રહેવાથી બાહે જીવાય;
 દુનિયા જેવી તેવું થાતાં, દુનિયામાંહી મેળ સુહાય ॥૩૧૪॥
 દુનિયામાંહી દુનિયા રીતે, સાધુ સાથે સાધુ રીત;
 દો નય સાપેક્ષા જે જાણે,—તેની દુનિયા માંહી જીત. ॥૩૧૫॥
 દુનિયામાંહી અંતરૂ જાગે, બાહ્યથી ખેલે કર્મના ખેલ;
 દમામ રાખે નહિં અંતરૂથી, તેને ન લાગે કર્મનો મેલ. ॥૩૧૬॥
 દુનિયા જીતી નહિં જીતાતી, દુનિયા મુખ ગોળું ન ઘલાય;
 દુનિયા સાડુંખોટું ખોલે, દુનિયાના બહુલા અભિપ્રાય. ॥૩૧૭॥
 દુનિયાના અભિપ્રાયો સામું,—જોતાં એકે કાર્ય ન થાય;
 દીલમાં પ્રભુને રાખી વર્તે,—તે દુનિયાને જીતી જાય. ॥૩૧૮॥
 દીર્ઘદષ્ટિથી કર !! સૌ કાર્યો, દીર્ઘદર્શી થઈ કર !! વ્યવહાર;
 દીર્ઘદર્શી થઈ જગમાં વર્તો!!, પાપ ત્યજી ધર!! પુણ્યાચાર. ॥૩૧૯॥
 દીર્ઘસૂત્રી થઈ દીર્ઘ વિચારે,—કરવાથી કંઈ સરે ન કાજ;
 દીર્ઘસૂત્રિતા ત્યજીને આતમ !!,—કર!! કર્તવ્યો ધર!! સામ્રાજ્ય ॥૩૨૦॥
 દોડાદોડી કર !! નહિં પાપે, પાપ કર્મમાં દોડવું ત્યાગ !!;
 દોડીને કર !! સત્કાર્યો સૌ, દોડી સંતને પાપે લાગ !!. ॥૩૨૧॥

દોરવ ॥ સન્માર્ગે લોકોને, ધર્મના માર્ગે મારો ॥ દોટ,
 દોરવ ॥ પ્રગતિ પથે સહુને, શઠ લોકોની ખા ॥ નહિ ચોટ ॥૩૨૨॥
 દુષ્ટાશય ત્યા ધર્મ નહિ છે, દુષ્ટાશયથી રહેવું દૂર,
 દૂર રહેવું દુષ્ટજનોથી, દુરમન સામે થાજે શૂર ॥૩૨૩॥
 દુરમન દુર્જન નિદક લોકો, જ્યા જાવો ॥ ત્યા હોયને હોય,
 દુર્જનતાને દૂર કરોને, બળથી નડે ન કોને કોય. ॥૩૨૪॥
 દુર્જન વૈરી જાઓ ॥ જ્યા ત્યા, બાહ્યાતરમા પાસના પાસ,
 દુનિયામા શત્રુને મિત્રો, પાપે પુણ્યે હોયજ ખાસ ॥૩૨૫॥
 દુર્જન વૈરીથી નહિ બીવું, તેના વચમા વગીને જીવ ॥,
 દૈવ પ્રમાણે યાતુ સુખદુઃખ, મિથ્યા ખોટી પાઠ ॥ ન રોવ ॥૩૨૬॥
 દુષ્ટો સાથે કામ પડે તો, બળ કળ બુદ્ધિ શક્તિ ઉપાય,
 દિવ્ય યુક્તિથી જીતી જીવો ॥, તરતમ યોગે જીવન ન્યાય ॥૩૨૭॥
 દ્રેષી ઈર્ષ્યાજીવો મૈના,-શિરપર ગોધ હોયને હોય,
 દ્રેષી નિદક, બાળી ધોળી,-જેવા દોષને ટાળે જોય ॥૩૨૮॥
 દુઃખ વિના નહિ સુખની કિમત, દુઃખ વિના નહિ ધર્મ જણાય,
 દુઃખજ શિક્ષક સર્વથી મોટો,-જેથી સુખનો માર્ગ જણાય ॥૩૨૯॥
 દુઃખ છે અધારા સમ મોટું, સુખ છે જગમા મહા પ્રકાશ,
 દુઃખ વિના નહિ ધર્મ મહત્તા, દુઃખથી સુખની રચિતા ખાસ ॥૩૩૦॥
 દુઃખથી શિક્ષા મળતી સાચી,-જેથી દુર્ગુણ નાશ કરાય,
 દુઃખથી શિક્ષા મળતી સાચી,-પાપના પથે નહિ જવાય ॥૩૩૧॥
 દુઃખ મળે છે પાપોદયથી, પાપ કર્યાથી દુઃખો થાય,
 દુઃખનું કારણ પાપ છે જાણી ॥, પાપત્યજ્ઞાથી દુઃખ નહિ થાય ॥૩૩૨॥
 દુઃખ પડે જે આ બવમાહી, પરબવ કૃત પાપોદય જાણી ॥,
 દુઃખના કારણ પાપ વિચારો, પાપ પ્રવૃત્તિ ત્યજ ॥ અભિમાન ॥૩૩૩॥
 દુઃખનું કારણ નિજ ભૂલો છે, દોષ કર્યાથી દુઃખો થાય,
 દુઃખનું કારણ અનીતિ વર્તન, કુદ્રત વિરૂદ્ધ વર્તન થાય ॥૩૩૪॥
 દુઃખ છે પાપે પુણ્યથી સુખ છે, સુખ દુઃખ કારણ આપોઆપ,
 દુઃખના કારણ સમજી છોડો ॥,-જેથી થાય નહિ સતાપ ॥૩૩૫॥

દુઃખનું કારણ ક્રોધ, માન છે, માયા લોભ ને કામ વિકાર;
 દુઃખનું કારણ રાગ રોષ છે, સમજ સમતા ધર !! નિર્ધાર. ॥૩૨૬॥
 દુઃખનું કારણ મોહ પ્રવૃત્તિ, આજસ ઉદ્ધ અને અજ્ઞાન;
 દુઃખનું કારણ જાણી છંડો !!, પુણ્ય ધર્મને ધરજો ધ્યાન. ॥૩૩૭॥
 દુઃખ હોત જો નહિં દુનિયામાં, તો પ્રચ્છત નહિં કોઈ મુક્તિ;
 દુઃખથી દુનિયાના લોકોમાં, પુણ્ય ધર્મની વર્તે રીતિ. ॥૩૩૮॥
 દુઃખની વેળા આવી પડે પણ, કૃત કર્મોદય મનમાં જાણુ !!;
 દુઃખનું કારણ નિજની ભૂલો, -જાણી ધરજો સમતા ધ્યાન. ॥૩૩૯॥
 દુઃખથી બીને ધર્મ કરે સહુ, પાપ કર્મનો થાતો ત્યાગ;
 દુઃખ છે મહા ભૈરવ સમ શિક્ષક, -સમજવે કર !! ધર્મનો રાગ. ॥૩૪૦॥
 દુઃખ વિના કદિ જ્ઞાન ન આવે, દુઃખ પડતાં પ્રગટે જ્ઞાન;
 દુઃખને વેદો સમતા લાવે. અંતરમાં ભજશે ભગવાન. ॥૩૪૧॥
 દુઃખ પડે છે ભલા ભલાને, ધર્મને પણ દુઃખ પડત;
 દુઃખ પડે છે અણધાર્યાં સહુ, સમજ ધર્મ કરે છે સંત. ॥૩૪૨॥
 દુઃખ પડે હિંમત નહિં હારો !!, દુઃખની પાછળ સુખ છે જાણુ !!;
 દુઃખ થકી સુખની છે પરીક્ષા, દુઃખથી ધર્મની બુદ્ધિ માન !!. ॥૩૪૩॥
 દુઃખની ઠાકર વાગે ત્યારે, સુખની સત્ય પરીક્ષા થાય;
 દુઃખથી સુખમાં જવા માટે, દુઃખીઓ સહુ ધર્મને રહાય. ॥૩૪૪॥
 દુઃખ પડે છે દુર્ગુણ દોષે, દુઃખનું કારણ પોતે જાણુ !!;
 દુઃખ પડે ત્યારે મુજ આતમ !!, કરજો ભારે ધર્મનું ધ્યાન. ॥૩૪૫॥
 દુઃખની વેળા સદા ન રહેતી, સુખદુઃખના ફરતા બહુ ફેર;
 દુઃખની પાછળ સુખડાં આવે, શાતાની પાછળ અંધેર. ॥ ૩૪૬ ॥
 દુઃખને ઉત્સવ સમજાણી વર્તો !!, જેથી કર્મની નિર્જરા થાય;
 દુઃખોદયમાં નિજ ઉપયોગે, ચિદાનંદ મસ્તી ઉભરાય. ॥ ૩૪૭ ॥
 દુઃખને રડતાં દુઃખ ટળે નહિં, દુઃખ રહામા થાતાં દુઃખ જાય;
 દુઃખનાં નાટક લોગવે જેઓ, દુઃખની પારે જ્ઞાને જાય. ॥ ૩૪૮ ॥
 દુઃખીઓને આપ !! દિલાસો, દુઃખીઓને આપો !! દાન;
 દુઃખીઓને ધર્મ કરતાં, કરો !! રહાય મન તજી અભિમાન. ॥૩૪૯॥

હુ ખ ન દેવુ એ છે ગહિ સા, બૂરૂ ઇંછવુ હિ મા જાણુ !!,
 હુ ખીઓને મુખોધ આપી, તેઓના રક્ષો !! શુભ પ્રાણુ ॥૩૫૦॥
 હુ ખીઓને ડરાવ ' ! નહિ કંઈ, હુ ખીઓને ભય નહિં આપ ' !,
 હુ ખની કરનારી ભીતિના, -વચનોની છે હિ મા છાપ ॥ ૩૫૧ ॥
 દોષ ન દેજે કેની ઉપર, પોતાના દોષો જ વિચાર !!,
 દોષીઓ સરખો તુ પૂર્વે, હોતોજ તેનું કર ' ! નિર્ધાર ॥૩૫૨॥
 દોષીની ગિયતિ એકદા સહુને, તેમાથી સહુ યતા પસાર,
 દોષ પછી નિર્દોષતા આવે, -એવો ધર્મ અનુક્રમ ધાર !! ॥૩૫૩॥
 દિલાસો આપો ' ! સહુને સુખકર, સહુને નિર્ભય આપ ' ! વિચાર,
 દિલાસો એ છે દાન મળનો, દિલાસામાહી ધર્મ અપાર ॥ ૩૫૪ ॥
 દિલાસો આપી હુ ખને ટાળો ' !, દિલાસો આપે શાંતિ થાય,
 દિલાસો આપે તે ઉપકારી, જગમાહી તે ધર્મી મુહાય ॥ ૩૫૫ ॥
 દિલાસો આપી ભયને ટાળો ' !, દિલાસો એ છે દયાને દાન,
 દિલાસામાહી દેવનો વાસો, સમજે તે નહિ છે શયતાન ॥ ૩૫૬ ॥
 દિલાસો આપજે સુખનો સહુને, એ મુલ આત્મ તુજ કર્તવ્ય,
 દિલ્હા નિશ્ચય કરીને વર્તો !!, ધર્મક્રિયામા વર્તો ' ! ભય ' ! ॥૩૫૭॥

ધ

ધદ્ધા ધર્મ કરો ' ! જગ સાચો સત્ય ધર્મ માહી છે સાર,
 જીવવુ ધર્મ વિનાનું નકામું, મન વચ કાય પવિત્રતા ધાર ' ! ॥૧॥
 ધર્મવિનાનું જીવવુ ધૂળ છે, પ્રાણાતે પણ તજો ' ! અધર્મ,
 ધૂર્તપણ અને ઢોળને છોડો ' !, ધર્મ ધ્યાન ધ્યાવો !! શિવ મર્મ ॥૨॥
 આત્મસ્વભાવ છે ચિદાનંદ શુભ, કર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્ર,
 જૈનધર્મને સ્વાધિકારે, સેવી કરવો આત્મ પવિત્ર ॥૩॥
 ધામધૂમને ધમાધમીથી, દૂર રહી સદ્ગુણ પ્રગટાવ ' !,
 ધદ્ધો ભણ્યો ત્યારે કહેવાયે, ધર્મ કર્મમા પ્રગટે ભાવ ॥૪॥
 ધદ્ધા ધ ધો કર ' ! નીતિયે, ધર્મ કર્મ કર ' ! ધારી ધીર,
 ધન ધાન્યાદિક ધરણીનો કર ' !, સદુપયોગ બનીને વીર ॥૫॥

ધણીનું ખૂંડું લેશ ન ચિંતવ !!, ધીરજ ધારો !! સંકટ કાલ;
 ધીમે ધીમે સત્ય વિવેકે, કાર્ય કર્યાથી મંગલ માલ. ॥૬॥
 ધીંગા મસ્તી તળે !! ધમાધમ, ધાપ ન મારો !! ધારો !! ધર્મ;
 ધીંગાણાથી દૂર રહેતાં, ધંધાતાં નહિ પાપનાં કર્મ. ॥૭॥
 ધિક્કારે ક્યાં અન્ય લોકના, દોષોને દેખી અરે છવ !!
 ધિક્કારીશ જો નિજ દોષોને, તો તું છવનો ધાર્મશ શિવ. ॥૮॥
 ધ્યાન છે બે લેદે શાસ્ત્રોમાં, વિકલ્પને નિર્વિકલ્પ જાણ !!;
 ધ્યાન વિકલ્પક મન સંજાંધે, નિર્વિકલ્પે નહીં મન !! માન !! ॥૯॥
 ધ્યાન છે રૂપી અરૂપી લેદે, રૂપી સાધારીનું જાણ !!;
 ધ્યાન અરૂપી નિરાકાર નિજ, - આત્મસ્વરૂપનું સત્ય પ્રમાણ. ॥૧૦॥
 ધ્યાન છે સાલંબન સાધારી, નિરાલંબમાં લેદ ન અન્ય;
 ધ્યાન તે એકાગ્રવૃત્તિ સ્થિરતા, ચિત્તની વૃત્તિ નિરોધ અનન્ય ॥૧૧॥
 ધિક્કારીશ નહિ દોષીઓને, દોષી હતો એક કાલ વિચાર;
 ધિક્કારે જગ કોઈ ન સુધરે, સમજાવે સુધરે નરનાર. ॥૧૨॥
 ધાંધળીયો થા !! નહિં તું આતમ !!, સ્થિરતા જાંતથી કર !! નિજ કાજ;
 ધમાલ છંડી કરી વ્યવસ્થા, કાર્ય કરતાં સુધરે સાજ. ॥૧૩॥
 ધોળું તેટલું હુઘ્ધ ન જગમાં, પીળું તેટલું સોનું ન જાણ !!;
 ધોળું કાળું પરિચય કરતાં, પરખાતું નિશ્ચય દિલ આણ !! ॥૧૪॥
 ધૂણી ધખાવી ચોટા વચ્ચે, બેસે તેમાં કોઈક સંત;
 ધૂણી તાપે તપસી પછું નહીં, સદ્ગુણ યોગે તપસી મહંત. ॥૧૫॥
 ધન્ય ધન્ય તે પદોપકારી, સંતો દાતારો ને વીર;
 ધન્ય તે જગમાં ધોર વિપત્તિ, - પડતાં તજે ન આતમ ધીર. ॥૧૬॥
 ધર્મ તે આત્મસ્વભાવે સાચો, દર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્ર;
 ધર્મ તે સહજ સ્વભાવે જાણો !!, શુદ્ધ ધર્મથી બનો !! પવિત્ર. ॥૧૭॥
 ધર્મ તે સ્વાભાવિક આતમમાં, ઉપાદાનને નિમિત્ત લેદ;
 ધર્મ તે વસ્તુ સ્વભાવજ કહીએ, સત્યધર્મથી ટળતા બેદ. ॥૧૮॥
 ધર્મ તે ત્યાગી જહસ્થ બે લેદે, ધર્મ તે નિશ્ચયને વ્યવહાર;
 ધર્મ તે દ્રવ્યને ભાવથી જાણો !!, સાત નયોથી ધર્મ વિચાર. ॥૧૯॥

ધર્મ તે અનત જ્ઞાનાનન્દ છે, આત્માસુખ્યપ્રદેશમા જોય,
 ધર્મ તે આતમ શુભ પર્યાયો, ધર્મ તે હુ ખાલાવજ હોય ॥ ૨૦ ॥
 ધર્મ તે સુખ છિ પાપ તે હુ ખકર, પુણ્ય કર્મ પશુ ધર્મ ગણાય,
 ધર્મ તે મન ઇન્દ્રિય વશ કરવી, કરવો નહીં કોને અન્યાય ॥ ૨૧ ॥
 ધર્મ તે એ છે કે જેથી જગ, લોકો કરતા હુ ખનો નાશ,
 ધર્મ તે શ્રુત જ્ઞાનજ છે સાચુ, જેથી આતમ શુદ્ધિ ખાસ ॥ ૨૨ ॥
 ધર્મ તે સદ્ગુણ ધર્માચારો, શુદ્ધ વિચારો ધર્મ ઝેજાણુ ॥,
 ધર્મ તે વ્રત તપ સ્થાયમ યાત્રા, અનેક સુખકર જપને દાન ॥ ૨૩ ॥
 ધર્મ તે પાપથી પાછા હઠવુ, પુણ્ય કર્મની જેહ પ્રવૃત્તિ,
 ધર્મ છે અસુખ્ય પ્રકારે સાચો, સાપેક્ષાએ હુ ખ નિવૃત્તિ ॥ ૨૪ ॥
 ધર્મ તે કર્મથી ન્યારા થાવુ, કરવી આતમ પૂરણુ શુદ્ધ,
 ધર્મ તે મન વચ તન શુદ્ધિને, સાત્ત્વિક ધર્મની ધરવી ખુદ્ધિ ॥ ૨૫ ॥
 ધર્મ તે દાન શીયલ તપ લેહે, શ્રાવક સાધુ ધર્મ બે લેહ,
 ધર્મ તે સમક્રિત ચરણ બે લેહે, નથ સાપેક્ષે ધર્મને વેહ ' ॥ ૨૬ ॥
 ધર્મ તે દેવ ગુરુને સઘની, સેવા ભકિત માહી પ્રવૃત્તિ,
 ધર્મ તે નીતિ સત્યાચારો, ત્યાગની પાપી સઘની અનીતિ ॥ ૨૭ ॥
 ધર્મ તે આ ભવ પરલવમાહી, સુખ આપે ને ટાળે હુ ખ,
 ધર્મ વિના જગ પલ નહીં રહેવે, ધર્મજી ક્ષણ તે સાચુ સુખ ॥ ૨૮ ॥
 ધર્મ તે સાચો જેથી સૌનો, સુખકારક થાવે ઉદ્ધાર
 ધારણુ કરે જે સુખશાંતિમા, હુ ખ ટાળે તે ધર્મ વિચાર ॥ ૨૯ ॥
 ધર્મ એજ કે જેથી લોકો, પામે સુખ શાંતિ ને શકિત
 ધર્મ એજ કે જેથી હુર્જી, વ્યસનોની નાસે સહુ જ્ઞાતિ ॥ ૩૦ ॥
 ધર્મ તે સર્વજ્ઞે ઉપદેશ્યો, અહિંસાને સત્યમા ધર્મ,
 ધર્મ તે સવર નિર્જર કરણી, જેથી નાસે આસ્રવ કર્મ ॥ ૩૧ ॥
 ધર્મ તે સાચો દયા સત્યમય, ચોરીને વ્યભિચારનો ત્યાગ,
 ધર્મ તે સાચો ખરોપકારી, સત્કાર્યોને શુભ વૈરાગ્ય ॥ ૩૨ ॥
 ધર્મ તે મોહનો નાશ જ કરવો, ક્રોધકામ માયાનો નાશ,
 ધર્મ તે ગર્વને લોભને હણવા, સર્વ વાસના હણવી ખાસ ॥ ૩૩ ॥

નારી ચામડી લોગવવાથી, ચામડિયા નર લહ્યા ન સુખ;
 નાહક શું મુંઝેછે મૂરખ, આજલગી સૌ પામ્યા હુઃખ. ॥૧૮॥
 નવરો બેઠો નખોદવાળે, નવરાં બેસો ॥ નહીં નરનાર;
 નવરો નિજપરને છે નકામો, નવરો સૌ પહેલાં મરનાર. ॥૧૯॥
 નાણું દેખી નહાલ ન થાશે, નાણાંને ઢોરો નહીં ખાય;
 નર રળતો નાણાને દેખો !!, નાણાથી નર નહીં ઉપજાય. ॥૨૦॥
 નિર્ભય થૈને કર ॥ સહુ કાર્યો, સત્કાર્યોમાં ભય નહીં ધાર ॥;
 નિર્ભય થા ॥ લોકોના બોલે, નિંદાદિક ભય દૂર નિવાર ॥. ॥૨૧॥
 નખળી ગાયને બગાઈઓ બહુ, સખળીને લાગે ન બગાઈ,
 નખળાને ભય હુઃખો આવે, સખળાને સુખ કીર્તિ વડાઈ. ॥૨૨॥
 નખળાથી જીવાય ન જગમાં, સખળાથી જગમાં જીવાય;
 ન્યાય છે કુદ્રતનો એ સાચો, નિર્વીર્યોથી કશું ન થાય. ॥૨૩॥
 નાત કરે મરનારની પાછળ, જીવંતાંની કરે ન સેવ;
 નાહક એવી નાત ન કરવી, જીવંતાં સેવો ॥ ગુરૂદેવ. ॥૨૪॥
 નવરો બેઠો નખોદવાળે, નવરો ધનથી ખાલી થાય;
 નવરામાં નિર્બલતા હુર્ગુણ, હુર્બુદ્ધિ પ્રગટે હુઃખદાય. ॥૨૫॥
 નિર્ધન તે કંબુસ લોકો છે, છતી શક્તિએ નહીં દાતાર;
 નિર્બલ તે છે સ્વાર્થ ને ભયથી, જૂઠું બોલે જે નરનાર. ॥૨૬॥
 નફરેટ છે તે લાજને ત્યાગી, વારંતાં પણ કરતા દોષ;
 ન્યાય નીતિ શિક્ષા નહીં માને, હુર્ગુણ દોષનો કરતા પોષ. ॥૨૭॥
 નાક જવા દે !! નહીં જગ ત્હાડું, નાક જતાં શોભા નહીં લેશ;
 નાક ભય છે સત્ત્વે છંડે, દેવાળું કાઢ્યાથી હુમેશ. ॥૨૮॥
 નાક ભય છે દેવું ન દેતાં, વ્યભિચાર ચોરીથી જાણુ !!;
 નાક ભય છે કરી પ્રતિજ્ઞા, નહીં પાળંતાં જગમાં માન ॥. ॥૨૯॥
 નાક ભય છે નામદીથી, અપકીર્તિનાં કરતાં કાળ;
 નાક ભય છે અનીતિ દોષે, અન્યાયે જગ કરતાં રાજ. ॥૩૦॥
 નાક ભય છે લાજ તજ્યાથી, અપ્રમાણિક વર્તન દેખ !!;
 નાક ગયું તો રહ્યું ન કાંઈ, ન્યાયે નાક જતું નહીં પેખ ! !. ॥૩૧॥

નિર્જરાતત્વ તે બાધ્યા કર્મને, ખેરવવા બાજો । । નરનાર,
 નિર્જરાતત્વના બાર લેહ છે, દ્રવ્યભાવથી નિર્જરા ધાર ॥ ૧૩૨ ॥
 નમ્ર બનીને સૌની સાથે, -વર્તો ॥ મારા આતમ ॥ ભવ્ય ॥,
 નામદર્ધિ દર કરોને, પ્રભુ મળવાનું કર ॥ કર્તવ્ય ॥ ૧૩૩ ॥
 ન્યાય નીતિ છે મુક્તિ માર્ગજ, ન્યાયથી નિજ શુભન ગાળ । ।,
 ન્યાયથી પ્રભુના પથે ચાલો ॥, ન્યાય કરો ॥ નિજને સુખકાર ॥ ૧૩૪ ॥
 ન્યાયથી ધર્મના શાસ્ત્રવિચારો, નીતિથી જગમાહી શુભ । ।,
 નીતિ વિનાનું શુભન જૂઠું, નીતિથી પામો ॥ ઝટ શિવ ॥ ૧૩૫ ॥
 નશુરો રહે નહીં નશુરો થા ॥ નહીં, નશુરો ધૂળથી પશુ નીચ,
 નશુરાને પ્રભુ મળે ન ક્યારે, સશુરો જ્ઞાની જગમા ઉચ્ચ ॥ ૧૩૬ ॥
 નશુરો થા ॥ નહીં કૃતશુણુ જ્ઞાને, પરોપકારીપર ધર ॥ પ્રીત,
 નશુરા નશુણુ પતિત બને છે, એવી કુદ્રતની છે રીત ॥ ૧૩૭ ॥
 નમિનાથ તીર્થકર વહુ, નેમિનાથ તીર્થકર દેવ,
 નમુ સ્તવુ ધ્યાવુ શુભ ગાઉ, આત્મોપયોગે કર હુ સેવ ॥ ૧૩૮ ॥
 નકટુ તે નિર્લજ્જ છે જગમા, -જેને નહિ સફળબુનો રાગ,
 નકટો થા ॥ નહિ કદિ ન માનવ ॥, નકટાર્ધમા ધર ॥ નહિ રાગ ॥ ૧૩૯ ॥
 નકલી તે અસલી સમ નહિ છે, નકલી તે કૃત્રિમ સૌ બાણ । ।,
 નકલીની કિ મત છે થોડી, નકલીમા ચેતન ॥ નહિ પ્રાણ ॥ ૧૪૦ ॥
 નકાસુ જગમા કોઈ નહિ છે, નકાસુ પણ ઉપયોગી બાણ । ।
 નકાસુ જે પોતાના માટે, અન્યના માટે કિ મતવાન ॥ ૧૪૧ ॥
 નકાસુ શુભન ગાળ ॥ ન આતમ ॥, નકામા બેસે તે હુ અપાય
 નકાસુ શુભન ગાળે જેઓ, -તેઓની સફળુદ્ધિ કટાય ॥ ૧૪૨ ॥
 નકામી વાતો કર । । નહિ ક્યારે, જગમા નકાસુ છે નહિ કોઈ,
 નકાસુ બોલ ॥ ન આતમ ॥ ક્યારે, ઉપયોગી બોલો ॥ સૌ જોઈ ॥ ૧૪૩ ॥
 નકાસુ અન્યનું દિલ નહિ હુ ખવ ॥, નકામો જ્યા ત્યા બેસ ॥ ન ઉઠ ॥,
 નકામો જ્યા ત્યા જવુ ન ક્યારે, નકાસુ તે છે લુટાલુટ ॥ ૧૪૪ ॥
 નકાસુ પરધર જવુ ન ક્યારે, નકાસુ ગાળ ॥ ન મન વચ દેહ,
 નકાસુ છે જગ દોષી શુભન, સમજે તે થાવે શુભગેહ ॥ ૧૪૫ ॥

નક્ષી કરવા લાયક કરવું, નક્ષી જોલવા લાયક જોલ !!;
 નકકી કરજે સત્ય તે જગમાં, સંતની આગળ પડદો જોલ !! ॥૪૬॥
 નજોદવાળે નવરો જોઈ, નવરાની કિંમત નહિં લેશ;
 નજોદીયું ખાવા જે મજ્જે, -તેના છવનમાં છે કલેશ. ॥૪૭॥
 નજોદ વાળ !! ન કોઈનું ચેતન !!, હૃષ્મનનું પણ લેશ ન જોદ !!;
 નજોદીયાની સંગત ત્યાગો !!, ગુણી જન ઉપર ધાર !! પ્રમોદ. ॥૪૮॥
 નગાર્ડં અંતર નાદનું સાર્ડં, સાંભળ !! તેનો સત્ય અવાજ;
 નગાર્ડં જયસિદ્ધિનું વાગે, અંતરમાં જો !! તું સામ્રાજ્ય. ॥ ૪૯ ॥
 નગુણો જન તે ગુણ નહિં માને, કરે ઉપકારો પર અપકાર;
 નગુણા નગુરા લોકો ધિક્ક ધિક્ક, જૂઠો તેઓનો અવતાર. ॥ ૫૦ ॥
 નગુણને નહિ ગુણની કિંમત, માને નહિ ગુણીનો ઉપકાર;
 નગુણા સ્વાર્થિ મૂઢજનો છે, પશુથી હલકા તે નિર્ધાર. ॥ ૫૧ ॥
 નગુણા ગુણનો તેમ અવગુણનો, -લેદ ન જાણે મનમાં લેશ;
 નગુણા મૂઢજનો છે જગમાં, નિશદિન તેના મનમાં કલેશ. ॥ ૫૨ ॥
 નગુરાની કિંમત નહિં જગમાં, નગુરો પામે નહિં કદિ સુકિત;
 નગુરો તે ગુરુગુણ ઉત્થાપે, નગુરાની અવળી છે રીતિ. ॥ ૫૩ ॥
 નગુરાની સિદ્ધિ નહિ થાતી, કૃતઉપકારનો લોપક જેહ;
 નગુરા ગુરુ કર્યાવણુ કરારે, પામે નહિં વૈકુંઠ વિદેહ. ॥ ૫૪ ॥
 નગ્નપણું નિર્દોષાનંદે, લઘુ ખાજકમાં સત્ય સુહાય;
 નગ્નપણું જ્યાં નગ્ન સત્યથી, નગ્ન સાધુતા ત્યાં પ્રગટાય. ॥ ૫૫ ॥
 નગ્નપણું સાર્ડં ને જોડું, પુણ્ય પાપમાં જાણો !! ભવ્ય !!;
 નગ્નપણું છે અસંખ્ય લેદે, કર !! પોતાનું શુભ કર્તવ્ય.. ॥ ૫૬ ॥
 નચાવ્યો મોહથી નાચ !! ન આતમ !!, મોહે નચાવ !! નહિ જગલોક;
 નચાવ !! નહિં નિજમનને મોહે, મોહ નાચથી દુઃખની પોક. ॥ ૫૭ ॥
 નજરને રાખો !! ઉમદા પ્રતિદિન, સારી નજરથી સાર્ડં થાય;
 નજરે દેખી કાર્ય તપાસો !!, -જેથી ભૂલ ચૂક દૂરે જાય. ॥ ૫૮ ॥
 નજરચૂકથી ભૂલો થાતી, નજરચૂકથી હાનિ થાય;
 નજરચૂકથી ઘાતો થાતી, ચેત્યાથી કદિ ચૂક ન થાય. ॥ ૫૯ ॥

નજરેનજર નિહાળો ॥ સઘળું, તપાસી જોયો સઘળા કાજ,
 નજરે દીકું પણ કંઈ જૂઠું, નજરચૂકથી રહે ન લાજ ॥ ૬૦ ॥
 નઠારૂં તે કું ખકારક બાણો ॥, મનને અપ્રિય કું ખકર થાય,
 નઠારૂં તે હર્ષણુનું ભાજન, નઠારૂં રહેવું નહિ સુખદાય ॥ ૬૧ ॥
 નઠારૂં તે ખ્યારૂં નહિ લાગે, યથા બુદ્ધિશક્તિથી બાણ ॥ ;
 નઠારૂં હિ સાહિક સહુ પાપો, -તેને દૂર કરી સુખ માણ ॥ ૬૨ ॥
 નઠારૂં પણ ખ્યારૂં જો લાગે, -તો નિજ પાપી બુદ્ધિ બાણ ॥ ,
 નઠારૂં સગત નઠારૂં કૃત્યો, -કરતા અતે કું ખને હાણ ॥ ૬૩ ॥
 નિહુર થા ॥ નહિ લગ્ન ત્યાગી, નઠારૂં થા ॥ નહિ ત્યજીને પ્રેમ,
 નિહુરહિ સક થા ॥ નહિ માનવ ॥, હિ-માધારો ॥ સાચી રહેમ ॥ ૬૪ ॥
 નઠારૂં સમજણ નહિ આવે, નઠારૂં લાગે નહિ બોધ,
 નઠારૂં નહિ કીર્તિ ંહાલી, નઠારૂં મનમા હિ સા ક્રોધ ॥ ૬૫ ॥
 નઠારૂં શિક્ષા નહિ લાગે, નઠારૂં આવે નહિ જ્ઞાન;
 નઠારૂં નિજનું જ્ઞાન ખુને ને, -હર્ષણુથી થાતો હેવાન ॥ ૬૬ ॥
 નડતર જે આવે શુભ લેતા, આગળ ચઢતા નડતર થાય,
 નડતર સઘળી દૂર નિવારો ॥, ઉત્સાહે નડતર કું ખ બાય ॥ ૬૭ ॥
 નડતર ડગલે ડગલે આવે, -તહેયે આતમ ॥ ધિરજ ધાર ॥ ,
 નડતરના સ્હામા થાવાથી, નડતર વિઘ્નો દૂર જનાર ॥ ૬૮ ॥
 નડે જે આગળ ચઢતા શુભપર, શુભસ્થાનકમા નડે જે દોષ,
 નડતર એ સહુ દૂર નિવારો ॥ , નિજ આતમને શુભથી પોષ ॥ ૬૯ ॥
 નડતર આવે સહુને ચઢતા, નડતરવણુ કોઈ લહે ન સુખ,
 નડતર તે અ તરાય ને વિઘ્નો, નડતર તે અવશુને કું ખ. ॥ ૭૦ ॥
 નડતર આવે સર્વકાર્યને, -કરતા એવું નક્કી બાણ ॥ ,
 નડતર આવી વીરપ્રભુને, પ્રગથ્યા ઉપસર્ગો કું ખખાણ ॥ ૭૧ ॥
 નડતુ તે સૌ દૂરે જાતું, ધર્મોદય ઉત્સાહે જોય;
 નડનારાની સામા પગલાં, -લેતાં ટળતા નડતર કલેશ ॥ ૭૨ ॥
 નથી પાપથી સુખને શાન્તિ, નથી પાપથી સ્વર્ગને મોક્ષ;
 નથી જગત્મા સુખ તે સાચું, મતિ શ્રુતજ્ઞાને મુક્તિ પરાક્ષ ॥ ૭૩ ॥

નથી જે તારૂં તેમાં મમતા, - કરવાથી નહિં શાંતિ થાય;
 નથી જે તારૂં તેમાં મમતા, - કરવી એતો બ્રાંતિ જણાય. ॥૭૪॥
 નથી જે તારૂં તે દેહાદિક, મરતાં સાથે કદિ ન જાય;
 નથી તેમાં પોતાનું મોહિ, - રાગ્યાથી સુખ લેશ ન થાય. ॥૭૫॥
 નદીના પૂરની પેઠે તારૂં, યૌવન આવી ચાલ્યું જાય;
 નદીના ગુણુ લે !! ને ત્યજ !! દુર્ગુણુ, નદી સમ એતન કર !! ગુણુ ન્યાય ॥૭૬॥
 નદીના જેવું જીવન તારૂં, કર !! ઉપકારી શાન્તિ થાય;
 નદીના જેવો ઉપકારી થા !!, સૌના માટે ધર !! સમ ન્યાય. ॥૭૭॥
 નથી જે તારૂં ક્યાં શું ? મુંઝે, તારૂં સાચું તેને શોધ !!;
 નિર્મળ અક્ષ સનાતન તું છે, પોતાનો કર !! પોતે બોધ. ॥૭૮॥
 નામી તું છે તેમાં અનામી, નામી અનામીનો તું જાણ !!;
 નનામું તારૂં સ્વરૂપ નક્કી, નામને જાણે એવું જ્ઞાન. ॥૭૯॥
 નામ અનામથી તું છે ન્યારો, નામ અનામનો કરે પ્રકાશ;
 નામ અનામમાં તું સમભાવી, નેતિ નેતિ તું છે ખાસ. ॥૮૦॥
 નર કે નારી નહિં નપુંસક, નાત જાતકે વર્ણ ન કોય;
 નહિં તું વર્ણ ગંધને સ્પર્શી, અનંત મહિમા તારો જોય. ॥૮૧॥
 નખજાઈ જે મન તન વચની, જાણી સઘળી કરશે દૂર;
 નખજાઈ દુર્ગુણુ દોષોની, દૂર કરતાં વધતું નૂર. ॥૮૨॥
 નખજાઓને કરો !! સહાયો, નખજાઓનો કરો !! ઉદ્ધાર;
 નખજાઓની બહારે ચઢવું, નખજાપર નહિં જૂઠ્ઠા ગુજાર !!. ॥૮૩॥
 નખજાઈ જેવી પોતાની, - તેવી અન્યોની છે જાણ !!;
 નિજની નખજાઈની પેઠે, અન્યોની જાણી ધર !! સાન. ॥૮૪॥
 નખજાઓને ધિક્કારો !! નહિં, સૌ જીવોમાં છે નખજાઈ;
 નખજાઓની કરો !! ન નિંદા, કરો !! ન ગર્વે આપ વડાઈ. ॥૮૫॥
 નખજાઈ સૌ કરવી દૂરે, બુદ્ધિ જળ શક્તિથી હમેશ;
 નખજાઈ પોતાની જાણુ, - તે જન ટાળે નિજના કલેશ. ॥૮૬॥
 નખજાઈ તે દુર્વ્યસનો છે, નખજાઈ તે મોહ કપાય;
 નખજાઈ તે દુષ્ટ મૃત્યુ છે, હિંસક સૌ નખજા કહેવાય. ॥૮૭॥

નખજાઈ તે મૃત્યુ લીતિ, મરવાથી ડરવુ તે જાણુ ! !
 નખજાઈ તે દેહાધ્યાસજ, પાપવડે ધરવા નિજ પ્રાણુ ॥૮૮॥
 નખજાઈ તે હિંસા ચેરી, વ્યભિચારને જૂઠા ગર્વ,
 નખજાઈ તે બીવુ ડરવુ, જડમાહી ગણવુ નિજ સર્વ ॥૮૯॥
 નખજાઈ તે જૂઠી મમતા, સ્વાર્થમાહી રહેવુ શુભતાન,
 નખજાઈ તે પરોપકારે, વાપરવુ નહિ તન ધન પ્રાણુ ॥૯૦॥
 નખજાઈ તે પરાશ્રયી યધ, શુભામી જીવન ગાળવુ ઝેહ,
 નખજાઈ તે પરત્રતા, લોભાસક્તિ ગણી છે તેહ ॥૯૧॥
 નખજાઈ તે નીતિ તજવી, અધર્મ્ય ધારણુ કરવો કામ,
 નખજાઈ તે ધૂર્તપણુ છે, અતરુ રહેવુ નહિ નિષ્કામ ॥૯૨॥
 નખજાઈને ટાળો ! ! આતમ ? , ધારો ! ! આતમની સખજાઈ,
 નખજાઈ નામર્દપણુ છે, -તેથી પડવી છે કુખદાઈ ॥૯૩॥
 નામર્દો કદિ સત ન થાવે, નામર્દો પામે નહિ જ્ઞાન,
 નામર્દો ભકતો નહિ થાવે, નામર્દોમા છે નહિ તાન ॥૯૪॥
 નામર્દો મરવાથી બીવે, ઘૃહસ્થને ત્યાગી નહિ થાય,
 નામર્દો જીવનના સ્વાર્થી, પડવીમાહી ચાત્યા જાય ॥૯૫॥
 નામર્દોમા શક્તિ નહિ છે, નામર્દોમા નહિ વૈરાગ્ય,
 નામર્દોમા દયા દાન નહિ, સાહસ શૂરપણુ નહિ જ્ઞાન. ॥૯૬॥
 નામર્દો છે ગાઠરીયા સૌ, જ્યા ત્યા બીવે નાશી જાય,
 નામર્દો ભાગે છે ભયથી, કર્તવ્યોથી બ્રહ્મ થાય ॥૯૭॥
 નામર્દો રક્ષે નહિ કોને, સખજાઓના બને શુભામ,
 નામર્દો જર જોરુ ન રક્ષે, નામર્દો રક્ષે નહિ દામ ॥ ૯૮ ॥
 નામર્દો ઘરબાર ન રક્ષે, નામર્દો રક્ષે નહિ ધર્મ,
 નામર્દો નહિ દેશને રક્ષે, નામર્દોમા ભારે ભર્મ ॥ ૯૯ ॥
 નામર્દો અતિકાગી ખૂરા, દેશ કોમનો ડરે વિનાશ,
 નામર્દો ત્યાગી નહિ ચાતા, ધારે નહિ પ્રભુમા વિશ્વાસ ॥ ૧૦૦ ॥
 નામર્દોમા દૈન્યપણુ છે, મૃત્યુ બીકથી ભાગી જાય,
 નામર્દો રણમાથી ભાગે, જીવનના સ્વાયોને રહાય ॥ ૧૦૧ ॥

નામદો છે બાયલા જેવા, જડ આતમ સુખ બેથી બદ; ॥ ૧૦૨ ॥
 નામદોથી દેશ ગુલામી, નામદો છે ધર્મથી બદ. ॥ ૧૦૨ ॥
 નામદોમાં ન્યાય ન નીતિ, પરમાર્થે અર્પાઈ ન બચ; ॥ ૧૦૩ ॥
 નામદો જે નર ને નારી,—તે જીવંતાં દાસ ગણાય. ॥ ૧૦૩ ॥
 નામદો નિજ ફરજ ન ધારે, કર્તવ્યોથી ચૂકી બચ; ॥ ૧૦૪ ॥
 નામદોમાં જ્ઞાન ન સેવા, નહિં ઉત્સાહને શૌર્ય સદાય. ॥ ૧૦૪ ॥
 નામદોને મર્દ બનાવો !!, મર્દ બનીને જગમાં જીવ !!; ॥ ૧૦૫ ॥
 નક્ષીશ નહિં નામદોઈથી, જગમાં એવું બાણ !! સહીવ. ॥ ૧૦૫ ॥
 નામદોઈને કર !! ફરે, મર્દ બનીને સહીલે !! દર્દ; ॥ ૧૦૬ ॥
 મર્દ-મરીને સ્વર્ગને પામે, આ ભવમાં સુખ પામે મર્દ. ॥ ૧૦૬ ॥
 નભવું જ્ઞાનક્રિયાથી જગમાં, નભતા નહિં નિર્મલ નાદાન; ॥ ૧૦૭ ॥
 નભવું શક્તિયોથી જગમાં, નભવામાટે ધર !! શુભજ્ઞાન. ॥ ૧૦૭ ॥
 નભવું શુભકર્મોથી થાતું, આત્મશક્તિથી નભવું થાય; ॥ ૧૦૮ ॥
 નભવાનાં સહુ કારણ બાણી, ઉઘોગી થા !! દુઃખો બચ. ॥ ૧૦૮ ॥
 નમુ નમુ શ્રી માત પિતાને, પાળી પોખ્યો જેણે દેહ; ॥ ૧૦૯ ॥
 નમુ નમુ શ્રી સદ્ગુરુવરને, જેણે નિજને કર્યો વિદેહ. ॥ ૧૦૯ ॥
 નમુ નમુ જગ ઉપકારીને, જેઓએ કીધા ઉપકાર; ॥ ૧૧૦ ॥
 નમુ નમુ હર્જન લોકોને, નિંદી શિક્ષા આપે સાર. ॥ ૧૧૦ ॥
 નમુ નમુ સ્વજનોને પ્રેમે,—જેણે મુજ પર ધારી પ્રીત; ॥ ૧૧૧ ॥
 નમુ નમુ બાંધવ મિત્રોને,—જેણે દેખાડી શુભ રીત. ॥ ૧૧૧ ॥
 નમુ નમુ સાધુ સંતોને,—જેણે આપ્યો સારો બોધ; ॥ ૧૧૨ ॥
 નમુ નમુ હું સંતજનોને,—જેથી પામ્યો ઉત્તમ શોધ ॥ ૧૧૨ ॥
 નમુ નમુ હું સર્વ જીવોને, મુજ પર સૌનો છે ઉપકાર; ॥ ૧૧૩ ॥
 નમુ નમુ ઉપગારી સહુને, ઉપગારીના ધન્ય અવતાર. ॥ ૧૧૩ ॥
 નમુ નમુ હું સર્વવિશ્વને, સકળ વિશ્વ મુજ ગુરુસમ બેશ; ॥ ૧૧૪ ॥
 નમુ નમુ હું શિષ્યોને બહુ, ઉપગારી જે પુરા-હમેશ. ॥ ૧૧૪ ॥
 નમુ નમુ હું જ્ઞાનીઓને, યોગીઓને કરૂં પ્રણામ; ॥ ૧૧૫ ॥
 નમ્રપણું ધારીને સહુને, વંદૂ પૂજું શુદ્ધિત કામ. ॥ ૧૧૫ ॥

નમસ્કાર શુભિયોને થાશે, નમે ગમે તે સૌને જાણ !!,
 નમવામા અભિમાન કર્યું તો, માણી માગી લાવુ જાન ॥ ૧૧૬ ॥
 નમાલો થા !! નહિ આતમ કયારે, દુર્ગુણીઓમા પણ ॥ માલ,
 નમાલું જીવન ગાળ ॥ ન આતમ ॥, સદ્ગુણથી લે ॥ નિજ સ જાળ ॥ ૧૧૭ ॥
 નમાવે શત્રુને તે જોનો, દ્રવ્યભાવ અરિ જીતે જોહ,
 નમી નમાવી દે ॥ શત્રુને, અન ત શક્તિથી જીત દેહ ॥ ૧૧૮ ॥
 નમ્ર બનો !! શુભીઓની આગળ, નમ્ર બન્યાથી શુભ પ્રગટાય,
 નમ્ર બન્યાથી બૂલ જણાતી, વિનયથી વૈરી વશ થાય ॥ ૧૧૯ ॥
 નમ્ર બનીને જગમા ચાલો ॥, આતમ ॥ કરશે નહિ અહ કાર,
 નમ્ર બનીને પ્રભુને ધ્યાવો ॥, સર્વજીવોથી ધર ॥ સહકાર ॥ ૧૨૦ ॥
 નમ્ર બનીને ગર્વને ટાળો ॥, વૃદ્ધશુભનો ધરવો નહિ ગર્વ,
 નમ્ર બન્યા પણ ભર્મ ન ભાગે, આતમ સમુ દેખી દ્યો ॥ સર્વ ॥ ૧૨૧ ॥
 નમ્ર બની જા !! શુભીની આગળ, ભક્ત સ તનો બની જા ॥ દાસ,
 નમ્રપણામા પ્રભુ ઘટ પ્રગટે, -જેવો ધારી લે ॥ વિશ્વાસ ॥ ૧૨૨ ॥
 નમ્રપણાથી શુભ સહુ પ્રગટે, અવશુભ પ્રગટયા વિષ્ણુસી જાય,
 નમ્ર બનો ॥ આતમ ॥ જગભારા, નમ્રપણાથી મુખડા થાય ॥ ૧૨૩ ॥
 નયને નિરખી દ્યો ॥ જગ સાર, નિરખીને સહુ શ્રદ્ધશે સત્ય,
 નયન મળ્યા ॥ સારા માટે, નયનવડે કરજે શુભ કૃત્ય ॥ ૧૨૪ ॥
 નયનવડે પુણ્યોને પાપો, આતા એવુ જગમા જાણ !!,
 નયનને સારા માર્ગે વાપર ॥, -તેથી તુ થાશે ભગવાન ॥ ૧૨૫ ॥
 નયનમા ઈર્ષ્યા દ્રેષ ન રાખો ॥, નયનમા રાખીશ નહિ દુષ્ટામ,
 નયનમા રાખીશ નહિ દુર્ગુણને, પરના ધનને જાણ ॥ હરામ ॥ ૧૨૬ ॥
 નર તે જાણો ॥ મર્દ શુભોથી, નર તે જાણો ॥ હિ મતવાન,
 નર તે જાણો ॥ સાહસી શૂરો, સ્વાર્થે પરાર્થે આપે પ્રાણ ॥ ૧૨૭ ॥
 નર તે દાની હયાવ તને, સચ્ચારિત્રી શિર પ્રધાન,
 નર તે જ્ઞાના યોગી ભક્તને, નારીરક્ષક ગુણી મહાન ॥ ૧૨૮ ॥
 નર તે નિર્ભય અવ્યભિચારી, સત્યનો પાલક ધારે ન્યાય,
 નર થાવુ દુર્લભ છે જગમા, સદ્ગુણ કર્મે નરતા થાય ॥ ૧૨૯ ॥

નારી તે જે શીયળવંતી ને, સત્ય પ્રેમનો જે ભંડાર;
 નારી તે જે દયાની દેવી, સેવામાં અર્પાઈ જનાર. ॥ ૧૩૦ ॥
 નારી તે જે ભક્તિમંતી, સર્વ કળાની જે છે ખાણ;
 નમ્ર અતિને વિનયશીલ જે, સંતતિ અતિથિ પોષક જાણ ! ॥ ૧૩૧ ॥
 નારી તે મહાઈ ધરે ને, ઘરમાં જગમાં દેવી થાય;
 નારીના ગુણ કર્મે રહેતી, નિરાસકત કર્તવ્ય સુહાય. ॥ ૧૩૨ ॥
 નરનારી જે સ્વાધિકારે, - કરતાં ધર્મ અને શુભ કર્મ;
 નરનારી થાવું ફુલ્લભ છે, પ્રગટાવી નરનારી ધર્મ. ॥ ૧૩૩ ॥
 નરનારીના ધર્મ પ્રકાશો ! !, નરનારીની કરવી સેવ;
 નરનારી તે પ્રભુપદ પામે, નરનારી તે આવે દેવ. ॥ ૧૩૪ ॥
 નરનારીમાં ગુણની વૃદ્ધિ, - કરવા માટે દુરજ બળવ ! !;
 નરનારીને જો ! ! પ્રભુ ભાવે, સહુમાં આત્મપ્રભુતા ભાવ ! !. ॥ ૧૩૫ ॥
 નર્ક તે પાપથી પુણ્યથી સ્વર્ગજ, પામે છે જગ નરને નાર;
 નર્કનું કારણ પાપને રોકો ! !, નિષ્કામે ધર ! ! પુણ્યાચાર ॥ ૧૩૬ ॥
 નમ્રપણામાં શ્વેતપણામાં, કષાય મુક્ત થવાથી મુક્તિ;
 નૈયાયિક આદિ દર્શનીયો, મુક્તિ લહે ધરી સમતા વૃત્તિ. ॥ ૧૩૭ ॥
 નર્મશો છે ઉચ્ચદશા નિજ, કડકપણાથી છે અહંકાર;
 નમ્ર બનીને નવનવ ગુણ લે ! !, નમ્ર બની કર ! ! ભક્તિ ખ્યાર. ॥ ૧૩૮ ॥
 નવનવ શોધો થાય જગતમાં, નવા જુની કર્મ થઈને થાય;
 નવનવ જ્ઞાન વધે છે સૌમાં, નવનવ સમજતા પર્યાય. ॥ ૧૩૯ ॥
 નવયૌવનમાં ખત્તા ખા ! ! નહિ, નવયૌવનમાં ખા ! ! નહિ ઠેસ;
 નવયૌવન છે ગદ્દા જેવું, - જેવી તોફાની થઈ લેંસ. ॥ ૧૪૦ ॥
 નવયૌવન છે રેલના જેવું, નવયૌવન વિદ્યુત્ ચમકાર;
 નવયૌવનમાં તોફાનો બહુ, નવયૌવનમાં રસ પણ સાર. ॥ ૧૪૧ ॥
 નવયૌવનમાં ખસી પડો ! ! નહિ, ક્ષણક્ષણ યૌવનને સંભાળ ! !;
 નવયૌવનમાં ધર્મ કરી લે ! !, દેવગુરૂ પર ધરજે ખ્યાર. ॥ ૧૪૨ ॥
 નવધા ભક્તિ કરવી સુખકર, નવધા ભક્તિ વિશ્વ પ્રચાર;
 નવધા ભક્તિ સમ્યક્ સમજો ! !, કરશો મોહાદિક સંહાર ! !. ॥ ૧૪૩ ॥

નવધા ભક્તિની શુભ પૂજા, -રચી સમજાવ્યું ભક્તિસ્વરૂપ,
 નવધા ભક્તિ જેઓ ધારે, -તેઓ પડતા નહિ ભવદૂષ ॥૧૪૪॥
 નવરસ આધ્યાત્મિક છે જૂઠા, જ્ઞાનધ્યાનથી નવરસ સ્વાદ,
 નવરસ મૂળ પણ આત્મરસ છે, પામતા નહિ વાઢવિવાદ ॥૧૪૫॥
 નવરસ રૂપી આત્મરસ જે, -પામ્યો તે જગધરે ન મોહ,
 નવરસ ક્ષણ ક્ષણ આત્મ જ્ઞાને, -પામે તેને હોય ન દ્રોહ ॥૧૪૬॥
 નવરસ આત્મ જ્ઞાને પામે, વિષયરમ્યો તસ છૂટી જાય,
 નવરસ રાજસતામસસાત્વિક, -આત્મિક સમજે તે સુખપાય ॥૧૪૭॥
 નવરાસે કર ॥ ધર્મનાં કાર્યો, નવરાસે કર ॥ પ્રભુથી પ્રેમ,
 નવરાસે કર ॥ છ તની સેવા, નવરાસે કર ॥ સાચી રહેમ ॥ ૧૪૮ ॥
 નવરા બેસી રહેવું ન ક્યારે, નવરા બેઠયા નખોદ જાય,
 નવરા બેઠા હુર્જી આવે, વ્યસનો પણ હિંમત પ્રગટાય ॥ ૧૪૯ ॥
 નવરામા આજસ બહુ આવે, નિદ્રા વિકલા થાય પ્રવેશ,
 નવરા રહેતા ખાદ પડે બહુ, પ્રગટે બીજા મોહે કલેશ ॥ ૧૫૦ ॥
 નવાઈ પામ ॥ જ્યાં સફળ છે, નવાઈ પામજે કેળી જ્ઞાન,
 નવાઈ પામજે નનવ શોધે, નવાઈ પામ ॥ મળે ભગવાન ॥૧૫૧॥
 નવાઈ જેવું છે નહિ જગમા, જેની અસ્તિ તે પ્રગટાય,
 નવાઈ લાગે છે અજ્ઞાને, જ્ઞાનવડે અચરજ નહિ થાય ॥ ૧૫૨ ॥
 નવું જગ સહુ પર્યાયે થાતું, દ્રવ્યપણે જગ એહનું એહ,
 નવું ને જૂનું પર્યાયે મહું, -સમજે એવું જ્ઞાની જહ ॥ ૧૫૩ ॥
 નસીળ તારૂં જેવું તેવું, સપ્રતિ તેવું સુખ હું જાણ્ય,
 નસીળ માની બેસી ન રહેવું, ઉગમવી નસીળજ બધાય. ॥૧૫૪॥
 નસીળ પ્રારબ્ધજ બે એક છે, ઉદયમા આવ્યા કર્મ તે જાણ્યું ॥ ;
 નસીળનો જે પડદો જાણે, -તેને પ્રગટે અનુભવ જ્ઞાન ॥ ૧૫૫ ॥
 નહાવું ધોવું ખાવું પીવું, ચાલવું હોડવું કર્મથી થાય,
 નાસવું ને સ્થિર રહેવું કર્મે, કર્મે દેહાદિક પર્યાય ॥ ૧૫૬ ॥
 નથી દુનિયામા તારૂં-કોઈ, મારૂં મારૂં કરે શું ? ચેત ॥ ;
 નહીં છે તારૂં ત્યાં શું ? મુઝે, શિરપર કાળ જપાટા દેત ॥૧૫૭॥

નહીં જ્યાં સુખની આશા કિંચિત્, જડમાં ત્યાં શું સુખની આશ;
 નહીં જ્યાં સુખ ત્યાં દુનિયા લોકો, -ધરતા સુખબુદ્ધિ વિશ્વાસ. ॥૧૫૮॥
 નહીં જ્યાં તન મન પ્રાણ ખરેખર, આતમ !! તારો ત્યાં છે વાસ;
 નહીં ત્યાં જન્મ જરાને મરવું, ત્યાં તારૂં ઠેકાણું ખાસ. ॥ ૧૫૯ ॥
 નહીં જ્યાં આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ, ત્યાં પૂર્ણાનંદ તું છે ખાસ;
 નહીં જ્યાં પુદ્ગલના પર્યાયો, ત્યાં તું અસંખ્ય પ્રદેશી વાસ. ॥૧૬૦॥
 નહીં જન્મને નહીં જ્યાં મરવું, ત્યાં તારી મુક્તિ છે ખેશ;
 નક્ષી એવું નિશ્ચય કરીને, પામો !!, મુક્તિ શર્મ હમેશ ॥૧૬૧॥
 નાક ગયું તો ગયુંજ સઘળું, સ્વાર્પણ કરીને નાકને રાખ !!;
 નાકને માટે સારા લોકો, જીવે છે તું સાચું આખ !!. ॥૧૬૨॥
 નાક સરલ તો સરલપણું છે, નાકની ઉપર ધર !! નહિં ડાગ;
 નાકની ઉપર માંખી ન ખેસે, -એવો ધર !! તું રાગ વિરાગ ॥૧૬૩॥
 ના કૌવત જગમાં નહિં જીવે, ના કૌવતથી લોક ગુલામ;
 ના કૌવત ત્યાં ધર્મ નહિં છે, કૌવત ત્યાં છે ધર્મનું ધામ. ॥૧૬૪॥
 નાખી દે !! જે હુણે સઘળા, ના કૌવતને કાઢો !! દૂર;
 નાખવું રાખવું વિવેક ધારી, -તેથી સુખ પ્રગટે ભરપૂર. ॥૧૬૫॥
 નાગના શુભ લે !! જે તું સારા, વ્યવહારે ધર !! નહિં નાગાધ;
 નાગને ખેઠે ક્રોધ કરો !! નહિં, સાધુ ખેઠે ધર !! સાદાધ. ॥૧૬૬॥
 નાગડા ખાવા પણ શુભજ્ઞતા, કંચન કામિની ત્યાગે ત્યાગ;
 નાગ એવા પરોપકારી, ભક્ત સંત ત્યાં પ્રભુનો રાગ ॥૧૬૭॥
 નાગું રહેવું જગ નહિં સારું, નાગે ઢાંકે મુક્તિ ન થાય;
 નિર્જીથીથી સમતા પ્રગટે, -તો ઘટમાં મુક્તિ વેદાય. ॥૧૬૮॥
 નાચવું આતમ શુભથી સારું, મોહો નાચવું જૂઠું જાણ !!;
 નાચ્યા જેઓ આતમશુભથી, -નેઓ પામ્યા પદ નિર્વાણ. ॥૧૬૯॥
 નાજૂક કઠણુ ખે રીતે બનેલું, સાચેક્ષાએ છે સુખદાય;
 નાજૂક થાવું સારું ખોટું, કઠણુપણું ખે રીતે ન્યાય. ॥૧૭૦॥
 નાટક દુનિયામાં છે જ્યાં ત્યાં, પ્રતિજીવ નાટક જૂઠાં જાણ !!;
 નાટક પોતાનું જો !! જાણે, -તો તું થાતો દિલ ભગવાન. ॥૧૭૧॥

નાટકશાળા દુનિયા સઘળી, નાટકશાળા મનહુ જાણુ ! !;
 નાટકીયો તુ પોતે આતમ ||, કર્મોદયથી વિશ્વ વખાણુ ||. ૥૧૭૨||
 નાટકીયો તુ નવનવ નાટક, -કવિ સવમાહી ભટકાય,
 નાટક તારૂં સૌ હુ ખકારક, નિજ કીધા નિજને વેદાય ૥૧૭૩||
 નાટક નાચો ! ! એવુ આનમ ! !, કે જેથી ભવ હુ ખો જાય,
 નાટક નાચો ! ! નાટકીયા થૈ, નાટકશાળા વિણુસી જાય ૥૧૭૪||
 નાટક સાચુ જ્ઞાન ચરણુ છે, નાટક સાચુ મેવા ભક્તિ,
 નાટક સાચુ ક્રિયા યોગ છે, -જેથી પ્રગટે પ્રભુપદ વ્યક્તિ ૥૧૭૫||
 નટ નાગર થૈ નાટક નાચો ! !, અતરૂમા ધરી સાક્ષી ભાવ,
 નાટકીયા પેઠે જગ વર્તો ! !, જ્યા ત્યા ધરો ! ! ન ભમતા ભાવ ૥૧૭૬||
 ન્યારો રહી તુ નાટક કરજે, કર્મોદયના ખેલો ખેલ ! !,
 ન્યારૂં નાટક આતમ શુભતુ, -કરજે પ્રગટે રમની રેલ ૥૧૭૭||
 નાટક કર્મને આતમભાવતુ, -જે જાણી નાટકપદ ધાર ! !,
 નાચો ! ! રાચો ! ! આતમપદમા, શુભ પર્યાયતુ નાટક સાર ૥૧૭૮||
 નાઠ તપામી કરવા કાર્યો, નાઠ તપામી ઔપધ આપ ! !,
 નાઠ ન જાણે હૃદય ન જાણે -તે પામે છે હુ ખની છાપ ૥૧૭૯||
 નાઠ ન જાણે તે દિલ જાણે, નાઠ થકી સગળુ પરખાય,
 નાઠી જ્ઞાનતુ રહસ્ય જાણે, ઉપકારી તે જગમા થાય ૥૧૮૦||
 નાદાની ત્યજ ! ! ધરી પરાક્રમ, નાદાની ત્યજ ! ! દેઈ દાન,
 નાદાની ત્યજ ! ! કરીને સ્વાર્પણુ, નાદાની ત્યજ ! ! પામી જ્ઞાન ૥૧૮૧||
 નાદાની ત્યજ ! ! ઉદારતાથી, નાદાની ત્યજ ! ! આપી ભોગ,
 નાદાની તે નગજાઈ છે, નાદાનીના ત્યજ ! ! સુયોગ ૥૧૮૨||
 નાણુદ કર ! ! શૈ દુષ્ટ વિચારો, નાણુદ કરજે અશક્તિ દ્રોહ,
 નાણુદ કરજે ઈર્ષ્યાગિનને, મોક્ષ પગથીએ કર ! ! આરોહ ૥૧૮૩||
 નાણુદ કર ! ! બહિરાત્મપણુને, નાના દોષો કર ! ! સૌ દૂર,
 નામના કરતા મુક્તિમાટે, કર્તવ્યોને કર ! ! ચર્મ શૂર ૥૧૮૪||
 નાનુ પળ ઉપયોગી સારૂં, અનુપયોગી મોટું ત્યાગ ! !,
 નાનુ મોટું જે ઉપયોગી, -તેના ઉપર ધરજે શામ ૥૧૮૫||

નાનાની કદિ કરો !! ન હાંશી, નાનામાંથી મોટું થાય;
 નાનામાંથી મોટા થાતા, સર્વે એ કુદ્રતનો ન્યાય. ॥૧૮૬॥
 નાત જાતનું લલું ચિંતવો !!, નાત જાતનું કરો !! હિત કાળ;
 નાની કોમો સઘળી રક્ષો !!, સ્વતંત્ર રક્ષણમાં સામ્રાજ્ય. ॥૧૮૭॥
 નાતોના લેદે નહિં લડવું, નાત લેદથી કરો !! ન કલેશ;
 નાત છે, સર્વજીવોની એકજ, સન્નિધાનંદ રૂપ હમેશ. ॥૧૮૮॥
 નાથ નિરંજન અરિહંત દીન, વીતરાગ જીનવર પ્રભુ દેવ;
 નાથ પ્રભુ એવો જ્યાં શિરપર, ત્યાં પ્રગટે છે લક્ષિત સેવ. ॥૧૮૯॥
 નામાંકિત થતા તે લોકો, -જેઓ કરતા પદોપકાર;
 નામાંકિત થતા ભક્તો સૌ, વિશ્વ જીવોના પાલણુદાર. ॥૧૯૦॥
 નામું ઠામું સાચું રાખો !!, સાચો રાખો !! સૌ વ્યવહાર;
 નામા ઠામાના ગોટાળા, જ્યાં અંતે ત્યાં પડતી ધાર !! ॥ ૧૯૧ ॥
 નારાજ ધર !! નહિં દિલમાંહી, દુઃખમાંહી પણ સુખને ભાવ !!;
 નારાજ ને રાજ એ સહુ, પાપ અને છે પુણ્યના લ્હાવ. ॥ ૧૯૨ ॥
 નાલાયકની સંગ કરો !! નહીં, નાલાયકનો ત્યજ !! વિશ્વાસ;
 નાલાયકને લાયક કરવા, ઉપદેશો આપો !! શુભ ખાસ. ॥ ૧૯૩ ॥
 નાશ કરીશ નહિં ઉપયોગીનો, પ્રાણીઓનો કર !! નહિં નાથ;
 નાશ કરતાં લાલાલાભનો, -વિચાર કરજે દિલમાં ખાસ. ॥ ૧૯૪ ॥
 નાશ ન થાતો આત્મ તત્ત્વનો, -એવો મનમાં નિશ્ચય ધાર !!;
 નાશ કરતાં પહેલાં દિલમાં, દયા ધર્મનો કર !! સુવિચાર. ॥૧૯૫॥
 નાસ્તિકની છે માન્યતા જૂઠી, માને નહિં ઈશ્વરને સુક્તિ;
 નાસ્તિકને છે આશ્રવવૃદ્ધિ, નાસ્તિક કરતો મિથ્યા સુક્તિ. ॥૧૯૬॥
 નાસ્તિકની છે અવળી બુદ્ધિ, સવળુ પણ અવળુ પ્રણુમાય;
 નાસ્તિક સાથે વાત કરતાં, અંતે તેને લાલ ન થાય. ॥ ૧૯૭ ॥
 નાસ્તિકને પ્રતિજોધે જ્ઞાની, અતિશયવંતા જેઓ સંત;
 નાસ્તિક બુદ્ધિથી જગમાંહી, પાપાચાર વિચાર વદંત. ॥ ૧૯૮ ॥
 નાહક કોઈને દુઃખ ન દેજે, નાહક કોને નહીં સતાવ !!;
 નાહક કોને પીડા કર !! નહિં, નાહક કોથી કર !! નહિં દાવ. ॥૧૯૯॥

નિકટ રહેલા લોક સુધારો !, નિકટ રહ્યાની કર ! ! સભાળ,
 નિકટ રહ્યાની કરી પરીક્ષા, નિકટ રહ્યા પર ધરજો ઝહાલ ॥૨૦૦॥
 નિશ્ચય કરજો ઇન્દ્રિયોનો, મનનો નિશ્ચય કર ! ! થઈ શૂર ,
 નિશ્ચય કરતા શક્તિ પ્રગટે, દિલ્હા પ્રગટે આનંદ પૂર ॥ ૨૦૧ ॥
 નિર્ભય થઈને કર ! ! સહુ કાર્યો, જીવન મગ્નમા નિર્ભય થાવ ! !,
 નભની પેઠે આતમ જાણી, નિશ્ચય નિર્ભયતાને લાવ ! ! ॥ ૨૦૨ ॥
 નિર્ભયતા છે આતમ નિશાની, નિર્ભયતાના કારણ સેવ ! !,
 નિર્ભયતા જો ॥ સાચી પ્રગટી,-તો તુ જાતે નિશ્ચય દેવ ॥ ૨૦૩ ॥
 નિર્ભયતા છે ત્યાં હું ખ નહિ છે, નિર્ભયતા ત્યાં છે આનંદ ,
 નિર્ભયતા ત્યાં શૂરવીરતા, લીલિના સહુ નામે ફલ ॥ ૨૦૪ ॥
 નિડર બને છે જ્ઞાની યોગી, નિડર બને છે શૂરા લોક ,
 નિડર બને છે સતો ભક્તો, હું ખ પડતા પાડે નહિ પોક ॥ ૨૦૫ ॥
 નિડરપણ છે પ્રભુકૃપાથી, જ્ઞાનયત્રી નિર્ભયતા થાય ,
 નિર્ભયરૂપે તેહ બને છે,-જેના હીલમા પ્રભુ પ્રગટાય ॥ ૨૦૬ ॥
 નિત્ય નિરજન આતમ ! ! તુ છે, દેહ વિનાશે આતમ નિત્ય ,
 નિત્યાતમનો નાશ ન થાવે,-એવી શ્રદ્ધા ગળ ! ! પવિત્ર ॥૨૦૭॥
 નિદાન જાણો ! ! રોગાદિકતુ, સર્વકાર્યતુ જાણુ ! ! નિદાન,
 નિદાનજ્ઞાને કાર્યનીસિદ્ધિ,-એવું અતરુમાહી માન ! ! ॥ ૨૦૮ ॥
 નિદિધ્યાસન કરજો બાવે, આતમતત્ત્વની થાય પ્રતીતિ ,
 નિદિધ્યામન યોગ સમાધિ, મળતી જ્યોતિમાહી જ્યોતિ ॥૨૦૯॥
 નિદેશ સમજો જ્ઞાનીઓનો, જ્ઞાનીઓની આજ્ઞા માન ! !,
 નિદેશમા અર્પાઈ જાઈ, આતમશુદ્ધિ કર ! ! શુભાણુ ॥૨૧૦॥
 નિદ્રા પણ ઉપયોગી સારી, નિદ્રાવસ્થા શક્તિકાર ,
 નિદ્રાસમ વૈરી નહિ ઠેાઈ, નિદ્રા સુખ ને હું ખ કરનાર ॥ ૨૧૧ ॥
 નિદ્રા દેહ હયાતી પર્યંત, નિદ્રાવણુ જગ નહિ જીવાય;
 નિદ્રા ઉપયોગી છે સારી, અનુપયોગી હું ખકર ન્યાય ॥ ૨૧૨ ॥
 નિદ્રાથી જીવન ને મૃત્યુ, સાપેક્ષાએ સમજો ॥ સત્ય,
 નિદ્રિત સારા પાપી લોકો,-કરે ન જેથી જે હૃદય ॥ ૨૧૩ ॥

નિરાશ થા !! નહિ સત્કારોથી, મોક્ષાશાએ જગમાં જીવ !!;
 નિરાશ થાવું તે મૃત્યુ છે, આશા અમૃત જાણ !! સદીવ. ॥ ૨૪૨ ॥
 નિરાશ છે અંધકાર ઘણો જગ, અંધારાનું પણ છે અંધાર;
 નિરાશ બન !! નહિ પ્રભુ પ્રાપ્તિમાં, આશાથી પ્રગટે ઉજ્યાર. ॥ ૨૪૩ ॥
 નિરાશ થાતાં અશક્તિયો છે, આશામાં શક્તિ ને સુખ;
 નિરાશ એ છે મૃત્યુ નક્કી, નિરાશમાંથી પ્રગટે દુઃખ. ॥ ૨૪૪ ॥
 નિરાશ કર !! નહિં શ્રદ્ધાળુને, નિરાશના ખોલો નહિં ખોલ !!;
 નિરાશના નહિં કરો !! વિચારો, આશાનો મોટો છે જોલ. ॥ ૨૪૫ ॥
 નિરાશ કર !! નહિં વિશ્વાસીને, નિરાશ કરતાં હિંસા થાય;
 નિરાશના છે અનેક ભેદો,—સમજે તેની જ્ઞાતિ જાય. ॥ ૨૪૬ ॥
 નિરાંતવાળી ખેત્રી રહે નહિં, પરમાર્થીને નહિં નિરાંત;
 નિરાંત સારી ખોટી જાણો !!, નિરાંત નહિં સમજે !! એકાંત. ॥ ૨૪૭ ॥
 નિરાંત તે વિશ્રામો સારો, નિરાંતથી પ્રગટે પુરુષાર્થ;
 નિરાંત લેવી બળ રક્ષાર્થે, સ્વાર્થે પણ એ છે પરમાર્થ. ॥ ૨૪૮ ॥
 નિરીક્ષણ કરી આતમમાંથી, દુર્ગુણ ટાળી શુભ પ્રગટાવ ! !;
 નિરીક્ષણ કરતાં નિર્મલતા, કાર્યસિદ્ધિનો છે સદ્ભાવ ॥ ૨૪૯ ॥
 નિરીક્ષણ કર ! ! રાત્રી દિવસમાં,—કર્યાં કાર્યનું ધરી વિવેક;
 નિરીક્ષણથી શુભો પ્રગટતા, પ્રગટે પ્રતિક્રમણની ટેક. ॥ ૨૫૦ ॥
 નિરૂત્તર રહેવું તે સારું,—ખોટું સાપેક્ષાએ જાણ ! !;
 નિરૂત્તરના ભેદ ઘણા છે, સમજે સારા મનમાં આણ ! !. ॥ ૨૫૧ ॥
 નિરૂઘોગી જીવન બગાડે, મનમાં ઝાઝા કરતા પાપ;
 નિરૂઘમીને સફળુદ્ધિ નહિં, પ્રગટે તેને બહુ સંતાપ. ॥ ૨૫૨ ॥
 નિરૂપદ્રવ સ્થાનોમાં રહેવું,—તેથી શાન્તિ રહે હમેશ;
 નિરૂપદ્રવી લોકોની સંગે,—રહેતાં નાસે સઘળા કલેશ. ॥ ૨૫૩ ॥
 નિરૂપમ આતમ શુભો છે સઘળા, એક એકથી એક મહાન;
 નિરૂપમ આતમ !! આપ વિચારો !!, અંતસુખનું તું છે સ્થાન. ॥ ૨૫૪ ॥
 નિર્જન સ્થાનમાં ધ્યાનને ધરવું, ચિત્તવૃત્તિનો થાય નિરોધ;
 નિર્જન નિત્ય નિરંજન આતમ,—આવો !! પ્રગટે કેવળ યોધ. ॥ ૨૫૫ ॥

નિર્જન સ્થાનમા યોગી રહેતા, અવધૂતોને કે મસ્તાન,
 નિર્જન સ્થાનમા સિ હો રહેતા, હિ સક યોરો ને શયતાન ॥૨૫૬॥
 નિર્ણય કરીને પહેલો જ્ઞાને, -પછીથી કાર્યનો કર । । આર ભ,
 નિર્ણય કરીને ફરી જવામા, અશક્તિને વર્તે છે દ ભ ॥ ૨૫૭ ॥
 નિર્ણય કરીને ફરી જવાથી, અશક્તિ ને નિગ હારી થાય,
 નિર્ણય પણ સશયમા રહેતા, વિનાશતા જ્યા ત્યા દેખાય ॥૨૫૮॥
 નિર્ણય કરીને વર્તો । । ધર્મે, નિર્ણય કરીને કર । । કર્તવ્ય,
 નિર્ણયથી છે કાર્યની સિદ્ધિ, -એવો નિશ્ચય લાવજે ભવ્ય ॥ ૨૫૯ ॥
 નિર્ણય ઉપર પહેલા આવો । ।, -પછીથી કરજે શુભ શરૂઆત,
 નિશ્ચયવશુ નહિ આતમ જાળ છે, નિશ્ચય તે જીવ્યાનુ ખાત્ર ॥૨૬૦॥
 નિશ્ચયવશુ સશયી બહેમીઓ, -કર્તવ્યોથી વિમુખ થાય,
 નિશ્ચયવશુ નહિ પુરુષાર્થતા, સશયથી કાર્યો છેદાય ॥ ૨૬૧ ॥
 નિશ્ચય સ કદપે છે સિદ્ધિ, કરી નિર્ણય ને આગળ ચાલ । ।,
 નિર્ણીત કાર્યો કરી વધ । આગળ, શ્રદ્ધા પ્રીતિથી જગ હાલ ॥ ૨૬૨ ॥
 નિશ્ચય બુદ્ધિ નિશ્ચલ પ્રજ્ઞા, નિશ્ચય કાર્ય પ્રવૃત્તિ જેશ,
 નિશ્ચય કરી વ્યવહારે વર્તો । ।, -તેથી નામે સઘળા કવેશ ॥ ૨૬૩ ॥
 નિશ્ચય કીધો ટકે ન જેનો, મરેલો તે જગમાહી જાણુ । ।,
 નિશ્ચય મોક્ષાદર્શ ન જેનો, તેના ભવમા વર્તે પ્રાણુ ॥ ૨૬૪ ॥
 નિર્ણય ફર ને રાક્ષસ જાણો । ।, કયાવત લોકો છે દેવ,
 નિર્ણય થા । । નહિ ક્યારે આતમ, કયાવૃત્તિથી કરજે સેવ ॥૨૬૫॥
 નિર્દોષી સર્વજ્ઞો માયા, જગજીવો સૌ દોષી જાણુ ॥,
 નિર્દોષી કરવાને આતમ ॥, દર્શન ચરણ ધરો ॥ શુભ જ્ઞાન ॥૨૬૬॥
 નિર્દોષી થાવાને આતમ, દોષો હરવા કર । । અખ્યાસ,
 નિર્દોષી આતમ સત્તાયે, મોહ દોષ છે જાણુ । । ખાસ ॥૨૬૭॥
 નિર્દોષી જીવો જે અશે, તે અશે કર । । તેનું જ્ઞાન
 નિર્દોષી જે પૂરણુ અશે, તે અશે પૂરણુ ભગવાન ॥ ૨૬૮ ॥
 નિર્જાળ તે હિ સક ને જુઠા, ચોરી વ્યવિચારી કરનાર ,
 નિર્જાળ તે કોમી માનીને, માયા લોભીના અવતાર ॥ ૨૬૯ ॥

નિર્ભળ તે કામી ને દેખી, દેહાસકિતતાણુ ધરનાર ;
 નિર્ભળ તે મરવામાં બીવે, નિર્ભળ અતિસ્વાર્થી નરનાર. ॥ ૨૭૦ ॥
 નિર્ભળ તે નિંદક કામીને, ધર્મ દ્રોહ આદિ ધરનાર ;
 નિર્ભળ તે અજ્ઞાની બેઠેમી, નાસ્તિક મૂઠ ને પાપાગાર. ॥ ૨૭૧ ॥
 નિર્ભળ તે નિજ ક્ષુદ્ર ધરે નહિ, કર્તવ્યોથી થાતો બ્રહ્મ ;
 નિર્ભળ તે જગમાં નહીં જીવે, માને જે નહિં પ્રભુ અદ્વૈત. ॥ ૨૭૨ ॥
 નિર્ભય થઈને જીવે !! આતમ !!, લય ધરવાથી નહિં જીવાય ;
 નિર્ભય થઈને જીવતાં મરતાં, આત્માનંદપણે વર્તાય. ॥ ૨૭૩ ॥
 નિર્મોહી થઈ જગમાં રહેવું, અનંત સુખનું એ છે ધામ ;
 નિર્મોહી છે પ્રભુસમ મોટો, ઉપકારી અંતરુ નિષ્કામ. ॥ ૨૭૪ ॥
 નિર્મોહીનું સુખમય જીવન, પ્રગટાવે તે કેવળજ્ઞાન ;
 નિર્મોહી થાવાને માટે, -સેવો !! ધર્મશુદ્ધ ભગવાન. ॥ ૨૭૫ ॥
 નિર્લેખી થઈ કાર્યો કરતાં, જગમાં કયાંયે થાય ન બંધ ;
 નિર્લેખી થઈ કાર્યો કરતાં, રાગ રોષનું રહે ન દ્વંદ્વ. ॥ ૨૭૬ ॥
 નિર્લેખી થાવાને માટે, નલસમ આતમ શુદ્ધ વિચાર ! !;
 નિર્લેખી થાવાને માટે, ધારણા ધ્યાન સમાધિ ધાર !! ॥ ૨૭૭ ॥
 નિર્લેખી થાવાને માટે, આતમનો ધારે ! ! ઉપયોગ ;
 નિર્લેખી જે મુક્તપણાને, -પામે છે ભોગવતાં ભોગ ॥ ૨૭૮ ॥
 નિર્લોભીને ધન નહિં બાંધે, નિર્લોભી જગ નહિં બંધાય ;
 નિર્લોભી છે ઇન્દ્રથી મોટો, પુદ્ગલ વસ્તુને નહિં રહાય. ॥ ૨૭૯ ॥
 નિર્લોભીને તૃણસમ સઘળું, સરખાં ભાસે મણિને ધૂળ ;
 નિર્લોભીને ધન સત્તાથી, થાય ન અંતરૂમાંહી ભૂલ. ॥ ૨૮૦ ॥
 નિર્વિકાર બનીને સંતો, પામ્યા પામે છે નિર્વાણ ;
 નિર્વિકાર બનીને સંતો, કરતા નિજપરનું કલ્યાણ. ॥ ૨૮૧ ॥
 નિર્વિકાર બનાને સંતો, મોહને જીતી સુખીયા થાય ;
 નિર્વિકારી સંતો આગળ, મોહનું જોર કશું ન જણાય. ॥ ૨૮૨ ॥
 નિર્વેદી તે કામને જીતે, નિર્વેદી તે જીતે રાગ ;
 નિર્વેદી તે સર્વવિશ્વપર, અંતરૂથી ધારે વૈરાગ્ય. ॥ ૨૮૩ ॥

નિવાસ તારો નિર્ણય, નિવાસ તારો સુખમય જાણુ ! ! ,
 નિવાસ તારો હું ખરું રહિત છે, જાણી નિજ પર કર ! ! કલ્યાણુ ॥૨૮૪॥
 નિવાસ તારો ચાર ગતિમા, અનાદિકાલથી બહુ બદલાય,
 નિવાસ તારો અસખ્ય પ્રદેશે, -થાવે તો નહિ મૃત્યુ થાય ॥૨૮૫॥
 નિવાસ જગમા માન્યા જે જે, -કદમ્યા જે તે જૂઠા ખાસ,
 નિવાસ સાથ ન જે કોઈ આવે, -તેમા ધર ! ! તું નહિ વિશ્વાસ. ॥૨૮૬॥
 નિવૃત્તિમય જીવન ગાળો ! ! , નિવૃત્તિમય ચેતન ધર્મ,
 નિવૃત્તિ વરવાને માટે, નિષ્કામે કર ! ! સારા કર્મ ॥૨૮૭॥
 નિવૃત્તિથી મુક્તિ મળતી, વૃત્તિથી બધાવું થાય,
 નિવૃત્તિને આત્મસ્વભાવે, આત્મોપયોગે તે વેદાય ॥૨૮૮॥
 નિવૃત્તિને અર્થે પ્રવૃત્તિ, -કરની તે છે મુક્તિ હેત,
 નિવૃત્તિના સાધન સધળા, નિમિત્ત પ્રવૃત્તિ સંકેત ॥૨૮૯॥
 નિવેદો લાવો ! ! ન્યાય નીતિથી, કર ! ! શુઝને નીવેદન સર્વ,
 નીવેદ શુભ અશુભ સૌ કીધું, શુઝ નીવેદે રહે ને ગર્વ ॥૨૯૦॥
 નીશદિન આગળ ચાલો ! ! આતમ, આગળ ધસ ! ! ધરીને ઉત્સાહ,
 નીશદિન મુક્તિ પથે ચાલો ! ! , સમાવીને મહાકામના ઢાહ ॥૨૯૧॥
 નીશદિન ધર્મ કરી ન્યો ! ! આતમ, નીશદિન કર ! ! આવશ્યક કર્મ
 નીશદિન જ્ઞાન ચરણને ધારો ! ! , -તેથી પામો ! ! મુક્તિ શર્મ ॥૨૯૨॥
 નીશદિન ઉમ્મર ઘટતી જાતી, કરવું હોય તે ઠરી લે ! ! ભવ્ય ! ! ,
 નીશદિન આતમ શુદ્ધિ કરવા, સવર નિર્જર શુભ કર્તવ્ય ॥૨૯૩॥
 નીશા ને દિવસ બે ઉપયોગી, -કરે તે જગમા સુખિયો થાય,
 નિશ્ચય આત્મિક સુખને પામી, મુક્તિદશાનો અનુભવ પાય ॥૨૯૪॥
 નિશાન લક્ષમા રાખી વર્તો ! ! , પણ પલુ બૂલીશ નહીં નિશાન,
 નિશાની તારી જ્ઞાનનદ છે, પ્રગટાવે તુજ છેજ પીછાણુ ॥૨૯૫॥
 નિશાની ત્હારી આનંદરૂપી, વિધયાનદની પેલી પાર,
 નિશાન માઢી નિશાની ત્હારી, જોળખી તું પોતાને ધાર ! ! ॥૨૯૬॥
 નિયો કરીશ નહીં વ્યસનનો ક્યારે, નિયો કરતા આવે ખાદ,
 નિયો મબ્બનો આતમ સુખનો, અનુભવ જ્ઞાન થકી આસ્વાદ ॥ ૨૯૭ ॥

નિશ્ચય સમકિત ગુણ પ્રગટાવો ! !, નિશ્ચય ચારિત્ર ગુણ પ્રગટાવ ! !;
 નિશ્ચય જ્ઞાનને ઘટ પ્રગટાવી, નિશ્ચય સમતાને મન લાવ ! ! ॥૨૯૮॥
 નિશ્ચય ધ્યાન સમાધિ રહેતાં, ધ્યાસૌશ્વાસમાં મુક્તિ થાય;
 નિશ્ચય ટાળ્યો ટળે જેહનો, -તે ક્ષણમાં મુક્તિને પાય. ॥૨૯૯॥
 નિશ્ચય નયદ્રષ્ટિને ધારી, અંતર ધર ! ! આતમ ઉપયોગ;
 નિશ્ચય નયથી આતમ લાવો ! !, સાધો ! ! એવો નિશ્ચય યોગ. ॥૩૦૦॥
 નિશ્ચિન્ત થાજે ધર્મ ધરીને, આત્મોપયોગે નિશ્ચિન્ત થાવ ! !;
 નિશ્ચિન્ત થાવું છે તુજ હાથે, આત્મપ્રભુમાં લગની લગાવ ! !. ॥૩૦૧॥
 નિષિદ્ધ પથે જવું ન ક્યારે, નિષિદ્ધ કર્મો કર ! ! નહિં લેશ;
 નિષિદ્ધ લાગે અનુભવથી જે, -તેમાં કરવો ન લેશ પ્રવેશ. ॥૩૦૨॥
 નિષ્કપટીને પાપ ન લાગે, નિષ્કપટીની થાય ન હાર;
 નિષ્કપટી જો મનહું થાવે, તો લાગે છે પ્રભુપર ખ્યાર. ॥૩૦૩॥
 નિષ્કલંકી ચરિત્ર ધરવું, નિષ્કલંકી ધર ! ! મન કાય;
 નિષ્કલંકી રહેવા મારે, ધરજે પ્રેમે નિત્યે ન્યાય. ॥૩૦૪॥
 નિષ્કામીને જીવન્મુક્તિ, આવવું અહિં અનુભવાય;
 નિષ્કામીનું જીવન સઘળું, પરમાર્થિક કાર્યે હોમાય. ॥૩૦૫॥
 નિષ્કામી થા ! ! આતમ જ્ઞાને, નિષ્કામી થૈ સાચું જીવ ! !;
 નિષ્કામી થૈ પ્રભુપદ વરશે, અંતરમાં પ્રગટાવો ! ! શીવ. ॥૩૦૬॥
 નિષ્કામે પ્રવૃત્તિ કર ! ! સહુ, ભવ મોક્ષે સંભાવન ધાર ! !;
 નિષ્કામી થૈ આત્મોપયોગે, પરમ પ્રભુતા ને ઉદ્ધાર. ॥૩૦૭॥
 નિષ્કારણ થાવું નહિં વૈરી, નિષ્કારણ કરવો નહિં કલેશ;
 નિષ્કારણ પરધેર ન જીવું, નિષ્કારણ જીવું ન વિદેશ. ॥૩૦૮॥
 નિષ્ઠા સાચી રાખી ચાલો ! ! સાચી નિષ્ઠાએ જય થાય;
 નિષ્ઠા નીતિ જેની સારી, -તે દુઃખોની પારે જાય. ॥૩૦૯॥
 નિષ્ઠા સારી રાખો ! ! આતમ ! !, રાગ રોષથી રહેશે દૂર;
 નિષ્ઠા પ્રામાણિકતા સત્યે, , વાંચ્છિત સુખ મળશે ભરપૂર. ॥૩૧૦॥
 નિષ્કુર નિર્ઘય નગુણો થા ! ! નહિં, નિષ્કુરતાથી દુર્ગતિ થાય;
 નિષ્કુરતાથી હિંસા પાપો, -ઉભરાતાં નહિં શાંતિ લહાય. ॥૩૧૧॥

નિષ્કલ થાતા કર ॥ નહિ ચિતા, સફળ થતા નહિ ધરવો હર્ષ,
 નિષ્કલ થાવુ પાપોદયથી, પુણ્યોદયથી છે ઉત્કર્ષ ॥ ૩૧૨ ॥
 નિ સગી થૈ વર્તો ॥ ચેતન ॥, દુનિયામા નિ સગને ધાર ॥,
 નિ સગી જે સર્વસગમા, જીવન્મુક્ત તે નરને નાર ॥ ૩૧૩ ॥
 નિ સગી થા ॥ સર્વવસ્તુમા, સર્વવસ્તુનો કર ॥ ઉપયોગ,
 નિ સગી થૈ સર્વવસ્તુમા, નરેતા અતરુ નહિ સયોગ ॥ ૩૧૪ ॥
 નિશાસો કોનો લે ॥ નહિ ક્યારે, દુ ખીના લેજે નહિ શાપ,
 નક્કરનો વિશ્વાસ ન કરજે, નિષ્કારણ કરજે નહિ પાપ ॥ ૩૧૫ ॥
 નિશાસો લે ॥ નહિ હિ સક થઈને, નિશાસો લે ॥ નહિ કરીને પાપ,
 નિશાસો લે ॥ નહિ જૂદમ કરીને, અન્યજીવોને નહિ સતાપ ॥ ૩૧૬ ॥
 નિશાસો ને શાપ હાય જે, —અતરુની મહા અગ્નિ જાણુ ॥,
 નિશાસો લેનારાઓનુ, અતે થાતુ જહુ નુકસાન ॥ ૩૧૭ ॥
 નિ સ્પૃહ થઈને આગળ ચાલે ॥, નિ સ્પૃહતાથી ચાતિ થાય,
 નિ સ્પૃહતાથી પાપ ન થાવે, નિ સ્પૃહી જ્ઞાની કહેવાય ॥ ૩૧૮ ॥
 નિ સ્પૃહીના હાથમા મુક્તિ, જીવન મરણમા નિ સ્પૃહ જેહ,
 નિ સ્પૃહીને આતમ આનંદ, —પ્રગટે તેમા નહિ સદેહ ॥ ૩૧૯ ॥
 નિ સ્પૃહીમા શુભગણ વૃદ્ધિ, નિ સ્પૃહી નહિ થાતો દાસ,
 નિ સ્પૃહી સ્વાતંત્ર્યને ધારે, નિ સ્પૃહી રહેતો ન ઉદાસ ॥ ૩૨૦ ॥
 નિ સ્પૃહીને તૃણવત સઘળુ, —તેને કોની નહિ દરકાર,
 નિ સ્પૃહી ત્યાગી મહાસ તો, દેહાદિક અર્પણ કરનાર ॥ ૩૨૧ ॥
 નિ દક લોકો ધોખી જેવા, નિ દક લોકો ભગી ધાર ॥,
 નિ દકની ઉપયોગિતા જહુ, પરમલને જે દર કરનાર ॥ ૩૨૨ ॥
 નિ દકથી સહુ લોકની શુદ્ધિ, નિ દકથી સહુ ચેતે લોક,
 નિ દક અન્યની શુદ્ધિ કરવા, ભગી પેઠે પાડે પોત ॥ ૩૨૩ ॥
 નિ દક સાક્ષ કરે છે મનને, અન્યોના તે ધોખી પેઠ,
 નિ દક લોકો અન્ય જનોની, દુર્ગુણરૂપી ખાવે એઠ ॥ ૩૨૪ ॥
 નિ દકની છે કાકની દૃષ્ટિ, અન્યોના દોષો જોનાર,
 નિ દક ગદાશ જેવો તેવો, મહારી શુદ્ધિના કરનાર ॥ ૩૨૫ ॥

નિંદકની છે અવળી બુદ્ધિ, માંસાહારીથી પણ દુષ્ટ;
 નિંદકથી શુભ નહિં દેખાતાં, દોષદષ્ટિથી થાતો તુષ્ટ. ॥ ૩૨૬ ॥
 નિંદકથી ખીવે નહિં સજ્જન, નિંદક ઉપર ધરે ન રોષ;
 નિંદક ઉપર દયાને ધારે, નિંદકના પણ બુવે ન દોષ. ॥ ૩૨૭ ॥
 નિંદક ઉપર દ્રેષ ન ધારે, ભક્તોપર નહિં કરતો રાગ;
 નિરંજન તે જ્ઞાની યોગી, -જેને રાગ નહિં મન ત્યાગ. ॥ ૩૨૮ ॥
 નિંદા કોની કર !! નહિં આતમ, નિંદો !! ગર્હો !! નિજના દોષ;
 નિજ ભૂલો ને દેખો !! ત્યાગો !!, -તેથી થાયે શુભ સંતોષ. ॥ ૩૨૯ ॥
 નિંદા નિજની કરવી સારી, અન્યની નિંદા કરવી વાર !!;
 નિંદક તે ચંડાળજ ચોથો, નિંદાનું મહાપાપ નિવાર !! ॥ ૩૩૦ ॥
 નિઃસ્નેહી છે નિર્દય સૂકો, નિઃસ્નેહીમાં જડતા ધાર !!;
 નિઃસ્નેહી છે જડના જેવો, -સમજે નહિંજે સાચો ખ્યાર. ॥ ૩૩૧ ॥
 નિઃસ્નેહીમાં શુભો ન વિકસે, સુજે નહિં તેને ઉપકાર;
 નિઃસ્નેહીમાં સ્વાર્થ ઘણો છે, કઠોરતાનો છે અવતાર. ॥ ૩૩૨ ॥
 નિઃસ્નેહીમાં ભક્તિ ન વિકસે, નિઃસ્નેહીને થાય ન જ્ઞાન;
 નિર્મળ સ્નેહે આતમ વિકસે, અંતે તે થાયે ભગવાન. ॥ ૩૩૩ ॥
 નીચ ઉંચના ભેદો જાણો !!, નીચ દુષ્ટનો ત્યજ !! વિશ્વાસ;
 નીચો હિંસક જૂઠો ચોર છે, વ્યભિચારી દુર્ગુણધર ખાસ ॥ ૩૩૪ ॥
 નીચથી ક્રોધી માની માયી, લોભી કૂરને ઘાતક જેહ;
 નીચ તે ઉપકારને ભૂલે, ધારે નહિં તે સાચો સ્નેહ. ॥ ૩૩૫ ॥
 નીચ તે નશુરો નશુભો માનવ નીચને દયા ન હોય લગાર;
 નીચ તે ઉપકારીનું ભુડું, -કરવામાં રહેતો તૈયાર. ॥ ૩૩૬ ॥
 નીચ તે દુર્ગુણી વ્યસની પૂરો, વિશ્વાસીનો ઘાતક જેહ;
 નીચ તે દેશને મિત્રનો દ્રોહી, જૂઠી સાક્ષી પૂરે તેહ. ॥ ૩૩૭ ॥
 નીચ તે હિંસાદિકથી ભુવે, જૂદમ અનીતિ કરતો જેહ;
 નીચ તે ગાડી ચુગડી કરતો, વેચે જેવો પરનાં દેહ. ॥ ૩૩૮ ॥
 નીચ તે દુર્જન શઠને ઠગારો, ધુર્તાઈનું કરતો કાજ;
 નીચ તે પાપી કર્મો કરતો, પાપ કરતાં ધરે ન લાજ. ॥ ૩૩૯ ॥

નીચુ સુખડુ જેથી થાવે,—એવા કુફરો તજ ॥ સર્વ,
 નીચુ સુખ રાખીને જીવવુ, ને કરવો મન ફેગટ ગર્વ ॥ ૩૪૦ ॥
 નીતિનાં સહુ શાસ્ત્રો વાચો ॥ નીતિના સહુ વેદ વિચાર ॥,
 નીતિ ધારો ॥ દેશકાલથી, હાનિ હાવનો વિવેક ધાર ॥ ૩૪૧ ॥
 નીતિનું જીવન ઉપયોગી, નીતિથી ચલવો ॥ વ્યવહાર,
 નીતિ ન્યાય વિનાનું જીવન,—ધરવુ તેથી દુઃખ અપાર ॥ ૩૪૨ ॥
 નીતિ રીતિ પ્રીતિ ધારો ॥, નીતિથી કરજે કર્તવ્ય,
 નીતિની રહેણીમા રહેવુ, નીતિનું ભણતર છે ભવ્ય ॥ ૩૪૩ ॥
 નૃત્ય કરીને જીવવુ ન્યાયે, પણ અન્યાયી જીવન ત્યાગ ॥,
 નાચો ॥ પ્રભુની પ્રાપ્તિ માટે, મારા વર્તનમા ધર ॥ રાગ ॥ ૩૪૪ ॥
 નેક ટેકથી જીવો ॥ જગમા, નેક ટેકનું જીવન બેશ,
 નેક રહીતો અનેક મળતા, નાસે સઘળા દુ જો કલેશ ॥ ૩૪૫ ॥
 નેકી નકામી જાય ન ક્યારે, નેકીથી કર ॥ સહુ વ્યવહાર,
 નેકીથી ધર ॥ વર્તન સાચુ, માન મહત્તા વધશે સાર ॥ ૩૪૬ ॥
 નેકી રાખી જીવો ॥ જગમા, નેકીથી દુ ખ સઘળા જાય,
 નેકી રાખે દુ ખ પડે પણ, અ તે શુભવેળા પ્રગટાય ॥ ૩૪૭ ॥
 નેકીથી જે ડંકો વાગે, સ્નેહીને સુખ શાન્તિ થાય,
 નોખત વાગે સત્યની જ્યા ત્યા, સત્યથી વર્તતા દુ ખ જાય ॥ ૩૪૮ ॥
 નૌકા તારી ચલાવ ॥ જ્ઞાને, ભવસાગરનો પામે પાર,
 નૌકા આતમ જીવનરૂપી, સમજે તો શિવપુર છે સાર ॥ ૩૪૯ ॥
 ન્યૂનપણ રાખો ॥ નહિ કિચિત્, ધર્મ કર્મ કરવામા ભવ્ય ॥,
 ન્યાય નીતિથી જ્ઞાને સઘળા,—સમજીને કરશે કર્તવ્ય ॥ ૩૫૦ ॥
 ન્યાય ન ધારો ॥ દુ ખ પડતા, પ્રાણ પડે પણ ત્યજ ॥ અન્યાય,
 ન્યાયી સ્વર્ગના રાજ્યને પામે, અન્યાયી તે નર્કે જાય ॥ ૩૫૧ ॥
 ન્યાયના સઘળા શાસ્ત્રો વાચો ॥, કુતર્કો ને ત્યજો ॥ વિવાદ,
 ન્યાયી જીવન ધારણ કરતા, આશવ પરભવ જશે ન ખાદ ॥ ૩૫૨ ॥
 ન્યાયી જીવન ધારણ કરવુ, આતમ તારો એ છે ધર્મ,
 ન્યાયથી બોલો ॥ ન્યાયથી ચાલો ॥, ન્યાયથી કરજો ન્યાયી કર્મ ॥ ૩૫૩ ॥

ન્યાય અને અન્યાયો જાણે, -એવો ન્યાયી ધારે ન્યાય;
 ન્યાયધીશ થવું મહા હર્લેલ, ત્યજશે આતમ સહુ અન્યાય. ॥૩૫૪॥
 ન્યાયતણા સહુ લેદો જાણે !!, સત્ય રહેણીમાં સાચો ન્યાય;
 ન્યાય કરતાં બૂલોને ખોળે, અંતરૂથી સમજાય છે ન્યાય. ॥૩૫૫॥

પ

પપ્પા પ્રભુથી પ્રીતિ ધારો !!, વિષય સ્વાર્થમાં પ્રેમ ન સત્ય;
 પાપ કર્મ સઘળાં પરિહરશે, નિષ્કામે કરો !! પુણ્યનાં કૃત્ય. ॥ ૧ ॥
 આતમને પરમાતમ કરવા, પ્રગટયો માનવભવ નિર્ધાર;
 પવિત્રતા કર !! મનની જ્ઞાને, દેવગુરુ પર કર !! બહુ પ્યાર. ॥ ૨ ॥
 સર્વજ્ઞતાનાં પાખંડ છંડો !!, પગલાં ભરજો ધર્મને હેત;
 પુદ્ગલ માયા મોહ તણ દો !!, મુક્ત થવાનો એ સંકેત. ॥ ૩ ॥
 પુદ્ગલ કર્મથકી તું ન્યારો, અરૂપ અનામી આતમરામ;
 અનંતગુણ પર્યાયમયી તું, અનંત શક્તિતનું તું ધામ. ॥ ૪ ॥
 પપ્પા ભણ્યા ગણ્યા કહેવાશે, પ્રભુથી પુરો પ્રેમ લગાવ !!;
 પરખો !! આતમ !! રાજ પોતે, અલખ અકલ આતમને જગાવ !!. ॥૫॥
 પ્રેમ કરો !! પરમેશ્વર ઉપર, પરસ્ત્રી પરધન પ્રેમ નિવાર !!;
 પરધન પત્યર પરસ્ત્રી માતા, -માની વર્તો !! મુક્તિ થનાર. ॥ ૬ ॥
 પ્રર્ક્ષ કરશે આતમગુણોનો, - પ્રગટાવો !! નિજ ગુણ પર્યાય;
 પિતા ભક્તિ કરવી બહુ પ્રેમે, પુત્રાદિક પાલન છે ન્યાય. ॥ ૭ ॥
 પાપી હર્જન સંગ કરો !! નહી, પાપીને દો નહી ધિક્કાર;
 પદોપકારો નિશદિન કરશે, પ્રભુ સ્મરો !! પલપલ નિર્ધાર. ॥ ૮ ॥
 પુણ્ય કર્મ કરશે મુક્ત્યર્થે, પુરો દુઃખી જનની આશ;
 પાપાચાર વિચારો !! તજશે, પરતંત્ર જનશે નહીં ખાસ. ॥ ૯ ॥
 પૂજો !! દેવ ગુરુ સંતોને, પંડિત થાવા ધરશે ખંત;
 પહેલ કરો !! શુભ કાજમાં વહેલી, પોલ ન રાખો !! સેવા સંત. ॥૧૦॥
 પાપથી પડતી પુણ્યથી ચડતી, પરદારા ભોગે દુઃખરાશિ;
 પરતંત્ર દુર્ગુણી મનમોહી, પ્રગટ કરો !! આતમ ગુણવાસ ॥ ૧૧ ॥
 પરમેશ્વરની ભક્તિ કરવી, પરમેશ્વર દિલમાં ધરવા;
 પંચ પ્રમાણિક માનવ ન્યાયમાં, પરમેશ્વર પ્રેમે વરવા ॥ ૧૨ ॥

પ્રાણાયામ કરો ॥ નિયમસર, મનને દેહની પુષ્ટિ થનાર,
 પૃથ્વીમા સહુ સાથે હળીમળી,—રહેવું મમળે ॥ નરને નાર ॥૧૩॥

પૃથ્વી પાણી વાયુ અગ્નિ, વનસ્પતિને મહાઆકાશ,
 પ્રકાશ છે સહુજીવો માટે,—તેથી જીવે જીવે ખાસ ॥ ૧૪ ॥

પાણીનો ઉપયોગ કરો ॥ શુભ, પાણી જાતા રહ્યું ન કાચ,
 પાણી જાવા ઘો નહીં ક્યારે, પાણીવિના નહીં કિંમત થાય ॥૧૫॥

પાણીથી છે સહુની કિંમત, પાણી રાખો ॥ નરને નાર,
 પાણીનું રક્ષણ કર્યો સહુ, પાણી પ્રભુચક્રિત નિર્ધાર ॥૧૬॥

પુષ્ટિ કરીએ તનુને મનની, હવા દવાને સફલાવે,
 પૂર્ણપૂર્ણ આતમમા જાણી, પૂર્ણ જનો ॥ આતમભાવે ॥૧૭॥

પરમાતમ જ્યોતિ ગન્ધ કીધો, પરમાતમ દર્શન સુખકાર,
 જે શ્રેયને ભાવે વાથે,—તે પામે આનંદ અપાર ॥૧૮॥

પરમાણુઓનું ગન્ધુ પુફ્ફલ, તનુ, પરમાણુ ધૂળ થનાર,
 પુફ્ફલમા શી મમતા પ્રીતિ, અનંત તનુ ગદ્દયા નિર્ધાર ॥૧૯॥

પટેલાઈ કરે શી ? પચાતે, પોતાના શુભ દોષ વિચાર ॥,
 પર પચાતે થા ॥ ના ડાહ્યો, પોતાની ભૂલોને વાર ॥ ૨૦ ॥

પુણ્યદોષથી હું ખ ન પ્રગટે, પુણ્ય પાપનો થાય વિનાશ,
 પાપોદયથી હું ખ થના પણ, પુણ્ય કરો ॥ સુખ શાંતિ આગ ॥૨૧॥

પાપે પડતી પુણ્યે ચડતી, પાપની ઈચ્છા પ્રગટી વાર ॥,
 પ્રભુ મળે છે પુણ્યધર્મથી, પડે હું ખ પણ ધર્મને ધાર ॥ ૨૨ ॥

પાણીના પરપોટા જેવી, ડાયા માયા વિભુશી જાય,
 પરને પોતાનું માને પણ, પોતાનું ક્યારે નહીં થાય ॥૨૩॥

પલ પછીની નહીં જખર પડે તુજ, પલપલ પ્રભુને દિલ સ્પર્શાર ॥,
 પલ પણ પ્રભુને વિસારીશ નહીં, પ્રભુની લગની પાકી ધાર ॥ ૨૪ ॥

પ્રતિક્રમણ તે પાછા ફરવું, ફરાચાર દોષથી એહ,
 પ્રતિક્રમણ વ્રતમા લાગ્યા, દોષની નિદા ગર્હા તેહ ॥૨૫॥

પ્રતિક્રમણ છે પચ પ્રકારે, દુર્ગુણ દોષોનો પશ્ચાત્તાપ,
 પ્રેમે કર ॥ આતમની શુદ્ધિ, યાચે*એવી નિશ્ચય છાય. ॥૨૬॥

પ્રત્યાખ્યાન આવશ્યક જાણો !!, શુભાશુભ ઇચ્છા પરિહાર;
 પુણ્યલ ખાનને પાનની ઇચ્છા, આદિ સહુને જ્ઞાને વાર !! ॥૨૭॥
 પોપાળાઈનું રાજ્ય ન ચલવો !!, સદા નલે નહીં પોલંપોલ;
 પાપને પાતાળે ઘાલો !! પણ, -પ્રગટ થતું કર !! સત્યનો તોલ. ॥૨૮॥
 પલપલ આયુ ઓછું થાતું, ગયો સમય નહીં પાછો આય;
 પામર જીવડા ચેતી લે !! ઝટ, પરલવમાંહી ધર્મ સહાય. ॥૨૯॥
 પત્ની તે પતિપર છે પ્રેમી, સ્વાર્પણ કરતી પતિને સર્વ;
 પતિ સાથે સુખદુઃખ સહચારી, વિનય વિવેકે ટાળે ગર્વ. ॥૩૦॥
 પુસ્તક વાંચો !! સાંભળશો શુભ, પરમેશ્વરનું કરશો જ્ઞાન;
 પાઠ્ય પુસ્તકો ગુરુગમ લેઈ, નક્કી કરી વાંચો !! ગુણવાન્ ॥ ૩૧ ॥
 પૂજા સંત્રહ ભાગ રચ્યા બે, પૂજાઓને વાંચો !! ભવ્ય !!;
 પૂજક પૂજ્ય બને પૂજાથી, એવું દર્શાવ્યું કર્તવ્ય. ॥ ૩૨ ॥
 પ્રભુ થાવું જ્ઞાન ચારિત્રે, જ્ઞાનાનંદ છે પ્રભુનું રૂપ;
 પ્રભુ પ્રેમની લગની લાગે, તો નિજ પ્રગટે પ્રભુસ્વરૂપ ॥ ૩૩ ॥
 પ્રશસ્ય, ધર્માર્થે ઉપયોગી, ક્રોધ, માન, માયા ને લોભ;
 પ્રસંગ પડતાં કરવા સારા, અશુભ કપાયોને ઝટ થોભ !!. ॥ ૩૪ ॥
 પુણ્યાર્થે મુક્ત્યર્થે દેવને, ગુરૂની ધર્મની ભક્તિ હેતુ;
 પ્રકૃતિનું અવલંબન છે, જ્ઞાનીને શુભ કર !! સંકેત. ॥ ૩૫ ॥
 પંડિતાઈ એ શા ? ખપની, -જેથી ટળે ન આપદ્ દુઃખ;
 પંડિતાઈ એ છે ખપની, -જેથી પ્રગટે સાચું સુખ. ॥ ૩૬ ॥
 પુત્ર ખરો તે માત પિતાને, વૃદ્ધ ગુરૂની કરતો સેવ;
 પિતાદિ વર્ગનાં દુઃખો ટાળે, માતાપિતા ગુરૂ માને દેવ. ॥ ૩૭ ॥
 પદવી માટે તબે !! ખુશામત, ધરે ઉત્તમ ગુણવ્રતને કર્મ;
 પ્રગટ કરે જે આનંદ જ્ઞાનને, -તે પામ્યો જાણો !! સહુ ધર્મ. ॥૩૮॥
 પવિત્ર થા !! તજ !! પાપ વિચારો, પાપાચારોનો કર !! ત્યાગ;
 પવિત્ર કર !! તન મન વાણીને, પવિત્ર થૈને કર !! પ્રભુ રાગ. ॥૩૯॥
 પવિત્ર તે જે દુર્ગુણ દોષો, -દુર્વ્યસનોથી રહેતા દૂર;
 પ્રકટ પ્રભુ તે જીવંતો જગ, પ્રગટાવ્યું સુખ અનંત નૂર. ॥ ૪૦ ॥

પ્રકટ પ્રભુ સાકારી સતો,~જેઓનું સહુ ધર્મ સ્વરૂપ,
 પૂજા કર ॥ તેઓની પ્રેમે, પડાય નહિ જેથી હુ ખરૂપ ॥૪૧॥
 પ્રભુને પરખો ॥ પ્રભુમા હર્યો ॥, પ્રભુરૂપે ચે જગમા જીવ ॥,
 પ્રભુ શરણુ છે પ્રભુપદ અર્થે, ગુણ કર્મોથી જીવ સદીવ ॥ ૪૨ ॥
 પ્રભુને દેખી પ્રિયજ નહિ કોઈ, પ્રભુનો સર્વ ઉપર સમસાવ,
 પ્રભુનું એ ભગવદ્ ગીતામા,~કથન છે સાચુ જ્ઞાને લાવ ॥ ૪૩ ॥
 પ્રેમ તે સાચો પ્રભુ ગુરૂને, સત્ય ધર્મની ઉપર થાય,
 પ્રેમ ન સાચો તે કહેવાતો, મૈથુન લોગાર્થે પ્રગટાય ॥ ૪૪ ॥
 પ્રેમ નહીં તે ચામડી રૂપે, ચામડી સ્પર્શે જે પ્રગટાય,
 પ્રેમ નહીં તે વિષય સ્વાર્થમા, ધન સત્તામાહી જે થાય ॥ ૪૫ ॥
 પતિ પત્ની આદિ જગજીવે, નિઃકામે પ્રભુ પામવા હેત,
 પ્રેમ કરે તે સદ્ગુણ ઉપર, તે પ્રેમે સાચા સ કેત ॥ ૪૬ ॥
 પ્રેમ હૃદય રૂપ પડિતાઈ, તે તો મગજ સમી છે જાણુ ॥,
 પ્રેમની કિમત પ્રેમી આડે, પ્રેમ પ્રતીતે પ્રભુ પ્રમાણુ ॥ ૪૭ ॥
 પ્રેમ ન આશુક માશુકનો જે,~મૈથુન કામે સ્વાર્થે થાય,
 પ્રેમ ન પુદ્ગલપર જે થાતો, પ્રેમ જે આતમપર પ્રગટાય ॥૪૮॥
 પ્રભુપ્રેમીની પાસ ન હૈયુ, સહુજીવો પ્રભુરૂપ જણાય,
 પ્રભુપ્રેમીની આંખો ન્યારી, થકાપ્રેમ તે લક્ષિત સુહાય ॥ ૪૯ ॥
 પ્રેમ ત્યા લીતિ દેવ ન લજ્જા, પ્રેમ ત્યા પ્રભુજી હજારહજાર,
 આત્મપ્રભુ પ્રગટાવે પ્રેમી, પ્રેમીને પ્રભુ છે નહીં દૂર ॥ ૫૦ ॥
 પતિ આદર્શ જે પત્ની સાથે, શુદ્ધપ્રેમથી વર્તે નિત્ય,
 પરપ્રમદાપર પ્રેમ ન ધારે, પત્ની સુખ હુ ખમા સમચિત્ત ॥ ૫૧ ॥
 પ્રેમ શુદ્ધવશુ પતિ પત્ની નહીં, સિદ્ધ સ્વાર્થ મનની જૂદાઈ,
 પ્રેમ ત્યા ચામડી લોગે રૂપે, હુ ખ-સકટમા જે ન સખાઈ ॥૫૨॥
 પ્રાચીન સાચુ હાલનું જૂઠું, જૂઠો એ છે વાદ વિવાદ,
 પ્રાચીન સમપ્રતિમા સાચુ ને, જૂઠું બન્ને છેજ હયાત ॥ ૫૩ ॥
 પોર્વાત્યોનું સાચુ સઘળું, પાશ્ચાત્યોનું સર્વે અસત્ય,
 પડિત એવું કદિ ન ગાને, બન્નેમા જે સત્યાસત્ય ॥ ૫૪ ॥

પ્રતિજ્ઞાપાલન ગ્રન્થ રચ્યો મેં, પ્રતિજ્ઞાપાલન શુભને હેત;
 પ્રભુપદ વરવા કરો !! પ્રતિજ્ઞા, ધર્મ્ય પ્રતિજ્ઞા સુખને દેત. ॥ ૫૫ ॥
 પાલન કરતા જેહ પ્રતિજ્ઞા, શક્તિયો પ્રગટાવે બેશ;
 પાળો !! આતમ કરી પ્રતિજ્ઞા, -તેથી દુઃખના નાસે કલેશ. ॥ ૫૬ ॥
 પાપ પ્રતિજ્ઞા કરો !! ન ક્યારે, પાપ પ્રતિજ્ઞાનો કર !! ત્યાગ;
 પરને નિજ ઉપયોગી હિતકર, કરી પ્રતિજ્ઞા પ્રેમે જાગ !! ॥ ૫૭ ॥
 પરાક્રમોને પરોપકારે, આતમ !! જગમાંહી તું જીવ !!;
 પગ પહેલા ઉપાડો !! આતમ !!, પાડે જીવો જ્યાં દુઃખરીવ. ॥ ૫૮ ॥
 પડતીમાં નહિ શોકને કરજે, ચડતીમાં નહીં ગર્વને ધાર !!;
 પડતી ચડતી સર્વજીવોની, કર્મોદયથી છે નિર્ધાર. ॥ ૫૯ ॥
 પડતી ચડતીમાં સમભાવે, સત્કાર્યોમાં જીવન ગાળ !!;
 પતિત થા !! ના પ્રાણ પડે પણ, આતમસમા સહુ જીવો ભાળ !!. ॥ ૬૦ ॥
 પાલકનો કદિ દ્રોહ ન કરજે, છુપાવ !! ના પરના ઉપકાર;
 પૂજ્યજનોની સેવા કરજે, નિઃસ્વાર્થે કર !! પરોપકાર. ॥ ૬૧ ॥
 પ્રભુ માટે જો !! પ્રભુ માટે રો !!, પ્રભુનો કર !! પૂરો વિશ્વાસ;
 પ્રભુપ્રેમી થા !! પ્રભુટેકી થા !!, પ્રભુમય થઈ જગજીવતું ખાસ. ॥ ૬૨ ॥
 પ્રભુરૂપ થઈને જીવ !! તું જગમાં, સર્વજીવોને નિજરૂપ દેખ !!;
 પ્રભુમાં નિજમાં સર્વજીવોમાં, આત્મોપયોગે દેખ !! તું ઐક્ય. ॥ ૬૩ ॥
 પ્રભુપદ વરવા કર્તા ભોકતા, કરણીમાં 'હું' ભાવને ત્યાગ !!;
 પરમબ્રહ્મધ્યાને તું પણ તે, તત્ત્વમસિ ધ્યાને ઘટ જાગ !!. ॥ ૬૪ ॥
 પ્રભુ પ્રભુ વદ !! પ્રભુ પ્રભુ સ્મર !!, શુદ્ધાતમ અહીં તું ખાસ;
 પેખો !! પરમાતમજ્યોતિ ગ્રન્થ, કીધો પ્રભુસ્વરૂપ પ્રકાશ. ॥ ૬૫ ॥
 પ્રીતિ શ્રદ્ધારૂપ છે ભક્તિ, ભક્તિ પણ છે પ્રભુનું રૂપ;
 પ્રેમ જે વ્યાપક શુદ્ધ તે નક્કી, આત્મપ્રભુનું સાધનરૂપ. ॥ ૬૬ ॥
 પ્રભુ છે સર્વજીવોની પાસે, અજ્ઞાને દેખાતો દ્વર;
 પ્રભુ છે પાસે જ્ઞાને ઘટમાં, સંતોના દિલ પ્રભુ હજાર. ॥ ૬૭ ॥
 પ્રભુથી કોટિ ગાઉ દૂરે, પાખંડી નાસ્તિક અજ્ઞાન;
 પ્રભુમય થઈને જીવે જેઓ, પ્રભુ છે તેઓ પામ્યા જ્ઞાન. ॥ ૬૮ ॥

પ્રભુની સાથે પ્રેમ ન તેનો, જઠ મૈથુન સુખમા શુદ્ધતાન,
 પરજીવોના પ્રાણને ચૂસે, પાપ કરે જસ ઘટ અજ્ઞાન ॥ ૬૯ ॥
 પ્રભુમા જીવોમા ને નિજમા, શુદ્ધપ્રેમથી ધારો ॥ ઐક્ય,
 પ્રકટ પ્રભુ થાવાને જીવ ॥ તુ, ઉપયોગે પલ પલ જીવ ટેક ॥ ૭૦ ॥
 પ્રભાતમા ઉઠીને આતમ ॥, આત્મપ્રભુના કરો ॥ વિચાર,
 પ્રગટ શુભો દોષો કયા નિજમા, વિવેકે તેનો કર ॥ નિર્ધાર ॥ ૭૧ ॥
 પ્રેમ જે શુદ્ધ તે આત્મપ્રભુમા, નરસી દેહમા નહીં તે થાય,
 સ્ત્રીને નરપર નરને સ્ત્રીપર, પ્રેમ અશુદ્ધ તે જાણ્યો જાય ॥ ૭૨ ॥
 પરની વાતોમા કયા પડતો, પોતાનું પોતે સ્ત્ર બાળ ॥,
 પહેલો સુધર ॥ તુ આતમ ॥ પોતે, અન્યો તારો લેશે ખ્યાલ ॥ ૭૩ ॥
 પ્રયત્ન ઉત્સાહ ખતને ઉઘમ, બુદ્ધિકળથી કાર્યસધાય,
 પુરુષાર્થથી દેવો રહાયે,—આવે એવો નિશ્ચય લાન્ય ॥ ૭૪ ॥
 પડતીનું લક્ષણ છે કુસ પ, અનીતિ જૂઠ્ઠાને દુર્ગુણીસ ગ,
 પાપપ્રવૃત્તિ વ્યસનપ્રવૃત્તિ, બહાલો લાગે દુર્જનસ ગ ॥ ૭૫ ॥
 પડતી લક્ષણ નવરા ગહેવું, હિંસા જૂઠ્ઠા અને વ્યભિચાર,
 પરતું અન્યાયે ધન લેવું, ચોરી જૂઠ્ઠાનો વ્યાપાર ॥ ૭૬ ॥
 પ્રામાણ્યજ મનવચ કાયાથી, મત્ય પ્રમાણિક જે નરનાર,
 પ્રતીતિ તેની કરવી પ્રેમે, બનો ॥ પ્રમાણિક ધરી વ્યવહાર ॥ ૭૭ ॥
 પ્રતીતિ કર ॥ નહીં જૂઠ્ઠા જનની, જૂઠ્ઠાના સોગન નહીં માન ॥,
 પ્રેમ તે જૂઠ્ઠાનો છે જૂઠ્ઠો, જૂઠ્ઠો કો દિન લેતો પ્રાણ ॥ ૭૮ ॥
 પ્રેમને શ્રદ્ધાવણ રી ભક્તિ, સેવા સગપણને શુ ॥ મેળ,
 પ્રેમને શ્રદ્ધાવણ લૂખાજન, લૂખામ દિર માળિયા મહેલ ॥ ૭૯ ॥
 પ્રેમને શ્રદ્ધા, જ્ઞાનવિનાની, સયોગોથી આવે જાય,
 પ્રેમને શ્રદ્ધાવણ જે જ્ઞાન તે, શુષ્કજ્ઞાન જગમા કહેવાય ॥ ૮૦ ॥
 પુણ્યબધથી શાતાસુખ છે, નવહેતુથી પુણ્યનો જ બધ,
 પુણ્યબધ છે અનેક રીતે, પુણ્યવટે ઉત્તમ સ જ વ ॥ ૮૧ ॥
 પુણ્યના જેતાલીશ લેદો છે, પુણ્યોદય ફલ લેદો જાણુ ॥,
 પુણ્યે નરભવ ધર્મની પ્રાપ્તિ, પુણ્યે શુભસયોગો માન ॥ ૮૨ ॥

પુણ્યે ઈચ્છિત વસ્તુ મળતી, પુણ્યે રણમાં મંગલ થાય;
 પુણ્યે રામ ત્યાં નગરી અયોધ્યા, પુણ્યે પગ પગ ઋદ્ધિ સહાય. ॥૮૩॥
 પુણ્ય અપેક્ષાએ પ્રભુ રીઝ છે, પાપ અપેક્ષાએ પ્રભુ કોપ;
 પુણ્ય તે કર્મપ્રભુની દૃષ્ટિ, પુણ્યનાં બીજે જગમાં રોપ !!. ॥૮૪॥
 પુણ્ય તે સુવર્ણ બેડી સરખું, પાપ તે લોહની બેડી સમાન;
 પુણ્ય પાપ એ બેના ક્ષયથી, આત્મ પ્રગટે છે ભગવાન. ॥ ૮૫ ॥
 પુણ્ય પાપ બેના ક્ષય યોગે, આત્મપ્રભુ પામે નિર્વાણ;
 પુણ્યેન્ધાવણ સમ્યગ્ દૃષ્ટિ, નિષ્કામે કરે ધર્મ સુખાણ. ॥ ૮૬ ॥
 પુણ્યેન્ધાવણ પુણ્યનાં કાર્યો,—કરવાથી નિજ મુક્તિ થાય;
 પુણ્યેન્ધાવણ કાર્યો કરતાં, સુખ પામે ને સ્વર્ગે જાય. ॥ ૮૭ ॥
 પાપનાં સ્થાનો અઢાર મોટાં, અશુભ વિચારે પાપનો બંધ;
 પાપ ઉદયમાં ખ્યાસી પ્રકારે,—આવે છે સમજે !! એ ધંધ. ॥ ૮૮ ॥
 પાપ અપેક્ષાએ પ્રભુ કોપ છે, પાપવૃત્તિ શયતાન મહાન;
 પાપનાં કારણ સર્વે છંડો !!, પાપે દુઃખને દુર્ગતિ જાણ !!. ॥ ૮૯ ॥
 પાપે સંકટ રોગ શોક સહુ, પાપે દુઃખી સહુ અવતાર;
 પાપે અણુધાર્યાં દુઃખ પ્રગટે, પાપે અપકીર્તિને હાર. ॥ ૯૦ ॥
 પાપ તે અશુભ કષાય વિચારો, દુર્ગુણ દુર્ચસને છે પાપ;
 પાપથી પાપ વધે છે જાણે, પાપોદયે પ્રગટે સંતાપ. ॥ ૯૧ ॥
 પાપ વિચારો પાપાચારો, છંડો !! અનેક રીતે ભવ્ય !!;
 પાપ તણને પુણ્ય ધર્મનાં, સ્વાધિકારે કરો !! કર્તવ્ય. ॥ ૯૨ ॥
 પાપીઓ પાપોથી મરતા, પાપીઓને પાપ જ ખાય;
 પુણ્યે જલ થલ શત્રુ ને રણમાં,—પુણ્યવંતની રક્ષા થાય. ॥ ૯૩ ॥
 પેટને ભરવા ધર્મ્ય પ્રવૃત્તિ,—કરતા તે ધર્મી કહેવાય;
 પેટને ભરવા પાપ પ્રવૃત્તિ,—કરતા લોકો નીચ ગણાય. ॥ ૯૪ ॥
 પેટને ભરવા અગાઉથી જે, સહસ્રવર્ષની કમાઈ કૃત્ય;
 પ્રપંચ પાપો કરતા લોભે, પાપીઓ તેનાં હુન્કૃત્ય. ॥ ૯૫ ॥
 પેટ ભરીને ખાતાં પણ જે, લોભે તૃષ્ણાએજ તણાય;
 પેટને માટે અન્યાયોને, પાપો કરતાં નરકે જાય. ॥ ૯૬ ॥

પેટ ભરાયા પછીથી પશુઓ, આન દે લેતા વિશ્રામ,
 પેટ ભરાયા છતા મનુષ્યો, લોભે કરતા ખૂરા કામ ॥ ૯૭ ॥
 પેટ-ઉદર ભરવાને માટે, -કર ॥ પ્રમાણિક નીતિ પ્રવૃત્તિ,
 પાપે પેટનું પોષણ કરવું, અધમજીવનની એ છે રીતિ ॥ ૯૮ ॥
 પેટ ભરાયા પછીથી સિંહો, પશુઓનો નહીં કરે ચિકાર,
 પાપી સિંહથી જન તે પાપી, લોભે કરતો દુષ્ટાચાર ॥ ૯૯ ॥
 પેટને માટે અનેક પાપો, -કરતા જગમા નર ને નાર,
 પેટને ઉત્સર્ગે અપવાદે, -ભરતા જ્ઞાની ધર્મી સાર ॥ ૧૦૦ ॥
 પત્થર તેવા જનથી સારો, જેહ કરે નહીં પરોપકાર,
 પુત્રને બદલે પત્થર જન્મ્યા, માતાપતાઘાતક અવતાર ॥ ૧૦૧ ॥
 પાપાણ્ણ કરતા તે કાઠા, નિર્દય હિંસક નરને નાર,
 પિતા માતની કરે ન સેવા, પ્રભુ સત પર લેશ ન પ્યાર ॥ ૧૦૨ ॥
 પુણ્યવત તે નરને નારી, દયા સત્ય ધરે દમ ને દાન;
 પુણ્યવત જ્યા પગલા ભરતો, ત્યા પ્રગટે છે સ્વર્ગ વિમાન ॥ ૧૦૩ ॥
 પ્રત્યાખ્યાન તે સર્વ શુભાશુભ, વાસના ઇચ્છાઓનો ત્યાગ,
 પ્રત્યાખ્યાન તે ઇચ્છાઓ પર, કાળુ ધરવો દિલ વૈરાગ્ય ॥ ૧૦૪ ॥
 પ્રત્યાખ્યાન છે અસ જ્યલેદે, દ્યોત્યાવ નિશ્ચય વ્યવહાર,
 પ્રતિક્રમે અતિચારાદિકને, આત્મશુદ્ધિ કર ॥ ધગ ॥ આચાર ॥ ૧૦૫ ॥
 પતિ થવાને યોગ્ય તે જગમા, બળ બુદ્ધિ કળ હુન્નર જાણ ॥,
 પ્રેમી શૂરને પત્ની આદિ, -રક્ષક ગૃહપતિ શુભગુણાણ ॥ ૧૦૬ ॥
 પતિ યોગ્ય જે નહીં ન પુસક, ઉમર લાયક નીતિ મુખણ,
 પ્રવીણ સર્વકલામા પૂરો, નપુસકને શુ કન્યાદાન ॥ ૧૦૭ ॥
 પતિ થવું શુભ કર્મોએ શુભ, નલાવે જે પરણી નાર,
 પતિ થવું માત્રિક શુભ કર્મે, પત્ની યોગ્ય પરણે સુખકાર ॥ ૧૦૮ ॥
 પતિ યોગ્ય જે મન વાણી ને, કાયાથી નિર્દોષ જેહ,
 પત્ની પણ નિર્દોષ યોગ્ય છે, દયા પ્રેમ વિનયાદિ ગેહ ॥ ૧૦૯ ॥
 પત્ની યોગ્ય તે શુભ કર્મી શુભ, પતિથી જેનો ભિન્ન ન સ્વાર્થ,
 પતિ પત્ની મન મેળ વિના નહિ, સદ્ગુણી દ પતોમા પરમાર્થ ॥ ૧૧૦ ॥

પતિ પત્ની થવું ગુણ કર્મોને, ધર્મ સામ્યથી તે છે યોગ્ય;
 પતિ પત્ની બન્નેમાં ભેદ, દંપતી માટે તેહ અયોગ્ય. ॥ ૧૧૧ ॥
 પરણ્યાવણુ રહેવું તે સાડું, ગુણકર્મોવણુ લગ્ન ન બેશ;
 પતિ પત્ની જ્યાં ચામડી મોઢે, થાતાં ત્યાં પછીથી છે કલેશ. ૧૧૨
 પતિ પત્ની સાર્વિક ગુણ કર્મો, સમાનધર્મે સ્વર્ગી જાણુ !! ;
 પતિ પત્ની બે તમોગુણી ત્યાં,—જીવતાં નરકનું પ્રગટે સ્થાન. ॥ ૧૧૩ ॥
 પૂર્વ ને પાશ્વિમ મેળ મળે નહિ, બન્નેની જ્યાં દિશાએ ફેર;
 યુદ્ધયને પાપને મેળ મળે નહીં. અમૃતને તેમ જાણુ !! ઝેર. ॥ ૧૧૪ ॥
 પાપી અને ધર્મી એ બેને, ગુણી હુર્ગુણીને મળે ન મેળ;
 પવિત્ર મેલાં ને નહિ બનતું, સરખામાં છે મેળનો ખેલ. ॥ ૧૧૫ ॥
 પરાક્રમે વણુ કોઈ ન માને, પરાક્રમથી જગ જીવાય;
 પરાક્રમીઓ સ્વતાંત્ર જીવે, નિર્બલ જગમાં માર્યો જાય. ॥ ૧૧૬ ॥
 પરાક્રમી તે જગમાં સાચો, દયા દાન દમ ધારે જેહ;
 પાપકર્મીનાં પાપો ટાળે, પાપે પોષે નહીં નિજ દેહ. ॥ ૧૧૭ ॥
 પરાક્રમી તે હુષ્ટ પાપીને, અન્યાયીને દેતો દંડ;
 પરાક્રમી તે અન્યલોકની,—ચઢતો સ્હાયે બની પ્રચંડ. ॥ ૧૧૮ ॥
 પરાક્રમી તે હુઃખીઓને, સંકટવેળા કરતો સ્હાય;
 પશુ પંખી જન રક્ષા કરતો, સંકટ ખૂમે બહેલો ધાય. ॥ ૧૧૯ ॥
 પવિત્ર તે જે મન વચ કાયથી, હિંસાદિકને ત્યાગે જેહ;
 પવિત્ર તે જે પાપ કરે નહિ, પાપે પોષે નહીં નિજ દેહ. ॥ ૧૨૦ ॥
 પવિત્ર તે જે રાગ રોષને, કામ ક્રોધ વ્યભિચારથી દૂર,
 પરને મારી પેટ ભરે નહીં, અનીતિ જૂઠ્ઠામે થાય ન કૂર. ॥ ૧૨૧ ॥
 પવિત્ર થા !! આતમ !! ઘટમાંથી, ત્યાગી પાપાચાર વિચાર;
 પવિત્રતાઈ માંહી પ્રભુ છે,—એવો નિશ્ચય કરીને ચાલ !!. ॥ ૧૨૨ ॥
 પવિત્ર રહો !! શયતાન નિવારી, જો !! તુજ આતમરૂપ પવિત્ર;
 પવિત્ર થાતાં આતમપ્રભુ છે,—જાણી ધારો !! પવિત્ર રીત. ॥ ૧૨૩ ॥
 પ્રસન્નતા ધર !! સાંપત સ્થિતિમાં, પ્રસન્નભાવે જીવન ગાળ !!;
 પ્રગટે—થાતું તે સહુ ભાવી, ઉન્નતિ માટે માની ચાલ !!. ॥ ૧૨૪ ॥

પ્રભુમા રહેવું એનો અર્થ છે, શુદ્ધાત્મમાહી ઉપયોગ,
 પ્રભુમા રહેવું -આત્મોપયોગજ, પ્રભુસ્મૃતિનો જે સંયોગ ॥૧૨૫॥
 પ્રભુમા રહેવું એનો અર્થ છે, પ્રભુ ઉપયોગી થવું જ એહ,
 પ્રભુમા રહીને કાર્ય તે કરવું, -નિષ્કામે પ્રભુદ્વર્જે તેહ ॥ ૧૨૬ ॥
 પ્રભુમા રહેવું એટલે આત્મ, -શુદ્ધ સ્વરૂપનું સ્મરણ છે સત્ય,
 પ્રભુમા રહીને જોવું વદવું, -લખવું બીજા કરના કૃત્ય ॥ ૧૨૭ ॥
 પ્રભુમા રહેવું એટલે પ્રભુમા, નામ ઉપાદિષ્ટ શાગનો ત્યાગ,
 જરીને પ્રભુને દિલમા ધરવા, મોહાભાવે મન વૈરાગ્ય ॥ ૧૨૮ ॥
 પ્રભુમા જીવવું એટલે પ્રભુમા, -આત્મનો ધરવો ઉપયોગ,
 પ્રભુમય જીવન તે પ્રભુરૂપે, ઉપયોગે થાવું નિર્લોગ ॥ ૧૨૯ ॥
 પ્રભુમય જીવન તે પ્રભુ સફળ, -પ્રગટાવીને જીવવું જેહ,
 પ્રભુમય જીવન તે સમર્પિત ને, જ્ઞાન ચરણ તે ભાવ વિદેહ ॥૧૩૦॥
 પ્રભુમય જીવન તે શુદ્ધાત્મ, -નિર્વિકલ્પદશા પ્રગટાવ ॥,
 પ્રભુ તે અસંખ્યપ્રદેશી આત્મ, અતરૂમાહી લગની લગાવ ॥ ૧૩૧ ॥
 પદ્મપ્રભુને પાર્શ્વજિનેશ્વર, વહુ પૂજી ધ્યાવું બેશ,
 પાપો ટળતા પ્રભુ સ્મરતા, વર્તે પૂર્ણાનન્દ હમેશ ॥૧૩૨॥
 પકડી વશમા રાખો ॥ મનને, સતનો પાલવ પકડી ચાલ ॥,
 પકડો ॥ સાન માર્ગો સઘળા, સફળ જીવેથી થાજે નહાલ ॥૧૩૩॥
 પકડાશે નહિ દુર્ગુણ બળમા, પશુપરે પકડાવું વાર ॥,
 પરતત્રતા પકડાવામા, પકડીશ નહિ મિથ્યા જ બળ ॥૧૩૪॥
 પકવ બનો ॥ સેવા ભક્તિથી, પકવપણીની કિમત થાય,
 પકવે જ્ઞાનાદિષ્ટ સહુ ગુણને, પકવ અનુભવ સત્ય સુહાય ॥૧૩૫॥
 પક્ષાર્થ ધારો ॥ અનુભવથી, પક્ષાર્થના પથે ચાલ ॥,
 પક્ષાર્થથી નહિ કચ્ચાઈ, પક્ષાર્થમા અનુભવ ભાળ ॥ ૧૩૬ ॥
 પકવાનુભવ સંગી થાવું, પાકે વય તવ અનુભવ થાય,
 પાક્યામા મિઠાઈ આવે, કાચામા ખટ્ટાશ સુહાય ॥૧૩૭॥
 પાક્યા તેની કિમત નહિ છે, પાક્યા પ્રભુને પરખ્યા જેહ,
 પાક્યા જ્ઞાની યોગી ભકતો, દેહ છતા જે થયા વિદેહ ॥૧૩૮॥

પાકે અનુભવે પલપલ માનવ, અનેક ભવમાં પાક્યો જાય;
 પક્ષાઈ જો પ્રભુની પ્રગટે, તો એ વિશ્વ પ્રેમી સુહાય. ॥૧૩૯॥
 પાકું કાચું બેના ભેદો, અનુભવમાંહી પરખ્યા જાય;
 પકવ ન બોલે કાચો બોલે, બચ્યાને ઇંડાનો ન્યાય ॥૧૪૦॥
 પાકો થા !! તું ક્ષણ ક્ષણ આતમ !!, મોહને છૂટી જ્ઞાન પચાવ !!;
 પાકો મોહને છૂટે તે છે, ચાલે નહિં શયતાનના દાવ. ॥૧૪૧॥
 પકવ થવું જગમાં મહાદુર્લભ, સંતની સંગે પકવ થવાય;
 પાકો તે છે કાળથી ન્યારો, કાચાઓને કાળજ ખાય. ॥૧૪૨॥
 પક્ષ ન પકડો !! જૂઠો ક્યારે, પ્રભુ અનુભવ પક્ષ છે સત્ય;
 પક્ષાપક્ષી મોહે જૂઠી, -કરવું તે ઉંચે જવાનું કૃત્ય. ॥૧૪૩॥
 પક્ષ જે સાચો તેને ગૃહીયે, જૂઠા પક્ષથી રહીએ દૂર;
 પક્ષાપક્ષીમાં મરવાનું, નિર્પક્ષે છે પ્રભુ હજૂર. ॥૧૪૪॥
 પક્ષ વિચારો સાપેક્ષે સહુ, સદ્ગુણીઓનો કરજે પક્ષ;
 પક્ષ કરી લે !! ધર્મનો સાચો, દુર્ગુણ છૂટવા થાજે દક્ષ. ॥૧૪૫॥
 પક્ષપાતમાં જગ ખંધાણું, કરીને પક્ષની તાણાતાણું;
 પક્ષપાત તજ !! અંતર દેખી, નિર્પેક્ષે છે કેવલજ્ઞાન. ॥૧૪૬॥
 પક્ષો મત પંથો સઘળા જે, અનેકાંતમાં તેહ સમાય;
 પક્ષપાત પણ નય સાપેક્ષે, ન્યાયકર્તાથી ધર્મ જણાય. ॥૧૪૭॥
 પક્ષપાતી જે અજ્ઞાનીઓ, કરી કદાચહ અહે ન સત્ય;
 પક્ષવાદીની સર્વ જાન્યુઓ, -તપાસીને કર !! સાચું કૃત્ય. ॥૧૪૮॥
 પક્ષવાદી એકાંતે જેઓ, -પાખંડીઓ તેહ ગણાય;
 પરતું સત્ય અહે નહિં મોહે, -સમજી કદાચહી જે થાય. ॥૧૪૯॥
 પગપર ઉભા રહીને ચાલો !!, પરાશ્રયી થાવો !! નહિં લેશ;
 પરની આશા ધરી ન મુઝો !!, પ્રભુ વિશ્વાસે થા !! તું બેશ. ॥૧૫૦॥
 પગસમ સેવાધર્મ વિચારો, પગસમ સેવા ધર્મનાં કૃત્ય;
 પગવણુ ઉભું રહે ન કોઈ; સેવા ધર્મનું એવું સત્ય. ॥૧૫૧॥
 પરસ્પરે ઉપકાર કરીને, એક બીજાની સેવા થાય;
 પગસમ બ્રહ્માંડે સેવાનાં, -કૃત્યોથી જગ જીવતું થાય. ॥૧૫૨॥

પગને પકડો ! ' પહેલા ગ્રેમે, પગની પહેલી સેવા થાય,
 પગસમ પહેલા સેવા કૃત્યો, -ક્રવાથી પ્રભુમા જીવાય ॥૧૫૩॥
 પગ પૂજતા જ્યા ત્યા પહેલા, સેવાનો એ મહિમા બાણ ! !,
 પગ અટકે તો અટકે સઘળું, સમજી સેવા કરે ! ' ગુણખાણ ॥૧૫૪॥
 પગના ઉપર ઉભો રહીને, બળકળ બુદ્ધિ જ્ઞાનથી જીવ ! !,
 પગથી સહુ કર્તવ્ય કરીને, યા ! ! તુ આતમ ' ! ભાવે શિવ ॥૧૫૫॥
 પગથીઆ સમ સેવા પથો, ધર્મપગથીએ મૂકો ! ! પાદ;
 ધર્મપગથીએ પાદ પડ્યા તો, અતરૂમા પ્રગટે આદહાદ ॥૧૫૬॥
 પગથીઆ બહુ મુક્તિના છે, અસ જ્યલેદે બાણ ! ! તેહ,
 પગથીઆ જેમ ઉચા આવે, ચડતા પ્રગટે ગુણગણ ગેહ ॥૧૫૭॥
 પગથીએ ચડવું તો પ્રતિદિન, ચડતા પાછો પગ નહિ મૂક ! !,
 પગલે પગલે દષ્ટિ રાખી, -ચડતા પ્રભુને લેશ ન ચૂક ! ! ॥૧૫૮॥
 પ્રત્યાખ્યાન તે ઇચ્છારોધે, ઇચ્છારોધ તે પ્રત્યાખ્યાન,
 પ્રત્યાખ્યાન તે મોહને હણવો, સમતા એ થાવો ! ! ભગવાન ॥૧૫૯॥
 પ્રત્યાખ્યાન તે ઇચ્છાઓને, વાગી ધગ્વો શુભ સતોષ,
 પ્રત્યાખ્યાન કરીને આતમ ! !, ચિદાનંદ પ્રભુતાને પોષ ! ! ॥૧૬૦॥
 પચન થાય એવું સહુ ખાવું, -જેથી અજીર્ણ રોગ ન થાય,
 પચાવીને આગળનું ખાવું, -જેવી માદા નહિ પડાય ॥૧૬૧॥
 પચાવનાથી પ્રભુ શક્તિ છે, ગુરૂગમ જ્ઞાનને પૂર્ણ પચાવ ! !,
 પચાવવું કરતો તે પૂરો, લેતો તે પ્રભુ પદના વ્હાવ ॥૧૬૨॥
 પચાવનામા આનંદ શક્તિ, નહિ પચે ત્યા કલેશો થાય,
 પચાવવામા કૃપા પ્રભુની, નહિ પચાવે મરી તે જાય ॥૧૬૩॥
 પચાવવું વિરલા કોઈ બાણ, કાચો પારો જીરવે જેહ,
 પચાવે તે પાકા થઈ જાતા, તેનો પ્રભુમા સાચો રનેહ ॥૧૬૪॥
 પચાવીને ભૂખ લાગતા જે, -ખાવે પચેજ એટલું જેહ,
 પુષ્ટિ પામે અનુભવ પામે, આરોગી રહેતો જગ તેહ ॥ ૧૬૫ ॥
 પચાવ ! ! કાચો પારો દરમા, શક્તિયોથી સર્વ પચાવ ! !,
 પચાવ ! ! ગુરૂગમ જ્ઞાન મદીને, પ્રભુપદ લેવાના એ વ્હાવ ॥૧૬૬॥

પછડાઇશ નહિં ગર્વ કરીને, કોયે અન્યને નહિં પછાડ ! !;
 પછાડવું નહિં કેમને સારૂં, ઉચ્ચ થવામાં પ્રેમ લગાડ ! !. ॥૧૬૭॥
 પ્રેમ ત્યાં આંતરે છે નહિં ક્યારે, પ્રેમ ત્યાં પટંતરે નહિં થાય;
 પ્રેમ ત્યાં ખાલી પટુતા છે નહિં, પ્રેમ ત્યાં જોટા છે નહિં ન્યાય ॥૧૬૮॥
 પ્રેમની વાતો પ્રેમી જાણે, વાગ્યાં જેને પ્રેમનાં ખાણુ;
 પ્રેમના ખ્યાલા પીધા જેણે, પ્રભુમાં તેહ થયા મસ્તાન. ॥ ૧૬૯ ॥
 પ્રેમીએને પ્રેમી જાણે, પ્રેમનાં જગમાં નહિં જાનર;
 પ્રેમ ત્યાં મરવું લેદ નહિં છે, શુદ્ધ પ્રેમ ત્યાં નહિં વિકાર. ॥૧૭૦॥
 પ્રભુથી પ્રેમ જો લાગ્યો પૂરો, વિશ્વપ્રેમી આતમ થઈ જાય;
 પ્રેમમાં પડદો રહે ન ક્યારે, અનુલવીને અનુલવ થાય. ॥ ૧૭૧ ॥
 પઠન કરો ! ! સહુ વિદ્યાઓનું, પઠન કર્યાથી જ્ઞાન સુહાય;
 પઠતાં પઠતાં વિદ્યાવૃદ્ધિ, મૂર્ખાઓ પણ જ્ઞાની થાય. ॥ ૧૭૨ ॥
 પડછાયો છે માયાનો બહુ, માયા પડછાયો કર ! ! દૂર;
 પડતી માયા પડછાયામાં, ચડતી ભક્તિમાંહી સમૂળ. ॥ ૧૭૩ ॥
 પડતી થાતી દુર્બુદ્ધિથી, સદ્બુદ્ધિથી ચડતી થાય;
 પડતીનાં લક્ષણ છે દુર્ગુણ, દુર્ગુણનોમાં મન મલકાય. ॥ ૧૭૪ ॥
 પડતીનાં અજ્ઞાન ને આળસ, ચડતીમાંહી જ્ઞાન ને શૂર;
 પડતીમાંહી કુસંપ કળ્યા, ચડતીમાંહી સંપત્તિ નૂર. ॥ ૧૭૫ ॥
 પડતી સ્વર્થને જૂઠા મોહો, ચડતી આત્મપરાક્રમે થાય;
 પડતી ત્યાં મતલેદો ઝાઝા, ચડતીમાં મતલેદ ટળાય. ॥ ૧૭૬ ॥
 પડતી ચડતીનાં સહુ લક્ષણ, દ્રવ્ય ને ભાવ થકી છે અનેક;
 પડતીનાં સહુ લક્ષણ છંડી, ચડતી કરશે ધરીને ટેક. ॥ ૧૭૭ ॥
 પડતી દશામાં પૂર્ણેત્સાહે, ચડતીના સહુ કરો ! ! વિચાર;
 પડતીની પાછળ છે ચડતી,—એવો નિશ્ચય કરીને ચાલ ! !. ॥૧૭૮॥
 પડતી દશામાં પ્રભુને ભજીલે ! !, પડતીદશામાં ધર્મ ન ચૂક ! !;
 પડતીદશામાં દીન બનો ! ! નહિં, સદ્ગુણનાં કાર્યો નહિં મૂક ! !. ॥૧૭૯॥
 પડતીમાંહી પ્રભુની શ્રદ્ધા,—પ્રીત ધરીને આગળ ચાલ ! !;
 પડતી પાપોદયથી થાતી, ધર્મમાર્ગમાં જીવન ગાળ ! !. ॥૧૮૦॥

પડતી ચડતી છે નિજ હાથે, સમજી સાચો મારગ જાલ ! !,
 પડવુ ચડવુ છે નિજ સાથે, સમજીને ત્યજ ! ! જૂઠા ખ્યાલ ॥૧૮૧॥
 પડતી ચડતી લક્ષણ જાણી, ચડતીના સહુ કરો ! ! ઉપાય,
 પડિત લોકોની જ સલાહ, ચડતીના સમજતા ન્યાય ॥ ૧૮૨ ॥
 પડતી પાપોદયથી થાતી, ચડતી પુર્યોદયથી થાય,
 પડતીના કારણ છે પાપો, ચડતી કારણ ગુણો ગણાય ॥૧૮૩॥
 પ્રતિક્રમણ તે પાપ કરેલા, -તેનો કરવો પશ્ચાત્તાપ,
 પ્રતિક્રમણ તે આત્મદયા તરફ, વળવુ હરીને મહુ સ તાપ ॥૧૮૪॥
 પ્રતિક્રમણ તે આત્મવિશુદ્ધિ, -કરવાના આચાર વિચાર,
 પ્રતિક્રમણ તે આશ્રવમાર્ગથી, પાછા ફરવુ તે નિર્ધાર ॥૧૮૫॥
 પતન થતુ ક્રોધે ને કામે, માયાલોભથી મવાય બ્રહ્મ,
 પતનથી ઉઠ્યા ચઢીને પડવુ, ઉચ્ચદયાથી થાવુ બ્રહ્મ ॥૧૮૬॥
 પતન થતુ વારો ! ! સહુ જીવન, પતિતોનો કરવો ઉદ્ધાર,
 પડતાઓને સહાય આપી, ચડતા કરશે કરી ઉપકાર ॥૧૮૭॥
 પતન તે પાપ વિચારાચારે, જગમા સર્વ જીવોનુ થાય,
 પતન તે અજ્ઞાને અનુદ્યોગે, આજસ ઈર્ષ્યાથી સમજાય ॥૧૮૮॥
 પતાવવા ઝઘડા સહુ ન્યાયે, પતવો ! ! દેવા ક્રીધા મર્વ,
 પત ગ પેઠે મનહુ જાણી, -વશમા કરજે ત્યજીને ગર્વ ॥૧૮૯॥
 પતિતદશા મિથ્યાત્વે થાતી, પતિત દશાનુ કારણ મોહ,
 પતિતદશાનુ કારણ મૂર્છા, કામ ક્રોધને માયા દ્રોહ ॥૧૯૦॥
 પતિતોદ્ધારક પરમ ગુરુ છે, પતિતોદ્ધારક ઈશ્વર દેવ,
 પતિતોને ઉઠ્યા જે લાવે, તેની સાત્વિક સુખકર સેવ ! ! ॥૧૯૧॥
 પ્રતીતિથી પ્રભુ આખી થાવે, પ્રતીતિ ત્યા વર્તે છે નિત્ય,
 પ્રતીતિથી છે મેવા ભકિત, પ્રતીતિથી છે ધર્મની ગીત્ય ॥૧૯૨॥
 પ્રતીતિ ચૂકે સહુ ચૂકાતુ, પ્રતીતિ નાથે આત્મવિનાશ,
 પ્રભુપ્રતીતિવણુ જીવો મહુ, -હુ ખી જગમા બને ઉદાસ ॥૧૯૩॥
 પરતત્ર છે જીવો કારણે, જ્યા ત્યા જગમા રહે ગુલામ,
 પરતત્ર લોકો છે હુ ખી, બનતા અશક્તિનુ તે કામ ॥૧૯૪॥

પરતંત્રતા અજ્ઞાને છે, કુસંપ કલેશને દ્વેષથી બાળુ ! !;
 પરતંત્રતા કુસંપ મોહે, એકથ વિના જગમાં તે નાન ! !. ॥૧૬૫॥
 પરતંત્રને દુઃખ સદા છે, પરતંત્રતા નરકનીવાસ;
 પરતંત્રતા બેડી તોડી, સ્વતંત્ર થાવામાં સુખ ખાસ. ॥૧૬૬॥
 પરતંત્રથી છુવે ગુલામો, પરતંત્રનું છવન ટાળ ! !;
 પરતંત્રતા વિષયના રાગે, પરતંત્રતા દુઃખની બાળ. ॥૧૬૭॥
 પરતંત્ર જે દેશને કોમો, -તેનું જગમાં રહે ન નામ;
 પરતંત્રની નહિં હયાતી, પરતંત્રનું નહિં છે ઠામ. ॥૧૬૮॥
 પરતંત્ર તે પામર નિર્બળ, પરની આશાયે છવંત;
 પરતંત્ર તે પશુના સરળો, દેહ છતાં પણ તેહ મરંત. ॥૧૬૯॥
 પરતંત્રતા ટાળો ! ! નિજની, સર્વલોકને કરો ! ! સ્વતંત્ર;
 પરતંત્રતા ચોડો ! ! ન કોની, સ્વતંત્રતાના કુંકો ! ! મંત્ર. ॥૧૭૦॥
 પરતંત્રતા છે અંધારું, સર્વદુઃખનું કારણ બાળુ ! !;
 પડતી કરણ અશક્તિ હેતુ, પરતંત્રતા છે દુઃખખાણુ. ॥૧૭૧॥
 પરતંત્રતા સર્વપ્રકારની, -ટાળી સ્વતંત્રતા પ્રગટાવ ! !;
 પ્રભુસમ થાવા સ્વતંત્રતાના, -આચારોને વિચારો જગાવ ! !. ॥૧૭૨॥
 પતિ પત્નીના ગુણ કર્મોને, સમજી વર્તે તે સુખપાય;
 પતિ થવું જગમાં મહાદુર્લભ, પતિપણું શક્તિજ સુહાય. ॥૧૭૩॥
 પતિ થતો સ્વતંત્ર જે માનવ, પત્ની પણ પતિ પ્રેમી સુહાય;
 પત્ની રક્ષણ કરે પતિ તે, પામરથી નહિં પતિ થવાય. ॥૧૭૪॥
 પતિ થવું છે સ્વાર્પણ ભોગે, પત્ની સાથે એકતા ભાવ ! !;
 પતિ સાત્વિક સાત્વિક પત્નીયો, સ્વર્ગ સમું છે જગ સુખ દાવ. ॥૧૭૫॥
 પ્રેમાર્પણથી પત્ની સુહાતી, પતિની ઉપર જે અર્પાય;
 પતિને આત્મપ્રભુ સહુ માને, જગમાં પતિવૃતા તે ગણાય. ॥૧૭૬॥
 પત્ની પણ છે ગુણ કર્મોથી, સાત્વિક પત્ની દેવી સમાન;
 પતિની સાથે સુખ દુઃખમાંહી, આત્મ સમી વર્તે ગુણખાણુ. ॥૧૭૭॥
 પત્નીમાં નિજ આત્મ દેખે, -તે પતિ થાવા યોગ્ય ગણાય;
 પ્રતીતિ મૂકે પત્નીપર જે, -પ્રેમથી સાત્વિક પતિ ગણાય. ॥૧૭૮॥

પતિની કરણી દુર્લભ જગમા, પત્ની કરણી દુર્લભ જાણુ !,
 પતિ પત્ની જ્યાં પ્રેમે એક છે, ત્યાં સાત્વિક સુખની છે ખાણુ ॥૨૦૯॥
 પતિપણુ જ્યાં ચામડી મોઢે, પતિપણુ તે સત્ય ન જાણુ !,
 પત્નીપણુ જ્યાં ચામડી મોઢે, તે કેવળ છે દુઃખની ખાણુ ॥૨૧૦॥
 પ્રેમ પ્રતીતિ જન્મેને નહિ, જન્મેના જ્યાં સ્વાર્થો વિદ્ય,
 પતિને પત્ની ત્યાં નહિ સાચા, વિષય સ્વાર્થથી જન્મેદિન ॥૨૧૧॥
 પતિવૃતાનો ધર્મ છે મોટો, પત્ની વૃત્તનો ધર્મ મહાન,
 પતિવૃતાના શુભ કર્મોથી, પત્નીયો થાવે ભગવાન ॥૨૧૨॥
 પતિવૃતાઓ જગ દેવીયો, દેશ કેમમા જ્યાં ઉભરાય,
 પ્રગટ પ્રભુ શકિતયો ઉછળે, જ્ઞાનનદની લીલા થાય ॥૨૧૩॥
 પરણ્યા એટલા પતિ ન સાચા, પરણી એટલી પત્ની ન જાણુ !,
 પતિ પત્નીપણુ ધર્મ પ્રેમથી, ધર્મ લગ્ન આચારે માન ! ॥૨૧૪॥
 પત્ની દુઃખો ટાળે પતિ તે, પતિની બહારે પત્ની ધાય,
 પતિ પત્ની જ્યાં સાત્વિકભાવે, ગૃહસ્થ દશાનુ સુખ પ્રગટાય ॥૨૧૫॥
 પતિ પત્ની જ્યાં સ્વાર્થણુ ભાવે, અરુપરસમા છુવે તેહ,
 પતિ પત્ની જ્યાં ધર્મ પ્રેમથી, ધર્મમાર્ગમા વર્તે તેહ ॥૨૧૬॥
 પતિ પત્ની જ્યાં વિષય ભોગની, માત્રેચ્છાયે ત્યાં નહિ સુખ,
 પતિ પત્ની જ્યાં અન્યો અન્યમા, પ્રહાને દેખે ત્યાં નહિ દુઃખ ॥૨૧૭॥
 પતિ પત્ની જે રાજસૂ તામસૂ, સાત્વિક ભેદે નરને નાર,
 પતિ પત્ની જે સાત્વિક પ્રેમે, વર્તે તો વૈકુઠ જનાર ॥૨૧૮॥
 પથ્યને પાળો ! ! પથ્યથી વર્તો ! !, ધારો ! ! પથ્ય વિચારાચાર,
 પુષ્ટિ કરવા પથ્ય મળાનુ, આચરતા છે સુખ નિર્ધાર ॥૨૧૯॥
 પદબ્રહ્મ થાતા નિર્જળ જન, નબળામ્ને જે ધરનાર,
 પદબ્રહ્મે સુખ શાન્તિ નહિ, દુઃખ કલેશને પામે હાર ॥૨૨૦॥
 પદવી ઉઘી ત્હારી આતમ ! !, ત્હારી પદવીને સભાળ ! !,
 પદવી જાળવી રાખો ! ! મારી, પદવીને પામી નહિ હાર ! ! ॥૨૨૧॥
 પદવી જે તે સુખ કરનારી, જ્ઞાન પ્રકાશક પદવી જાણુ ! !,
 પદવી જે નિરૂપાધિ દશા છે, -તેમથી પ્રગટે નિર્વાણુ ॥૨૨૨॥

પદને ગદ્યમા લખવું સારું, પદને ગદ્યમાં સાચું જોલ ! !;
 પદ્ધતિ આત્મસ્વભાવની ધારો ! !, તેથી પ્રભુ સમ થાશે તોલ. ॥૨૨૩॥
 પરગળુમા છે સ્વાર્પણ શક્તિ, પરગળુ માંડી છે પરમાર્થ;
 પરગળુ પ્રભુને પામે પૂરા, અંતે રહે ન તેમાં સ્વાર્થ. ॥૨૨૪॥
 પરોક્ષને પ્રત્યક્ષના ભેદે, - કરો ! ! ન જગમાં વાદ વિવાદ;
 પરોક્ષ વા પ્રત્યક્ષદશામાં, પ્રભુ ગુણોનો લેવો સ્વાદ. ॥૨૨૫॥
 પરચો પૂરે પ્રભુ તે જાણો ! !, પરદુઃખમાંજક પ્રભુ ગણાય;
 પરદુઃખોને દૂર કર્યામાં, ધર્મી પણાની શક્તિ સુઠાય. ॥૨૨૬॥
 પરદેશી વા નિજદેશીની, આનમભાવે કરવી સેવ;
 પરને પોતાનામાં આતમ ! !, આતમ તે પરમાતમ દેવ ॥૨૨૭॥
 પરધર્મીનું સારું ગ્રહવું, પરધર્મીના ગુણને ધાર ! !;
 પરધર્મીની કરો ! ! ન હિંસા, સ્વધર્મ શ્રદ્ધા પૂરી ધાર ! !. ॥૨૨૮॥
 પરબો માંડો ! ! જ્યાં ત્યાં સુખકર, પરબો માંડે ધર્મ છે બેશ;
 પરબો અનેક પ્રકારે જાણો ! !, સારી પરબો ધરો ! ! હંમેશ. ॥૨૨૯॥
 પરબડીયો છે દયાનું ખાતું, પરબડીયો છે દયાનું સ્થાન;
 પરબડીયોથી પ્રભુ પ્રગટાશે, થાતાં સત્ય દયા મસ્તાન. ॥૨૩૦॥
 પરબ્રહ્મ છે અનંત શક્તિ, અનંત ગુણ પર્યાયનું ધામ;
 પરબ્રહ્મ જો દીલમાં પ્રગટે, કર્મી છતાં આતમ નિષ્કામ. ॥૨૩૧॥
 પરબ્રહ્મની અનંત શક્તિ, - તેનો મહિમા અપરંપાર;
 અનંત નામે અનંત રૂપે, નિરાકાર નહિં તે સાકાર. ॥૨૩૨॥
 પરમાર્થોમાં જીવન ગાળો ! !, પરમાર્થોથી જીવ્યું ગણાય;
 પરમાર્થી સમ કોઈ ન મોટું, પરમાર્થોમાં પ્રભુ પ્રગટાય. ॥૨૩૩॥
 પરમાર્થી છે ભકતને શૂરો, પરમાર્થીને હોય ન ભેદ;
 પરમાર્થી નિર્મોહ થા ! ! તું, પરમાર્થીમાં સ્વાર્થ ન ખેદ. ॥૨૩૪॥
 પરમાર્થી ભય કાળને જીતે, સર્વજાતના જીતે ખેદ;
 પરમાર્થી સહુ ધર્મી ગણાતો, વિશ્વ ત્રેમી નિશ્ચયથી વેદ. ॥૨૩૫॥
 પરમાર્થે જીવ્યું તે જીવ્યું, બાકી જીવ્યું નિષ્ફળ જાણ ! !;
 પરમાર્થોમાં આતમ મારા, અર્પણ જા ! ! પામી જ્ઞાન. ॥૨૩૬॥

પગ્માર્થે છે સર્વ મળેલું, પરમાર્થે વાપર ! ! નિષ્કામ,
 પરમાર્થો કરવામા આતમ ! !, તારૂ શિવપુર નિશ્ચય કામ ॥૨૩૭॥
 પરમાર્થી થા ! ! સ્વાર્થ તણને, પરમાર્થે પ્રગટાતા દેવ,
 પરમાર્થે પરમેષ્ઠી પદ છે કરજો પચ પ્રભુની સેવ, ॥ ૨૩૮ ॥
 પરમેષ્ઠીમા આતમ તુ છે, જેઠ પ્રહ્લ સિદ્ધાતમ ધ્યાવ ! !,
 પરલોકે છે ધર્મ સહાયક, આત્મસ્વરૂપમા લયને લાગ્ય ! ! ॥૨૩૯॥
 પરવશ થા ! ! નહિ મોહે જ્યા ત્યા, કામે પરવશ આત્મ શુભામ,
 પરવશતા છે કામ વિચારે, ઠગવાનુ તેથી નહિ કામ ॥૨૪૦॥
 પરવશ કામે ચક્રી ઇન્દ્રો, પરવશતામા પ્રેમ ન હોય,
 પરવશતા છે દેહાધ્યાસે, અસ્થિર મનહુ જ્યા ત્યા જોય ॥૨૪ ॥
 પરવશતા છે ચામડી મોહે, નામ રૂપ મોહે પરતત્ર,
 પરતત્રને જ્ઞાન ન નિજનુ, નિર્મોહી છે શુદ્ધ સ્વતત્ર ॥૨૪૨॥
 પરવશ કર્મે સર્વજીવો છે, સ્વતત્ર સિદ્ધાતમ જીનગય,
 પરતત્રતા ત્યા નહિ સુખ છે, સ્વતત્રતા ત્યા સુખડા ઉભરાય ॥૨૪૩॥
 પરવશ થાવાના સહુ કારણ, ચેતન સમજી દૂર નિવાર ! !,
 પરવશ થાવુ ત્હને ધટે નહિ, આતમ આપ સ્વરૂપસ જાળ ! ! ॥૨૪૪॥
 પરવશતા છે કામિની મોહે, પરિવ્રજે પરવશતા ધાર ! !,
 પરવશ થાવુ નરકના સરખુ, સ્વતત્રતામા સુખ નિર્ધાર ॥૨૪૫॥
 પર્વ સરિખા સતજનો છે, પર્વ સરિખો ધ્યાનનો કાળ,
 પર્વ થકી પણ અધિકી જાણે ! !, -આતમ ભાવના સુખડરનાર ॥૨૪૬॥
 પર્વાનો શિવ જાવા માટે, સર્વ લોકને છે નિર્ધાર,
 પર્વાનો છે પ્રભુ પદ લેવા, જ્ઞાનને ધ્યાન થકી નિર્ધાર ॥૨૪૭॥
 પરસેવો વાળી જે કાયો, -કરતા તેજો ઉત્તતિ પાય,
 પરસેવો વાળ્યા વણુ કાર્યની, -સિદ્ધિ જગમા કદિ ન થાય ॥૨૪૮॥
 પરસેવો નવગજ વાળે જે, પ્રભુ આદિ શુભપદને પાય,
 પરમાર્થે સ્વાર્થે જે ઉદમ, -કરતા તે ઇચ્છિત ને પાય ॥૨૪૯॥
 પરસ્વાધીન થાશે નહિ ક્યારે, સ્વપ્ને નહિ પરતત્રને સુખ,
 પરિહર ! ! પરવશતાના કારણ, આત્મસ્વભાવે સહેજે સુખ ॥૨૫૦॥

પરિહર !! મોહાદિ વૃત્તિયો, પરિહર !! મમતા રાગને રોષ;
 પરિહર !! પડતીનાં સહુ કારણ, પરિહર !! પોતાના સહુ દોષ. ॥૨૫૧॥
 પરિહરજે સહુ દુઃખનું કારણ, આત્મશક્તિઓ સહુ પ્રગટાવ !!;
 પરિહરવું ને ગ્રહવું એ બે, તેથી ન્યારો આતમ ભાવ !! ॥૨૫૨॥
 પરાક્રમેથી જીવો !! જગમાં, પરાક્રમી છે આતમ રાજ;
 પરાક્રમો પરમાર્થે વાપર !!,-તેથી મળશે શિવપુર રાજ્ય. ॥૨૫૩॥
 પરાક્રમીયોનું જીવ્યું સફળું, પરાક્રમી જ્યાં ત્યાં પરખાય;
 પરાક્રમો કરવામાં જીવન,-ગાળી જીવો !! આતમ રાય. ॥૨૫૪॥
 પરંપરાનું સત્ય ગ્રહો !! સહુ, પરંપરા સાચી તે ધાર !!;
 પરંપરા જે સ્વોત્તતિકર છે,-તેના યોગ્ય ધરો !! આચાર. ॥૨૫૫॥
 પરાલવોથી દીન બનીશ નહિં, પરાલવોથી થાવ !! સચેત;
 પરાલવોથી ઉઠી આતમ !!, પ્રભુ થાવાના ધર !! સંકેત. ॥૨૫૬॥
 પરાલવોથી ગભરાતો નહિં, પરાલવો છે ઉત્તતિ હેત;
 પરાભૂત થઈ શક્તિ જગાવે,-તેના બળીયા સહુ સંકેત. ॥૨૫૭॥
 પરાભૂત થઈ જીવે જેઓ, સ્વતંત્ર થાવા કરે ન કાજ;
 પરાભૂત તે મડદા સરખા, જગમાં રહે ન તેની લાજ. ॥૨૫૮॥
 પરિક્રમણુ છે ધર્મે સાડું, સેવાલક્ષિતમાં સુખકાર;
 પરિક્રમણુ કર !! જ્ઞાને આતમ !!, કર !! મોહાદિકનો પરિહાર. ॥૨૫૯॥
 પરિગ્રહે પ્રભુ દૂર વસે છે, પરિગ્રહે પ્રભુ નહીં પરખાય;
 પરિગ્રહ મોહીથી પ્રભુ ન્યારો, ગરીબતા ત્યાં પ્રભુ પ્રગટાય. ॥૨૬૦॥
 પરિગ્રહ ગ્રહના સરખો દુઃખકર, પરિગ્રહમોહે મુક્તિ ન થાય;
 પરિગ્રહ મમતા પ્રીતિ જ્યાં ત્યાં, પ્રભુ પ્રીતિ ત્યાં નહિં સુહાય. ॥૨૬૧॥
 પરિગ્રહ રાગે પ્રભુ મળે નહિં, પરિગ્રહ ત્યાગે પ્રભુ હજૂર;
 પરિગ્રહીને સ્વપ્ને સુખ નહિં, અંતે તેમાં ધૂળની ધૂળ. ॥૨૬૨॥
 પરિગ્રહ લાલચ ગુલામી ત્યાં છે, પરિગ્રહ મોહે પાપો થાય;
 પરિગ્રહીને ધર્મ ન મુજે, પરિગ્રહી છે નહિં નિર્માય. ॥૨૬૩॥
 પરિગ્રહ બાહ્યાંતર બે ભેદે, આંતર મમતા પરિગ્રહ ત્યાગ !!;
 પરિગ્રહ ત્યાગે સાધુના પણ, પ્રભુ સરખો મન ધરજે રાગ ॥૨૬૪॥

પરિગ્રહ મોહ તત્ત્વાથી અતરૂ, આત્મપ્રભુનો અનુભવ થાય,
 પરિગ્રહ માટે પ્રભુ ભજે તે, જડનો કામી મૂઢ ગણાય ॥ ૨૬૫ ॥
 મત તપ જપ કિરિયાની મમતા, અહ તા તે પણ પરિગ્રહ જાણી ॥,
 પરિગ્રહ સાત્વિક ભાવનો ત્યાગે, શુદ્ધ બુદ્ધ થાતો ભગવાન ॥ ૨૬૬ ॥
 પરિચય કરીને મનુષ્ય પરખે ॥, પરિચયથી ગુણ દોષ જણાય,
 પરિચય કરીને શ્રદ્ધા ધારે ॥, પરિચય થાતા નિશ્ચય થાય ॥ ૨૬૭ ॥
 પરિણામે છે બધ જીવેને, શુભાશુભ પરિણામ તે જાણી ॥,
 પરિણમણુ આતમમા માડે, -નેથી પ્રગટે કેવળજ્ઞાન ॥ ૨૬૮ ॥
 પરને પરિતાપક નહિ બનશે, પદોપકારો કરીને વર્તે ॥,
 પરિત્રાણુ કરે ॥ અન્યજીવેનુ, મોક્ષ જવાની એછે શર્ત ॥ ૨૬૯ ॥
 પરિપાલન કરે ॥ ગ્રેમે સહુનુ, પરિપૂર્ણ નિજ પ્રદાને ભાવ ॥,
 પરિપૂર્ણતા છે નિજમાહી, નિશ્ચય એવો અતરૂ લાભ ॥ ૨૭૦ ॥
 પરિબ્રમણુ છે કર્મ જગતમા, અજ્ઞાને પરિબ્રમણુ થાય,
 પરિબ્રમણુ છે મોહોદયથી, પરિબ્રમણુ ધર્મે સુખદાય ॥ ૨૭૧ ॥
 પરિબ્રમણુ સાડે ને ખોટું, કરજે તેનો મત્ય વિવેક,
 પરિબ્રમણુ કરે ॥ પ્રભુને માટે, ધારી સત ગુરૂની ટેક ॥ ૨૭૨ ॥
 પરિવર્તન આચાર વિચારે, અન ત જનમા થયા ને થાય,
 પરિવત ન પર્યાયે સહુમા, સમય સમય દ્રવ્યે વર્તાય ॥ ૨૭૩ ॥
 પરિવર્તન સારા ને ખોટા, સર્વદેશમા થયા ને થાય,
 પરિવર્તનશીલ જગ સહુ જાણે ॥, એવો છે કુદ્રતનો ન્યાય ॥ ૨૭૪ ॥
 પર પરિવાહ ન ખોલે ॥ જગમા, પરની નિહા કરવી વાર ॥,
 પરના મર્મે નહિ પ્રકાશે ॥, પરના સદ્ગુણ હૃદયે ધાર ॥ ૨૭૫ ॥
 પરિશ્રમ કરે ॥ નિજ ક્ષિતને માટે, પદોપકારે પરિશ્રમ ધાર ॥,
 પરિશ્રમ કરીને આગળ જાણુ, -એવો નિશ્ચય દીલમા ધાર ॥ ૨૭૬ ॥
 પરિણ બનીને કરે ॥ પરીક્ષા, સત્ય જૂઠનો નિશ્ચય ધાર ॥,
 પદોપકારો કરે ॥ નિષ્કામે, આનંદમા મન ॥ જીવન ગાળ ॥ ૨૭૭ ॥
 પદોપકારીનો પ્રતિ બદલો, -વાળવા માટે સર્વે ત્યાગ ॥,
 પદોપકારી સમકિત હાતા, ગુરૂપર ધરજે પુરણ રાગ ॥ ૨૭૮ ॥

પર્યાપ્તિ શઠ સમજો !! જ્ઞાને, પર્યાપ્તિ કરજો જ્ઞાન;
 પર્યાપ્તિ નિજ પરના સમજો, - તેને પ્રગટે સમ્યક્જ્ઞાન. ॥ ૨૭૯ ॥
 પર્યાપ્તિ કરી નિજ ગુણની, શુદ્ધિ કરવા ધર !! ઉમંગ;
 પર્યાપ્તિ નિજના સહુ જાણો !!, બ્રહ્મ લાવમાં ધારો !! રંગ. ॥ ૨૮૦ ॥
 પર્વ પશુસણ જગમાં મોટું, જૈનકોમનું પર્વ મહાન;
 પર્વ પશુસણ પામી આતમ !!, તપ જપ સંયમ કરજો ધ્યાન. ॥ ૨૮૧ ॥
 પર્વત દૂરથી મોટા લાગે, પાસે જાતાં તે પાપાણ;
 પર્વત સમજી ઉંચા માને, - તેમાં વર્તે છે અજ્ઞાન. ॥ ૨૮૨ ॥
 પલટો ખાવો સારો ખોટો, ધર્મને માટે પલટો ખેશ;
 પલટાઈ જઈશ નહિ મોહો, ધર્મના પલટે ટળતા કલેશ. ॥ ૨૮૩ ॥
 પવિત્ર થાવા જ્ઞાનને ધારો !!, જ્ઞાન સમું નહિ વિશ્વ પવિત્ર;
 પવિત્ર થા જો !! આતમજ્ઞાને, જ્ઞાને પ્રગટે શુદ્ધ ચરિત્ર. ॥ ૨૮૪ ॥
 પવિત્રતા પ્રગટાવો !! આતમ !!, ધૈર્યોત્સાહ ધરીને ઉમંગ;
 પવિત્રતા માટે જગ જીવો !!, - ધારો !! આતમ !! સદ્ગુણ રંગ. ॥ ૨૮૫ ॥
 પવિત્રતા છે મોહ વિનાશો, પવિત્રતાના ધર !! આચાર;
 પવિત્રતાના કરો !! વિચારો, પવિત્રતા નિશ્ચયથી ધાર !! ॥ ૨૮૬ ॥
 પશુસમ અજ્ઞાની લોકો છે, પશુબળ ધરીને કરો !! ન પાપ;
 પશુબળથી માનવ છે હલકો, પશુઓના હરશો સંતાપ. ॥ ૨૮૭ ॥
 પશુઓ જગમાં બહુ ઉપયોગી, ઉપકારી પશુઓ નિર્ધાર;
 પશુઓના ઉપકાર સ્મરીને, પશુઓનો કર !! નહિ સંહાર. ॥ ૨૮૮ ॥
 પશુઓની કરવી શુભ રક્ષા, પશુઓને મરતાંજ બચાવ !!;
 પશુઓનાં માંસને રકતને ખાતા, હિંસક જાણો !! કૂર સ્વભાવ. ૨૮૯
 પશુ પંખીની રક્ષા કરવી, નિજ આતમ સમ માની ખેશ;
 પશુપંખીની રક્ષા કરતાં, નાશે અનંતભવના કલેશ. ॥ ૨૯૦ ॥
 પશુઓના નાશે જગમાંહી, - અનેક રોગો દુઃખ પ્રગટાય;
 પશુપક્ષીની દયા કરતાં, સ્વર્ગતાણા સુખ માનવ પાય. ॥ ૨૯૧ ॥
 પશુઓની કતલો બહુ થાતી, માસાહારી તેને ખાય;
 પશુઓને રક્ષો !! ઉપયોગે, જીવદયા ત્યા ધર્મ સુહાય. ॥ ૨૯૨ ॥

પશુ પખી આદી સહુ જીવની, દયા કરતા પ્રગટે ધર્મ,
 પશુ પખીની રક્ષા કરતા, દેશકોમમા પ્રગટે ધર્મ ॥૨૬૩॥
 પશ્ચાત્તાપ કરો ॥ બૂલોનો, પાપનો કર ॥ ઝટ પશ્ચાત્તાપ,
 પશ્ચાત્તાપથી આતમ શુદ્ધિ, ટળતા અનેક જાવ સ તાય ॥૨૬૪॥
 પરા પરચતી મધ્યમા વૈખરી, ચારેતુ કર ॥ ઉત્તમ જ્ઞાન,
 પરા પરચતી જ્ઞાનને જાણો ॥, અતર નાદથી સમ્યગ્ જ્ઞાન ॥૨૬૫॥
 પરા પરચતીમા જે પ્રગટે, સત્ય વિચારો તે સહુ જાણુ ॥,
 પરા વિચારો આતમ અવાજ છે, સમજે જ્ઞાની જન મસ્તાન ॥૨૬૬॥
 પશ્ચાત્યોને પૂર્વાત્યોમા, જ્ઞાન ક્રિયામા છે મતભેદ,
 પરાપૂર્વથી આત્યા આવે, સમજે તેને રહે ન ખેદ ॥૨૬૭॥
 પસદ કરજે સુખકર સાડ, ઉપકારીપર યાવ ॥ પ્રસન્ન,
 પસદ કરવુ સાચુ સાડ, વશમા રાખો ॥ ચચળ મન ॥૨૬૮॥
 પસ્તાવો કરી બૂલ તણ દે ॥, ધર્મ કરતા કરજે પહેલ,
 પહેલા યાવુ નિર્મલ પોતે, પછીથી કરવી અન્યની ટેલ ॥૨૬૯॥
 પઠિત તે જે શાસ્ત્ર વિચક્ષણ, સ્વપર શાસ્ત્ર શેઠાદિક જાણુ ॥,
 પઠિત તે જે મિથર પ્રજાવત, મર્વશાસ્ત્રનુ જેને જ્ઞાન ॥ ૩૦૦ ॥
 પથે ચાલો ॥ આતમ ॥ જ્ઞાને, હાવે હજાવે પથ કપાય,
 પથે જનનો મેજો મળીયો, પથ વચે શો ? મેજ કહાય ॥ ૩૦૧ ॥
 પથી તુ છે આતમ ॥ નહી, પથ વિવે નહિ કરો ॥ પ્રમાદ,
 પથમા ચાલો ॥ ઉપયોગી થઈ, પથમા મોહિ છે ઉન્માદ ॥ ૩૦૨ ॥
 પાખડ ત્યાગી પથે ચાલો ॥, પાખડીનો તજ ॥ વિશ્વાસ,
 પાખડોનુ સ્વરૂપ સમજો ॥, પથી થઈ નહિ રહો ઉદામ ॥૩૦૩॥
 પાક મહોજત પ્રભુની માગી, પાક દોસ્તી કર ॥ પ્રભુની સાથ,
 પાક મદા તુ આતમ ॥ ચિદ્ગુન, ભાવે ભજ ॥ તુ ત્રિભુવનનાથ. ॥૩૦૪॥
 પાગળ થઈ પ્રભુને ઝટ શોધો ॥ પ્રભુ શોધક પાગળ શુભ જાણુ ॥,
 પાગળ સારા ખોટા જગમા, પાગળ પ્રભુનો દોસ્ત સુજાણુ ॥ ૩૦૫ ॥
 પાણ થા ' ' ના પ્રભુમકિતમા, પાણ તે છે પ્રભુથી દૂર,
 પાણપણ છડ્યાથી આતમ ॥ આપો આપ પ્રભુજી સનૂ ॥૩૦૬॥

પાણી પ્રભુતા છે દરે, પાણી જન છે દીનમાં દીન;
 પાણી મોહે વસે છે દુઃખી, વિસ્તાદિક યોગે પણ ખિન્ન. ॥ ૩૦૭ ॥
 પાટુ માર ॥ ન ક્રોધે કોને, પાટુ મારે હિંસા થાય;
 પાટુ વિવેકની છે સારી,—જેથી બોધને શાંતિ થાય. ॥ ૩૦૮ ॥
 પાટુ મારે તે પશુ સરખો, સમજી પાટુ મારવી વાર ॥;
 પાઠ લખાવો ॥ સહુને સારા, સારા પાઠો લખવા ધાર ॥ ૩૦૯ ॥
 પાઠક તે સદ્ગુણી જ્ઞાની છે, વિશ્વ લોકને આપે જ્ઞાન;
 પાઠક જે તે મનને બોધે, ગુણી કરે જે થઈ ગુણવાન. ॥ ૩૧૦ ॥
 પાઠક દ્રવ્યને ભાવથી થાજે, આતમ તે પાઠક નિર્ધાર;
 પાઠક થા ॥ તું નિજનો પ્રેમે, પછીથી અન્યોનો હિતકાર. ॥ ૩૧૧ ॥
 પાઠ માનજે ઉપકારીનો, જ્યાં ત્યાં ગુણીનો માનજે પાઠ;
 પાઠ માનીને પાઠ કરતાં, ગુણ પ્રગટતા હાડોહાડ. ॥ ૩૧૨ ॥
 પાણી રાખો ! ! આત્મ સમર્પી, પાણીવણ નહિં જીવ્યું જાય;
 પાણીવણ કિંમત નહિં કોની, પાણી વિના નહિં કિંમત થાય. ॥ ૩૧૩ ॥
 પાણી જ્યાં ત્યાં નહિ નાદાની, પાણીવણ જીવંત મરેલ;
 પાણીવણ મડદા સમ લોકો, પાણીવણ નહિ કોઈ ઠરેલ. ॥ ૩૧૪ ॥
 પાણીવણ જ્ઞાની નહિં શોભે, પાણીવણ નહિં શૂર કથાય;
 પાણીવણ નહિં ખડ્ગની કિંમત, પાણીવણ નહિં અશ્વ સુહાય. ૩૧૫
 પાણીથી સહુ જગમાં જીવે, પાણી અમૃતરૂપ સુહાય;
 પાણી ગયું તો ગયુંજ સઘળું, પાણી વિના નહિં જીવ કથાય. ॥ ૩૧૬ ॥
 પાણી ઉતરે ઉતર્યું સઘળું, પાણી ચઢતાં ચઢ્યુંજ સર્વ;
 પાણી નહિં ત્યાં અજ્ઞાનીયો,—કરતા મોહ વડે બહુ ગર્વ. ॥ ૩૧૭ ॥
 પાણી દ્રવ્યને ભાવથી જ્યાં છે, ત્યાં છે દ્રવ્યને ભાવથી પ્રાણ;
 પ્રાણીનું જીવન પાણી જાણો ॥, પાણીવણ પ્રાણી નાદાન. ॥ ૩૧૮ ॥
 પાણી રાખ્યું શૂર થયા તે, પાણી રાખ્યું થયા તે સંત;
 પાણી રાખે તે છે ભકતો, રાખે યોગી સત્ત્વ મહંત. ॥ ૩૧૯ ॥
 પાણી લજ્યું તેહ મરેલા, પાણી લજવે રહે ન પ્રાણ;
 પાણી ન રાખે તેહ મરેલા, પાણી વિનાના સહુ નાદાન. ॥ ૩૨૦ ॥

પાણી ધારી જીવો !! જગમા, પાણી વિના જીવ્યુ તે ફેક,
 પાણી વિના નહિ શુભગણ પ્રગટે, પાણી ધારી હર્ષુણ રોક !! ॥૩૨૧॥
 પાણી આતમનુ છે અનતુ, પાણી વડે સહુ જીવ જીવાડ !!,
 પાણી પ્રગટાવીને આતમ !!,-પરમ પ્રભુમાં થા !! મસ્તાન ॥૩૨૨॥
 પાણી ફેરથી હવા દવાથી, સુધરે દેહાદિક આરોગ્ય,
 પાણી ફેર છે સારો ખોટો,-સમજે વર્તે નિરોગ ભોગી ॥ ૩૨૩ ॥
 પાતક લાગ્યા દૂર કરજે, સઘળા પાતક દૂર નિવાર !!,
 પાતકીની સ ગત નહિ કરજે, સદ્ગુણી જનની સગતધાર !! ॥૩૨૪॥
 પ્રાણ પડે પણ પાતકી થા !! નહિ, પાતક કર્મો સઘળા જાણ !!,
 પવિત્ર થાવા કર !! સહુ યત્નો,-ધર !! સહુ ધર્માચાર પ્રમાણ ॥૩૨૫॥
 પાત્ર જાની કર !! શુભ સહુ કાર્યો, સુપાત્ર થા !! ॥ ત્યજીને દોષ,
 પાત્રતા જેવી તેવી ચડતી, જાણી ત્યજ દે !! સઘળા રોષ ॥ ૩૨૬ ॥
 પાત્ર પરભવતુ બાધી લે !!,-જેથી પરભવ સુખડા થાય,
 પથમા વહેતા જાતુ સાડ,-જેથી આનંદ ઘટ પ્રગટાય ॥ ૩૨૭ ॥
 પાદને પૂજે !! શુદ્ધ સતોના, શુદ્ધ જાતોના પાદને સેવ !!,
 પાદને પૂજે !! દેવના પ્રેમે, ટાળો !! સઘળી હર્ષુણ ટેવ ॥ ૩૨૮ ॥
 પાદ થકી કર !! ધર્મના કાર્યો, ધર્મર્થે વાપરજે પાદ,
 પાદ અમૂલ્યા ધર્મીઓના, પાદવડે મળતો આનંદ ॥ ૩૨૯ ॥
 પાદ થકી સ્વરને ધરજે, પાદ થકી કર !! નિર્જર કૃત્ય,
 પાદ થકી કર !! ધાર્મિક કૃત્યો,-સમજીને વર્તો !! સહુ સત્ય ॥૩૩૦॥
 પાન કરીલે !! સદ્ગુણ જોધનુ, દેવશુદ્ધ શુભ કરજે ગાન,
 પાન વિનાની સદ્ગુણ પ્રગટે, પ્રગટાવો !! ઘટ શુભનુ તાન ॥૩૩૧॥
 પાપના સ્થાનક સઘળા વારી, ધર્મના સ્થાનક સઘળા ધાર !!,
 પાપના સઘળા વિચાર વિચારો !!, વારી ભજ !! પ્રભુને નિર્ધાર ॥૩૩૨॥
 પાપી મનહુ રાખ !! ન ક્યારે, પાપીઓની સગત ત્યાગ !!,
 પાપીઓને પ્રતિજોધ દઈ, નિષ્કામે પ્રભુ ભાવમા ભગ !! ॥૩૩૩॥
 પાપીઓના પાપો ટાળો !!, પાપીઓને દો !! ઉપદેશ,
 પાપીઓને સમજાવીને, ધર્મની કરતા શાંતિ હમેશ ॥૩૩૪॥

પાપીઓને ધિક્કાર્યાથી, પાપીઓ થતા નહિં શુદ્ધ;
 પાપીઓને જ્ઞાન સમર્પી, - કરજે સમચારિત્ર પ્રબુદ્ધ. ॥૩૩૫॥
 પાપ તણને થા !! નિષ્પાપી, મનવચ તનથી પાપ નિવાર !!;
 પાપ પુણ્યનું સ્વરૂપ સમજી, સત્કર્મો કર !! આત્મ સુધાર !!. ॥૩૩૬॥
 પાપોથી જગમાં છે દુઃખો, જ્યાં ત્યાં રોગ અને દુષ્કાળ;
 પાપથી દુઃખનાં કારણ સઘળાં, - મળતાં એવું નિશ્ચય ધાર !!. ॥૩૩૭॥
 પામર થા !! નહિં પાપ કરીને, પાપીજન પામર નિર્ધાર;
 પામર તે પશુખળનો ધારક, આત્મ શક્તિનો ધરે ન પ્યાર. ॥૩૩૮॥
 પામર જન છે મોહ શુભામો, પામર જડની આશ ધરંત;
 પામર પ્રભુથી પ્રેમ કરે નહિં, જડના રાગી નિત્ય મરંત. ॥૩૩૯॥
 પાયમાલ થાતા જડ પામર, પામર અજ્ઞાની આસક્ત;
 પામર આત્મપ્રભુથી દૂરે, - થાતો નહિં ને પ્રભુનો ભક્ત. ॥૩૪૦॥
 પામર જડ વસ્તુથી જીવે, ધારે જડમાં સુખની આશ;
 પામર બહિરૂ આત્મ અજ્ઞાની, દેહાદિક જડ વસ્તુ દાસ. ॥૩૪૧॥
 પાયો ધર્મનો પક્ષો ચણજે, પાયો પક્ષો કરી લે !! જોશ;
 પાર પામ !! તું પ્રભુનો પ્રેમે, - તેથી સઘળા ટળશે કલેશ. ॥૩૪૨॥
 પાર થજે આત્મ !! કર્મોથી, ભવોદ્ધિનો કર !! ઝટ પાર;
 પાર થવું છે તારા કરમા, આપો આપને ઝટ ઉદ્ધાર !!. ॥૩૪૩॥
 પારતંત્ર્ય તે મોહદશા છે, મરવામાં ભીતિ તે જાણ !!;
 પારતંત્ર્ય છે જડ આસક્તિ, પારતંત્ર્ય તે છે અજ્ઞાન. ॥૩૪૪॥
 પારતંત્ર્ય તે નખજાઈ છે, હર્ણુજી દુષ્ટાચાર વિચાર;
 પારતંત્ર્ય તે અસક્તિયો છે, કુસંપ દ્રોહ ને ઇર્ષ્યાચાર. ॥૩૪૫॥
 પારદની શક્તિયો ઝાઝી, પારદ રસેન્દ્ર તત્ત્વ કથાય;
 પારદ તત્ત્વને જાણી વર્તે, - તે રોગની પારે જાય. ॥૩૪૬॥
 પારમાર્થિક કાર્યો કરવામાં, - અર્પાઈ જાતા તે સંત;
 પરોપકારે પ્રાણ સમર્પે - તે વિરલા કષ્ટ સંત મહંત. ॥૩૪૭॥
 પારમાર્થિક કાર્યોને કરવાં, - તન મન ધન અર્પીને પ્રાણ;
 પારમાર્થિક કાર્યો જે કરતાં, - તેનું જાણ્યું સફળ પ્રમાણ. ॥૩૪૮॥

પરભવ જાતા પહેલા માનવ, અન્યધર્મનાં કરી લે ॥ કૃત્ય,
 પરભવ જાતા પહેલા માનવ, -પરખીને પામી લે ॥ સત્ય ॥૩૪૬॥
 પારિતોષિક હરિ કૃપા છે, પારિતોષિક ચતની સેવ,
 પારિતોષિક સત્કાર્યો છે, -સમશ્ચ પ્રેમે ભશ્ચ લે ॥ દેવ ॥૩૪૭॥
 પાસે તેને પ્રભુ છે નહીં, -જેને પ્રભુનો છે વિશ્વાસ,
 પાસે છે સુકિતને સ્વર્ગજ, સેવાભકિતની જો ખ્યાસ ॥૩૪૮॥
 પાસે તીર્થો અતરૂમા છે, જ્ઞાન અને જ્ઞાનદ છે પાસ,
 પાસમા મિત્રો શત્રુઓ છે, સાપેક્ષાએ સમજો ॥ ખાસ ॥૩૪૯॥
 પાખો બે છે દર્શન જ્ઞાનને, -તેથી શિવપુર પ્રતિ જવાય,
 પાગળો આતમ ॥ ચારિત્ર વણુ છે, પાગળો ચારિત્ર વણુ કહેવાય ટપટ
 પાગળો અક્રિય માનવ પોતે, પ્રવૃત્તિ વણુ પશુ સર્વ,
 પાગળો પશ્ચ ઉદાસ બને છે, મિથ્યા તેનો જગમા ગર્વ ॥૩૫૦॥
 પાચ ઇદ્રિયો પૂરી જને, અગોપાગે પૂરણુ જંહ,
 પુણ્ય પ્રભાવક ધર્મો જે નર, પુણ્યવત છે જગમા તેહ ॥૩૫૧॥
 પચ તે પરમેશ્વરનો વાસો, પચ ત્યા કાર્યની સિદ્ધિ થાય,
 પચ ત્યા પ્રભુની શક્તિ પ્રગટે, -પચ ત્યા પ્રભુનો ન્યાય સુહાય ॥૩૫૨॥
 પાચ જ્યા જ્ઞાની માનવ બેસે, જગમા સાચુ પચ ગણાય,
 પચ જ્યા ઉત્તમ દોઢનુ, ત્યા તો, સર્વ શક્તિ બુદ્ધિ પ્રગટાય ॥૩૫૩॥
 પાજરાપોળો જગમા જ્યા ત્યા, -બાધો ॥ તેથી પુણ્યનો બધ,
 પાજરાપોળો કયાના રથાનક, કયા ધર્મ નહિ જગમા અધ ॥૩૫૪॥
 પિતા થવુ જગમા મહાદુર્લભ, પાલક રક્ષક પિતા સુબેશ,
 પિતા પ્રભુસમ ઉપકારક છે, સતતિના તે ટાળે કલેશ ॥૩૫૫॥
 પિતૃસેવા ભક્તિ મોટી, પિતૃભક્તિમા રહેયો રક્ત;
 પિતાની આજ્ઞાઓ સદુ માનો, મોક્ષાર્થે ગુણી થાયો ॥૩૫૬॥
 પીળા મીળો સમ જગમા મોટા, -ચાવાના સદુ કરયો ઠાજ,
 પીન બનો ॥ શક્તિયો પામી, -તેથી પિડનુ છે સામ્રાજ્ય ॥૩૫૭॥
 પુનઃ ॥ સદ્ગુણોને પ્રશ્ન, પુનઃ નિર્ણય કરયો સત્ય,
 પુનઃચા વણુ ઉત્તર નહિ મળતો, પુછીને કરયો શુભ કૃત્ય ॥૩૫૮॥

પુખ્તો ॥ જ્ઞાનીઓને પ્રેમે, દયાળુ આગળ કર ॥ પોકાર;
 પુણ્યનાં કાર્યો કરનારાઓ, અંતે વૈકુંઠમાંહી જનાર. ॥ ૩૬૩ ॥
 પુત્ર છે સાચો માતપિતાને, શુદ્ધજનોની કરતો સેવ;
 પુત્રજ સાચો જ્ઞાન ચરણને, શક્તિથી જે થાતો દેવ. ॥ ૩૬૪ ॥
 પુત્રોને કેળવણી દો ॥ ખૂબ, આપો ॥ પુત્રોને શુભજ્ઞાન;
 પુત્રીઓને શિક્ષા આપો ॥, બળવંતી પાકે શુભગુણ. ॥ ૩૬૫ ॥
 પુનઃ પુનઃ ભવ લેવા પડતા, કર્મચક્રી જગમાંહી અનેક;
 પુનર્ભવો નહિં લેવા પડતા, -એવો તું પ્રગટાવ ॥ વિવેક. ॥ ૩૬૬ ॥
 પુરા તત્ત્વની શોધો કરવી, પુરા તત્ત્વનાં સ્થાપો ॥ સ્થાન;
 પુરા તત્ત્વનાં શિક્ષણ આપો ॥, -તેથી સત્ય પ્રગટશે જ્ઞાન. ॥ ૩૬૭ ॥
 પુરાણ સહુ ઇતિહાસિક ગ્રંથો, વાંચો ॥ બાઇબલ અને કુરાન;
 પુરાવો એથી સત્યનો જડશે, જૈનાગમનાં સત્ય પ્રમાણ. ॥ ૩૬૮ ॥
 પુરૂષાર્થથી પુરૂષ ગણાતો, પુરૂષાર્થથી પ્રકટે શક્તિ;
 પુરૂષ થવું જગમાં દુર્લભ છે, પુરૂષપણને કરશે વ્યક્ત. ॥ ૩૬૯ ॥
 પુરૂષ બનો ॥ જગમાં સહુ શૂરા, નપુંસક વૃત્તિ દૂર નિવાર ॥;
 પુરૂષાર્થવણ માન નહિં છે, પુરૂષપણને લેશ ન હાર ॥. ॥ ૩૭૦ ॥
 પુરૂષો મોહને જીતે તે છે, મૃત્યુ ભીતિ જીતે જેહ;
 પુરૂષની જગમાં કિંમત છે, સમજી થાશે ॥ શુભગુણગેહ. ॥ ૩૭૧ ॥
 પુષ્ટ બનો ॥ જગમાં નર નારી, પુષ્ટિવણ નહિ જગ જીવાય;
 પુષ્ટિ તે મન તનની શક્તિ, આત્મિક બળની પુષ્ટિ સુહાય. ॥ ૩૭૨ ॥
 પુષ્ટિમાર્ગ છે કસરત સારી, પુષ્ટિમાર્ગ છે જ્ઞાનને ધ્યાન;
 પુષ્ટિમાર્ગ છે સેવા ભક્તિ, શુદ્ધ પ્રેમને સાચું જ્ઞાન. ॥ ૩૭૩ ॥
 પુષ્ટિમાર્ગ છે મરજીવાનો, શૂરા લોકો પુષ્ટિ પાય;
 પ્રેમમાં પુષ્ટિ લહે ન સારી, વિષય પ્રેમમાં જે મકલાય. ॥ ૩૭૪ ॥
 પુષ્ટિ કરશે મન તન પ્રાણની, જ્ઞાનાદિકની કરશે પુષ્ટિ;
 પુષ્ટિ સમજી પુષ્ટ બનો ॥ સહુ, -તેથી થાશે શાંતિ તુષ્ટિ. ॥ ૩૭૫ ॥
 પુસ્તક છે સંતોની પુંજ, પાંડિત અનુભવ સંગ્રહ બેશ;
 પુસ્તક છે વિશ્વોત્થતિને, પુસ્તક આપે સુખને કલેશ. ॥ ૩૭૬ ॥

પુસ્તક સુખકર સારા ધર્મી, અધમા પુસ્તક હુ ખકર ભણુ !!,
 પુસ્તક સારા ખોટા સમજી, -સાગ તે આચારે આણુ !! ॥ ૩૭૭ ॥
 પુસ્તક સઘળા જ્ઞાનાર્થે છે, સારૂ ખોટું તેથી જણાય,
 પુસ્તકમાથી સારૂ અહંબુ, સ્વેચ્છાતિકર મોક્ષાર્થે ન્યાય ॥ ૩૭૮ ॥
 પુણ્ય ધર્મકમાણી સાચી, ધનની પુણ્ય જૂઠી ભણુ !!,
 પુણ્ય પરભવ સાથે આવે, સુખકારી આચારે આણુ !! ॥ ૩૭૯ ॥
 પુણ્ય સેવા ભક્તિ તે છે, જ્ઞાન ઉપાસના યોગ પ્રમાણુ,
 પુણ્ય આતમની આતમમા, દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર વખાણુ ॥ ૩૮૦ ॥
 પુણ્ય તે છે જ્ઞાનને આનંદ, શાંતિ પુષ્ટિ તુષ્ટિ ભણુ !!,
 પુણ્ય ત હુસ્ત તળીયત છે, દેહાદૈવ્યજ પુણ્ય માન !! ॥ ૩૮૧ ॥
 પુણ્ય સર્વપ્રકરની વિદ્યા, પુણ્ય ધર્મચાર વિચાર,
 પુણ્ય ધીરજ શુદ્ધ પ્રેમ છે, ઉત્સાહી જીવન ઉગ્ર ધાર !! ॥ ૩૮૨ ॥
 પુણ્ય આત્મિક શુદ્ધિ તે છે, પુણ્ય સવર નિર્જર તત્ત્વ,
 પુણ્ય જ્ઞાનને ધ્યાન સમાધિ, સાત્ત્વિક શુભ કર્મોને સત્ત્વ ॥ ૩૮૩ ॥
 પુણ્ય હુ ખ કરનારી જૂઠું, સુખ કરનારી પુણ્ય સત્ય,
 પુણ્ય હુર્ગુણ દોષની ખોટી, પુણ્ય પુણ્યના કરવા કૃત્ય ॥ ૩૮૪ ॥
 પુણ્ય પુણ્યપ્રવની સુખકર, પરોપકાર છે પુણ્ય જ્યેષ્ઠ,
 પુણ્ય પરમાતમની ભક્તિ, -જેથી શાંતિ હોય હમેશ ॥ ૩૮૫ ॥
 પુણ્ય આત્મગુણોની માણી, કેવળદર્શન કેવળજ્ઞાન,
 પુણ્ય તે નિરૂપાધિકસુખ છે, આત્મની પુણ્ય એવી માન !! ॥ ૩૮૬ ॥
 પુઠ ન દેને મત્કાર્યોમા, પરોપકારે દે !! નહિ પુઠ,
 પુઠ ન દેને સહાય કરતા, અતરુમાહી યા !! નહિ હુ ॥ ૩૮૭ ॥
 પુઠ ન દેને સીરૂ ચમને, દાનકર્મોમા દે !! નહિ પુઠ,
 પુરૂ સમજી વર્તી !! પુરૂ, ચલવો નહિ વર્તનમા જૂઠ ॥ ૩૮૮ ॥
 પૂજક યા !! તુ સદ્ગુણી વર્ગનો, -પૂજક યા !! ગુરૂદેવનો મત્ય,
 પૂજ્યપણ વરવાને માટે, પૂજકના શુભ ધર !! ને કૃત્ય ॥ ૩૮૯ ॥
 પૂજા કરને શ્રદ્ધા પ્રેમે, પૂજ્યના શુભને અહંને ભણ્ય !!,
 પૂજક પોતે પૂજ્ય થાય છે, કુદ્રતથી પૂજા કર્તવ્ય ॥ ૩૯૦ ॥

પૂર્ણ સ્વયં તું આત્મબ્રહ્મ છે, સંગ્રહ નય સત્તાયે જાણુ ॥;
 પૂર્ણ બ્રહ્મ પ્રગટ કરવાને, કરજે આત્મસમાધિ ધ્યાન. ॥ ૩૯૧ ॥
 પૂર્ણ સ્વરૂપે નિજને જાણ્યો, તો સંતોષ હૃદયમાં થાય;
 પૂર્ણ થતાં નહિં રહે ઇચ્છાઓ, પ્રભુ પામે ઇચ્છાઓ જાય. ॥ ૩૯૨ ॥
 પૂરું કર ! ! પોતાનું ભાવે, અન્યેને પણ પૂરું આપ ! !;
 પૈંગળર નિજ અંતર આત્મ, -છે એવી નિશ્ચયથી છાપ. ॥ ૩૯૩ ॥
 પેટનું કરજે ઠેઠનું કરજે, પેટ વિના નહીં ઠેઠનું થાય;
 પેટને માટે કર !! નહીં પાપો, ધર્મે પેટ ભરી લે ન્યાય. ॥ ૩૯૪ ॥
 પેટને માટે હિંસા જૂઠું, -ચોરી આદિ પાપ નિવાર ! !;
 પેટને માટે થા !! ન અધર્મી, પેટથી ઠેઠનું કર !! નિર્ધાર. ॥ ૩૯૫ ॥
 પોક મૂકીને રોઈ રહીશ નહિ, પુરૂષાર્થથી કર !! સહુપાય;
 પોક મૂકીને પ્રભુ સ્મરતાં, અંતે થાતી પ્રભુની સહાય. ॥ ૩૯૬ ॥
 પોકારો સુણીને દુઃખીના, દુઃખીઓની વહારે દોડ ! !;
 પોકારો કર !! ધર્મથી શુભ, સત્કર્મોમાં અન્યને જોડ !!. ॥ ૩૯૭ ॥
 પોથીમાંના રીંગણાં જેવું, -વર્તન ધરવાથી શું થાય;
 પ્રવૃત્તિ કર !! સારી કે જેથી, કથનીપર વિશ્વાસ ધરાય. ॥ ૩૯૮ ॥
 પોથી વાંચો ! ! સારા માટે, હર્ષુણોને કાઢો !! દૂર;
 પુસ્તક વાંચી ગુણો ગ્રહાવણુ, કદિ ન બનતું આત્મ શૂર. ॥ ૩૯૯ ॥
 પોમલા જેવા નિર્બળ ધનથી, દુનિયામાંહી નહીં જીવાય;
 પૂરાઓ જગમાં જીવંતાં, બળ બુદ્ધિ ધરી સત્તા ન્યાય. ॥ ૪૦૦ ॥
 પોલંપોલા ગુમ રહેલી, અંતે તેનો થાય પ્રકાશ;
 પોલંપોલા ચલાવજે નહીં, -અંતે તેથી દુઃખ વિલાસ. ॥ ૪૦૧ ॥
 પોલંપોલા દૂર કરીને, સત્યને આગળ કરીને ચાલ ! !;
 પાખંડીથી કદિ ના કરજે, સર્વજીવપર થા !! તું દયાલ. ॥ ૪૦૨ ॥
 પૌષધશાળા જ્ઞાન ધ્યાનને, સંયમ ગુણનું સાધક સ્થાન;
 પૌષધશાળામાં ગુણ વરવા, સંયમજ્ઞાનને કરજે ધ્યાન. ॥ ૪૦૩ ॥
 પૌષધ તે ગુણ પુષ્ટિકારક, આત્મગુણો જેથી પોષાય;
 પૌષધ તે શુદ્ધાત્મદશાની, -સિદ્ધિ સાધના સત્ય કથાય. ॥ ૪૦૪ ॥

પૌષધ દ્રવ્યને બાવથી જાણો !!, જ્ઞાનાનંદ છે પૌષધ એશ,
 પૌષધ શાળામાહી પૌષધ, -કરીને ટાળો !! તન મન કલેશ ॥૪૦૫॥
 પૌષક થાને સદ્ગુણી જનનો, પૌષ્ય વર્ગનો પૌષક થાવ !!,
 પૌષક થાને સ્વાધિકારે, પૌષક થઇને ગર્વ હઠાવ !! ॥ ૪૦૬ ॥
 પૌષક થા !! તુ આત્મગુણોનો, સાત્ત્વિકવૃત્તિનો કર !! પૌષ, ,
 પૌષક થા !! તુ જ્ઞાનાનંદનો, મોહભાવના ટાળો !! દોષ ॥૪૦૭॥
 પૌષ્ણ ત્હાડે ધર્મમા વાપર !', સત્સગતની ધરને ખ્યાસ,
 ખ્યાસ કરી પ્રભુ ગુણ વરવાળી, જ્યાં પુદ્ગલની છૂટે આશ ॥૪૦૮॥
 ખ્યાસને ધરને મોક્ષાર્થે તુ, પ્રભુ પામવા ધરને ખ્યામ,
 ખ્યાસ ખરી જો પ્રભુની લાગે, મનની સઘળી ટળે ઉદાસ ॥ ૪૦૯ ॥
 પ્રગટ કરી લે !! આત્મ ગુણોને, પ્રગટ કરી લે !! નિજ પર્યાય,
 પ્રગટ કરી લે !! સર્વ શક્તિયો, પ્રગટ ગુણોએ સિદ્ધતા થાય ॥૪૧૦॥
 પ્રગટ ગુણો જ્યાં જ્ઞાનાનંદ છે, પ્રગટ પ્રભુ તે સતો જાણુ ! !,
 પ્રગટ પુરૂષ જ્ઞાની ગુરૂ સતો, સાકારી પ્રભુઓ તે માન !! ॥૪૧૧॥
 પ્રગટ ગુણો ત્યાં પ્રેમી થાવુ, ગુણ પર્યાયને ઘટ પ્રગટાવ ! !,
 પરમ સ્વભાવ છે જ્ઞાન ખરો નિજ, તે પ્રગટાવવા લક્ષ લગાવ !! ૪૧૨
 પ્રગટ્યા ગુણ છાના નહિ રહેતા, પ્રગટદશા અંતરૂ પરખાય,
 પ્રગટ્યા સમકિત આદિ સદ્ગુણ, -તેનો સ્વયં અનુભવ થાય ॥૪૧૩॥
 પ્રગટાવો !! ગુણ પૂર્ણપ્રેમથી, મોહભાવને દૂર હઠાવ ! !,
 પ્રગટપણે થા !! આત્મસ્વરૂપે, આપ સ્વરૂપે આપ સુહાવ ॥૪૧૪॥
 પ્રકર્ષ પોતાનો કર !! ભાવે, અન્યનો કરવો નહિ અપકર્ષ,
 પ્રકર્ષમાહી પ્રગટ પ્રભુતા, નિજપરનો કરવો ઉત્કર્ષ ॥ ૪૧૫ ॥
 પ્રકાશ કરને સાડે જે તે, નહાડે તે સહુ દૂર નિવાર ! !,
 પ્રકાશી થા !! તુ બાનુ પેઠે, હર્ષુણુ તમને ઝંટ પરિહાર !' ॥૪૧૬॥
 પ્રકાશને તુ આતમ !! નહી, અધકાર તે છે અજ્ઞાન,
 પ્રકાશરૂપી નિશ્ચય તુ છે, કર !! પોતાનુ પોતે જ્ઞાન ॥ ૪૧૭ ॥
 પ્રકૃતિને પુરૂષ એ જાણે, કાળ અનાદિ અનંત જાણુ ! !,
 પ્રકૃતિ સુખ અવલંબીને, આતમ નિજસુખ જ્ઞાનને માન !! ॥૪૧૮॥

પુદ્ગલ સુખ અનુભવ્યા પછીથી, આત્મ સુખનો અનુભવ થાય;
 પુદ્ગલ સુખ જગમાં છે તાવત્, આત્માનંદ ન યાવત્ થાય. ॥૪૧૯॥
 પુદ્ગલ સુખ છે શાતાવેદની, દેહાદિકથી તેનો લોગ;
 પુદ્ગલ સુખ છે પુણ્યના યોગે, દેહીઓને તેનો યોગ. ॥ ૪૨૦ ॥
 પુદ્ગલ સુખ પણ સાચું જગમાં, સાપેક્ષાએ તે કહેવાય;
 પુદ્ગલ સુખ છે સર્વજીવોને, અનુભવે છે દેહે ન્યાય. ॥ ૪૨૧ ॥
 પુદ્ગલ સુખ છે અનિત્ય જગમાં, સદા નહિં દોને રહેનાર;
 પુદ્ગલ સુખ છે ક્ષણિક નકરી, આત્મિક સુખ સાચું નિર્ધાર. ॥૪૨૨॥
 પુદ્ગલ સુખની પેલી પારે, આત્મસુખનો અનુભવ થાય;
 પુદ્ગલ સુખની વાસના છૂટે, આત્મ અનંતસુખિયો થાય. ॥ ૪૨૩ ॥
 પુદ્ગલ સુખનો મોહ ન છૂટે, આત્મિકસુખ પ્રાપ્તિવશ જાણ ! !
 પરમ બ્રહ્મ સુખ અનુભવ આવે, પુદ્ગલ સુખનું રહે ન ભાન. ॥ ૪૨૪ ॥
 પ્રકૃતિ સુખ અવલંબીને, જગમાં જીવે જીવે સર્વ;
 પરમબ્રહ્મ સુખ અનુભવ્યાથી, પુદ્ગલ સુખનો રહે ન ગર્વ. ॥૪૨૫॥
 પુદ્ગલ સુખ છે ક્ષણિક તેથી, સુખ થોડું અને દુઃખ અનંત;
 પુદ્ગલ માંહી સુખની બ્રાન્તિ, માની મુંઝે કો નહિ સંત. ॥ ૪૨૬ ॥
 પુદ્ગલ સુખનો લોગ છતાં પણ, જ્ઞાની તેમાં નહિં મુંઝાય;
 પુદ્ગલ સુખની પેલી પારે, આત્મિક સુખમાં તે હર્ષાય. ॥ ૪૨૭ ॥
 પુદ્ગલ સુખની ઇચ્છા ટળતી, આત્મિક સુખ પામે નિર્ધાર;
 પુદ્ગલ સુખની વાસના રહેતી, આત્મિક સુખ પ્રાપ્તિ વશ ધાર!! ॥૪૨૮॥
 પુદ્ગલ સુખની રહે ન ઇચ્છા, આત્મિક સુખ પ્રગટયાથી જાણ ! !
 પરમબ્રહ્મ સુખ પામવા માટે, તપ જપ સંયમ કરીલે ! ! ધ્યાન. ॥૪૨૯॥
 પ્રકૃતિ છે અવલંબન યાવત્, -તાવત્ પ્રકૃતિ રહે છે સંગ;
 પ્રકૃતિમાંહી નિઃસંગી થૈ, -રહેતાં પ્રગટે આત્મરંગ. ॥ ૪૩૦ ॥
 પ્રજ્ઞાલન કર ! ! નિજ દોષોનું, મન તન વાણી દોષ પખાલ ! !
 પ્રજ્ઞાતિ કર ! ! આત્માની જગ, નામ રૂપના મોહને ટાળ ! ! ॥૪૩૧॥
 પ્રગતિ કર ! ! તું પલપલ સાચી, પ્રગતિ પંથે આગળ ચાલ ! !
 પ્રગતિ કરવામાં ઉત્સાહી, ઉમંગી નિજ જીવન ગાળ ! ! ॥ ૪૩૨ ॥

પ્રગતિ કરા' તુ યત્નોદ્યમથી, સર્વ જાતિ પ્રગતિ શુભ ધાર ॥,
 સર્વજાતિના પ્રગતિ વિચારે, મોક્ષાર્થે તે સત્યાચાર ॥ ૪૩૩ ॥
 પ્રચાર કર ॥ તુ ધર્મપથનો, હર્ષુષ્ણ દોષોને દુર્વાર ॥,
 પ્રત્યક્ષ થાજે ધર્મર્થે તુ, પ્રગલ્ભતાને વેગે વાર ॥ ૪૩૪ ॥
 પ્રજા વિના નહિ રાજા ક્યારે, પ્રજા વિષે છે ઉન્નતિ તત્ર,
 પ્રજાજ શોભે સ્વાતંત્ર્યે જગ, પ્રજાપતિના ઉન્નત તત્ર ॥ ૪૩૫ ॥
 પ્રજા અને રાજા બેથી જગ, શાંતિ વર્તે છે નિર્ધાર,
 પ્રજા અને રાજા બે સદ્ગુણી, રાષ્ટ્રોન્નતિ છે ત્યા નિર્ધાર ॥ ૪૩૬ ॥
 પ્રજાનો મદ કરા' નહિ ક્યારે, પ્રજાનો કર ॥ સદુપયોગ,
 પ્રજાની વૃદ્ધિ કરવાને, સર્વજાતના ધરજે યોગ ॥ ૪૩૭ ॥
 પ્રણય જગત્મા વિષને અમૃત, પ્રણય થકી છે સુખ ને દુઃખ,
 પ્રેમ બે પ્રભુની સાથે લાગે, નિરૂપાધિ પ્રગટે ઠે સુખ ॥ ૪૩૮ ॥
 પ્રણીપાત કરી સદ્ગુણોને, વિનયવટે વિધાને શીખ ॥,
 પકતીના મારગ રોકાશે, ક્યારે પડે ન માગવી લીખ ॥ ૪૩૯ ॥
 પ્રતિકૃતિ કરા' સારી જગમા, પ્રનિકુળ લાગે તેને ટાળ ॥,
 પડિતોના પ્રણીત શાસ્ત્રો, -તે પર ધર ॥ અવ્યાસે બહાલ ॥ ૪૪૦ ॥
 પ્રતાપ સારે જગમા વધશે, ટળશે દુઃખકર સહુ સતાપ,
 પુણ્ય પ્રતાપે સુખને શાંતિ, ત્યાગે ॥ સઘળી જાતના પાપ ॥ ૪૪૧ ॥
 પ્રેમે કરી પ્રતિજ્ઞા પાળે ॥, સર્વજીવોને દો ॥ પ્રતિબોધ,
 પ્રતિભા ખીલવ ॥ યોગાવ્યાસે, દુષ્ટવિચારે સર્વે રોધા ॥ ૪૪૨ ॥
 પ્રતિમાપૂજા પ્રેમે થાતી, પ્રેમ છે પ્રતિમા પૂજા હેતુ ,
 પ્રભુની પ્રતિમા પૂજી શુભ લે ॥, પ્રતિમા પૂજા છે ભવસેતુ ॥ ૪૪૩ ॥
 પ્રતીતિ જ્યારે પ્રભુની થાતી, -ત્યારે જહપગ રહે ન રાગ,
 પ્રભુનો અનુભવ પ્રત્યક્ષ થાતા, -રહે ન જડ માયાનો રાગ ॥ ૪૪૪ ॥
 પ્રત્યાહારને ધારણાધ્યાને, સમાધિથી આગળ તુ આલ ॥,
 પ્રભુ પ્રાપ્તિના સાધન તે છે, -તે પર ધરજે પ્રેમે બહાલ ॥ ૪૪૫ ॥
 પ્રત્યાહારાદિક સાધનથી, શુદ્ધાત્મ ન્યારે છે જાણ ॥,
 પૂર્ણ અસંખ્યપ્રદેશી આત્મ, જ્ઞાનાનદી છે ભગવાન, ॥ ૪૪૬ ॥

પ્રદીપ પેઠે પ્રકાશી તે છે, આતમ સ્વપર પ્રકાશી જાણ !!;
 પ્રથમ પ્રભુને અંતર ખાંડી, સમજી રાખો !! સર્વે સાન. ॥ ૪૪૭ ॥
 પ્રતિજ્ઞા પાલન ગ્રંથ રચીને, પ્રકાશ્યું ત્યાંજ પતિજ્ઞા સ્વરૂપ;
 પ્રતિજ્ઞા પાલન ગ્રંથ લખે તે, ટાળે સર્વ પ્રકારની ધૂપ. ॥ ૪૪૮ ॥
 પ્રતિષ્ઠા નિજની પૂરી પામો !!, પ્રતિષ્ઠા યોગ્ય કરો !! શુભકાંજ;
 પ્રતિષ્ઠાવણ કિંમત નહીં જગમાં, પ્રતિષ્ઠાયોગે છે સામ્રાજ્ય. ॥ ૪૪૯ ॥
 પૂર્ણ પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરો !! સહુ, જ્ઞાનાનંદ સ્વરૂપી જેહ;
 પ્રતિષ્ઠા રક્ષણ માટે સ્વાર્પણ, - કરવું એ છે શુભગણગેહ. ॥ ૪૫૦ ॥
 પ્રબળપણું પ્રગટાવો !! નિજમાં, પ્રબળપણથી મળતી સહાય;
 પ્રબળપણમાં સર્વે, શક્તિ, પ્રબળપણે રક્ષાતો ન્યાય. ॥ ૪૫૧ ॥
 પ્રબોધ પ્રગટાવો !! અંતરમાં, પ્રબોધથી સિદ્ધિ સહુ થાય;
 પ્રબોધ પ્રગટે એવા સર્વે, - શુદ્ધગમથી સહુ લ્યો !! ઉપાય. ॥ ૪૫૨ ॥
 પ્રભાત તે અંતર છે અનુભવ, પ્રભુના સાક્ષાત્કારનું ભાન;
 પ્રભાત પ્રગટાવો !! અંતરમાં, - જેથી પ્રગટે કેવલજ્ઞાન. ॥ ૪૫૩ ॥
 પ્રભાત પહોરમાં પ્રભુ લાજીલો !!, પ્રગટાવો !! સ્વોક્તિ પ્રભાત;
 પ્રભાતકાળે શક્તિ સ્ફુરાવી, અંતરમાં થાશે !! રળિયાત. ॥ ૪૫૪ ॥
 પ્રભુનું સ્મરણ કરીલે !! પલપલ, પ્રભુમાં પૂરણ ધર !! વિશ્વાસ;
 પ્રભુમાં રહીને પ્રભુમય જીવને, જીવવું એ આદર્શ છે ખાસ. ॥ ૪૫૫ ॥
 પ્રભુવિના નહીં અન્યની ઇચ્છા, ઉત્તમ લક્ષ્યો ઇચ્છે એમ;
 પ્રભુની પ્રાપ્તિ માટે જગમાં, સેવાભક્તિ ધર્મને નેમ. ॥ ૪૫૬ ॥
 પ્રભુ અંતરમાં પ્રગટ સદા છે, ધ્યાનસમાધિ લાવે દોષ !!;
 પ્રભુને પ્રભુ સ્વરૂપે દેખી, જડની માયા સર્વે ઉવેખ !! ॥ ૪૫૭ ॥
 પ્રભુમાં પૂરણ શ્રદ્ધા પ્રીતિ, - ધરીને કરજો સર્વે બળવ !!;
 પ્રભુ ભૂલ્યો તો ભૂલ્યો સઘળું, પ્રભુ ભજ્યામાં સુરતા લાગ્ય !! ॥ ૪૫૮ ॥
 પ્રભુ ઘટમાં તો સહુ છે પાસે, પ્રભુ પાસે તો સૌ છે પાસ;
 પ્રભુ દૂરેતો દૂરે સહુ છે, પ્રભુ લાજીલો !! શ્વાસોવાસ ॥ ૪૫૯ ॥
 પ્રભુ અસંખ્ય પ્રદેશી આતમ, અકળકળાવંત નહીં કળાય;
 પ્રભુ છે જ્ઞાનાનંદ સ્વરૂપી, અલખ અગોચર જ્ઞાતા થાય. ॥ ૪૬૦ ॥

પ્રભુ છે પુદ્ગલભાવથી ન્યારો, સાપેક્ષાએ રૂપારૂપ,
 પ્રભુને જાણે પ્રગટ પ્રભુ તે, નેતિ જાણીયા ! ! મન ચૂપ ॥ ૪૬૧ ॥
 પ્રભુનો મહિમા નહીં કળાતો, પ્રભુ મહિમા છે અપર પાર,
 પ્રગટ પ્રભુ આતમ કરવાને, તત્ત્વમસિ ઉપયોગને ધાર ! ! ॥ ૪૬૨ ॥
 પ્રભુપદ પામે વીતરાગી જેમ, પ્રભુપદ પામે સત કુકીર,
 પ્રભુપદ પામે જૈનો જ્ઞાને, અતરૂ પ્રગટાવે મહાવીર ॥ ૪૬૩ ॥
 પ્રમત્તદશાને દૂર નિવારી, ઉપયોગે સહુ કર ! ! કર્તવ્ય,
 પ્રમત્તતા તે મૃત્યુ જાણો ! ! , સર્વપ્રકારે પરિહર્તવ્ય ॥ ૪૬૪ ॥
 પ્રમાદી થા ! ! નહીં ક્યારે આતમ, વાર ! ! તુ પ્રગટતો સહુ પ્રમાદ,
 પ્રમાણ તર્કની માથાકૂટી, ધરીને કર ! ! નહિ શુષ્ક વિવાદ ॥ ૪૬૫ ॥
 પ્રમાણ સાચા સર્વે જાણો ! ! , મત્ય પ્રમાણે તત્ત્વ વિચાર ! ! ,
 પ્રભાવકાશો ! ! અતરૂમાહી, પ્રભારૂપ નિજ આતમને ધાર ! ! ॥ ૪૬૬ ॥
 પૂર્ણ પ્રમાણિક જનીને આતમ, મનુષ્યમવતુ જીવન ગાળ ! ! ,
 પ્રમાણિક જીવની કર ! ! તારી, પ્રગટ પ્રભુનો યાશે ખ્યાલ ॥ ૪૬૭ ॥
 પ્રયત્ન કરીને કર ! ! કર્તવ્યો, સ્તોત્રતિ માટે કર ! ! પ્રયાણ,
 પ્રયાણ કરીને જીવન યાત્રા, - કરવાતુ ધારો ! ! શુભ જ્ઞાન ॥ ૪૬૮ ॥
 પ્રવાસ તારો જ્ઞાનનદી, - જીવન માટે જગમા જાણ ! ! ,
 પ્રયોગ સઘળા પરપરા એ, મોક્ષાર્થે મળીયા છે માન ! ! ॥ ૪૬૯ ॥
 પ્રવીણ થા ! ! તુ કર્તવ્યોમા, પ્રયોજનોનો સાર વિચાર ! ! ,
 પ્રવૃત્તિ કર ! ! ધર્મર્થે તુ, પ્રવચન સાર સુજ્ઞાનને ધાર ! ! ॥ ૪૭૦ ॥
 પ્રવેશ કરીને શુદ્ધા દિલમા, સમાધિમાહી કરી પ્રવેશ,
 પ્રવેશ કરીને પ્રભુપદમાહી, સર્વપ્રકારના ટાળો ! ! કલેશ ॥ ૪૭૧ ॥
 પ્રવેશ યોગ્ય ઘટે તે સારો, દુષ્ટપ્રવેશો દૂર નિવાર ! ! ,
 પ્રથસ્તિ પોતાની કર ! ! સારી, પ્રથસાવાસના કર ! ! પરિહાર ॥ ૪૭૨ ॥
 પ્રસંગ પડે પરખાતા લોકો, સારા જોડા દુષ્ટને મિત્ર,
 પ્રસંગ પડે મિત્રો પરખાતા, પ્રસંગ પડે પરખાતુ ચિત્ત ॥ ૪૭૩ ॥
 પ્રસંગ પડ્યાવણ થાય ન કિમત, પ્રસંગ પડ્યાથી સત્યપ્રકાશ,
 પ્રસંગ પામી આગળ વધવું, ધરીને મનમાહી-ઉં જાસ ॥ ૪૭૪ ॥

પ્રસાદ તે દેવગુરૂ કૃપા છે, પ્રસાદથી શુભ સ્વોન્નતિ થાય;
 પ્રસાદ પામી પ્રભુપદ વરવું, પ્રસન્ન કરતાં પ્રસાદ થાય. ॥૪૭૫॥
 પ્રસિદ્ધ થાતો વિશ્વમાં આતમ, યોગી જ્ઞાની જગ હિતકાર;
 પ્રસિદ્ધ થાતા જિન વીતરાગો, દયાવંત જે નરને નાર. ॥૪૭૬॥
 પ્રેમે ધર્મ પ્રસારો !! જગમાં, સદ્ગુણરૂપ શુભ ધર્મ પ્રસાર !!;
 પ્રચાર કર !! તું જૈનધર્મનો, પ્રસાર કર !! સાત્વિક આચાર. ॥૪૭૭॥
 પ્રસ્તાવો સઘળાજ તપાસી, આત્મશુદ્ધિ કર ધર !! પ્રસ્તાવ;
 પ્રસ્તાવો સારા સ્વોન્નતિકર, -તેમાંહી નિજ ચિત્ત લગાવ !!. ॥૪૭૮॥
 પ્રાગલ્ભ્ય અંતરૂમાં પ્રભુનું, જ્ઞાનાનંદ સ્વરૂપ છે જાણુ !!;
 પ્રગટપણે વેદીલે !! તેને, -તેથી તું થાશે લગવાનું. ॥ ૪૭૯ ॥
 પ્રાચીનને અર્વાચીનમાં જે, -સારું તેનો આદર ધાર !!;
 પ્રાચીનને અર્વાચીનમાં જે, -સાચું તેનો ધરજે પ્યાર. ॥ ૪૮૦ ॥
 પુરાતત્વનો જ્ઞાની થાજે, પ્રાચીન તત્ત્વનું કરજે જ્ઞાન;
 પ્રાચીન ઇતિહાસોને જાણુ !!, સાચી શોધ પ્રભુની માન !!. ॥૪૮૧॥
 પ્રાજ્ઞ બનીને સદ્ગુણ વરજે, સદ્વર્તનને ઘટ પ્રગટાવ !!;
 પ્રાજ્ઞપણમાં ગર્વદશા નહિ, -એની પ્રાજ્ઞદશા મન લાગ્ય !!. ॥૪૮૨॥
 પ્રાણને પોષો !! પ્રામાણિકથી, પ્રાણાયામ કરો !! નરનાર;
 પ્રાણાયામથી શરીર પુષ્ટિ, -થાશે સમજે !! મન નિર્ધાર. ॥ ૪૮૩ ॥
 પ્રાણાયામથી પ્રાણની પુષ્ટિ, મનની નળજાઈ દૂર જાય;
 પ્રાણાયામ કર્યાથી માનવ, પ્રત્યાહારને યોગ્ય ગણાય. ॥ ૪૮૪ ॥
 પ્રાણાયામ કરો !! નરનારી, શરીર વીર્યના રક્ષણ હેતુ;
 પ્રાણાયામથી શક્તિ વધશે, -એવા જ્ઞાનીના સંકેત. ॥ ૪૮૫ ॥
 પ્રાપ્તિ કર !! તું સ્વાધિકારે, સર્વગુણોની ધરીને પ્રેમ;
 પ્રબળપણું પ્રગટાવી ચત્તે, -પામે !! સાચો યોગને ક્ષેમ. ॥૪૮૬॥
 પ્રાયશ્ચિત્ત કરીને આતમ !!, મન વચ કાયની સિદ્ધિ ધાર !!;
 પ્રાયશ્ચિત્તથી મનની શુદ્ધિ થાતી, -એવો છે સાચો નિર્ધાર !!. ૪૮૭
 પ્રારબ્ધ વેદજે સમભાવે તું, -તેથી આતમ શુદ્ધિ થાય;
 પ્રારબ્ધ કર્મોમાં આતમ !!, સમભાવે રહે તો શિવ પાય. ॥ ૪૮૮ ॥

પ્રાર્થના કર !! તુ પ્રભુની ભાવે, પ્રભાતમાહી પ્રાર્થના ધાર !!,
 પ્રાર્થના કર !! તુ ભક્તિ ઉમળકે, પ્રભુની સાથે એકતા ધાર !! ॥૪૮૯॥
 પ્રાર્થના કર !! તુ નિજ મનમાહી, -આવ્યા વિચારથી ધરી પ્રેમ,
 પ્રાર્થના હૃદયનું ભક્તિ ઝગણ, -તેથી વધશે યોગ ને શ્લેષ ॥૪૯૦॥
 પ્રેરક થા !! તુ નિજનો નિજથી, આત્મગુણોમા નિજને પ્રેર !!,
 પ્રેરક થા !! તુ પ્રભુપદ લેવા, પ્રેરણા જ્ઞાનની સુખમય લેવ ॥૪૯૧॥
 પ્રેરણા ઝીલજે અતરૂ પ્રગટી, પરાજ્ઞાનની પ્રેરણા ધાર !! ,
 પરાભક્તિ મેવાની પ્રેરણા, -સમજી કરજે વિશ્વોદ્ધાર ॥ ૪૯૨ ॥
 પરા ભક્તિમા પ્રભુજી ભાસે, પરા જ્ઞાનમા પ્રભુ હજીર,
 પરા પશ્યતી રહસ્ય જાણી, થવું ન ક્યારે પ્રભુથી દૂર ॥ ૪૯૩ ॥
 પરા પશ્યતી મધ્યમા વૈખરી, ચારતું રહસ્ય મમ્યગૂ જાણી !!,
 પરા વિચારે તે પૈગામા, પ્રેરિત પ્રભુના ગીત તે માન !! ॥૪૯૪॥
 પરા પશ્યતીમાહી પ્રગટે, ધ્યાન સમાધિયે જે સત્ય,
 પ્રભુની પ્રેરણા વેદ તે જાણો !!, સત્ય પૈગામાનું એ કૃત્ય ॥૪૯૫॥
 પરબ્રહ્મ શુદ્ધાત્મ જ્ઞાને, નિર્વિકલ્પ દશાએ જેહ,
 પરામા પ્રગટે સત્ય વિચારે, પ્રભુ ઉપદેશો જાણો !! એહ ॥૪૯૬॥
 પરા પશ્યતીમા જે ઉતર્યો, ધ્યાન સમાધિથી જે ભવ્ય,
 પ્રેરણા પામ્યો પ્રભુની સાચી, જાણે તે સમ્યક્ કર્તવ્ય ॥૪૯૭॥
 પરા પશ્યતીમા જે ઉતર્યો, રાગને રોષ હણીને જેહ,
 પિંડમા આત્મ શુદ્ધ કરે તે, -જિન અર્હતપદ પામે તેહ ॥ ૪૯૮ ॥
 પરા પશ્યતી પેલી પારે, પરાજ્ઞાનની પેલી પાર,
 પ્રભુ મહાવીર છે કેવલજ્ઞાની, સમજાવે સાચું જ્યકાર ॥૪૯૯॥
 પરાજ્ઞાનની પેલી પારે, અતરૂમા છે કેવલજ્ઞાન,
 પરબ્રહ્મ આત્મ પ્રગટાવો !!, -એથી મ્વય યશે ભગવાન ॥૫૦૦॥
 પ્રમદા વનમા મોહ ન પામે, પ્રમદા દેખી ચહે ન કામ,
 પ્રમદામા નિષ્કામી રહે તે, -જીવતો સાચો મુનિ શમ ॥૫૦૧॥
 પ્રમોહ ભાવના દિલમા ધારી, સર્વજીવોના ગુણ લેનાર,
 પ્રભુપદ પામવા યોગ્ય બને છે, મર્વજીવોપર પ્રભુસમ પ્યાર ॥૫૦૨॥

પ્રમોદ ભાવના જેણે ધારી, સમક્રિત પામ્યો નિશ્ચયે જાણુ ! !,
 પ્રમોદ ભાવે શ્વાન દંતને, શંશ્યા કૃષ્ણે શાસ્ત્ર પ્રમાણુ. ॥૫૦૩॥
 પ્રમોદ ભાવે ગુણ સહુ ખીલે, અન્યના દોષો નહિં ચહાય;
 પરની નિંદા દોષ ટળે છે, આતમ શિવપુર પંથે જાય. ॥૫૦૪॥
 પલપલ પ્રભુનું ભજન કરીલે ! !, ભજન કરીલે ! ! શ્વાસોચ્છવાસ;
 પલક પછીની ખળર પડે નહિં, તણદે ! ! પરપુદ્ગલ વિધ્વાસ. ॥૫૦૫॥
 પલપલ ધર્મ કરીલે ! ! સાચો, પલપલ આતમ ! ! ભાવે જાગ ! !;
 પલમાં અણુધાર્યું સહુ થાતું, પ્રભુ ઉપર કર ! ! સાચો રાગ. ॥૫૦૬॥
 પાગલ થા ! ! તું પ્રભુને માટે, દુનિયા સાથે કહાપણુ ધાર ! !;
 પ્રભુના પાગલ ભકતો મોટા, અવધૂતો મસ્તો નિર્ધાર. ॥૫૦૭॥
 પાણુથા ! ! નહિં કબ્બુંસ થઈને, પાણુ થા ! ! નહિં ધરી પ્રમાદ;
 પાણુપણુની વૃત્તિયોને, -છોડી દે ! ! તું જોટા વાદ. ॥૫૦૮॥
 પરાણે પ્રેમ થતો નહિં કોઈથી, પરાણે કોઈ થાય ન મિત્ર;
 પરાણે તાણી તોષી કરવું, -તેમાં નહિં કોઈ રસની રિત. ॥૫૦૯॥
 પાપ પંકમાં પગ નહિં મૂકે ! !, પરનારીમાં ધર ! ! નહિં રાગ;
 પરધનને પથર સમ ગણજે, પ્રભુપદ મગશે નિશ્ચય જાગ ! !. ॥૫૧૦॥
 પડાઈ લે ! ! નહિં કોનું દ્રેષે, વૈરે પરના લે ! ! નહિં પ્રાણ;
 પરજીવોનું ભલું કરવામાં, -ટાળી દે ! ! મનથી શયતાન. ॥ ૫૧૧ ॥
 પરજીવોને દુઃખ ન દેજે, પરના હિતમાં નિજહિત માન ! !;
 પરનું ભલું કરવામાં આતમ ! !, -હોમી દે ! ! નિજતનમન પ્રાણ. ॥૫૧૨॥
 પુઠ્ઠની પાછળ શત્રુની પણુ, નિંદા કરજે નહિં તલભાર;
 પોતાની પણુ ખૂલ હોય તો, -સમજી તેનો કર ! ! પરિહાર. ॥ ૫૧૩ ॥
 પરના પેટને ઠારજે પ્રેમે, પરનાં હૈયાં નહિં સંતાપ ! !;
 પરનાં દીલડાં નહિં દુલવજે, મનથી પણુ નહિં કરજે પાપ. ॥૫૧૪॥
 પટેલાઈ જૂઠી કરવાની, -છંડી દઈ નિજગુણને ધાર ! !;
 પરની પંચાતે ડાહ્યો થઈ, -પાપવિશે નહિં આયો હાર ! !. ॥૫૧૫॥
 પુણ્ય થકી માનવભવ પામ્યો, -તેને ઐળે લેશ ન હાર ! !;
 પ્રમાદ કર ! ! નહિં પામરા ! ! ચેતના ! !, બૂદ્યો તો ભટકીશ બહુવાર. ॥૫૧૬॥

પ્રમાદ આઠ પ્રકારના ત્યાગો ! !, ધરીને આતમનો ઉપયોગ,
 પ્રમાદથી છે પામરતા બહુ, પ્રમાદસમ બીજો નહિ રોગ ॥૫૧૭॥
 પ્રમાદસમ શત્રુ નહિ કોઈ, પ્રમાદથી બહુ પડતી થાય,
 પ્રમાદ પ્રકટયો જ્ઞાની બલે, મૂઢજનોને નહિ સમજાય ॥ ૫૧૮ ॥
 પ્રમાદ ત્યાગે તે ચારિત્રી, અણુપ્રમાદી સુકિત પાય,
 પ્રમાદ જેને ંહાલો દાગે, દુર્ગતિમાહી તે સટકાય ॥ ૫૧૯ ॥
 પ્રમાદી જીવન ઝેરના જેવું, પ્રમાદી જીવન છે અધકાર,
 પ્રમાદી જીવન દારૂ જેવું, -સમજી પ્રમાદ કર ! ! પરિહાર ॥ ૫૨૦ ॥
 પ્રમાદી થા ! ! નહિ પલપણ મોહો, અણુપ્રમાદે જીવનગાળ ! !,
 પ્રભુને પામવા માટે નક્કી, -એવું જીવન છે જ્યકાર ॥ ૫૨૧ ॥
 પ્રભુને પામે પૂરા સતો, થાય ન દુનિયા માહી અધ,
 પ્રમાદ કરીને બધાતા નહિ, નર્વ મળધે તેહ અબધ ॥ ૫૨૨ ॥
 પડતી મૂકો ! ! જૂઠી વાતો, પડતા મૂકો ! ! દુષ્ટ વિચાર,
 પડતાને પાડું નહિ મારો ! !, પડતાનું નહિ બૂર ધાર ॥ ૫૨૩ ॥
 પડતી ચડતી સદુની આવે, પડતી ચડતીના ફેર અનત,
 પડતાઓને સહાય કરીલે ! !, -સમજી વર્તે તેઓ સત ॥ ૫૨૪ ॥
 પડતીમા પાપોદય ભારી, પોતાનું પણ પારકું થાય,
 પોતાના પણ રહામા થાયે, દુ ખે પાડે ચેતન કાય ॥ ૫૨૫ ॥
 પડતીમા ભગવાન છે બેલી, પ્રભુ ભજન કર ! ! તુ તે સત્ય,
 પડતી કારણ પૂરો ! ! ન પાપો, -સમજી તજીદે ! ! પાપના કૃત્ય ॥ ૫૨૬ ॥
 પાઠો પઠ ! ! નહિ પ્રભુ ભજનમા, પડતી થાતા પણ નિર્ધાર,
 પડતીમા પણ પ્રભુ ભજ્યાથી, આતમ સુખ શાંતિ જ્યકાર ॥ ૫૨૭ ॥
 પડતાઓનું ઓહું લઈને, -દુર્ગુણમાહી ન પડતું મૂક ! !,
 પડતાઓનું ઓહું લઈને -ત્રેષ્ઠ થવાનો માર્ગ ન ચૂક ! ! ॥ ૫૨૮ ॥
 પડતાઓનું ઓહું લઈને, પાપાચાર વિચાર ન ધાર ! !,
 પડતાઓને સહાય આપી, સુખી કરજે ધરીને પ્યાર ॥ ૫૨૯ ॥
 પતિતજનોપર પ્રેમને ધરજે, પતિતજનોપર ધર ! ! નહિ દેષ,
 પતિતજનોને ધિક્કારો ! ! નહિ, કરૂણા ભાવના ધારો ! ! બેશ ૫૩૦

પતિત જનોની સેવા કરજે, દુઃખીઓનો કર ! ! ઉદ્ધાર;
 પતિત થાતાં કર્મોદયથી, - જાણી કરજી ભાવ વિચાર ! ! ॥ ૫૩૧ ॥
 પતિત થવાનાં કારણ છ'ડો ! !, પતિત થવાના પંથો ત્યાગ ! !;
 પતિત જનોને ઉદ્ધરવાને, - ઉપકારી થૈને કર ! ! રાગ. ॥ ૫૩૨ ॥
 પાછળ પડ ! ! નહિં મોહ પ્રમાદે, આગળ જવા સ્વાર્પણ ધાર ! !;
 પાછળ પડતાં પરતાવાનું, - સમજી આગળ જા ! ! નિર્ધાર. ॥ ૫૩૩ ॥
 પાછળ પડ ! ! નહિં કોની ક્યારે, પાછળ પડતાં રહે ન લાજ;
 પાછળ પડવું છોડી દઇને, - પોતાનું રક્ષો ! ! સામ્રાજ્ય. ॥ ૫૩૪ ॥
 પડવું થાતું ભૂલ પ્રમાદે, પડે નહિં તે આગળ જાય;
 પુણ્ય પાપના હેતુ વિચારી, પુણ્ય કરે તે સદ્ગતિ પાય. ॥ ૫૩૫ ॥
 પડતું મૂક ! ! ન જાણી જોઈ, પડતીના હેતુ સહુ ત્યાગ ! !;
 પાપીઓની પણ કર ! ! શુદ્ધિ, અંતરમાં જે પ્રભુનો રાગ. ॥ ૫૩૬ ॥
 પહેલાં પોતે શુદ્ધ બને તો, - ખીજાઓની શુદ્ધિ થાય;
 પહેલી કર ! ! પોતાની શુદ્ધિ, - જેથી થાતી અન્યને સહાય. ॥ ૫૩૭ ॥
 પિંડ સુધારે જે જન પહેલાં, તે બ્રહ્માંડ સુધારે જાણ ! !;
 પિંડની શુદ્ધિ કરવા માટે, - હોમી દે ! ! તું તન મન પ્રાણ. ॥ ૫૩૮ ॥
 પ્રથમ પ્રમુખપદ વરવા માટે, - કરજે મન વચ કાયા શુદ્ધિ;
 પ્રગટ પ્રભુ સંતોની સેવા, - કરજે ધરજે નિર્મળ બુદ્ધિ. ॥ ૫૩૯ ॥
 પ્રથમ પ્રભુપદ વરવા માટે, - સર્વજીવોપર કર ! ! ઉપકાર;
 પરોપકારી પહેલો થા ! ! તું, - તેથી પ્રભુપદ છે તૈયાર. ॥ ૫૪૦ ॥
 પોતાનું હિત કરીને પહેલાં, - અન્યલોકના હિતને ધાર ! !;
 પહેલી અવસ્થા એવી સાચી, પ્રભુપદ વરવા છે નિર્ધાર. ॥ ૫૪૧ ॥
 પંડિત જન તે જાણી વર્તે, સુખ દુઃખમાંહી ધરે સમભાવ;
 પલક ન ભૂલે પ્રભુને દીલથી, જેલે નટ નાગરના દાવ. ॥ ૫૪૨ ॥
 પ્રજ્ઞાનો મદ કર ! ! નહિં ક્યારે, વિદ્યાગર્વથી લાલ ન થાય;
 પ્રજ્ઞામદ કરવાથી સાચું, કેવળજ્ઞાન નહિં પ્રગટાય. ॥ ૫૪૩ ॥
 પ્રજ્ઞામદ કરવાથી હાનિ, ખીલે નહિં સાચું ચારિત્ર;
 પ્રજ્ઞામદ ત્યાગીને આતમ ! !, થાજે પોતે શુદ્ધ પવિત્ર. ॥ ૫૪૪ ॥

પડછાયા સમ જગની માયા, વિદ્યા તન ધન સત્તા જાણી ॥,
 પડછાયા સમ પુણ્નલ સુખડા, -તેમા મુજે નહિ કંટ્યાણ ॥ ૫૪૫ ॥
 પડછાયા સમ લક્ષ્મી સત્તા, -તેની પાછળ પડા ॥ નહિ ભવ્ય ॥,
 પડછાયાની પાછળ પડતા, ભૂલીશ પ્રભુપદનું કર્તવ્ય ॥ ૫૪૬ ॥
 પનોતિ તે પાપોદય ભારી, દુ જની વેળા જેથી થાય;
 પનોતિ તે નિજ પાપ કરેલા, -સમય પામી જ પ્રગટાય ॥ ૫૪૭ ॥
 પનોતિ તે કુમતિ કુસ ગત, પનોતિ તે દુર્ગુણ વ્યભિચાર,
 પનોતિ તે દુર્ગુણ દુર્વ્યસનો, -સમજી દૂર કરે ॥ નરનાર ॥ ૫૪૮ ॥
 પનોતિ તે કુમિત્રની સોળત, પોતાના દોષો જે ભૂલ ॥,
 પનોતિ ટાળવી સત્કૃત્યોથી, પનોતિના બહેમે નહિ જૂર ॥ ૫૪૯ ॥
 પુછી લે ॥ શુર્યોને સાચુ, જ્ઞાનીઓને સાચુ પુછ ॥,
 પ્રત્યુત્તરથી કરી ખુલાસો, પકડીશ નહિ પછી ગદ્ગપુચ્છ ॥ ૫૫૦ ॥
 પોતાનામા શુષ્ક ને અવશુષ્ક, કયા કયા છે તેહ વિચાર ॥,
 પોતાની ભૂલોને પોતે, -દેખી તેનો કર ॥ પરિહાર ॥ ૫૫૧ ॥
 પોતાનું સારુ જે કરવું, -તે તો છે પોતાના હાથ;
 પોતાનું તું કરી લે ॥ પોતે, પરાશ્રયી થાતા દુ ખ સાથ ॥ ૫૫૨ ॥
 પોતાની પ્રગતિના માર્ગો, પોતે તેનો કર ॥ નિર્ધાર,
 પોતાના સમ જળ નહિ કાઢ, કરી નિશ્ચયને ધર ॥ વ્યવહાર ॥ ૫૫૩ ॥
 પોતાને પોતે ઉદ્ધારે ॥, પોતાને પોતે તુ તાર ॥,
 પોતાના પગ ઉપર રહીને, -ચલાવ ॥ પોતે સદુ વ્યવહાર ॥ ૫૫૪ ॥
 પોતાના માટે દુનિયાના, -અભિપ્રાયો જે હોય હજાર;
 પણ તેમા તુ મુ આધાવણ, -કર્તવ્યો કર ॥ સ્વાધિકાર ॥ ૫૫૫ ॥
 પોતાનો નિશ્ચય તે માથો, -તેમા શક્તિ જળ પ્રગટાય,
 પરના નિશ્ચયમાહી જળ નહીં, અનિશ્ચયમા જળ મુખદાય ॥ ૫૫૬ ॥
 પોતે પોતાનો વિશ્વામી, -ચંદ્રને આનમ ॥ આગળ ચાલ ॥,
 પોતે જેવું કરીશ તેવું, -પામીશ એવો ધર ॥ મન ખ્યાલ ॥ ૫૫૭ ॥
 પિંડે તે જણાવે છે સત્ય, પિંડ વિશે પ્રભુને પ્રગટાવ ॥,
 પિંડમા આતમ તે પરમાતમ, -સમજી ધ્યાન સમાધિ લગાવ ॥ ૫૫૮ ॥

પદ્માસન આદિ સહુ આસન, સિદ્ધ કરી કર !! પ્રાણાયામ,
 પ્રત્યાહારને ધારણા ધ્યાતાં, ધ્યાન સમાધિ સિદ્ધિ ઠામઃ ॥ ૫૫૬ ॥
 પરિષદ પ્રગટ્યા સર્વ સહીને, સમજાવાવે ધર !! ચારિત્ર;
 પાપોદયથી પરિષદ પ્રગટે, આતમ છે તેથી અતિરિક્ત. ॥ ૫૬૦ ॥
 પવિત્ર રહેજે મન વચ કાયથી, સંગઘીઓને કરો !! પવિત્ર;
 પવિત્ર મનમાં પ્રભુજી પ્રગટે, -એવી અનાદિ કૃત કુલરીત. ॥ ૫૬૧ ॥
 પડાવી લે !! ના અન્યના ધનને, અન્યને ખાડામાંહી ન પાડ !!;
 પડવાના હેતુ સહુ ત્યાગો !!, પંથ ચલતાં ત્યજ !! વઢવાડ. ॥ ૫૬૨ ॥
 પરની સાથે સદા પ્રગણિક, પ્રથમથી નિજ જીવન ગાળ !!;
 પરના સારામાં નિજ સાડું, -સમજી પ્રભુથી કરજે બહાલ. ॥ ૫૬૩ ॥
 પ્રાણાન્તે ત્યજ !! નહીં સદ્વર્તન, પ્રાણાન્તે પણ ત્યજ !! નહીં ધર્મ;
 પ્રાણાન્તે પણ પાપ કરીશ નહીં, પ્રાણાન્તે પણ કર !! શુભ કર્મ. ॥ ૫૬૪ ॥
 પર્વાદિકમાં આનંદી થઈ, નિર્દોષે નિજ જીવન ગાળ !!;
 પંચાતોમાં માર !! ન માથું, પંચાતે છે જૂઠો જ્યાલ. ॥ ૫૬૫ ॥
 પવિત્ર થઈને જગમાં રહેવું, મન વાણીને ધાર !! પવિત્ર;
 પવિત્ર પાસે સદા પ્રભુ છે, રૂઝાં તેનાં સદા ચરિત્ર. ॥ ૫૬૬ ॥
 પવિત્ર રહેવા પલપલ પ્રભુને, પૂર્ણ પ્રેમથી દીલ સંભાળ !!;
 પૂરાઓની સંગત કરતાં, -પ્રગટે દીલમાં પવિત્ર જ્યાલ. ॥ ૫૬૭ ॥
 પદ્મપ્રભુને પાર્શ્વનાથજીન, ભજીને આતમ !! કર !! દિનરાજ;
 પાર્શ્વપ્રભુ ઉપયોગે પાસે, આતમદૃષ્ટિથી ઘટમાં રાજ્ય. ॥ ૫૬૮ ॥
 પૂજાસંગ્રહ ગ્રંથ રચીને, પ્રભુ પૂજનું કથ્યું સ્વરૂપ;
 પૂજાસંગ્રહને વાંચી ભવ્યો !!, ટાળો !! મિથ્યા મોહની ધૂપ. ॥ ૫૬૯ ॥
 પલપલ આતમ !! પ્રભુને જગાવો !!, -ધારી આતમનો ઉપયોગ;
 પ્રવૃત્તિ કર !! સહુ સાક્ષી થઈને, -યોગ છતાં પણ રહી અયોગ. ॥ ૫૭૦ ॥
 પ્રકાશ કરજે જગની આગળ, સાચું લાગે તે હિતકાર;
 પ્રકાશ સાચો જગને દેવો, અંધકારને દૂર નિવાર !!. ॥ ૫૭૧ ॥
 પ્રગટાવો !! પ્રગતિના પંથો, પ્રગતિ પંથે આગળ ચાલ !!;
 પ્રકર્ષ તેથી આતમ ત્હારો, -થાશે એવો નિશ્ચય ધાર !!. ॥ ૫૭૨ ॥

પરમાનંદ સ્વરૂપ છે તહાણું, તહારામા છે મ ગજમાલ,
ત્રેમ પ્રતીત પ્રગટાવો ।। તે, તુજ અનંત ઋદ્ધિ વિગાલ ॥ ૫૭૩ ॥

(ફ)

ફફફ કુલણ થઈ નહીં કુલે ॥, ફજેતીકાગડ છ ડો ॥ દોષ,
ફાગટ જડમા સુખની ખુદ્ધિ, તજ્યો ધર્યો મન સતોષ ॥ ૧ ॥
ફાતડા મરખા બનો ॥ ન બજ્યુ, ફેલી ખાચો નહીં પરવિત્ત,
'ફફફ'નુ ભણતર એ ભણ્યો, -તથી થાયે વિશ્વ પવિત્ર ॥ ૨ ॥
ફાગણ માસના હોળી રાત્રી, -સરખા થયો ન મોહિ લેલ,
ફાવડી સરખી વહો ॥ ન વાણી, ફગજ અદા કરો ॥ રહી નિર્દોષ ॥ ૩ ॥
ફદા માયાના લખ કોટિ, ફસાઓ ॥ નહીં તેમાહી લગાર,
ફફી થાયો શ્રીકર તજને, જૂઠો ગણો ॥ સઘળો મસા ॥ ૪ ॥
ફાકી ભર્યો અનુભવ જ્ઞાનની, ફાકો ધરો ॥ ન શુભનો કોઈ,
શુભધર્મથી આતમ ફાલો ॥, ઉપયોગે રહો ॥ આતમ જોઈ ॥ ૫ ॥
ફાવે તે કર્યો શુભ કાર્યો, -કરો ।। નહીં ક્યારે બદફેલ,
ફાદ વધારો ॥ નહીં આલસથી, ફુલમમા થઈ કરો ॥ ન સહેલ ॥ ૬ ॥
ફળની આગા રાખ્યાવણુ મહુ, -વાધિકારે કજ્યો કાજ,
કરજદો પોતાના કેળવો ॥, -વાતએ નિજ કજ્યો રાજ્ય ॥ ૭ ॥
ફફીરોને સતોષી ફાળો ॥, ફફીરોની લેયો નહિ હાય
ફફીર ગરીબ હાય ગામથી, વશ કુલનો નાશજ થાય ॥ ૮ ॥
ફફીરીમાહી મુખ છે માચુ, અગીરીમા સુખ નહીં તેવુ,
શ્રીકર વિના મુખ મગ્તી પ્રગટે, ફફીરી માહી ફરતા રહેવુ ॥ ૯ ॥
શ્રીકર તજે જે સર્વજ્ઞતની, સર્વ વિદ્ય-પરહિત થઈ જાય,
ફફીર ખરો તે પગ પારનો, પ્રભુનો સત્ય અનુભવ થાય ॥ ૧૦ ॥
શ્રીકર વિના જે કરે કર્તવ્યો, ચિ તાચોક રહિત થઈ જાય,
શ્રીકર વિનાનો આતમ જાણ્યો, જગમા અનંત શક્તિ પાય ॥ ૧૧ ॥
શ્રીકર તજને કર ॥ કર્તવ્યો, પ્રભુ ધરીને દિલ વિશ્વાસ,
ફફડ થઈને જગમા ફરવુ, -રહેવુ નહિ સખમા ઉદાસ ॥ ૧૨ ॥

શ્રીકર કર્યાથી મન તન હાનિ, શ્રીકર કર્યાથી કાર્ય ન થાય;
 શ્રીકરની ફાકી ભરે ફકીર તે, કર્મયોગે થઈ જ્ઞાની સુહાય. ॥ ૧૩ ॥
 શ્રીકર વિનાનો માનવ બળિયો, મરણલીતિ જેને નહિં હોય;
 શ્રીકર વસે ત્યાં ફકીરાઈની, શ્રીકર ટાળતાં પ્રભુતા જોય. ॥ ૧૪ ॥
 ફક્કડ થઈને તુ જગમાં ફરજે, રાગ રોષને કરીને દૂર;
 ફરજેત થા!! નહિં દુનિયામાંહી, નિજમાં આનંદતું છે પૂર. ॥ ૧૫ ॥
 ફરજેતી મોહ વિના નહિં બીજી, મોહથી આતમ !! થાય ફરજેત;
 ફરજેતી નહિં પ્રભુમાં જો મનહું, -સમજી જ્ઞાની શુભ સંકેત. ॥ ૧૬ ॥
 ફટકા પડતા દુઃખના સહુને, -તેથી સર્વે પામે શીખ;
 ફટકા સહુને શિક્ષાદાતા, ફટકાવણુ પામે સહુ ભીખ. ॥ ૧૭ ॥
 ફટકા ઠોકર વાગે ત્યારે, -મનમાં પ્રગટે છે શુભ સાન;
 ફટકા ઠોકર સહુને વાગે, -સમજે નહિં તે છે નાદાન. ॥ ૧૮ ॥
 ફરજ બળવો!! આતમ નિજની, ફરજ બળવે સિદ્ધિ થાય;
 ફરજ વિનાનું માણસ નબળું, સાધ્ય વિના જ્યાં ત્યાં ભટકાય. ॥ ૧૯ ॥
 ફરજ બળવે શક્તિ પ્રગટે, ફરજ બળવે છે આનંદ;
 ફરજ બળવ્યા વિના ફરજેતી, બળિયો પણ જગ થાતો મંદ. ॥ ૨૦ ॥
 ફરજ જે સ્વાધિકારે ધર્મ તે, ફરજ બળવે શાંતિ થાય;
 ફરજને ચૂકે નિર્બળ આતમ !!, સબળો ફરજ બળવી જાય. ॥ ૨૧ ॥
 ફરજ જે આવશ્યક તે કરવી, ફરજ થકી જન સુકિત પાય;
 ફરજને નિષ્કામે જે બળવે, જગમાં સહુથી શ્રેષ્ઠ ગણાય. ॥ ૨૨ ॥
 ફરજ બળવો!! સ્વાર્પણ કરીને, -તેથી પ્રભુપદ વરશે સત્ય;
 ફરજ બળવતાં ભાગી જાવે, -તેનાં તન મન નબળાં કૃત્ય. ॥ ૨૩ ॥
 ફરજ બળવે પ્રભુતા પ્રગટે, સેવા ભક્તિ સિદ્ધિ થાય;
 ફરજ વિનાનો માણસ પશુસમ, જીવંતાં મહદાં તે ગણાય. ॥ ૨૪ ॥
 ફરજ બળવો!! સમભાવી થઈ, રાગરોષને કરીને દૂર;
 ફરજ બળવતાં મૃત્યુ આવે, -તોપણ પામશે આનંદ પૂર. ॥ ૨૫ ॥
 ફરજ બળવતાં ભીતિ તજવી, ચિન્તા શોકનો કરવો ત્યાગ;
 ફરજ બળવતાં હિંમત ધરવી, ધરવો પ્રભુપર પૂરણ રાગ ॥ ૨૬ ॥

ફરજ બળવતા ઉદાર થાવુ, લેદ બુદ્ધિનો કાં ! પરિહાર,
 ફરજ બળવતા મૃત્યુ થાવે, -તો પણ હિમ્મત લેશ ન હાં ॥ ૨૭ ॥
 ફરજ બળવો ॥ પ્રભુ વિશ્વામે, ફરજ તે માનો ॥ પ્રભુની લક્ષિ,
 કળ તે માનો ॥ પ્રભુની સેના, ફરજ તે માનો ॥ પ્રભુની ગીતિ ॥ ૨૮ ॥
 ફરજ તે માનો ! ॥ વ્યર્થિધર્મ છે, સર્થિધર્મનો તે પણ ભાગ,
 ફરજ તે સ્વાધિકારે મમ્મે, કર્મયોગી જાની વડ ભાગ ॥ ૨૯ ॥
 ફરજને જાણી ફરજ અદા કર ॥, ફરજને જાણવી છે મુશ્કેલ,
 ફરજ જાણતી સમ્યગ્જ્ઞાને, -તેથી ગિવપુત્ર પ્રાપ્તિ મહેલ ॥ ૩૦ ॥
 ફરજ અદા કરી પ્રભુમા શ્રવે ॥, પ્રગટાવી ઘટ પરમાનંદ,
 ફરજનું શ્રવન જ્ઞાનનંદે, પ્રગટાવે ॥ નાને મહુ દેહ ॥ ૩૧ ॥
 ફરજ સુકલ્યથે જગમાહી, ફરજ પરમાનંદને હેત,
 ફરજ સદ્ગુણ પ્રાપ્તિ કરવા, મરુત્યોના જ્યા મરત ॥ ૩૨ ॥
 ફરજ પરોપકારે જગમા, ફરજ મદ્ગુણ લેવા ઠાં,
 ફરજ પ્રગતિ માટે માર, પ્રગટે આત્મિક ગુણ મામાન્ય ॥ ૩૩ ॥
 ફરજ મદ્ગુણ પ્રાપ્તિ કરવા, -કરશે જગમા નરને નાર,
 ફરી જશે નહિ જોલો જોલો, ફરી જવુ તે મોટી હાં ॥ ૩૪ ॥
 ફરી જવુ તે સાર જોલુ, પુણ્ય પાપ વૃત્તિ માપેશ,
 ફરી જવુ નહીં ધર્મનું જોલો, સતજનોનો એ ઉપદેશ ॥ ૩૫ ॥
 ફરજનું એ જાણી હાંનિ, ફરજનુંથી મર્વનો નાગ,
 ફરજનુંથી પડતી થાને, કુમપ ત્યા છે એહ વિલાસ ॥ ૩૬ ॥
 ફરજનું છે પાપની વૃત્તિ, ફરજનુંમા છે શયતાન,
 ફરજનું છે પડતી આગા, ઈર્ષ્યાના મધગા તોફાન ॥ ૩૭ ॥
 ફરજનુંથી થાય ન શાંતિ, જ્યા ત્યા હુ જો જહુ ઉલ્લાસ,
 હિંદમા દાખલા એના જહુલા, હિંદમા એથી પડતી જણાય ॥ ૩૮ ॥
 જ્ઞાનસ સમ આત્મિક વૃત્તિને, -કરીને જ્ઞાનહીનક પ્રગટાવ ॥,
 ફરજ તમો રજે ગુણ માહી, બુદ્ધિય નહિ ધર ॥ આત્મિક દાવ. ॥ ૩૯ ॥
 ફરજ મારે ક્યા તું જડમા, ફરજ માર્યે થાય ન શાંતિ,
 ફરજ માર્યે મજે ન સુખડા, ઉલટી વધની મોહની પ્રાપ્ત ॥ ૪૦ ॥

કાંસ ન મારો !! પરહિતમાંહી, પરોપકારે માર !! ન કાંસ;
 કાંસી તે ક્રુમતિ છે અંતર, ચિતા શોક તે કાંસી માન !! ॥ ૪૧ ॥
 શ્રીટકારે દે !! નહિં પાપીને, પાપોને તું દે !! શ્રીટકાર;
 શ્રીટકારોનું પ્રતિકલ છે તેવું, -સમજી કર !! સહુનો સત્કાર. ॥ ૪૨ ॥
 શ્રીલસુદ્ધ થઇને પ્રભુ પ્રેમી થા !!, શ્રીલસુદ્ધી તે શુભ સેવા ભક્તિ;
 શ્રીલસુદ્ધ સાચો પ્રભુને પરખે, ટાળે કર્મનાં પાપ અનીતિ. ॥ ૪૩ ॥
 ફૂટાફૂટ કરી રાજી થા !! નહિ, શત્રુઓમાં કર !! નહિં ફૂટ;
 ફૂટાફૂટથી કોનું ન સાડે, ફૂટાફૂટની ઝે !! નહિં ફૂટ. ॥ ૪૪ ॥
 ફરતા રહેવું જગમાં જ્યાં ત્યાં, -સાડે દેવા દેવા કાજ;
 ફેરફાર છે સર્વજીવોમાં, કર્મ પ્રભુ છે એ સામ્રાજ્ય. ॥ ૪૫ ॥
 ફેરો ખાવો ધર્માર્થે શુભ, પરોપકારે ફેરો ધાર !!;
 ફેરો કરીને પસ્તાતો નહિં, ફેરો કરતાં પુણ્ય અપાર. ॥ ૪૬ ॥
 ફરી કરતાં પેટની માટે, -મનમાંહી લજ્જતને ધાર !!;
 ફેરી કરવી સારા માટે, ફેગટ મોટાઇ નહિ ધાર !! ॥ ૪૭ ॥

(વ)

બળ્યા બહાદુર બળિયા બનશે, બળવંતાથી જગ જીવાય;
 બળ કળથી સહુ કાર્યની સિદ્ધિ, બચપણથી બલ પામે !! ન્યાય. ॥ ૧ ॥
 બરોબરિયાની સાથે લડવું, વિશેષ બળથી સલાહ રીતિ;
 બકવાદિ નહીં થવું કદાપિ, બ્રહ્મચર્ય ધરવું મહાનીતિ. ॥ ૨ ॥
 વીશ વર્ષની ઉપર ધરવું, બ્રહ્મચર્ય સહુ શકિત મૂલ;
 બ્રહ્મચર્યવણુ સર્વથા પડતી, ચડતામાંહી પડતી ધૂળ. ॥ ૩ ॥
 વીશ વર્ષપર્યંત બાલક સહુ, બ્રહ્મચારી રહેતાં જયકાર;
 દેશ કોમને ધર્મની ચડતી, અન્યથા પડતી છે નિર્ધાર. ॥ ૪ ॥
 સાત્ત્વિક ગુણને કર્મથી બ્રાહ્મણ, બ્રહ્મજ્ઞાની બ્રાહ્મણ કહેવાય;
 જ્ઞાન વિના નહિ બ્રાહ્મણ કોઇ, બ્રહ્મજ્ઞાન કરતાં સુખ થાય. ॥ ૫ ॥
 બાલક બાલિકાને કેળવો !!, બ્રહ્મચારી રાખી નરનાર;
 બાળો !! મિથ્યા કામ વિચારો, જશે નહીં સદ્ગુણની બહાર. ॥ ૬ ॥

ખારીઓ મહુ મનની જોલો !, -જેથી આવે જ્ઞાનપ્રકાશ,
 બુદ્ધ એક પણ વિચરું રહો !, -જેથી બહુ જીવો ! જગ ખાસ ॥ ૭ ॥
 બૂરા હસ્તકર્મોદિ મૈથુન દોષો, -છોડી રહેશે બહુ બળવત,
 બળવતા શક્તિમતાથી, -જીનાતુ જગમા સ્વતત્ર ॥ ૮ ॥
 ખાકી રાખો ! નહીં ગુણ લેવા, બરબાદી નહીં કરો ! લગાર,
 બરડી આદિ મીઠા લોજન, તજતા આરોગ્યજ રહેનાર ॥ ૯ ॥
 બાહિર અતર લેદલાવવણ, -વર્તો ! ! સત્યપણે નરનાર,
 બુદ્ધિ ધર્મ ગુણોની ધાગે ! !, બહુ બોલતા હુ ખ અપાર ॥ ૧૦ ॥
 બહિરાતમપદ તજીને આતમ !, અતર આતમપદને પાવ ! !,
 બળિયા પરમાતમપદ પામે, પારમાતમપદ પ્રેમ જગાવ ! ! ॥ ૧૧ ॥
 બહોતેર આદિ સર્વકલાનું, -મણતર બણતા જે નરનાર,
 તે બુદ્ધલ જગમા રહેતા, બને બાહોગ સદા જ્યકાર ॥ ૧૨ ॥
 બહોતેર ઉપર ધર્મકલા છે, જૈનધર્મ જગમા આધાર,
 બમે દુર્ગુણ દોષોથી તે, જૈનપણું સ્વતત્ર વિચાર ॥ ૧૩ ॥
 બોલો ! સારા બોલ વિચારી, આતમ તારો ! આપો આપ,
 બખ્યા બધયા ગધયા કહેવાશે, વર્તનની જગમા છે છાપ ॥ ૧૪ ॥
 બાહુથી પુરૂષાર્થ કરીને, -જીવો ! જગમા નરને નાર,
 બાજીગર બાજીસમ દુનિયા, -સમજી ધર્મકરો ! મુખકાર ॥ ૧૫ ॥
 બુદ્ધિસાગર આતમ તું છે, નામરૂપથી બિન્ન છે જાણ ! !,
 બુદ્ધિમાગર પ્રજા પ્રભુ તું, દેહાદિક સાધન તુજ માન ! ! ॥ ૧૬ ॥
 બાવન અક્ષર બાહિર તું છે, બુદ્ધિસાગર આતમ જાણ ! !,
 બાવન બાહિર બાવન બોલે, અનામી તું નામ પ્રમાણ ॥ ૧૭ ॥
 બાવન અક્ષરના જે નામો, -એવા તારા અનત નામ,
 બુદ્ધિથી તે જાણે પણ તું, બિન્ન છે તેથી સત્ય અનામ. ॥ ૧૮ ॥
 બુદ્ધિસાગર નામ તે કુળ, દેહને ઝોળખવાને કાજ,
 બાવન બાહિર આતમ અનામી, ગળદોથી ન્યાડુ સુજ શાન્ત. ॥ ૧૯ ॥
 બાહ્યાકૃતિ પુણ્ય કાયાની, દેહરૂપાદિકથી હું બિન્ન,
 બુદ્ધિસાગર ચિદાનન્દમય, આતમપ્રભુ તેમા હું હીન ॥ ૨૦ ॥

- બુદ્ધિસાગર આદિ-અનંતાં, નામને રૂપોએ જે વેદાય;
 બ્રહ્મ સ્વરૂપી સૌ સાંહીને,—સૌથી ન્યારે ચેતનરાય. ॥ ૨૧ ॥
- બ્રહ્મ સ્વરૂપ સ્વરૂપ જણાવ્યું જેણે,—તેને વંદુ કોટિવાર;
 બુદ્ધિસાગર આતમ જાણ્યો, નામરૂપ નિઃસંગ વિચાર. ॥ ૨૨ ॥
- બીજાઓના દોષો દેખે, દેખે જે નહીં નિજના દોષ;
 બૂઝયલ મૂર્ખ છે જે ભૂલ દોષને, ગુણરૂપે કરતો ઘટ પોષ. ॥ ૨૩ ॥
- બાહિર અંતર આતમ ધ્યાવો !!, બાવનથી પણ બાહુર જાણ !!;
 બાવનને જે જોલે જાણે, બાવન પણ તેથી અજ્ઞાન. ॥ ૨૪ ॥
- બુદ્ધ તે શુદ્ધાતમ જિનવર છે, સિદ્ધસ્વરૂપી ગુણધરનાર;
 બુદ્ધ તે સત્તા એ નિજ આતમ, વંદુ પ્રણમું વારંવાર. ॥ ૨૫ ॥
- બાહ્ય થકી બ્રહ્મચારી તે નર, વીર્ય નૂરથી નિતરે અંગ;
 બ્રહ્મચારી નૈષ્ઠિક તે સાચો, નહીં મૈથુન ભોગેચ્છારંગ. ॥ ૨૬ ॥
- બ્રહ્મચર્ય તે દેહ વીર્યનું,—ખિંદુ ન ખરતો સ્વપ્નથી લેશ;
 બ્રહ્મચારી તે નરને નારી,—જેને નહીં મન કામનો કલેશ. ॥ ૨૭ ॥
- બ્રહ્મચારી નર નારીઓનું, સત્યારોગ્યને ચળકે દેહ;
 બ્રહ્મચારી તે કાયથી મનથી, ખિંદુ ખરે નહીં કામ ન રેહ. ॥ ૨૮ ॥
- બ્રહ્મચારી જે નરને નારી, વીશ વર્ષ સુધી રહેનાર;
 બ્રહ્મચર્ય છે દ્રવ્યને ભાવથી, દ્રવ્ય તે ભાવનો હેતુ સાર. ॥ ૨૯ ॥
- બ્રહ્મચર્યની રક્ષણકારક, નવવાડો સાચી હિતકાર;
 બ્રહ્મચર્યનો અનન્ત મહિમા, બ્રહ્મચર્યની શક્તિ અપાર. ॥ ૩૦ ॥
- બાળલગ્ન તે પશુ યજ્ઞ છે, બાળલગ્નથી સર્વ વિનાશ;
 બાળલગ્નથી દેશ કોમળી,—પડતી થાતી સમજે !! ખાસ. ॥ ૩૧ ॥
- બાળલગ્ન હિંસા યજ્ઞોમાં, બાલક હોમે જે નરનાર;
 બાલક હત્યાનાં કરનારાં, આ ભવમાંહી દુઃખી થનાર. ॥ ૩૨ ॥
- બાલલગ્નથી ક્ષયાદિ રોગો, સંતતિ નખળી રોગી થાય;
 બહાદૂર સંતતિ તેથી ન પાકે, ગુલામ સંતાનો જગ થાય. ॥ ૩૩ ॥
- બાલલગ્નથી પરંપરાએ, પ્રજા સંધને રાષ્ટ્રનો નાશ;
 બાલલગ્નની હિંસા ટાળો !! ;—સમજીને નરનારી ખાસ. ॥ ૩૪ ॥

બધ તત્ત્વ તે આતમ માથે, રાગે રોષે કર્મનો બધ,
 બધ છે ચાર પ્રકારે જાણો ॥, અજ્ઞાની કર્મો છે અધ ॥ ૩૫ ॥
 બધનું કારણ સુખ્ય મોહ છે, બધ છે જેનો તેની સુદ્ધિ,
 બધ સમયમા ચેતો ॥ આતમ ॥, કર્મબધમા નિજ અશક્તિ ॥૩૬॥
 બધનો કર્તા આતમ પોતે, જ્ઞાને કરતો બધનો નાત,
 બધાતા નહીં નવીન કર્મો, જ્ઞાને અને વૈગયે જ્ઞાન ॥ ૩૭ ॥
 બાધે તે છે છોડવા ગદ્ગદ જ, આત્મોપયોગે છે નહીં બધ,
 બધાતા નહીં જ્ઞાની ભકતો, અનાદિ કર્મને જીવ સબધ. ॥ ૩૮ ॥
 પ્રાક્ષણ તે જે પ્રક્ષણે જાણે, સાત્ત્વિક વિદ્યા માત્ત્વિક કર્મ,
 બુદ્ધિ સાત્ત્વિક પ્રક્ષાણુભવ, અનુભવતો જે પ્રક્ષણું ગર્ભ ॥ ૩૯ ॥
 પ્રાક્ષણ તે જે પ્રક્ષથી વૃત્તિ,—ઠરતા ગાળે આયુ સર્વ,
 બાધાતર મદ્ગુણને પામે, ગુરૂ શિક્ષક ચૈ કહે ન ગર્વ ॥ ૪૦ ॥

મ

ભરમા ભણતર ભણુશો પ્રભુનું, ભગવતપર મૂંઝા ॥ વિશ્વામ,
 ભણો ॥ ભક્તિ મેવાના કાર્યો, ભાગ્યદગ્ધાનો તેથી પ્રકાશ ॥ ૧ ॥
 ભલા ભલા પણ આત્મા જાતા, અમર રહે નહીં જગમા ડોય,
 ભગિનીમમ પરસ્પ્રાને માને, વર્તે તે જગ સુખિયો જોય ॥ ૨ ॥
 ભરયા ગણ્યાનો ગર્વ ન ઠરશે, ભણ્યો ભૂલતો નક્કી માન ॥,
 ભાગીદાર પ્રમાણિક કરવો, ભમો ॥ નહીં ભૂલી નિજ જ્ઞાન ॥ ૩ ॥
 ભાજન સ્વચ્છ ધરો ॥ ભૂખ લાગે,—ત્યારે ભોજન જમશે ખાસ,
 ભય ગળો ॥ ચોરી નારીનો, પ્રભુના સાચા બનશે દાસ ॥ ૪ ॥
 ભૂડું, પરનું કરો ॥ ન ક્યાટે, કરો ॥ ભલાઇના સદુકાળ,
 ભીડ વખતમા ગભરાવું નહીં, ભીડ જનતા થાય ન રાજ્ય ॥ ૫ ॥
 ભાડાની ડોટડોસમ કાયા,—પોતાની ક્યારે ન થનાર,
 ભક્તિ કરતા ભય લગ્નજીને, ખેદને તજીએ ચૈ દુઃખિયાર ॥ ૬ ॥
 ભાવો ॥ ભાવના બાર ચારને, ભાવથી પ્રગટે કેવલજ્ઞાન,
 ભગવદ્ ભજન કરતા દુ ખો,—પડે તેથી નહીં ચળો ॥ લગાર ॥ ૭ ॥

ભાગો !! ગુણને ભાવના ભાવો !!, કદિ ન છંડો !! સત્ય ભક્ષાઈ; ,
 ભક્ષણ એવું ભણતાં ગણતાં, ભગવંત મળવાની છે વધાઈ. ॥ ૮ ॥
 ભક્ષાકાર્યમાં ભાગજ લેશો, રાગો !! નિજ આત્મનું ભાન;
 ભલું કરતાં શિવપુર નશો, આપો આપ થશો ભગવાન. ॥ ૯ ॥
 ભલાં ધર્મનાં કાર્ય ન ભાંગો !!, ભોળા થાશો નહીં અજ્ઞાન;
 ભૂંડામાં કદિ ભાગ ન લેશો, ભાષણ કરવાં બની ગુણવાન. ॥ ૧૦ ॥
 ભોળા જન ભરમાતા ભર્મે, ભોળા થાશો !! નહીં નરનાર;
 ભોળાને હુનિયા છે તરવી, ભાંડપણું તજશો નિર્ધાર. ॥ ૧૧ ॥
 ભારત સહકાર શિક્ષણ કાવ્યની, રચના કીધી મેં સુખકાર;
 ભારતની સત્યોત્તતિ કરવા, -વાંચો !! પ્રેમે નરને નાર; ॥ ૧૨ ॥
 ભજનસંગ્રહનાં ભાગ એકાદશ, રચિયા મેં કરવા ઉપકાર;
 ગુરૂગમ શ્રદ્ધા એ જે વાંચે, -વર્તે તે પામે ભવપાર. ॥ ૧૩ ॥
 ભાષાસમિતિ સમજી વર્તો !!, -કરી વિચારો સાફે જોલ !!;
 ભાષાગુપ્તિથી ગુણ પ્રકટે, સત્ય વાતનો કર !! મન તોલ. ॥ ૧૪ ॥
 ભગિની સાથે પણ અણબધા, -ચોટામાં સાથે નહીં ચાલ !!;
 ભય આવે એવાં સ્થાનકને, -વર્જે સુખ શાંતિ નિર્ધાર. ॥ ૧૫ ॥
 ભારત સહકાર શિક્ષણ કાવ્યે, -દીધી મેં જગલોકને શીખ;
 ભણે ગણેને જેહ પ્રવર્તે, -તે માગે નહીં જગમાં ભીખ. ॥ ૧૬ ॥
 ભારતમાં સેવા ભક્તિ છે, આત્મજ્ઞાન વિધાને દાન;
 ભકતો જ્ઞાનીઓ બહુ પાકે, આલસ ઇર્ષ્યા કુસંપ માન !!. ॥ ૧૭ ॥
 ભારત ગુરૂસમ સર્વળંડમાં, ભારત જગ્યાથી જગ શાન્તિ;
 ભારતમાં બળકળ બુદ્ધિને, -સંપ શોધ !! વધતાં વિજ્ઞાન. ॥ ૧૮ ॥
 ભારત આત્મ જ્ઞાનની આગળ, યુરોપ આદિ દેશો જાલ;
 ભારતદેશની ચડતી થાશે, સદ્ગુણ વૃન્દે મન કર !! જ્યાલ. ॥ ૧૯ ॥
 ભંગીઓ અન્યજ તે જાણો !!, બ્યભિચારી કરે દારૂપાન;
 ભૂંડું કરવામાં જે શૂરા, દ્રોહી નાસ્તિક દુર્ગુણખાણ. ॥ ૨૦ ॥
 ભંગી તે નિન્દક મહાપાપી, ભગમાં સુખ માને નિર્ધાર;
 ભક્તિ સેવા ધર્મ ન ધારે, જ્ઞાન ત્યાગને સત્યાચાર. ॥ ૨૧ ॥

ભીતિ કે ॥ નહીં ડોને ક્યાએ, ભીતિ તે હિંમાનુ કાજ,
 ભીતિ દેતા ભીતિ થાવે, ભીતિ તે હિંમા માઆન્ય ॥ ૨૦ ॥
 ભય પમાડો ॥ નહીં જગ કોને, મૃત્યુ ભીતિ લેશ ન આપ ॥,
 ભીતિ નહીં મૃત્યુમમ ડોને, મૃત્યુભય મહાદુ ખની છાપ ॥ ૨૩ ॥
 ભયથી ડોડને મળે ન ગાતિ, ભય દેવાયા મૃત્યુ થાય,
 ભય પામેલા લોકો ઉગારા ॥, નિર્ભયતાથી મુખ મુહાય ॥ ૨૪ ॥
 ભય નહિં ધર્યો મૃત્યુ વતા પલ, નિર્ભયતાથી ઠ ॥ ૧૦ ॥ સૌ ઠાજ,
 ભીતિ છે હિંમાનુ કારણ, ભીતિથી દુ ખી જે મમાજ ॥ ૨૫ ॥
 ભય ક્રતા હિંમા કળ પામીરા, ભયથી ભીતિ કળ નિધાજ,
 ભય આપો ॥ નહિં ગતુને પલ, ભયથી મૃત્યુ થતુ મન ધાજ ॥ ૨૬ ॥
 ભીતિમાહી દુ ખ વને છે, ભીતિનુ ઠાણ અજ્ઞાન,
 ભીતિનુ કાણુ મમતા છે, ભીતિ દેનાએ ગયતાન ॥ ૨૭ ॥
 ભીતિ ગકાયા મૃત્યુ જે, ભીતિથી છે દેહ વિનાન,
 ભીતિ જેને લેશ ન લાગે, -તે જાની છે અનધત ખામ ॥ ૨૮ ॥
 ભીતિ મર્વજીરોની ટાળો ॥, અમયદાનથી શુવ ઉગાર ॥
 ભીતિ ન્યા ત્યા મન નિર્ભયતા, પ્રભુ ભજનથી ભીત નિવાર ॥ ૨૯ ॥
 ભીતિ મૃત્યુપ્રદ નહિ આપો ॥, ભયની વૃત્તિને મહાજ ॥,
 ભીતિ પમાડી ભયને પામીશ, ભય પામેલા લોક ઉગાર ॥ ૩૦ ॥
 ભરોસો ધર ॥ ૧ ॥ તુ પ્રભુનો પૂરો, કર્મવિના નહિં મૃત્યુ થાય,
 ભીતિ ધર ॥ નહિં ડોની ફેગટ, ભીતિથી નહિં ગાતિ પાય ॥ ૩૧ ॥
 ભીતિ ધરે છે ફેગટ ગાને, -કર્મ લખ્યુ તે નિશ્ચય થાય,
 ભીતિ કરતા વળે ન કાઈ, ભીતિ તે પ્રભુ પ્રેમે જાય ॥ ૩૨ ॥
 ભીતિથી કાર્યો નહિં થાતા, ખીકણથી શુ ? જગ શુવાય, ॥
 ભીતિ મૃત્યુની પલ ધર ॥ નહીં, નિર્ભયતાથી જીવ્ય જાય ॥ ૩૩ ॥
 ભયથી આયુષ્ય વીર્ય ઘટે છે, એકદમે મૃત્યુ થઈ જાય,
 ભીતિની કઠિ રીતિ ધર ॥ નહિં, ભીતિ એ છે મૃત્યુ ઉપાય ॥ ૩૪ ॥
 ભરોસો ધર ॥ ૧ ॥ તુ પ્રભુનો પૂરો, ભયથી ત્યા તુ હાશી જાય,
 ભય નજીને નાહો ॥ ૧ ॥ આગે, નિર્ભયતામા ગાનિ મુહાય ॥ ૩૫ ॥

ભયથી ડરતાં ભાગી જતાં, ભય સામે આવી દેખાય;
 ભયની સામે કુચ્છી કરતાં, ભીતિ દુઃખો ભાગી જાય. ॥૩૬॥
 ભીતિ વિચારો દે !! નહિં કોને, મૃત્યુની ભીતિ નહિ આપ !!;
 ભય પમાડી નળગાયોને, દુઃખનું કારણ લેશ ન છાપ !!. ॥૩૭॥
 ભય ટળતાં નિર્ભયતા પૂરી, નિર્ભયતાથી સુખને શાંતિ;
 ભીતિના વિચારો સઘળા, ભયકાર્યોમાં મોહની જ્ઞાંતિ. ॥૩૮॥
 ભલા ભલા પણ ભયને પામે, મૃત્યુ સામું જળ દેખાય;
 ભય નહિં પામે મૃત્યુ દેખી, તળ તે જ્ઞાની ભક્ત મુકાય. ॥૩૯॥
 ભાગી જા !! નહિં ભયથી જ્યાં ત્યાં, થનાર હોય તે નિશ્ચય થાય;
 ભાગી જતાં ભય નહિ ટળતો, -એવું અંતમાં હી લાવ્ય !!. ॥૪૦॥
 ભયની મોટી ભૂલ ભૂલામણી, ભલા ભલા ત્યાં કરતા ભૂલ;
 ભયને સર્વપ્રકારે ત્યાગી, -આત્મપ્રભુમાં થા !! મસ્તુલ. ॥૪૧॥
 ભય છે સારો ખોટો જગમાં. પાપથી ખીને પાપ નિવાર !!;
 ભીતિ ધર !! નહિં ધર્મ કરતાં, પાપથી ડરવું તે સુખકાર. ॥૪૨॥
 ભયથી હિંસા ભયથી જૂઠું, ભયથી ચોરી કરવું થાય;
 ભય ત્યાગ્યાથી હિંસાદિક નહીં, ભય ટળતાં પ્રભુમાં હી ભળાય. ॥૪૩॥
 ભણતર ભણ !! નહિં ભયનું ક્યારે, નિર્ભયતાનું ભણતર ધાર !!;
 ભણવું ગણવું નિર્ભય થઈને, મૃત્યુ ભયને તજ !! અહંકાર. ॥૪૪॥
 ભીતિના આચારો ખોટા, ભીતિથી વિશ્વાસ હણાય;
 ભીતિથી નિર્ભયતા પ્રગટે, ભીતિ મહદા સમી ગણાય. ॥૪૫॥
 ભયને ત્યાગી નિર્ભય થા !! અટ, મૃત્યુ ભયને દૂર નિવાર !!;
 ભાવી ભાવ ખને છે સર્વે, ભય મળે નહિ શાંતિ લગાર. ॥૪૬॥
 ભોળો થઈને ભય શું કર !! તું, આત્મ-અટપટ નિભેય થાવ !!;
 ભાવી આગળ ભય શું કરતો, નિર્ભયતાની ભાવના ભાવ !!. ॥૪૭॥
 ભયથી ભરમાઈશ નહિં ક્યારે, ભય પમાડે તે કર !! દૂર;
 ભાવી ભાવ હશે તે થાશે, મનમાં નિશ્ચય ધર !! ભરપૂર. ॥૪૮॥
 ભાવી ભાવ પ્રમાણે થાતું, ખીવાથી નહિં છળું જાય;
 ભયથી ન્યારો આત્મ માની, જ્ઞાની નિર્ભયતાને પાય. ॥૪૯॥

શીતિવલુ તું કાર્ય કરે જા ! !, પાપથી ઠર ! ! નેપાપ નિવાર ! !,
 ભણ્યો ગણ્યો તું ત્યારે માચો,—નિર્ભયતા પ્રગટે સુખકાર ॥૫૦॥
 ભાવી ભાવ હશે તેમ થાશે,—માની ઉદમ લેડ ન છડ ! !,
 ભાવી ભાવ ન્યા ઉદમ ત્યા છે,—ઝણી ધર્મોત્તમમા મડ ! ! ॥૫૧॥
 ભાવી ભાવનો નિશ્ચય કર ! ! પણ, ઉદમથી નિજ કાર્યને સાધ્ય,
 ભવિતવ્યતા જેવી તેવી,—ઉદમની બુદ્ધિ આરાધ્ય ! ! ॥૫૨॥
 ભયસસાને ત્યાગો ! ! આતમ ! !, ભયસસા છે મોહનું કામ,
 ભયસસા ત્યા નિર્ભયતા નહિ, ભયસસા ત્યા દુ ખ છે જામ. ॥૫૩॥
 ભય કરતા મરવાનું થાતું, પ્રાણદિકનો થાય વિનાશ,
 ભય નહિ આતમપ્રભુને ક્યારે, નિર્ભય આતમપ્રભુ છે ખાસ ॥૫૪॥
 ભય છે માત પ્રગટે જાણો ! !, માત પ્રગટે ભયને ત્યાગ ! !,
 ભયને આતમ ઉપયોગે હણુ ! !, આતમપ્રભુમા ધારી રાગ ॥૫૫॥
 ભૈરવ થા ! ! તું મોહને હણવા, કાલતણો પણ ભૈરવ કાલ,
 ભૈરવ આતમપ્રભુ તુ પોતે, પોતાની શક્તિ સમાજ ! ! ॥૫૬॥
 ભય પામીગ નહિ કાલયકી તું, આતમપ્રભુ છે નિત્ય અકાલ,
 ભય પામીગ નહિ મૃત્યુ થકી તુ, મરે નહિ તુ આનમ ! ! જાગ ॥૫૭॥
 ભૂડ કર ! ! નહિ કોનું ક્યારે, ભૂડા મર્વવિચારો ત્યાગ ! !,
 ભૂડાનું પણ ભૂડ કર ! ! નહિ, ભૂડા ઉપર ધર ! ! પ્રભુ રાગ ॥૫૮॥
 ભૂડાઈમા નર્ક છે નક્કી, ભલાઈમાહી સ્વર્ગ છે માન ! !,
 ભૂડા સાથે ભૂડા નહીં થા ! !, ભલાઈમાહી છે ભગવાન, ॥૫૯॥
 ભૂડાઓનું ભલું કરવામા, ઉત્તમ સતપણું છે જાણુ ! !,
 ભૂડા સાથે ભૂડા થાતા, ભૂડાઈનું પોતે ધ્યાન ॥૬૦॥
 ભૂડાઓનું ભલું ઈચ્છવું,—તેથી પ્રગટે છે ભગવાન,
 ભૂડાઈથી લોક બચાવો ! !, ભૂડાઈથી છે બહુ હાણુ ॥ ૬૧ ॥
 ભૂડાઓને સારા કરવા,—ઓમાં સતપણું છે સત્ય,
 ભૂડાઓનું ભૂડું કરવું,—એવું છે મોહીનું કૃત્ય ॥ ૬૨ ॥
 ભૂડાઈની વાસના બૂરી,—રોઈ રોઈને તેને ત્યાગ ! !,
 ભૂડાઈના પંથો બૂરા,—તે પર કદિ ન કરશો રાગ. ॥ ૬૩ ॥

ભૂંડાઈમાં ભૂંડપણું છે, ભૂંડાઈ એ છે ચંડાળ;
 ભૂંડાઈમાં ભળો !! ન ક્યારે, ભલાઈમાં ધરજે બહુ બહાલ. ॥ ૬૪ ॥
 ભલાઈ કરતાં દુઃખો પડતાં, અંતરૂથી નહિ ત્યાગ !! ભલાઈ;
 ભલાઈમાંથી પ્રભુ પરગટ છે, પરમાત્મની મળે વધાઈ. ॥ ૬૫ ॥
 ભલાઈનાં ભણુતર સહુ ભણુવાં, ભલાઈનાં કરવાં સૌ કાળ;
 ભલા જનોની બહારે ચઢવું,—તેથી પ્રગટે શિવ સામ્રાજ્ય. ॥ ૬૬ ॥
 ભલાઈ કરતાં ભય નહિ ધરવો, લજ્જા ખેદને દૂર નિવાર !!;
 ભલું કરવામાં પ્રાણ સમર્પો !!, ભલું કરવામાં રહો !! તૈયાર. ॥ ૬૭ ॥
 ભલું કરવામાં આત્મ !! જાણું, ભલાઈમાંથી લે !! જટ ભાગ;
 ભલું કરતાં પ્રાણ પડે પણ, ભલાઈનો છંડો !! નહિં રાગ. ॥ ૬૮ ॥
 ભાવીમાં સારું તુજ થાશે, કરીલે !! સાચી ધર્મ ભલાઈ;
 ભાગીદાર બનો !! પુણ્યોમાં, કરીલે !! સાચી ધર્મ કમાઈ. ॥ ૬૯ ॥
 ભાંડે દુસ્ત્રમન પાપી લોકો,—તો પણ છંડ !! ન ધર્મ ભલાઈ;
 ભલું કરતાં નિંદા સહવી, ત્યજવી જૂઠી આપ વડાઈ. ॥ ૭૦ ॥
 ભલાની દુનિયા નહિં છે એવું,— ભાષે છે જગ નરને નાર;
 ભલે કહે દુનિયા એવું પણ,—ભલું કરો !! થઈને હુંશિયાર. ॥ ૭૧ ॥
 ભલું કરીને રહામો બદલો,—લેવાની ઇચ્છા નહિં રાખ !!;
 ભલું કરીને ફૂલી જા !! નહિ, જ્યાં ત્યાં ફૂલી જૂઠ ન ભાખ !!. ॥ ૭૨ ॥
 ભલું કરીને કહે ન કેને, કીર્તિની ઇચ્છા નહિ રાખ !!;
 ભલું કરતાં નામ રૂપનું,—મોહ તજીને શીવ સુખ ચાખ !!. ॥ ૭૩ ॥
 ભગવદ્ ઉપર પૂરણ શ્રદ્ધા,—રાખીને દુનિયામાં ચાલ !!;
 ભગવદ્ ભક્તિ કરવા માટે,—અંતર્માં પ્રીતિથી મ્હાલ. ॥ ૭૪ ॥
 ભગવદ્ ગીતો ગાવાં ભાવે, ભાવથી કર !! પશ્ચાતાપ;
 ભલાઈનાં કર !! કાર્યો સારાં, ટાળો !! મનના સૌ સંતાપ. ॥ ૭૫ ॥
 ભોજન કરતાં પહેલાં ભાવે,—પ્રભુની ભક્તિ કરી લે !! ભવ્ય !!;
 ભોજન કરતાં પહેલાં ભાવે, દાન કરી લે !! સત્કર્તવ્ય. ॥ ૭૬ ॥
 ભાગીદારી સારી ધર્મે, પાપમાં થા !! નહિ ભાગીદાર;
 ભરમાઈશ નહિં ધર્તીથી કદિ, મોહવૃત્તિને જટ સંહાર !!. ॥ ૭૭ ॥

બ્રમણા ટાળો ॥ મનની જૂઠી, જડમા સુખની બ્રમણા ત્યાગ ॥,
 પ્રાતિ ત્યાગો ॥ બેઠમની જૂઠી, આતમસુખથી ઘટમા ભગ ॥ ૧૭૮ ॥
 ભોળો થા ॥ નહિ દુનિયા માહી, વિવેકથી કર ॥ સૌ કર્તવ્ય,
 ભજન કરી લે ॥ પલપલ પ્રેમે, સદા હૃદયમા પ્રભુ મ્મર્તવ્ય ॥ ૭૯ ॥
 ભાગી જા ॥ નહિ ભીડ થઇને, સત્કર્તવ્યો કર ॥ નિર્ધાર,
 ભીડ જીવી શકે ન જગમાં, ભીડનું જીવન ધિક્કાર ॥ ૮૦ ॥
 ભીડ થા ॥ નહિ દુ જો પડતા, મૃત્યુ થતા નહિ ભીતિ ધાર ॥,
 ભલું કરતા ભીતિ ધર ॥ નહિ, ભીડનો યાજે રખવાળ ॥ ૮૧ ॥
 ભીડજોને શૂરા કરવા, ભીડજોને દેવી સહાય,
 ભીડજોની બહારે ચઢવું, ભીડને ગીઆમણ ન્યાય ॥ ૮૨ ॥
 ભીડ થઇને વળ ॥ નહિ પાછો, મૃત્યુ થતા પણ આગળ ચાલ ॥,
 ભીડજોનો સગ કરીને, શૂરા કરવા ધરજે ખ્યાલ ॥ ૮૩ ॥
 ભીડ યાતા ભય નહિ જાવે, મરતા ડરવું નહિ લગાર,
 ભાવી ભાવ તે નક્કી બનતુ,—માટે ભીતિ કરવી વાર ॥ ૮૪ ॥
 ભીડજોને મળે ન સુખિત, ભીડજો કદિ યાય ન મિલ્લ,
 ભીડજો કદિ બને ન બહાદુર, ભીડજોને મળે ન રિલ્લ ॥ ૮૫ ॥
 ભીડજો થઈ મરવામા જે,—ભીતિ ધરતા નરને નાર,
 ભલાઇનું તે કાર્ય કરે નહિ,—શુભામીનું જીવન ધરનાર ॥ ૮૬ ॥
 બ્રહ્મ ન યાવું ધર્મ કર્મથી,—એવો આતમ નિશ્ચય ધાર ॥,
 બ્રહ્મ થવું નહિ પ્રાણ પડતા, મરણે પણ નિર્ભયતા ધાર ॥ ૮૭ ॥
 બ્રહ્મ ન યાય તે ભણી ગણીને, ધર્મમાર્ગમા ગ્હો ॥ પવિત્ર,
 બ્રહ્મને કદિ ધિક્કારો ॥ નહિ, બ્રહ્મનું લલુ કર ॥ શુભ રીત ॥ ૮૮ ॥
 બ્રહ્મજનોનું ભલું કરવામા,—તન મન ધન અરપી દો ॥ પ્રાણ,
 બ્રહ્મને નહિ હેઠા પાડો ॥, દેવા તેને પ્રગતિ દાન ॥ ૮૯ ॥
 બ્રહ્મને પણ આગળ ચઢવા,—ખુલ્લા મોકો ॥ સર્વે દાર,
 બ્રહ્મ બનીને મન્મતિ યોગે,—બ્રહ્મનો યાતો ઉદાર ॥ ૯૦ ॥
 ભણતર આતમ શુદ્ધિનું શુભ,—મર્વલોડને મત્ય ભણાવ ॥,
 ભણી લે ॥ એકઠે એકો આતમ ॥, પરમેશ્વરને દીલ પ્રગટાવ ॥ ૯૧ ॥

મ

મમ્મા મેહનત કરીને જીવો !!, મહાન થવાનાં કર !! સહુ કાજ;
 મજબૂત બનશે વીર્યને રક્ષો !!, મન વશ કરતાં મુક્તિરાજ. ॥ ૧ ॥
 મતભેદે કદિ મોહ ન કરીએ, સત્યને ખેંચી લેવું સાર;
 મમતા માયા છંડો !! આતમ !!, મરતાં નિર્ભય ભાવને ધાર !!. ॥૨॥
 મન વશ કરીને આતમ બળથી, -નિષ્કામે કર !! સઘળાં કર્મ;
 મન તે સ્વર્ગ નરક છે જાણી, મન વશ કર !! થાવે શિવ શર્મ. ॥ ૩ ॥
 મનની મારામારી જગમાં, મન સાધતાં સાધ્યું સર્વ;
 મન-મરતાં મુક્તિ સુખ અહીં છે, મન જીત્યું એમ કરો !! ન ગર્વ. ॥૪॥
 મર્દ બનીને મર્દ સહો !! સહુ, મર્દો મરજીવા વખણાય;
 મર્દ વિના મહદાલ જનોથી, -દેશ સંઘની પડતી થાય. ॥ ૫ ॥
 મન ઇન્દ્રિયો હુર્ગુણ વશમાં, મર્દ નહીં તે જગ કહેવાય;
 મરતાં બીવે મર્દ નહીં તે, નામર્દોથી કશું ન થાય. ॥ ૬ ॥
 મઝામોંજમાં રાચ !! ન આતમ !!, મર્યાદા સારી નહીં મૂક !!;
 માગણી અન્યો કરે તેહને, નિજ શક્તિયે કદિ ન ચૂક !!. ॥ ૭ ॥
 મતિ ધર્મમાં ધારણ કરજે, મદ સહુ જાતના વેગે ત્યાગ !!;
 મનનો મેલ નિવારો !! આતમ !!, મુનિ ગુરૂપર ધરજે રાગ. ॥ ૮ ॥
 માટીની કાચા માટીમાં, -મળતી સહુની નજરે દેખ !!;
 મમતા કરી શું મુંઝે આતમ !!, પરભવ ચાલે જીવો પેખ !!. ॥ ૯ ॥
 મરજીવા થૈ જીવો !! જગમાં, સાક્ષી ભાવે રહીને સત્ય;
 મરવું આતમજ્ઞાને કરવું, સ્વાધિકારે કરીને કૃત્ય. ॥ ૧૦ ॥
 માનપૂજા કીર્તિની ઇચ્છા, ત્યાગી આતમભાવે વર્ત !!;
 માયાથી ન્યારો ગણી આતમ !!, વર્તો !! મુક્તપણાની શર્ત. ॥૧૧॥
 માફે તાફે જગમાં કરે શું ?, મૂકી સઘળું સર્વે જનાર;
 મુક્તિ માટે માનવ ભવ છે, મૂર્ખા સઘળી જ્ઞાને વાર !!. ॥ ૧૨ ॥
 મુંઝ !! ન આતમ !! જગમાં ક્યાંયે, નામ રૂપથી તું છે ભિન્ન;
 જડ-દેહાદિક તે તું નહીં છે, ચિદાનંદ આતમ !! તું ખીન. ॥ ૧૩ ॥

મૃત્યુ ભય આદિ મહુ ભયને, આતમજ્ઞાને દૂર નિવાર ॥ ,
 અમર આત્મા મઐ નહીં તું, દેહને પ્રાણનો નાશ વિચાર ॥ ૧૪ ॥
 મુનિવરને વદો ॥ ને પૂજો ॥, મુનિની સગે મુક્તિ યાય,
 અનંત ભવના કર્મો વિણસે, મુનિ ગુણ આચારે નિર્માય ॥ ૧૫ ॥
 મેળો જગમા સર્વજીવોનો, અનંત સગપણ કીધા મેળ;
 પણ આતમવણ કોઈ ન સાથે, મોહનો સઘળો કર્મનો ખેલ ॥ ૧૬ ॥
 મોહ શયતાનની સાથે લડીને,—આતમ થા ॥ મુક્તિનો બૂપ,
 મોહની સઘળી વૃત્તિ વારી,—આતમ થા ॥ તું આપશ્વરૂપ ॥ ૧૭ ॥
 મોહને છોડે છોડ્યું સઘળું, મોહ વશી મહુ જીવો દાસ,
 મહદા મરખા જીવતા તે, કામિનીલોગોમા મુખઆશ ॥ ૧૮ ॥
 મોહને મારે તે જગ મદો, ખીજ સઘળી માયાકુટ,
 જગમા રાગને રોપ ભાવથી, મોહ કંઠે છે સહુની લૂટ ॥ ૧૯ ॥
 મોહ ॥ આતમશુદ્ધિ કરવા, પામે ॥ તેથી મુક્તિ મહેલ,
 મનમા પ્રગટી દુષ્ટેન્દ્રિયાઓ,—વારો ॥ કરશે ॥ નિજ ગુણ સહેલ ॥ ૨૦ ॥
 મળિયો માનવ ભવ નહીં હારો ॥, મોહ મારીને જીવો ॥ ભવ્ય ॥,
 મળશે જ્યોતિર્જ્યોતે ધ્યાને, પરમાત્મપદ તુજ કર્તવ્ય ॥ ૨૧ ॥
 માયા મમતા મારીને જે, આત્માપયોગે વર્તે તેહ,
 મોટા જગમા તેઓ નક્કી, દેહ છતા જે હોય વિદેહ ॥ ૨૨ ॥
 મિત્ર તે આતમ અલેહ ભાવી, આપત્તમા અર્પે ધન પ્રાણ,
 મન તન જીવદા આતમ ઐક્ય જ્યા,—મિત્રપણ ત્યા માયુ માન ॥ ૨૩ ॥
 મિત્ર તે મિત્રભાષામા જીવે, નિષ્કામી મિત્રો છે મત્ય,
 મિત્રવિના મૂનું જગ જાણો ॥, મિત્રપણના મોટા કૃત્ય ॥ ૨૪ ॥
 મિત્ર ખરા દુર્લભ છે જગમા, મિત્ર વિના છે મૂનું સ્વર્ગ,
 મિત્ર કર્યા સાચા મુનિવરને,—તેને મળતું શિવ અપવર્ગ ॥ ૨૫ ॥
 મિત્રમૈત્રીના નામે મેં ગચિયો,—અન્ય લોકના જહુ હિતકાર,
 મિત્ર સ્વરૂપનું વર્ણન તેમા,—જેશે ત્યાથી જહુ અધિકાર ॥ ૨૬ ॥
 મરતા પહેલા મોહને મારો ॥, મરવું પડે નહીં ખીજવાર;
 મૃત્યુ જન્મ્યા તેનું યાતું, મૃત્યુ અણધાર્યું નિર્ધાર ॥ ૨૭ ॥

મલિનનાથ તીર્થકર જેવા,—કપટે પામ્યા સ્ત્રી અવતાર;
 માયા ત્યાગથી કરમાં મુક્તિ, આતમ !! કર !! માયા પરિહાર. ॥૨૮॥
 મનસુખા કંઈ કરો !! કરોડો,—તેથી થાય ન કાર્યની સિદ્ધિ;
 મનમાં નિશ્ચય કરી પ્રવર્તો !!, આતમ સુખ પામે !! સમૃદ્ધિ. ॥૨૯॥
 મહુડો કળતો દીઠો નાગો, આંખો કળ તો ઢાકયો દેખ !!;
 મોટા નીચાનું એ અંતર, સ્વભાવથી સમજતું પેખ !!. ॥ ૩૦ ॥
 મહાવીર પ્રભુને વંદુ ધ્યાવું,—સર્પ ડસ્યો પલ્લુ કરી ન રીસ;
 મોહ મહામદલ જેણે જીત્યો, તીર્થકર છેલ્લા જગદીશ. ॥ ૩૧ ॥
 મહાવીર પ્રભુએ જૈનધર્મને,—સ્થાપ્યો ટાળ્યાં સૌનાં દુઃખ;
 મહાવીર પ્રભુજી કેવલજ્ઞાની, પરમેશ્વર જગ આપે સુખ. ॥ ૩૨ ॥
 મહાવીર પ્રભુનાં શાસ્ત્રો વાંચ્યાં,—તેથી થયો હું પ્રભુનો ભક્ત;
 મહાવીર પ્રભુજી દેવ છે મારા,—ગ્યાળી રહ્યા દેહમાં મહાશક્ત. ॥૩૩॥
 મારા શુદ્ધદર્શ મહાવીર, પરમેશ્વર સાચા ભગવાન;
 મહાવીરરૂપમાં જીવું જ્ઞાને, મહાવીરમાં બનિયો મસ્તાન. ॥ ૩૪ ॥
 મહાવીર પ્રભુએ તત્ત્વ પ્રકાશ્યાં,—તેમાં પૂરણ મુજ વિશ્વાસ;
 મહાવીર આતમ અસંખ્ય પ્રદેશી, અધ્યાત્મ મહાવીર હું ખાસ. ॥૩૫॥
 મહાવીર થૈને મહાવીર સેવું,—ધ્યાવું આતમ મહાવીર દેવ;
 મહાવીર પરમપ્રભુ પરમાતમ, સાત નયોથી કરું હું સેવ. ॥ ૩૬ ॥
 મહાવીર પ્રભુમાં સર્વે સ્વાર્પણ, મહાવીર ભાવે જીવવું સત્ય;
 મહાવીર સેવા ભક્તિ અર્થે, તન મન વાણી સઘળાં કૃત્ય. ॥ ૩૭ ॥
 મનમાં પ્રગટ્યા રાગ રોષને,—મારે તે જન મહાવીર થાય;
 મહાવીર થાતો આતમ પોતે, દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રે ન્યાય. ॥ ૩૮ ॥
 મહાવીર પ્રભુરૂપ આતમ જાણે,—વર્તે તે મહાવીરજ થાય;
 મન જીત્યાથી મહાવીર આતમ, પૂર્ણ શુદ્ધિએ સ્વયં સુધાય. ॥૩૯॥
 મોહ કર્મ છે આઠ કર્મમાં,—બળવંત શયતાનજ તે જાણ !!;
 મોહને મારે તે પ્રભુ પોતે,—ફરે ન લાખ ચોરાશી ખાણ. ॥ ૪૦ ॥
 મોહ રાજ્યના જીવો સેવક, યુદ્ધયુદ્ધા મોહિ થાય;
 મોહની પ્રકૃતિ અઢાવીશ,—હણે તે યોગી પ્રભુ સુધાય. ॥ ૪૧ ॥

મોહને પ્રભુને કરાડ ગાઉનું, છેદુ અતર સમજો ॥ ભલ્ય ॥,
 મનમા મોહ પ્રવેશી કરાવે, -તેવા કરો ॥ ન પાપના કૃત્ય ॥ ૪૨ ॥
 મોહને મારે તે છે મુનિ ઋષિવર, નામને વેષે થાય ન કાજ,
 મનમા માયા મોહ તો બાહ્યથી, ખોટા મોટા કરવા રાજ્ય ॥ ૪૩ ॥
 મીઠી બરણી ધારી ન ઘેબર, મીઠી ના લાગે મન દ્રાણ,
 મીઠું મનમા જેહુ રહે તે, રચિ સમું મીઠું નહીં થાખ ॥ ૪૪ ॥
 મીઠું ન સ્વાર્થ સમુ કો જગમા, જ્યાં જેની રચિ તે મિષ્ટ,
 મીઠી ઘેધાને વિષા છે, રચિ વિના બીજુ છે અમિષ્ટ ॥ ૪૫ ॥
 મીઠું ખાવું મીઠું પીવું, મીઠું ઉઘવું મીઠું બોલ ॥,
 મીઠું કરવું મીઠું કરવું, મત્ય મિષ્ટ અતર્મા તોલ ॥ ૪૬ ॥
 મૈથુન મેવન કામે ક્રોધે, રાગે લોભે સ્વાર્થે થાય,
 મૈથુન ભયથી જડ મુખ મોહે, -જીવોવડે જગમા મેવાય. ॥ ૪૭ ॥
 મૈથુનસરા મોહ સ્વરૂપી, મૈથુનથી મુખ કદિ ન થાય,
 મૈથુનથી દુ ખ પરપરા છે, મૈથુનાર્થે લગ્ન કરાય ॥ ૪૮ ॥
 મૈથુન જે કાયા મનનું છે, -તેમા હોય ન વિશુદ્ધ પ્રેમ,
 મૈથુનવણુ જગ મુખિયા સંતા, મૈથુન છડે ગાતિ શ્રેમ. ॥ ૪૯ ॥
 મનતનુ વાણી શુભિ ધારે ॥, આતમ ॥ જ્ઞાને નિજ ઉપયોગ,
 મુક્તિના મુખ અહિયા લોગવ ॥, પુદ્ગલલોગનં માની રોગ ॥ ૫૦ ॥
 મૂર્તિપૂજા માન્યતા ભાખી, -જનશાસ્ત્ર આગમમા પાઠ
 મૂર્તિપૂજા પ્રેમીઓને, -પ્રથમ દગામા છે શુભકાટ ॥ ૫૧ ॥
 મૂર્તિપૂજા શુભી જિનવગ્ની, જિનવર શુભ લેવાને હેત,
 મૂર્તિપૂજા મુકિત પગચિયું, શુભ લેવાનો શુભ સંકેત ॥ ૫૨ ॥
 મનમા પરણ્યા મનમા રાજ્યા, -તેથી ન સિદ્ધે કાર્ય લગાર,
 મનમા લાવી કાર્યને કરજે, મનથી મ્વર્ગન નરક વિચાર ॥ ૫૩ ॥
 મનની ગતિને ટોઈ ન પહોચે, મન જીતે છલ્યો સમાર,
 મનને અશ્વની પેઠે હજાવે, -હજાવે વગ કર ॥ તું નિર્ધાર ॥ ૫૪ ॥
 મનવાળી તનુ મન્દિરોથી, આતમ ॥ ન્યારો છે ભગવત,
 મન આદિ સાધનને ભાળી, મુક્તિ આપ્ય ॥ તુ યૈને સત્ ॥ ૫૫ ॥

મનવચ્ચ કાયા ત્રણમાં એકજ, સંતો સનજન તે કહેવાય;
મનતન વચ્ચને જૂઠું જૂઠું, દુર્જન દુષ્ટો તેહ કથાય. ॥ ૫૬ ॥

માગણ સરખો કો નહીં હલકો, માગે જે ખોઈ નિજલાજ;
માગણથી પણ અધમ નીચ તે, માગણને કરતો નારાજ. ॥ ૫૭ ॥

માગણ રંકની પાસે માગે, તે અધમાધમ નીચો જાણ !!;
માગણ વેળા મહાગુલામી,—વૃત્તિથી પોષાતા પ્રાણ. ॥ ૫૮ ॥

મુંજ સરીખા રાજાએ પણ,—મોહિ માગી ઘરઘર ભીખ;
મોહ નચાવે નાચો !! સહુને, સમજુને જાગે મન રીખ. ॥ ૫૯ ॥

મનુષ્યપણું છે સત્કર્મોથી, સદ્ગુણ શક્તિથી નિર્ધાર;
મનુષ્ય, પ્રભુનો પ્રતિનિધિ પેખો !!, અનેક ગુણનો જે સંકાર. ॥ ૬૦ ॥

મનુષ્યપણું વિધાને જ્ઞાને—સદ્ગુણથી ખીલવો !! નરનાર.
મનુષ્ય તરીકે જન્મમાત્રથી, મનુષ્યત્વ પ્રગટે નહીં સાર. ॥ ૬૧ ॥

મનુષ્યત્વ પ્રગટાવવું જ્ઞાને, ચારિત્રે કરી આત્મવિકાસ;
મનુષ્ય તે સર્વજ્ઞ બને છે, તીર્થંકર આદિપદ આસ. ॥ ૬૨ ॥

મનુષ્ય સર્વગુણોએ ખીલે, આત્મમને તે કરતો દેવ;
માનવલવ પામીને આત્મ !!, કર !! સદ્ગુણ સત્કાર્યની સેવ. ॥ ૬૩ ॥

મોટાઓમાં મોટી પોલો, નાનાઓમાં નાની પોલ;
મોટાઓતું સઘળું મોટું, કરે વિવેકે જ્ઞાની તોલ. ॥ ૬૪ ॥

મેતાર્ય મુનિવરને ધનધન્ય, કોની ઉપર કયો ન રોષ;
મમતા દેહની છંડી સમતા,—ભાવે પામ્યા શિવ સંતોષ. ॥ ૬૫ ॥

મેઘકુમાર મુનિવર મોટા, છંડયું દેહતું જોણું મમત્વ;
મેઘરથરાજ મહા મોટું,—દયા ધરીને રાખ્યું સત્વ. ॥ ૬૬ ॥

મહાવીર પ્રભુના કાને ખીલા,—માર્યા ગોપે ધરીને ક્રોધ;
મનમાં ત્હોંયે સમતા ધારી, ધન્યધન્ય મહાવીરનો યોધ. ॥ ૬૭ ॥

મનઃકલ્પના અનેક રીતે, ઇશ્વરરૂપો ઘડે અનેક;
મનઃકલ્પના પેલી પારે, ઇશ્વર સમજો !! ધરી વિવેક. ॥ ૬૮ ॥

મનુષ્યને નહીં અશક્ય જગમાં, મનુષ્ય ધારે કરે તે સર્વ;
મનુષ્યની કિંમત નહીં આતી, મનુષ્ય હારે કરીને ગર્વ. ॥ ૬૯ ॥

મોક્ષ તે મૂકાવુ મહુકર્મથી, એવમૂત નયે એ મુકિત,
 મોક્ષ તે કર્મજથથી મુકિત, માન નયોથી મોક્ષની મુકિત, ॥ ૭૦ ॥
 મોક્ષ તે આત્મની પૂરણ શુદ્ધિ, મોક્ષ તે પૂરણ જ્ઞાનનન્દ,
 મોક્ષ તે મર્વથા દુ મથી છૂટવુ, ટાળવો મર્વથા મોહનો કંદ ॥ ૭૧ ॥
 મનુષ્ય તે મનુષ્યભવમા ધ્યેય છે, મર્વધ્યેયનુ મુખ્ય તે ધ્યેય,
 મોક્ષધ્યેયનણ બીજા ધ્યેયો, મોક્ષ દૃષ્ટિએ છે આદેય ॥ ૭૨ ॥
 મન છે બધ ને મોક્ષનુ કારણ, મન છે સ્વર્ગ ને નરક પિછાણ ' ',
 મન જેવુ તેવા છે જીવો, મનથી મનની તાણાતાણ ॥ ૭૩ ॥
 મન ક્ષણમા જ્યા ત્યા બહુ ભમતુ, મનને જીતે તે છે મર્દ,
 મન વશમા તો ઘટમા મુકિત, મનથી મધમા જગમા દર્દ ॥ ૭૪ ॥
 મન તે સ્વર્ગ છે દયા દાન દમ, પ્રેમ ભક્તિ માત્રિકશુભાણ,
 મન તે નરક છે હિંમા જૂઠું, ચોરીવાળુ દુર્ગુણ કાણ ॥ ૭૫ ॥
 મન મમજાવી વશમા કરતા, -તે વીરો ભક્તો છે મત,
 મન ના વશ તે ગુલામ હલકા, દુર્ગુણી દુ ખી છે પતત્ર ॥ ૭૬ ॥
 મન વશ કરનારા મહાવીરો, કર્મોદ્ધિ તરી પારે જાય,
 મન વશ થાતુ હજવે હજવે, અશ્વને જાજની પેઠે ન્યાય ॥ ૭૭ ॥
 માન છે ચાત્ર પ્રકારે મોહુ, માનથી મત્યશુભો ન મહાય,
 માનથી અધા પાટા આખે, માને ગુણ આન્યા તે જાય ॥ ૭૮ ॥
 માનથી જગમા ગવણુ હાર્યો, માને દુર્યોધનની હાર,
 માને વિદ્યા વિનય ન આવે, દુર્ગુણનો વધતો અજાત્ર ॥ ૭૯ ॥
 માને અતરૂ જાદુમા ગત્રુ, માને દિલમા છે અધાર,
 માને મનની છે નળગાર્ધ, નિર્માને આતમગુણ ધાર ' ' ॥ ૮૦ ॥
 માન તે જ્ઞાતિ માન તે રોગ છે, અજ્ઞાને દિલ પ્રગટે માન,
 માન ટળે આત્મજ્ઞાન વણ, નામદોને માન છે જાણ ' ' ॥ ૮૧ ॥
 માન છે અજ્ઞાની લોકોને, બૂલેલાઓને છે માન,
 માનમા જૂઠી છે મોટાર્ધ, માન કરતા તે નાદાન ॥ ૮૨ ॥
 માન ગર્વ અહાર તજ દે ' ', અગુરુ લઘુ નિજ આનમભાવ,
 મહત્તા શુદ્ધાતમ ભાવે છે, આતમ ' ' નિજમા ગર્વનં જાલ્ય ' ' ॥ ૮૩ ॥

માયા કપટ તે નળગાઇ છે, આત્મશકિતયોની છે હાન;
 માયાથી અંતરમાં પ્રભુની,—સાથે મળતાં પડદો જાણુ ! ! ॥ ૮૪ ॥
 માયા ચાર પ્રકારે જાણો ! !, શુભાશુભ માયાના લેહ;
 માયાથી આત્મ !! પ્રભુ દૂરે, અંતર્માં હી વર્તે ખેદ. ॥ ૮૫ ॥
 માયાથી તપ જપ વ્રત કિરિયા, ચારિત્ર પાળ્યું નિષ્ફલ જાય;
 માયાથી સ્ત્રીના અવતારો, આત્મપ્રભુ પ્રાકટ્ય ન થાય. ॥ ૮૬ ॥
 માયા ટાળ્યામાં મદર્દી, માયામાં છે નામદર્દી;
 માયા ટાળો !! મોક્ષાર્થે જન,—તેથી વધશે આપ વડાઈ. ॥ ૮૭ ॥
 મદર્દ તે અંતર શત્રુ જીતે, દોષોની ટાળે નળગાઈ;
 મદર્દ તે ઝર્વ ને માયા જીતે, બ્યભિચાર ટાળે દુઃખદાઈ. ॥ ૮૮ ॥
 મદર્દ તે દુર્ગુણ દોષ ન સેવે, મોહવૃત્તિનો કરે વિનાશ;
 મદર્દ તે પરમાર્થે દે પ્રાણો, નિભંચ કદિ રહે ન ઉદાસ. ॥ ૮૯ ॥
 મદર્દ તે કામને ક્રોધને જીતે, દુઃખીઓની કરતો સહાય;
 મદર્દ તે ખૂરી કામના જીતે, મદર્દ તે કરે નહીં અન્યાય. ॥ ૯૦ ॥
 મદર્દ તે ગુલાંમી ગંધન તોડે, મરવાથી ડરતો નહીં લેશ;
 મદર્દ ખનો !! નિજ આત્મ શૂરો, ટાળો !! રાગ અને મહાદ્રેષ. ॥ ૯૧ ॥
 મદર્દ ખનીને જગમાં જીવો !!, મદર્દથી જગમાં જીવાય;
 મદર્દજીવણ જનો મરેલાં, જાણો !! જીવંતાં એ ન્યાય. ॥ ૯૨ ॥
 મદર્દ નહીં શિકાર ખેલે, નળગાઓનો કરે વિનાશ;
 મદર્દ નહીં જૂદમ કર્યામાં, સાત્ત્વિક મદર્દનો સ્વર્ગમાં વાસ. ॥ ૯૩ ॥
 મદર્દ તે મન ઇન્દ્રિયો જીતે, સહે નહીં જૂદમો અન્યાય;
 મદર્દ તે દુઃખીજનની બહારે,—દોડે પ્રાર્થકને દે સહાય. ॥ ૯૪ ॥
 મદર્દ પરાક્રમજીવથી શોભે, નામદર્દમાં સ્વાર્થ ને લીતિ;
 મદર્દ છાની નહીં રહેતી, નામદર્દમાં હી અનીતિ. ॥ ૯૫ ॥
 મૃત્યુ છે દુનિયાનો શિક્ષક, મૃત્યુ લાયથી પ્રભુ લાજાય;
 મૃત્યુભય-સમ લીતિ ન કોઈ, મૃત્યુ લાયથી ધર્મ સધાય. ॥ ૯૬ ॥
 મૃત્યુ સામું ખડું કરીને, વર્તે કે જેથી થાય ન પાપ;
 મૃત્યુ ઓચિંતું ઝંડ-આવે, પાપીને મરણો સંતાપ. ॥ ૯૭ ॥

મૃત્યુકાલે પ્રભુમા મન ધર ॥, પાપોનો કર ॥ પશ્ચાત્તાપ,
 મૃત્યુકાલે મર્વજીવોને, ખમાવી લે ॥ તજ ॥ મોહના પાપ ॥ ૯૮ ॥
 મૃત્યુભય જેને મન લાગે, -તે ચેતી કર્તો પ્રભુધ્યાન,
 મૃત્યુ પૂર્વે આતમ ॥ સાચુ, -ધર્મ કર્મ કરી લે ॥ મનમાન ॥ ૯૯ ॥
 મૃત્યુના પડદાની પાછળ, મત્યધર્મીને આનંદ શાંતિ,
 મૃત્યુકાલે મહોત્સવ તેને, પ્રભુમા મન ટળી જેની જ્ઞાતિ ॥ ૧૦૦ ॥
 મૃત્યુને મહોત્સવમમ લેજે, જ્ઞાની લકતો યોગી સન,
 મૃત્યુ તે આતમની ઉત્તતિ, હેતે જાણે મુનિ મહત ॥ ૧૦૧ ॥
 મૃત્યુથી નિર્ભય છે જ્ઞાની, પાપીઓ ભય પામે ખૂબ,
 મૃત્યુમમ શિક્ષક નહીં કોઈ, મૃત્યુ છે શુભ શિક્ષા લુખ ॥ ૧૦૨ ॥
 મૃત્યુના પડદાની પાછળ, મારા ખોટા જહુ અવતાર,
 મૃત્યુથી આગળ નિજભાવી, કર્મનું ફળ લોગવણ માર ॥ ૧૦૩ ॥
 મૃત્યુ પહેલા સફળ મધના, મત્કર્મો કરીલે ॥ નિર્ધાર,
 મૃત્યુ પહેલા આતમ ॥ ચેતી, ધર્મ કરી ત્યો ॥ તૈયા ॥ ૧૦૪ ॥
 મૃત્યુ પ્રતિપદ સામું રાખી, -પ્રભુભક્તિ કરશે નરનાર,
 મૃત્યુ અમરતા અનેક પાપો, -ટળતા મૃત્યુભયે નિર્ધાર ॥ ૧૦૫ ॥
 મૃત્યુ દેહ ને પ્રાણ વિયોગે, થાતું બ્યવહારે કહેવાય,
 મૃત્યુ ન આતમનું નિશ્ચયથી, અજર અમર આતમ લેખાય ॥ ૧૦૬ ॥
 મૃત્યુપૂર્વે મોહને માગે ॥, મર્યા પડી નહીં જન્મો થાય,
 મૃત્યુ વખતે મતિ તેવી ગતિ છે, પ્રભુભજતા હુ જો જાય ॥ ૧૦૭ ॥
 મહાન્ મોટો લક્ષ્મી રાન્યથી, સત્તાથી માને તે દોષ;
 મોટાઈ જે જાણ સખધે, -તેને જ્ઞાની સમજે પોષ ॥ ૧૦૮ ॥
 મોટાઈ દુનિયા દિલ્લે, જૂઠી તે છે સ્વપ્ન સમાન;
 મોટાઈમા જહુ નબળાઈ, વધે ન તેથી આતમવાન ॥ ૧૦૯ ॥
 મેળ ખરો ન્યા મળે નહીં ત્યા, સગવળ મનેહનો નહિ સર્ખ;
 મેળ મળ્યાવણ લમ નકામા, શુદ્ધ પ્રેમ ત્યા મેળનો બધ ॥ ૧૧૦ ॥
 મેળ મળ્યાવણ પત્ની સાથે, પતિ સાથે હુ જાણી લમ;
 મેળ ન્યા સફળ મત્કર્મથી, પતિપત્ની મુળમાલી મગન ॥ ૧૧૧ ॥

મેળ વિના ઉપરથી મળવું, -તેથી થાય ન મનમાં હર્ષ;
 મેળ તે વિશુદ્ધ શ્રદ્ધા પ્રેમે, -થાતો ત્યાં પ્રગટે ઉત્કર્ષ. ૥૧૧૨૥
 મેળ ન જ્યાં મનમાં માયાને, લિપ્ત સ્વાર્થથી મળવું થાય;
 મેળ ન ગરરી સિહનો ક્યાંયે, સરખા સરખી મેળ સુહાય. ૥૧૧૩૥
 મેળ ન ગરીજ લક્ષ્મીવંતનો, મેળ ન સ્વામી શેકનો થાય;
 મેળ ન ઉંચા નીચા ભાવે, લિપ્ત ધર્મીમાં મેળ ન ક્યાંય. ૥૧૧૪૥
 મેળ ન સામા સામી સ્વાર્થે, દયાળુ નિર્દયનો નહીં મેળ;
 મેળ ન ઘરડાને ગાલકનો, સમાનતાએ મેળનો ખેલ. ૥૧૧૫૥
 મેળ મળે છે સ્વભાવ વચને, શુભકર્મો જ્યાં સરખાં ત્યાંય;
 મેળ મળે નહીં લિપ્ત વિચારે, વિરુદ્ધ મેળે સુખ નહીં ક્યાંય. ૥૧૧૬૥
 મેળ ખરો જ્યાં આત્મસ્વભાવે, સર્વજીવોથી મળવું થાય;
 મેળ પ્રભુથી પ્રભુરૂપ થાતાં, ઐક્યભાવમાં મેળ સુહાય. ૥૧૧૭૥
 મેળ જે મનનો તે મન ફેરે, મેળ ફેરે છે અસંખ્ય વાર;
 મન તનના સઘળા મેળો તે, -ક્ષણિક છે દેખો !! નરનાર. ૥૧૧૮૥
 મેળ જે શુદ્ધાત્મ પ્રીતિથી, આત્મથી મળે આત્મ જ્યાંય;
 મેળ તે શુદ્ધાત્મનો સાચો, ચિદાનંદ પ્રભુ પ્રગટે ત્યાંય. ૥૧૧૯૥
 મેળ પરસ્પર પ્રેમને શ્રદ્ધા, સામ્યગુણો કર્મોથી થાય;
 મેળ ન ખગિયાથી નિર્ખગનો, ખરાખરીમાં મેળ સુહાય. ૥૧૨૦૥
 મન આત્મ મળે ત્યાં છે મેળા, કર્મે સર્વજીવોથી મેળ;
 મનથી ક્રીધા વાર અનંતી, મનના મેળા નાટક ખેલ. ૥૧૨૧૥
 મેળો સકામભાવે દુઃખકર, સુખકર નિષ્કામે છે મેળ;
 મેળ કરો !! તો પ્રભુને સંતથી, -શુરથી મેળ કરો !! સુખરેલ. ૥૧૨૨૥
 મેળ કર્યાની પહેલાં મેળનો, -અનુભવ કરશો સાચી શીખ;
 મેળ છે સ્વર્ગને નરકસમા બહુ, મેળના સાચા બનો !! પરીખ. ૥૧૨૩૥
 મેળ જે આત્મ પ્રેમ વિનાના, સ્વાર્થે તે દુઃખના દાતાર;
 મેળ જે મોહની સાથે કરવો, ડગલે ડગલે દુઃખ દેનાર. ૥૧૨૪૥
 મેળ ન અજ્ઞાનીઓ જાણે, સ્વાર્થીઓને જૂઠો મેળ;
 મેળ આમડી ભોજના સ્વાર્થે, -તેમાં દુઃખદાયક છે ઝેર. ૥૧૨૫૥

મેળ ને લક્ષ્મી મતા ચ્વાયે, -તેમાહી બાળતુ છે મગાણુ,
 મેળ ને ઠામે લોલે થાતો, જીવતા તે કામ મમાન ॥૧૨૬॥
 મેળ ને સદ્ગુણી સત્કર્મીનો, અગમ્યરસ ત્યા સુખની હેર,
 મેળ જ્ઞાનાનન્દ સ્વભાવે, -વર્તે નહીં ત્યા કંઈ અન્ધેર ॥૧૨૭॥
 મેળ છે આત્મસ્વભાવે મારે, સર્વજીવોથી અતડ બેશ,
 મળ્યો પ્રભુથી વિશ્વથી જ્ઞાને, વિશુદ્ધ પ્રેમ રહ્યો ન કલેશ ॥૧૨૮॥
 મુનિમુનિ જિનવગ જયઝારી, વીગમા તીર્થકર સુખઝાર,
 મુક્તિ સુખદાતા પ્રભુ પૂરણુ, જન્મ મગણુ દુ ખના હુઝનાર ॥૧૨૯॥
 મેળ ઠરીને આત્મભાવે, જગમા હુળીમળીને ચાલ ' ' ,
 મળતા વિચારે મહુની સાથે, મળીને ગહેવુ નિશ્ચય ધાર ' ' ॥૧૩૦॥
 મળતા વિચારોને આચારો, -જે નહીં આવે અન્યની માથ,
 મતભેદે ત્યા દેષ ન કરવો, દેષે મળે ન ત્રિભુવનનાથ ॥૧૩૧॥
 મળના જે જે અગે આવે, અન્યોના આચાર વિચાર,
 મળતા તે તે અગે રહીએ, અન્યોથી શુભ એ વ્યવહાર ॥૧૩૨॥
 મનપથ દર્શન ધર્મ ધણા જગ, મતભેદોથી લડવું ફેક,
 મતપથ દર્શન ધર્મ ગુરુઓ, -જાણે એવા લડે ન લોક ॥૧૩૩॥
 મનની હયાતી સુધી જગમા, મતિ મતામન ગહે હયાત,
 મન મર્યા પછી શુદ્ધાતમમા, મતો કદાચહુ ગહે ન જાત ॥૧૩૪॥
 મનપથોને ધર્મોને જે, -માન નયોથી જાણે જેહ,
 મન ઔદાર્ય તો માપેશાએ, -જાણી નેન બને શુભજેહ ॥૧૩૫॥
 મત ધર્મોની મારામારી, અનાર્થ લોકોમા બહુ થાય,
 મહાવીર પ્રભુના તત્ત્વો જાણે, -તો વીનરાગદગ્ધા જીવ પાય ॥૧૩૬॥
 મતિશ્રુત અવધિ ને મન પર્યવ, પથમ વ્યાપક કેવલજ્ઞાન,
 મહાવીર પ્રભુએ પાચે જ્ઞાનનું, સ્વરૂપ પ્રકાશ્યું સુખકર જાણું ' ' ॥૧૩૭॥
 મળતા રહીએ મળતા આવે, નફજુલુ આત્માર્થે જ્યા ત્યાય,
 મળીએ હુળીએ મૈત્રીભાવે, મિત્રભાવ ધર ' ' જીનોમાથ ॥૧૩૮॥
 માકુ કહેવું કાને ન મીકુ, -વાગે મનમા નિશ્ચય ધાર ' ' ,
 મીકુ જાણુ ખીવું મીકુ, કહેવું ગહેવું સુવું સાર ॥૧૩૯॥

મીઠું વર્તન મીઠી વાણી, મીઠી મિત્રાચારી રાખ ! !
 મીઠું કહેતાં કાર્યસરે તો,—કડવું નહીં નિઝપુત્રને લાખ ! ! ॥૧૪૦॥
 મીઠું જેને જે રૂએ તે, મીઠું તે પણ ણીવું ન કાંઈ;
 મન જીવ્હાથી મીઠું તે પણ, કડવું અપેક્ષાએ દુઃખદાર્ધ. ॥૧૪૧॥
 મીઠું પણ કડવું પરિણામે, કડવું પણ પરિણામે મિષ્ટ;
 મીઠું કડવું સહુ ઉપયોગી, સાપેક્ષાએ ઇષ્ટાનિષ્ટ. ॥૧૪૨॥
 મજા રાગથક્રી પણ અધિક,—દેવ ગુરૂપર લાગે રાગ;
 મનની શુદ્ધિ ત્યારે થાતી,—પ્રગટે યોગ અને વૈરાગ્ય. ॥૧૪૩॥
 મેલ જે મનનો તેથી મેલાં, જગમાં જાણો ! ! નરને નાર;
 મેલા દેહથી મનથી નિમલ, એ મેલા નહીં જાણ ! ! લગાર. ॥૧૪૪॥
 મહેલ બાગ વાડી ને ગાડી, લાડી પુત્રાદિક પરિવાર;
 મૂકી જવું અંતે પરલવ,—માટે ધર્મનું શરણું ધાર ! ! ॥૧૪૫॥
 મુંજ કંજુસથી પણ માગણ, ઉદારતાથી છેજ મહાન;
 મુંજ ખાવે પીવે ન દેવે, જગમાં તે મોટો હેવાન. ॥૧૪૬॥
 મજામીચુસની પાસે માગે,—તે માગણ પણ છે નાદાન;
 માગણની પાસે જે માગે,—નાદાનોનો તે શયતાન. ॥૧૪૭॥
 માગણથી પણ હલકો તે છે,—માગણ પાસે માગી ખાય;
 માગણને જે આપે નહીં તે,—માગણથી હલકો કહેવાય. ॥૧૪૮॥
 માહું જગમાં માગવું તે છે, મુખવાણી મન દીનતા થાય;
 મત્યુથક્રી પણ માગવું બંડે, જીવંતાં મૃત્યુ કહેવાય. ॥૧૪૯॥
 મૃત્યુ દેહાદિકનું થાતું—મોહું વહેલું જગમાં જાણ ! !
 મૃત્યુદશાની પૂર્વે જાને, નિર્ભયતાને દિલમાં આણ ! ! ॥ ૧૫૦ ॥
 મૃત્યુ પ્રસંગે આત્મોપયોગી, નિર્ભય થૈ ધર ! ! સમતા લાવ;
 મૃત્યુ પછીથી ધર્મ પ્રતાપે, જ્ઞાનાનંદના પ્રગટે દહાવ.. ॥ ૧૫૧ ॥
 મૃત્યુ શિક્ષક સરખું સૈને, સુખદુઃખ શીખામણ દે સાર;
 મૃત્યુ જીવન એ બે પર્યાયો, કર્મયોગથી અનંત ધાર ! ! ॥ ૧૫૨ ॥
 મૃત્યુ દેતાં મૃત્યુ ક્ષણે, મરતાં પ્રાણીઓને ઉગાર ! !
 મરનારાને કરો ! ! સહાયો, મરનારાનાં દુઃખ નિવાર ! ! ॥ ૧૫૩ ॥

મગ્નારાને નિર્ભય કરશે, પ્રભુ ધર્મનો આપી બોધ,
 મરવાનું ડોને નહિ કહેશે, મૃત્યુ ડાગણ અતરુ બોધ । । ॥ ૧૫૪ ॥
 મરવુ એવો શબ્દ ન ડોને, -સારો લાગે જગમા જાણ । ।,
 મરવાનું તુ કહે નહિ ડોને, જગમા મૌને બહાલા પ્રાણ ॥ ૧૫૫ ॥
 મજા બીતિથી દુ ખી જેઓ -તેઓને નિર્ભયતા આપ । ।
 મજા દુ ખથી દુ ખીઓના, -દુ ખાને વેગે તુ ડાપ । । ॥ ૧૫૬ ॥
 મજા થકી રક્ષો । । મૌ જીવો, -તેથી પુણ્ય ઘણું બધાય,
 મરનાગની નેવા કરતા, -પ્રગટ પ્રભુ નયને નિગળાય ॥ ૧૫૭ ॥
 માર । । ન ડોને કોષે કયાં, જીવોને દે । । નહિ મતાપ,
 મારતા નહિ ધર્મ પ્રગટતા, માર્યામા છે ઝાઝુ પાપ ॥ ૧૫૮ ॥
 મર । । એવો ઠદિ શબ્દ બોલ । । નહિ, -કોધાદિકથી આતમરાજ । ।,
 માગવુ મગવવુ અનુમોદવુ, -એ મૌ પાપ તણા છે ઢાજ ॥ ૧૫૯ ॥
 મૃત્યુ પોતાને બહાસુ નહિ, -એવું ખીજનું તુ જાણ । ।,
 મગ્ની આદિ ગેગથી મળતા, જીવોના ગ્યો । । શુભ પ્રાણ ॥ ૧૬૦ ॥
 મગ્નું શિખો । । ધર્મમાર્ગમા, મગ્તા અમર જીવો થઈ જાવ । ।,
 મગ્ને અન્ય બચાવો । । જીવો, માગણ વૃત્તિ વેગે હઠાવ । । ॥ ૧૬૧ ॥
 મળતા નિર્ભય આતમ ડગ્નુ, અમર આતમા જાણી નિન્ય,
 મરે તે દેહાદિક છે પ્રાણો, દેહ વિનાની સદા અનિત્ય ॥ ૧૬૨ ॥
 મનની માગ માગી જગમા, મનથી મગવુ જનનુ થાય,
 મન તે જાણો । । અર્ગ નગડ છે, મનથી ભવની મુકિત પમાય ॥ ૧૬૩ ॥
 મનથી મરવુ મનથી તરવુ, મનથી જગમા હાગને જીત,
 મનને જીત્યા જીત્યું નધણુ, જ્ઞાને મનને ધાન । । પવિત્ર ॥ ૧૬૪ ॥
 મનકુ જેવું તેવું ભાસે, -દુનિયામા સૌ નિશ્ચય જાણ । ।,
 મનની ભૂલ ભૂલામણી જગમા, મનવશ કરતા મુકિત માન । । ॥ ૧૬૫ ॥
 મનમા મેલ તો મેલુ સૌ છે, પવિત્ર મન તો મર્વ પવિત્ર,
 મન શુદ્ધ જ તો આત્મપ્રભુ છે, -એવી સમજો ॥ મનની રીત ॥ ૧૬૬ ॥
 મનકુ હાગવે હાગવે વગમા, -થાતુ, એવો નિશ્ચય ધાન । ।,
 મન વગમા તો દેવ છે પામે, અનગર્હ તીર્થો નિગધાન ॥ ૧૬૭ ॥

મન વચ કાયા સાધન સઘળાં, આતમની શુદ્ધિ છે સાધ્ય;
 મનને વશમાં રાખી આતમ !!, પરમાતમપદને આરાધ્ય !!. ॥૧૬૮॥
 મનમાં પ્રગટ્યા દોષ હઠાવો !!, મનમાં પ્રગટ્યા ટાળ !! કષાય;
 મન જીત્યાવણુ થાય ન મુક્તિ, મનને આતમ સન્મુખ વાળ્ય !!. ॥૧૬૯॥
 મનનો મોહ તજી દો !! આતમ !!, માઈ તાઈ સત્ય ન કોઈ;
 માઈ તાઈ મોહિ માની, -દુનિયા લોકો રહ્યા છે રોઈ. ॥ ૧૭૦ ॥
 મનમાં પ્રગટ્યો ક્રોધ નિવારો !!, મનમાં પ્રગટ્યો છંડો !! માન;
 મનમાં પ્રગટી માયા છંડો !!, છંડો !! લોભ તણાં સૌ સ્થાન. ॥૧૭૧॥
 મનમાં પ્રગટ્યો કામ નિવારો !!, કામોદયથી સુખ નહિ થાય;
 મનની જૂઠી કામના છંડો !!, જડભોગે નહિ શાંતિ મુકાય. ॥૧૭૨॥
 મનના સંબંધ સર્વે ખોટા, વાસના જેવાં જન્મો થાય;
 મનની કામના દુઃખ કરનારી, -તેથી સાચું સુખ ન ન્યાય. ॥ ૧૭૩ ॥
 મનની સઘળી ભ્રમણા ત્યાગો !!, આતમપ્રભુમાં ધારો !! પ્રેમ;
 મરજીવાથી મુક્તિ પામો !!, પ્રભુને ભજતાં યોગ ને શ્લેષ. ॥ ૧૭૪ ॥
 મૃત્યુથી ભય ધારણ કરતાં, મૃત્યુથી જગ જાયે ન કોય;
 મનમાં મૃત્યુ ભય નહિ ધારીશ, ભવિતવ્યતા અવશ્ય હોય. ॥૧૭૫॥
 મન છે મરકટ જેવું ચંચળ, મોહ દાડ પીને મસ્તાન;
 મરકટ જેવું દોડે જ્યાં ત્યાં, ભૂટીને નિજ આતમ ભાન. ॥ ૧૭૬ ॥
 મોહિ જન્મ મરણ છે જગમાં, મોહિ આતમપ્રભુ છે દૂર;
 મોહિ અનંત દુઃખો પ્રકટે, મોહિ મનહું ગાંડું તૂર. ॥ ૧૭૭ ॥
 મોહને જીત્યો તે જગ જીત્યો, મોહથી હાર્યો તેહ શુભામ;
 મોહની મારામારી જગમાં, મોહ ત્યાં લેશ ન સમજો !! રામ. ॥૧૭૮॥
 મોહ ત્યાં ઘેર અંધાઈ જગમાં, નિર્મોહિ છે આતમપ્રકાશ;
 મોહને મારી જગમાં જીત્યો !!, મોહ જીતવા કર !! અશ્યાસ. ॥૧૭૯॥
 મોહને જીતો !! આતમજ્ઞાને, આતમજ્ઞાનથી મોહ હણાય;
 મોહ મરૂને જીતવા કાજે, -પામ્યો માનવ જીવ સુખદાય. ॥ ૧૮૦ ॥
 મનુષ્ય ભવને દાર !! ન આતમ ! !, રત્નત્રયી તું ઘટ આરાધ્ય !!;
 મનમાં સાધ્યું લક્ષ્ય જ રાખી, આતમોપયોગે મુક્તિ સાધ્ય !!. ॥૧૮૧॥

મૈથુન મના ત્યાગો ॥ આતમ ॥, મૈથુનથી નહીં મુખની આશ,
 મધુખિન્દુ દષ્ટાન્તે જાણો ॥, મૈથુન મુખનો ત્યજ ॥ વિધાન ॥૧૮૦॥
 મૈથુન દુ ખનું કાગલ પહેતુ, કાલિદ મુખને દુ ખ અનન,
 મૈથુનમના દગતા આતમ ॥ પરમાતમ થાતોજ સ્વતત્ર ॥૧૮૩॥
 મૈથુનસના ભવનુ કાગલ, મૈથુન મના એ મસાર,
 મૈથુનમના પગિહુવાથી, આતમ પામે ભવનો પા ॥૧૮૪॥
 મૈથુનમના વેદજ જાણો ॥, શુભ આનક દશમાએ ધન,
 મૈથુન ત્યાગે આત્મપ્રભુજી, પ્રગટપણે વર્તે ભગવત ॥૧૮૫॥
 મૈથુનસના છતીતો પછી,—આવે જઠરી ભવનો અન,
 મૈથુનમના મનમા વર્તે,—ત્યા મુખી નહીં કોઈ મત ॥૧૮૬॥
 મૈથુનસનાથી જગ છવો,—કાચ વગ ચર્ચ કરના પાપ,
 મૈથુનમનાથી જગ છવો,—પામે જગમા બહુ સુતાપ ॥૧૮૭॥
 મૈથુનમના છતે જેઓ,—તે છનવર છે ચોગી મહત
 મૈથુનસના ત્યાગ્યાવણુતો,—કદિ ન આવે ભવનો અન ॥૧૮૮॥
 મૈથુનના જગજીવો દાનો, મૈથુન માટે છવ્યા જાય,
 મૈથુનમના મનતા આતમ ॥, અનત શાન્તિ મુખને પાપ ॥૧૮૯॥
 મૈથુનવૃત્તિ ત્યાગો ॥ આતમ ॥, મૈથુનમા દુ ખ વાણી સર્વ
 મૈથુનમના દગતા નહીં,—થામે શાન્તિ મુખ અપવર્ગ ॥૧૯૦॥
 મૈથુનસનામા નહીં મુખો ॥, મૈથુન વૃત્તિ વેગે દાગ ॥,
 મૈથુનના વિચારો ગેદી,—આતમમુખમા મનદુ વાગ ॥ ૧૯૧॥
 મૈથુનનું નહીં સ્વપ્ન આવે, સ્વપ્નામા નહીં મૈથુન ભોગ,
 મારી નાખો ॥ કામની વૃત્તિ,—તેથી પ્રગટે મુખ સયોગ ॥૧૯૨॥
 મૈત્રી ભાવના ભાવો ॥ આતમ ॥, સર્વજીવો છે મિત્ર મમાન,
 મિત્ર સંગીષા છવો માનો ॥,—તેથી યાગો ॥ છન ભગવાન, ॥૧૯૩॥
 મૈત્રીભાવે જનમા વર્તો ॥, અન્યજીવને શત્રુ ન પાડ ॥,
 મિત્ર સરીખી દુનિયા યાના, આતમ પામે ભવનો પાર ॥૧૯૪॥
 મૈત્રી આદિ ચારે ભાવના, ભાવના પ્રગટે છે મુક્તિ,
 મિત્રભાવને ॥ સર્વજીવોપર,—પ્રગટે તો શાંતિવત મુક્તિ ॥૧૯૫॥

મૈત્રીભાવના સિદ્ધિ થાતાં,—જગમાં વૈરી રહે ન કોય;
 મૈત્રીભાવના સિદ્ધિ થાતાં,—હિંસા બુદ્ધિ રહે ન જોય. ॥૧૬૬॥
 મૈત્રીભાવના સિદ્ધિ થાતાં,—આત્મસમું જગ મન વર્તાય;
 મૈત્રીભાવના સિદ્ધિ થાતાં,—વ્યક્ત પ્રભુ આત્મ થૈ જાય ॥૧૬૭॥
 મનને મિત્ર કરીને આત્મ !!, સદ્ગુણગુણમાં તેને વાળ્ય !!;
 મનને મિત્રસમું થયું તોપછી,—રહેતી નહીં ભવદુઃખ જંજાળ. ॥૧૬૮॥
 મનથી મિત્રો મનથી અમિત્રો, મનથી ઉઠી સૌ જંજાળ;
 મનને મારતાં મુક્તિ છે, સર્વધર્મમાં એવો ખ્યાલ. ॥૧૬૯॥
 મિત્ર કરો !! આત્મને આત્મ !!, આત્મ મિત્ર તો મુક્તિ પાસ;
 મિત્રાઈ શુદ્ધાત્મની શુભ, આત્મમિત્રમાં ધર !! વિશ્વાસ. ॥૨૦૦॥
 મિત્રાઈ જે પ્રભુની પ્રગટે, રહે ન મૃત્યુ ભીતિ લેશ;
 મિત્રપણું આત્મનું સાચું,—પ્રગટે તો નહીં રાગને દ્રેષ. ॥૨૦૧॥
 મરવું જીવવું એમાં જેને,—હર્ષ વા શોક નહિજ લગાર;
 મરણ જીવનમાં સમભાવી જે,—ધન્ય ધન્ય તે નરને નાર. ॥૨૦૨॥
 મરવું જીવવું દેહને પ્રાણે, આત્મભાવે નહિ લગાર;
 મરવું જીવવું ધર્માર્થે જ્યાં,—આત્મોત્તતિ ત્યાં છે નિર્ધાર. ॥૨૦૩॥
 મરવામાં કદિ શોક કરીશ નહિ, મૃત્યુ પાછળ તું છે નિત્ય;
 મનમાં આવો નિશ્ચય રાખી,—મનવચ્ચ કાયને કરો !! પવિત્ર. ॥૨૦૪॥
 મરવાથી કદિ ડર !! નહિ આત્મ !!, મૃત્યુ પાછળ આત્મપ્રકાશ;
 માનો !! જ્ઞાનપ્રતાપે નક્કી, ધારી લે !! પ્રભુનો વિશ્વાસ. ॥૨૦૫॥
 મરવું પંડિત મરણે સાફ, અજ્ઞાની મૃત્યુ દુઃખકાર;
 મૃત્યુ પણ મહોત્સવ સમ થાતું,—સંતોને જાણો !! નિર્ધાર. ॥૨૦૬॥
 માનો !! સર્વજીવોને નિજસમ, સર્વ લોકને દે !! સત્કાર;
 મદાઈ ધરી કર !! સત્કાર્યો, માનવભવ એજે નહિ હાર !! ॥૨૦૭॥
 માખીને પણ દુઃખ નહિ દે !!, શત્રુને પણ દે !! નહિ માર;
 મારદેવને જીતી ચાલો !!, પરમેશ્વર પર ધરીને ખ્યાર. ॥૨૦૮॥
 મુસાફરીમાં આગળ ચાલવું, ઉઘો !! નહિ મારગમાં ભવ્ય !!;
 માનવ !! તું મુસાફર જગમાં, મુસાફરીનાં કર !! કર્તવ્ય. ॥૨૦૯॥

માનવભવનુ મૃત્યુ ન થાતુ, માનવ ભવથી મૃત્યુ વિનાશ,
 માનવભવથી સુઝિત થાતી, પ્રભુમા પૂરણ ધર ! વિવાસ ॥૨૧૦॥
 માનવભવની સુમાદ્ગીમા, ~ડરી લે ! માતી ધર્મ કમાઈ,
 માનો ! સઘળી જાતના સરખા, સૌમા દેખો ! પ્રભુવડાઈ ॥૨૧૧॥
 માનવ જાતને ધિક્કારો ! નહીં, વર્ણાદિ લેદાથી લેશ,
 માનવજાતિને સહારો ! નહી, માનવના હર ! સઘળા કલેશ ॥૨૧૨॥
 માનવ મોટું સર્વજીવોમા, સર્વજીવોનો છે રખવાળ,
 માનવ ઇશ્વર રૂપ બને છે, સર્વલોકનો તારણહાર ॥૨૧૩॥
 માનવ જાતને દુ ખો ! નહિ કદિ, પશુ પખીના જીવો ઉગાર !,
 મનમા જીવો ધરિયે તો પણ, મરણુ તેનો ઠરો ! વિચાર ॥૨૧૪॥
 મનમાહી છે જીવણુ લોકોયે, મરણુ ગાયી થાય વિચાર !,
 મનપર ઠોની મત્તા એવી, ~શોધો ! તેને શોધનહાર ॥૨૧૫॥
 મરણુ જીવન બેથી જે ન્યાડ, બેમા રહીને જેલે જેલ,
 મરણુદિકનો સાક્ષી રહે તો, ~એવો આતમપ્રભુ મહેલ ॥૨૧૬॥
 મુજપર મત્તા બીજી વર્તે, ~એ મત્તાનો ઠગે ખ્યાલ,
 મોટી સત્તા જગમા એ કડ, શોધ કરી લે ! થઈ તૈયા ॥૨૧૭॥
 મોટામા મોટો પ્રભુ ઇશ્વર, મર્વવિશ્વનો તારણહાર,
 મોટાઈ એની આગળ શું ? લાગી, મનમાહી તુ જરી વિચાર ! ॥૨૧૮॥
 મોટાઈથી કૂલે ફોગટ, મૃત્યુ આગળ શી મોટાઈ,
 મૃત્યુ આગળ ચલે ન તુજ કઈ, ફોગટ ઠરે શું આપ વડાઈ ॥૨૧૯॥
 મોટાઈ તજ ! જૂઠી મિથ્યા, પ્રભુની આગળ લધુતા ધારી,
 માન મહત્તા દુનિયાની મહુ, જૂઠી ધારી લે ! નિર્ધાર ॥૨૨૦॥
 મરણુ એક દીન સૌને નક્કી, મારૂ તારૂ કરણુ ફેક,
 મારૂ તારૂ સ્વપ્નનો બાજી, ~જાણી મોહની વૃત્તિ રોક ! ॥ ૨૨૧॥
 મરણુ આગળ પાછળ સૌને, ફોગટ કરવી માગમાર,
 મૃત્યુ થાતા કોઈ ન માથે, ~આવશે એવો નિશ્ચય ધાર ! ॥૨૨૨॥
 મૃત્યુ થાતા પરભવમાહી, પુણ્ય પાપ બે આવે સાથ,
 મૃત્યુ થાતા પહેલા પ્રેમે, ~સજી લે ! આતમ ! ત્રિભુવનનાથ ॥૨૨૩॥

માટે તાડે કરે શું મોહ, પડતું રહેશે ગર્હ્યામાં સર્વ;
 મારામારી કરે શું મોહ, મૃત્યુ આગળ ત્યજે ન જવ. ॥ ૨૨૪ ॥
 માટે માટે કરી શું મુંઝો !! ત્યાડે જગમાં છે નહિ કોય;
 મૃત્યુ થતાં ત્યાડે નહિ કોઈ, પુણ્ય પાપ એ સાથે જોય. ॥ ૨૨૫ ॥
 સાથાફટ કરે શું મોહ, માયા મમતા દરે મૂક !!;
 મનમાં પ્રભુનો પ્રેમ ધરી લે !!, પ્રભુચરણને દાગુ નહિ ચૂક !! ॥ ૨૨૬ ॥
 મોહને છોડે તે મર્દો છે, નામર્દો તે મોહ ગુલામ;
 મૂઢ તે મોહના તાણે રહેતા, —પાપનાં કરતો ગુરાં કામ. ॥ ૨૨૭ ॥
 મોહની સંગે મૂઢ ગનો !! નહિ, શરાવુ કરી લે !! આતમરામ;
 મર્દોઈ સાચી પ્રગટાવો !!, કરી દ્યો !! સાચાં ધર્મનાં કામ. ॥ ૨૨૮ ॥
 મોજ મજામાં ભૂલ !! ન આતમ !! આતમ શુભોને જટ પ્રગટાવ !!;
 મર્દ ગનીને દર્દ સહી લે !!, નામ રૂપના જૂઠા દાવ. ॥ ૨૨૯ ॥
 મોહની સાથે કુસ્તી કરતાં, —હળવે હળવે મોહ છુટાય;
 મનમાં પ્રભુનો નિશ્ચય ધારી, આતમ પરમાતમ થઈ વ્તય. ॥ ૨૩૦ ॥
 મુંઝ !! ન આતમ !! મોહ વિચારે, ત્યાડે શુદ્ધ સ્વરૂપ વિચારે !!;
 મંજવું પ્રભુની સાથે ધારી, —મુસાફરીમાં થા !! તૈયાર. ॥ ૨૩૧ ॥
 મજાશે મુજને સંત સમાગમ, મજાશે મુજને ઇશ્વર દેવ;
 મંજાશે મુજને પ્રભુ ભક્તો ગહુ, મજાશે મુજને સાચી સેવ. ॥ ૨૩૨ ॥
 મેજો થાશે સંતની સાથે, મજાશે મુજને આત્મપ્રકાશ;
 મંજાશે મુજને નિર્ભય પ્રભુતા, રહો !! સદા મુજ પ્રભુ વિશ્વાસ. ॥ ૨૩૩ ॥
 મજાશે સંદેશુર ઓધો સાચા, મજાશે શુદ્ધાતમ ચારિત્ર;
 મંજાશે પ્રભુની ભક્તિ સેવા, મંજાશે જ્ઞાની સંત પવિત્ર. ॥ ૨૩૪ ॥
 મજાશે આતમ મિત્ર મનના, મજાશે કેવળજ્ઞાની દેવ;
 મંજાશે મુજને જ્ઞાની લોકો, —જેથી નાસે કર્મ કુટેવ. ॥ ૨૩૫ ॥
 મજાશે નિર્ભય પ્રભુની પ્રીતિ, પ્રભુની સાથે મજાશે મેજ;
 મંજાશે જ્ઞાનાનંદની મસ્તી, ટળશે મોહ દશાના ફેલ. ॥ ૨૩૬ ॥
 મજાશે મુકિત ચિંદાનંદમેય, પૂર્ણબ્રહ્મ મજો !! સુખકાર;
 મંજાશે આપોઆપને આતમ !!, અસંખ્યપ્રદેશી પ્રભુ નિર્ધાર. ॥ ૨૩૭ ॥

મગ્ગો પરમાતમપદ પ્રાપ્તિ, ટળશે અનત કર્મના દુઃખ
મગ્ગો પૃથ્વીનિદમથી પ્રભુ, અનત માયુ મગ્ગો મુખ ॥ ૨૩૮ ॥

(ય)

યાચક ચૈ પ્રભુપદને યાચો । ।, જર મુખ યાચના જૂઠી જાણ । ।,
જડમુખયાચક સૌથી હલકો, મદ્યુલ યાચો । । પામી સોન ॥ ૧ ॥
યજ નિવારે । । હિંસામય મહુ, યજની હિંસા દુ ખદાતાર,
પ્રભુને પશુની કુર્ખાનીની, -જર છે નહીં સત્ય વિચાર । । ॥ ૨ ॥
યજને દેવીને નહીં ખપ છે, -પશુવ્રતનો મમતે । । મત્સ્ય,
પશુ યજો હિંસામય છડે, યજ અહિંસા મુખકર કૃત્ય ॥ ૩ ॥
યારી ડરશે નહીં દુર્જનની, નહીં નાદાનની યારી બેગ
યજો ॥ પ્રભુ ગુરુ મન જનોને, -જેથી નામે દુ ખકર કલેશ ॥ ૪ ॥
યુક્તિ નત્યની મમજી । । માગી, યુવકદગાને બહુ મલાજ । ।,
યૌવન નહીં રેલ મગીજી, યૌવન પામી દુર્ગુલુ ટાળ । । ॥ ૫ ॥
યૌવનની મમતી મેલાજો । ।, ડગલે ડગલે ધમી વિવેક,
યંધ્યા ભણ્યા ગણ્યા ડહેવાશે, નિત્ય નિયમ ધારીને ટેક ॥ ૬ ॥
યુદ્ધો જગમા થાતા વારે । ।, યુદ્ધોથી મુખશાંતિ ન થાય,
યુદ્ધથી પડતી મપથી ચડતી, યુદ્ધથી દુ ખો જગ હલગાય ॥ ૭ ॥
યાદી ક્ષણ ક્ષણ પ્રભુની જીવી, પ્રભુની યાદી મુરતા જાણ । ।,
યોગને આઠ પ્રકારે ધારે । ।, યોગી થાતા મુખ નિર્વાણ ॥ ૮ ॥
યોગના કરને ધર્મ કર્મની, પલપલ આતમપ્રભુ મભાર । ।,
યોગેશ્વર પ્રભુ અરિહત છે, મહાવીર વદો । । ડોટિવાર ॥ ૯ ॥
યોગાભ્યામે જીવન જાણો । ।, ગજયોગથી મુક્તિ યનાર
હકયોગે તન પ્રાણની પુષ્ટિ, ઉપયોગજ છે મહુ શિવદાર ॥ ૧૦ ॥
યોગ દીપકે ગુણ જ્ઞાનની ગ્યના, કરીને દ્વિધો યોગપ્રકાશ,
યોગાભ્યાસી નગનાગીનો, -તેથી થાતો આન્મવિદ્યાન ॥ ૧૧ ॥
યુદ્ધ કરે યયતાનની સાથે, જીતે તેને તેજ છે યોધ
યોધા મોહને મારે તે છે, -મમજી મન યયતાનને યોધ । । ॥ ૧૨ ॥

યોગીઓ સાચા કહેવાતા, સાધે પરમાત્મનો યોગ;
 યુવતીઓના રૂપને સ્પર્શનો, સ્વપ્નામાં ઇચ્છે નહીં ભોગ. ॥ ૧૩ ॥
 યુવતીઓના રૂપને સ્પર્શથી, સ્વપ્નામાં કદિ સુખ નહીં થાય;
 યુવકદશામાં કર !! નહીં દોષો, મનકપિને વશ કર !! સુખ થાય. ॥ ૧૪ ॥
 યૌવનવય જીવ્યો તે જીવ્યો છે, યૌવન હાર્યો તે મડદાલ,
 યશસંપત્તિ વિદ્યા પ્રભુલક્ષિત, યૌવનમાં ધર !! કરી સંભાલ. ॥ ૧૫ ॥
 યુરોપમાં વિદ્યા વિજ્ઞાનને, હુન્નર બળ કળ સ્પર્ધા માન !!;
 યુક્તિ પ્રયુક્તિ યુદ્ધને હિંસા, ભૌતિક જડ સુખ સેવક જાણ !!. ॥ ૧૬ ॥
 યશોવિજયજી વાચક જાની, હરિભદ્ર સરખો અવતાર;
 યશ કીર્તિને પ્રતિષ્ઠા જેની, જૈનોમાં જેની નિર્ધાર. ॥ ૧૭ ॥
 યજ્ઞ તે ઉપગ્રહો છે પરસ્પર, પરોપકારને ધર્મનું દાન;
 યજ્ઞ તે શુભ ઉપકારો કરવા, યજ્ઞ તે સેવા ભક્તિ માન !!. ॥ ૧૮ ॥
 યજ્ઞ તે સર્વજીવોની સેવા, પરોપકારે હોમવા પ્રાણ;
 યજ્ઞ તે પ્રભુમાં સર્વજીવોહિત,—અર્પાઈ જાવું સાચું માન !!. ॥ ૧૯ ॥
 યજ્ઞ તે ગુરૂને સંતની સેવા, દેવ ધર્મની સેવા જાણ !!;
 યજ્ઞ માત પિતા ઉપકારી,—વર્ગને સાચા ભાવે માન !!. ॥ ૨૦ ॥
 યજ્ઞ તે ભૂખ્યાઓને ભોજન, તરસ્યાઓને પાણી દાન;
 યજ્ઞ તે ધર્મી જનનું રક્ષણ, કરવું આપી નિજના પ્રાણ. ॥ ૨૧ ॥
 યજ્ઞ તે સર્વજીવોને પ્રભુરૂપ,—માની કરવું રક્ષણ બેશ;
 યજ્ઞ તે પારમાર્થિક કૃત્યો સહુ, દુઃખી દીનના હરવા કલેશ. ॥ ૨૨ ॥
 યજ્ઞ અહિંસા સત્યાસ્તેય છે, બ્રહ્મચર્ય દમ ને છે દાન;
 યજ્ઞ તે તપ જપ સંયમ સંતોષ, વ્રત ચારિત્રને આત્મજ્ઞાન. ॥ ૨૩ ॥
 યજ્ઞ તે મન વચ્ચ કાયા ધનને,—વિદ્યાનો જે સદુપયોગ;
 યજ્ઞ તે ઉપકારીની સેવા, ભક્તિ નિષ્કામેજ પ્રયોગ. ॥ ૨૪ ॥
 યજ્ઞ તે ધર્મ્યપ્રવૃત્તિ સઘળી, દેશ કોમ સંઘ રક્ષણ કર્મ;
 યજ્ઞ તે સંઘ ચતુર્વિધ સેવા,—જેથી પ્રગટે શાશ્વત શર્મ. ॥ ૨૫ ॥
 યજ્ઞ તે ધર્મનાં કર્મો એવાં,—અદ્ય દોષને ધર્મ અનંત;
 યજ્ઞ અનેક છે તમે રજે ગુણી, સાર્વિક સમજે સપ્તી-સંત. ॥ ૨૬ ॥

યુગપ્રધાન છે યુગમા મોટા, ધર્મપ્રવર્તક તારણહાર
 યુગપ્રધાનો સકે સેકે, -થાતા ચાગ્રી મુખહાર ॥૨૭॥

યુગપ્રધાન તે યુગમા મૌથી, પ્રધાનતાને ધારે જોઈ,
 યુગમા ઉદ્ધારક પ્રગતિમય, કર્તવ્યોને કર્તો તેહ ॥૨૮॥

યુગપ્રધાનથી ધર્મ પ્રવર્તે, અધર્મ દુર્ગુણ થાય વિનાગ,
 યુગપ્રધાનો તે તે ડાકે, અગ્રે ધર્મોદ્ધારક આમ ॥૨૯॥

યુગપ્રધાનો જન જગતમા, હલતે જોને ઉપરે ચા, -
 યુગમા પદમ આગમાહી, ધર્મ પ્રવર્તક મુનિવર માર ॥૩૦॥

યુગે યુગે જન્મે જે મોટા, યુગપ્રધાનો નોમા જોઈ,
 યુગમા મુખપણે જે ધાર્મિક, નેતાઓ ખીલત તન હોઈ ॥૩૧॥

યુગપ્રધાન છે જાની ધ્યાની, ચાગ્રી ઉપદેશક ધીર,
 યુગપ્રધાન છે પ્રભાનરાહી, તન્દાલીન વીગેમા વીર ॥૩૨॥

યુગમા નાધુવન્દમા મોટા, જ્ઞાતાની ગીતાર્ય મહાન,
 યુગમા ધર્મપ્રવર્તક શક્તિ, બુદ્ધિ વારક પ્રભુ ગુણનાન ॥૩૩॥

યુગપ્રધાનની મૈવા ભક્તિ, -જ્ઞતા આતમ ગુદિ થાય,
 યુગપ્રધાન સૂચિ ગણ આજ્ઞા, -ધારના પાપો દુર જાય ॥૩૪॥

(૨)

ગૌરમશે આતમ ગુણમા, ગ્હો ॥ નભાવે ધરી ઉપયોગ,
 નતિલહો ॥ નિન્આતમ રમની, નન્તમો ગુણ ટાળો ॥ લોગ ॥૧॥

રમિયા જનશે પ્રભુ ગુણ રાગે, આતમરામ ભાને ॥ ભગવત,
 રામને જામ રહે નહીં આવે, ગણ થાતા પ્રભુપર મત ॥૨॥

નહેમ કરો ॥ મહુછવો ઉપર, -તેથી થાગો પ્રભુ ગહિમાન,
 ગગ ને રોષ નિવારે મુક્તિ, અરિહત ભાષે ભગવાન ॥૩॥

રાગ ધરો ॥ અગિહન ગુપ્તર, ધર્મ ઉપર મુક્તિને હેત,
 રતિ રાખો ॥ ધર્મ કર્મની, રૂવો ॥ પ્રભુમાટે ગિવમંત ॥૪॥

ગીણ આતમ ॥ દુનિયા ખીનની, -પરવા કરશે નહીં લગાર,
 રગ ધરો ॥ પ્રભુ દાને નિશદિન, રક થના નહીં ગોઠને ધાર ॥૫॥

રાજી રહેવું પ્રભુને ભજતાં, સુખ દુઃખમાં નહીં સ્વર્પને શોકઃ
 રૂઝી એવું ભણતાં ગણતાં, કદિ ન પડતી દુઃખની પાકઃ ॥ ૬ ॥
 રાગીઓના રાગ નિવારે !!, દવા ઔષધ આદિથી ભવ્ય !!;
 રાગીઓની સેવા કરવી, — માનવ !! તારું છે કર્તવ્ય. ॥ ૭ ॥
 રાજી મેઘસુમો નહીં કોઈ, સર્વવિશ્વ છવાડે જેઠઃ
 રંક તો માગણસુમો ન કોઈ, હાથ ધરી પાપે નિજ દેડ. ॥ ૮ ॥
 રાજી તે રૈયત રક્ષણમાં, તન મન ધન ને આપે પ્રાણુઃ
 રાણી તે પુત્રી સમ રૈયત, — માની સ્વાર્પણ કરે સુન્દણ. ॥ ૯ ॥
 રાવું તેની આગળ સાઈ, — છાનો રાખી ટાળે દુઃખઃ
 રાજી થાવું તેને દેખી, — સદાય કરે ને આપે સુખ. ॥ ૧૦ ॥
 રામ તે શુદ્ધાતમ અર્કુન્ પ્રભુ, ઘટ ઘટ વસતો આતમ રામઃ
 રામ રામ નિજ આતમ ભજતાં, રાગ રાવને વિણજે કામ. ॥ ૧૧ ॥
 રામ રામ જપે પંથુ જે લોકો, રામના સરખો ધરે ન ન્યાયઃ
 રામના સરખા શુભ નહીં ધારે, રામ ભજે તેનું શું થાય. ॥ ૧૨ ॥
 રામ એક દશરથ નંદન છે, ઘટ ઘટ વ્યાપક આતમરામઃ
 રામ એક દશપ્રાણનો ઉપજે, વ્યવહારે તે આતમનામ. ॥ ૧૩ ॥
 રામ રામ એમ પોપટ બોલે, રામનાં કરે ન શુણ ને કૃત્યઃ
 રામે ભજી તે સત્ય ન પામે, રામ ત્યાં કામ નહીં હુષ્ટ્ય. ॥ ૧૪ ॥
 રામ છે સાત્ત્વિક આતમ પોતે, કર્માતીત શુદ્ધાતમ રામઃ
 રામ ને સમજી રામ ભજે તે, — રામ બને શુણ અનંતધામ. ॥ ૧૫ ॥
 રામ જે આતમ ગ્રીતા સમતા, મોહ તે રાવણ અંતરૂ જાણુ !!;
 રામાયણ અધ્યાત્મ સ્વરૂપે, — સમજી વર્તે તે ભગવાન. ॥ ૧૬ ॥
 રાજ્ય તે રામના રાજ્ય સરીખું, — પ્રજા ભૂપના સરખા ન્યાયઃ
 રાજ્ય ખરું જ્યાં નહીં. અનીતિ, પ્રજા ઉપર જુદમો નહીં થાય. ॥ ૧૭ ॥
 રાજ્ય ખરું જ્યાં રાજી રૈયત, — બન્નેથી ચાલે સહુ કાજઃ
 રાજ્ય તે જુદું રાજ પ્રજાની, અરસપરસ નહીં થાતી સાજ. ॥ ૧૮ ॥
 રાજ્યમાં વિપત્તિયો કર બહુ, અન્યાયે રૈયત પીડાયઃ
 રાજ્ય તે તારસ રાક્ષસ સરીખું, — એવું રાજ્ય ટળે સુખ થાય. ॥ ૧૯ ॥

રાત્ર્ય જ્યા ભૂપના લોભે મ્વાર્થે, -થાતુ જૈયતનો પોકાર,
 રક્ષણ કરનારો જ્યા મારે, ગભ્ય તે જૂઠું નગક ને ધાર ! ! ॥ ૨૦ ॥

રાત્ર જૈયત બન્ને ન્યાયે સખી કાર્ય કરે તે ગભ્ય,
 રાત્ર્યનો રાત્ર નોકર જેવો, માપેશાએ છે માઆટ ॥ ૨૧ ॥

રાત્ર નહી રાત્રથી જૈયત, બકગ ઉપર જેવો વાધ,
 રાત્ર્ય કરે જે ગત એવો, -જૈયત પર તે પાપી નાગ ॥ ૨૨ ॥

રાત્ર કરે નહીં જૈયતને જે, -ગભ્ય નહીં તે વિશ્વે જોગ,
 રાત્ર્ય જ્યા સાત્ત્વિક, સતતતતા ત્યા, સુખ સાતિ સજ્જિયો હમેશ ॥ ૨૩ ॥

ગોગો પ્રગટે રા ॥ નહીં આતમ ॥ જાણજે રોગનું સત્ય નિદાન,
 રોગનું કાગળ પ્રથમથી વારા ॥, ડોઢોદયે રોગો છે જાણ ॥ ॥ ૨૪ ॥

રાગ તે રિક્ષક સગ્ગો જાણો ॥, આપે ગિફ્તા ડ ॥ નહીં ભૂલ,
 રોગથી રા ॥ નહીં રાક બની ને, ગોગે ચિંતામા નહીં રૂલ ॥ ॥ ૨૫ ॥

રોગના કારણો સર્વે મમજો ॥, વેદકતુ કરી માયુ જ્ઞાન,
 રોગનું ઔપધ કરવું યત્ન, ગોગીને દે ॥ ઔપધદાન ॥ ૨૬ ॥

ગોગીઓની મેવા કરતા, પ્રભુ લક્ષિત છે નિશ્ચય જાણ ! !,
 રોગીઓના રોગ નિવારણ, -માટે કગ્ગે યોગ્યજ્ઞ દાન ॥ ૨૭ ॥

રોગ થયાથી આર્તધ્યાનને, -રોદ્રધ્યાન થાતુ ઝટ વાર ॥,
 રોગથી મમજો માયુ તેને, સફળજ્ઞ સન્મતિ થાતી માર ॥ ૨૮ ॥

રહેણીવણ કહેણી છે મિથ્યા, રહેણીની નહીં કિંમત થાય,
 રીઝો ॥ રહેણીથી નરનાગી, કથનીમાત્રથી વળે ન કાય ॥ ૨૯ ॥

રાત ને દિન એ ઉપયોગી છે, નિવૃત્તિ ને પ્રવૃત્તિ હેત,
 રજ મરખી પણ છે ઉપયોગી, જ્ઞાની ગુપ્ત લહે સહેત ॥ ૩૦ ॥

રીજ પડે જેની જ્યા પ્રીતિ, -તેને ત્યા નિશ્ચય મન ધાર ! !,
 રીજની રીતના અનત લેદો, અધિકારે રીજના આચાર ॥ ૩૧ ॥

(લ)

લલ્લા પ્રભુની લગની લગાવો ! !, પ્રભુ લક્ષિતમા ધરો ! ! ન લાજ,
 લલ્લતા દુનિયાની સહુ છોડો ॥, લાલ ન માનો ॥ મળતા રાજ ॥ ૧ ॥

લાલાલાલે સમતા ધારો !!, લાલચ જડ સુખની સહુ ધૂળ;
 લાખીણો નરભવ નહીં હારો !!, સર્વ દુઃખનું મોહ છે મૂલ. ॥ ૨ ॥
 લાયક થાશે વિનય વિવેકે, લોક વાસના દ્રે વાર ! !;
 લોભે લક્ષણ ગુણ સહુ વિણશે, લોભથી પાપો થાય અપાર. ॥ ૩ ॥
 લોભ છે સઘળા પાપનું કારણ, લોભ તણ પ્રભુલગની લગાવ !!;
 લલ્લા એવું લણી ગણીને, આત્મ ગુણનો પ્રેમ જગાવ ! !. ॥ ૪ ॥
 લાંચ ન લેશે લાલચ ધારી, ખોટી સહુ લાલચને વાર !!;
 લાંબા ન થાશે શક્તિ બાહેર, લેપાશે નહીં જગ નિર્ધાર. ॥ ૫ ॥
 લુંટ કરો !! ગુણીજનના ગુણની, જૂઠી પાપી લુંટને ત્યાગ !!;
 લુટારાનો સંગ ન કરજે, લક્ષ્મીપર ધરજે વૈરાગ્ય. ॥ ૬ ॥
 લક્ષ્મી વધતાં વધ્યું ન કિંચિત્, લક્ષ્મિસાગર પારને પાવ !!;
 લક્ષ્મમાં રાખો !! પ્રભુ ગુણોને, આત્મગુણોને ઝટ પ્રગટાવ !!. ॥ ૭ ॥
 લુચ્ચાઈ કરી ઝડો !! ન લક્ષ્મી, લુચ્ચાઈથી પ્રગટે પાપ;
 લાભ મળે પણ ન્યાય ન છંડો !!, લુચ્ચાઈથી છે સંતાપ. ॥ ૮ ॥
 લઘુતાથી પ્રભુતા પ્રગટે છે, લઘુતાથી નાસે અહંકાર;
 લઘુ ગુરૂ નહીં આત્મપ્રભુજી, જાણી મિથ્યા બ્રાંતિ વાર ! !. ॥ ૯ ॥
 લાખો અખળેની થઈ રાખો, લાલચ લોલુપતાને ત્યાગ !!;
 લક્ષ્ય લગાવો !! પ્રભુમાં લગની, લગાવીને અંતરમાં જાગ ! !. ॥ ૧૦ ॥
 લખતાં વાંચતાં આવડ્યાંથી, જ્ઞાની કોઈ જગમાં થાય;
 લખતાં વાંચતાં નહીં આવડતાં, અજ્ઞાની સર્વે ન કથાય. ॥ ૧૧ ॥
 લાલા લજપતરાયે કીધા, જૈન ધર્મપર આશ્રેય જેહ;
 લાલાને જૈન ધર્મના નામે, આખ્યો ઉત્તર વાંચો !! એહ. ॥ ૧૨ ॥
 લોક પ્રવાહની પાછળ જાતો, સાધારણ માનવ સમુદાય;
 લોક પ્રવાહને ફેરવી નાખે, અસાધારણ વીર એ ન્યાય. ॥ ૧૩ ॥
 લગ્ન યોગ્ય જેનામાં શક્તિ, બુદ્ધિ બળ કળ વિદ્યા હોય;
 લાયક ગુણ કર્મો એ સરખાં, જીવનશક્તિ વૃત્તિ જોય. ॥ ૧૪ ॥
 લખ્યા જે ગ્રન્થો લખ્યા નિબંધો, ભૂલચૂકની માગું માફ;
 લખ્યું વિશ્વજન શ્રેયને માટે, -લીધું તેવું આખ્યું સાફ. ॥ ૧૫ ॥

લખુ વાયુ ઉપદેશુ મર્વે, -કરૂ તે પ્રભુપદ પ્રાપ્તિ હેત,
 લખાણુ આદિ આત્મશુદ્ધિની, -સેવાના નિશ્ચય મકેત ॥૧૬॥
 લગની આત્મપ્રભુની પૂજી, -શુદ્ધિ માટે પ્રગટી છે જ,
 લક્ષ્ય ધ્યેય પ્રભુપદને પરવુ, જ્ઞાન ક્રિયા એ યોગ છે મહેજ ॥૧૭॥

(વ)

વળ્વા વગ મન તનને કરવુ, ઇન્દ્રિયો વગ કરશે મર્વ,
 વગશે મુક્તિપુરીની વાટે, -વધતા શક્તિ કરે ॥ ન ગર્વ ॥ ૧ ॥
 વચન વિચારીને લની બોલો ॥, વજ મરીખુ કરશે દિલ,
 વડલાગી થાશે વૈરાગ્યે, બ્યલિચારથી જીવો દીન ॥ ૨ ॥
 વનમા ધગમા ધર્મે મગલ, -થાગે અતે ધગ ॥ વિશ્વામ,
 બહાલ કરે ॥ આતમ સમ મઘગા, -જીવો ઉપર બનો ॥ નદામ ॥ ૩ ॥
 વર્ણુલેદથી ખેદ ન કરગો, મર્નજીવો ગણુ ॥ આતમ મમાન,
 વદો ॥ ન કોની માથે વૈર, વર્જો ॥ વિષય વિગારનું ધ્યાન ॥ ૪ ॥
 વહેમો મિથ્યા દૂર નિવારો ॥, વનો ॥ આતમશુભુ મુખની માદ્ય, -
 વકપણુ ત્યજી સગલ બનો ॥ ઘટ, -વૈરીને પણ કરશે સ્હાય ॥ ૫ ॥
 વાતો સારી હિતકર કરવી, માણગાળી શુભ ધર્મની વાત,
 વાદ કરે ॥ નહીં ગઠની માથે, -ઢરે ॥, નહીં વિશ્વાસીધાત ॥ ૬ ॥
 વાસના ઝમાદિક દોષોની, -વારે ॥ આતમ આપોઆપ,
 ક્રોધાદિકની તજે ॥ વામના, ટળશે તેવી ત્રિવિધ તાપ ॥ ૭ ॥
 વિનય મમુ નહીં વળીકરણુ ડોષ, વિનયે વિદ્યા પ્રાપ્તિ થાય,
 વિનયે વૈરી થાતા વગમા, ધર્મનુ મૂલ છે વિનય મદાય ॥ ૮ ॥
 વૃદ્ધ-જનોને માતપિતાનો, -શુરનો વિનય કરે ॥ નરનાર,
 વિદ્યા લણશે જૈન ધર્મની, દુ ખીઓની કરશે બહાર ॥ ૯ ॥
 વ્યાપારે રહો ॥ સત્ય પ્રમાણિક, વિદ્ય ટળે છે ધર્મે જાણુ ॥,
 વેશ્યાની સગત નહીં કરગો, બ્યલિચારી દોષે દુ ખ ખાણુ ॥ ૧૦ ॥
 વિષયવામના વારે ॥ આતમ ॥, વિષયવામનાથી મહુ દુ ખ,
 વિષયવામના કામે ન તૃપ્તિ, વિષય મોહ ટળતા છે મુખ ॥ ૧૧ ॥

વ્યસન નિવારે !! સર્વજ્ઞતાનાં, વ્યસન થકી પરતંત્ર ગુલામ;
 દાડ માંસને વેશ્યા જૂગટું, ચોરી પરસ્ત્રી તજે !! તમામ. ॥૧૨॥
 વાંક ન કરશે ગરીબનો પણ, વૈર અને ત્યાગો !! વઢવાડ;
 વિદોષ વારે !! નાનો સરખો, વ્યાલથી ખેલ ન સારા ભાળ !! ॥૧૩॥
 વિચાર કરશે પળપળ સારા, વૈરીનો કર !! નહિ વિશ્વાસ;
 વાસ ન કરવો દુશ્મન ઘરમાં, વિવેકથી વર્તો !! જગ ખાસ. ॥૧૪॥
 વીર્યની રક્ષા પ્રહ્લચર્યથી, -કરશે જંગમાં નરને નાર;
 વીર્ય ગયું તો સર્વ ગયું એમ, -સમંજ વીર્યનું રક્ષણ ધાર !! ॥૧૫॥
 વિના વીર્ય કોઈ વીર ન બનતો, વિના વીર્ય જીવો મડદાલ;
 મન વચ તનુ આતમના વીર્યનું, -રક્ષણ કરવા ધરશે બહાલ. ॥૧૬॥
 વિષયભોગ મૈથુનકર્મે જે, વીર્યાદિકનો કરતો નાશ;
 જગમાં જીવંતાં જ મરેલો, હડકાયા કુતરાસમ ખાસ. ॥ ૧૭ ॥
 વત્સવાસના નિયમ વિના જે, વીર્યને હારે નરને નાર;
 દેશ કોમને ધર્મની પડતી, -કરતાં તેઓને ધિક્કાર. ॥ ૧૮ ॥
 વિષયવાસના હડકવાયુ, -વારે !! કોટિ કરી ઉપાય;
 વામા દેખી વિષય ન જાગે, પ્રહ્લચર્ય ત્યારે સુખદાય. ॥ ૧૯ ॥
 વ્યભિચારની વૃત્તિ છે જગ, હડકાયા કુતરાસમ ખાસ;
 વ્યભિપાત વ્યભિચાર છે જાણો !!, વ્યભિચારનો કરશે નાશ. ॥ ૨૦ ॥
 બાઘથકી પણ વ્યભિચારની, -વૃત્તિથી મરણું છે અનંત;
 વ્યભિચારસમ કોઈ ન વૈરી, નિજ ભૂલ ટાળે તેહ મહંત. ॥ ૨૧ ॥
 ચૈરથી વૈર વધે જગમાંહી, -વૈરથી વૈરી ન વશમાં થાય;
 વૈર શમાવો !! પ્રેમને દાને, -વિનયે વૈરી લાગે પાય. ॥ ૨૨ ॥
 વૈરી ઉપર પ્રેમ કરીને, -વૈરીનું કરતા શુભકાજ;
 વિવેકી સાધુઓ તે જગમાં, -પામ્યા માનો !! પ્રભુ સામ્રાજ્ય. ॥ ૨૩ ॥
 વેશ્યા વૈદને વકીલ ત્રણ્યે, -રોકડીયાં છે વિશ્વમજાર;
 વણિક વેશ્યા વૈદ વકીલથી, -માયા પ્રગટી જગ નિર્ધાર. ॥ ૨૪ ॥
 વાસ ન કરવો વૈરી ઘરમાં, હિંસક લોભી ધૂર્તાવાસ;
 વિશ્વાસથી થા !! ના ધૂર્તોનો, વ્યસની વૈરીનો તજ !! વાસ. ॥ ૨૫ ॥

વાટે વિશ્વામીની માયે નવુ ડગી પગીક્ષા માગ,
 વાટવિયે અતિ આવધ ગહેવુ, જીવેથી મઠે જીવ અપાર ॥ ૨૬ ॥
 વ્યાધિ વ્યાજ જે વધતા જતા, વાધ વ્યાધ મગ્ગા દુખડાગ,
 વધતું વાગે ॥ વ્યાધિ વ્યાજને, વૈરને વાગે ॥ ધારી ખ્યાગ ॥ ૨૭ ॥
 વાડામાહી જકરા આદિ, રહેના મમને ॥ નરને નાગ ॥,
 વાડો વળે નહીં મસ્ત મુનિનો, મત પચેના વાડા ધાગ ॥ ૨૮ ॥
 વાધનો વાડો થતો ન ડયાગે, મતમતાતગ વાડા જાણુ ॥,
 અવહારે વાડાઓ વગતા, નિશ્ચયથી નહિ વાડા માન ॥ ૨૯ ॥
 વૈકુઠ છે નિજ આતમમાહી, જાનાનન્દ પ્રગટતા જોગ,
 વૈકુઠનું મુખ આતમમા છે, જ્યાં નહીં દુખને ભીતિ કલેગ ॥ ૩૦ ॥
 વૈકુઠ તે નિજ આતમ શુદ્ધિ, મોહાદિ દોષોનો નાશદ,
 વિવેકથી સત્કર્મો કંવા, પ્રગટે આતમ મુખ પ્રદાશ ॥ ૩૧ ॥
 વૈરી વિરોધી લોકો થાયે, તહારા તેમા તારો દોષ,
 વગર વિચારે કાયા વાણીથી, -મોહ ॥ ન મનમા ગાળ ॥ ન રોષ ॥ ૩૨ ॥
 વૈરી વા બહારો ડરવો તે, -આતમ ॥ તહાગ હાથમા જાણુ ॥,
 વિવેક વિનયને બહારથી વર્તો ॥, વૈર વિરોધીની છે-હાણુ ॥ ૩૩ ॥
 વ્યાપક શ્રદ્ધા પ્રીતિ ભક્તિ, -યોગે આતમ વ્યાપક થાય,
 વ્યાપક ભક્તિમા પ્રભુ પ્રગટે, આતમ પગ્માતમપદ પાય ॥ ૩૪ ॥
 વિષ્ણુ શુદ્ધાતમ પ્રભુ અર્હન, દેવલજ્ઞાને વ્યાપક મર્ત,
 વૈર મોહ દેત્યોને હણ્યા તે, -માર્થા રાક્ષસ જામને ગર્વ ॥ ૩૫ ॥
 વિશ્વરૂપ વૈરાટ પ્રભુ તે, મર્વવિશ્વજીવોનો મધ,
 વિશ્વરૂપ પ્રભુ માપેક્ષાએ, વિશ્વરૂપ પ્રભુનું હુ અગ ॥ ૩૬ ॥
 વિશ્વરૂપ પ્રભુ આતમ હુ છુ, મગ્ગહ નય માપેક્ષે મત્ય,
 વિશ્વમા હુંને મુજમા વિશ્વ છે, વિશ્વાર્થે મુજ જીવન કૃત્ય ॥ ૩૭ ॥
 વિશ્વ જીવોનો નવ તે વિષ્ણુ, માની મેવે વિષ્ણુ જોહ,
 વિષ્ણુ સ્વરૂપે આતમ પોતે, દેવલજ્ઞાને પ્રગટે તેહ ॥ ૩૮ ॥
 વિષ્ણુ તે હુ આતમ અગિહત, ઘટઘટ આતમ વિષ્ણુ મત્ય,
 વૈરાગ્યે ત્યાગે ભક્તિએ, અર્હન વિષ્ણુ પૂજા કૃત્ય ॥ ૩૯ ॥

વાસુ પૂજ્ય તીર્થંકર ખારમા, વિમલનાથ છે તેરમા દેવ;
વૈરાગી થૈ પ્રભુને લજતાં, સર્વ કર્મની ટળે કુટેવ. ॥ ૪૦ ॥

વાડામાં બકરા આદિ રહે, સિહનો વાડો હોય ન ક્યાંય;
વાડા નહીં જ્ઞાની સન્તોના, મસ્ત લક્ષ્મીનો એવો ન્યાય. ॥ ૪૧ ॥

(૨)

શસ્ત્ર શત્રુ મિત્રના લેદો,—સમજી વર્તો !! થૈ હુશિયાર;
શત્રુનો વિશ્વાસ કરો !! નહીં, શાણપણું પામે !! નરનાર. ॥ ૧ ॥

શુભાશુભ સહુ સમજો !! જ્ઞાને, શાણજનનો કરીએ સંગ;
શાણજનની સલાહ લેવી, શૌર્ય ધરીને રાખો !! રંગ. ॥ ૨ ॥

શાસ્ત્રો સઘળાં વિવેક બુદ્ધિ,—ગુરુ ગમથી વાંચો !! નરનાર;
શઠજનનો વિશ્વાસ કરો !! નહીં, શંકાનો કરો !! ઝટ પરિહાર. ॥ ૩ ॥

શનૈઃ શનૈઃ મન વશમાં આવે, શાપ દીને નહિં કરીએ ક્રોધ.
શાહુકારી રાખીને વર્તો !!, શ્વાસોચ્વાસે ધરો !! શુભ યોધ. ॥ ૪ ॥

શીખામણુ સજ્જન સંતોની,—અનુભવીની માનો !! યેશ;
શિક્ષા ગુરુજન આપે તેથી,—કદિ ન કરીએ મનમાં કલેશ. ॥ ૫ ॥

શિષ્યને શિક્ષા સત્ય આપવું, શીર પડતાં પણ કરો !! ન પાપ;
શાહ રંકનો ન્યાય સરીખો,—થાતો ત્યાં ટળતો સંતાપ. ॥ ૬ ॥

શરીર સાફ રાખો !! સમજી, શર્મને ધારો !! સારા હેત;
શાથી જન્મ્યા શાથી મરવું,—તેનો સમજો !! ઝટ સંકેત. ॥ ૭ ॥

શ્મશાન ઘોરમાં અસંખ્ય જનનાં,—શરીરોની થઇ ગઇ છે ધૂળ;
શૂરા થૈને ધર્મને ધારો !!, તન ધન સંસારે નહીં કુલ્લ. ॥ ૮ ॥

શૌર્ય વાપરો !! ધર્મકાર્યમાં, પાપકાર્યમાં બનો !! ન, શૂર;
શિક્ષા દેતાં રીસ ન કરીએ, શક્તિથી જીવો !! ભરપુર. ॥ ૯ ॥

શક્તિયો મન તન આતમની,—પ્રગટાવો !! કરી કોટિ ઉપાય;
શક્તિ વિનાનું જીવવું શાનું, શક્તિયે સુખ સઘળાં થાય. ॥ ૧૦ ॥

શક્તિયો જે સર્વજ્ઞતની,—મેળવી થાવું શક્તિમંત;
શક્તિ વિના નહીં ધર્મજ ટકતો, શક્તિવિના જીવો પરતંત્ર. ॥ ૧૧ ॥

શૂન્ય છે જીવન ચક્રિત વિનાનું, જીવતી ગક્રિત પ્રગટાવ ' !,
 આતમની શાક્રિતયો સઘળું, -શૌર્ય ધરીને જીવ ! જગાવ ! ॥ ૧૨ ॥
 ગૂળીનું મિંહામન થાવે, ગીયલ પાળતા નરને નાગ,
 ગીયલ પાળતા ચક્રિત પ્રગટે, શીયલ વિના નહિ શકિત લગાર ॥ ૧૩ ॥
 ગાણી સતીઓ ગીયલવતીઓ, ગીયલથી વખણાઈ બેગ,
 ગીયલથી મઠ મહુ ટળતા, ગીયલ પાળે નાશે કલેગ ॥ ૧૪ ॥
 શાંતિ બાહ્યાતરની પામે !, શુદ્ધિ આતમની ડગ્યો,
 શાંત બનીને શુદ્ધ વિચારો, -ડગ્યો લાવમાગ તગ્યો ॥ ૧૫ ॥
 ગાહની શાખે ઝાઝો ત્યાલે, શાખ પ્રતિષ્ઠા નહીં શુભાવ ' !,
 શાહપલું છે સત્યથી વર્તે, સત્ય પ્રમાણે વર્તન લાવ ! ॥ ૧૬ ॥
 ગૌચને મયમ આતમશુદ્ધિ, -ચાવાથી પ્રભુ મુકિત મેળ,
 શસ્ત્ર નિવાગી મર્વજાનના, શુદ્ધોપયોગે આતમ ॥ ખેલ ॥ ॥ ૧૭ ॥
 શયતાનજ મન મોહ છે મોટો, શયતાન જ છે શત્રુ મહાન,
 તેને માગે ॥ પ્રભુ પદ મળશે, -આપોઆપ થગો લાગવાન ॥ ૧૮ ॥
 શ્રવણ કંઠેને શુરુમુખ ગાઓ, સાલણીયે સહુ નારા તત્ત્વ,
 શ્રદ્ધાથી શકિતયો પ્રગટે, શ્રદ્ધાથી પ્રગટે છે મત્ત્વ ॥ ૧૯ ॥
 શ્રદ્ધા એ છે ધર્મનો પાયો, શ્રદ્ધા શુણ્ધી પ્રગટે મર્વ,
 શઠના કુતર્કવાદને છડી, -શ્રદ્ધા ધારો ॥ તણને ગર્વ ॥ ૨૦ ॥
 દેવશુરને ધર્મની શ્રદ્ધા, જૈનશાસ્ત્ર શ્રદ્ધા ધરનાર,
 શ્રાવક ધર્મી કહેનાતો તે, સમકિત વ્રત શુણ્ધ પાલણુહાર ॥ ૨૧ ॥
 ગોક નઠરીએ મકટ પડતા, જુઓ ॥ નહીં નવરસ ટૂંગાર,
 શોધી લેઈએ મત્ત્યને જ્ઞાને, આતમ ગોલા પામે ॥ માર ॥ ૨૨ ॥
 શુભ પોતાનું ધરનું કરવું, શુભાશુભે ધારો ॥ મમલાવ,
 શિવ વરવાની એહ નિશાની, ગાણાઓ સમજો ॥ શુભ દાવ ॥ ૨૩ ॥
 શુદ્ધોપયોગે આતમ રહેગો ॥, શુભાશુભ પગિણામને ત્યાગ ॥,
 જ્ઞાનાનન્દમયી આતમ તુ, ધર ॥ પોતાનો પોતે રાગ ॥ ૨૪ ॥
 શ્વાનો પલ્લુ નિજ સ્વામી માટે, -સેવામાહી છડે પ્રાણ,
 સંદેહ ગઠ એવો જે સેનક, -શ્વાનથી નીચો પાગી જાણ ॥ ૨૫ ॥

શ્લોક લણે પણ શીખ ન સમજે, સદ્વર્તન ધારે નહીં જેહ;
 શાસ્ત્રો લણીને શાસ્ત્રી થતાં પણ, -અજ્ઞાનીમાં પહેલો એહ. ॥૨૬॥
 શાણપણું જેનામાં આવ્યું, લણ્યો તેહ માનો !! સહુ અન્થ;
 શાણની સંગત કરવાથી, -વિપત્તિના જાશે પન્થ. ॥ ૨૭ ॥

શેઠ થવાનો નિશ્ચય ઇચ્છા, -તો તું સેવક પહેલો થાવ !!;
 શ્રેષ્ઠ કાર્ય આચાર વિચારે, શ્રેષ્ઠપણું નિજમાં પ્રગટાવ !!. ॥ ૨૮ ॥
 શઠપ્રતિ શાઠ્ય કરવું એ તો, -દુનિયાના લોકોની નીતિ;
 શઠપ્રતિ સજ્જનતાને સત્યતા, સંત મુનિવરની એ રીતિ. ॥ ૨૯ ॥

શઠતા છંડી શાહ બનો !! જીવ !!, સન્તજનોનો એ પ્રભુ પન્થ;
 શાહપણું ધારો !! વર્તનમાં, વળે શું ? વાંચે ફાગટ અન્થ. ॥૩૦॥
 શહેનશાહી ત્રણભુવનની, આતમ અનુભવ જ્ઞાને જોય;
 શહેનશાહી દુનિયાની જે, દુઃખ સંકટમય ક્ષણક્ષણ હોય. ॥ ૩૧ ॥

શૂરાઓ જગ તે કહેવાતા, જીતે મનવર્તી શયતાન;
 શૂરા નહીં મારે નખખાને, શૂરાનાં થાતાં સન્માન. ॥ ૩૨ ॥

શયતાને સહુ જગ જીવોને, નિજ વશમાં કીધા નિર્ધાર;
 શયતાનીયતથી થયા જે ન્યારા, -તે સંતો પ્રભુ પામે સાર. ॥ ૩૩ ॥
 શ્રાવક તે કહેવાતો સાચો, શ્રદ્ધા વ્રત ગુણ ધરે વિવેક;
 સવાવસાની દયા ધરે ને, -જૈનધર્મની સાચી ટેક. ॥ ૩૪ ॥

શ્રાદ્ધ કરે જે મરેલ વર્ગનું, જીવંતાની કરે ન સેવ;
 શ્રાદ્ધ નહીં તે શ્રદ્ધા હીનનું, સેવે ના જે સદ્ગુણી દેવ. ॥ ૩૫ ॥
 શ્રાદ્ધ ખરું જીવંતી માની, -પિતા વૃદ્ધની કરવી ભક્તિ;
 શ્રદ્ધાવળુ બળ શક્તિ ને પ્રગટે, શ્રદ્ધાવૈળુ રહેતી ના નીતિ. ॥ ૩૬ ॥

શક્તિ ખીલવવી તનુમન વ્રંચની, ખીલવ !! સર્વ પ્રકારની શક્તિ;
 શરીરને કસરતને કવાયતે, ખીલવ !! સર્વ પ્રકારની નીતિ. ॥ ૩૭ ॥
 શિષ્યોપનિષદ્ અન્થ રચ્યો મેં, શિષ્ય ધર્મ સમજાવ્યો સાર;
 શિષ્ય જે ગુરૂમાં અર્પાવો તે, -શિષ્ય બને છે ગુરૂ નિર્ધાર. ॥ ૩૮ ॥

શરીર ગાડી ઇન્દ્રિય અશ્વો, મનડું સારથિ સંયમ રાશ;
 શિવપુર પન્થે ગાડી ચલાવો !!, -આતમ સાહિબ !! સુખ પ્રકાશ. ॥૩૯॥

ગિવપુર પન્થે આત્મપ્રભુજી, ગરીર ગાડી વેગે ચલાવ !',
 મમ્યગુદરાર્નિ જ્ઞાન જે આજે, -દેખી શત્રુ ફૂં હઠાવ !' ॥ ૪૦ ॥
 શિષ્યો પાચસે સ્કંધક મૂર્ચિના, -ક્ષમા ધરી પામ્યા નિર્વાણ,
 મમતાથી નિઃ આતમલાવ્યો, -ધન્ય ધન્ય માધુ લગવાન ॥ ૪૧ ॥
 શિવસ્વરૂપ મુજદેહપિતાશ્રી, શિવ નામે ઉપડારી મહાન,
 શિવાર્થ મુજને લણુતા સહાયક, -મન્યા દયાળુ મદ્ગુણવાન ॥ ૪૨ ॥
 શિવસ્વરૂપ મુજ આતમ ડગ્વા, -યયા તમારા જે ઉપડાર,
 રાતલવમા પણુ વાળી રાકુ નહીં, શાન્તિ મળો !' તમને નિર્ધાર ॥ ૪૩ ॥
 શિક્ષકસમુ આદર્શ જીવન, -મદર્થે જાત્યાવધ્યામાહિ,
 શિક્ષાઓ દેનારા મહાયક, જનડ મ્નેહ નહીં જગમા ક્યાહિ ॥ ૪૪ ॥
 શહેનશાહી ફકીરીમાહી, દુનિયા માયા મોહ ન ન્યાય,
 શહેનશાહ માયા મ તો છે, -સમ જલ પીવે જાનને ખાય ॥ ૪૫ ॥
 શિષ્યોપનિષદ્ અન્થ ગ્યો મે, શિષ્યોને હિત મુખકરનાઁ,
 ગિધ્યના ગુણ ઈર્તવ્યો જણાવ્યા, -શ્રદ્ધા પ્રીતિથી હિતકાઁ ॥ ૪૬ ॥
 શ્રાવકધર્મસ્વરૂપ જણાવ્યું, જે લાગોમા ગુણ કગનાઁ,
 શ્રાવકધર્મ સ્વરૂપને વાળી, -શ્રાવકો મદ્ગુણલહે આચાર ॥ ૪૭ ॥
 શ્રદ્ધા વિવેક મત્ કિચિયાથી, -શ્રાવક સ્વાધિકાઁ શ્રેષ્ઠ,
 શ્રદ્ધાવણુ સ શય મિથ્યાત્નથી, -નળજો આતમ હલકો ઠેઠ ॥ ૪૮ ॥
 શ્રદ્ધાવણુ નહીં વાર્યની મિદિ, મ ગયમા મઘળી નળજાઈ,
 શ્રદ્ધામમ જળ દોઈ ન જગમા, શ્રદ્ધામા નઘળી મળજાઈ ॥ ૪૯ ॥
 શ્રદ્ધાવણુ છે આતમ મડદુ, શ્રદ્ધાવણુ નહીં ધર્મની મઝિત
 શ્રદ્ધાવણુ મડદા સમ માનવ, શ્રદ્ધાવણુ નહીં મળજી વ્યકિત ॥ ૫૦ ॥
 શ્રદ્ધાથી સમકિત ગુણ પ્રગટે, શ્રદ્ધા એ છે તત્રને મત્ર
 શ્રદ્ધાથી સળજો છે આતમ, શ્રદ્ધામાથી પ્રગટે યત્ર ॥ ૫૧ ॥

(૫)

પટ્કારક પટ્યકો સમજો !', પટ્કવ્યોનું કર્યો જ્ઞાન,
 આત્મદ્રવ્યનું જ્ઞાન કરીને, ઉપયોગે થાયો !' મસ્તાન ॥ ૧ ॥

પડ્દર્શન પાણુ જૈનધર્મનાં, સાપેક્ષાએ અંગો સત્ય;
પડ્દરિપુને જીતે તે સાચો,—જૈન બની કરતો શુભકૃત્ય. ॥ ૨ ॥

પડ્ આવશ્યક કર્મો કરવાં, પોડશ ત્યાગો !! દુષ્ટ કષાય;
પડ્ લેશ્યાનું સ્વરૂપ સમજી,—ઉત્તમ લેશ્યા ધર !! મુખદાય. ॥ ૩ ॥

પડ્ ગુણ હાનિ, પડ્ ગુણ વૃદ્ધિ, પડ્દ્રવ્યોમાં સદા રહંત;
પડ્ કાયોના જીવની રક્ષા,—કરતા ઉત્તમ જ્ઞાની સંત. ॥ ૪ ॥

પડ્ સંપત્તિ જ્ઞાનને દર્શન, સમ્યગ્ચિત્રને સમતા ભાવ;
ક્ષમા અને નિઃસંગતા પામો !!, અહિંયાં તેથી મુક્તિ લેવા. ॥ ૫ ॥

પડ્દ્રવ્યોનું જ્ઞાન થવાને,—અન્ય રચ્યો પડ્દ્રવ્ય વિચાર;
પડ્દ્રવ્યોનું સ્વરૂપ ભાગ્યું, આત્મતત્ત્વ સમજાવ્યું સાર. ॥ ૬ ॥

સ

સમસા સમજો !! સત્ય તત્ત્વને, સત્ય ન છંડો !! પડતાં પ્રાણ;
સત્યને વહીએ સત્યને કરીએ,—તેથી પ્રભુપદ પામો !! જ્ઞાન. ॥ ૧ ॥

સાદાં વસ્ત્રો સાત્ત્વિક ભોજન, સાત્ત્વિક પાન કરો !! નરનાર;
સાત્ત્વિક શાસ્ત્રો સાત્ત્વિક કર્મો, સાત્ત્વિક બુદ્ધિ ધરશો સાર. ॥ ૨ ॥

સમજણ સારી નિશઠ્ઠિન લેવી, સમય વિચારી કરવું કૃત્ય;
સમય વિચારી બોલો !! વર્તો !!, સાપેક્ષાએ સમજો !! સત્ય. ॥ ૩ ॥

સત્યને છંડીએ નહીં સાડું, સગપણને સાચવીએ વિવેક;
સહાય કરીએ અન્યજીવોને, પ્રભુપદ વરવા ધરીએ ટેક. ॥ ૪ ॥

સલાહ સાચી લઇએ દઇએ, સાચી શિખામણને ધાર !!;
સાચા સંત ને સાધુ સેવો !!, સંતની સંગતિ ક્ષણ સુખકાર. ॥ ૫ ॥

સુખદુઃખમાં સમભાવે રહીએ, સમતાભાવે સહીએ દુઃખ;
શત્રુ મિત્રપર સમતા ધારો !!,—એથી મળતું મુક્તિ સુખ. ॥ ૬ ॥

સર્વની સાથે સંપી વર્તો !!, સ્વપ્ના સમ જાણો !! સંસાર;
સાચું સમજી સાચું વર્તો !!, સમભાવી પ્રભુનો અવતાર. ॥ ૭ ॥

સદ્ગુણ સઘળા સમજી સારે,—પ્રગટાવીએ કરી પુરૂષાર્થ;
સદ્ગુણથી સુખશાંતિ સારી, સદ્ગુણ સમજો !! સારો સ્વાર્થ. ॥ ૮ ॥

મર્વજીવોને આતમ મગ્ગા,—માનીને વર્તો ॥ મ માગ,
 સુખ છે આનમમાહી સાચુ, જડમા સુખની જુદી વાગ ॥ ૯ ॥
 સુખનો દગિયો આતમ લારિયો, કામલોગથી સુખ ન થાય
 કામલોગથી દુ ખના દરિયા, મ તો મમજી ગાતિ પાય ॥ ૧૦ ॥
 મફગુણી સજ્જન મગત કરવી, મડેલ શકનો કંગે ॥ ન મગ
 માફ તે માત્ર માનીને,—સાચુ કર માત્ર કુ ॥ અગ ॥ ૧૧ ॥
 સાધુ સતીની મેવા કુઠવી, માધુ મતીને નહીં મ તાપ,
 માધુ મતીની હાય ન લેશો, મ ત મતાવતા પ્રગટે પાપ ॥ ૧૨ ॥
 મેવા કરશે શુદ્ધ સતોની, માતપિતાની કુઠો મેવ,
 મેવા કરતા દેવ મળે છે, નિજ આતમ થાતો ઘટ દેવ ॥ ૧૩ ॥
 સહન કંગે ॥ દુ ખ મ કટ પડિયા, મમકિત જ્ઞાન થકી નરનાગ
 મમતાભાવે કર્મવિપાકો,—લોગવતા નિજમુક્તિ થનાર ॥ ૧૪ ॥
 મૈની સાથે હળીમળીને,—રહેલુ આ મ માર મજાર,
 મર્વધર્મીઓ માથે મમથી,—વર્તના મુકિત નિર્ધાર ॥ ૧૫ ॥
 મહિષ્ય વૃત્તિ ખીલવો ॥ દિલમા, ધરો ॥ ન ધર્મના લેદે ખેદ,
 મફવિચારો કરો ॥ પ્રતિક્ષણ, હર્વિચારોને જટ છેદ ॥ ૧૬ ॥
 મુધર્યા તે માયા જગ જાણો ॥, દુર્ગુણ દુર્વ્યમનોથી ફર,
 મફગુણ મહાચારમા રહેલા,—પામ્યા આતમ આનંદ પૂર ॥ ૧૭ ॥
 મુધરેલા નામે ખગડેલા,—કુધરના નામ્તિક ને મડેલ,
 દુરાચાર દુર્ગુણથી સડેલા,—થાના તેઓ કેળવાયેલ ॥ ૧૮ ॥
 મફવર્તનવણ કોઈ ન મુધર્યા, મફવર્તની છે ધર્મી જગ,
 મફવર્તનવણ મ ત ન સાધુ, સાધુ જેને રાગ ન દેષ ॥ ૧૯ ॥
 માક્ષી યંને વર્તો ॥ જગમા, અર્પણ કરીને મેવો ॥ મ ત,
 મૈના મારામા નિજ માફ,—માની વર્તો ॥ જુદિમ ત ॥ ૨૦ ॥
 અત્ય સલાહો લેશો દેશો, અ પે વર્તો ॥ નરને નાર,
 મ પ જ પ ને જ્ઞાનિ સુખ છે, મ પથી ગદ્ગિ વધે અપાર ॥ ૨૧ ॥
 મારી મગને માગ અંગે,—પ્રભુપદ પામો ॥ નરને નાર,
 સ્મરણ કંગે ॥ અગિદ્ધ ત મહાવીર,—પ્રભુનુ જગમા એ છે સાર ॥ ૨૨ ॥

સિદ્ધિઓમાં નહીં મુઝાતાં,—સાધો !! આતમ !! ધ્યાન સમાધિ;
આધિ ઉપાધિ વ્યાધિમાંડી, સમલાવે વર્તો !! શિવસાધ્ય. ॥ ૨૩ ॥

સ્વાર્થ થકી અન્યાયને પાપો,—હિસા કરશે નહીં નરનાર;
સ્નેહ કરી દ્યો !! સાચી રીતે, ધર્મસ્નેહથી દોષ જનાર. ॥ ૨૪ ॥

સંયમ સાધે તે સાધુઓ, સંસારે નહીં માને સાર;
સંસારે નહીં સ્નેહ ધરે તે,—ઉતરે લવસાગરની પાર. ॥ ૨૫ ॥

સ્મરણ કરે !! પદપદ અરિહંતનું, સુરતા સાધો !! આતમ સાર;
પ્રભુ સ્મરણથી પાપ ન પ્રગટે. આતમ થાતો ત્રિભુવન નાથ. ॥ ૨૬ ॥

સોડહું સોડહું આતમ સમરે !!, આત્મસ્મરણ સુરતાજ વિચાર;
સોડહું સોડહું પદ્યકોમાં,—ધ્યાને આતમ શુદ્ધિ ધાર !! ॥ ૨૭ ॥

સિદ્ધ બુદ્ધ પરમાતમ થાવું,—આતમ તારે સાચો ધર્મ;
ચિદાનંદ તે આત્મસ્વરાજ્ય છે, સ્થિરતા ધારે !! નાસે કર્મ. ॥ ૨૮ ॥

સાગર જેવા ગંભીર થાશે, સાગરવર ગંભીરા સંત;
સાચને આંચ ન ક્યારે લાગે, સત્યથી શક્તિ સિદ્ધિ મહંત. ॥ ૨૯ ॥

સ્વર્ગના દાસ થવાથી સારું, નરકના રાજ થાવું એહ;
સંતનું દાસપણું છે સારું, મૂર્ખ ભૂપ થાવું દુઃખગેહ. ॥ ૩૦ ॥

સ્વતંત્રતાને સ્વછંદતામાં, મેરૂ સર્પ અરણા ફેર;
મનતનુ ઇન્દ્રિયો વશ કરવી,—સ્વતંત્રતા એવી મુખ દહેર. ॥ ૩૧ ॥

મનતનુ ઇન્દ્રિના વશ થાવું, દુર્ગુણદોષના થાવું દાસ;
સ્વચ્છંદતા એવી મન ઇચ્છા,—વર્તન તેથી દુઃખપ્રકાશ. ॥ ૩૨ ॥

સાખરમતી ગુણ શિક્ષણ કાવ્યમાં,—ભાળી મેં શિક્ષાઓ બેશ;
સમજીને જે એમ પ્રવર્તે,—તેના નાસે સઘળા કલેશ. ॥ ૩૩ ॥

સરસ્વતીના પુત્રો જ્ઞાની,—નિર્ધન પણ સુખિયા તે થાય;
લક્ષ્મી પુત્રો જડ ધનવંતા,—અંતર સુખિયા નહીં સમન્તય. ॥ ૩૪ ॥

સંવર ભાવે રહેતાં સુખ છે, સ્વતંત્રતા પ્રગટે છે બેશ;
સ્વરાજ્ય સત્ય સ્વદેશની પ્રાપ્તિ,—આનંદ તેથી હોય હંમેશ. ॥ ૩૫ ॥

અરણા સર્વે સિદ્ધ સ્થાનમાં, કર્મે જીવો નહીં સમાન;
સુન્દરતા આતમમાં દેખો !!, સ્વમા સમ દુનિયા સહુ જાણ !! ॥ ૩૬ ॥

મત્ય તથ્યને પથ્યને બોલો ॥, સત્યને બોલો કરશે મત્ય,
 સ કટ પડતા મત્ય ન છડો ॥, મન્નનતાના કરશે કૃત્ય ॥ ૩૭ ॥
 મરવર વૃક્ષને મ તમાધુઓ, -જીવીને ડંતા પગ્માર્થ,
 મધણુ સ્વાર્પણ ઉપકારાર્થે, ઇંડે નહીં તે બીજા સ્વાર્થ ॥ ૩૮ ॥
 મત્તા માહિબી માતા ગોલા, મલામ કરતા જૂકી લોક,
 મળગી જાગે પુણ્ય દબાથી, -અ તે પાછળ પડશે પોત ॥ ૩૯ ॥
 મત્તાએ છાકી ના જાતો, સ્વપ્ન મરીખી મત્તા જાણુ ॥,
 માહિબી નાગી મહા ન રહેશે, મત્ય પ્રભુને દિલમા આણુ ॥ ૪૦ ॥
 મારો નિજને લોકો બોલે, -તેથી આતમ ॥ લેગ ન કુદ્દ ॥,
 માગી નિહા દેતા ઢાંચે, -મમને ॥ તેનું જીવન ધૂળ ॥ ૪૧ ॥
 મુપુમ્બા નાડી જળ આલે, -ત્યાગે મ ડપો મહુ ત્યાગ ॥,
 મમતા ભાવે આતમ ધ્યાવો ॥, આતમ ઉપયોગે દિલજગ ॥ ૪૨ ॥
 સામાયક તે મમતા ભાવ છે, જડ જીવોમા ગગ ન ગેવ,
 સામાયક એવું મુખમય છે, મામ્યે આતમ ગુણને પોષ ॥ ૪૩ ॥
 મધની પ્રગતિ ડગ્વા માટે, સદ્ય પ્રતિ નામે ગુણ અન્થ,
 મર્વ મધ એવાર્થે ગ્યતા, -આતમ વળિયો મુક્તિ પન્થ ॥ ૪૪ ॥
 મર્વજીવો મત્તા એ પ્રભુ છે, -જાણી કુ ॥ તું મર્વની એવ
 મર્વજીવો નિજ આતમ મરખા, -નેવા કંતા જનીશ દેવ ॥ ૪૫ ॥
 મત્ય સ્વરૂપ નામે એક પુમ્તક, રચ્ય છે મર્વજીવોના હેત,
 દયા ધર્મની વાત કરી મે, -જેમા મુક્તિના મ કેત ॥ ૪૬ ॥
 મુખસાગર ગુરૂગીતા ગી મે, મદ્ગુણગુણનો કર્યો પ્રકાશ,
 મુખસાગર ઉપ આતમ મુક્તિ, -વાચો ॥ વર્તે પામો ॥ જામ ॥ ૪૭ ॥
 મ્નેહ થકી છે મગપણ માચુ, મ્નેહ વિનાનો મગો ન કોય,
 મ્નેહ ન છુપાતો જે માચો, મ્નેહ જણાવે આખો જોય ॥ ૪૮ ॥
 માધુ સાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકા, મધ ચતુર્વિધ વિશ્વ મહાન,
 મધની મેવાલકિત ડગ્વી, મધને નમતા જિન ભગવાન ॥ ૪૯ ॥
 મધ છે પચ્ચીશમો તીર્થ ડર, મધની મેવાલકિત ધાર ॥,
 મધની મેવાલકિત કરના, -મુક્તિપદ મળતુ નિર્ધાર ॥ ૫૦ ॥

સંઘથી શાસન ચાલે જગમાં, સંઘ હયાતીમાં સહુધર્મ;
 સંઘના સંપે સંઘવૃદ્ધિથી, જૈનધર્મ પ્રગતિનાં કર્મ. ॥ ૫૧ ॥
 સંઘની સંખ્યા વૃદ્ધિનાં સહુ, -દારે જ્ઞાને શીઘ્ર ઉઘાડ !!;
 સંઘના નાશે જૈનધર્મના, -નાશને જાણી જૈન જગાડ !! ॥ ૫૨ ॥
 સંપે ચડતી પ્રગટે સુખડાં, સંપે પ્રગટે શક્તિ સર્વ;
 સંપવિના પડતી સહુ વાતે, -જાણી ત્યાગો !! ખોટો ગર્વ. ॥ ૫૩ ॥
 સાંખ્યો !! સૌની નિંદામહેણાં, સહો !! વિપત્તિ સંકટ દુઃખ;
 સમતા હિંમત શૌર્યને ધારે !!, -અંતે પ્રગટે આતમસુખ. ॥ ૫૪ ॥
 સંયમથી શક્તિયો પ્રગટે, સંયમ ચૂકો !! નહીં લગાર;
 સંયમખળથી મોહને જીતો !!, -સમતા એજ સમાધિધાર !! ॥ ૫૫ ॥
 સ્વરની પેઠે આતમ આંખો, પુણ્ય પાપ તનુ વ્યંજન જાણ !!;
 સ્વર વ્યંજનની સૃષ્ટિ દ્વિધા છે, આતમજ્ઞાનથી સત્ય તે માન !! ॥ ૫૬ ॥
 સ્વધર્મના સહુ અન્થો પહેલા, -વાંચી સાંભળો !! પામો !! જ્ઞાન;
 સ્વધર્મ સર્વજ્ઞ ઉપદેશ્યો, સત્યદેવ છે નિજ ભગવાન. ॥ ૫૭ ॥
 સુધારકોમાં સઘળું સાચું, -એવો મત નહીં બાંધો !! કોઈ;
 પ્રાચીન નવીન સુધારક સહુનું, -સમજી કરશો નિર્ણય જોઈ. ॥ ૫૮ ॥
 સત્યવિચારાચારે ભયલજન તજો !!, સત્યતેમારૂંમાની ચાલો !! ભવ્યજો;
 સત્ય સલાહો લીજો લીજો સત્યનાં, -કરશો પ્રેમે ભવ્યો !! સત્કર્ત્તવ્ય જો.
 સત્યને કરશો સત્ય વદો !! નરનારીઓ; ॥ ૫૯ ॥
 સુખ છે સાતાવેદની ઇન્દ્રિય, -દેહાદિકયોગે થાનાર;
 ક્ષણિક સુખ તે જાણો !! દિલમાં, -વિષય ભોગથા થયું મન ધાર !! ॥ ૬૦ ॥
 સત્ય છે સ્થાયી શાશ્વત સુખ જે, -સ્વભાવે આતમમાં નિધાર;
 સમાધિજ્ઞાને આતમસુખને, -પ્રગટાવો !! ઘટમાં નરનાર ॥ ૬૧ ॥
 સર્વજીવોને સુખ છે બહાલું, સર્વજીવોને દુઃખ અનીષ્ટ;
 સમજી સુખકર સર્વજીવોને, -કોઈનું કર !! નહીં ક્યારે રિષ્ટ. ॥ ૬૨ ॥
 સર્વ શક્તિયો ખીલવ !! આતમ !!, સર્વજીવોને ઘટ પ્રગટાવ !!;
 સ્વદેશ સંઘને સ્વજન હિંતાર્થે, -કર્તવ્યો કરવા મનલાવ્ય !! ॥ ૬૩ ॥
 સ્વાશ્રયે જીવો !! આતમ યત્ને, સ્વાશ્રયે જીવે તેહ સ્વતંત્ર;
 સ્વાશ્રયવણ પરની આશાએ, -જીવવું તે જાણો !! પરતંત્ર. ॥ ૬૪ ॥

સ્વતત્રતાને સ્વચ્છ દતામા, નભને પૃથ્વી નરખો ફેર,
 સ્વધર્મ માટે સ્વાર્પણ કરુ, જોનોને ગિજ્ઞાસુખ ટહેર ॥ ૬૫ ॥
 મધની મેવા ભક્તિ ડગવી, સ્વદેશ નમાનના ડગ્યો ડર્મ,
 મધર્મી થાધુ મેવા ડગવી, નત્ય છે આતમ ॥ મુદ્ધિ ધર્મ ॥ ૬૬ ॥
 માચી મારી શીખ દેનાગ, ઉપગ ડહી ન ડગ્યે ગીમ
 મારી શીખદેનારા હુલ્લભ, ડરોડે તે છે વીગ પચીગ ॥ ૬૭ ॥
 માચાને ડાઇ ખોદુ માને, તેમા તેના ડર્મનો દોષ,
 સત્ય વિચારને મદાચાચી, ગુણોવડે આતમને પોષ ॥ ૬૮ ॥
 સાચાને ડહિ આચ ન આવે, આવે તો તે ડગ પલાય,
 નત્ય ન છડે ॥ મકટ પડતા, નત્યમા ડગે ગહિત ન્યાય ॥ ૬૯ ॥
 મકામ મેવા ભક્તિ ડગતા, અનતગુણ ઉચી નિષ્કામ,
 સકામમા જડ પુદ્ગલ મુખની, સ્વાર્થેચ્છા તે બળ ॥ મકામ ॥ ૭૦ ॥
 મમ્યગદ્દષ્ટિ મમકિત જ્ઞાની, જોનોને મેવા નિષ્કામ,
 પગ પરાએ આશુવિડાદિ, કર્મો પણ થાવે નિષ્કામ ॥ ૭૧ ॥
 મર્વજ મહાવીર પ્રભુના, નરખો મદગહે મમ્યગદ્દષ્ટિ
 મમકિત તે અરિહ ત ગુરની, ધર્મની શ્રદ્ધા પૂર્ણ પ્રતીતિ ॥ ૭૨ ॥
 મમ્યગદ્દષ્ટિ મમકિત ન તા, જોનોનુ છે મુદ્ધિ ધ્યેય,
 મર્વ વિચારચાર છે તેને, નિષ્કામે આદર્શદેય ॥ ૭૩ ॥
 મમ્યગદ્દષ્ટિ પ્રગટે તેને, પગમાતમ આદર્શ જણાય
 માધ્યની માપેશ્વાએ મધગુ, નિષ્કામે પગિણમતુ બાય ॥ ૭૪ ॥
 મકામ નધગુ નિષ્કામાર્થે, નમ્યગજ્ઞાનીને પ્રભુમાય,
 મકામ પછી નિષ્કામ છે ભક્તિ, અધિકારે અનુકમે પ્રગટાય ॥ ૭૫ ॥
 મેવાભક્તિ કરતા સડટ, દુખ પડે ને ટળતો સ્વાર્થ,
 મહુન ડગી જે કર્મો ડગ્યો, નિષ્કામી મહુ તમ પરમાર્થ ॥ ૭૬ ॥
 માકારપ્રભુ સાચા છે મતો, નિષ્કામે કરે નધગા કૃત્ય,
 માકારપ્રભુની પાને ગહેતા, મેવાથી મહુ પ્રગટે મન્ય ॥ ૭૭ ॥
 માકારપ્રભુરૂપ આતમ થાતા, નિગડાર થાતો પશ્ચાત,
 માકારપ્રભુ અગિહ તને સરિ, વાયક માધુએ માક્ષાત ॥ ૭૮ ॥

સ્વદેશઉપર પ્રેમ કરો !! પણ,—અન્યદેશપર ધરો !! ન દ્વેષ;
 સ્વધર્મઉપર પ્રેમ કરો !! પણ,—અન્ય ધર્મપર ધરો !! ન કલેશ. ॥૭૬॥
 સર્વવિશ્વમાં સર્વજ્ઞતિના,—જીવોપર જે પ્રેમજ થાય;
 સાર્વિક વ્યાપક પ્રેમને જાણે,—વ્યાપક પ્રેમે પ્રભુ પ્રગટાય. ॥ ૮૦ ॥
 સર્વકળાનું શિક્ષણ સારું, સર્વે ભાષા જાણે !! જ્ઞેશ;
 સાયન્સ આદિ જ્ઞાન કર્યાથી,—જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થાય હંમેશ; ॥ ૮૧ ॥
 સાત્ત્વિકજ્ઞાનને સાત્ત્વિકભક્તિ, સાત્ત્વિકસેવા સાત્ત્વિકકર્મ;
 સાત્ત્વિકભોજન પાનના યોગે, પ્રગટે મુક્તિ નિશ્ચય શર્મ. ॥ ૮૨ ॥
 સાત્ત્વિકજ્ઞાનાદિક ગુણથી પણ, જૂઠું આતમ !! કેવલજ્ઞાન;
 સાત્ત્વિકસુખથી જૂઠું આતમ,—સુખ છે અનુભવ આવે જાણ !! ॥૮૩॥
 સચ્ચારિત્રી નરનેનારી,—જીવ્યાં મરીને જગમાં તેહ;
 સ્ત્રીતા દ્રૌપદી દમયંતી શુભ,—સતીયો સ્મરે !! જે ગુણગુણેહ. ॥૮૪॥
 સતીઓ પતિવ્રતા દેવીઓ, સાત્ત્વિક ગુણુવ્રત કર્માધાર;
 સન્તો સતીઓથી જગ શોભે, સ્વર્ગ સમું જાણે !! સુખકાર. ॥૮૫॥
 સત્યપંથમાં આલે સજ્જન, દુર્જન દુર્ગુણ પન્થે જાય;
 સુરસરખા સજ્જન સંતો છે, અમુર પાપોથી પરખાય. ॥ ૮૬ ॥
 સ્વાર્થ સંબંધે સગપણુ ધારે, સ્વાર્થ થકી જે ધારે રાગ;
 સ્વાર્થ સંબંધે સગા થતા જે,—એવા તેથી મનમાં જાગ !! ॥ ૮૭ ॥
 સ્વાર્થ ભોગ જે આપે સ્નેહે, સત્ય સગા પોતાના ધાર !!;
 સગાં બહાલાં અવસરે સમજતાં, સંકટ પડતાં સ્નેહ વિચાર !! ॥૮૮॥
 સર્વવાતમાં સર્વકાજમાં,—પહેલું કર્તવ્ય જ સત્સંગ;
 સત્સંગ જો જાણુ એકની થાવે,—તેથી સુધરે સઘળા રંગ. ॥ ૮૯ ॥
 સાહિબી ચક્રવર્તિને ઇન્દ્રની,—મળે તો પણ તેથી નહીં રાચ !!;
 સત્સંગ આગળ તે સહુ જૂઠું, સત્સંગે મુક્તિ છે સાચ. ॥ ૯૦ ॥
 સત્સંગતિવણુ જાણુ જે થાવે,—તેથી કર !! મન પશ્ચાત્તાપ;
 સત્સંગતિને સદ્ગુરુ સેવા, સદ્ગ્રન્થોથી નાસે પાપ. ॥ ૯૧ ॥
 સત્સંગ જ્યારે મળે નહીતો,—સદ્ગ્રન્થો વાંચી ગુણુ ધાર !!;
 સદ્ગુરુ યોધ પ્રસંગ મળે તો,—તદા ગ્રન્થવાંચનને નિવાર !! ॥૯૨॥

સુખસાગરગુરૂ દીક્ષા દાયક, -શાત અનેક જે શુભનુ ધામ,
 સુખસાગર ગુરૂ મહોપકારી, -વહુ પૂજુ કરૂ પ્રણામ ॥ ૯૩ ॥
 મહાયકો ઉપકારી મારા, -તેના નિરાદિન મમરૂ સુનામ,
 મત મુનિયો શિક્ષક શ્રાવક, -મહાયકો મમરૂ છુ તમામ ॥ ૯૪ ॥
 મેવાલકિત ધર્મકાર્યમા, -અપ દોષને ધર્મ મહાન,
 માધ્યદૃષ્ટિએ જાણી વર્તો !, -આતમ થાતો પ્રભુ ભગવાન ॥ ૯૫ ॥
 સર્વવિશ્વમાટે મુજ જીવન, સર્વવિશ્વ છે મારૂ અંગ,
 મર્વવિશ્વનુ અંગ હુ આતમ, નય માપેશ્વે સમજુ અંગ ॥ ૯૬ ॥
 મર્વવિશ્વવર્તિ જીવેને, -પરસ્પરે કર્ને ઉપકાર,
 મર્વવિશ્વજીવેને જડનો, -જીવેનો ઉપકાર છે માર ॥ ૯૭ ॥
 સ્વત્રતાવણુ રાજા શાનો ? , સ્વત્રતાવણુ નહીં સ્વરાજ્ય,
 સ્વત્રતાવણુ લોઠો મધજા, -મરેલ સરખા ખાય અનાજ ॥ ૯૮ ॥
 મારૂ તે થોડુ જગમાહી, નકારૂ તે જગમા બહુ જાણુ ! ,
 મારા લોકો ધર્મી થોડા, અધર્મી ડોટિ અજ્ઞ પ્રમાણુ ॥ ૯૯ ॥
 મારાજન થોડા દેખીને, -અધર્મીલોકમા ભળો ! ન ભલ્ય,
 મુવણુ થોડુ લોહુ બહુ છે, -મમજી કર ! માયા કર્તવ્ય ॥ ૧૦૦ ॥
 મતો થોડા અધર્મી અજ્ઞે, અનાદિકાલથકી એ ન્યાય,
 મર્વવિશ્વવોકો કોઈ કાળે, મર્વે ન ત બની નહીં જાય ॥ ૧૦૧ ॥
 સ્વર્ગ તે દેહનુ શુભ આરોગ્યજ, માત્વિક આહારે તનુ પોષ ॥
 સ્વર્ગ તે દેહનુ બ્રહ્મચર્યને, -મારા કૃત્યોથી મતોષ ॥ ૧૦૨ ॥
 સ્વર્ગ તે દેહનુ પાપ ન કરવુ, ધર્મકાર્યમા તનુ વપરાશ
 સ્વર્ગ તે વાણીનુ વચ સમિતિ, સત્યવચનને બોલવુ ખાસ ॥ ૧૦૩ ॥
 સ્વર્ગ તે મનનુ માત્વિકશુભને, માત્વિક વૃત્તિયોના વિચાર,
 સ્વર્ગ તે આત્મનું સાત્વિકજ્ઞાનને, સાત્વિક આનંદરસની ધાર ॥ ૧૦૪ ॥
 સિદ્ધિ તે નિજ આત્મશુભનો, -પૂર્ણપણે જે થયો પ્રકાશ
 સિદ્ધપણુ તે સર્વકર્મના, -નાશે શુભપર્યાયવિકાસ ॥ ૧૦૫ ॥
 મરણપણુ જ્યાં ઘટે ત્યાં ધરવુ, સરલ વૃક્ષ જગમા છેદાય,
 મમજી અરણપણુને મમજે, વક વૃક્ષ ભાગ્યેજ કપાય ॥ ૧૦૬ ॥

સંવરતત્ત્વ તે કર્મખંધના, - સર્વહેતુનો જ્ઞાને ત્યાગ;
 સંવરતત્ત્વ તે આરિત્રજ છે, સંવરભાવે આતમ જગ !! ॥૧૦૭॥
 સંવરના સત્તાવન ભેદો, અધ્યવસાયે અસંખ્ય ભેદ;
 સંવર તે મન ઇન્દ્રિય વિષયો, - માંહી રાગ ન દ્વેષ ન વેદ !! ॥૧૦૮॥
 સંવરયોગે નવીન કર્મો, - આતમ સાથે નહીં ખંધાય;
 સંવરયોગે વર્તમાનમાં, - અખંધ આતમ નિર્ઘ્ન થાય. ॥૧૦૯॥
 સંવર તે છે સમતા સાચી, શુભાશુભ પરિણામનો ત્યાગ;
 સંવરભાવે ઇલાયચી ઝટ, - કેવલજ્ઞાની બન્યા મહાભાગ. ॥૧૧૦॥
 સહજ યોગ તે રાજયોગ છે, જ્ઞાનયોગ છે સૌથી શ્રેષ્ઠ;
 સહજ યોગમાં સમતા સાક્ષી, - ભાવ છે તેથી બીજા હેઠ. ॥૧૧૧॥
 સહજ મળ્યું તે અમૃત અરખું, ખેંચી લીધું તે છે ઝેર;
 સ્વભાવ તે છે ધર્મ અકૃત્રિમ, આત્મ સ્વભાવમાં રમતાં હોર. ॥૧૧૨॥
 સાધન સાધે સાપેક્ષાએ, સાધક સાધ્ય ધરે ઉપયોગ;
 સાધનોમાંહી સ્વતંત્ર રહેતો, - નિર્લેપે તે ભોગે અભોગ. ॥૧૧૩॥
 સાધનમાંહી ભૂલ ભૂલામણી, અજ્ઞાને લોકોને થાય;
 સાધનનો તેમાં નહીં દોષજ, જ્ઞાની સાધક ભૂલ ન પાય. ॥૧૧૪॥
 સાધનને સાધ્યજ ના માનો !!, ક્ષેત્ર કાલ સાધન બદલાય;
 સંયોગોને ફેરે સાધન, - ફેરે જ્યાં ત્યાં થાતા જાય. ॥૧૧૫॥
 સાધન સાધ્યને સાધક એ ત્રણ, - તેમાં સાધક કર્તા જાણ !!
 સાધન તેહ અસાધન થાતું, - વપરીત સંયોગે મન માન !! ॥૧૧૬॥
 સાધ્યદૃષ્ટિવણ સાધક જગમાં, - કરે ન જગમાં કાર્યની સિદ્ધિ;
 સાધક, ઉત્સર્ગે અપવાદે, - વર્તે તે પામે જ પ્રસિદ્ધિ. ॥૧૧૭॥
 સાધક ક્ષેત્ર કાલ નિજ શક્તિ, - આદિ જાણે તે હુશિયાર;
 સાધક જ્ઞાની યોગી થાતો, - કરે કાર્ય સિદ્ધિ સુખકાર. ॥૧૧૮॥
 સહાય કરજે યોગ્યને ભાવે, યથાશક્તિ એ ધરી વિવેક;
 સહાય સર્વજીવોને પરસ્પર, - સહાય કરતાં છંડ !! ન ટેક. ॥૧૧૯॥
 સહાય સારી કરજે પ્રેમે, અદ્ય દોષ જ્યાં બહુ છે ધર્મ;
 સહાય સગાંસંબંધીઓને, દેવું એ છે કર્મનું કર્મ. ॥૧૨૦॥

મહાય નિષ્કામે શુભ કૃત્વી, છતી ગણિત ગોપવ ॥ નહીં ભવ્ય ॥,
 સહાય દેતા સહાય મળશે, સહાયે કર ॥ તાડ કર્તવ્ય ॥૧૨૧॥
 સહાયકોને અવગર આવે, -દેવી તન ધન ગણિત મહાય,
 સહાયકોની સેવા કરવી, સહાય કર ॥ નહીં ધર્મ અન્યાય ॥૧૨૨॥
 સહાયકો પરમાર્થ સાગ, પરમાર્થ જગમ જીવત,
 સારાઓ જગ માડ કરતા, અપઝારીનું ભણુ કર ત ॥૧૨૩॥
 સહકારો મરવર નદી ધનવત્, -મ તો નિષ્કામે કરે સહાય,
 સહાયનો બદલો ઈચ્છ્યાવણુ, -સહાય કરતા શુભી સદાય ॥૧૨૪॥
 સહામાનુ બળ અધિકુ જ્યા ત્યા, -મામા પડતા થાતી ખોટ,
 સામાનુ બળ અધિક જ્યા ત્યા, -કળ સુક્રિતથી વિજય મચોટ ॥૧૨૫॥
 મામામામી બળ જ્યા સરખા, લાભને હાનિ હોય મમાન,
 મામાનુ બળ ઘટતુ ત્યા તો, -યુદ્ધ જ્યાથી ચડતી જાણુ ॥૧૨૬॥
 સમાનતા જ્યા વર્ણુ ધર્મને, વિદ્યા કર્મ ગણિતની ખેશ,
 મજ્ય ત્યા પ્રકૃતિ સામ્યે રહેતુ, -અન્યથા હુ ખ વિપત્તિ કલેશ ॥૧૨૭॥
 મ ભવ સુમતિ સુપાર્થ સુવિધિ, શીતલને શ્રેયાસ જિનેશ,
 ગાતિનાથ તીર્થકર ધ્યાવુ, પ્રભુભક્તિથી નામે કલેશ ॥૧૨૮॥

હ

હાહુ હરદમ પ્રભુ ભજી જ્યો ॥, હજી છે હાથમા જાણુ સુધાર ॥,
 હજી પણુ ચેતી લે ॥ ચેતન ॥ તું, હજી પણુ આયુ એળે ન હાર ॥ ॥૧॥
 હારી જા ॥ ના ઠેલી જાણુ, હૈયામા ધર ॥ ધર્મ વિચાર,
 હર્ણુ દાપો હજી તે હરિ છે, -આનમ ॥ એવો નિશ્ચય ધાર ॥. ॥૨॥ ૬
 હજીતો કામને લોભને આયા, -કોષ માનને હજી કહેવાય,
 હવે મમજીને ધર્મ કરી જ્યો ॥, હીન ન થાશે ધારો ॥ ન્યાય ॥૩॥
 હલકા મોહથી મોટા જ્ઞાનથી, -સમતાનુ સજી લે ॥ હથિયાર,
 હાગી કર ॥ નહીં ઝોની કંપારે, હાજી હા જૂઠાની વાગ ॥ ॥ ૪ ॥
 હાર્યા મોહી હર્ણુથી વ્યસની, જીત્યા ધર્મી જ્ઞાની સત,
 હાજર દેહદેવજમા આતમ, દેવ છે તેને સેવ ॥ ભદત ॥ ૫ ॥

હુશિયારી ધર !! સદ્ગુણ ધર્મે, હોળી રાજ મોટી દુષ્ટ;
 હલના કરશે નહિ સાધુની, હેમના મોહિ થશે ન પુષ્ટ !! ॥ ૬ ॥
 હિંમતની કિંમત નહીં થાતી, હિંમત ધરી દર !! સારાં કાજ;
 હિંમતથી નહિ હીરા મોટા. હિંમતથી રહેતી જગલાજ. ॥ ૭ ॥
 હઠો !! નહીં સત્કાર્યો કરતાં, હઠીલા થઈ કરશે શુભ કામ;
 પાપકર્મમાં હઠ નહીં કરશે, -કાર્યો કર !! ધારીને હામ. ॥ ૮ ॥
 હોંશ થકી કર્તવ્યો કરવાં, હોંશીલા થઈ કર !! કર્તવ્ય;
 હુશિયારીને હોંશથી આતમ, -કર !! કાર્યો સુખકર હે ભવ્ય !! ॥ ૯ ॥
 હિંસકનો વિશ્વાસ ન કરવો, હિંસકથી રહો !! સાવધ નિત્ય;
 હરામીનો વિશ્વાસ ન કરવો, -અસ્થિર મન જેનું જે અમિત્ર. ॥ ૧૦ ॥
 હળવું મળવું સૌની સાથે, હરામખોરથી સાવધ થાવ !!;
 હાર્યો હિંમત જેણે ત્યાગી, હાર !! ન આતમ ગુણ પ્રગટાવ !! ॥ ૧૧ ॥
 હરિ તે આતમ કર્મ હરે તે, -અન્તરાત્મ પરમાતમ જાણ !!;
 હરિ તે આત્મપ્રભુ દિલ દેખો !!, કર્મ હરે હર આત્મ પ્રમાણ. ॥ ૧૨ ॥
 હિંસકનો વિશ્વાસ ન કરવો, હિંસકથી રહો !! સાવધ નિત્ય;
 હરામીનો વિશ્વાસ ન કરવો, અસ્થિર મન જેનું જે અમિત્ર. ॥ ૧૩ ॥
 હિંસા ક્રોધે માને કપટે, લોભે કામે સ્વાર્થે થાય;
 હિંસા ભયને હાસ્યે થાતી, પાપનું મૂળ હિંસા અન્યાય. ॥ ૧૪ ॥
 હિંસા કરનારા જીવોને, -પાપ કર્મ ભારે બંધાય;
 હિંસાથી નહીં સુખ ને શાન્તિ, હિંસાથી દુઃખો પ્રગટાય. ॥ ૧૫ ॥
 હિંસા સુખને માટે કરતાં, દુઃખ વિપત્તિ અંતે થાય;
 હિંસા મન વચ કાયથી તજતાં, -સુખ શાંતિ જગ વર્તે ન્યાય. ॥ ૧૬ ॥
 હે પ્રભુ મારી બહારે આવો !!, મારો કરશે અટ ઊદાર;
 હે પ્રભુ તું છે વિશ્વનો પાલક, તુજ શક્તિ છે અપરંપાર. ॥ ૧૭ ॥
 હે પ્રભુ તારો પાર ન પામું, મારા દોષ કરો !! સહુ માફ;
 હે પ્રભુ તારો પાલક જાણી, -માફ હૃદય કરો !! અટ સાફ. ॥ ૧૮ ॥
 હે પ્રભુ તારા માટે જીવવું, તુજવળુ મુજને ગમે ન ક્યાંય;
 હે પ્રભુ દિનદયાળુ પાલક, બાપ હું ચહું છું તારી છાંય. ॥ ૧૯ ॥

- હે પ્રભુ જેવો તેવો પણ હું, -ત્હાને જાણી પાઠ ઉતાર ॥
- હે પ્રભુ ! ત્હાને ગળુ કીધું, માટે એક છે તુ આધાર ॥ ૨૦ ॥
- હે પ્રભુ મુજને પ્રકાશ આપો ॥, અનંત લવના ટાળો ॥ ૬ ખ,
- હે પ્રભુ શાશ્વત માયુ એવું, -આપો ॥ મુજને આતમ મુખ ॥૨૧॥
- હે પ્રભુ જેવો તુજને જાણું, -માગી યથામતિ અનુસાર
- હે પ્રભુ તેવો તુજને માનું, -તેમા દોષ ન માગે લગાડ ॥ ૨૨ ॥
- હે પ્રભુ જેવો જાણું તુજને, -તેવો તુજને ભણું નિર્ધાર,
- હે પ્રભુ તેમા ભૂલજો હોય તો, -ભૂલ ચૂક નહુદર નિવાર ॥ ૨૩ ॥
- હે પ્રભુ તારા નફરુણ વગવા, -તે પ્રભુ માની તારી ભક્તિ,
- હે પ્રભુ મારામાહી ગહેલા, -દોષને હણવા દેશો ॥ ગકિત ॥ ૨૪ ॥
- હે પ્રભુ જાનાનન્દ અગ્રી, -તાને મહિમા અપર પાઠ
- હે પ્રભુ તુજને ભાવે વિનવું, માગ દોષો દૂર નિવાર ॥ ૨૫ ॥
- હે પ્રભુ મુજને મત્ય મુનડો ॥, તુજમા ગહી હું છું એક,
- હે પ્રભુ ઇચ્છુ તુજમય જીવન, તુજ ઉપયોગે ખનુ વિદેહ ॥ ૨૬ ॥
- હે પ્રભુ તુજને વગવા માટે, -તાલાવેલી પ્રગયો આહ,
- હે પ્રભુ કૃપા કરીને ભાવે, ટાળો ॥ ઠામાગિનો દાહ ॥ ૨૭ ॥
- હે પ્રભુ તુ છે પૂર્ણ દયાળુ, દયા દરી મેવક મભાર ॥,
- હે પ્રભુ તારો પૂર્ણ ભરોસો, -તું માગે છે તારણહાર ॥ ૨૮ ॥
- હે પ્રભુ મારા દિલમા પ્રગટે ॥, અનંત શુભ પર્યાયથી વ્યક્ત,
- હે પ્રભુ તારી લગની લાગી, જેવો તેવો હું તુજ ભક્ત ॥ ૨૯ ॥
- હે પ્રભુ મુજમા મત્ય પ્રકાશે ॥, દિલમા ગહેશો પાસના પામ,
- હે પ્રભુ તારા ઉપર ધાર્યો, -પૂર્ણપત્તે મનમા વિશ્વાસ ॥ ૩૦ ॥
- હે પ્રભુ તુજને ઇચ્છુ છું પ્રેમે, તુજવણુ ખીલુ ચતુ ન દેશ,
- હે પ્રભુ તુ તે હું ને હું તે, -તુ એમા છું હમેશ ॥ ૩૧ ॥
- હે પ્રભુ તુજમા જગજીવોમા, -શુદ્ધપ્રેમથી વર્તન થાય,
- હે પ્રભુ એવી રીતની પરી, -આપો ॥ મુજને ભક્તિ ન્હાય ॥૩૨॥
- હે પ્રભુ, જગના સર્વજીવોપર, -કર હવે નહીં રાગને ગાય
- હે પ્રભુ મારાવણુ ખીલના, -એવું નહીં હું ક્યાં દોષ ॥૩૩॥

- હે પ્રભુ, મારી આત્મવિશુદ્ધિ,—કરવાના સહુ હેતુ પ્રકાશ;
 હે પ્રભુ !! મૃત્યુકાલે તુજમાં—મારો પૂર્ણ રહો !! વિશ્વાસ. ॥૩૪॥
- હે પ્રભુ સર્વજીવોતું સારં,—છિન્નું કરું ત્યાં આપો !! સહાય;
 હે શુદ્ધાત્મ પરમ પ્રભુ તું,—જ્ઞાને અનુભવ્યોજ સુહાય. ॥૩૫॥
- હે પ્રભુ, મોહની સાથે લડતાં,—હારું નહીં એવું બળ આપ !!;
 હે પ્રભુ ! પ્રભુમય જીવન ધરવા, ઘાતી કર્મોને અટકાવ !!. ॥૩૬॥
- હે પ્રભુ !! તું એક મારો બહાલો, સ્વાર્પણ કીધું તુજને સર્વ;
 હે પ્રભુ તારામાં હું સમાયો, નામ રૂપના રહ્યા ન ગર્વ. ॥૩૭॥
- હે પ્રભુ, તુજમાં રહીને જીવું,—કરું લખું ને દઉં ઉપદેશ;
 હે પ્રભુ એવું ચાહું વર્તું, જિનત્વ પ્રગટી રહો !! હમેશ. ॥૩૮॥
- હે પ્રભુ તું મારું સહુ જાણે, તું તો નેતિનેતિ થાય;
 હે પ્રભુ તું છે જીવન મારું, તુજવળુ બીજે નહીં જીવાય. ॥૩૯॥
- હે પ્રભુ, શુદ્ધાત્મ ઉપયોગે,—રહી શુદ્ધપરિણામની પ્રાપ્તિ;
 હે પ્રભુ ! ક્ષાયિકલાવે કરવી,—વીતરાગપદની શુભ આપ્તિ. ॥૪૦॥
- હે પ્રભુ બ્રાતા પિતામાત તું,—રહેશે દિલ્લમાં સદા હજૂર;
 હે પ્રભુ પ્રેમે ઉગાર મુજને, તું છે જ્યોતિ અનંત નૂર. ॥૪૧॥
- હે પ્રભુ તું સાકાર નિરાકાર, અનેકરૂપે અનંત દેવ;
 હે પ્રભુ સાપેક્ષાએ સઘળાં,—દર્શન કરતાં તારી સેવ. ॥૪૨॥
- હે પ્રભુ તુજને પ્રાર્થું શું બહુ, તુજને ગમે તે કર !! મુજ ઇષ્ટ;
 હે પ્રભુ ચારિત્ર પંથે ચાલું,—ચથાશક્તિ કરું તુજ આદિષ્ટ. ॥૪૩॥
- હે પ્રભુ મન વચ કાયની સઘળી,—પ્રવૃત્તિ તે તુજ સેવા ભક્તિ;
 હે પ્રભુ તુજરૂપ થાઉં એવી,—આપો !! સઘળી ઉત્તમ શક્તિ. ॥૪૪॥

ક્ષ,

- ક્ષમા ધરો !! અપરાધી ઉપર, સહુ જીવો છે ભૂલને પાત્ર;
 ક્ષમાયકી ટળે વૈર વિરોધો,—નિર્વૈરી થાવે જીવ માત્ર. ॥૧॥
- ક્ષાન્તિ ધરો !! સર્વજીવોતું,—ક્ષેમ કરો !! ધરી ધર્મીભાવ;
 ક્ષુબ્ધ બનો !! નહીં પરિષદ આવે, ક્ષુધા પરિસહે સમતા લાવ !!. ॥૨॥

કોણીતલમા કોઈવિનાનો, ક્ષતવણ નહીં ડો નરનેનાર
 કીરોદધિ અમ નિર્મલ આતમ, - થાવા ડૉ ! મહુપાય વિચાર ॥૩॥
 ક્ષેમ ને યોગ છે ગુરુપાથી, ગુરુપાથી યોગને ક્ષેમ,
 ક્ષેમ યોગને ન તો લક્ષ્મી, - પામી ધારી ઉત્તમ નેમ ॥૪॥
 ક્ષયોપગમભાવે મે જાને, - લખ્યા લેખ ને કીધા ગ્રન્થ,
 ક્ષયોપગમભાવે ઉપદેશો, - દીધા વગવા મુક્તિ પન્થ ॥ ૫ ॥
 ક્ષયોપગમભાવે અતન્મા, ધ્યાન મમાધિ ડ્યા વિચાર,
 ક્ષયોપગમિક દર્શન જ્ઞાનને, આગ્નિ ભાવના ભાવી આર ॥ ૬ ॥
 ક્ષાયિકભાવે દર્શન જ્ઞાનને, અગ્નિ વગવા ધારી આગ,
 ક્ષયોપગમની ભાવના બગથી, પૂર્ણ મુક્તિ મુખ મળશે ખામ ॥૭॥
 ક્ષયોપગમના દર્શન જ્ઞાનને, અગ્નિનો ડૉ - ડગી અભ્યાન,
 ક્ષયોપગમથી ક્ષાયિક નિદ્ધિ, - થાશે એવો છે વિશ્વાસ ॥ ૮ ॥
 ક્ષયોપગમથી જ્ઞાન અગ્નિ, - લખ્યું વિચાર્યું પગેશ ભાવ,
 ક્ષયોપગમથી ક્ષાયિકભાવે, - મિદ્ધગાને થશે બનાવ ॥ ૯ ॥
 ક્ષય નથી ધર્મપ્રવૃત્તિનો ડદિ, ધર્મ ડ્યું નિષ્ફલ નહીં જાય,
 ક્ષય ક્યારે નહીં આત્મપ્રભુનો, - નિત્ય અગ ડ છે આતમરાય ॥૧૦॥
 ક્ષણે ક્ષણે પ્રભુ મમર હુ ભાવે, - જ્ઞાને ક્ષણમા મુક્તિ થાય,
 ક્ષણિકપણુ પુરુષલમાયાનું, - જાણી ચેતો ! ! આતમગાય ॥૧૧॥
 ક્ષણિક છે દેહાદિક મહુ વસ્તુ, ક્ષણિક છે લોગ વિષયનું મુખ,
 ક્ષણિક છે લોગવિલાસો મર્વે, મોહદશામા જ્યા ત્યા હુ બ ॥૧૨॥
 ક્ષણ ક્ષણ આયુષ્ય વિણસે તેથી, ક્ષણ ક્ષણ આયુ મૃત્યુ થાય,
 ક્ષણિકદરાનું મુખને હુ બ બહુ, - એવામા તુ જ્યા મુગાય ॥૧૩॥
 ક્ષણ પણ માનવભવની મુક્તિ, - માટે થાય છે જાણી ચેત ! !,
 ક્ષણમા અણધાર્યું જાવાનું, કાલ અપાટા ગિરપર દેત ॥૧૪॥
 ક્ષણપણુ ડૉ ! ! નહીં પ્રમાદ આતમ, - જ્ઞાનધ્યાનમા આયુષ્ય જાગ; ! !
 ક્ષણપણુ એક જ્ઞે જ્ઞાન ધ્યાનમા, - જાવેતો પ્રગટે પ્રભુ બહાલ ॥૧૫॥

જ્ઞ.

- જ્ઞાનથક્રી છે સુખને શાંતિ, જ્ઞાને ક્ષણમાં મુક્તિ થાય;
જ્ઞાન થકી છે જીવતો આતમ, જ્ઞાને પ્રભુ મળતા નિર્માય. ॥૧॥
- જ્ઞાનીની સેવા ભક્તિથી,—પ્રગટે છે નિજ આતમજ્ઞાન;
જ્ઞાની આઠે કર્મને ટાળે, જ્ઞાની પામે છે નિર્વાણ. ॥૨॥
- જ્ઞાનાનન્દમયી છે આતમ, અનંત નામે આતમ દેવ;
જૈનધર્મનો સાર છે આતમ, પરમાતમ કરવો તતખેવ. ॥૩॥
- જ્ઞાતા બનશે !! સર્વતત્ત્વના, જ્ઞાન વિના સહુ લોક ગમાર;
જ્ઞેયો જાણો !! જ્ઞાને સઘળાં, જ્ઞાનથી દુઃખો સહુ ટળનાર. ॥૪॥
- જ્ઞાને મન જીતાય છે, ગુરૂથી પ્રગટે જ્ઞાન;
જ્ઞાનથી ધ્યાન ચારિત્ર છે, ચારિત્રથી નિર્વાણ. ॥૫॥
- જ્ઞાનક્રિયાથી મોક્ષ છે, જ્ઞાન છે જ્ઞાની પાસ;
જ્ઞાની ક્ષણમાં મુક્તિને,—પામે પ્રભુ કહે ખાસ. ॥૬॥
- જ્ઞાનાનન્દમયી છે આતમ,—ચિદાનન્દને ઝટ પ્રગટાવ !!
ચિદાનન્દ પ્રગટે તે પ્રભુ છે, અનંત જ્યોતિ પ્રભુ જગાવ !!. ॥૭॥
- જ્ઞાનાનન્દ સ્વરૂપ આતમ છે,—તે છે અસંખ્ય નામે દેવ;
જ્ઞાન કરીને સમ્યક્ સમજો !!, નિજને નિજ નિજ જ્ઞાને સેવ !!. ॥૮॥
- જ્ઞાનીઓની સેવા ભક્તિ,—સંગતિમાં સહુ જીવન ગાળ !!;
જ્ઞાન કરો !! પ્રતિદિન નવનવલું,—જ્ઞાની આગળ થઈ જા !! ખાળ. ॥૯॥
- જ્ઞાની આગળ ગર્વ ન કરવો, જ્ઞાનીનું કરી જાહુ સન્માન;
જ્ઞાન મળે ત્યાં અર્પાઈ જા !!,—સર્વ લોકને આપો !! જ્ઞાન. ॥૧૦॥
- જ્ઞાનસમું નહીં પવિત્ર કોઈ, નહીં અજ્ઞાન સમો કો દોષ;
જ્ઞાની સંગે જ્ઞાન મળે છે, જ્ઞાની સંગે આતમ પોષ !!. ॥૧૧॥
- જ્ઞાન ક્રિયાથી મુક્તિ નક્કી, સૌથી મોટું આતમ જ્ઞાન;
જ્ઞાની શ્વાસોચ્છ્વાસમાં મુક્તિ,—પામે છે એ નક્કી માન !!. ॥૧૨॥
- જ્ઞાની ગુરૂથી જ્ઞાનજ પ્રકટે, અજ્ઞાની ગુરૂ હોય ન જાણ !!;
જ્ઞાનીઓના અનુભવ જાણો !!,—સાપેશા એ કરશે જ્ઞાન. ॥૧૩॥

પ્રશસ્તિ.

પેથાપુરમા યોગણીમ એમી, સાલનુ ચોમાસુ કયું સાર,
 ત્યાથી માગશર શુદ્ધી તેરશ, દીન રાધેજી કયો વિહાર ॥ ૧' ॥
 રાધેજીથી લીંગોદર થઈ, માણસા માહી કયો પ્રવેશ,
 ત્યાથી લોદ્રા થઈ પોષ વદિમા, મહુડી યાત્રા કરી વિશેષ ॥ ૨ ॥
 પોષવદી એકમ રવિવારે, મહુડી વાઘા પદ્મજીવદ,
 રવિવારે રચના શરૂ કીધી, સર્વ જીવોને દે સુખકદ ॥ ૩ ॥
 મહુડીમાહી રચના કીધી, ત્યાથી પ્રાંતિજપુર વિહાર,
 માધ શુદ્ધી બીજે કીધો શુભ, પ્રતિદિન ત્યા રચના કરી સાર ॥ ૪ ॥
 માધ વદિ સાતમે પ્રાંતિજથી, મધુપુરી (મહુડીમાહી) કયો વિહાર,
 મધુપુરી પ્રતિદિન રચના, કીધી હાવી હર્ષ અપાર ॥ ૫ ॥
 મધુપુરીમા ધ્યાન સમાધિ, ઉપયોગે આનંદ રસ લીધ,
 નિર્જન સ્થાને કોતરો માહિ, આત્મસ્વરૂપ વિચારણા કીધ ॥ ૬ ॥
 મધુપુરીથી કાઠશુન શુદ્ધિ ત્રીજ, દિવસે સૂર્યોદયે વિહાર,
 કરીને વિજયપુરમા પ્રવેશી, બ્યાખ્યાનો આખ્યા સુખકાર ॥ ૭ ॥
 વિજયપુર પ્રતિદિન રચના, કીધી મોક્ષાર્થી સુખકાર,
 ચૈત્ર શુદ્ધિ પચમીએ મહોત્સ્યા, વૃદ્ધિસાગર સ્વર્ગ મઝાર ॥ ૮ ॥
 ચૈત્ર પૂર્ણિમા શુક્રવાર દિને, પુર્ણ કર્યો કક્ષાવલિ અથ,
 ભણેગણે જે ભાવે સાલણે, પામે તે શિવપુરનો પથ ॥ ૯ ॥
 કક્ષાવલિ બે રચી'મે પૂર્વે, શુભરાગીને હિત કરનાર
 કક્ષાવલિ મહોદધ રચ્યો મે, તેમા કીધો શિષ્ય વિન્તાર ॥ ૧૦ ॥
 કક્ષાવલિ સુબોધ રચ્યો મે, સર્વ વિશ્વ જીવ હિત કરનાર,
 પ્રભુ પ્રાપ્તિને મોક્ષની પ્રાપ્તિ, જળાવી શબ્દોથી સુખકાર ॥ ૧૧ ॥
 કક્ષાવલિ સુબોધમા જે જે, બૂલચૂકને થયો જે દોષ,
 મર્વ સઘની આગળ તેની, માણી માણુ જહુ શુભપોષ ॥ ૧૨ ॥
 કક્ષાવલિ સુબોધને જેઓ, શ્રદ્ધાએ વાચે નરનાર,
 સર્વ શુભોની કરીને પ્રાપ્તિ, નક્કી પામે પ્રભુપદ સાર, ॥ ૧૩ ॥
 નિષ્કામે સૌ લોકને માટે, લખ્યું મે મારી મતિ અનુમાર,
 સર્વ વિશ્વની મેવા ભક્તિ, એ યીતે મે કરી નિર્ધાર ॥ ૧૪ ॥

લણ્યામાં ભૂલુ, લખ્યામાં ભૂલુ, છદ્મસ્થ જ્ઞાનથી ભૂલો થાય;
 એવી મારી દશા વિચારી, જ્ઞાનીઓ કરશે મુજ સ્હાય ॥ ૧૫ ॥
 વિજયપુર વિદ્યાશાળામાં, આત્મોત્તતિનાં બીજે સિદ્ધ;
 વિજયપુર વિદ્યાશાળામાં, અંતની રચના પૂર્ણ પ્રસિદ્ધ ॥ ૧૬ ॥
 વિજયપુરમાં જન્મભૂમિ છે, મુજપર વિજયપુર ઉપકાર;
 વિજયપુરની સર્વ કોમને, ઉપદેશો દીધા હિતકાર ॥ ૧૭ ॥
 કક્કાવલિમાં આત્મોદ્ધારો, આત્મોદ્દેશથી પ્રકટ્યા બહાર;
 કક્કાવલિ સુખોધને વાંચી, સુખડાં પામે નરને નાર. ॥ ૧૮ ॥
 નથી લેખક ને નથી કવિ હું, નથી જ્ઞાની વા નથી વિદ્વાન;
 બાલક ચાલે પ્રેમે લખ્યું મેં, સત્ય જણાય તે લેશે જ્ઞાન ॥ ૧૯ ॥
 પ્રભુનો બાલક ગાંડો ઘેલો, ચાહું અંતરથી પ્રભુ દેવ;
 હે પ્રભુ ! તુજ રૂપ વિશ્વને જાણી, કીધી કાંઈપણ તારી સેવ ॥૨૦॥
 તારો લેહ ન પૂરો પામ્યો, પ્રભુ છે ત્હારૂં સ્વરૂપ અનંત;
 કક્કાવલિ શબ્દોથી ન્યારો, તુજને સમજે જ્ઞાની સંત ॥ ૨૧ ॥
 તોપણ કક્કાવલિ શબ્દોથી, તારૂં કઈંક સ્વરૂપ સમજાય;
 શાસ્ત્રો તે માટે ઉપયોગી, નકશા સરખાં કરતાં સ્હાય ॥ ૨૨ ॥
 ખમ્બું ખમાવું સર્વ જીવોને, ભૂલ્યો તેની માથું માફ;
 પ્રભુ હું તારી વાટે ચાલું, શાશન દેવો કરશે સ્હાય ॥ ૨૩ ॥
 સર્વ વિશ્વમાં શાંતિ પ્રકટે, થાઓ લોકોનું કલ્યાણ;
 સર્વ લોકમાં સત્ય પ્રકાશે, દિલમાં પ્રકટે શ્રી ભગવાન ॥ ૨૪ ॥
 શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ પામે, જીવો પામે મંગલ માળ !
 આત્મિક ઋદ્ધિ સિદ્ધિ પામે, પામે આત્મ મહાવીર લાલ ॥૨૫॥
 ગુરૂ રવિસાગર સુખસાગર ગુરૂ પામી તેનો પૂર્ણ પસાય;
 બુદ્ધિસાગર મંગળમાળા, અંત રચી પામ્યો સુખદાય ॥ ૨૬ ॥
 વાંચક શ્રોતા ગ્રહસ્થ ત્યાગી, સાધુ શિષ્યો પામે જ્ઞાન;
 બુદ્ધિસાગર મંગળ સુખકર, પ્રકટે પરમાત્મ ભગવાન ॥ ૨૭ ॥
 ભણે ગણે તે મંગલ પામે, આશિશ એવી આપું બેશ;
 બુદ્ધિસાગર શાંતિ તુષ્ટિ, આનંદ મંગળ-લહો હમેશ ॥ ૨૮ ॥